

KRONIKA

SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

VIII i IX KADENCJA

KANCELARIA SENATU

KRONIKA

SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

VIII i IX KADENCJA

(I I 2015–31 XII 2015)

KANCELARIA SENATU
WARSZAWA 2016

Wydawnictwo dotyczy prac Senatu VIII kadencji od 1 I do 11 XI 2015 r. i IX kadencji od 12 XI do 31 XII 2015 r.

Zespół Redakcji Kroniki Senackiej
Biura Komunikacji Społecznej
Urszula Makowska
Małgorzata Nadobnik-Hassa
Julita Rudzka

Projekt okładki
Krzysztof Korneluk
Opracowanie graficzne
Paweł Wojciechowski
Dział Edycji i Poligrafii
Biura Informatyki

Zdjęcia
Katarzyna Czerwińska, Michał Józefaciuk, Arkadiusz Bereza, Justyna Cieślikowska, Beata Czarnecka,
Zdzisław Iwanicki, Milena Kombor, Artur Kozłowski, Piotr Kurek, Zbigniew Lendziorek, Joanna Leśniarek,
Jeroen van der Meyde, Adam Nurkiewicz, Jacek Popławski, Stanisław Puzyna, Konrad Stasiuk,
Melchior Szczepanik, Longin Wawrynkiewicz, Archiwum Senatu, Centrum im. Adama Smitha, PAP,
Press Club Polska, Urząd Miasta w Tucholi, Związek Polaków w Rumunii

© Copyright by
Kancelaria Senatu
Warszawa 2016

ISBN 978-83-63220-55-6

Kancelaria Senatu
00-902 Warszawa, ul. Wiejska 6

SPIS TREŚCI

I ZMIANY W SENACIE VIII KADENCJI	7
II PRACE LEGISLACYJNE SENATU	11
Wybory, immunitet	13
Budżet i finanse	16
Restrukturyzacja	26
Podatki	27
Działalność ubezpieczeniowa	30
Działalność gospodarcza	31
Budownictwo	36
Regulacje zawodowe	38
Stosunki własnościowe	41
Samorząd terytorialny	43
Oświata	48
Kultura, media publiczne	51
Ochrona zdrowia, opieka zdrowotna	55
Polityka społeczna, prawo pracy, ubezpieczenia społeczne	61
Rolnictwo, rybołówstwo	69
Ochrona środowiska	74
Administracja państwowa	76
Prawa obywatelskie	77
Zmiany w prawie cywilnym	84
Zmiany w prawie karnym	87
Sądownictwo	93
Trybunał Konstytucyjny	98
Układy stowarzyszeniowe z Unią Europejską	102
Ustawy odrzucone	103
III DZIAŁALNOŚĆ KOMISJI	105
IV ZESPOŁY SENACKIE I PARLAMENTARNE	149
V ZGROMADZENIE NARODOWE	159
VI UROCZYSTE ZGROMADZENIE POSŁÓW I SENATORÓW	165
VII SPRAWY MIĘDZYNARODOWE	169
Aktywność Międzynarodowa	171
Wielostronne spotkania międzyparlamentarne	181
Zgromadzenia Parlamentarne	186
VIII SENAT WOBEC POLONII	191
IX PATRONACKA ROLA SENATU	207

X PRAWO DO PETYCJI	215
XI PRZEGLĄD WYDARZEŃ W SENACIE	223
XII KANCELARIA SENATU	233
XIII PODSUMOWANIE PRAC SENATU VIII KADENCJI	241
XIV SENATOROWIE IX KADENCJI	247

I
**ZMIANY
W SENACIE
VII KADENCJI**

Wybory uzupełniające do Senatu VIII kadencji odbyły się 8 II 2015 r. z powodu wygaśnięcia 31 X 2014 r. mandatu senator Elżbiety Bieńkowskiej, wybranej do Komisji Europejskiej. Przeprowadzono je w okręgu nr 75, obejmującym Mysłowice, Tychy i powiat bieruńsko-lędziński. Spośród 3 kandydatów, 8541 głosami, zwyciężył Czesław Ryszka,

zgłoszony przez PiS. Pokonał Michała Gramatykę z PO, którego poparło 4452 wyborców, i Dariusza Dyrkę, kandydata KWW „Ze Śląska – Nie z Partii”, na którego oddano 2104 głosy. Frekwencja wyborcza wyniosła 7,34%.

Senator Czesław Ryszka złożył ślubowanie na 71. posiedzeniu Izby, 4 III 2015 r.

CZESŁAW RYSZKA

Okręg wyborczy nr 75, kandydat PiS.

Urodzony 3 VII 1946 r. w Lędzinach-Goławcu. Absolwent wydziałów: Teologicznego i Humanistycznego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Redaktor tygodnika „Gość Niedzielny” w Katowicach (1976–82); szef działu religijnego katowickiego tygodnika „Katolik” (1982–93); redaktor częstochowskiej „Niedzieli” (1993–2012). Autor kilkudziesięciu książek o tematyce społeczno-religijnej, m.in. trylogii jasnogórskiej: „Przeor Kordecki”, „Opowieść jasnogórska”, „Blizny”, monografii „Jan Paweł II Wielki”, a także książek poświęconych działalności parlamentarnej: „Prosto z Sejmu”, „Prosto i jasno z Senatu” i „Widziane z Senatu”. Poseł na Sejm RP III kadencji, senator VI i VII kadencji. Członek Prawa i Sprawiedliwości.

W Senacie VIII kadencji – członek Komisji Kultury i Środków Przekazu, Komisji Środowiska; członek Klubu Parlamentarnego Prawo i Sprawiedliwość.

II PRACE LEGISLACYJNE SENATU

WYBORY, IMMUNITET

Nowelizacje kodeksu wyborczego

Kodeks wyborczy w 2015 r. nowelizowano 2-krotnie. Pierwsza zmiana była podyktowana niedoskonałościami procedury wyborczej, które ujawniły się podczas wyborów samorządowych w listopadzie 2014 r. **Ustawa o zmianie ustawy – Kodeks wyborczy** z 25 VI 2015 r. nałożyła na wójtów, burmistrzów, prezydentów miast obowiązek przekazywania wyborcom informacji o wyborach (sposób głosowania i warunki ważności głosu, data wyborów i godziny głosowania, informacja o możliwości głosowania korespondencyjnego lub przez pełnomocnika). Powiadomienia w formie druku bezadresowego umieszczanego w skrzynkach pocztowych mają być dostarczane najpóźniej 21 dni przed wyborami. Wzór informacji do danych wyborów ustali Państwowa Komisja Wyborcza.

Nowela określiła wymagania dotyczące formy karty do głosowania i urny wyborczej. Karta ma być pojedynczą kartką z nadrukiem wyłącznie na 1 stronie. Jeśli opracowanie i wykonanie kart w takiej postaci byłoby niemożliwe lub powodowało znaczne trudności w posługiwaniu się nimi, PKW może zdecydować o druku karty w formie broszury – trwale połączonych kartek. Urna z kolei powinna być wykonana z przezroczystego materiału umożliwiającego wgląd w jej zawartość oraz w taki sposób, aby karty do niej można było wrzucać wyłącznie przez przeznaczony do tego otwór, a także aby nie dało się wyjąć kart z urny przed jej otwarciem ani aby karty się z niej nie wysypywały. Wzory urn wyborczych ustali PKW, uwzględniając rodzaj i wielkość obwodów głosowania. Dla zagwarantowania tajności głosowania w lokalach wyborczych będą dostępne koperty, do których wyborcy będą mogli włożyć karty do głosowania.

Nowe przepisy zwiększają liczebność obwodowych komisji wyborczych w obwodach obejmujących powyżej 2 tys. mieszkańców. Będzie do nich powoływanych od 8 do 10 członków. Zwiększono też z 6 do 8 liczbę osób, które mogą być wybrane w skład komisji wyborczych w obwodach utworzonych poza granicami kraju. Jeżeli wymaga tego zachowanie sprawności przebiegu głosowania, skład komisji może zostać uzupełniony o dodatkowe osoby. Ustawa wprowadza także dodatkową przesłankę wygaśnięcia członkostwa w obwodowej komisji wyborczej: w razie wyrażenia zgody na kandydowanie przez osobę będącą przysposobionym lub przysposabiającym, wstępnym, zstępnym, małżonkiem, małżonkiem zstępnym

Senator Jan Rulewski, sprawozdawca Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji w sprawie nowelizacji kodeksu wyborczego; 76. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

lub przysposobionego członka komisji. Na komisje wyborcze nałożono obowiązek podawania przyczyny nieważności głosów, a także ustalania wyników głosowania wspólnie przez wszystkich obecnych członków komisji.

Zrezygnowano z zasady, że wybory poza granicami kraju przeprowadza się w statkach obwodach głosowania, a dla wyborców przebywających na polskich statkach morskich tworzy się obwody odrębne. Nowela zmieniła definicję statku morskiego – głosowanie będzie mogło się odbywać na statku pod polską banderą z polskim kapitanem także wtedy, gdy jednostka nie należy do polskiego armatora. Obwody te wejdą w skład okręgu wyborczego dla dzielnicy Śródmieście m.st. Warszawy.

Ustawa umożliwia nagrywanie przez mężów zaufania działań obwodowych komisji wyborczych przed rozpoczęciem głosowania i od zamknięcia lokalu wyborczego do podpisania protokołu; chodzi m.in. o sprawdzenie urny i jej opieczętowanie, liczenie głosów i ustalanie wyników głosowania. Materiały te będą mogły być wykorzystywane wyłącznie w postępowaniu sądowym lub prokuratorskim. Za ich upublicznienie będzie grozić grzywna od 1 tys. do 10 tys. zł.

Nowela różnicowała terminy zgłoszenia zamiaru głosowania korespondencyjnego. W kraju wyborca zgłasza taki zamiar do 15. dnia przed dniem wyborów, za granicą – do 18. dnia. Analogicznie różnicowano i skrócono terminy dokonania tych zgłoszeń w ponownym głosowaniu w wyborach na prezydenta RP. Wydłużono z 10 do 13 dni termin na zapoznanie się z pakietem wyborczym

Senator Witold Gintowt-Dziewałtowski (pierwszy z lewej), sprawozdawca komisji samorządu terytorialnego w sprawie nowelizacji kodeksu wyborczego; 76. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

przez wyborcę głosującego za granicą w trybie korespondencyjnym.

Ustawa wprowadziła też kadencyjność członków PKW. Będą oni powoływani na 9-letnią kadencję, a nie bezterminowo. Członkiem PKW można być do ukończenia 70 lat, potem mandat wygasa.

Senat na 76. posiedzeniu wprowadził do ustawy 13 poprawek, przyjętych następnie przez Sejm. Dzięki tym zmianom informacja przekazywana wyborcom o sposobie głosowania i warunkach ważności głosu w danych wyborach została rozszerzona o termin tych wyborów i godziny głosowania, a także o informację o możliwości głosowania korespondencyjnego lub przez pełnomocnika. Doprecyzowano też, że wyborcy będą mogli wrzucić do urny wyborczej kilka kart do głosowania w 1 kopercie. Odpowiednią liczbę kopert na karty do głosowania w obwodach utworzonych na polskich statkach mają zapewnić ich kapitanowie. Senat ujedynolicił ponadto zasady przeprowadzania czynności związanych z ustaleniem wyników głosowania w obwodzie przez obwodo-

wą komisję wyborczą. Uściślił, że w skład każdej obwodowej komisji wyborczej wchodzi 1 osoba wyznaczona przez wójta spośród pracowników samorządowych w gminie lub gminnych jednostek organizacyjnych. Doprecyzował przepis uprawniający konsula do uzupełnienia składu obwodowej komisji wyborczej, jeżeli została ona wyłoniona w składzie niewystarczającym dla zachowania sprawności przebiegu głosowania. Zgodnie z senackimi poprawkami kandydatami na członków obwodowych komisji wyborczych tworzonych w obwodach powyżej 2 tys. mieszkańców mogą być wyłącznie osoby ujęte w stałym rejestrze wyborców danej gminy, analogicznie jak w wypadku obwodów poniżej 2 tys. mieszkańców. Zasada ta nie będzie stosowana nie tylko w wypadku członków obwodowych komisji wyborczych za granicą, ale także komisji tworzonych na polskich statkach. Senat postanowił także, że wygaśnięcie członkostwa w obwodowej komisji wyborczej powinno następować także wtedy, gdy w wyborach kandyduje osoba będąca przysposobionym lub przysposabiającym w stosunku do członka komisji. Izba doprecyzowała ponadto, że o podziale czynności pomiędzy zastępców PKW jej przewodniczący ma informować pozostałych członków komisji, a nie komisję, gdyż przewodniczący i zastępcy również są członkami komisji.

Ustawa weszła w życie 12 VIII 2015 r., oprócz m.in. zmian dotyczących funkcjonowania PKW i obowiązku wysyłania powiadomień do wyborców, które będą obowiązywać od 1 I 2016 r., a także regulacji dotyczących urn wyborczych i kopert na karty do głosowania, mających wejść w życie 1 VII 2016 r.

Nowelizacja kodeksu wyborczego z 10 VII 2015 r., przyjęta przez Senat na 78. posiedzeniu bez poprawek, zaktualizowała okręgi wyborcze w związku z przywróceniem Wałbrzychowi statusu miasta na prawach powiatu.

Ustawa o zmianie ustawy o prokuraturze, ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora, ustawy o ochronie danych osobowych, ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, ustawy o Rzeczniku Praw Dziecka oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych

Nowelizacja, przyjęta przez Senat bez poprawek na 80. posiedzeniu, przewiduje, że parlamentarysty, generalny inspektor ochrony danych osobowych, prezes Instytutu Pamięci Narodowej, rzecznik praw dziecka, sędziowie i prokuratorzy, w tym prokurator generalny, mogą być ukarani za wykroczenia drogowe. Umożliwia im przyjęcie i zapłacenie mandatu kar-

nego, wręczonego podczas kontroli drogowej, oraz opłacenie mandatu zaocznego, np. otrzymanego na podstawie zapisu z fotoradaru, na takich samych zasadach, jakie obowiązują pozostałych obywateli. Przyjęcie mandatu karnego albo uiszczenie grzywny za wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji przez te osoby automatycznie

Senatorowie Andrzej Misiołek (z lewej) i Aleksander Pocij, sprawozdawcy komisji: regulaminowej i praw człowieka w sprawie ustawy umożliwiającej karanie m.in. parlamentarzystów za wykroczenia drogowe; 80. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

stanowi oświadczenie o wyrażeniu przez nie zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności w tej formie.

Wobec wymienionych w ustawie osób, które nie przyjmą mandatu karnego lub nie opłacą mandatu

zaocznego, będzie stosowana dotychczasowa procedura pozbawiania immunitetu.

Nowelizacja weszła w życie 19 IX 2015 r.

BUDŻET I FINANSE

Ustawa budżetowa na rok 2015

W ustawie, obowiązującej od 1 I 2015 r., zaplanowano deficyt w wysokości 46 mld 80 mln zł, dochody na poziomie 297 mld 172 mln 818 tys. zł, a wydatki – 343 mld 250 mln zł. Założono, że PKB wzrośnie o 3,4%, inflacja wyniesie 1,2%, a deficyt sektora finansów publicznych zmniejszy się poniżej 2,8% PKB. Planowana stopa bezrobocia na koniec 2015 r. to 11,8%.

Senator Kazimierz Kleina (z prawej), sprawozdawca Komisji Budżetu i Finansów Publicznych w sprawie ustawy budżetowej na rok 2015; 68. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

Na wzrost dochodu budżetu państwa w 2015 r. miały wpływ zarówno czynniki makroekonomiczne, silniejszy wzrost gospodarczy, jak i efekty planowanych działań strukturalnych i zmian systemowych. Najważniejsze źródło dochodu budżetu to wpływy z podatku VAT. Stosunkowo wysoki deficyt budżetu państwa głównie wynikał z konieczności uregulowania w 2015 r. ostatniej transzy płatności z tytułu zakupu samolotów wielozadaniowych (wydatek ok. 5 mld zł w budżecie Ministerstwa Obrony Narodowej). Na poziom deficytu wpłynęła również zmiana struktury finansowania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, o 10 mld zł zwiększyła

się dotacja do Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (łącznie ok. 50 mld zł).

Po raz pierwszy w budżecie zastosowano stabilizującą regułę wydatkową. Określa ona, na jakim poziomie mogą być wydatki z budżetu państwa. Zmiany te powodują, że poziom wydatków w budżecie państwa uzależnia się m.in. od wysokości wydatków w sektorze samorządowym.

Mimo obowiązującej Polskę procedury nadmiernego deficytu – zawieszanej w ostatnich miesiącach 2014 r. – i zastosowania mechanizmu stabilizującej reguły wydatkowej udało się zaplanować wzrost wydatków. W ujęciu ich na poziomie 19,4% w stosunku do PKB zawarto wzrost o ponad 5% w stosunku do 2014 r. Mimo wszystkich sztywnych wydatków budżet na rok 2015 zakładał transzę środków dla szkolnictwa wyższego na poziomie 800 mln zł. Zaplanowano zatem wzrost wysokości środków na podwyżki wynagrodzeń dla pracowników szkolnictwa wyższego. Przewidziano także większe środki na projekty badawcze, dotacje statutowe dla jednostek naukowych. W ustawie uwzględniono też wzrost wysokości ulgi na 3. i kolejne dziecko, rezerwę w wysokości ponad 1,5 mld zł na wydatki związane ze zmianą finansowania przedszkoli, zmiany zasady kwotowo-procentowej waloryzacji świadczeń, obejmującej prawie wszystkich emerytów i rencistów. Na bezpieczeństwo i obronność w 2015 r. przeznaczono 2,3% PKB, zwiększono również budżet służb specjalnych.

Saldo oszczędności w wydatkach sektora finansów publicznych, wynikające z wejścia w życie tzw. ustawy okołobudżetowej, wyniosło ok. 62,5 mln zł. To w dużej mierze wynik „zamrożenia” na kolejny rok wynagrodzeń w sferze budżetowej. Z tej reguły wyłączono niektóre jednostki sektora finansów publicznych, np. Muzeum Auschwitz-Birkenau, Narodowy Instytut Dziedzictwa w Warszawie czy Ośrodek Studiów Wschodnich.

Senat VIII kadencji podczas rozpatrywania ustawy budżetowej na rok 2015.

Planowane dochody w zakresie środków europejskich na 2015 r. to 77 mld 842 mln 493 tys. zł, a wydatki – ponad 81 mld zł, co daje deficyt w wysokości około 3,4 mld zł. Miało to związek z przesunięciem w czasie refundacji wydatków przez Komisję Europejską. Wynikało również z zatrzymania przez KE ostatnich 5% salda końcowego do czasu rozliczeń programów na lata 2007–13. Wpływ na ten deficyt miało także uruchomienie projektów z nowej perspektywy finansowej.

W trakcie prac w Sejmie w stosunku do projektu rządowego dokonano przesunięć i zmian struktury wydatków i ich umiejscowienia, łącznie ok. 33 mln zł po stronie dochodów i wydatków (1 mln zł na utworzenie 17 etatów w biurze rzecznika praw pacjenta, 7 mln 800 tys. zł na zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz 30 mln zł na realizację zadań Polskiej Agencji Kosmicznej). Wiązało się to m.in. ze zmniejszeniem części wydatków jednostek, które samodzielnie opracowują swoje budżety (Kancelaria Sejmu, Kancelaria Senatu, rzecznik praw obywatelskich, Najwyższa Izba Kontroli, Państwowa Inspekcja Pracy, rzecznik praw dziecka). Zmiany w tych budżetach wynikały głównie z „zamrożenia” wynagrodzeń w sferze budżetowej. W efekcie wzrosła wysokość środków dla Polskiej Organizacji Turystycznej, utworzono nowe rezerwy, m.in. dla Ministerstwa Edukacji Narodowej, na upowszechnienie czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży.

Podczas 68. posiedzenia Komisja Budżetu i Finansów Publicznych wniosła o wprowadzenie 5 poprawek do ustawy. Zaproponowała zmniejszenie o 20 mln zł środków na PAK i przeznaczenie ich na inne cele, w tym 4 mln zł na polsko-ukraińską współpracę młodzieży, a 3 mln zł na wydatki bieżące w części: kultura i ochrona dziedzictwa narodowego w rozdziale: archiwa. Pozostała kwota, czyli 13 mln zł, wróciłaby z PAK do rezerwy ogólnej. Kolejna poprawka polegała na przesunięciu wewnątrz budżetu spraw zagranicznych 3 mln 319 tys. zł na TV Polonia i Polskie Radio. Przywracała środki, które w budżecie ministra spraw zagranicznych przeznaczono na tworzenie nowej międzynarodowej struktury medialnej, której inicjatorem byłaby Grupa Wszechradzka, uzyskane kosztem ograniczenia wydatków na TV Polonia. Inna zamiana to przesunięcie 21 mln 561 tys. zł wewnątrz budżetu Ministerstwa Obrony Narodowej (zmniejszenie dotacji dla Wojskowej Agencji Mieszkańcowej) i przeznaczenie na centralne wsparcie w obronie narodowej (zakupy materiałowe dla wojska, m.in. amunicji).

Akceptacji komisji budżetu nie uzyskały 3 poprawki komisji branżowych: Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji, by przeznaczyć 25 mln zł, których źródłem było zwiększenie dochodów podatkowych i niepodatkowych w Zaspocie Własności Rolnej Skarbu Państwa, na pomoc

Senator Andżelika Możdżanowska (z lewej) i wiceminister finansów Hanna Majczyk podczas rozpatrywania przez Senat ustawy budżetowej na rok 2015, 68 posiedzenie Senatu VIII kadencji.

Minister finansów Mateusz Szczurek podczas senackiej debaty nad ustawą budżetową na rok 2015, 68 posiedzenie Senatu VIII kadencji.

dla byłych działaczy opozycji antykomunistycznej i osób represjonowanych w PRL; Komisji Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą, aby przeznaczyć środki przewidziane na wynagrodzenia w kulturze i ochronie dziedzictwa narodowego na Radę Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa; Komisji Kultury i Środków Przekazu, dotycząca wzrostu wynagrodzeń w archiwach. Komisja budżetu zaproponowała natomiast, aby Archiwa Państwowe otrzymały dodatkowe 3 mln zł na wydatki bieżące.

Podczas debaty senatorowie również postulowali zmiany. Większość nie została jednak poparta przez Izbę. Spośród łącznie zgłoszonych 134 Senat poparł 9 poprawek, w tym 5 wniesionych przez komisję budżetu, zmiany zaproponowane przez senatora Kazimierza Kleinę (zwiększenie wydatków bieżących Urzędu Ochrony Konkurencji

i Konsumentów o 500 tys. zł kosztem wydatków majątkowych Krajowej Rady Sądownictwa; zmniejszenie wydatków bieżących Sądu Najwyższego o 2 mln 400 tys. zł oraz wydatków bieżących i wydatków majątkowych Krajowej Rady Sądownictwa o 1 mln 600 tys. zł z przeznaczeniem na zwiększenie wydatków bieżących nadzoru budowlanego; zmniejszenie limitu wydatków organów władzy publicznej i państwowych jednostek budżetowych wynikającego ze stabilizującej reguły wydatkowej o 5 mln 758 tys. zł) i senatora Jana Rulewskiego (zwiększenie dochodów z tytułu sprzedaży mienia Zasobów Własności Rolnej Skarbu Państwa o 25 mln zł z przeznaczeniem na utworzenie nowej rezerwy celowej: realizacja ustawy o pomocy dla działaczy opozycji antykomunistycznej oraz osób represjonowanych z powodów politycznych).

Wszystkie senackie poprawki poparł Sejm.

Ustawa o zmianie ustawy budżetowej na rok 2015

W noweli, obowiązującej od 29 XII 2015 r., a przyjętej przez Senat IX kadencji bez poprawek na 5. posiedzeniu, założono m.in. zwiększenie de-

Senator Grzegorz Bierecki, sprawozdawca Komisji Budżetu i Finansów Publicznych w sprawie ustawy o zmianie ustawy budżetowej na rok 2015; 5. posiedzenie Senatu IX kadencji.

ficytu budżetu na 2015 r. o 3,9 mld zł, do 49 mld 980 mln zł, co wynikało z niższych o 10,5 mld zł (3,5%) dochodów względem planowanych na ten rok w ustawie budżetowej. Zgodnie z nowelą dochody zakładane w budżecie zostaną zmniejszone z 297,2 mld do 286,7 mld zł.

Debata na temat nowelizacji ustawy budżetowej na rok 2015, 5. posiedzenie Senatu IX kadencji.

Jako główny powód obniżenia prognozy dochodów wskazano niższe o 13,3 mld zł dochody z VAT i o 0,6 mld zł – podatku akcyzowego przy jednoczesnym wzroście prognozy dochodów z tytułu podatku CIT o 1,1 mld zł, z podatku PIT o 0,6 mld zł i dochodów niepodatkowych o 1,7 mld zł. Wydatki budżetu państwa obniżono o 6,6 mld zł, do 336,7 mld zł, w stosun-

ku do zaplanowanych w ustawie budżetowej na 2015 r.

Nowelizacja budżetu przewiduje utworzenie przez ministra finansów rezerwy celowej z wydatków zablokowanych przez dysponentów poszczególnych części budżetowych, przeznaczonej na realizację zadań Agencji Rezerw Materiałowych, związanych z rezerwami strategicznymi.

Ustawa zmieniająca ustawę o zmianie niektórych ustaw w związku z realizacją ustawy budżetowej

Nowela, przyjęta bez poprawek przez Senat IX kadencji na 5. posiedzeniu, przewiduje zmniejszenie o 209 mln 492 tys. zł środków na obronę narodową. Wynika to z oszczędności w częściach budżetu: 29 – obrona narodowa, 20 – gospodarka, 26 – łączność i 85 – budżety wojewodów, powstałych m.in. z tego powodu, że niektóre inwestycje nie zostały sfinalizowane, a ich realizacja i finansowanie nastąpi w 2016 r., a także mniejszych niż przewidywano wydatków na zaopatrzenie emerytalne żołnierzy – na emerytury w 2015 r. przeszło ich mniej niż zakładano. Ustawa o wyposażeniu Sił Zbrojnych zakłada, że wskaźnik wydatków na obronę musi wynosić 1,95%, a po zmniejszeniu tych wydatków o 209 mln zł on również się zmniejszy. Dlatego nowelizacja zawiesiła stosowanie w 2015 r. przepisu przewidującego przeznaczanie na potrzeby obronne armii kwoty nie niższej niż 1,95% PKB brutto z roku poprzedniego. Na obronność w 2015 r. przeznaczono ok. 32,82 mld zł. W nowelizacji, obowiązującej od 29 XII 2015 r., określono

Senator Krzysztof Mróz (z lewej), sprawozdawca komisji budżetu w sprawie ustawy zmieniającej ustawę o zmianie niektórych ustaw w związku z realizacją ustawy budżetowej; 5. posiedzenie Senatu IX kadencji.

szczególny tryb utworzenia i rozdysponowania rezerwy celowej, przeznaczonej na realizację zadań Agencji Rezerw Materiałowych.

Ustawa o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2016

Zgodnie z ustawą, przyjętą bez zmian przez Senat IX kadencji podczas 5. posiedzenia, począwszy od 1 I 2016 r., przez rok rząd nie skorzysta z możliwości przeznaczania 1,5% wpływów z akcyzy od pa-

liw na promocję biopaliw, co pozwoli zaoszczędzić 440 mln zł. Zwiększone za to zostaną środki na wydatki o charakterze społecznym. W ustawie znalazł się też przepis umożliwiający elastyczne planowanie

Senator Jacek Włosowicz, sprawozdawca Komisji Budżetu i Finansów Publicznych w sprawie ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2016; 5. posiedzenie Senatu IX kadencji.

Wiceminister finansów Hanna Majczyk (z prawej) podczas debaty na temat ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2016, 5. posiedzenie Senatu IX kadencji.

środków na doskonalenie zawodowe nauczycieli. Ustawa zakłada ponadto utrzymanie na poziomie obowiązującym w 2015 r. odpisów na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych oraz utrzymanie na poziomie z 2013 r. podstawy naliczenia wysokości odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych dla pracowników uczelni publicznych. Odpis na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych dla nauczycieli dokonywany będzie na podstawie kwoty bazowej z 2012 r., a podstawą odpisu na fundusz socjalny dla emerytów i rencistów – byłych żołnierzy oraz funkcjonariuszy innych służb mundurowych będą środki zaplanowane na 2011 r. na emerytury i renty. „Zamrożona” pozostanie też kwota bazowa wynagrodzeń dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe.

W zakresie Funduszu Pracy ustawa przewiduje przeznaczenie 835,3 mln zł na staże podyplomowe

oraz szkolenia specjalizacyjne (rezydentury) lekarzy, dentyistów, pielęgniarek i położnych. W 2016 r. na częściowe finansowanie rezydentur z budżetu państwa zostanie przeznaczony 182,9 mln zł, co umożliwi odbycie specjalizacji wszystkim absolwentom uczelni medycznych z lat 2012–15. Ponadto o 700,3 mln zł zwiększono wydatki na przeciwdziałanie bezrobociu. Wprowadzono też m.in. szczególne zasady finansowania przygotowań i organizacji szczytu NATO w Warszawie w 2016 r. – na wniosek szefa resortu obrony minister finansów będzie mógł dokonywać przeniesień wydatków. Ustawa umożliwi również w wypadku większej liczby świadczeniobiorców dofinansowanie z budżetu państwa Funduszu Emerytalno-Rentowego. Przyznaje też dotacje celowe na obsługę medialną Światowych Dni Młodzieży Kraków 2016.

Ustawa o zmianie ustawy o finansach publicznych

Nowelizacja, obowiązująca od 20 XII 2015 r., zmodyfikowała tzw. stabilizującą regułę wydatkową i umożliwiła zwiększenie limitu wydatków w wypadku prognozowanych działań jednorazowych i tymczasowych. Prognozowany wskaźnik wzrostu cen, uzupełniony o korektę błędnych prognoz, zostanie zastąpiony wskaźnikiem celu inflacyjnego, określanego przez Radę Polityki Pieniężnej w założeniach polityki pieniężnej. Nowela umożliwiła też

zwiększenie kwoty wydatków obliczonych na podstawie reguły wydatkowej o sumę prognozowanych działań jednorazowych i tymczasowych, o których mowa w Rozporządzeniu Rady (WE) nr 1466/97/WE z 7 VII 1997 r. w sprawie wzmocnienia nadzoru pozycji budżetowych oraz nadzoru i koordynacji polityk gospodarczych.

Senat IX kadencji rozpatrzył ustawę na swoim 5. posiedzeniu i przyjął ją bez poprawek.

Nowelizacje ustawy – Prawo bankowe

W 2015 r. Senat 2-krotnie rozpatrywał nowelizacje prawa bankowego, obie podczas 82. posiedzenia.

Ustawa o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw, uchwalona z inicjatywy Senatu 11 IX 2015 r., reguluje kwestię nieaktywnych rachunków w bankach i spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (SKOK), tzw. kont uśpionych. Ma ułatwić dostęp spadkobiercom zmarłych klientów

instytucji finansowych do informacji o nich i do zgromadzonych środków. Zgodnie z nowelą, którą Izba przyjęła z 18 poprawkami, popartymi następnie przez Sejm, umowa rachunku bankowego, którego posiadaczem jest osoba fizyczna (chyba że to umowa zawarta w związku z prowadzeniem działalności gospodarczej), ulegnie rozwiązaniu z chwilą śmierci posiadacza rachunku albo z dniem uznania rachunku za „uśpiony”.

82. posiedzenie Senatu, ostatnie w VIII kadencji.

Rachunek „uśpiony” to taki, na którym jego posiadacz w ciągu 10 lat nie wykazał żadnej aktywności. Banki i SKOK będą musiały ustalać przyczyny braku takiej aktywności, a przede wszystkim, czy ich klient żyje. Po upływie 5 lat od dnia wydania ostatniej dyspozycji dotyczącej rachunku muszą wystąpić do ministra właściwego ds. wewnętrznych o udostępnienie danych z rejestru PESEL. Mają też obowiązek informowania posiadacza rachunku o możliwości złożenia przez niego dyspozycji wkładem na wypadek śmierci oraz o skutkach jej złożenia, a w razie śmierci posiadacza rachunku (po poprawce Senatu w chwili powzięcia informacji o śmierci posiadacza) – zawiadomienia wskazanych przez niego osób o możliwości wypłaty określonej kwoty. Banki i SKOK będą wypłacały środki zdeponowane na rachunkach zmarłych klientów albo rachunkach „uśpionych” podmiotom, które udokumentują, że mają do nich tytuł prawny. Środki zdeponowane na takich rachunkach w wypadku inflacji będą waloryzowane. Senatorowie postanowili jednak, że waloryzacja dotyczy wyłącznie środków zdeponowanych na rachunkach, których umowy wygasły.

Po senackiej zmianie bank, a nie centralna informacja o rachunkach osobie mającej tytuł prawny do środków zdeponowanych na rachunku będzie udzielał zbiorczej informacji na temat wszystkich rachunków (posiadacza lub spadkodawcy) tam prowadzonych, również tych, których umowy wygasły.

Ustawa przewiduje, że środki niepodjęte przez spadkobierców będą trafiały do gmin, dlatego banki i SKOK zobowiązano do informowania gminy, która była ostatnim miejscem zamieszkania posiadacza rachunku, m.in. o możliwości nabycia przez nią prawa do tych środków. Na mocy poprawki Senatu zniesiono jednak obowiązek informowania przez banki gmin o wszystkich prowadzonych przez siebie rachunkach bez względu na to, kto był lub jest ich posiadaczem, oraz o kwotach i tytułach wszystkich wypłat z tych rachunków. Zgodnie z poprawką wprowadzoną przez Izbę ustawa wejdzie w życie 1 VII 2016 r., z wyjątkiem zmiany w ustawie o ewidencji ludności, która zacznie obowiązywać 1 I 2016 r.

Ustawa o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw z 25 IX 2015 r. dostosowała przepisy do wyroku Trybunału Konstytucyj-

nego z 14 IV 2015 r. (sygn. akt P 45/12), w którym za niezgodne z konstytucją uznano uprawnienie banków do wystawiania bankowych tytułów egzekucyjnych. Zgodnie z nowymi przepisami, obowiązującymi od 27 XI 2015 r., banki i spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe nie mają prawa do wydawania tytułu egzekucyjnego, mogą przeprowadzać egzekucje w postępowaniu sądowym.

Nowelizacja zawiera także przepisy dotyczące restrukturyzacji kredytów na warunkach uzgodnionych wspólnie przez bank i kredytobiorcę. Jeżeli klient nie będzie się wywiązywał ze zobowiązań wynikających z udzielonego kredytu, bank po wezwaniu do spłaty kredytu poinformuje go o możliwości złożenia wniosku o restrukturyzację zadłużenia w terminie 14 dni roboczych.

Ponadto do ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych dodano przepis, zgodnie z którym opłata stosunkowa (5% wartości przedmiotu sporu lub zaskarżenia przy górnej granicy 100 tys. zł) w sprawach o roszczenia wynikające z czynności bankowych nie może być wyższa niż 1000 zł.

Senat uchwalił poprawkę, odrzuconą jednak przez Sejm, mającą ograniczyć zastosowanie obniżonej opłaty sądowej tylko do tych roszczeń wynikających z czynności bankowych, dokonywanych z udziałem konsumenta.

Senator Kazimierz Kleina, sprawozdawca Komisji Budżetu i Finansów Publicznych w sprawie nowelizacji prawa bankowego, znoszącej prawo banków do wydawania tytułu egzekucyjnego; 82. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

Ustawa o podatku od niektórych instytucji finansowych

Ustawa przewiduje, że począwszy od 1 II 2016 r., banki krajowe, oddziały banków zagranicznych, SKOK, firmy ubezpieczeniowe i instytucje pożyczkowe zapłacą podatek od aktywów. Stanie się on dochodem budżetu państwa, a jego stawka jest jednakowa dla wszystkich podmiotów i miesięcznie wynosi 0,0366% podstawy opodatkowania. Podatek będzie naliczany od nadwyżki wartości aktywów przekraczającej limit określony w ustawie. Banki i SKOK zapłacą podatek od nadwyżki ponad 4 mld zł, firmy ubezpieczeniowe – 2 mld zł, a firmy pożyczkowe – 200 mln zł. Dla banków i SKOK podstawa opodatkowania będzie obniżona o wartość aktywów zainwestowanych w obligacje skarbowe. Całkowicie zwolnione z podatku zostaną Bank Gospodarstwa Krajowego i ewentualne inne banki państwowe, które mogą powstać w przyszłości. Aktywa banków spółdzielczych, które są częścią zrzeszenia, nie będą się sumowały przy wyliczaniu kwoty podatku. Według inicjatorów ustawy dzięki niej uda się pozyskać dodatkowe źródła finansowania wydatków budżetowych, w szczególności społecznych.

Podczas 7. posiedzenia Senat IX kadencji uchwalił 15 zmian do ustawy. Duża część to poprawki doprecyzowujące, legislacyjne, korygujące błędne odesłania i ujednolicejące przepisy. Senat poszerzył też przepisy ustawy dotyczące grup kapitałowych. W ustawie za podstawę opodatkowania przyjęto nadwyżkę sumy wartości aktywów podatnika, wynikającą z zestawienia obrotów i sald w rozumieniu ustawy o rachunkowości. W wypadku podatników będących instytucjami pożyczkowymi, w rozumieniu ustawy o kredycie konsumenckim, wartość tę oblicza się łącznie dla wszystkich podatników będących instytucjami pożyczkowymi, zależnych lub współzależnych pośrednio lub bezpośrednio od 1 podmiotu lub grupy podmiotów powiązanych ze

sobą. Senat postanowił taką samą regulacją objąć krajowe zakłady ubezpieczeń i krajowe zakłady reasekuracji oraz oddziały zagranicznych zakładów ubezpieczeń i reasekuracji. Izba skreśliła także przepis o odrębnych zasadach pomniejszania podstawy opodatkowania banków spółdzielczych o fundusze własne. Zmodyfikowała zasady ustalania podstawy opodatkowania banku zrzeszającego banki spółdzielcze, tak aby bank zrzeszający mógł obniżyć podstawę opodatkowania o wartość środków zgromadzonych na rachunkach zrzeszonych banków spółdzielczych, jedynie jeśli środki te były uprzednio opodatkowane w banku spółdzielczym. Senat zmodyfikował ponadto przepis o odliczeniach od podstawy opodatkowania dokonywanych na podstawie przepisów ustawy, wprowadzając możliwość obniżenia podstawy opodatkowania nie o połowę, ale o całość aktywów nabytych przez podatnika od Narodowego Banku Polskiego, stanowiących zabezpieczenie kredytu refinansowanego przez ten bank. Zgodnie z inną senacką poprawką obowiązkiem złożenia deklaracji podatkowej mają być objęci wszyscy podatnicy, u których wysokość aktywów na koniec miesiąca uzasadnia odprowadzenie podatku.

Do końca 2015 r. Sejm nie ustosunkował się do senackich poprawek.

7. posiedzenie Senatu IX kadencji.

Ustawa o wsparciu kredytobiorców znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej, którzy zaciągnęli kredyt mieszkaniowy

Ustawa określiła wymagania, jakie musi spełnić kredytobiorca, aby skorzystać z pomocy. Będzie ona udzielana osobom, które w dniu złożenia wniosku o przyznanie wsparcia mają status bezrobotnego albo rata ich kredytu przekroczy 60% dochodów miesięcznych osiągniętych przez ich gospodarstwo domowe. Nie mogą być też właścicielami innego mieszkania ani domu, mieć do niego prawa spółdzielczego własnościowego lub lokatorskiego ani go wynajmować. Pomoc przewidziano niezależnie od waluty, w jakiej spłaca się kredyt. Wniosek o wsparcie będzie można złożyć do 31 XII 2018 r. w banku, który udzielił kredytu. Bank musi przesłać wniosek po jego weryfikacji, w terminie 30 dni roboczych, do Banku Gospodarstwa Krajowego. Ten z kolei będzie przekazywać nie dłużej niż przez 18 miesięcy raty kredytu nie wyższe niż 1,5 tys. zł bezpośrednio na rachunek banku, który go udzielił. Po 2 latach od przekazania ostatniej raty wsparcia kredytobiorca powinien oddać otrzymaną pomoc w ciągu 8 kolejnych lat w równych nieoprocentowanych ratach. Jeżeli sprzeda mieszkanie, na które zaciągnął kredyt objęty wsparciem, musi dokonać spłaty w terminie 30 dni od daty sprzedaży nieruchomości.

Pomoc będzie finansowana z utworzonego w 2015 r. w Banku Gospodarstwa Krajowego Funduszu Wsparcia Kredytobiorców. Środki funduszu na początku, do 600 mln zł, mają pochodzić z wpłat banków udzielających kredytów. W późniejszym okresie zostanie on także zasilony m.in. dochodami z tytułu inwestowania wolnych środków funduszu i kwotami zwracanego wsparcia.

Senat na 82. posiedzeniu przyjął ustawę z 14 poprawkami, popartymi następnie przez Sejm. Wprowadził do ustawy kolejną kategorię uprawnionych do wsparcia kredytobiorców z uwagi na niski do-

Senator Piotr Gruszczyński, sprawozdawca komisji budżetu w sprawie ustawy o wsparciu kredytobiorców znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej, którzy zaciągnęli kredyt mieszkaniowy; 82. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

chód w gospodarstwie domowym na poziomie uprawniającym do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej. Uznał, że mechanizm dokonywania wpłat na Fundusz Wsparcia Kredytobiorców należy określić na podstawie wielkości portfela kredytów mieszkaniowych dla gospodarstw domowych, których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek przekracza 90 dni, a mechanizm zwrotu środków funduszu – proporcjonalnie do sumy wpłat i uzupełnień, pomniejszonych o wartość wykorzystanych środków funduszu przez klientów danego kredytodawcy. Inna senacka poprawka umożliwia przewodniczącemu KNF zebranie danych niezbędnych do sporządzenia informacji dla Rady Funduszu Wsparcia Kredytobiorców. Pozostałe zmiany miały charakter redakcyjny.

Ustawa wejdzie w życie 9 II 2016 r.

Ustawa o szczególnych zasadach restrukturyzacji walutowych kredytów mieszkaniowych w związku ze zmianą kursu walut obcych do waluty polskiej

Ustawa przewidywała możliwość restrukturyzacji walutowych kredytów mieszkaniowych zaciągniętych przed jej wejściem w życie. Mogliby z tego skorzystać kredytobiorcy, którzy nie mają innego mieszkania lub domu albo odziedziczyli kolejne mieszkanie lub dom po zaciągnięciu kredytu podlegającego restrukturyzacji. Mieszkanie kupione na kredyt nie mogłoby być większe niż 100 m², a w wypadku domu – 150 m². Zakładano ponadto, że wartość kredytu (tzw. wskaźnik LtV) musi być wyższa niż 80% wartości nieruchomości.

W celu przewalutowania kredytu należało do 30 VI 2020 r. złożyć pisemny wniosek. Bank rozpatrywałby go w ciągu 30 dni. Następnie porównałby pozostałą do spłaty kwotę kapitału walutowego w przeliczeniu na złotówki według kursu ogłoszonego przez NBP w dniu poprzedzającym złożenie wniosku z kwotą kapitału kredytu, jaka pozostałaby do spłaty w dniu złożenia wniosku, gdyby kredytobiorca zawarł z tym samym bankiem umowę o kredyt w złotówkach, a nie w walucie obcej. Jeżeli różnica ta byłaby dodatnia, to jej 90% zostałaby umorzona.

Wersja ustawy przyjęta przez Sejm wywołała negatywne reakcje instytucji, odpowiedzialnych za stabilność finansów. Komitet Stabilności Finansowej mówił o zagrożeniu dla całego sektora finansowego w Polsce.

Na 81. posiedzeniu Senat wprowadził do ustawy 12 zmian. Izba zdecydowała m.in., że koszty przewalutowania kredytów frankowych w połowie powinny płacić banki, a w połowie kredytobiorcy. Zaproponowała też, aby w wypadku LtV powyżej 120% (kredyt stanowi 120% wartości mieszkania) wniosek

Głosowanie nad ustawą o szczególnych zasadach restrukturyzacji walutowych kredytów mieszkaniowych w związku ze zmianą kursu walut obcych do waluty polskiej, 81. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

Debata na temat ustawy o szczególnych zasadach restrukturyzacji walutowych kredytów mieszkaniowych w związku ze zmianą kursu walut obcych do waluty polskiej, 81. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

mógł być złożony od razu. Jeżeli LtV wynosiłoby 100%, wniosek można byłoby złożyć nie wcześniej niż po roku od wejścia w życie ustawy, a jeśli 80% – nie wcześniej niż po upływie 2 lat. Senat wprowadził także poprawkę wydłużającą z 30 do 60 dni termin na rozpatrzenie wniosku o restrukturyzację kredytu, a także zmianę zmierzającą do wyeliminowania możliwości ponownego złożenia wniosku o restrukturyzację. Inna przyjęta poprawka rozstrzygała, że nie będzie można złożyć ponownie wniosku o restrukturyzację kredytu po jego uprzednim wycofaniu. Ponadto zaproponowano, by z kryterium powierzchniowego wyłączyć osoby wychowujące 3 lub więcej dzieci, ale „własnych lub przysposobionych”. Dokonano również zmian w definicji walutowego kredytu mieszkaniowego – doprecyzowano, że chodzi o kredyt na własne potrzeby mieszkaniowe kredytobiorcy oraz że kredyt pozostawał w walucie obcej w stosunku do waluty, w jakiej kredytobiorca osiąga dochody przez cały okres kredytowania. Rozszerzono definicję banku o oddział instytucji kredytowej i oddział banku zagranicznego. Izba wprowadziła też poprawkę zmierzającą do ustalenia, że kwota sumy rat kapitałowo-odsetkowych, które kredytobiorca spłacił do dnia złożenia wniosku o restrukturyzację, będzie liczona na podstawie kursu sprzedaży, a nie kursu kupna waluty obcej.

W związku z zakończeniem VII kadencji Sejm nie rozpatrzył senackich poprawek.

Ustawa o zmianie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw

Nowelizacja realizuje dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2011/7/UE z 16 II 2011 r., dotyczącą zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych. Ujednolica i upraszcza system naliczania odsetek w obrocie cywilnoprawnym. Najważniejsza z przyjętych zmian to m.in.

wprowadzenie 1 mechanizmu naliczania odsetek zarówno w transakcjach między przedsiębiorcami, jak i tych z udziałem konsumentów. Nowelizacja ustala mechanizm naliczania odsetek za opóźnienie, liczony jako suma stopy referencyjnej NBP (minimalna cena, po której bank centralny organizuje

Senator Bogusław Śmigieński, sprawozdawca Komisji Gospodarki Narodowej w sprawie nowelizacji ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych; 82. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

operacje otwartego rynku na rynku międzybankowym) i 8 punktów procentowych. Mechanizm uwzględniający w określaniu wysokości odsetek wprost 1 ze stóp NBP zastosowano też w kodeksie cywilnym. Tzw. odsetki kapitałowe, za korzystanie z cudzego kapitału, będą naliczane według wzoru: stopa referencyjna plus 3,5 punktu procentowego, odsetki za opóźnienie natomiast – stopa referencyjna plus 5,5 punktu.

Nowelizacja wprowadza również zmiany w naliczaniu odsetek maksymalnych. Mechanizm ten oparty będzie na stopie referencyjnej zamiast – jak obecnie – na stopie lombardowej NBP (maksymalny poziom oprocentowania kredytów udzielanych przez bank centralny bankom komercyjnym pod zastaw papierów wartościowych). Odsetki maksymalne będą stanowić 2-krotność odpowiednio – odsetek ustawowych kapitałowych lub odsetek ustawowych za opóźnienie.

Nowe przepisy umożliwią większą ochronę wierzycieli. Powinny też spowodować zmniejszenie zatorów płatniczych i zwiększenie dyscypliny płatniczej. W razie wzrostu stóp procentowych ustalanych przez Radę Polityki Pieniężnej wzrost poziomu

odsetek maksymalnych będzie zbliżony do wzrostu stóp rynkowych, co ograniczy ryzyko powstania spirali zadłużenia.

Izba na 82. posiedzeniu przyjęła ustawę z 10 zmianami, w większości doprecyzowującymi, ujednoczającymi terminologię ustawy i redakcyjnymi. Senat zadbał także o zapewnienie zgodności przepisu określającego zasady naliczania odsetek, gdy w umowie nie określono terminu zapłaty, z wdrażaną dyrektywą. Wskazał, że przepis odnosi się do ustalania odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych zgodnie ze stopą referencyjną NBP, a nie do okresu jej ważności. Senatorowie chcieli też uchwalić, że gdy wierzyciel będzie dochodził łącznie więcej niż 1 części świadczenia pieniężnego przy płatności świadczenia w częściach, ma mu przysługiwać rekompensata w wysokości równowartości kwoty 40 euro, a nie jej wielokrotności, wynikającej z iloczynu tej kwoty i liczby dochodzonych łącznie części świadczenia. Nie zgodził się jednak na to Sejm, który oprócz tej odrzucił również poprawkę redakcyjną i uściślającą przepis przejściowy.

Ustawa wejdzie w życie 1 I 2016 r.

Senator Stanisław Jurcewicz (z lewej), sprawozdawca Komisji Ustawodawczej w sprawie nowelizacji ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych; 81. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

RESTRUKTURYZACJA

Ustawa – Prawo restrukturyzacyjne

Ustawa przewiduje wprowadzenie instrumentów pozwalających na przeprowadzenie restrukturyzacji przedsiębiorstwa dłużnika i zapobieżenie jego likwidacji, co bardzo często wiąże się z ratowaniem zakładów pracy, a także ograniczeniem tzw. efektu domina, czyli powodowania następnych upadłości w wyniku upadłości pierwotnego dłużnika. W myśl ustawy zdolność restrukturyzacyjną zyskają wszyscy przedsiębiorcy, nie będą jej mieć jednak: Skarb Państwa, jednostki samorządu terytorialnego, banki państwowe, zakłady ubezpieczeń, zakłady reasekuracji ani fundusze inwestycyjne. Przedsiębiorca znajdujący się w trudnej sytuacji finansowej – niewypłacalny lub zagrożony niewypłacalnością – może wybrać procedurę naprawczą dopasowaną do swoich potrzeb. Z możliwości wszczęcia postępowań wykluczeni zostali jedynie przedsiębiorcy mający zdolność regulowania swoich zobowiązań i niezagrożeni jej utratą, chcący bezpodstawnie uzyskać korzyści wynikające z poddania się restrukturyzacji. Objęcie postępowaniami restrukturyzacyjnymi również dłużników niewypłacalnych jest uzasadnione przede wszystkim interesem wierzycieli, dla których korzystniejsze może być uzyskanie zaspokojenia w wyniku zawarcia układu niż w drodze likwidacji majątku dłużnika w postępowaniu upadłościowym.

Ustawa wprowadza i szczegółowo określa 4 postępowania restrukturyzacyjne: o zatwierdzenie układu, przyspieszonego układowego, układowego i sanacyjnego. Mają one umożliwić zmiany struktury majątku, zobowiązań przedsiębiorcy sposobu zarządzania przedsiębiorstwem i zatrudnienia, a także zapewnić możliwość wyboru formy restruk-

Senator Piotr Zientarski (z lewej), sprawozdawca komisji: praw człowieka, budżetu, gospodarki i ustawodawczej w sprawie ustawy – Prawo restrukturyzacyjne; 74. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

Senator Andrzej Matusiewicz, sprawozdawca mniejszości komisji: praw człowieka, budżetu, gospodarki i ustawodawczej w sprawie ustawy – Prawo restrukturyzacyjne; 74. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

turyzacji dostosowanej do potrzeb konkretnego przedsiębiorstwa w konkretnej sytuacji finansowej. Postępowaniami restrukturyzacyjnymi i upadłościowymi zajmą się wydziały gospodarcze sądów rejonowych, a czynności sądowe będzie wykonywać sędzia komisarz.

Ustawa zakłada też wprowadzenie instytucji zwiększających wpływ wierzycieli na przebieg postępowania przy jednoczesnym ograniczeniu roli sądu i sędziego komisarza. Wierzyciele będą mogli skutecznie domagać się powołania rady wierzycieli, ich wniosek ma obligować sędziego komisarza do jej powołania. Dodatkowo sędzia komisarz musi powołać na członka rady wierzycieli wierzyciela wskazanego przez wierzycieli posiadających określoną część wierzytelności. W takim samym zakresie sędzia komisarz jest zobowiązany do zmiany składu rady wierzycieli. Wierzyciele mający 30% wierzytelności mogą wspólnie z dłużnikiem złożyć wniosek o wyznaczenie do pełnienia funkcji nadzorca sądowego albo zarządcy konkretnej osoby. Sędzia komisarz ma prawo odmówić powołania wskazanej osoby jedynie w wyjątkowych wypadkach. Rada wierzycieli może w szczególności doprowadzić do zmiany osoby nadzorca sądowego lub zarządcy albo zezwolić dłużnikowi na wykonywanie zarządu w zakresie nieprzekraczającym zakresu zwykłego zarządu.

Podczas 74. posiedzenia Senat uchwalił 263 poprawki do ustawy – głównie językowe, interpunkcyjne i legislacyjne. Sejm odrzucił 38 z nich.

Nowe przepisy zaczną obowiązywać 1 I 2016 r. Regulacje dotyczące Centralnego Rejestru Restrukturyzacji i Upadłości, powołanego ustawą, mają wejść w życie 1 II 2018 r.

PODATKI

Ustawa o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz ustawy – Ordynacja podatkowa

Nowelizacja, przyjęta przez Senat bez poprawek na 70. posiedzeniu, kompleksowo uregulowała – zgodnie z wyrokami Trybunału Konstytucyjnego z 29 VII 2014 r. (sygn. akt P 49/13) i z 18 VII 2013 r. (sygn. akt SK 18/09) – zasady opodatkowania przychodów nieznajdujących pokrycia w ujawnionych źródłach lub pochodzących ze źródeł nieujawnionych. Wprowadziła nowy rozdział, w którym m.in. zdefiniowano przychody nieznajdujące pokrycia w ujawnionych źródłach lub pochodzące ze źródeł nieujawnionych i określono stawkę podatku jako 75% podstawy opodatkowania. Nowe przepisy, które wejdą w życie 1 I 2016 r., przewidują, że w wypadku ustalenia źródła wcześniej nieujawnionych przychodów oraz ich wysokości przychody te podlegają opodatkowaniu podatkiem dochodowym innym niż według stawki sankcyjnej lub innym rodzajem podatku na podstawie odrębnych ustaw. Wprowadzono także domniemanie, że uzyskane przez podatnika przychody wynikają z czynności, które mogą być przedmiotem prawnie skutecznej umowy.

Zgodnie ze zmienionymi przepisami ordynacji podatkowej zobowiązanie podatkowe z tytułu opodatkowania przychodów nieznajdujących pokrycia w ujawnionych

Senator Piotr Gruszczyński, sprawozdawca Komisji Budżetu i Finansów Publicznych w sprawie nowelizacji ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz ustawy – Ordynacja podatkowa; 70. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

źródeł lub pochodzących ze źródeł nieujawnionych nie powstaje, jeżeli decyzja ustalająca to zobowiązanie zostanie doreczona po upływie 5 lat, licząc od końca roku, w którym powstał obowiązek podatkowy. Ustawa zmieniła również regulacje dotyczące biegu terminu przedawnienia wobec spadkobierców.

Ustawa o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz niektórych innych ustaw

Nowelizacja, którą Sejm uchwalił z inicjatywy Senatu, a ten poparł ją bez poprawek na 73. posiedzeniu, ma umożliwić rolnikom odformalizo-

Senator Andrzej Grzyb, sprawozdawca komisji: rolnictwa i budżetu w sprawie nowelizacji ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz niektórych innych ustaw; 73. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

waną produkcję i sprzedaż przetworzonych produktów rolnych, np. pieczywa, wędlin, dżemów, kompotów, serów. Sprzedaż przetworzonych w sposób nieprzemysłowy produktów roślinnych i zwierzęcych pochodzących z własnej uprawy, hodowli lub chowu (wyjątek to produkty uzyskane w ramach prowadzonych działów specjalnych produkcji rolnej i opodatkowane podatkiem akcyzowym na podstawie odrębnych przepisów) nie stanowi działalności gospodarczej w rozumieniu ustawy o swobodzie działalności gospodarczej oraz ustawy o podatkach i opłatach lokalnych, ale pod pewnymi warunkami: jeżeli nie sprzedaje się produktów podmiotom na potrzeby prowadzonej przez nie pozarolniczej działalności gospodarczej; do przetwarzania produktów roślinnych i zwierzęcych i ich sprzedaży nie zatrudnia się osób na podstawie umów o pracę, umów-zlecenia, umów o dzieło oraz innych umów o podobnym charakterze; produkty sprze-

Wiceminister finansów Izabela Leszczyzna i senator Przemysław Błaszczuk podczas debaty nad ustawą o podatku dochodowym od osób fizycznych, 73. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

daje się wyłącznie w miejscach, w których zostały wytworzone, lub na targowiskach i prowadzi się ewidencję sprzedaży. Taka sprzedaż spełnia warunki przewidziane w ustawie. Od 1 I 2016 r. będzie opodatkowana ryczałtowo w wysokości 2% przychodów.

Tego typu działalność będzie można prowadzić do uzyskania równowartości kwoty 150 tys. euro rocznie. Nowelizacja rozstrzyga też o sposobie ustalania przychodów z działów specjalnych produkcji rolnej w wypadku podmiotów zobowiązanych do prowadzenia ksiąg rachunkowych.

Ustawa o zmianie ustawy o podatkach i opłatach lokalnych

Senat na 80. posiedzeniu przyjął bez poprawek ustawę, uchwaloną z jego inicjatywy. Wprowadzi ona od 1 I 2016 r. zwolnienia z podatku od nieruchomości gruntów i budynków lub ich części, stanowiących własność gminy, z zastrzeżeniem, że zwolnienie nie dotyczy przedmiotów opodatkowania zajętych na działalność gospodarczą i będących w posiadaniu innych niż gmina jednostek sektora finansów publicznych i pozostałych podmiotów. Podatkiem od nieruchomości pozostaną objęte gminne grunty i budynki lub ich części znajdujące się w posiadaniu samorządowych zakładów i samorządowych jednostek budżetowych, a także innych podmiotów.

Nowe przepisy wyeliminują wypadki, w których gmina występująca jako podmiot prawa publicznego pobiera podatek od siebie, czyli gminy jako podmiotu cywilnoprawnego, a więc właściciela nieruchomości.

Senator Stanisław Iwan, sprawozdawca komisji: budżetu i samorządu terytorialnego w sprawie nowelizacji ustawy o podatkach i opłatach lokalnych; 80. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

Ustawa o zmianie ustawy – Ordynacja podatkowa oraz niektórych innych ustaw

Nowelizacja, uchwalona na podstawie projektów senackiego i prezydenckiego, wprowadziła zasadę *in dubio pro tributario*, zgodnie z którą niedające się usunąć wątpliwości co do treści przepisów prawa podatkowego rozstrzyga się na korzyść podatnika. Uchyliła również przepisy ustaw o podatku dochodowym od osób fizycznych i o podatku dochodowym od osób prawnych, dotyczące kaso-

wego rozliczenia przeterminowanych faktur w podatkach dochodowych (w wypadku zaliczenia do kosztów uzyskania przychodów kwot wynikających z faktury lub innego dokumentu i nieuregulowania tych kwot w terminie 30 dni od daty upływu terminu płatności podatek musiał zmniejszyć koszty uzyskania przychodów o kwotę wynikającą z tych dokumentów).

Ustawa, która wejdzie w życie 1 I 2016 r., zmieniła też zasady dokonywania kontroli przedsiębiorcy na podstawie ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. Wprowadziła możliwości przeprowadzenia kontroli za zgodą lub na wniosek kontrolowanego w miejscu przechowywania dokumentacji, w tym ksiąg podatkowych, innym niż siedziba i miejsce wykonywania działalności kontrolowanego. Gdy dokumentacja jest prowadzona lub przechowywana poza siedzibą kontrolowanego, kontrolowany na żądanie kontrolującego musi zapewnić dostęp do dokumentacji w swojej siedzibie albo w miejscu prowadzenia lub przechowywania tej dokumentacji, jeśli udostępnienie jej w siedzibie może w znacznym stopniu utrudniać wykonywanie przez kontrolowanego działalności gospodarczej.

Podczas 80. posiedzenia Izba wprowadziła do ustawy 4 poprawki, Sejm poparł 2 z nich. Chciała zmienić tytuł ustawy na: ustawa o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, ustawy – Ordynacja podatkowa oraz ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, uznając, że będzie bardziej odpowiadał jej treści. Sejm nie wyraził jednak na to zgody. Ko-

Głosowanie w sprawie nowelizacji ustawy – Ordynacja podatkowa, 80. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

lejna senacka poprawka zmieniła przepis dotyczący zasady rozstrzygnięcia wątpliwości na korzyść podatnika, wskazując, że rozstrzyga je organ na korzyść strony postępowania. Senatorowie usunęli również sprzeczność pomiędzy przepisami, skreślając rozwiązanie, zgodnie z którym podatnik, na żądanie kontrolującego, jest obowiązany zapewnić dostęp do dokumentacji w miejscu jej przechowywania.

DZIAŁALNOŚĆ UBEZPIECZENIOWA

Ustawa o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej

Od 24 I 2016 r. będzie obowiązywać ustawa, wdrażająca do polskiego prawa postanowienia dyrektywy nr 2009/138/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 2009 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej – Wypłacalność II. Określa warunki wykonywania działalności w zakresie ubezpieczeń osobowych i majątkowych oraz działalności reasekuracyjnej, a także zasady wykonywania zawodu aktuarusza, sprawowania nadzoru ubezpieczeniowego, nadzoru nad zakładami ubezpieczeń i zakładami reasekuracji w grupach oraz organizacji i funkcjonowania ubezpieczeniowego samorządu gospodarczego. Zgodnie z ustawą działalność ubezpieczeniowa to wykonywanie czynności ubezpieczeniowych związanych z oferowaniem i udzielaniem ochrony na wypadek ryzyka wystąpienia skutków zdarzeń losowych, działalność reasekuracyjna zaś to wykonywanie czynności związanych z przyjmowaniem ryzyka cedowanego przez zakład ubezpieczeń lub przez zakład reasekuracji

oraz dalsze cedowanie przyjętego ryzyka. Wykonywanie działalności ubezpieczeniowej lub działalności reasekuracyjnej ma wymagać uzyskania zezwolenia organu nadzoru, czyli Komisji Nadzoru Finansowego.

Ustawa, którą Senat przyjął bez poprawek na 82. posiedzeniu, wprowadza nowy system wypłacalności zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji, wzorowany na regulacjach kapitałowych dla banków z Nowej Umowy Kapitałowej, tzw. Bazylea II, oparty na 3 filarach. To: wymogi kapitałowe i jakościowe, obowiązki informacyjne zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji oraz dyscyplina rynkowa. Zakłady ubezpieczeń i reasekuracji co najmniej raz w roku będą ujawniały swoje sprawozdania o wypłacalności i kondycji finansowej, badane następnie przez biegłych rewidentów. Zakłady ubezpieczeń zobowiązano m.in. do przeprowadzenia analizy potrzeb, wiedzy, doświadczenia oraz sytuacji finansowej klienta przed zaproponowaniem mu zawarcia umowy o charakterze inwestycyjnym.

Senator Witold Sitarz, sprawozdawca Komisji Budżetu i Finansów Publicznych w sprawie ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej; 82. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

Senator Henryk Cioch, sprawozdawca mniejszości komisji budżetu w sprawie ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej; 82. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA

Ustawy o odnawialnych źródłach energii

W 2015 r. Senat 2-krotnie zajmował się ustawami o odnawialnych źródłach energii (OZE). Główny cel **ustawy o odnawialnych źródłach energii** z 16 I 2015 r. to osiągnięcie założeń zawartych w dokumencie „Polityka energetyczna Polski do 2030 roku”, uchwalonym przez Radę Ministrów 10 XI 2009 r., oraz dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych. Ustawa ma też zapewnić osiągnięcie przez Polskę w 2020 r. co najmniej 15-procentowego udziału energii z odnawialnych źródeł w zużyciu energii finalnej brutto, w tym co najmniej 10-procentowego udziału energii odnawialnej zużywanej w transporcie. Znacząco zmniejszy to emisję szkodliwych substancji. Kolejne cele ustawy to optymalizacja kosztów systemu wsparcia tak, by w jak najmniejszym stopniu obciążać nimi odbiorcę końcowego, kształtowanie mechanizmów i instrumentów wspierających wytwarzanie energii elektrycznej, ciepła lub chłodu, lub biogazu rolniczego w instalacjach OZE, wypracowanie optymalnego i zrównoważonego zaopatrzenia odbiorców końcowych w energię elektryczną, ciepło lub biogaz rolniczy z instalacji OZE, a także zapewnienie wykorzystania na cele energetyczne produktów ubocznych lub pozostałości z rolnictwa oraz przemysłu wykorzystującego surowce pochodzenia rolniczego.

Ustawa określa mechanizmy wsparcia wytwarzania energii z OZE, w tym z biogazu rolniczego, wprowadza instytucję sprzedawcy zobowiązanego. Wskazuje podstawę kalkulacji kosztów uzasadnionych cen ustalanych w taryfach przedsiębiorstw wykonujących obowiązki uzyskania i przedstawienia do umorzenia świadectw pochodzenia, upraszcza zasady wytwarzania energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii, w tym energii elektrycznej

70. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

Senator Grzegorz Wojciechowski, sprawozdawca Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie ustawy o odnawialnych źródłach energii; 70. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

z biogazu rolniczego, a także określa zasady monitorowania i ustalania średniej ważonej ceny, po jakiej zbywane są prawa majątkowe wynikające ze świadectw pochodzenia i mechanizmy tego zbycia.

Ustawa zmienia system wsparcia dla OZE z opartego na świadectwach pochodzenia na system aukcyjny. Ma on być tańszy dla budżetu państwa i chronić obywateli przed zbytnim obciążeniem wynikającym z realizacji celów UE dotyczących energii odnawialnej. Rząd będzie określać ilość energii odnawialnej potrzebnej m.in., aby spełnić cele unijnej polityki klimatyczno-energetycznej. Podczas aukcji, ogłaszanych osobno dla różnych technologii, różnej wielkości instalacji, wybierane będą najlepsze oferty, z najniższą ceną. W zamian wytwórcy wygrywającemu aukcję zostanie zagwarantowane wsparcie przez 15 lat.

Ustawa zamroza wartość jednostkowej opłaty zastępczej, waloryzuje taryfę przydzielaną w ramach aukcji o wskaźnik wzrostu cen towarów i usług, wprowadza procedurę oceny formalnej wytwórców energii elektrycznej z OZE, zamierzających przystąpić do aukcji. Określa też zasady wyznaczania cen referencyjnych, wprowadza opłaty OZE oraz ustanawia operatora rozliczeń energii odnawialnej, eliminuje możliwość nadkompensaty wsparcia oferowanego dla producentów energii z OZE z inną pomocą publiczną, z której do tej pory korzystali, i pomocą *de minimis*, a także reguluje zasady korzy-

Senator Jan Michalski (z prawej), sprawozdawca komisji: Gospodarki Narodowej i Środowiska w sprawie ustawy o odnawialnych źródłach energii; 70. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

stania z mechanizmów wsparcia przez zmodernizowane instalacje odnawialnych źródeł energii, które pracują obecnie.

Ustawa reguluje także zasady wydawania gwarancji pochodzenia energii elektrycznej wytwarzanej z OZE, sposób opracowania krajowego planu działań w zakresie tej energii, warunki i tryb wydawania certyfikatów instalatorom mikroinstalacji, małych instalacji i instalacji OZE o mocy do 600 kW oraz akredytowania organizatorów szkoleń, a także zasady współpracy międzynarodowej w tym zakresie.

Podczas 70. posiedzenia Izba uchwaliła 99 poprawek, w znacznej części redakcyjnych, językowych, ujednolicających brzmienie przepisów, doprecyzowujących i korygujących błędne odesłania. Sejm odrzucił 4 z nich, podobnie jak poprawkę Senatu, wprowadzającą upoważnienie do określenia w rozporządzeniu preferencyjnej ceny zakupu energii elektrycznej wytworzonej w mikroinstalacjach do 10 kV. Senat doprecyzował też pojęcie daty wytworzenia energii elektrycznej z OZE po raz pierwszy, a także zawartość dokumentacji działalności w zakresie biogazu rolniczego – dodał nakaz dokumentowania ogólnej ilości sprzedanego biogazu rolniczego. Określił zasady składania oświadczeń potwierdzających, że otrzymane wsparcie nie przekracza łącznej dopuszczalnej wartości pomocy publicznej oraz rozliczenia obowiązku wytworzenia określonej w ofercie ilości energii elektrycznej z OZE przez wytwórcę, który wygrał aukcję. Na podstawie innej senackiej poprawki prawo do świadectwa pochodzenia wiązałoby się ze złożeniem poświadczenia spełniania kryteriów zrównoważonego rozwoju. Wprowadzono też mechanizm wyłączający wsparcie w postaci świadectw pochodzenia w okresie nadmiaru energii na rynku. Prawidłowo wskazano podstawę prawną obowiązku uzyskania i przedstawienia do umorzenia świadectwa pochodzenia lub uiszczenia opłaty zastępczej. Wyeliminowano przepis umożliwiający wszystkim instalacjom wytwarzającym energię elektryczną z biogazu rolniczego działającym w dniu wejścia w życie ustawy znaleźć

nie się w systemie aukcyjnym dla instalacji do 1 MW, a także obowiązek uwzględnienia analiz jednostek doradczych lub naukowo-badawczych z wytycznych przepisu upoważniającego do wydania rozporządzenia. Umożliwiono zwrot kaucji bez konieczności składania rezygnacji z udziału w następnej aukcji. Określono termin zawarcia umowy o sprzedaż energii elektrycznej na podstawie aukcji. Doprecyzowano przepisy określające zasady rozliczania obowiązku wytworzenia określonej w ofercie ilości energii elektrycznej z OZE przez wytwórcę, który wygrał aukcję, a także obowiązki wytwórcy energii elektrycznej z OZE w zakresie prowadzonej dokumentacji. Zmieniono siedzibę operatora rozliczeń energii odnawialnej z Warszawy na Bytom. Obowiązek wdrożenia systemu bilansu masy w wypadku wytworzenia energii elektrycznej z biopłynów nałożono też na wytwórców, którzy złożyli deklarację o przystąpieniu do aukcji. Zdecydowano, aby zarząd Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska, a nie jego prezes przekazywał ministrowi właściwemu ds. gospodarki informacje na temat wykorzystania energii z OZE, i to w terminie 25 dni od zakończenia każdego kwartału, a nie 14 od zakończenia każdego miesiąca, jak chciał Sejm. Senat jednoznacznie wskazał, że wniosek o wydanie certyfikatu potwierdzającego posiadanie przez instalatora kwalifikacji do montowania danego rodzaju instalacji OZE po-

Wiceminister gospodarki Jerzy Pietrewicz podczas debaty na temat ustawy o odnawialnych źródłach energii; 70. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

winien mieć formę pisemną. Wprowadził przepisy określające wymagania, jakie ma spełniać instalator, aby możliwe było przedłużenie ważności certyfikatu, oraz uporządkował przepisy dotyczące wniosku o udzielenie akredytacji tak, aby odpowiadały kolejnym stadiom postępowania. Określił przesłanki odpowiedzialności administracyjnej dla kierownika przedsiębiorstwa energetycznego. Izba chciała też wprowadzić możliwość uwzględnienia wypadków, gdy naruszenie norm sankcjonowanych było spowodowane m.in. okolicznościami, na które ukarany nie miał żadnego wpływu, lub naruszenie było mało istotne, na to jednak nie zgodził się Sejm. Senat określił też zasady wydawania świadectw pocho-

Senator Marek Martynowski podczas debaty nad ustawą o odnawialnych źródłach energii, 6. posiedzenie Senatu IX kadencji.

dzenia do końca 2015 r. Proponował, aby wniosek o wydanie świadectwa pochodzenia składany był za pośrednictwem operatora systemu elektroenergetycznego, ale temu również sprzeciwił się Sejm. Ponadto senackie poprawki polegały na modyfikacji procedury ubiegania się o promesę koncesji na działalność w zakresie wytwarzania energii elektrycznej i obrotu nią; określeniu sposobu wykonywania obowiązku uzyskania i przedstawienia do umorzenia świadectw pochodzenia, w tym pochodzenia biogazu rolniczego, oraz uiszczenia opłaty zastępczej; wyznaczeniu okresów obowiązywania przepisów. Senat zmodyfikował także termin pierwszego ogłoszenia przez prezesa URE średnich cen sprzedaży energii elektrycznej na rynku konkurencyjnym oraz wskazał termin, w którym właściwy minister, po raz pierwszy od dnia wejścia ustawy w życie, określi cenę referencyjną energii z OZE, sprzedawanej na aukcji. Izba utrzymała też czasowo w mocy dotychczasowe przepisy wykonawcze.

14 VII 2015 r. rzecznik praw obywatelskich złożył do Trybunału Konstytucyjnego wniosek o zbadanie zgodności przepisu ustawy z konstytucją (sprawa nr K16/15), nierozpatrzony jednak do końca 2015 r. Zastrzeżenia dotyczyły zasad wydawania certyfikatu instalatora odnawialnych źródeł energii.

Ustawa obowiązuje od 4 V 2015 r., część przepisów ma inne daty wejścia w życie (4 IV i 1 V 2015 r.). Regulacje m.in. dotyczące uruchomienia systemu aukcyjnego do zakupu energii elektrycznej z instalacji OZE i mechanizmów wspierających wytwarzanie energii elektrycznej w mikroinstalacjach do 10 kW miały wejść w życie 1 I 2016 r.

Termin ten jednak przesunięto na 1 VII 2016 r. na mocy ustawy o zmianie **ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz ustawy – Prawo energetyczne**, uchwalonej przez Sejm VIII kadencji 22 XII 2015 r. Zmiana ta powinna umożliwić dodatkową ocenę skutków regulacji, wprowadzenie mechanizmów chroniących przed upadłością obecnie funkcjonujących biogazowni rolniczych i ich dalszy rozwój. Pozwoli też na przygotowanie niezbędnych regulacji w zakresie zasad lokalizacji i budowy elektrowni wia-

Senator Adam Gawęda, sprawozdawca Komisji Gospodarki i Innowacyjności w sprawie nowelizacji ustawy o odnawialnych źródłach energii; 6. posiedzenie Senatu IX kadencji.

trowych na łądzie. Dzięki nowelizacji mają szansę zamknąć się również procesy inwestycyjne, z przyczyn niezależnych od inwestorów niezakończone do końca 2015 r. Przesunięcie terminów o 6 miesięcy umożliwi oddanie tych inwestycji do użytkowania i skorzystanie przez wytwórców energii elektrycznej z prawa do otrzymywania świadectw pochodzenia – tzw. zielonych certyfikatów – wydawanych przez prezesa Urzędu Regulacji Energetyki dla instalacji OZE. Nowelizacja przewiduje również, że przepisy wykonawcze do ustawy o OZE będzie wydawał minister właściwy ds. energii, a nie gospodarki.

Podczas 6. posiedzenia Senat IX kadencji wprowadził do ustawy 4 poprawki, poparte następnie przez Sejm. Zmieniono sposób określenia daty uchylecia przepisów. Utrzymano dotychczasowy termin wejścia w życie przepisów nakazujących stosowanie półrocznego okresu bilansowania energii wprowadzanej przez prosumentów do sieci, co umożliwi im rozliczenie wartości sprzedanej i zakupionej energii na korzystniejszych warunkach. Izba przesądziła też, że nowe zasady uzyskiwania świadectw pochodzenia energii z OZE będą obowiązywać od 1 I 2016 r. Uzupełniła też katalog rozporządzeń utrzymanych czasowo w mocy.

Nowelizacja obowiązuje od 31 XII 2015 r.

Senator Jadwiga Rotnicka podczas debaty na temat nowelizacji ustawy o odnawialnych źródłach energii, 6. posiedzenie Senatu IX kadencji.

Nowelizacje ustawy o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego

W analizowanym okresie Senat 2 razy rozpatrywał nowelizacje ustawy o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego. **Ustawa o zmianie ustawy o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego w latach 2008–2015 oraz niektórych innych ustaw** z 16 I 2015 r., obowiązująca od 4 II 2015 r., umożliwiła nabycie kopalń, zakładów górniczych lub ich części przez Spółkę Restrukturyzacji Kopalń SA i przeprowadzenie ich likwidacji. Przewidziano w niej też możliwość sprzedaży restrukturyzowanych kopalń lub ich części nowemu inwestorowi. Nowela przewidywała przesunięcie z 1 I 2015 r. na 1 I 2016 r. terminu rozpoczęcia likwidacji kopalni. W razie jej rozpoczęcia przed tą datą środki na przeprowadzenie pochodziłyby z dotacji budżetowej, a po tym terminie – z funduszu likwidacji kopalni. Restrukturyzacja kopalń i wypłata świadczeń z tytułu urlopu górniczego jest finansowana z dotacji budżetowej, a wypłata odpraw – z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

Przedsiębiorstwo górnicze, które nabyło kopalnię, zwolniono z obowiązku zapłaty bieżących wpłat na rzecz Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, opłat i kar do Państwowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w części dotyczącej tych funduszy, z wyjątkiem opłat i kar stanowiących dochody jednostek samorządu terytorialnego.

W ustawie określono również zasady restrukturyzacji zatrudnienia w likwidowanych kopalniach. Przewidziano 2 rodzaje uprawnień dla pracowników – urlop górniczy nie dłuższy niż 4 lata lub jednorazową odprawę pieniężną. Z urlopu górniczego mogą skorzystać górnicy dołowi, którym do emerytury zostało nie więcej niż 4 lata. Będą oni otrzymywać świadczenie socjalne w wysokości 75% miesięcznego wynagrodzenia obliczanego jak wynagrodzenie za urlop wypoczynkowy (do podstawy obliczania wynagrodzenia wlicza się: nagrody z okazji Dnia

Senator Jan Michalski, sprawozdawca komisji: gospodarki i rodziny w sprawie nowelizacji ustawy o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego; 69. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

Górnika w wysokości $\frac{1}{12}$ ostatniej wypłaconej nagrody; dodatkowe nagrody roczne w wysokości $\frac{1}{12}$ ostatniej wypłaconej nagrody; nagrody jubileuszowe w wysokości $\frac{1}{60}$ nagrody, a w wypadku ratowników górniczych $\frac{1}{36}$ ostatniej wypłaconej nagrody). Wysokość jednorazowej odprawy zróżnicowano w zależności od grupy zawodowej. Górnicy dołowi otrzymują 24-krotność ich przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia z pierwszego półrocza roku poprzedzającego rozwiązanie umowy o pracę w kopalni, jeśli złożyli wniosek do końca 2015 r., a gdy zrobią to w latach 2016–18, przysługiwać im będzie 12-krotność średniej pensji. W wypadku pracowników przeróbki mechanicznej węgla to 10-krotność ich przeciętnego wynagrodzenia, pracownikom administracji zaś przysługuje odprawa w wysokości 3,6 średnich pensji, jeśli złożyli wnioski do końca 2015 r. Ustawa przewiduje, że jeśli pracownik likwidowanej kopalni nie skorzysta z przysługujących mu uprawnień do dnia zakończenia w niej wydobywania węgla kamiennego, pracodawca rozwiązuje umowę o pracę z pracownikiem na zasadach określonych w ustawie z 13 III 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników.

Podczas 69. posiedzenia Senat przyjął ustawę z 7 poprawkami, przyjętymi przez Sejm. Po ich wprowadzeniu pracownicy zakładów przeróbki mechanicznej węgla, którym brakuje do nabycia praw emerytalnych nie więcej niż 3 lata, zyskali prawo do 3-letniego urlopu. Pracownikom zatrudnionym w zakładzie przeróbki mechanicznej węgla i na powierzchni kopalni co najmniej przez 5 lat do 12-krotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia zwiększono kwotę jednorazowej odprawy pieniężnej. Po senackiej korekcie na nabycie kopalni lub jej części konieczne jest uzyskanie zgo-

69. posiedzenie Senatu VIII kadencji..

Senator Stanisław Kogut, sprawozdawca mniejszości komisji: gospodarki i rodziny w sprawie nowelizacji ustawy o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego; 69. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

Wiceminister gospodarki Wojciech Kowalczyk podczas senackiej debaty na temat nowelizacji ustawy o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego, 69. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

dy prezesa UOKiK. Pozostałe poprawki Izby miały charakter doprecyzowujący i ujednolicający terminologię ustawy.

Kolejna nowelizacja, uchwalona już przez Sejm VIII kadencji 22 XII 2015 r., przedłużyła do 31 XII 2018 r. obowiązywanie przepisów dotyczących możliwości zbywania kopalń, zakładów górniczych lub ich części. **Ustawa o zmianie ustawy o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego**, przyjęta bez poprawek przez Senat IX kadencji na 6. posiedzeniu, zawiera też regulacje dotyczące restrukturyzacji zatrudnienia i zmian sposobu realizacji uprawnień byłych pracowników kopalń postawionych w stan likwidacji przed 1 I 2007 r. Zmieniła także zasady naliczania wysokości jednorazowych odpraw

pieniężnych dla osób, z którymi zostanie rozwiązana za porozumieniem stron umowa o pracę po 31 XII 2015 r., nie później jednak niż do 31 XII 2018 r. W wypadku osób mających co najmniej 5-letni staż pracy w przedsiębiorstwie górniczym będzie to: 12-krotność należnego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia z pierwszego półrocza roku poprzedzającego rozwiązanie umowy o pracę w kopalni, w której pracownik był zatrudniony, jeżeli umowa o pracę zostanie rozwiązana w okresie do 3 miesięcy od dnia zbycia kopalni; 8-krotność należnego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, jeżeli umowa o pracę zostanie rozwiązana w terminie 4–6 miesięcy, i 4-krotność w wypadku rozwiązania umowy w czasie 7–9 miesięcy.

6. posiedzenie Senatu IX kadencji.

BUDOWNICTWO

Zmiany w prawie budowlanym

Kilka razy w ciągu 2015 r. Senat rozpatrywał nowelizację prawa budowlanego. **Ustawa o zmianie ustawy – Prawo budowlane oraz niektórych innych ustaw** z 15 I 2015 r. uprościła i skróciła procedury budowlane, m.in. poprzez zniesienie wymogu uzyskiwania pozwolenia na budowę lub przebudowę wolno stojącego domu jednorodzinnego, jeśli nie oddziałuje to na sąsiednią nieruchomość. W tym wypadku wystarczy zgłoszenie budowy wraz m.in. z projektem budowlanym. Starosta ma 30 dni na ewentualne wniesienie sprzeciwu do zgłoszenia. Ustawa pozostawiła inwestorowi możliwość budowy lub przebudowy wolno stojącego domu jednorodzinnego w trybie pozwolenia na budowę, jeśli uzna on, że to dla niego korzystniejsze. W razie wyboru takiego wariantu, jeśli inwestor będzie jedyną stroną postępowania, roboty budowlane można rozpocząć bez oczekiwania na uprawomocnienie decyzji administracyjnej o pozwoleniu na budowę. Dzięki temu inwestor zyska co najmniej 14 dni. Zgłoszenie wystarczy także w wypadku takich inwestycji, jak np. garaże wolno stojące i ganki do 35 m², szamba do 10 m³, baseny i oczka wodne do 50 m².

Nowelizacja rozszerzyła też katalog obiektów budowlanych, oddawanych do użytku na podstawie zawiadomienia o zakończeniu budowy. Wśród nich znalazły się m.in.: warsztaty rzemieślnicze, stacje obsługi pojazdów, myjnie samochodowe, garaże do 5 stanowisk włącznie, obiekty magazynowe, budynki kolejowe, a także place składowe, postojowe i parkingi oraz stawy rybne. Pozwolenie na użytkowanie nie będzie wymagane również w wypadku wałów przeciwpowodziowych, jazów, opasek i ostróg brzegowych oraz rowów melioracyjnych.

Na podstawie nowych przepisów do projektu budowlanego nie trzeba dołączać oświadczeń o zapewnieniu dostaw energii, wody, ciepła, gazu,

70. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

Senator Janusz Sepioł, sprawozdawca komisji: gospodarki i samorządu terytorialnego w sprawie nowelizacji prawa budowlanego; 70. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

odbioru ścieków oraz o warunkach przyłączenia obiektu do sieci wodociągowych, kanalizacyjnych, ciepłych, gazowych, elektroenergetycznych i telekomunikacyjnych. Nowela określiła też termin (14 dni od złożenia wniosku) na wezwanie inwestora do uzupełnienia ewentualnych braków formalnych we wniosku o pozwolenie na budowę.

Na 70. posiedzeniu Senat wprowadził 17 poprawek do ustawy, w większości redakcyjnych i uściślających. Najważniejsze zmiany polegały na przywróceniu nałożonego na inwestora obowiązku zawiadamiania o zamierzonym terminie rozpoczęcia robót budowlanych. Ponadto objęto procedurą zgłoszenia budowy wszystkie małe ganki i oranżerie, oczyszczalnie ścieków oraz baseny i oczka wodne, a nie tylko obiekty przydomowe, ale tę poprawkę Senat odrzucił Sejm. Ponadto usunięto z katalogu obiektów budowlanych, których wzniesienie wymaga jedynie zgłoszenia, parterowe budynki handlowe lub usługowe o powierzchni zabudowy do 35 m². Wprowadzono wymóg zamieszczania informacji o kubaturze budynku w rejestrze wniosków o pozwolenie na budowę i decyzji o pozwoleniu na budowę.

Nowelizacja weszła w życie 28 VI 2015 r., a 1 jej przepis zacznie obowiązywać 1 I 2016 r.

Ustawa o zmianie ustawy – Prawo budowlane oraz niektórych innych ustaw z 6 II 2015 r., obowiązująca od 30 IV 2015 r., to konsekwencja orzeczenia Naczelnego Sądu Administracyjnego z 9 I 2014 r. Orzeczenie to spowodowało, że działkowiec, który zbudował na terenie rodzinnych ogrodów działkowych obiekt zgodnie z prawem budowlanym (o właściwych wymiarach), ale niezgodnie z definicją altany przyjętą przez NSA (o in-

Senator Andrzej Matusiewicz, sprawozdawca Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej w sprawie nowelizacji prawa budowlanego; 71. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

nej konstrukcji), otrzymał nakaz rozbioru. Dotychczasowy przepis prawa budowlanego stanowił, że pozwolenia na budowę nie wymaga budowa altan i obiektów gospodarczych na działkach w rodzinnych ogrodach działkowych o powierzchni zabudowy do 35 m² oraz wysokości do 5 m przy dachach stromych i do 4 m przy dachach płaskich. Nie było ustawowej definicji altany w prawie budowlanym, co sprawiało kłopoty z interpretacją w postępowaniu administracyjnym.

Nowelizacja umożliwia legalizację obiektów zagrożonych rozbioru, spełniających wprowadzone wymagania. Zawiera m.in. definicję „altany działkowej” (dotychczas tylko kategoria „altany”): to wolno stojący budynek rekreacyjno-wypoczynkowy lub inny obiekt pełniący taką funkcję, położony na terenie działki w rodzinnym ogrodzie działkowym, mający maksymalnie 35 m² powierzchni, a 4–5 m wysokości. Do powierzchni altan działkowych nie będą wliczane tarasy, werandy ani ganki, ale tylko wtedy, gdy nie są większe niż 12 m².

Zgodnie z ustawą postępowania niezakończone ostateczną decyzją o nakazie rozbioru altan działkowych do dnia wejścia w życie nowelizacji zostaną umorzone. Wygasną wydane już ostateczne decyzje o nakazie rozbioru altan. W razie wątpliwości, czy dany obiekt budowlany spełnia kryteria altany działkowej, jego właściciel może wystąpić do nadzoru budowlanego z wnioskiem, zwolnionym z opłaty skarbowej, o wydanie zaświadczenia potwierdzającego zgodność z nowymi przepisami. Na podstawie poprawki, wprowadzonej przez Senat na 71. posiedzeniu, a przyjętej przez Sejm, odmowa wydania zaświadczenia potwierdzającego zgodność wybudowanej altany z wymaganiami określonymi dla altany działkowej następuje w drodze postanowienia, na które służy zażalenie.

REGULACJE ZAWODOWE

Ustawa o zmianie ustaw regulujących warunki dostępu do wykonywania niektórych zawodów

Ustawa ogranicza lub likwiduje część wymogów formalnych w dostępie do ok. 100 zawodów, głównie z branży finansowej i technicznej. Wśród przyjętych ułatwień są m.in.: ograniczenie praktyk zawodowych, umożliwienie samokształcenia, obniżenie opłat za egzaminy zawodowe, zniesienie niektórych biurokratycznych obowiązków oraz uelastycznienie warunków zatrudnienia.

Nowela wprowadza zmiany w sposobie uzyskiwania uprawnień do wykonywania takich zawodów, jak np.: inżynier pożarnictwa, strażak jednostki ochrony przeciwpożarowej, rzeczoznawca ds. zabezpieczeń przeciwpożarowych, specjalista ochrony przeciwpożarowej, inspektor ochrony radiologicznej, rzeczoznawca w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, rzecznik patentowy, pracownik artystyczny, muzealnik, konserwator zabytków ruchomych, konserwator zabytków nieruchomych, konserwator zabytkowej zieleni, tłumacz przysięgły, makler giełd towarowych, makler papierów

wartościowych, doradca inwestycyjny, agent firmy inwestycyjnej, geolog, kierownik ruchu w zakładach górniczych, osoba wyższego (średniego, niższego) dozoru ruchu w zakładach górniczych, mierniczy górniczy, geolog górniczy, geofizyk górniczy w podziemnych zakładach górniczych, górnik strażkowy w podziemnych zakładach górniczych, wydawca środków strażkowych w zakładach górniczych, instruktor strażkowy w zakładach górniczych, operator: samojezdnych maszyn przodkowych, maszyn do robót strażkowych, maszyn do obrywki, maszyn do stawiania obudowy podporowej lub maszyn do stawiania obudowy kotwowej w podziemnych zakładach górniczych, operator: pojazdów poza-przodkowych i samojezdnych maszyn pomocniczych, pojazdów do przewozu osób lub pojazdów do przewozu środków strażkowych w podziemnych zakładach górniczych, elektromonter maszyn i urządzeń elektrycznych w zakładach górniczych, spawacz w zakładach górniczych, mechanik wiertni

Debata na temat ustawy o zmianie ustaw regulujących warunki dostępu do wykonywania niektórych zawodów, 79. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

w zakładach górniczych wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi, rusznikarz.

W wyniku głosowania na 79. posiedzeniu Senat przyjął ustawę z 56 poprawkami, Sejm odrzucił 12 z nich. Senackie zmiany doprecyzowały przepisy, ujednoliciły terminologię ustawy, skorelowały jej przepisy z innymi ustawami, skorygowały błędne odesłania, usunęły błędy językowe.

Nowelizacja obowiązuje od 30 XI 2015 r. z wyjątkiem zmienianych przepisów ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej dotyczących

Głosowanie nad ustawą o zmianie ustaw regulujących warunki dostępu do wykonywania niektórych zawodów, 79 posiedzenie Senatu VIII kadencji.

dotkowego wynagrodzenia pracowników artystycznych, które wejdą w życie 1 I 2016 r., oraz ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, przewidujących, że od 1 X 2017 r. do prowadzenia rachunków papierów wartościowych i rachunków zbiorczych bank powierniczy nie będzie miał obowiązku zatrudniać co najmniej 1 maklera papierów wartościowych.

Ustawa – Prawo konsularne

Senat na 79. posiedzeniu przyjął ustawę w brzmieniu uchwalonym przez Sejm. Obowiązujące od 1 XI 2015 r. (4 przepisy wchodzi w życie 1 V 2018 r.) prawo konsularne zastąpiło ustawę o funkcjach konsulów Rzeczypospolitej Polskiej. Przyjęcie nowych regulacji wynikało z konieczności dostosowania dotychczasowych rozwiązań do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 28 X 2014 r. (sygn. akt K 8/14) i zobowiązań międzynarodowych Polski, a także do zmian organizacyjnych służby zagranicznej.

Nowe przepisy określają m.in. zasady powoływania konsulów, ich zadania, działalność konsulów honorowych, tryb postępowania przed konsulem, opłaty konsularne, przyjmowanie i przechowywanie przez konsula w depozycie dokumentów, środków finansowych i przedmiotów wartościowych.

Ustawa o zawodzie fizjoterapeuty

Senat przyjął na 82. posiedzeniu bez poprawek ustawę, w której określono zasady wykonywania zawodu fizjoterapeuty, uzyskiwania prawa do jego wykonywania, kształcenia zawodowego i podyplomowego, odpowiedzialności zawodowej, a także organizację i zadania samorządu zawodowego fizjoterapeutów. Zawód fizjoterapeuty będzie samodzielny zawodem medycznym. Obecnie nie jest zawodem regulowanym. Działalność gospodarczą, polegającą na świadczeniu usług fizjoterapeutycznych,

Do zadań konsula należą m.in.: popieranie rozwoju współpracy gospodarczej, naukowej, technicznej i kulturalnej między Polską a państwem przyjmującym, promocja gospodarki, nauki, kultury i języka polskiego, a także udzielanie pomocy obywatelom polskim i innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, które nie ma przedstawicielstwa dyplomatycznego lub urzędu konsularnego, np. w razie poważnego wypadku lub ciężkiej choroby, aresztowania lub zatrzymania, aktu przemocy czy konieczności nagłego powrotu do kraju, jeśli nie można sfinansować tego z własnych pieniędzy. W razie zdarzeń zagrażających zdrowiu, życiu lub bezpieczeństwu obywateli polskich konsul ma obowiązek wsparcia bezpiecznego i sprawnego opuszczenia przez nich zagrożonego obszaru.

może założyć każdy. Dokumenty potwierdzające wykształcenie i kwalifikacje w zakresie fizjoterapii są wymagane jedynie przy podpisywaniu kontraktu z NFZ.

Zgodnie z ustawą wykonywanie zawodu fizjoterapeuty polega m.in. na diagnostyce funkcjonalnej pacjenta; kwalifikowaniu, planowaniu i prowadzeniu fizykoterapii, kinezyterapii i masażu, a także na dobieraniu do potrzeb pacjenta wyrobów medycznych. Regulacja przewiduje, że fizjoterapeuta ma

KRONIKA SENATU RP – VIII i IX KADENCJA

prawo wglądu do dokumentacji medycznej pacjenta oraz do uzyskania od podmiotu udzielającego świadczeń zdrowotnych informacji o jego stanie zdrowia, rozpoznaniu, proponowanych metodach diagnostycznych, leczniczych, rehabilitacyjnych. W razie uzasadnionych wątpliwości odnoszących się do zleceń lekarza w zakresie fizjoterapii fizjoterapeuta ma prawo domagać się od niego, by uzasadnił potrzebę wykonania określonego świadczenia, a także prawo odmowy jego wykonania. Odmowę fizjoterapeuta powinien uzasadnić w do-

kumentacji medycznej i poinformować o niej lekarza zlecającego.

Ustawa przewiduje ponadto utworzenie jawnego rejestru pozwalającego na identyfikację fizjoterapeuty i jego kwalifikacji. Rejestr ma zapewnić pacjentom i pracodawcom powszechny dostęp do sprawdzenia informacji, czy dana osoba ma uprawnienia do wykonywania zawodu fizjoterapeuty. Od 1 X 2017 r. będzie można podjąć 5-letnie studia wyższe w zakresie fizjoterapii.

Ustawa wejdzie w życie 31 V 2016 r.

Senator Rafał Muchacki, sprawozdawca Komisji Zdrowia w sprawie ustawy o zawodzie fizjoterapeuty; 82. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

Debata na temat ustawy o zawodzie fizjoterapeuty, 82. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

STOSUNKI WŁASNOŚCIOWE

Ustawa o zmianie ustawy o gospodarce nieruchomościami oraz ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy

Ustawa, uchwalona z inicjatywy Senatu, reguluje stan prawny nieruchomości objętych tzw. dekretem Bieruta i eliminuje nieprawidłowości związane z reprivatyzacją. Zgodnie z nowymi przepisami, obowiązującymi od 29 VIII 2015 r., Skarb Państwa oraz miasto stołeczne Warszawa mają prawo pierwokupu niektórych praw i roszczeń do nieruchomości. Oznacza to, że nieruchomości wykorzystywane na takie cele nie będą zwracane w naturze – nie da się odzyskać np. budynku, ale można ubiegać się o nieruchomość zamienną lub odszkodowanie. Sprzedaż roszczeń wymaga aktu notarialnego, co wzmacnia pewność obrotu. Notariusze mają też obowiązek informowania o takich transakcjach urzędników, co ułatwi Skarbowi Państwa oraz Warszawie skorzystanie z prawa pierwokupu. Gdy prawowici właściciele złożyli po wejściu w życie dekretu wnioski o zwrot, a potem w ciągu 6 miesięcy od wezwania wnioskodawcy i jego ewentualnych następców prawnych, przede wszystkim spadkobierców, do udziału w postępowaniu nikt się nie zgłosi, postępowania są umarzone. Osoby, które zgłoszą się później, mogą ubiegać się o odszkodowanie, ale nie o zwrot obiektu. Jeżeli osoba zgłaszająca roszczenie w ciągu 3 miesięcy nie udowodni prawa do nieruchomości lub gdy nie wskaże swojego adresu, także można umorzyć postępowanie.

Nowelizacja zniósła możliwość ustanowienia kuratora dla osoby, której miejsce pobytu jest nieznane, jeżeli przepisy pozwalają na uznanie tej osoby za

Senator Leszek Czarnobaj, sprawozdawca komisji: budżetu i gospodarki w sprawie nowelizacji ustawy o gospodarce nieruchomościami; 78. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

zmarłą. Zmiana ta ma uniemożliwić przejmowanie nieruchomości metodą „na kuratora”, polegającą na nabywaniu własności nieruchomości odebranych dekretem Bieruta przez osoby działające pod pozorem występowania w imieniu byłych właścicieli.

Podczas 78. posiedzenia Senat zdecydował o przyjęciu ustawy bez poprawek.

Prezydent Bronisław Komorowski 3 VIII 2015 r. skierował wniosek do Trybunału Konstytucyjnego (sygn. akt KP 3/15) o zbadanie jej zgodności z konstytucją, nierozpatrzone do 31 XII 2015 r.

Ustawa o uprawnieniach do mienia Funduszu Wczasów Pracowniczych

Od 7 XII 2015 r. obowiązuje ustawa, wykonująca wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 3 VI 1998 r. (sygn. akt K 34/97), w którym zakwestionowano przyznanie zarządu majątkiem Funduszu Wczasów Pracowniczych (FWP) tylko Ogólnopolskiemu Porozumieniu Związków Zawodowych (OPZZ). Pod koniec lat 90. na mocy nowelizacji ustawy o związkach zawodowych oraz niektórych innych ustaw zlikwidowano FWP i zobowiązano OPZZ do utworzenia spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, do której wniesiono jako aport FWP. 25 VII 1997 r. powstała nowa spółka – Fundusz Wczasów Pracowniczych Sp. z o.o., która wstąpiła we wszystkie prawa i obowiązki funduszu.

Ustawa, poparta bez poprawek przez Senat na 82. posiedzeniu, uprawniała do majątku po FWP także inne niż OPZZ reprezentatywne organizacje zwią-

Senator Stanisław Kogut, sprawozdawca komisji rodziny w sprawie ustawy o uprawnieniach do mienia Funduszu Wczasów Pracowniczych; 82. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

kowe – NSZZ „Solidarność” i Forum Związków Zawodowych w formie niepodlegającej podziałowi współwłasności. Nowe przepisy przewidują 3 etapy przekształcenia własnościowego: nabycie na współwłasność łączną mienia byłego FWP przez reprezentacyjne organizacje związkowe, czyli Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych, NSZZ „Solidarność” oraz Forum Związków Zawodowych, przejęcie mienia byłego FWP przez FWP Sp. z o.o., zniesienie współwłasności i podział udziałów spółki między organizacje. Związki zawodowe będą miały 30 dni na porozumienie się w sprawie udziałów w FWP. W razie braku porozumienia znajdą zastosowanie przepisy kodeksu spółek prawa handlowego, spółka zostanie rozwiązana, a jej majątek – przekazany organizacjom związkowym, ale w drodze likwidacji. Zgodnie z ustawą do dnia jej wejścia w życie związki były także uprawnione do dochodzenia roszczeń wobec podmiotów czerpiących korzyści z majątku FWP.

Fundusz Wczasów Pracowniczych powstał w 1949 r. Władze PRL zdecydowały wówczas, że wszystkie instytucje, przedsiębiorstwa i inne podmioty, które posiadają domy wypoczynkowe objęte akcją wczasów pracowniczych, mają przekazać je nieodpłatnie w zarząd FWP. Nadzór nad funduszem sprawowały związki zawodowe. W 1988 r. władze

Głosowanie nad ustawą o uprawnieniach do mienia Funduszu Wczasów Pracowniczych, 82. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

przekształciły FWP w „jednostkę organizacyjną ogólnokrajowej organizacji międzyzwiązkowej”. Po delegalizacji „Solidarność” w stanie wojennym jedyną taką organizacją działającą oficjalnie było koncesjonowane przez władze OPZZ. Jemu właśnie został podporządkowany fundusz. W 1997 r. OPZZ założyło spółkę o nazwie Fundusz Wczasów Pracowniczych i wniosło do niej aportem peerelowski FWP. W 1998 r. zakwestionował to swym wyrokiem Trybunał Konstytucyjny.

Ustawa zmieniająca ustawę o niektórych formach popierania budownictwa mieszkaniowego oraz ustawę o zmianie ustawy o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne, ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego oraz niektórych innych ustaw

Obowiązująca od 29 VIII 2015 r. nowelizacja, uchwalona z inicjatywy poselskiej i senackiej, ujednoliciła przepisy dotyczące możliwości przekształcania na własność mieszkańców wybudowanych przez towarzystwa budownictwa społecznego (TBS) w ramach kredytu udzielonego przez Bank Gospodarstwa Krajowego na podstawie wniosków złożonych do 30 IX 2009 r., czyli podczas funkcjonowania Krajowego Funduszu Mieszkaniowego. Ustawa usunęła niejasności, które pojawiły się w wyniku częstych zmian przepisów w tym zakresie.

Do 2011 r. mieszkania zbudowane przez TBS nie mogły być przekształcane na własność. Nowelizacja ustawy z 2011 r. dopuściła taką możliwość,

choć po jej wejściu w życie pojawiły się niejasności interpretacyjne, związane z różnymi typami TBS i różnymi formami finansowania tego rodzaju budownictwa. Zgodnie z nowelizacją wyodrębniane na własność nie mogą być tylko te mieszkania wybudowane przez TBS przed 30 IX 2009 r. w ramach kredytu udzielonego przez BGK, w których „partycypant jest inny niż najemca”. Chodzi o sytuację, w których najemca nie ponosił żadnych kosztów budowy. Wszystkie inne mieszkania wybudowane przez TBS przed 2009 r. mogą być wyodrębniane na własność.

Senat na 78. posiedzeniu poparł ustawę bez poprawek.

SAMORZĄD TERYTORIALNY

Ustawa o zmianie ustawy o samorządzie gminnym oraz niektórych innych ustaw

Nowela zmienia przepisy aż 45 ustaw, zacząć one obowiązywać 1 I 2016 r. Część zmian ma na celu usprawnienie organizowania zadań, jakie gminy, powiaty i samorzady województw wykonują na rzecz obywateli, m.in. poprzez umożliwienie wspólnej obsługi administracyjnej, finansowej i organizacyjnej jednostek należących do sektora finansów publicznych (centra usług), a także tworzenie związków powiatowo-gminnych. Gminy i powiaty będą mogły przystępować także do obecnie działających związków powiatów i związków międzygminnych. Ponadto doprecyzowano przepisy regulujące tryb opracowywania projektów statutów związków międzygminnych i związków powiatów, zmian tych statutów i prowadzenie rejestrów tych związków.

Ustawa usuwa również bariery prawne utrudniające łączenie samorządów. Przewiduje utworzenie stanowiska pełnomocnika ds. połączenia gmin, tak jak przy tworzeniu nowej gminy. Będzie on odpowiedzialny za przygotowanie organizacyjne i prawne nowej jednostki do wykonywania zadań publicznych oraz zapewnienie prawidłowej gospodarki finansowej.

76. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

Zwiększono też liczbę radnych nowej jednostki samorządu terytorialnego powstałej w wyniku połączenia 2 lub więcej gmin. W skład takiej rady gminy w I kadencji wejdzie 21 radnych w gminach do 20 tys. mieszkańców, 23 radnych w gminach do 50 tys. mieszkańców, 25 w gminach do 100 tys. mieszkańców oraz po 3 na każde następne 100 tys. mieszkańców, nie więcej jednak niż 48 radnych. W razie połączenia powiatów powyżej 40 tys. mieszkańców w I kadencji zwiększy się liczba radnych; oprócz

15 radnych wybieranych będzie dodatkowo po 3 na każde kolejne rozpoczęte 20 tys. mieszkańców.

Zmieniono także przepisy podatkowe. Od podatku od spadków i darowizn zostanie zwolnione nabycie własności gruntów przeznaczonych na gospodarstwo rolne, jeżeli w wyniku nabycia zostanie utworzone powiększone gospodarstwo rolne

Senator Witold Gintowt-Dziewałtowski, sprawozdawca komisji: budżetu, samorządu terytorialnego i środowiska w sprawie nowelizacji ustawy o samorządzie gminnym; 76. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

(o powierzchni pomiędzy 11 a 300 ha) i będzie ono prowadzone co najmniej przez 5 lat. Wyłączono ze zwolnienia od podatku od spadków i darowizn nabycie majątku w drodze zasiedzenia. Zniesiono preferencyjną stawkę 50% podatku leśnego dla lasów ochronnych. Wprowadzono też fakultatywność opłat: targowej, miejscowej i uzdrowskiej oraz doprecyzowano zasady ich pobierania.

Zmiany wprowadzone w ustawie o ochronie przyrody dotyczą głównie: obniżenia wysokości opłat za usunięcie drzew lub krzewów oraz zmniejszenia wysokości kar administracyjnych z tytułu naruszenia tych przepisów, usprawnienia procedur związanych z wydawaniem zezwoleń na usunięcie drzew lub krzewów, a także zdefiniowania pojęć: „drzewo”, „krzew”, „wywrot”, „złom”, „plantacja”, „żywołność drzewa lub krzewu”.

Spośród 18 poprawek wprowadzonych do noweli przez Senat na 76. posiedzeniu Sejm odrzucił tylko 1, która przewidywała, że środki z tytułu opłat i kar za usunięcie drzewa lub krzewu nakładane przez marszałka województwa będą stanowić dochód samorządu województwa. Pozostawiono tym samym zasadę, że środki te będą przekazywane na fundusze ochrony środowiska i gospodarki wod-

nej – narodowy (35%) i wojewódzkie (65%). Senacie poprawki przesądziły, że akty prawa miejscowego ustanowione przez organy gmin lub powiatów będą obowiązywać przez 3 lata od połączenia tych gmin lub powiatów. W wypadku utworzenia związku i przystąpienia gminy do niego rady gmin lub rada gminy będą musiały przyjąć jego statut. Dotyczy to także powiatów. Izba wprowadziła rów-

niez niezbędne zmiany w ustawie o publicznym transporcie zbiorowym, związane z możliwością tworzenia związków powiatowo-gminnych. Dostosowała treść przepisów regulujących kwestię wspólnej obsługi ekonomiczno-administracyjnej i organizacyjnej placówki wsparcia dziennego do nowych rozwiązań w tym zakresie wprowadzanych nowelizacją.

Ustawa o zmianie ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego

Senat na 80. posiedzeniu przyjął bez poprawek nowelizację, przedłużającą na 2016 r. obowiązujące w 2015 r. zasady obliczania wysokości wpłat województw do budżetu państwa i podziału części regionalnej subwencji ogólnej dla województw. Wysokość progu dochodów, powyżej którego województwa będą musiały dokonywać wpłat do budżetu państwa na rzecz innych województw, pozostanie na poziomie 125% średnich dochodów podatkowych dla wszystkich województw sprzed 2 lat. Maksymalna wysokość wpłat wyniesie nie więcej niż 35% dochodów podatkowych województw sprzed 2 lat. Utrzy-

Senator Kazimierz Kleina, sprawozdawca komisji: budżetu i samorządu terytorialnego w sprawie nowelizacji ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego; 80. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

Wiceminister finansów Jarosław Neneman podczas debaty nad nowelizacją ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, 80. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

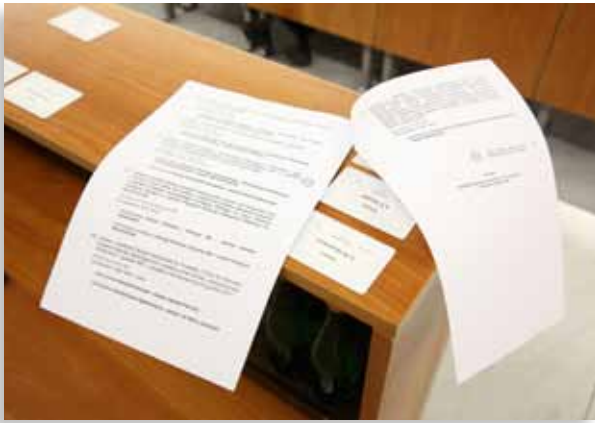
mana została zasada, że beneficjentami części regionalnej subwencji ogólnej nie będą województwa, które dokonują wpłat do budżetu państwa. W ciągu roku możliwe będzie obniżenie o 10% wpłat do budżetu państwa na rzecz innych województw, jeżeli wpływy płatnika z tytułu podatków dochodowych spadną o więcej niż 10% w stosunku do poprzedniego rocznego okresu. Wysokość dotacji z budżetu państwa na dofinansowanie m.in. budowy, remontów i utrzymania dróg wojewódzkich przewidziana na 2016 r. wyniesie 210 mln zł.

Nowelizacja weszła w życie 4 IX 2015 r.

Ustawa o związkach metropolitalnych

Ustawa przewiduje możliwość tworzenia od 1 I 2016 r. związków metropolitalnych. Mają być to zrzeszenia jednostek samorządu terytorialnego, położone w danym obszarze metropolitalnym. Obszar metropolitalny to spójna pod względem przestrzennym strefa oddziaływania miasta będącego siedzibą wojewody lub sejmiku województwa, zamieszkała co najmniej przez 500 tys. mieszkańców. Związki metropolitalne będą posiadać osobowość prawną. Tworzyć je, ustalać ich nazwy i granice obszarów ma Rada Ministrów w drodze rozporządzeń. Ich projekty podlegać będą obowiązkowym konsultacjom

z mieszkańcami, a także z radami gmin i powiatów, sejmikiem województwa i wojewodą. Rozporządzenia będą wydawane nie później niż 30 kwietnia, a związki metropolitalne – tworzone do 1 lipca. Można utworzyć związek, jeśli w jego skład wejdzie przynajmniej 5 sąsiadujących ze sobą terytorialnie miast na prawach powiatu z 1 województwa, w tym 1 miasto stanowiące siedzibę wojewody lub sejmiku województwa. Przy podejmowaniu decyzji o utworzeniu związku metropolitalnego rząd ma brać pod uwagę m.in. koncepcję przestrzennego zagospodarowania kraju i plan zagospodarowania przestrzen-

nego województwa, a także powiązania funkcjonalne, zaawansowanie procesów urbanizacyjnych, więzi społeczne, gospodarcze i kulturowe.

Związki metropolitalne będą wykonywać zadania publiczne w zakresie m.in. kształtowania ładu przestrzennego, rozwoju obszaru związku, publicznego transportu zbiorowego, współdziałania w ustalaniu przebiegu dróg krajowych i wojewódzkich oraz promocji. Nadzór nad związkami metropolitalnymi mają sprawować premier i wojewoda, a w zakresie spraw finansowych – regionalna izba obrachunkowa. Organy związku metropolitalnego to zgromadzenie (organ stanowiący i kontrolny z 4-letnią kadencją) i 3-osobowy zarząd (organ wykonawczy). Zarząd i jego przewodniczący są wybierani przez zgromadzenie.

Źródłami dochodu związku metropolitalnego staną się m.in. 5-procentowy udział w PIT, składki gmin stanowiących związek oraz dotacje z budżetu państwa i jednostek samorządu terytorialnego.

Senat rozpatrzył ustawę na 82. posiedzeniu i wprowadził do niej 11 poprawek, Sejm poparł 8 z nich. Część dotyczy zadań i kompetencji pełnomocnika ds. utworzenia związku metropolitalnego. Nałożono na niego obowiązek zwołania pierwszej sesji zgromadzenia związku metropolitalnego w ciągu 30 dni od dnia utworzenia związku. Sesję tę ma prowadzić obecny na niej najstarszy wiekiem delegat. Doprecyzowano, że pełnomocnik pełni funkcję zgromadzenia związku metropolitalnego do dnia jego pierwszej sesji, a w wypadku zarządu – do dnia jego wyboru. Do zadań należących do wyłącznej kompetencji zgromadzenia związku metropolitalnego dodano obowiązek uchwalenia jego statutu. Określono skład

Senator Janusz Sepioł, sprawozdawca Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej w sprawie ustawy o związkach metropolitalnych; 82. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

komisji rewizyjnej, wprowadzono wymóg niepołączalności funkcji pełnionej w niej z funkcją przewodniczącego i wiceprzewodniczącego zgromadzenia. Izba zobowiązała związek metropolitalny do promowania obszaru metropolitalnego zamiast promowania związku. Zdecydowała także, że w 3 pierwszych latach funkcjonowania związku metropolitalnego jego zobowiązania będą doliczane do zobowiązań jednostek samorządu terytorialnego, tworzących ten związek, tak jak to przewidują przepisy ustawy o finansach publicznych, dotyczące zasad obliczania wskaźnika spłaty zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego. Izba skreśliła również przepis umożliwiający zwiększenie wysokości rezerwy subwencji ogólnej proporcjonalnie do długości dróg przekazanych do zarządzania związkowi metropolitalnemu, uznając, że zmiana zarządcy dróg nie powoduje zwiększenia ich liczby. Posłowie odrzucili propozycję Senatu zmniejszenia z 500 tys. do 350 tys. liczby mieszkańców wymaganej przy tworzeniu obszaru metropolitalnego. Sejm nie zgodził się też na zmianę zasad finansowania działalności związków metropolitalnych. Senat proponował, aby udział w podatku dochodowym od osób fizycznych zamieszkałych na obszarze tego związku zastąpić dotacją z budżetu państwa na dofinansowanie zadań wykonywanych z mocy ustawy, które przed utworzeniem związku należały do jednostek samorządu wchodzących w jego skład. Dotacja byłaby przyznawana przez 5 lat i w każdym roku wynosiłaby maksymalnie 180 mln zł.

Ustawa o rewitalizacji

Ustawa, obowiązująca od 8 XI 2015 r., definiuje rewitalizację jako proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i odbywające się na podstawie gminnego programu rewi-

talizacji. Za obszary zdegradowane uznano te, na których występuje koncentracja negatywnych zjawisk społecznych, takich jak bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, niski poziom edukacji, a także negatywne zjawiska gospodarcze, m.in. słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw, środowiskowe, np. przekroczenie standardów jakości środowiska, przestrzenno-funk-

cjonalne, np. brak dostępu do podstawowych usług albo ich niska jakość, lub techniczne, np. degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych.

Zgodnie z ustawą proces rewitalizacji nie zawsze będzie obejmował cały obszar zdegradowany; dotyczyć on będzie łącznie terenów nie większych niż 20% powierzchni gminy, zamieszkałych przez nie więcej niż 30% jej mieszkańców, przy czym obszar ten można będzie podzielić na mniejsze części. W proces odnowy, począwszy od planowania po przez realizację aż po ocenę działań, ma być włączana społeczność lokalna. Prowadzone będą konsultacje społeczne, m.in. w formie ankiet, wywiadów i debat, przede wszystkim z udziałem mieszkańców i władz gminy, organizacji pozarządowych i przedsiębiorców. Wyniki konsultacji będą upublicznione. Gminy, które zdecydują się na działania odnawiające, powołają komitety rewitalizacji. Będzie to forum dialogu między organami gminy i uczestnikami przedsięwzięć rewitalizacyjnych, np. mieszkańcami, przedsiębiorcami czy instytucjami, mające kompetencje opiniotwórcze i doradcze.

Ustawa wprowadza gminne programy rewitalizacji. Będą one przyjmowane przez rady gmin w formie uchwały i powinny zawierać m.in. szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji, cele rewitalizacji,

Senator Andrzej Owczarek, sprawozdawca komisji: rodziny, gospodarki i samorządu terytorialnego w sprawie ustawy o rewitalizacji; 80. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych, określenie ram finansowych i wskazanie źródeł finansowania. Na obszarach rewitalizowanych będzie można utworzyć specjalne strefy rewitalizacji, ukierunkowane szczególnie na rozwój społecznego budownictwa czynszowego. Strefy będą mogły korzystać ze szczególnych udogodnień i instrumentów prawnych, takich jak np. ułatwienia administracyjne, dotacje remontowe i generalne zwolnienie z obowiązku stosowania trybów przetargowych, jeśli wartość zamówienia nie przekracza tzw. progów unijnych. Na terenie strefy gmina będzie miała pierwszeństwo przy zakupie nieruchomości. Ustawa przewiduje również specjalną formę miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego – miejscowy plan rewitalizacji, który będzie można przyjąć tylko dla obszarów najbardziej zdegradowanych.

Podczas 80. posiedzenia Izba przyjęła ustawę z 8 zmianami, Sejm odrzucił 1 z nich, określającą termin utraty mocy uprawnień i zakazów określonych w uchwale rady gminy, wyznaczającej obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji, w wypadku gdy nie weszła w życie uchwała w sprawie ustanowienia na obszarze rewitalizacji specjalnej strefy rewitalizacji. Przyjęte senackie poprawki m.in. doprecyzowały, że formami partycypacji społecznej są uczestniczenie w konsultacjach społecznych i pracach komitetu rewitalizacji. Wprowadziły obowiązek przeprowadzania konsultacji społecznych dotyczących projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszarów zdegradowanych i rewitalizacji niezależnie od tego, kto jest inicjatorem podjęcia tej uchwały (Sejm uchwalił wcześniej, że dotyczy to tylko wniosku wójta, burmistrza lub prezydenta miasta). Uściślili, że zaspokojenie roszczeń majątkowych przez świadczenie pieniężne dotyczy wyłącznie nieruchomości objętych przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi służącymi osiągnięciu celu publicznego, a nie wszystkich nieruchomości położonych w specjalnej strefie rewitalizacji. Doprecyzowały, że przy dokonywaniu bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę pod uwagę brane są także możliwości finansowe gminy. Izba przesądziła ponadto, że miejscowy plan rewitalizacji jest szczególnym rodzajem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Ustawa o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw

Nowelizacja, uchwalona z inicjatywy Senatu, wprowadza rozwiązania umożliwiające realizowanie programu operacyjnego „Infrastruktura i środowisko”, a także regionalnych programów operacyjnych w perspektywie finansowej 2014–20. Konieczność wprowadzenia zmian wynika z dokumentu „Programowanie perspektywy finansowej 2014–20. Umowa partnerstwa”, przewidującego, że ze środków Unii Europejskiej finansowane będą jedynie projekty uwzględnione w tworzonych przez zarządy województw planach inwestycyjnych dotyczących gospodarki odpadami komunalnymi.

Nowelizacja zobowiązuje zarządy województw do sporządzania planów inwestycyjnych w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, stanowiących załącznik do wojewódzkich planów gospodarki odpadami, uzgadnianych z ministrem właściwym ds. środowiska. W planach będą umieszczane opisy planowanych inwestycji – instalacji przetwarzania odpadów, ich szacunkowe koszty i źródła finansowania. Warunkiem finansowania ze środków Unii Europejskiej lub Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej inwestycji w zakresie zapobiegania

powstawaniu odpadów i gospodarowania odpadami komunalnymi będzie ujęcie ich w planach inwestycyjnych.

Ponadto ustawa m.in. wprowadza definicję regionalnej i ponadregionalnej, o charakterze międzywojewódzkim, instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych. W pierwszym wypadku ma być to spalarnia o mocy przerobowej wystarczającej do przyjmowania i przetwarzania śmieci z obszaru zamieszkanego co najmniej przez 120 tys. mieszkańców, w drugim zaś – przez 500 tys. mieszkańców (będzie można do niej także przywozić odpady z innych regionów). Zgodnie z nowelizacją do 30 VI 2016 r. sejmiki województw muszą zaktualizować wojewódzkie plany gospodarki odpadami, uwzględniając w nich plany inwestycyjne.

Senat na 68. posiedzeniu przyjął nowelę z 7 poprawkami. Sejm nie poparł jedynie propozycji opinionowania przez ministra środowiska nie tylko projektów wojewódzkich planów gospodarki odpadami, ale także stanowiących ich załączniki planów inwestycyjnych. Przyjęte poprawki zmodyfikowały m.in. definicję regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych, tak aby taki status mogły uzyskać zakłady zagospodarowania odpadów mające w swoim składzie instalację inną niż ta do termicznego przekształcania odpadów. Inne poprawki m.in. uwzględniły wejście w życie 1 I 2015 r. 3 aktów wykonawczych

Senator Jadwiga Rotnicka, sprawozdawczyni Komisji Środowiska w sprawie ustawy o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw; 68. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

do ustawy o odpadach z 2012 r. Dostosowały terminologię ustawy – Prawo ochrony środowiska do terminologii nowelizacji ustawy o odpadach. Zmieniły datę obowiązywania 2 przepisów nowelizacji.

Nowe przepisy obowiązują od 6 II 2015 r., z wyjątkiem regulacji dotyczących regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych przewidzianych do zastępczej obsługi regionów, w których instalacja uległa awarii lub nie może przyjmować odpadów z innych przyczyn – te wejdą w życie 1 VII 2018 r.

OŚWIATA

Nowelizacje ustawy o systemie oświaty

W 2015 r. 2-krotnie dokonywano nowelizacji ustawy o systemie oświaty. **Ustawa o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw** z 20 II 2015 r., która weszła w życie 31 III 2015 r., wykonuje m.in. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 24 IX 2013 r. (sygn. akt K 35/12). Trybunał wskazał, że zagadnienia związane z konstytucyjnym prawem do nauki powinny być określone bezpośrednio w ustawie, a nie w rozporządzeniach ministra edukacji.

W nowelizacji dodano 2 rozdziały, dotyczące oceniania, klasyfikowania, promowania uczniów w szkołach publicznych, a także przeprowadzania sprawdzianu, egzaminów: gimnazjalnego, maturalnego i potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie. Ponadto nowe przepisy umożliwiają w klasach I–III szkoły podstawowej zwiększenie liczby uczniów powyżej 25 i wprowadzenie oceny opisowej od klasy I szkoły podstawowej do klasy ostatniej szkoły ponadgimnazjalnej. Zrezygnowano z uzależnienia promowania

Senator Jarosław Obremski, sprawozdawca komisji samorządu terytorialnego w sprawie nowelizacji ustawy o systemie oświaty; 70. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

ucznia od oceny nagannej z zachowania. Określono tryb unieważnienia pracy egzaminacyjnej przez dyrektora okręgowej komisji egzaminacyjnej (chodzi o stwierdzenie niesamodzielnej pracy zdającego) i wprowadzono opłatę za przystąpienie po raz 3. i kolejny do matury.

Nowelizacja uregulowała też kwestie dotyczące zadań i struktury organizacyjnej instytucji odpowiedzialnych za przygotowanie i przeprowadzenie egzaminów zewnętrznych – Centralnej Komisji Egzaminacyjnej i okręgowych komisji egzaminacyjnych. Zmiany te zaczną obowiązywać od 1 I 2016 r.

Nowe przepisy dotyczą także funkcjonowania szkół prowadzących kształcenie zawodowe, m.in.

Senator Andrzej Szewiński (z lewej), sprawozdawca Komisji Nauki, Edukacji i Sportu w sprawie nowelizacji ustawy o systemie oświaty; 70. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

w zakresie postępowania rekrutacyjnego i prowadzenia kwalifikacyjnych kursów zawodowych. Ustawa zwiększyła również kwoty dotacji celowej na sfinansowanie podręczników i materiałów edukacyjnych dostosowanych do potrzeb edukacyjnych uczniów niepełnosprawnych z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego, a także umożliwiła przekazywanie pomiędzy szkołami podręczników dostosowanych do potrzeb uczniów niepełnosprawnych.

Nowela wprowadziła możliwość zatrudniania w szkole nauczycieli do prowadzenia różnych zajęć finansowanych ze środków unijnych – nie na podstawie Karty Nauczyciela, ale kodeksu pracy. Zmieniła też zasady funkcjonowania nadzoru pedagogicznego, m.in. dała wizytatorowi przeprowadzającemu kontrolę w szkole prawo do wejścia bez uprzedzenia na dowolną lekcję. Wydłużony został do 1,5 roku czas możliwej przerwy w stażu w razie korzystania z urlopu macierzyńskiego w pełnym wymiarze, czyli 12 miesięcy.

Senat rozpatrzył nowelę podczas 70. posiedzenia i wprowadził do niej 9 zmian, które następnie przyjął Sejm. Izba przeniósła do ustawy przepisy rozporządzenia ministra edukacji narodowej z 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych, aby nie budził wątpliwości obowiązek dostosowywania przez nauczyciela wymagań edukacyjnych niezbędnych do otrzymania oceny klasyfikacyjnej do indywidualnych potrzeb uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Upoważniła ministra edukacji do określenia w rozporządzeniu szczegółowych warunków i sposobu

ocenia, klasyfikowania i promowania uczniów w szkołach publicznych. Senat doprecyzował, że obowiązek dostosowania wymagań edukacyjnych, niezbędnych do otrzymania oceny klasyfikacyjnej, do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia mają nauczyciele nie tylko w szkołach publicznych, ale także artystycznych. Senackie poprawki umożliwiły dyrektorom szkół publicznych i artystycznych zwalnianie uczniów z niektórych obowiązkowych zajęć edukacyjnych, jeśli zostały one wcześniej zaliczone. Ujednolicono też zasady takiego zwolnienia. Uczeń lub jego rodzice mogą zgłosić zastrzeżenia do dyrektora szkoły, jeżeli uznają, że roczna ocena klasyfikacyjna z zajęć edukacyjnych lub roczna ocena klasyfikacyjna z zachowania zostały ustalone niezgodnie z przepisami. W razie stwierdzenia, że ocena taka jest niezgodna z nimi, dyrektor szkoły powołuje komisję, która po przeprowadzeniu sprawdzianu wiadomości i umiejętności ucznia, ustala ocenę.

Kolejną nowelizację uchwalił Sejm VIII kadencji. **Ustawa o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw** z 29 XII 2015 r. znosi obowiązek szkolny dla 6-latków i przedszkolny dla 5-latków. Dzieci 6-letnie zostaną objęte obowiązkiem

Senator Andrzej Pająk, sprawozdawca komisji samorządu terytorialnego w sprawie nowelizacji ustawy o systemie oświaty; 7. posiedzenie Senatu IX kadencji.

7. posiedzenie Senatu IX kadencji.

Senator Antoni Szymański podczas debaty na temat nowelizacji ustawy o systemie oświaty, 7. posiedzenie Senatu IX kadencji.

odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego. W przeciwnym razie konieczna będzie pozytywna opinia poradni psychologiczno-pedagogicznej. Obowiązkowa nauka w szkole będzie się zaczynać w wieku 7 lat. Do 31 sierpnia w roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 7 lat, rodzice będą mogli wystąpić do dyrektora szkoły z wnioskiem o odroczenie rozpoczęcia przez ich dziecko nauki pomimo osiągnięcia przez nie wieku obowiązkowego pójścia do szkoły. Na wniosek rodziców naukę w szkole podstawowej będzie mogło rozpocząć także dziecko 6-letnie pod warunkiem odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego albo przedstawienie opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej o możliwości rozpoczęcia przez nie nauki w szkole.

W nowelizacji utrzymano też prawo do wychowania przedszkolnego dla dzieci 4-letnich. Oznacza to, że samorząd musi zapewnić wychowanie przedszkolne dziecku, jeśli o to wystąpią rodzice. W ustawie pozostał również zapis, zgodnie z którym 3-latki prawo do wychowania przedszkolnego otrzymają od 1 IX 2017 r.

Nowelizacja zawiera też przepisy dotyczące dzieci urodzonych w latach 2008 i 2009. Dzieci z 2009 r., które rozpoczęły naukę jako 6-latki w roku szkolnym 2015/16, będą mogły, na wniosek rodziców, złożony do 31 III 2016 r., do końca roku szkolnego kontynuować naukę w klasie I lub korzystać z wychowania przedszkolnego w przedszkolu, oddziale przedszkolnym. Nie będą podlegały klasyfikacji rocznej, a tym samym promocji do klasy II. Takie same uprawnienie otrzymają rodzice dzieci urodzonych w pierwszej połowie 2008 r., które w roku szkolnym 2015/16 poszły do drugiej klasy.

Nowelizacja przesuwą także do 1 IX 2019 r. wejście w życie przepisów nakazujących samorządom przekształcanie oddziałów przedszkolnych w szkołach w przedszkola i tworzenia w ten sposób zespołów szkolno-przedszkolnych. Według ministerstwa edukacji samorządy sygnalizują, że nie są w stanie tego przeprowadzić do 1 IX 2016 r. m.in. ze względu na inne wymagania stawiane szkołom i przedszkolom, i w efekcie zapowiadają likwidację oddziałów przedszkolnych.

Senator Jan Żaryn, sprawozdawca Komisji Nauki, Edukacji i Sportu w sprawie nowelizacji ustawy o systemie oświaty; 7. posiedzenie Senatu IX kadencji.

Senator Piotr Wach, sprawozdawca mniejszości Komisji Nauki, Edukacji i Sportu w sprawie nowelizacji ustawy o systemie oświaty; 7. posiedzenie Senatu IX kadencji.

W związku ze zwiększeniem liczby dzieci korzystających z edukacji przedszkolnej poprzez pozostawienie w niej 6-latków w 2016 r. z 1305 zł na 1370 zł zwiększona ma zostać kwota dotacji z budżetu dla samorządów na 1 przedszkolaka.

Nowelizacja wprowadza też zmiany w nadzorze pedagogicznym. Zgodnie z nimi minister edukacji otrzyma prawo – dotychczas przypisane wojewodzie – powoływania i odwoływania kuratorów i wicekuratorów oświaty. Wyłonienie kandydatów na stanowisko kuratora nadal odbywać się ma w drodze konkursu ogłoszonego przez wojewodę. Osoba ubiegająca się o stanowisko kuratora musi legitymować się co najmniej 7-letnim stażem pracy jako nauczyciel, nie będzie jednak musiała mieć doświadczenia w nadzorze pedagogicznym. Szczegóły konkursu ma regulować rozporządzenie ministra. Kuratorzy powołani na stanowisko na mocy dotych-

czasowych przepisów będą je zajmować nie dłużej niż przez 3 miesiące od dnia wejście w życie nowych przepisów. Wojewodowie w terminie 14 dni od ich wejścia w życie ogłoszą konkursy na stanowiska kuratorów.

Nowelizacja przywraca kuratorom prawo weta wobec decyzji samorządów o likwidacji szkół. Dotychczas mieli obowiązek opiniować uchwały samorządów o zamiarze likwidacji szkoły, przedszkola lub innej placówki oświatowej, ale ich opinia nie była wiążąca dla samorządów.

Ustawa przywraca też obowiązek uzyskania pozytywnej opinii kuratora w razie udzielenia przez samorząd zezwolenia na założenie przez osobę fizyczną lub prawną publicznej szkoły lub placówki oświatowej, co ma uniemożliwić ewentualne próby zastąpienia szkoły prowadzonej przez samorząd publiczną szkołą prowadzoną przez inny podmiot.

Senator Andrzej Fedorowicz podczas debaty nad nowelizacją ustawy o systemie oświaty, 7. posiedzenie Senatu IX kadencji.

Wiceminister edukacji narodowej Teresa Wargocka podczas debaty nad nowelizacją ustawy o systemie oświaty, 7. posiedzenie Senatu IX kadencji.

KULTURA, MEDIA PUBLICZNE

Nowelizacje prawa autorskiego

W 2015 r. Senat 2 razy zajmował się nowelizacją **ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych**. Pierwsza, z 15 V 2015 r., została przyjęta przez Izbę bez zmian na 76. posiedzeniu. Wdrożyła ona dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/77/UE w sprawie czasu ochrony prawa autorskiego i niektórych praw pokrewnych. Nowelizacja, obowiązująca od 1 VIII 2015 r., m.in. wydłużyła z 50 do 70 lat od publikacji i ujednoliciła czas ochrony tzw. utworów słowno-muzycznych. Ochrona obejmuje także artystyczne wykonania utrwalone na fonogramach i same fonogramy. Ponadto artysta lub jego spadkobiercy mogą np. wypowiedzieć producentowi umowę o przeniesienie praw autorskich, jeżeli po upływie 50 lat od jego publikacji utwór nie

Senator Jarosław Lasecki (z prawej), sprawozdawca Komisji Kultury i Środków Przekazu w sprawie nowelizacji ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, 76. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

jest oferowany do sprzedaży w liczbie odpowiadającej potrzebom odbiorców lub udostępniony w internecie.

Twórcy po upływie 50 lat mają też prawo do udziału w bieżących zyskach producenta, na którego przenieśli prawa autorskie za jednorazowym wynagrodzeniem. Tym samym producenci fonogramów zobowiązani są do corocznej wypłaty na rzecz twórcy 20% przychodu uzyskanego w poprzednim roku z tytułu rozpowszechniania danego fonogramu.

Z kolei celem **ustawy o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych oraz ustawy o grach hazardowych** z 10 VII 2015 r. jest pełne wdrożenie do polskiego prawa szeregu regulacji europejskiego prawa autorskiego i praw pokrewnych, których termin wdrożenia już upłynął. Zmiany mają zapewnić możliwie jak najszerszy dostęp do utworów i przedmiotów praw pokrewnych, przede wszystkim w ramach tzw. dozwolonego użytku

publicznego. Nowela przewiduje możliwość korzystania z utworu lub przedmiotu prawa pokrewnego bez uzyskiwania zgody w wypadku ważnego interesu publicznego. Chronione treści będą mogły wykorzystywać biblioteki, muzea, instytucje oświatowe, archiwa, uczelnie w celach edukacyjnych, naukowych i informacyjnych. Ponadto każdy będzie mógł w celach informacyjnych korzystać z przemówień publicznych, mów, rozpraw, wykładów i kazań. Określone zostały także zasady korzystania z tzw. utworów osieroconych w ramach dozwolonego użytku. Chodzi o utwory, do których prawdopodobnie nie wygasły autorskie prawa majątkowe i jednocześnie nie ma możliwości dotarcia do właścicieli tych praw w celu uzyskania ich zgody na legalną eksploatację. Korzystać z nich będą mogły instytucje kultury, szkoły, instytucje oświatowe, uczelnie, archiwa, instytuty badawcze i naukowe PAN oraz nadawcy publiczni. Uregulowana została kwestia korzystania z utworów niedostępnych w obrocie handlowym. Utworzony zostanie jawny i powszechnie dostępny wykaz takich utworów, prowadzony w systemie teleinformatycznym przez ministra kultury.

Ustawa znosi też opłaty na Fundusz Promocji Twórczości, pobierane za sprzedaż egzemplarzy utworów, które nie korzystają z ochrony praw autorskich. Sam fundusz ma zostać 1 I 2016 r. zastąpiony Funduszem Promocji Kultury. Nowela wprowadza również wynagrodzenie za użyczenie egzemplarzy utworów przez biblioteki publiczne (tzw. *public lending right*). Wynagrodzenia będą wypłacane ze środków Funduszu Promocji Kultury za pośrednictwem organizacji zbiorowego zarządzania. Ich beneficjentami będą m.in.: twórcy utworów w języku polskim, tłumacze na język polski, wydawcy. Wysokość wynagrodzeń będzie uzależniona od liczby wypożyczeń.

Podczas 80. posiedzenia Izba wprowadziła do ustawy 21 poprawek, zaaprobowanych następnie przez Sejm. Jedna z nich doprecyzowała, że udostępniać utwory *on-line* w ramach dozwolonego użytku edukacyjno-naukowego mogą wyłącznie instytucje oświatowe, uczelnie i jednostki naukowe jedynie osobom uczącym się, nauczającym lub prowadzącym badania naukowe. Kolejna uściśliła, że utwory zwielokrotnia się w celu uzupełnienia, zachowania lub ochrony zbiorów. Następna zmiana przesadziła, że tłumacz na język polski utworu powstałego w języku obcym będzie miał prawo do wynagrodzenia z tytułu użyczenia egzemplarza utworu tylko wtedy, gdy utwór ten zostanie opubli-

Senator Barbara Borys-Damięcka, sprawozdawczyni Komisji Kultury i Środków Przekazu w sprawie nowelizacji ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych; 80. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

kowany w języku polskim. Inna uściśliła, że prawo do wynagrodzenia z tytułu użyczenia egzemplarza utworu nie będzie przysługiwało za użyczenie utworu w celu korzystania z niego wyłącznie w bibliotece. Zgodnie z kolejną poprawką dozwolony użytek utworu w zakresie cytatu będzie możliwy

również wyłącznie w wypadku analiz krytycznej i naukowej. Senat uzupełnił też zakres spraw przekazanych do uregulowania w rozporządzeniu ministra kultury dotyczącym starannych poszukiwań odnośnie do utworów osieroconych. Oprócz wykazu źródeł, których sprawdzenie jest wymagane, minister ustali także sposób dokumentowania informacji o wynikach poszukiwań. Zdaniem Izby rozporządzenie powinno określić cechy dokumentów gromadzonych i przechowywanych przez korzystających z dzieł osieroconych, tak aby można było prawidłowo odzwierciedlić przeprowadzenie czynności związanych z weryfikacją określonych w rozporządzeniu źródeł informacji. Pozostałe zmiany m.in. doprecyzowały, że limit środków na dofinansowanie wypłaty na wynagrodzenie będzie ustalany w odniesieniu do wartości zakupu materiałów bibliotecznych przez biblioteki publiczne. Wskazały, że informacja o możliwości składania oświadczeń o woli otrzymywania wynagrodzenia za użyczenie ogłaszana będzie przez ministra kultury w Biuletynie Informacji Publicznej.

Nowe przepisy obowiązują od 20 XI 2015 r.

Ustawa o zmianie ustawy o radiofonii i telewizji

Senat IX kadencji na 7. posiedzeniu przyjął bez poprawek nowelizację, która wprowadza zmiany w sposobie powoływania i odwoływania rad nadzorczych i zarządów spółek publicznej radiofonii i telewizji. Zgodnie z zapowiedzią wnioskodawców stanowi ona pierwszy etap reformy polskich mediów publicznych, zmierzającej do ustanowienia systemu mediów narodowych, opartego na instytucjach niemających charakteru spółek akcyjnych, posiadających stabilne źródła finansowania. Nowelizacja zmienia sposób tworzenia rad nadzorczych i zarządów istniejących spółek publicznej radiofonii i telewizji, a także ogranicza liczebność rad nadzorczych. Ustawa pozbawia Krajową Radę Radiofonii i Telewizji, będącą organem regulacji

7. posiedzenie Senatu IX kadencji.

Senator Jan Maria Jackowski, sprawozdawca komisji: kultury i gospodarki w sprawie nowelizacji ustawy o radiofonii i telewizji; 7. posiedzenie Senatu IX kadencji.

rynku mediów elektronicznych, udziału w tym procesie. Zgodnie z nowymi przepisami w skład rad nadzorczych spółek Telewizja Polska SA i Polskie Radio SA będzie wchodzić 3, a nie – jak dotychczas – 7 członków rad nadzorczych. Członków zarządów i rad nadzorczych powoływać będzie minister właściwy ds. Skarbu Państwa, który ponosi odpowiedzialność przed Sejmem. Członkowie zarządu będą powoływani spośród osób posiadających obywatelstwo polskie, mających kompetencje w dziedzinie radiofonii i telewizji oraz niekaranych za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe. Zgodnie z nowelizacją terenowym oddziałem spółki będzie kierował dyrektor powoływany przez zarząd spółki.

Z dniem wejścia w życie nowelizacji zostaną skrócone kadencje i wygasną mandaty dotych-

Senator Mieczysław Augustyn, sprawozdawca mniejszości komisji: kultury i gospodarki w sprawie nowelizacji ustawy o radiofonii i telewizji; 7. posiedzenie Senatu IX kadencji.

czasowych członków zarządów i rad nadzorczych spółek Telewizja Polska SA i Polskie Radio SA. Dotychczasowe zarządy obu spółek będą działały do czasu powołania nowych zarządów. Nie będą jednak mogły bez zgody ministra Skarbu Państwa dokonywać czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu ani czynności z zakresu prawa pracy, z których wynikałyby nowe zobowiązania dla spółki. W dotychczasowych składach zarządy i rady nadzorcze spółek radiofonii regionalnej będą

działały do czasu dokonania zmian na podstawie nowych przepisów.

Nowelizacja przewiduje, że z dniem powołania nowego zarządu spółki wygaśnie stosunek prawny będący podstawą zatrudnienia dotychczasowego członka zarządu tej spółki. W takim wypadku będzie mu przysługiwać odprawa pieniężna w wysokości 3-krotności jego wynagrodzenia w październiku 2015 r. W razie podjęcia przez osobę uprawnioną do odprawy pieniężnej zatrudnienia na stanowisku kierowniczym w jednostce publicznej radiofonii i telewizji przed 31 III 2016 r. wysokość odprawy zostanie zmniejszona o wynagrodzenie z tytułu tego zatrudnienia do 31 III 2016 r. Spółka będzie mogła wypowiedzieć, z zachowaniem 14-dniowego terminu, umowę o zakazie konkurencji, zawartą z dotychczasowym członkiem jej zarządu. W wypowiedzeniu określony zostanie dzień, z którego upływem umowa przestanie wiązać strony.

Nowelizacja zobowiązuje ministra Skarbu Państwa do dostosowania statutów Telewizji Polskiej, Polskiego Radia i regionalnych rozgłośni Polskiego Radia do przepisów nowelizacji oraz stwierdza nieważność tych przepisów statutów mediów, które są sprzeczne z nowymi przepisami.

Nowelizacja wejdzie w życie 8 I 2015 r., a przestanie obowiązywać 30 VI 2016 r.

Ustawa o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz ustawy o muzeach

Nowelizacja ma na celu zwiększenie ochrony najcenniejszych polskich zabytków, przede wszystkim ruchomych, zarówno ze zbiorów publicznych, jak i prywatnych. Szczególnie cenne zabytki ruchome – arcydzieła z polskich zbiorów i zabytki o szczególnym znaczeniu dla historii Polski znajdują się na Liście Skarbów Dziedzictwa. Zabytki będą na nią wpisywane na podstawie decyzji ministra kultury. Ustawa określa ponadto standardy ochrony konserwatorskiej tych zabytków, a także zasady ich zabezpieczania i przemieszczania.

Pozostałe zabytki ruchome będą umieszczane w rejestrze zabytków na takich samych zasadach, jak zabytkowe nieruchomości. Oznacza to przede wszystkim, że będą mogły trafić do rejestru z urzędu. Dotychczas co do zasady takiego wpisu dokonywano na wniosek właściciela, a z urzędu jedynie wówczas, gdy zachodziła obawa zniszczenia, uszkodzenia lub utraty zabytku.

W odniesieniu do zabytków wywiezionych czasowo na wystawę lub jako wyposażenie polskiej placówki dyplomatycznej będzie można przedłużyć zezwolenie na pozostawianie ich za granicą bez konieczności przywożenia do kraju. Dotychczas zabytek musiał wracać do kraju nie rzadziej niż co 5 lat. Nowelizacja przewiduje też, że w ra-

zie braku zgody na pozostawienie zabytkowego przedmiotu poza granicami należy go przywieźć w ciągu 60 dni.

W wyniku głosowań Senat na 77. posiedzeniu wprowadził 7 zmian do nowelizacji, przyjętych następnie przez Sejm. Przywrócił przepis, zgodnie z którym zabytek nieruchomy wpisuje się do rejestru zabytków z urzędu bądź na wniosek właści-

Senator Aleksander Świątkowski, sprawozdawca komisji kultury w sprawie nowelizacji ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz ustawy o muzeach; 77. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

ciela, a zabytek ruchomy – na wniosek właściciela, z urzędu natomiast – tylko w razie uzasadnionej obawy zniszczenia, uszkodzenia lub nielegalnego wywiezienia zabytku za granicę. Izba określiła również termin, w ciągu którego właściciel lub posiadacz zabytku wpisanego na Listę Skarbów Dziedzictwa powinien zapewnić chroniące zabytek zabezpieczenia techniczne na wypadek kradzieży, pożaru i innych zagrożeń. Obowiązek ten powstanie na 6 miesięcy od dnia otrzymania dotacji, nie później jednak niż po upływie 12 miesięcy od dnia wpisania zabytku na Listę Skarbów Dziedzictwa. Brak takich zabezpieczeń może zostać uznany za zagrożenie polegające na możliwości zniszczenia, uszkodzenia, kradzieży, zaginięcia lub nielegalnego wywiezienia zabytku za granicę, a w konsekwencji – skutkować decyzją o ustanowieniu czasowego zajęcia, a nawet o przejęciu zabytku przez Skarb Państwa. W kolejnej poprawce Izba uchyliła przepisy, które stanowiły podstawę do legalizacji prac podejmowanych przy zabytku bez wymaganego pozwolenia albo wbrew jego warunkom, gdyż pozostawiały one organom ochrony zabytków zbyt szeroki zakres uznania administracyjnego. Senat

wprowadził również zasadę, że zabytek wpisany na Listę Skarbów Dziedzictwa nie może być wywożony na podstawie wielokrotnego pozwolenia indywidualnego na czasowy wywóz zabytku za granicę. Ponadto Izba jednoznacznie przesądziła, że dotacji na zabezpieczenia techniczne pomieszczenia udziela się na wniosek właściciela lub posiadacza zabytku, a nie z urzędu. Senat przyjął wysokość dotacji do 100% nakładów, tak jak w wypadku dotacji na wykonanie prac restauratorskich lub konserwatorskich przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa. Dodał także przepis przejściowy, zgodnie z którym pozwolenia na wywóz zabytków ruchomych za granicę oraz pozwolenia na prowadzenie prac, badań lub innych działań przy zabytku ruchomym, wydane na podstawie przepisów dotychczasowych, zachowują moc przez okres, na który zostały wydane.

Prezydent 31 VII 2015 r. wniósł do Trybunału Konstytucyjnego o zbadanie konstytucyjności zasad wpisywania zabytków ruchomych na Listę Skarbów Dziedzictwa, a także przejęcia zabytku ruchomego na własność Skarbu Państwa (sygn. akt Kp 2/15). Do 31 XII 2015 r. TK nie rozpatrzył sprawy.

OCHRONA ZDROWIA, OPIEKA ZDROWOTNA

Ustawa o zmianie ustawy – Prawo farmaceutyczne oraz niektórych innych ustaw

Ustawa, przyjęta przez Senat bez poprawek na 74. posiedzeniu, ma ograniczyć wywóz z Polski produktów leczniczych, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego lub wyrobów medycznych, które znajdują się w wykazie ogłoszonym przez ministra zdrowia. Chodzi o sytuację, gdy hurtownie i część aptek w ramach importu równoległego sprzedają niektóre leki do krajów sąsiednich, tam, gdzie ceny są znacznie wyższe niż w Polsce. Zgodnie z nowymi przepisami zamiar wywozu lub sprzedaży produktów umieszczonych w wykazie podmiotowi prowadzącemu działalność poza Polską hurtownia farmaceutyczna będzie musiała zgłosić głównemu inspektorowi farmaceutycznemu, który w ciągu 30 dni może wnieść sprzeciw, biorąc pod uwagę zagrożenie brakiem dostępności tego leku w Polsce. W razie braku sprzeciwu hurtownia może wywieźć lub sprzedać leki, ale musi o tym powiadomić głównego inspektora w ciągu 7 dni od wywozu czy sprzedaży. Na hurtowników nieprzestrzegających tych przypisów będzie można nałożyć karę w wysokości do 5% wartości rocznego obrotu netto.

Nowela nałożyła na apteki i hurtownie obowiązek składania zamówień produktów leczniczych w formie pisemnej lub elektronicznej. Nie będzie można, jak obecnie, zamówić leku telefonicznie. Odmowa realizacji zamówienia też będzie musiała mieć takie formy, a w wypadku leków refundowanych trzeba będzie ją uzasadnić. Kopie tych dokumentów będą przechowywane przez 3 lata i udostępniane na żądanie Państwowej Inspekcji Farmaceutycznej.

Nowela określiła także obowiązki wytwórcy lub importera produktów leczniczych. Wytwarzanie lub import produktów leczniczych będą możliwe tylko w zakresie objętym zezwoleniem. Dystrybucją produktów leczniczych wytworzonych lub importowanych będą mogli się zajmować przedsiębiorcy prowadzący obrót hurtowy produktami leczniczymi wyłącznie

w miejscu wskazanym w zezwoleniu na prowadzenie hurtowni farmaceutycznej oraz podmioty lecznicze wykonujące działalność leczniczą w rodzaju stacjonarnych i całodobowych świadczeń zdrowotnych, w tym szpitale. Przepisy te zaczną obowiązywać po 3 latach od dnia opublikowania aktów delegowanych do dyrektywy 2001/83/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 6 XI 2001 r. w sprawie wspólnotowego kodeksu odnoszącego się do produktów leczniczych stosowanych u ludzi. W ustawie dodano 2 rozdziały

74. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

regulujące wytwarzanie, import i dystrybucję substancji czynnej, a także pośrednictwo w obrocie produktami leczniczymi. Ponadto ustawa zobowiązała wojewódzkich inspektorów farmaceutycznych do ustalania przyczyn niedostępności danego produktu na terenie województwa i do informowania o tym głównego inspektora farmaceutycznego.

Większość nowych przepisów obowiązuje od 8 II 2015 r., z wyjątkiem tych dotyczących produktów leczniczych weterynaryjnych, które wejdą w życie 1 I 2017 r.

Ustawa o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz niektórych innych ustaw

Nowela, obowiązująca od 1 VII 2015 r., wprowadziła pojęcie: „nowa substancja psychoaktywna”, przez którą należy rozumieć substancję pochodzenia naturalnego lub syntetycznego w każdym stanie

fizycznym, o działaniu na ośrodkowy układ nerwowy. Ustawa zmienia też definicje pojęć: „środek zastępczy” (tzw. dopalacz) i „ziele konopi innych niż włókniste”. Środek zastępczy oznacza produkt

Senator Alicja Chybicka (z lewej), sprawozdawczyni Komisji Zdrowia w sprawie nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii; 75. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

zawierający co najmniej 1 nową substancję psychoaktywną lub inną substancję o podobnym działaniu na ośrodkowy układ nerwowy, który może być użyty zamiast środka odurzającego lub substancji psychotropowej lub w takich samych celach jak środek odurzający lub substancja psychotropowa, których wytwarzanie i wprowadzanie do obrotu nie jest regulowane. Zgodnie ze zmienioną definicją konopi kontroli podlega każda naziemna część rośliny (pojedyncza lub w mieszaninie), z wyjątkiem nasion, zawierająca powyżej 0,20% sumy delta-9-tetrahydrokannabinolu i kwasu tetrahydrokannabinolowego (kwas delta-9-THC-2-karboksylowy).

Ustawa przewiduje utworzenie przy ministrze zdrowia zespołu ds. oceny ryzyka zagrożeń dla zdrowia lub życia ludzi związanych z używaniem nowych substancji psychoaktywnych. Członkami zespołu będą eksperci z zakresu nauk chemicznych, farmakologii, toksykologii klinicznej, psychiatrii, nauk społecznych i prawnych. Powołani zostaną przez ministra zdrowia (przewodniczący i jego zastępca), a także na wniosek ministrów: sprawie-

dliwości, obrony, spraw wewnętrznych, gospodarki i transportu. Głównym zadaniem zespołu będzie przygotowywanie ocen i rekomendacji dla szefa resortu zdrowia w zakresie umieszczenia określonych substancji w wykazach środków odurzających, substancji psychotropowych i nowych substancji psychoaktywnych.

Zgodnie z nowelą minister zdrowia określi w rozporządzeniu wykaz nowych substancji psychoaktywnych, których wytwarzanie i wprowadzanie do obrotu będzie zabronione. Nowe substancje psychoaktywne będą klasyfikowane do umieszczenia w wykazie po przeprowadzeniu oceny ich właściwości fizyko-chemicznych, potencjału uzależniającego, toksyczności i mogących wyniknąć z ich stosowania zagrożeń dla życia lub zdrowia ludzi oraz możliwości powodowania szkód społecznych. Ustawa objęła zakazem wytwarzania i wprowadzania do obrotu również nowe substancje psychoaktywne oprócz „dopalaczy”. Wprowadziła też zakaz przywozu do Polski środków obu tych kategorii. Za kontrolę przestrzegania zakazu produkowania i sprzedaży tych substancji odpowiedzialna będzie Państwowa Inspekcja Sanitarna, a importu – Służba Celna. Za wytwarzanie i wprowadzanie do obrotu „dopalaczy” będzie grozić kara od 20 tys. do 1 mln zł. Ponadto w załącznikach do nowelizacji uwzględniono 114 nowych substancji, które stwarzają bezpośrednie zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi.

Zmieniono m.in. przepisy prawa farmaceutycznego. Wprowadzono ograniczenia sprzedaży produktów leczniczych zawierających substancje o działaniu psychoaktywnym oraz zakazano sprzedaży wysyłkowej produktów leczniczych, których wydawanie jest ograniczone wiekiem pacjenta. Za nieprzestrzeganie tego zakazu od 1 I 2017 r. będzie grozić kara do 0,5 mln zł.

Senat przyjął ustawę na 75. posiedzeniu w brzmieniu uchwalonym przez Sejm.

Ustawa o leczeniu niepłodności

Ustawa, obowiązująca od 1 XI 2015 r., uregulowała zasady ochrony zarodka i komórek rozrodczych w odniesieniu do ich zastosowania w biologii i medycynie w związku z leczeniem niepłodności, a także sposoby leczenia niepłodności, w tym stosowania procedury medycznie wspomagannej prokreacji. Określiła zadania władz publicznych w kwestii ochrony i promocji zdrowia rozrodczego. Sprecyzowała warunki dawstwa, pobierania, przetwarzania, testowania, przechowywania i dystrybucji komórek rozrodczych oraz zarodków przeznaczonych do zastosowania w procedurze medycznie wspomagannej prokreacji. Określiła zasady funkcjonowania ośrodków medycznie wspomagannej prokreacji oraz banków komórek rozrodczych i zarodków, w szczególności procedury medycznie wspomaganej

prokreacji, w tym zapłodnienie pozaustrojowe w ośrodku medycznie wspomagannej prokreacji. Dostosowała także polskie prawo dotyczące komórek rozrodczych i zarodków do unijnych przepisów. W trakcie prac legislacyjnych projekt budził wiele kontrowersji.

Zgodnie z ustawą leczenie niepłodności ma być prowadzone z poszanowaniem godności człowieka, prawa do życia prywatnego i rodzinnego, ze szczególnym uwzględnieniem prawnej ochrony życia, zdrowia, dobra i innych praw dziecka. Leczenie niepłodności w drodze procedury zapłodnienia pozaustrojowego będzie mogło być podejmowane po wyczerpaniu innych metod leczenia prowadzonych nie krócej niż 12 miesięcy. Taką procedurę będzie można jednak podejmować bez spełnienia tych warunków,

Senator Tadeusz Kopec, sprawozdawca Komisji Zdrowia w sprawie ustawy o leczeniu niepłodności; 78. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

Senator Helena Hatka, wnioskodawczyni poprawek do ustawy o leczeniu niepłodności; 78. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

jeżeli zgodnie z aktualną wiedzą medyczną nie jest możliwe uzyskanie ciąży w wyniku zastosowania tych metod. Procedura medycznie wspomaganego prokreacji będzie dostępna dla par małżeńskich i pozostających we wspólnym pożyciu, potwierdzonym zgodnym oświadczeniem.

Ustawa dopuszcza zapłodnienie nie więcej niż 6 żeńskich komórek rozrodczych, chyba że zapłodnienie większej ich liczby uzasadniają ukończenie przez biorknię 35. roku życia lub wskazania medyczne wynikające z choroby współistniejącej z niepłodnością lub 2-krotnego nieskutecznego wcześniejszego leczenia metodą zapłodnienia pozaustrojowego.

Ustawa przewiduje także przekazanie komórek rozrodczych pobranych w celu dawstwa partnerskiego i ich zastosowanie w procedurze medycznie wspomaganego prokreacji w dawstwie innym niż partnerskie, jeżeli dawca wyrazi na to pisemną zgodę, a dopuszczalność przekazania komórek rozrodczych oceni lekarz.

Zarodek można przekazać na rzecz anonimowej biorkni. Do anonimowego dawstwa będą przekazywane też zarodki, jeśli od dnia przekazania ich do banku minie 20 lat, a także te, których oboje dawcy zmarli. Dawstwo zarodka polega na przekazaniu w celu zastosowania go w procedurze medycznie wspomaganego prokreacji u kobiety niebędącej daw-

czynią żeńskich komórek rozrodczych i niepozostającej w związku małżeńskim albo we wspólnym pożyciu z dawcą męskich komórek rozrodczych, z których zarodek ten powstał.

Ustawa zakazuje niszczenia zarodków zdolnych do prawidłowego rozwoju (grozi za to kara pozbawienia wolności od 6 miesięcy do 5 lat). Niedopuszczalne jest również pobieranie komórek rozrodczych ze zwłok ludzkich w celu zastosowania ich w procedurze medycznie wspomaganego prokreacji. Zabrania także preimplantacyjnej diagnostyki genetycznej w ramach procedury medycznie wspomaganego prokreacji w celu wyboru cech fenotypowych, w tym płci dziecka. Wyjątkiem są sytuacje, gdy wybór taki pozwala uniknąć ciężkiej, nieuleczalnej choroby dziedzicznej.

Ustawa zawiera też regulacje dotyczące znakowania, monitorowania, przechowywania i transportu oraz kryteria bezpieczeństwa i jakości komórek rozrodczych i zarodków. W odniesieniu do generalnych zasad przechowywania komórek rozrodczych i zarodków przesądza, że dawca komórek rozrodczych, które nie zostały zastosowane w procedurze medycznie wspomaganego prokreacji, może w każdym momencie zażądać ich zniszczenia lub przekazać je na cele badawcze. W wypadku zarodków powstałych z komórek rozrodczych pobranych w celu dawstwa partnerskiego albo innego niż partnerskie ustawa wprowadza obowiązek przechowywania w warunkach zapewniających należyłą ochronę zarodków zdolnych do prawidłowego rozwoju, które nie zostały zastosowane w procedu-

Senacka debata na temat ustawy o leczeniu niepłodności, 78. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

Wiceminister zdrowia Igor Radziewicz-Winnicki.

Głosowanie nad ustawą o leczeniu niepłodności, 78. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

rze medycznie wspomaganą prokreacji, do czasu ich przeniesienia do organizmu biorkownicy.

Ponadto ustawa zakazuje tworzenia zarodków w celach innych niż procedura medycznie wspomaganą prokreacji. Zabrania także tworzenia chimer i hybryd oraz interwencji zmierzających do dokonania dziedzicznych zmian w genomie ludzkim, które mogą być przekazane następnym pokoleniom. Zakazuje również odpłatnego zbywania, nabywania lub pośredniczenia w odpłatnym zbywaniu lub nabywaniu komórek rozrodczych lub zarodków. Za pobrane od dawcy komórki rozrodcze lub zastosowane zarodki nie można żądać ani przyjmować zapłaty, innej korzyści majątkowej ani innej korzyści osobistej. Możliwy jest jedynie zwrot kosztów pobrania, przechowywania, przetwarzania, dystrybucji i zastosowania komórek rozrodczych, a także uzyskania, przechowywania, przetwarzania, dystrybucji i zastosowania zarodków, ze wskazaniem, że nie stanowi on zapłaty czy korzyści majątkowej lub osobistej.

Dla identyfikacji dawców i biorkownic komórek rozrodczych przekazywanych w celu dawstwa innego niż partnerskie oraz dawców i biorkownic zarodków, a także dla monitorowania procesu medycznie wspomaganą prokreacji zostanie utworzony rejestr dawców komórek rozrodczych i zarodków, prowadzony w systemie teleinformatycznym przez ministra

zdrowia. Do zadań ministra zdrowia należeć będzie także prowadzenie rejestru ośrodków medycznie wspomaganą prokreacji oraz banków komórek rozrodczych i zarodków.

Ustawa określiła też szczegółowe wymogi, m.in. dotyczące profesjonalnego personelu, dla podmiotów wykonujących procedury medycznie wspomaganą prokreacji na poszczególnych etapach. Zarówno ośrodki medycznie wspomaganą prokreacji, jak i banki komórek rozrodczych i zarodków mogą prowadzić swoją działalność dopiero po uzyskaniu pozwolenia ministra zdrowia, udzielanego na 5 lat. Ustawa ustaliła także zadania ministra zdrowia w kwestii kontroli i nadzoru nad stosowaniem jej przepisów.

Senat rozpatrzył ustawę podczas 78. posiedzenia. W wyniku głosowań Izba nie poparła wniosku Komisji Zdrowia o odrzucenie ustawy i przyjęła ją bez poprawek.

7 VIII 2015 r. prezydent wniósł do Trybunału Konstytucyjnego o zbadanie zgodności z konstytucją zasad pobierania komórek rozrodczych od dawcy niezdolnego do świadomego wyrażenia zgody lub w sytuacji, kiedy niemożliwe jest uzyskanie pisemnej zgody przedstawiciela ustawowego, a także procedury zabezpieczenia płodności na przyszłość – miejsca wykonywania działań medycznych (sygn. akt K 19/15), do 31 XII 2015 r. TK nie rozstrzygnął sprawy.

Ustawa o uzgodnieniu płci

Ustawa określała procedurę i skutki uzgodnienia płci osób, których płeć metrykalna (biologiczna) różni się od tożsamości płciowej, czyli psychicznego poczucia dotyczącego tego, jakiej jest się płci. Nowe przepisy przewidywały, że do wniosku o uzgodnienie płci wnioskodawcy muszą dołączyć 2 orzeczenia, stwierdzające występowanie tożsamości płciowej odmiennej od płci metrykalnej, wydane niezależnie przez 2 lekarzy – psychiatrów lub seksuologów albo przez 1 z tych lekarzy i psychologa z certyfikatem seksuologa klinicznego, oraz odpis aktu urodzenia. Dokumenty te miały być wydane nie wcześniej niż rok

przed zgłoszeniem wniosku. Wniosek o uzgodnienie płci mogła złożyć osoba pełnoletnia niepozostająca w związku małżeńskim, mająca pełną zdolność do czynności prawnych, u której stwierdzono tożsamość płciową inną niż w akcie urodzenia. Wniosek miał zawierać też imię lub imiona, jakie miałyby nosić wnioskodawca po uzgodnieniu płci.

Ustawa przewidywała, że w sprawach o uzgodnienie płci właściwy byłby tylko Sąd Okręgowy w Łodzi, który prowadzi takie postępowania od lat. Sprawy byłyby rozpatrywane w trybie nieprocesowym i bez konieczności pozowania własnych rodziców, tak jak jest

Senator Rafał Muchacki, sprawozdawca Komisji Zdrowia w sprawie ustawy o uzgodnieniu płci; 80. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

obecnie. Na podstawie prawomocnego postanowienia uwzględniającego wniosek o uzgodnienie płci sporządzano by nowy akt urodzenia, zmieniono numer PESEL i wydano dowód osobisty. Informacje z dotychczasowych dokumentów podlegałyby udostępnieniu wyłącznie na żądanie osoby zmieniającej płeć albo sądu. Ponadto ustawa umożliwiała osobom poniżej 18. roku życia, których tożsamość płciowa różni się od płci metrykalnej, zmianę imienia na niewskazujące na płeć. Nowe przepisy miały wejść w życie 1 I 2016 r.

Na swoim 80. posiedzeniu Izba przyjęła ustawę z 17 poprawkami, z których Sejm przyjął tylko 2: legislacyjną i umożliwiającą prokuratorowi dostęp do informa-

cji zawartych w dotychczasowych dokumentach osoby, wobec której sąd wydał postanowienie uwzględniające wnioski o uzgodnieniu płci. Wśród odrzuconych poprawek była zmieniająca tytuł ustawy. Senat proponował, aby była to ustawa o zmianie oznaczenia płci. Podzielił stanowisko Sądu Najwyższego, który w uwagach do poselskiego projektu ustawy o uzgodnieniu płci wskazał, że „nawet przy przyjęciu, iż przyczyna transseksualizmu występuje zawsze już na etapie życia płodowego, nie ulega wątpliwości, że zainteresowany ukształtował swoją «tożsamość płciową» na pewnym etapie życia, a działania zmierzające do zmiany stanu prawnego odnośnie do «uzgodnienia» oznaczenia płci z «tożsamość płciową» często podjął po upływie dłuższego czasu od uświadomienia sobie rozbieżności między płcią psychiczną a płcią biologiczną odnotowaną w jego akcie urodzenia”. Inne poprawki przewidywały m.in.: wydawanie przez sąd postanowienia o uzgodnieniu płci po przeprowadzeniu rozprawy; obowiązek dołączania do wniosku o uzgodnienie płci oświadczenia o posiadaniu lub nieposiadaniu małoletnich dzieci, a przed wydaniem orzeczenia w sprawie o uzgodnieniu płci obowiązek wysłuchania wnioskodawcy w obecności biegłego psychologa i psychiatry.

Prezydent 2 X 2015 r. wniósł o ponowne rozpatrzenie ustawy przez Sejm. Wniosek ten nie został rozpatrzony, tym samym ustawa nie weszła w życie.

Wicemarszałek Sejmu Wanda Nowicka i posłanka Anna Grodzka podczas senackiej debaty nad ustawą o uzgodnieniu płci, 80. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

Ustawa o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi

Ustawa, przyjęta bez poprawek przez Senat na 80. posiedzeniu, zakłada przeniesienie od 1 I 2017 r. finansowania z Ministerstwa Zdrowia do Narodowego Funduszu Zdrowia obowiązkowych szczepień ochronnych dla osób ubezpieczonych. Środki na zakup szczepionek będą uwzględniane w jego planie finansowym. Resort zdrowia będzie

finansować nadal szczepienia jedynie w wypadku osób nieposiadających uprawnień z tytułu ubezpieczenia zdrowotnego. Nowela wprowadza też upoważnienie dla ministra zdrowia do zlecenia prezesowi Agencji Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji przygotowanie rekomendacji zasadności stosowania leków w ramach programu

szczepień ochronnych. Ustawa umożliwi objęcie publicznym finansowaniem powszechnej populacyjnej profilaktyki zakażeń np. dwoinką zapalenia płuc (pneumokoki), ludzkim wirusem brodawczaka (HPV), a także dwoinką zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych (meningokoki).

Obecnie obowiązkowe szczepienia ochronne przeprowadza się zgodnie z programem szczepień, który ogłasza główny inspektor sanitarny. Koszty zakupu szczepionek do nich to ponad 80 mln zł rocz-

nie, pokrywane z budżetu państwa, z części znajdującej się w dyspozycji ministra zdrowia. Oprócz szczepień obowiązkowych wykonywane są także szczepienia zalecane. Wykaz szczepień zalecanych dla określonych grup z uwagi na wiek, stan zdrowia, sytuację epidemiologiczną na danym terenie i przemieszczanie się poza granice Polski w drodze rozporządzenia określa minister zdrowia. Koszty zakupu preparatów do tych szczepień ponosi osoba poddająca się szczepieniu.

Ustawa o zmianie ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym, ustawy o działalności leczniczej oraz ustawy o zmianie ustawy o działalności leczniczej oraz niektórych innych ustaw

Ustawa, przyjęta przez Senat bez poprawek podczas 82. posiedzenia, przewiduje utworzenie przy szpitalnych centrów urazowych dla dzieci. Będą one obsługiwać tereny zamieszkałe przez nie mniej niż 1 mln osób, tak aby maksymalny czas dotarcia do centrum urazowego nie przekraczał 1,5 godziny. W centrach mają działać oddziały zabiegowe, m.in. anesteziologia, intensywne terapie i blok operacyjny, dostępne całodobowo zaś mają być pracownia diagnostyki laboratoryjnej i obrazowej, endoskopii diagnostycznej i zabiegowej. Centra mają też dysponować lądowiskiem lub lotniskiem dla śmigłowca ratunkowego.

Nowelizacja ponadto wydłuża o rok, do 31 XII 2017 r., termin, w jakim podmioty wykonujące działalność leczniczą mają dostosować pomieszczenia i urządzenia do wymagań odpowiednich do rodzaju wykonywanej działalności leczniczej i zakresu udzielanych świadczeń zdrowotnych. O rok wydłużono także okres, w którym podmiot leczniczy prowadzący szpital

Senator Alicja Chybicka, sprawozdawczyni Komisji Zdrowia w sprawie nowelizacji ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym; 82. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

nie ma obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia na rzecz pacjentów z tytułu zdarzeń medycznych. Zawarcie umowy będzie obowiązkowe od 1 I 2017 r.

POLITYKA SPOŁECZNA, PRAWO PRACY, UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE

Ustawa o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego

Od 11 IX 2015 r. obowiązuje ustawa powołująca do życia Radę Dialogu Społecznego (RDS), która zastąpiła funkcjonującą od 2001 r. Trójstronną Komisję ds. Społeczno-Gospodarczych. Konieczność powstania nowego forum współpracy sygnalizowali zarówno partnerzy społeczni, związki zawodowe i organizacje pracodawców, jak i strona rządowa.

Zgodnie z ustawą każdej ze stron RDS przysługuje prawo wniesienia pod jej obrady sprawy o dużym znaczeniu społecznym lub gospodarczym, jeżeli uzna, że jej rozwiązanie jest istotne dla zachowania pokoju społecznego, rozwoju społeczno-gospodarczego i wzrostu dobrobytu, zwiększenia konkurencyjności polskiej gospodarki i spójności społecznej. Każda ze stron może też zająć stanowisko w sprawie dotyczącej polityki społecznej lub gospodarczej.

Przedstawiciele pracodawców i pracowników mogą opiniować projekty założeń do projektów ustaw i aktów prawnych wniesionych przez rząd. Rada ma na to 30 dni. Ze względu na ważny interes społeczny termin ten może być skrócony do 21 dni. W razie nieuwzględnienia opinii przez rząd jest on zobowiązany do przedstawienia swojego stanowiska w uzasadnieniu do projektu wnoszonego do Sejmu i poinformowania o tym RDS. Nieprzyjęcie projektu aktu prawnego do dalszych prac przez Radę Ministrów wymaga przedstawienia pisemnego uzasadnienia stronie społecznej rady w ciągu 2 miesięcy od dnia podjęcia decyzji o nieprzyjęciu projektu, nie później niż 4 miesiące od dnia otrzymania projektu przez właściwego ministra. W wypadku wniesienia projektu ustawy do Sejmu z istotnymi merytorycznymi zmianami w uzasadnieniu projektu powinna się znaleźć informacja o przyczynach wprowadzanych zmian. Wniesienie przez radę wniosku o wydanie lub zmianę aktu prawnego wiąże się z koniecznością przedstawienia przez właściwego ministra stanowiska Rady Ministrów w sprawie w terminie nie dłuższym niż 2 miesiące od dnia złożenia wniosku.

Pracodawcy i pracownicy mogą też inicjować proces legislacyjny, przekazując właściwemu ministrowi projekty aktów prawnych; kierować wnioski o przeprowadzenie wystąpienia publicznego do podmiotu odpowiedzialnego za opracowanie aktu normatywnego dotyczącego spraw pozostających w gestii RDS; podejmować uchwały o wystąpieniu przez przewodniczącego RDS do Sądu Najwyższego o rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego w wy-

padku zaistnienia rozbieżności w wykładni prawa. W ustawie zachowano możliwość zawierania ponadzakładowych układów zbiorowych pracy.

Przewidziano w niej również powołanie wojewódzkich rad dialogu społecznego, które przejmą kompetencje wojewódzkich komisji dialogu społecznego, realizujących dialog 4 stron: pracowników, pracodawców, rządu reprezentowanego przez wojewodę oraz strony samorządowej, którą reprezentuje marszałek województwa.

RDS zobowiązano do przyjmowania co roku swojego programu działania z uwzględnieniem sytuacji społecznej i gospodarczej kraju, a także wskazywania zagadnień priorytetowych dla rozwoju i trwałości dialogu społecznego. Dokument ma być przekazywany rządowi do 20 lutego każdego roku.

78. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

Przewodniczącego RDS zobowiązano natomiast do przedstawiania Sejmowi corocznego sprawozdania z działalności rady w roku poprzednim.

Ustawa szczegółowo określa skład, sposób powołania RDS i tryb jej pracy. Obie strony – pracowników i pracodawców reprezentuje taka sama liczba przedstawicieli. Liczbę przedstawicieli strony rządowej ustala prezes Rady Ministrów. Członków rady powołuje i odwołuje prezydent na wniosek odpowiednio reprezentatywnej organizacji związkowej, organizacji pracodawców i premiera. W pracach rady z głosem doradczym mogą uczestniczyć m.in. przedstawiciele prezydenta, prezesów NBP i GUS, a także przedstawiciele innych wybranych oraz zainteresowanych organizacji i instytucji. Funkcja przewodniczącego RDS jest pełniona ro-

tacyjnie – naprzemiennie przez przedstawiciela każdej z 3 stron. Kadencja przewodniczącego trwa rok. Rada obraduje na posiedzeniach plenarnych nie rzadziej niż raz na 2 miesiące. 22 X 2015 r. prezydent Andrzej Duda powołał członków Rady Dialogu Społecznego. W jej skład weszło 59 osób.

Na swoim 78. posiedzeniu Senat wprowadził 2 poprawki do ustawy, zaakceptowane następnie przez

Sejm. Dzięki 1 z nich przewodniczący RDS będzie przedstawiał coroczne sprawozdanie z działalności rady także Senatowi, nie tylko Sejmowi. Na podstawie kolejnej do trybu opiniowania projektu ustawy budżetowej na rok 2016 zastosowanie znajdą krótsze terminy wynikające z ustawy o Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego.

Ustawa o ratyfikacji Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, sporządzonej w Stambule dnia 11 maja 2011 r.

Od 7 IV 2015 r. obowiązują przepisy konwencji, której najważniejsze cele to: zapobieganie przemocy wobec kobiet i przemocy domowej i zwalczanie jej; eliminacja wszelkich form dyskryminacji kobiet oraz wspieranie równości kobiet i mężczyzn; stworzenie strategii na rzecz ochrony i wsparcia wszystkich ofiar przemocy wobec kobiet i przemocy domowej; za-

Senator Włodzimierz Cimoszewicz, sprawozdawca Komisji Spraw Zagranicznych w sprawie ustawy o ratyfikacji Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, sporządzonej w Stambule dnia 11 maja 2011 r.; 71. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

Senator Andrzej Szewiński, sprawozdawca komisji nauki w sprawie ustawy o ratyfikacji Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej; 71. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

Debata nad ustawą o ratyfikacji Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej. Od prawej: pełnomocnik rządu ds. równego traktowania Małgorzata Fuszara i posłanka Urszula Augustyn, 71. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

pewnienie wsparcia i pomocy organizacjom i organom ścigania w przyjęciu zintegrowanego podejścia do eliminacji przemocy.

Konwencja definiuje m.in. takie pojęcia, jak: „przemoc wobec kobiet”, „przemoc domowa”, „płeć społeczno-kulturowa”, „przemoc wobec kobiet ze względu na płeć”. Państwa strony zobowiązano do wyznaczenia instytucji koordynującej, odpowiadającej za wdrażanie, monitorowanie i ocenę polityki oraz działań zapobiegających przemocy i zwalczających wszystkie jej formy. W Polsce to Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, współdziałające z 6 innymi resortami.

Konwencja zobowiązuje też państwa do promowania zmiany społecznych i kulturowych wzorców zachowania w celu wykorzenia uprzedzeń, zwyczajów, tradycji oraz innych praktyk, które opierają się na idei niższości kobiety lub na stereotypowych rolach kobiety i mężczyzny. Mają również czuwać nad tym, aby kultura, zwyczaje, religia, tradycja lub tzw. honor nie były uznawane za okoliczności usprawiedliwiające akty przemocy wobec kobiet lub przemocy domowej. W programach nauczania na wszystkich etapach mają być akcentowane treści dotyczące równości kobiet i mężczyzn, niestereotypowych ról społeczno-kulturowych, wzajemnego

Senator Jan Maria Jackowski, sprawozdawca wniosku mniejszości Komisji Spraw Zagranicznych o odrzucenie ustawy o ratyfikacji Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej; 71. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

szacunku oraz rozwiązywania konfliktów między-ludzkich bez przemocy.

Zgodnie z konwencją ofiarom przemocy powinno się zapewnić dostęp do całodobowej infolinii,

Nowelizacje kodeksu pracy

W 2015 r. 2-krotnie nowelizowano kodeks pracy. Od 22 II 2016 r. będzie obowiązywać **ustawa o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw**, którą Senat poparł bez poprawek na 79. posiedzeniu. Zmierza ona do ograniczenia nieuzasadnionego i niezgodnego z przeznaczeniem wykorzystywania umów o pracę na czas określony. Niejednokrotnie są one zawierane na bardzo długie okresy bez obiektywnego uzasadnienia i pozbawiają pracowników poczucia stabilizacji i bezpieczeństwa. Wprowadzenie zmian w kodeksie pracy spowodowane było także wszczęciem przez Komisję Europejską postępowania w sprawie niezgodności jego przepisów z postanowieniami dyrektywy Rady 99/70/WE z 28 VI 1999 r., dotyczącej Porozumienia ramowego w sprawie pracy na czas określony, zawartego przez Europejską Unię Konfederacji Przemysłowych i Pracodawców, Europejskie Centrum Przedsiębiorstw Publicznych oraz Europejską Konfederację Związków Zawodowych. Europejski Trybunał Sprawiedliwości uznał, że polskie rozwiązania dotyczące wypowiedzania umów o pracę na czas określony są sprzeczne z prawem wspólnotowym.

W nowelizacji zrezygnowano z umowy o pracę na czas wykonania określonej pracy. Oznacza to, że w kodeksie pracy pozostaną 3 rodzaje umów o pracę: na czas nieokreślony, na czas określony i na okres próbny. Ustawa przewiduje, że umowę o pracę na okres próbny, nie dłuższy niż 3 miesiące, będzie można zawrzeć w celu sprawdzenia kwalifikacji pracownika i możliwości jego zatrudnienia. Ponowne zawarcie umowy o pracę na okres próbny z tym samym pracownikiem będzie możliwe, jeżeli pracownik ma być zatrudniony w celu wykonywania

schronisk i ośrodków wsparcia. Mają też zostać opracowane procedury przesłuchań policyjnych chroniących przed wtórną wiktymizacją, a osoby zajmujące się wsparciem dla ofiar przemocy i pracujące z jej sprawcami powinny odbyć specjalne szkolenia. Wdrażanie postanowień konwencji monitoruje grupa ekspertów ds. przeciwdziałania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej – GREVIO oraz komitet składający się z przedstawicieli stron konwencji.

W Polsce ratyfikacja konwencji wywołała liczne kontrowersje, także w Senacie. Na jej ratyfikację Izba zgodziła się na 71. posiedzeniu, a odrzuciła wniosek o odrzucenie ustawy ratyfikacyjnej.

Polska podpisała konwencję 18 XII 2012 r. Złożyła do niej 2 oświadczenia (pierwsze stanowi, że postanowienia konwencji będą stosowane zgodnie z polską konstytucją, drugie nakreśla zakres możliwej pomocy konsularnej udzielanej cudzoziemcom przez polskich konsulów) i 4 zastrzeżenia dotyczące gwarancji spójności z polskim prawem.

Senator Grażyna Sztark, sprawozdawczyni komisji: gospodarki i ustawodawczej w sprawie nowelizacji kodeksu pracy; 79. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

innego rodzaju pracy; po upływie co najmniej 3 lat od dnia rozwiązania lub wygaśnięcia poprzedniej umowy o pracę, jeżeli pracownik ma być zatrudniony w celu wykonywania tego samego rodzaju pracy; w tym wypadku dopuszczalne będzie 1-krotne ponowne zawarcie umowy na okres próbny.

Łączny okres zatrudnienia na umowy terminowe między tymi samymi stronami nie będzie mógł być dłuższy niż 33 miesiące. Niezależnie od okresu liczba tych umów nie będzie mogła przekraczać 3, następna stanie się umową na czas nieokreślony. Ta zasada nie będzie dotyczyć umów zawieranych na czas określony w celach: zastępstwa pracownika w czasie jego usprawiedliwionej nieobecności w pracy, wykonywania pracy o charakterze dorywczym lub sezonowym, wykonywania pracy na czas kadencji. Pracodawca będzie mógł przedłużyć umowę, gdy wskaże „obiektywne

przyczyny leżące po jego stronie”, ale będzie musiał poinformować o tym okręgowego inspektora pracy w ciągu 5 dni roboczych od dnia zawarcia umowy.

Umowy o pracę na czas określony i nieokreślony będą mogły być wypowiedziane przez pracodawcę i przez pracownika z zachowaniem okresu wypowiedzenia, którego długość w obu wypadkach będzie taka sama i – w zależności od stażu pracy u danego pracodawcy – wyniesie: 2 tygodnie (zatrudnienie przez okres krótszy niż 6 miesięcy), 1 miesiąc (zatrudnienie co najmniej przez 6 miesięcy), 3 miesiące (zatrudnienie co najmniej przez 3 lata). W związku z wypowiedzeniem umowy o pracę pracodawca będzie mógł zwolnić pracownika z obowiązku świadczenia pracy do upływu okresu wypowiedzenia. W tym czasie pracownik zachowa prawo do wynagrodzenia.

Na 80. posiedzeniu Senat poparł bez poprawek **ustawę o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw**, na podstawie której 2 I 2016 r. zaczną obowiązywać rozwiązania ułatwiające pracownikom godzenie życia zawodowego z rodzinnym, przede wszystkim poprzez uproszczenie i uelastycznienie systemu urlopów związanych z opieką nad dziećmi i ukształtowanie uprawnień związanych z rodzicielstwem w sposób lepiej dostosowany do ich potrzeb. Nowelizacja włącza dotychczasowy dodatkowy urlop macierzyński do urlopu rodzicielskiego. Od 2016 r. wyniesie on do 32 tygodni w wypadku urodzenia 1 dziecka przy 1 porodzie i do 34 tygodni w razie urodzenia więcej niż 1 dziecka przy 1 porodzie. Nowy urlop rodzicielski będzie udzielany jednorazowo, ale w nie więcej niż 4 częściach w wymiarze wielokrotności tygodnia.

Nowela umożliwia korzystanie z urlopów przez oboje rodziców jednocześnie. W tym samym czasie będą oni mogli w całości wykorzystywać urlop rodzicielski i urlop wychowawczy, a ich wymiar zostanie wówczas proporcjonalnie skrócony. By umożliwić pracodawcom lepsze planowanie organizacji pracy w związku z urlopami związanymi z rodzicielstwem, ujednotaczono i do 21 dni wydłużono terminy składania wniosków o urlop rodzicielski i wychowawczy lub ich części.

Zwiększenie elastyczności urlopów rodzicielskich ma polegać przede wszystkim na umożliwieniu wykorzystania części urlopu rodzicielskiego nie w ciągu 1. roku życia dziecka, ale także w okresie późniejszym, maksymalnie do końca roku kalendarzowego, w którym dziecko kończy 6. rok życia, oraz analogiczne wydłużenie okresu korzystania z urlopu wychowawczego. Ustawa umożliwia wykorzystanie 16 tygodni urlopu rodzicielskiego w 2 częściach nie później niż do zakończenia roku kalendarzowego, w którym dziecko kończy 6. rok życia, a zatem odpowiednio 16 lub 18 tygodni urlopu rodzicielskiego będzie wykorzystywane bezpośrednio po urlopie macierzyńskim, a z pozostałych 16 tygodni będzie można skorzystać później. Aby umożliwić pracodawcom właściwą organizację pracy i zmniejszyć niepewność związaną z ewentualną nieobecnością pracownika, wprowadzono zasadę, że skorzystanie z 16 tygodni urlopu rodzicielskiego pomniejszy liczbę części, w których można wykorzystać urlop wychowawczy.

Ustawa przewiduje proporcjonalne wydłużenie wymiaru urlopu rodzicielskiego w wypadku łączenia urlopu rodzicielskiego z pracą u pracodawcy, który go udzielił. Nowe rozwiązanie ułatwi rodzicom powrót do pracy i łączenie jej z opieką nad dzieckiem. W wypadku łączenia urlopu z pracą wymiar urlopu rodzicielskiego wydłuży się proporcjonalnie do wymiaru czasu pracy podjętej przez pracownika w trakcie korzystania z urlopu. Jeśli łączenie korzystania z urlopu z wykonywaniem pracy będzie się odbywało przez część urlopu rodzicielskiego, proporcjonalne wydłużenie terminu tego urlopu będzie odnosić się wyłącznie do tej części urlopu rodzicielskiego. Umożliwi to w praktyce łączenie urlopu z pracą maksymalnie przez 64 tygodnie w wypadku urodzenia 1 dziecka przy 1 porodzie, i przez 68 tygodni w razie urodzenia więcej niż 1 dziecka przy 1 porodzie. O tym, czy łączenie przez pracownika korzystania z urlopu rodzicielskiego z pracą jest możliwe, tak jak dotychczas będzie decydował pracodawca.

Dzięki nowelizacji zwiększą się również uprawnienia rodzicielskie ojców. Ojciec wychowujący dziecko będzie miał prawo do urlopów macierzyńskiego i rodzicielskiego. Ojciec ubezpieczony będzie miał natomiast prawo do zasiłku macierzyńskiego za okres odpowiadający okresowi tych urlopów. Przysługuwać ono będzie w razie podjęcia przez nieaktywną zawodowo matkę w okresie do ukończenia przez dziecko 1. roku życia zatrudnienia w wymiarze nie mniejszym niż połowa wymiaru czasu pracy. Uprawnienie to trwać będzie tak długo, jak długo będzie zatrudniona matka.

Ustawa przewiduje pełną wymienną uprawnień przysługujących pracownikom i innym ubezpieczonym, obejmującą zarówno możliwość dzielenia się nowym urlopem rodzicielskim i zasiłkiem macierzyńskim za okres odpowiadający okresowi tego urlopu, jak i sytuacje szczególne dotyczące możliwości przerwania przez pracownicę – matkę dziecka urlopu macierzyńskiego bądź przerwania przez ubezpieczoną matkę dziecka korzystania z zasiłku macierzyńskiego za okres odpowiadający okresowi tego urlopu.

Jedyny przepis nowelizacji, który wejdzie w życie z 2-miesięcznym opóźnieniem, 1 III 2016 r., stanowi, że w wypadku porzucenia dziecka przez pracownicę lub umieszczenia dziecka, na podstawie orzeczenia sądu, w pieczy zastępczej, w zakładzie opiekuńczo-leczniczym, w zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym albo w zakładzie rehabilitacji leczniczej, pracownicy tej nie przysługuje część urlopu macierzyńskiego przypadająca po dniu porzucenia dziecka albo umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, w zakładzie opiekuńczo-leczniczym, pielęgnacyjno-opiekuńczym albo zakładzie rehabilitacji leczniczej. W takim wypadku urlop macierzyński po porodzie nie może jednak wynosić mniej niż 8 tygodni.

Nowelizacje kodeksu rodzinnego i opiekuńczego

Kodeks rodzinny i opiekuńczy w 2015 r. zmieniano 2-krotnie. Od 29 VIII 2015 r. obowiązują przepisy, przygotowanej przez Senat, **ustawy o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego z 27 V 2015 r.** Nowelizacja ma zapewnić ochronę prawa dziecka do wychowania przez oboje rodziców w trakcie konfliktów rodzicielskich zarówno podczas rozwodu rodziców, jak i wtedy, gdy rodzice nie rozwodzą się, ale żyją w rozłączeniu. Ustawa utrzymała zasadę, zgodnie z którą o sposobie wykonywania władzy rodzicielskiej i utrzymywaniu kontaktów z dzieckiem po rozwodzie powinni decydować sami rodzice w drodze porozumienia. Ma ono być zawierane w formie pisemnej. Jeżeli porozumienie nie zostanie osiągnięte, to sąd, uwzględniając prawo dziecka do wychowania przez oboje rodziców, rozstrzygać będzie o sposobie wspólnego sprawowania władzy rodzicielskiej i utrzymywaniu kontaktów z dzieckiem po rozwodzie. W razie stwierdzenia, że wymaga tego dobro dziecka, sąd będzie mógł orzec o zawieszeniu, ograniczeniu lub pozbawieniu władzy rodzicielskiej 1 lub obojga rodziców. Zniesiono obowiązek rozstrzygnięcia przez sąd o utrzymywaniu kontaktów z dzieckiem. Na zgodny wniosek stron sąd pozostawi rodzicom dziecka swobodę w kształtowaniu tych kontaktów.

Na 76. posiedzeniu Izba zaproponowała 2 poprawki do nowelizacji, Sejm poparł 1 z nich. Dzięki niej przepisy dotyczące sposobu wykonywania władzy rodzicielskiej i utrzymywania kontaktu z dzieckiem będą takie same zarówno w razie rozwodu rodziców, jak i wtedy, kiedy żyją oni w rozłączeniu.

Ustawę o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z 24 VII 2015 r. Senat poparł bez poprawek na 80. posiedzeniu. Jej przepisy obowiązują od 10 IX 2015 r. Nowelizacja wprowadziła ustawową definicję „adopcji ze wskazaniem” i zagwarantowała, że w pozostałych wypadkach konieczne będzie pośrednictwo ośrodka adopcyjnego. Zmiana przepisów była potrzebna, aby ograniczyć zagrażające prawom i dobru dzieci tzw. podziemie adopcyjne. Dlatego w kodeksie rodzinnym i opiekuńczym wprowadzono przepis ograniczający krąg rodziców adopcyjnych. Na jego podstawie biologiczni rodzice dziecka mogą wskazać przed sądem opiekuńczym jako osobę przysposabiającą wyłącznie krewnego lub małżonka 1 z rodziców. Wskazanie przysposabiającego przez rodziców następuje przed sądem opiekuńczym właściwym dla przysposabiającego lub osoby mającej być przysposobioną. Nieco uproszczoną procedurę adopcyjną przewidziano dla krewnych biologicznych rodziców. Nie pozbawia to jednak innych osób możliwości adopcji dziecka, musi się to jednak odbywać z udziałem ośrodka adopcyjnego. Każdy, kto chce adoptować dziecko, musi przejść procedurę weryfikacyjną w ośrodku adopcyjnym i odbyć w nim szkolenie.

Nowela zawiera również zasadę, że o toczącym się postępowaniu w sprawach, w których wniosek o przysposobienie dotyczy dziecka niezgłoszonego do ośrodka adopcyjnego, sąd opiekuńczy zawiadamia prokuratora.

Ustawa o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych

Od 1 X 2015 r. obowiązują przepisy uchwalonej na podstawie projektów senackiego i poselskiego nowelizacji, odpowiadającej na oczekiwania osób niepełnosprawnych, ich opiekunów i pracodawców. Dzięki ustawie, popartej przez Izbę bez poprawek na 71. posiedzeniu, niepełnosprawni prowadzący działalność gospodarczą, opłacający z tego tytułu składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe mają prawo do ich refundacji z PFRON także wtedy, gdy spóźnili się z opłaceniem nie więcej niż o 14 dni. Obejmuje to opłacane przez niepełnosprawnych rolników lub rolników płacących je za niepełnosprawnego domownika składki: wypadkowe, chorobowe, macierzyńskie i emerytalno-rentowe. W sytuacjach uzasadnionych ważnym interesem dłużnika, interesem publicznym, względami gospodarczymi

Senator Jan Filip Libicki, sprawozdawca komisji rodziny w sprawie nowelizacji ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych; 71. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

lub społecznymi część lub całość zaległej składki może zostać umorzona, rozłożona na raty, można też odroczyć termin jej płatności. Mechanizmy te

obejmują także odsetki od nienależnie pobranych kwot dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych.

Ustawa o zmianie ustawy o pomocy państwa w nabyciu pierwszego mieszkania przez młodych ludzi

Nowelizacja obowiązuje od 1 IX 2015 r. Zmiany zaakceptowane przez Senat na 78. posiedzeniu wynikały z analizy realizacji tego programu. Zwiększają m.in. ofertę mieszkań nim objętych i umożliwiają uzyskanie dopłat do kredytu w wypadku nabywania mieszkań z rynku wtórnego, będących przedmiotem spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu, a także mieszkań utworzonych w wyniku przebudowy istniejących budynków.

Z 50 do 65 m² zwiększono powierzchnię mieszkaniową, od której oblicza się wysokość dopłaty do wkładu własnego dla rodzin wychowujących co najmniej 3 dzieci. Dzięki temu wysokość dofinansowania wzrosła o 30%. Osoby i rodziny z 2 dzieci mogą otrzymać wyższe dofinansowanie wkładu własnego

Senator Andrzej Owczarek, sprawozdawca komisji: budżetu, gospodarki i rodziny w sprawie nowelizacji ustawy o pomocy państwa w nabyciu pierwszego mieszkania przez młodych ludzi; 78. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

w wysokości 20% (poprzednio 15%), a w wypadku 3 dzieci i więcej dopłata wzrosła z 15 do 30%. Dla rodzin z 3 dzieci, w połączeniu ze zwiększeniem podstawy wymiaru wsparcia, oznacza to wzrost wysokości dofinansowania wkładu własnego o 160%.

W wypadku rodzin i osób wychowujących co najmniej 3 dzieci w dniu składania wniosku o dofinansowanie wkładu własnego zrezygnowano z warunku „pierwszego mieszkania” i limitu wieku. Oznacza to, że z programu mogą obecnie skorzystać osoby i rodziny z 3 dzieci (lub większą ich liczbą), które mają mieszkanie, ale chcą kupić większy lokal, i w ten sposób poprawić swoje warunki bytowe. Takich rodziców i osób nie dotyczy również limit wieku, zgodnie z którym przynajmniej 1 z kupujących nie może mieć ukończonych 35 lat. Ponadto zgodnie z nowymi przepisami cena mieszkania z rynku wtórnego nie może przekraczać kwoty otrzy-

Wiceminister infrastruktury i rozwoju Paweł Orłowski podczas debaty nad ustawą o pomocy państwa w nabyciu pierwszego mieszkania przez młodych ludzi; 78. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

manej po pomnożeniu współczynnika 0,9 przez metraż mieszkania i średni wskaźnik przeliczeniowy kosztu wybudowania 1 m² mieszkania obowiązujący w gminie, na terenie której jest ono położone. W wypadku lokali z rynku pierwotnego limit cenowy pozostawiono bez zmian (współczynnik wynoszący 1,1). Nowelizacja umożliwiła też dofinansowanie wkładu własnego do nabycia mieszkania, które powstało w wyniku przebudowy lub adaptacji, a nie tylko budowy. Rozwiązanie to umożliwiło objęcie programem przebudowanych lub zaadaptowanych budynków niemieszkalnych, strychów i starych kamienic. Nowelizacja wprowadziła obowiązek zwrotu do Funduszu Dopłat części finansowego wsparcia udzielonego nabywcy w wypadku dokonania przez niego wcześniejszej spłaty kredytu w całości lub w części przekraczającej wysokość udzielonego dofinansowania wkładu własnego

Senator Robert Dowhan podczas debaty na temat ustawy o pomocy państwa w nabyciu pierwszego mieszkania przez młodych ludzi; 78. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

Nowelizacje ustawy o świadczeniach rodzinnych

W 2015 r. 3-krotnie nowelizowano ustawę o świadczeniach rodzinnych. Na 76. posiedzeniu Senat poparł bez poprawek **ustawę o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych**, przewidującą od 1 I 2016 r. korzystniejsze zasady otrzymywania zasiłku rodzinnego i dodatków do tego zasiłku z tytułu: urodzenia dziecka, opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, samotnego wychowywania dziecka, kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, rozpoczęcia roku szkolnego oraz podjęcia przez dziec-

Senator Robert Mamoń, sprawozdawca Komisji Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej w sprawie nowelizacji ustawy o świadczeniach rodzinnych; 76. posiedzenie Senatu VIII kanedcji.

ko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania. Zgodnie z nowymi przepisami przekroczenie kryterium dochodowego (obecnie to 574 zł miesięcznie w przeliczeniu na osobę w rodzinie albo 644 zł, jeśli w rodzinie jest dziecko niepełnosprawne) uprawniającego do świadczeń rodzinnych nie spowoduje utraty świadczenia, a tylko jego pomniejszenie o taką kwotę, o jaką przekroczony został próg dochodowy (mechanizm „złotówka za złotówkę”). Świadczenia będą więc wypłacane w wysokości różnicy między przysługującą kwotą świadczeń tzw. łączną kwotą zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami a kwotą, o którą został przekroczony dochód rodziny lub osoby uczącej się, pomnożoną przez liczbę osób w danej rodzinie.

Łączną kwotę zasiłków rodzinnych razem z dodatkami stanowi suma przysługujących danej rodzinie w danym okresie zasiłkowym: zasiłków rodzinnych podzielonych przez liczbę miesięcy, na które ustalane jest prawo do tych zasiłków, dodatków do zasiłku rodzinnego (urlop wychowawczy, samotne wychowywanie dziecka, wychowywanie dziecka w rodzinie wielodzietnej, kształcenie i rehabilitacja dziecka niepełnosprawnego) podzielonych przez liczbę miesięcy, na które ustalane jest prawo do tych dodatków, a także dodatków do zasiłku rodzinne-

go: z tytułu urodzenia dziecka, rozpoczęcia roku szkolnego i podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania, podzielonych przez 12. Przekroczenie nie może być wyższe niż suma otrzymywanych świadczeń. Wypłata świadczenia może nastąpić, jeżeli ustalona kwota będzie wyższa lub równa 20 zł. W razie przekroczenia progów dochodowych może nastąpić obniżenie wysokości otrzymywanych świadczeń rodzinnych, ale nie utrata prawa do świadczeń. Uzupełniony został również przepis ustawy o świadczeniach rodzinnych o konieczność powiadomienia organu przez osobę pobierającą świadczenia o zmianach mających wpływ na wysokość otrzymywanych świadczeń.

Na 79. posiedzeniu Senat rozpatrzył natomiast **ustawę o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw**, która od 1 I 2016 r. wprowadza nowe świadczenie rodzicielskie w wysokości 1 tys. zł, niezależne od dochodu w rodzinie. Będą je mogły otrzymać osoby, które nie mają statusu pracownika i nie są objęte ubezpieczeniem chorobowym, także dobrowolnym, czyli nie mają prawa do zasiłku macierzyńskiego za okresy ustalone kodeksem pracy jako urlopy związane z urodzeniem dziecka. Chodzi przede wszystkim o matki bezrobotne, studentki, osoby pracujące na podstawie umów cywilnoprawnych takich jak umowa-zlecenie czy rolników. Świadczenie będzie przysługiwać przez 52 tygodnie po urodzeniu lub przysposobieniu albo objęciu opieką 1 dziecka; przy 2 dzieci – przez 65 tygodni, 3 – 67 tygodni, 4 – 69 tygodni, przy 5 i więcej – 71 tygodni. Wysokość tego świadczenia będzie weryfikowana co 3 lata z uwzględnieniem progu wsparcia dochodowego rodzin.

Świadczenie rodzicielskie nie będzie przysługiwało, gdy co najmniej 1 rodzic (opiekun faktyczny lub rodzina zastępcza) otrzymuje zasiłek macierzyński lub uposażenie za urlop macierzyński, w wypadku oddania dziecka do pieczy zastępczej lub zaprzestania sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem, a także jeśli ojcu, matce, opiekunowi, rodzinie zastępczej albo przysposabiającemu przysługuje za granicą świadczenie o podobnym charakterze do świadczenia rodzicielskiego, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej. W wypadku przyjęcia dziecka na wychowanie świadczenie będzie przysługiwało opiekunowi nie dłużej niż do ukończenia przez nie 7. roku życia, a gdy dziecko ma odroczony obowiązek szkolny – nie dłużej niż do ukończenia przez nie 10. roku życia.

W wypadku osób ubezpieczonych w KRUS jednorazowy zasiłek macierzyński w wysokości 4-krotnej emerytury podstawowej zostanie zastąpiony zasiłkiem macierzyńskim w wysokości 1 tys. zł wypłaca-

79. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

nym przez okres od 52 do 71 tygodni (w zależności od liczby urodzonych dzieci).

Senat wprowadził do nowelizacji 2 poprawki, poparte następnie przez Sejm. Pierwsza dotyczyła

prawidłowej numeracji ustępów w przepisie ustawy o świadczeniach rodzinnych, dostosowała ją do przyjętej 15 I 2015 r. i opublikowanej 17 VII 2015 r. nowelizacji ustawy o świadczeniach rodzinnych. Druga zapewniła rolnikom niezmnieszony zakres świadczeń udzielanych z funduszu prewencji i rehabilitacji poprzez zwiększenie odpisu na niego z funduszu składkowego z 5% do 6,5%.

Ustawa wejdzie w życie 1 I 2016 r., z wyjątkiem przepisów, które umożliwiły gminom od 5 IX 2015 r. przyznawanie z własnych środków dodatkowych świadczeń dla rodzin, a także zatrudnienie opiekuna dziennego na podstawie umowy o pracę. Przepisy przejściowe przewidują, że świadczenie będzie przysługiwać również tym rodzicom, których dzieci urodziły się przed 1 I 2016 r., a od urodzenia 1 dziecka nie minęły 52 tygodnie (i odpowiednio więcej w wypadku ciąży mnogiej).

ROLNICTWO, RYBOŁÓWSTWO

Ustawa o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego

Od 15 III 2015 r. obowiązuje ustawa przyjęta przez Senat bez poprawek na 70. posiedzeniu. Zastąpiła ona ustawę z 26 I 2007 r. i uwzględniła przepisy 6 dyrektyw unijnych. Określono w niej zasady i tryb przyznawania oraz wypłat płatności: obszarowej, za zazielenienie, dla młodych rolników, dodatkowej, do powierzchni upraw, zwierząt, tytoniu i dla małych gospodarstw. Zgodnie z ustawą wnioski o przyznanie płatności można składać od 15 marca do 15 maja. W myśl przepisów wysokość płatności obszarowej w danym roku kalendarzowym jest równa iloczynowi powierzchni obszaru zatwierdzonego do danej płatności i stawki

Senator Ireneusz Niewiarowski (pierwszy z lewej), sprawozdawca Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie ustawy o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego; 70. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

tej płatności na 1 ha. Podstawowa dopłata wynosi 110 euro (poprzednio ponad 200 euro), a 30% dopłaty bezpośredniej zależy od spełnienia wymogów środowiskowych, czyli tzw. zazielenienia. Dopłata z tego tytułu wynosi ok. 74 euro na 1 ha. Zazielenienie jest realizowane poprzez dywersyfikację upraw (w gospodarstwach powyżej 15 ha muszą być co najmniej 3 uprawy), utrzymanie trwałych użytków zielonych i obszarów proekologicznych. Nowością stanowią płatności dla młodych (do 40. roku życia) rolników, mające ułatwić rozpoczęcie działalności i dostosowanie strukturalne gospodarstw po jej rozpoczęciu. Dopłata wynosząca ok. 62 euro na 1 ha jest przyznawana do powierzchni gruntów nie większej niż 50 ha. Z kolei płatność dodatkowa obejmuje gospodarstwa o powierzchni 3–30 ha i wynosi 41 euro na 1 ha. Takich gospodarstw w Polsce jest ok. 1 mln. Do-

Senator Grzegorz Wojciechowski, sprawozdawca mniejszości komisji rolnictwa w sprawie ustawy o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego; 70. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

płata dla małych gospodarstw, które nie muszą spełniać unijnych wymogów, czyli nie podlegają sankcjom za nieprzestrzeganie zasady wzajemnej zgodności i są zwolnione z praktyk zazielenienia, wynosi maksymalnie 1250 euro. Płatności związane przysługują natomiast do powierzchni upraw, a nie – jak było poprzednio – za tonę wyprodukowanych roślin wysokobiałkowych, ziemniaków skrobiowych, buraków cukrowych, pomidorów, chmielu, owoców miękkich, lnu lub konopi włóknistych. Dopłata do roślin białkowych wzrosła ze 133 euro za 1 ha do 326 euro, a w wypadku konopi włóknistych – z 40 do 200 euro za 1 ha. Wprowadzono także dopłaty do lnu (200 euro za 1 ha). Płatności związane do powierzchni upraw ziemniaków skrobiowych, buraków cukrowych i pomidorów są przyznawane rolnikowi, jeżeli zawarł umowę na daną uprawę. Wysokość płatności związanych do zwierząt jest określana jako iloczyn liczby zwierząt zatwierdzonych do danej płatności i stawki na 1 sztukę. Przysługują one do bydła młodego (w wieku do 24 miesięcy), krów, owiec i kóz; dopłata do bydła mlecznego lub mięsnego wynosi 70 euro od sztuki. Wsparcie nie jest przyznawane rolnikom nieaktywnym zawodowo.

Ustawa przewiduje, że badanie aktywności zawodowej obejmuje wyłącznie rolników, których kwota płatności bezpośrednich przekracza 5 tys. euro i wykonują oni dodatkowo określone rodzaje działalności nierolniczej. Przewiduje się, że wysokość dopłat w latach 2014–20 wyniesie 23,5 mld euro; za poprzedni okres dopłaty wyniosły 21,9 mld euro.

Ustawa o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020

15 III 2015 r. weszła w życie ustawa, poparta bez poprawek przez Senat na 71. posiedzeniu, która stworzyła podstawy prawne wdrażania programu rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014–20. W związku z rozpoczęciem nowej 7-letniej perspektywy finansowania rozwoju obszarów wiejskich z budżetu Unii Europejskiej wprowadziła ona do krajowego porządku prawnego regulacje dotyczące pomocy współfinansowanej ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich. Na realizację pro-

Senator Wiesław Kilian (z lewej), sprawozdawca komisji rolnictwa w sprawie ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich; 71. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

gramu, ukierunkowanego głównie na rozwój konkurencyjności i dochodowości w rolnictwie, Polska otrzyma w tym okresie z UE 8,598 mld euro, a środki krajowe wyniosą ok. 4,915 mld euro.

Ustawa ustaliła organizacyjne ramy wspierania rozwoju obszarów wiejskich. Jako instytucję zarządzającą wskazała ministra rolnictwa, a jako akredytowaną agencję płatniczą – Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Określiła zadania podmiotów wdrażających i instytucji pośredniczących, podstawowe zasady przyznawania, wypłaty i zwrotu pomocy oraz pomocy technicznej. Ustawa uregulowała formę sprawowania nadzoru nad poszczególnymi podmiotami uczestniczącymi we wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich, zasady doradzania podmiotom ubiegającym się o przyznanie pomocy i adresatom programu.

Program na lata 2014–20 przewiduje np. wsparcie transferu wiedzy do rolnictwa i działalności informacyjnej, usług doradczych z zakresu za-

Senator Jan Maria Jackowski, sprawozdawca mniejszości komisji rolnictwa w sprawie ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich; 71. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

ządzania gospodarstwem rolnym oraz udziału w systemach jakości produktów rolnych. Zakłada też m.in. wspieranie inwestycji w gospodarstwach rolnych i przetwórstwie rolnym, przywracania potencjału produkcji rolnej zniszczonej przez klęski żywiołowe, a także tworzenia grup producentów i organizacji producentów. Przewiduje również pomoc na rozpoczęcie działalności gospodarczej przez młodych rolników i otwarcie pozarolniczej działalności gospodarczej na obszarach wiejskich. Program dotyczy też wspierania inwestycji związanych z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową małej infrastruktury, w tym inwestycji w ener-

Wiceminister rolnictwa Tadeusz Nalewajk podczas debaty nad ustawą o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, 71. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

gię odnawialną i oszczędzanie energii. Przewiduje płatności z tytułu zobowiązań rolno-środowiskowo-klimatycznych i dopłaty na rolnictwo ekologiczne, wsparcie tworzenia i funkcjonowania grup zrzeszających m.in. rolników, przedsiębiorców i jednostki naukowe, które będą wspólnie wprowadzać innowacyjne rozwiązania w sektorach: rolnym, spożywczym i leśnym. Wsparcie dotyczy też inwestycji w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów.

Ustawa o kształtowaniu ustroju rolnego

Przyjęte rozwiązania mają poprawić strukturę obszarową gospodarstw rolnych, przeciwdziałać nadmiernej koncentracji nieruchomości rolnych, a także zapewnić prowadzenie gospodarstw rolnych przez osoby o odpowiednich kwalifikacjach. Będzie to możliwe m.in. dzięki ograniczeniu możliwości sprzedaży, zamiany czy darowizny nieruchomości rolnej. Chodzi też o przeciwdziałanie spekulacyjnemu wykupowi polskiej ziemi, też przez cudzoziemców. Po 1 V 2016 r., zgodnie z unijnym prawem, będą oni mogli nabyć polską ziemię bez konieczności ubiegania się o zezwolenie na jej zakup, tak jak było to do tej pory.

Najważniejsze rozwiązania dotyczą ograniczenia podziału gospodarstw rolnych, wprowadzenia rejestru nieruchomości rolnych, a także pośrednictwa Agencji Nieruchomości Rolnych (ANR) przy sprzedaży nieruchomości rolnej albo jej części wchodzącej w skład gospodarstwa rolnego. Ustawa przewiduje powierzenie agencji większej niż dotychczas roli w prowadzeniu gospodarki ziemią. Zakłada też, że realizacja tych zadań wymagać będzie współpracy z samorządami rolniczymi.

W celu przeciwdziałania nadmiernej koncentracji ziemi określono maksymalną powierzchnię rodzinnego gospodarstwa rolnego. Nabywana nieruchomość wraz z gruntami dzierżawionymi lub z innych tytułów posiadanymi przez nabywcę, tak jak dotychczas, nie może być większa niż 300 ha. Ma to ograniczyć tworzenie gospodarstw wielkoobszarowych.

W ustawie zdefiniowano m.in. gospodarstwo rodzinne, wprowadzono zasady reglamentacji obrotu nieruchomościami rolnymi i podziału gospodarstw rolnych, a także określono podmioty, którym przysługuje prawo pierwokupu i tzw. prawo wykupu nieruchomości rolnych. Nowe przepisy przewidują, że w planie finansowym ANR 30% wydatków musi być przeznaczonych na realizację prawa pierwokupu i wykupu. Zmodyfikowano też zasady sprzedaży i dzierżawy nieruchomości rolnych przez ANR i określono zasady działania komisji ds. kształtowania ustroju rolnego.

Pomoc jest przyznawana na podstawie decyzji administracyjnych lub w drodze umów. Uproszczono procedury administracyjne, m.in. ograniczono niektóre obowiązki organów postępowania. Utrzymano zasadę reglamentacji uprawnień w zakresie doradztwa podmiotom ubiegającym się o przyznanie pomocy i beneficjentom wsparcia. Doradcą może zostać osoba spełniająca szereg warunków, w tym m.in. ukończenie specjalistycznego szkolenia i zdanie odpowiedniego egzaminu.

Senator Jerzy Chróścikowski, sprawozdawca Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego; 79. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

Na 79. posiedzeniu Senat wprowadził do ustawy 26 poprawek, spośród których Sejm poparł 4 zmiany o charakterze redakcyjnym i doprecyzującym. Akceptacji Sejmu nie uzyskały natomiast senackie poprawki zmierzające do zliberalizowania obrotu ziemią, m.in. przywracająca prawo pierwokupu byłym właścicielom gruntów, którzy utracili nieruchomość na rzecz Skarbu Państwa czy skreślająca przepis nakładający ograniczenia w dysponowaniu kupioną nieruchomością. Posłowie odrzucili również poprawkę przyznającą prawo pierwokupu ziemi osobom prawnym. Zgodnie z decyzją Sejmu prawa pierwokupu gruntów oferowanych do sprzedaży przez ANR nie będą mieli, co proponował Senat, byli właściciele nieruchomości rolnych lub ich spadkobiercy. Odrzucono też poprawkę skreślającą przepis zobowiązujący osobę, która kupi grunty od ANR, do nieprzenoszenia własności nieruchomości przez 10 lat i osobistego prowadzenia działalności rolniczej.

Ustawa miała wejść w życie 1 I 2016 r., ale jej nowelizacja z 16 XII 2015 r., przyjęta przez Senat IX kadencji na 6. posiedzeniu, przewiduje, że zacznie ona obowiązywać 1 V 2016 r.

Ustawa o zmianie ustawy o zagospodarowaniu wspólnot gruntowych

1 I 2016 r. wejdzie w życie ustawa, która ma uporządkować stan prawny wspólnot gruntowych i dostosować zasady ich funkcjonowania do obecnych realiów społeczno-gospodarczych i obowiązującego ustawodawstwa. Chodzi o nieruchomości wpisane do ewidencji gruntów jako wspólnoty gruntowe, które dotąd nie mają wydanych decyzji administracyjnych określających, kto może korzystać ze wspólnoty i jakie ma udziały. W tym celu uregulowano zasady i tryb ustalania uprawnionych do udziału we wspólnocie gruntowej. Ze względu na ochronę praw nabytych najpierw zostaną ustaleni uprawnieni do udziału we wspólnocie gruntowej na podstawie obecnych zasad, czyli według stanu z 1963 r. (tzw. stara grupa uprawnionych, funkcjonująca na podstawie aktualnych przepisów ustawy). Będzie to następowało na wniosek złożony do końca 2016 r. Następnie pod uwagę będą brane wnioski tzw. nowej grupy uprawnionych – osób fizycznych lub prawnych, które mają gospodarstwa rolne oraz od 1 I 2011 r. do 31 XII 2015 r. faktycznie i bez przerw korzystają ze wspólnoty gruntowej albo mieszkają lub mają siedzibę w miejscowości, w której znajdują się grunty stanowiące wspólnotę. Uprawnione będą również osoby fizyczne, które zamieszkują w innej miejscowości, a prowadzą gospodarstwo rolne, jeżeli wspólnotą gruntową są lasy, grunty leśne albo nieużytki przeznaczone do zalesienia. W dalszej kolejności prawo do udziału we wspólnocie zyskają osoby posiadające gospodarstwo rolne od 1 I 2006 r. do końca 2015 r. i faktycznie korzystające ze wspólnoty gruntowej. W wypadku wspólnot w postaci lasów, gruntów leśnych lub nieużytków przepisy dają takie uprawnienie także osobom mieszkającym w danej miejscowości lub prowadzącym w niej gospodarstwo rolne. Gdy ustalenie uprawnionych do udziału we wspólnocie gruntowej na powyższych zasadach

nie będzie możliwe, uprawnione do nieodpłatnego nabycia na własność nieruchomości wspólnoty gruntowej zostaną gminy. Jeśli gmina nie złoży wniosku, nieruchomości nabędzie Skarb Państwa. Ustalenie, które nieruchomości stanowią mienie gromadzkie, a które wspólnotę gruntową, ma należeć do starostów, ale tylko w stosunku do mienia gromadzkiego starosta będzie działał z urzędu.

Nowela przewiduje możliwość przekształcenia przez uprawnionych do udziału we wspólnocie gruntowej wspólnoty gruntowej we współwłasność w częściach ułamkowych. Przekształcenie odbywać będzie się w trybie jednomyślnej uchwały. Przy braku jednomyślności będzie stosowany przepis kodeksu cywilnego. Skutkiem podjęcia uchwały o przekształceniu wspólnoty gruntowej we współwłasność w częściach ułamkowych będzie likwidacja spółki sprawującej zarząd nad wspólnotą gruntową.

Na swoim 79. posiedzeniu Senat poparł nowe przepisy bez poprawek.

Senator Ireneusz Niewiarowski, sprawozdawca Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie nowelizacji ustawy o zagospodarowaniu wspólnot gruntowych; 79. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

Ustawa o zmianie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych

Nowelizacja, która weszła w życie 10 X 2015 r., umożliwia odrolnienie gruntów klas I–III o powierzchni do 0,5 ha poza planem zagospodarowania przestrzennego, jeżeli co najmniej połowa powierzchni każdej zwartej części gruntu zawiera się w obszarze zwartej zabudowy, a także jeśli te grunty znajdują się w odległości nie większej niż 50 m od granicy najbliższej działki budowlanej i drogi publicznej. Przez zwartą zabudowę rozumie się zgrupowanie co najmniej 5 budynków.

Ustawa z 2013 r. o zmianie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych wprowadziła obowiązek uzyskiwania zgody ministra rolnictwa na zmia-

nę przeznaczenia wszystkich gruntów rolnych stanowiących użytki rolne klas I–III. W konsekwencji uniemożliwiła pozarolniczą działalność inwestycyjną na tego typu gruntach bez uprzedniego uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego i uzyskania w ramach procedury planistycznej zgody ministra rolnictwa. Nowelizacja okazała się zbyt daleko idąca, ponieważ bez przeprowadzenia procedury planistycznej niemożliwe jest obecnie zagospodarowanie nieruchomości zlokalizowanych wśród istniejącej gęstej zabudowy i tym samym niemających już i nie mogących mieć w przyszłości znaczenia dla produkcji

Senator Marian Poślednik, sprawozdawca Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie nowelizacji ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych; 79. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

Ustawa o rybołówstwie morskim

Ustawa, przyjęta przez Senat bez poprawek na 68. posiedzeniu, weszła w życie 4 III 2015 r. Dostosowała polskie przepisy do uregulowań unijnych, dotyczących m.in. kontroli wykonywania rybołówstwa morskiego i nadzoru nad nim oraz zarządzania żywymi zasobami morskimi, w tym przyznawania uprawnień do połowów. Określiła zasady wykonywania rybołówstwa morskiego i tryb postępowania w sprawach nadawania, cofania i zawieszania uprawnień do jego wykonywania, racjonalnego prowadzenia połowów, w tym ochrony żywych zasobów morza oraz nadzoru nad wyładunkiem i przeładunkiem organizmów morskich. Ustawa podzieliła flotę rybacką na działającą na zalewach (morskie wody wewnętrzne), Morzu Bałtyckim i dalekomorską.

Rozszerzono w niej definicję rybołówstwa morskiego, którą objęto rybołówstwo komercyjne, rekreacyjne, połów organizmów morskich w celach prowadzenia badań naukowych lub prac rozwojowych, a także zarybianie i chów lub hodowlę organizmów morskich, wprowadzanie lub przenoszenie na polskich obszarach morskich organizmów morskich gatunków obcych lub tam niewystępujących. W myśl ustawy połowy komercyjne mogą być prowadzone wyłącznie przez statki rybackie polskiej przynależności, wpisane do rejestru, mające licencję lub zezwolenie połowowe. Zezwolenia wydaje minister właściwy ds. rybołówstwa lub okręgowy

rolniczej. W 2014 r. Sejm uchwalił kolejną ustawę, zakładającą, że to samorząd, a nie minister rolnictwa miałby prawo odrolnić grunty rolne klas I-III o powierzchni do 0,5 ha. Nie zawierała ona także warunku zwartości gruntu. Tę nowelizację zawetował jednak prezydent, uznawszy, że taka zmiana przepisów znacznie zmniejszała ochronę gruntów najbardziej wartościowych rolniczo. Sejm weta nie odrzucił.

Na 79. posiedzeniu Senat wprowadził do ustawy poprawkę, która zmierzała do zaostrzenia kryteriów odrolnienia ziemi i uproszczenia przepisów poprzez eliminację definicji zwartej zabudowy i obszaru zwartej zabudowy. Została ona jednak odrzucona przez posłów.

inspektor rybołówstwa morskiego, a rejestr statków rybackich prowadzi w formie elektronicznej minister właściwy ds. rybołówstwa. Minister może odmówić wpisu, jeżeli spowodowałyby to przekroczenie indywidualnej zdolności połowowej lub w danym segmencie floty albo jeżeli statek znajduje się we wspólnotowym wykazie jednostek prowadzących połowy nielegalne, nieraportowane i nieuregulowane.

Zgodnie z nowymi przepisami każdy właściciel statku rybackiego dysponuje indywidualną zdolnością połowową. Na wniosek właściciela statku minister właściwy ds. rybołówstwa może przyznać dodatkową zdolność połowową, nie częściej jednak niż raz na 5 lat. Minister jest też zobowiązany do ogłaszania, nie rzadziej niż raz na rok, informacji o wielkości dodatkowej zdolności połowowej przeznaczonej do podziału.

Ustawa uregulowała także zasady prowadzenia rybołówstwa niekomercyjnego. Pozwolenie wydaje minister właściwy ds. rybołówstwa. Połowy rekreacyjne mogą być prowadzone na podstawie pozwolenia okręgowego inspektora rybołówstwa morskiego, a w wypadku osób fizycznych – na podstawie dowodu uiszczony opłaty. Prowadzenie chowu, hodowli organizmów morskich lub zarybianie wymaga natomiast zezwolenia ministra właściwego ds. rybołówstwa.

OCHRONA ŚRODOWISKA

Ustawa o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych

Od 9 IX 2015 r. obowiązuje ustawa, przyjęta przez Senat bez poprawek na 77. posiedzeniu. Dopełnia ona wdrożenie do polskiego prawa dyrektywy 2009/29/WE, która służy usprawnieniu i rozszerzeniu wspólnotowego systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych, oraz wprowadza regulacje niezbędne do prawidłowego funkcjonowania systemu w naszym kraju, a także zapewnia wykonanie szeregu rozporządzeń Komisji Europejskiej. Wdrażana dyrektywa zasadniczo zmienia system handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych w 3. okresie rozliczeniowym, czyli w latach 2013–20. W konsekwencji w tym okresie będzie obowiązywać nowy sposób dystrybucji uprawnień do emisji w drodze aukcji.

Ustawa jest szczególnie ważna z punktu widzenia przedsiębiorców posiadających instalacje objęte systemem handlu uprawnieniami do emisji. Umożliwiła stworzenie krajowej platformy aukcyjnej, na której można zdobywać należne Polsce uprawnienia do emisji. Podmioty uczestniczące w systemie mogą obecnie zakupić uprawnienia do emisji na potrzeby rozliczenia emisji ze sprowadzonych instalacji. Nadzór nad działalnością aukcyjną powierzono Komisji Nadzoru Finansowego. Aukcje prowadzi Krajowy Ośrodek Bilansowania i Zarządzania Emisjami Gazów Cieplarnianych, którego funkcję pełni Instytut Ochrony Środowiska. Zadaniem prowadzącego aukcje jest m.in. udostępnienie wolumenu uprawnień do sprzedaży na aukcji w imieniu państwa członkowskiego. Wpływy ze sprzedaży uprawnień zasilają budżet państwa. Co najmniej 50% środków z aukcji lub ich równoważność jest przeznaczana na politykę klimatyczną w wypadkach określonych w ustawie.

Ustawa wprowadza 2 wyjątki od systemu aukcyjnego: derogacje dla energetyki i krajowe środki wykonawcze. W ramach derogacji dla energetyki instalacje wytwarzające energię elektryczną mogą otrzymać określoną liczbę bezpłatnych upraw-

Senator Stanisław Gorczyca, sprawozdawca Komisji Środowiska w sprawie ustawy o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych; 77. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

nień do emisji w zamian za poczynione inwestycje. W ramach krajowych środków wykonawczych m.in. przemysły: chemiczny, rafineryjny, cementowy, wapienniczy, papierniczy, metalurgiczny, koksowniczy, szklarski i ceramiczny uzyskały możliwość zdobycia przydziału bezpłatnych uprawnień do emisji na produkcję inną niż wytwarzanie energii elektrycznej.

Ustawa wprowadziła także zmiany w systemie zezwoleń na emisję gazów cieplarnianych. Swoistym novum dla przedsiębiorców jest wydawanie zezwoleń na funkcjonowanie instalacji w systemie na czas nieokreślony, a nie – jak przedtem – określony, maksimum na 10 lat. Ustawa umożliwiła także objęcie 1 zezwoleniem emisji z 1 lub większej liczby instalacji położonych na terenie tego samego zakładu. Dzięki temu obciążenia administracyjne związane z uzyskaniem zezwolenia i jego aktualizacją prowadzący ponosi tylko raz. Zasadnicze ułatwienie dla przedsiębiorców to zwolnienie podmiotów uczestniczących w systemie z opłaty za korzystanie ze środowiska przy rozliczaniu emisji. Zwolnienie dotyczy wszystkich lat okresu rozliczeniowego.

Ustawa o zmianie ustawy o lasach

Prezydent Andrzej Duda 26 X 2015 r. podjął decyzję o skierowaniu nowelizacji do ponownego rozpatrzenia. W intencji projektodawców miała ona na celu zachowanie dotychczasowej struktury własnościowej lasów jako dobra ogólnonarodowego, czyli niepodlegającego prywatyzacji. Przewi-

dywała, że lasy stanowiące własność Skarbu Państwa zostaną objęte szczególną ochroną i nie będą podlegać przekształceniom własnościowym. Ich sprzedaż miała być możliwa wyłącznie w wypadkach określonych w ustawie i tylko w celu zachowania trwale zrównoważonej gospodarki leśnej lub

Senator Andrzej Kobiak, sprawozdawca Komisji Środowiska w sprawie nowelizacji ustawy o lasach; 82. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

Senator Bogdan Pęk, sprawozdawca mniejszości Komisji Środowiska w sprawie nowelizacji ustawy o lasach; 82. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

osiągnięcia celu publicznego. W opinii prezydenta nowelizacja nie gwarantuje jednak wprowadzenia instrumentów zapewniających skuteczną ochronę lasów państwowych zgodnie z deklarowanymi celami. Przyjęto m.in. zbyt szeroki katalog okoliczności umożliwiających dokonywanie zbywania lasów państwowych. Dotychczas sprzedaż lasów będących w zarządzie Lasów Państwowych dopuszczano m.in. w razie zmiany przeznaczenia na cele nieleśne i nierolnicze.

Na mocy nowelizacji sprzedaż lasu byłaby możliwa tylko wtedy, gdy zmiany przeznaczenia dokonuje się w związku z realizacją inwestycji celu publicznego, np. konieczności wybudowania drogi publicznej, linii kolejowej, lotniska lub obiektu niezbędnego dla obronności państwa. Sprzedaż lasu musiałaby wynikać z konieczności realizacji inwestycji celu publicznego także w wypadkach podyktowanych

ważnymi względami gospodarczymi lub społecznymi, pod warunkiem że nie naruszy to interesu Skarbu Państwa. Nie zmieniłyby się pozostałe ustawowe przesłanki sprzedaży lasów: dopuszczalność zbycia udziału Skarbu Państwa we współwłasności, konieczność regulacji granicy polno-leśnej, stwierdzenie przez nadleśniczego nieprzydatności gruntów, budynków i budowli na potrzeby gospodarki leśnej.

Senat na swoim 82. posiedzeniu wprowadził do nowelizacji 3 poprawki, przyjęte następnie przez Sejm. Na ich podstawie zdefiniowano pojęcie celu publicznego poprzez odesłanie do definicji zawartej w ustawie o gospodarce nieruchomościami, usunięto zbędne przepisy, wprowadzono odesłanie do przepisu kodeksu pracy, który miał obowiązywać w chwili wejścia nowelizacji w życie.

W związku z zakończeniem kadencji Sejm nie rozpatrzył ponownie ustawy, która nie weszła w życie.

ADMINISTRACJA PAŃSTWOWA

Ustawa o zmianie ustawy o służbie cywilnej oraz niektórych innych ustaw

Celem nowelizacji jest sprawniejsze funkcjonowanie administracji dzięki uelastycznieniu zasad zatrudniania na stanowiskach jej wyższego szczebla. Nowelizacja obejmuje osoby zatrudniane na stanowiskach dyrektora generalnego, kierujące departamentami i komórkami równorzędnymi w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, ministerstwach i urzędach centralnych, a także m.in. osoby kierujące wydziałami lub komórkami równorzędnymi w urzędach wojewódzkich. Nowe przepisy przewidują, że osoby te mają być powoływane na stanowiska zgodnie z procedurami zawartymi w kodeksie pracy, a nie w drodze konkursu.

Na mocy noweli m.in. dyrektorów generalnych urzędów powoływać mają ministrowie, kierownicy urzędów centralnych, szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów lub wojewoda, wojewódzkiego lekarza weterynarii i jego zastępców – główny lekarz weterynarii w porozumieniu z właściwym wojewodą. Prezesa ZUS ma powoływać premier na

Senator Piotr Florek, sprawozdawca komisji samorządu terytorialnego w sprawie nowelizacji ustawy o służbie cywilnej; 7. posiedzenie Senatu IX kadencji.

wniosek ministra właściwego ds. zabezpieczenia społecznego, złożony po zasięgnięciu opinii rady nadzorczej ZUS.

Zlikwidowany został wymóg posiadania przez szefa służby cywilnej co najmniej 5-letniego doświadczenia na stanowisku kierowniczym w administracji rządowej lub co najmniej 7-letniego na takim stanowisku w jednostkach sektora finansów publicz-

Minister Beata Kempa podczas debaty nad nowelizacją ustawy o służbie cywilnej, 7. posiedzenie Senatu IX kadencji.

nych, a także wymóg, aby nie był on członkiem partii politycznej w ciągu 5 lat poprzedzających objęcie tego stanowiska. Zgodnie z ustawą nie może należeć do partii politycznej w chwili objęcia stanowiska. Nowelizacją wprowadzono także powołania, a nie konkursy na kierownicze stanowiska w służbie zagranicznej.

Osoby zajmujące obecnie wyższe stanowiska w służbie cywilnej, w tym kierownicze stanowiska w służbie zagranicznej, na mocy nowelizacji mają zakończyć pracę po 30 dniach od wejścia w życie proponowanych zmian. Nie będzie to dotyczyć tych, którym zostaną zaproponowane nowe warunki pracy lub płacy, a oni je zaakceptują. Odchodzące osoby będą mogły liczyć na odprawy uzależnione od stażu pracy w wysokości od 1 do 3 wynagrodzeń. Postępowania dotyczące naboru wszczęte na podstawie dotychczasowych przepisów nie będą kontynuowane.

Nowelizacja przewiduje, że Radę Służby Cywilnej zastąpi Rada Służby Publicznej, która również będzie działała przy prezesie Rady Ministrów jako organ opiniotwórczo-doradczy. Ma liczyć od 7 do 9 członków, powoływanych przez premiera na 4-letnią kadencję. Szefa Rady Służby Cywilnej będzie powoływać i odwoływać premier.

Podczas 7. posiedzenia Senat IX kadencji przyjął ustawę bez poprawek.

Nowe przepisy zaczną obowiązywać 22 I 2016 r.

PRAWA OBYWATELSKIE

Ustawa o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych

Sejm uchwalił tę ustawę na podstawie 2 projektów: senackiego i poselskiego. Jako wiodący wybrano projekt senacki, do którego wprowadzono zmiany w trakcie prac sejmowych, co wywołało liczne kontrowersje. Senat na 73. posiedzeniu poparł ustawę bez poprawek, nowe przepisy obowiązują od 31 VIII 2015 r.

Ustawa przewiduje pomoc finansową dla działaczy opozycji antykomunistycznej i osób represjonowanych z powodów politycznych w latach 1956–89. Ma być ona świadczona tylko osobom znajdującym się w szczególnie trudnej sytuacji materialnej w 2 formach: świadczenia pieniężnego i pomocy pieniężnej. Warunkiem jej przyznania jest wcześniejsze uzyskanie od szefa Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych statusu działacza opozycji lub osoby represjonowanej i spełnienie kryterium dochodowego. Pomoc przysługuje osobom o dochodzie nieprzekraczającym kwoty odpowiadającej 120% najniższej emerytury

(gospodarujący samotnie) lub tym, których dochód na osobę w rodzinie jest niższy od 100% najniższej emerytury. Przyznawane przez szefa urzędu ds. kombatantów świadczenie pieniężne, wynoszące 400 zł miesięcznie, spełnia funkcję świadczenia rentowego o charakterze stałym, wypłacanego co do zasady przez 12 miesięcy z możliwością ponowienia wniosku o świadczenie po upływie 9 miesięcy jego pobierania. Szef urzędu ds. kombatantów może przyznać tę pomoc na dłużej niż 12 miesięcy, do 60 miesięcy, a nawet bezterminowo – w wypadku osób powyżej 67. roku życia, albo też w wyższej kwocie. Ustawa przewiduje również pomoc 1-razową dla osób, które potrzebują np. wózka inwalidzkiego, aparatu słuchowego czy przebudowy mieszkania z powodu sytuacji zdrowotnej. Pomoc pieniężna jest przyznawana – z wykorzystaniem rozwiązań przyjętych w ustawie o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego – jedynie

Debata nad ustawą o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych, 73. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

incydentalnie osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej lub w związku z zaistnieniem zdarzeń losowych. Ustawa przewiduje zwolnienie świadczenia pieniężnego i pomocy pieniężnej z podatku dochodowego od osób fizycznych, pozwala także na pomniejszenie o kwoty tych świadczeń kryterium dochodowego, uzasadniającego przyznanie dodatku mieszkaniowego na podstawie ustawy o dodatkach mieszkaniowych. Na mocy ustawy wyłączono także świadczenie pieniężne i pomoc pieniężną z dochodów branych pod uwagę w razie ubiegania się o świadczenia z pomocy społecznej, a wliczono świadczenie pieniężne i pomoc pieniężną do definicji dochodu z ustawy o świadczeniach rodzinnych.

W ustawie określono zasady nabywania statusu działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych, nadawania odznaki honorowej i potwierdzania takiego statusu wydaniem legitymacji działacza opozycji lub osoby represjonowanej. Ustawa przewiduje też pierwszeństwo w przyznawaniu środowiskowej pomocy społecznej, w tym w uzyskaniu miejsca w domu pomocy społecznej, a także wskazuje na możliwość udzielenia pomocy w postaci udogodnień komunikacyjnych, świadczeń mieszkaniowych, kulturalnych, zdrowotnych i oświatowych przez samorząd terytorialny.

Ustawa wprowadza własne definicje działacza opozycji antykomunistycznej i osoby represjonowanej z powodów politycznych. Zgodnie z nią do okresu uzasadniającego uznanie za działacza

opozycji nie wlicza się członkostwa w organizacjach niezależnego ruchu związkowego i niezależnego ruchu studenckiego od 31 VIII 1980 r. do 12 XII 1981 r. Według ustawy status działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych nie będzie przysługiwał temu, kto był pracownikiem, funkcjonariuszem lub żołnierzem organów bezpieczeństwa państwa, chyba że bez wiedzy przełożonych czynnie wspierał osoby lub organizacje działające na rzecz odzyskania przez Polskę niepodległości i suwerenności lub respektowania politycznych praw człowieka. Status działacza opozycji lub osoby represjonowanej nie będzie również przysługiwał temu, co do kogo zachowały się dokumenty wytworzone przez niego lub przy jego udziale w ramach czynności wykonywanych w charakterze tajnego informatora lub pomocnika przy operacyjnym zdobywaniu informacji przez organy bezpieczeństwa państwa.

Status działacza opozycji antykomunistycznej oraz osoby represjonowanej z powodów politycznych stwierdzać będzie, wydając stosowną decyzję, szef Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych na wniosek działacza opozycji antykomunistycznej, osoby represjonowanej z powodów politycznych oraz członka rodziny zmarłego działacza opozycji lub osoby represjonowanej. W procedurze stwierdzenia takiego statusu uczestniczyć mają prezes IPN (obligatoryjnie) i wojewódzka rada konsultacyjna ds. działaczy opozycji i osób represjonowanych (fakultatywnie).

Ustawa o zmianie ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego

Izba na 79. posiedzeniu przyjęła bez poprawek ustawę uchwaloną z jej inicjatywy. Nowela, obowiązująca od 1 IX 2015 r., przyznała prawo do odszkodowania i zadośćuczynienia od Skarbu Państwa osobom pełniącym służbę wojskową od 1 XI 1982 r.

do 28 II 1983 r., do której odbycia zostały powołane za działalność na rzecz niepodległego państwa polskiego. Uprawnienie to będzie przechodziło na małżonka, dzieci i rodziców. Roszczenia o odszkodowanie i zadośćuczynienie nie ulegają przedawnieniu.

Ustawa o zmianie ustawy o państwowej kompensacie przysługującej ofiarom niektórych przestępstw, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych

13 I 2016 r. wejdzie w życie nowelizacja, uchwalona z inicjatywy Senatu i poparta przez niego bez poprawek na 81. posiedzeniu. Rozszerza ona krąg osób, które mogą się ubiegać o państwową kompensatę, przysługującą ofiarom czynów zabronionych względnie im bliskim, a nie – jak do tej pory – tylko przestępstw. Ustawa usuwa też lub zmienia przepisy niejasne, sprzeczne z wiążącym Polskę prawem międzynarodowym. Zmiany umożliwią podwyższenie maksymalnej wysokości kompensaty, a także domaganie się zaliczki na poczet koniecznych wydatków bieżących. Maksymalna kwota kompensaty zwiększy się z 12 tys. do 25 tys. zł, a w wypadku śmierci ofiary wyniesie do 60 tys. zł. Nowelizacja wydłuża termin składania wniosku o wypłatę kompensaty z 2 do 3 lat od dnia pojawienia się skutków czynu zabronionego, nie później jednak niż 5 lat od dnia jego popełnienia. Wprowadza również prawo występowania o wypłatę kompensaty osobie, pod której pieczęą pozostaje ofiara przestępstwa. Dzięki zmianie właściwości miejscowej organów orzekającego i pomocniczego uprości się dochodzenie kompensat przez osoby poszkodowane przestępstwem. Zadośćuczynienie nie będzie się należeć ofierze współsprawcy czynu zabronionego.

Ustawa dostosowuje dotychczasowe przepisy ustawy o państwowej kompensacie przysługującej ofiarom niektórych przestępstw do wymogów wynikających z dyrektywy Rady 2004/80/WE z 29 IV 2004 r., odnoszącej się do kompensaty dla ofiar przestępstw, a zarazem do gwarancji Europejskiej konwencji o kompensacji dla ofiar przestępstw popełnionych z użyciem przemocy z 24 XI 1983 r. Na podstawie nowelizacji kompensatę przyznaje się, jeżeli czyn zabroniony popełniono na terytorium RP lub innego państwa członkowskiego UE, a pokrzywdzony na stałe przebywa w Polsce, nie może uzyskać pokrycia utraconych zarobków, innych środków utrzymania lub kosztów, np. leczenia. Warunkiem

ubiegania się o kompensatę jest złożenie przez osobę uprawnioną do kompensaty (pokrzywdzony lub jego opiekun) odpisu zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa. Trzeba też przedłożyć odpowiednią dokumentację medyczną. Jeśli sąd uzna, że ściśle udowodnienie wysokości żądania jest niemożliwe lub utrudnione, może zasądzić odpowiednią sumę według własnej oceny, opartej na rozważeniu wszystkich okoliczności sprawy. Skarb Państwa może później dochodzić od sprawców kwotę zasądzoną pokrzywdzonemu.

Ustawa redefiniuje pojęcia ofiary i osoby najbliższej, odstępując w tym ostatnim wypadku od powszechnie krytykowanego wymogu pozostawania na utrzymaniu ofiary, która poniosła śmierć w wyniku przestępstwa. Określa właściwość miejscową sądów przez odwołanie się do miejsca stałego pobytu osoby uprawnionej. Przesądza, że uczestnikami postępowania są wyłącznie wnioskodawca i prokurator. Sprawca czynu co najwyżej może pełnić funkcję świadka.

Senator Bohdan Paszkowski, sprawozdawca komisji: praw człowieka i ustawodawczej w sprawie nowelizacji ustawy o państwowej kompensacie przysługującej ofiarom niektórych przestępstw; 81. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

Ustawa – Prawo o zgromadzeniach

W ustawie, obowiązującej od 14 X 2015 r., uregulowano zasady i tryb organizowania, odbywania i rozwiązywania zgromadzeń z uwzględnieniem wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 18 IX 2014 r. (sygn. K 44/12), w którym za niezgodne z konstytucją uznano: brak ochrony zgromadzeń mniejszych niż 15-osobowe; zbyt długi termin (3 dni) na zawiadomienie organu gminy o zgromadzeniu; brak możliwości zorganizowania zgromadzenia sponta-

nicznego; uniemożliwienie odbywania później zgłoszonych zgromadzeń, które miałyby się odbywać w tym samym miejscu i czasie, co zgromadzenia zgłoszone wcześniej; przewlekła procedura odwoławcza od zakazu zgromadzenia.

Ustawa zdefiniowała zgromadzenie jako grupowanie osób na otwartej przestrzeni dostępnej dla każdego, aby prowadzić wspólne obrady lub wyrazić stanowisko w sprawach publicznych. Nowa

definicja nie zawiera kryterium liczbowego. Postępowanie w sprawach zgromadzeń prowadzi organy gminy, na której obszarze się one odbywają. Organizatorzy muszą zgłosić zgromadzenie pisemnie, faksem, ustnie do protokołu lub e-mailem nie później niż 6 dni (wbrew wyrokowi TK 3-dniowy termin został wydłużony) i nie wcześniej niż 30 dni przed jego planowaną datą. Gmina może zakazać zgromadzenia nie później niż na 96 godzin przed nim, jeżeli jego cel narusza wolność pokojowego zgromadzania się, zasady organizowania zgromadzeń albo cel zgromadzenia lub jego odbycie naruszają przepisy karne albo gdy może ono zagrażać życiu, zdrowiu ludzi lub mieniu w znacznych rozmiarach. Od tej decyzji organizator ma prawo odwołać się do sądu okręgowego. Odwołania będą rozpatrywane niezwłocznie, ale nie później niż w ciągu doby od jego wniesienia. Sąd apelacyjny także ma 24 godziny na rozpatrzenie postanowienia sądu okręgowego. W sprawach tych nie będzie przysługiwać skarga kasacyjna.

Za przebieg zgromadzenia odpowiadają organizator i przewodniczący. Zgromadzenie może zostać rozwiązane przez przedstawiciela gminy, jeżeli jego przebieg zagraża życiu lub zdrowiu ludzi albo mieniu w znacznych rozmiarach, a przewodniczący, uprzedzony o konieczności rozwiązania, nie uczyni tego. Organizator ma prawo odwołać się od tej decyzji do sądu okręgowego. W wypadku zgłoszenia 2 lub więcej zgromadzeń mających się odbyć w tym samym czasie i miejscu lub których trasy pokrywają

się organ gminy nie później niż na 120 godzin przed planowaną datą będzie wzywał organizatorów na rozprawę administracyjną w celu zmiany czasu lub miejsca marszu albo trasy przejścia uczestników. Jeśli na rozprawie organizatorzy zgromadzeń nie dojdą do porozumienia, o pierwszeństwie zadecydują data, godzina i minuta wniesienia zawiadomienia.

Ustawa wprowadziła też pojęcie zgromadzenia spontanicznego. To zgromadzenie, które odbywa się w związku z nagłym, niemożliwym do wcześniejszego przewidzenia wydarzeniem związanym ze sferą publiczną, które nie może się odbyć w innym terminie, gdyż straciłoby sens i znaczenie z punktu widzenia debaty publicznej. Takich zgromadzeń nie trzeba zgłaszać. Nowe przepisy umożliwiają zgłaszanie w trybie uproszczonym (do właściwego centrum zarządzania kryzysowego nie później niż na 2 dni przed planowaną datą) zgromadzeń niepowodujących utrudnień w ruchu drogowym.

Na 80. posiedzeniu Izba uchwaliła do ustawy 4 poprawki, ale odrzucił je Sejm. Senat chciał rozszerzyć definicję zgromadzenia, tak aby można je było zwoływać dla wyrażania stanowisk nie tylko w sprawach publicznych, ale także innych; zlikwidować obowiązek organizatora zgromadzenia wskazywania spraw publicznych, których ma ono dotyczyć; doprecyzować przepis ustawy, a także zmienić z obligatoryjnego na fakultatywny charakter obowiązku organizatora zgromadzenia uproszczonego wskazywania zagrożeń, które w jego ocenie mogą pojawić się w trakcie zgromadzenia.

Ustawa o zmianie ustawy – Prawo o stowarzyszeniach oraz niektórych innych ustaw

Na swoim 82. posiedzeniu Senat poparł ustawę, na podstawie której stowarzyszenie o osobowości prawnej, tzw. rejestrowe, będzie mogło założyć już 7 osób, a nie – jak dotychczas – 15. Powodowało to, że zebranie i utrzymanie wymaganej liczby 15 członków stanowiło znaczącą barierę, a aktywność części z nich ograniczała się do podpisania listy założycielskiej. Nowelizacja wychodzi naprzeciw zgłaszanym od lat przez organizacje pozarządowe postulatом dotyczącym wprowadzenia zmian ułatwiających zakładanie i funkcjonowanie korporacyjnych osób prawnych, jakimi są stowarzyszenia.

Zgodnie z nowymi przepisami stowarzyszenie będzie rejestrowane po stwierdzeniu przez sąd rejestrowy, że statut jest zgodny z prawem. Nowelizacja zniesie obowiązek zwracania się przez sąd do starosty lub wojewody z wnioskiem o opinię. Sąd będzie zawiadamiał organ nadzorujący o wpisie stowarzyszenia do KRS, przesyłając jednocześnie odpis postanowienia o wpisie, statut stowarzyszenia, listę założycieli i podjęte uchwały. Organ nadzorujący nadal będzie mógł żądać odpisów uchwał walnego

zebrania członków stowarzyszenia i niezbędnych wyjaśnień, ale ma to wymagać uzasadnienia.

Członkowie władz stowarzyszenia i jego oddziałów regionalnych będą mogli otrzymywać wynagro-

Senator Mięczysław Augustyn, sprawozdawca Komisji Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej w sprawie nowelizacji prawa o stowarzyszeniach; 82. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

Przedstawiciele Kancelarii Prezydenta RP podczas debaty na temat nowelizacji prawa o stowarzyszeniach, w środku minister Wojciech Kolarski; 82. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

dzenie za pełnienie swoich funkcji, pod warunkiem że będzie to przewidziane w jego statucie. Uregulowano także sprawy dotyczące oddziałów regionalnych stowarzyszeń. Jeśli ich działalność rażąco naruszy prawo lub statut, walne zebranie członków w drodze uchwały będzie mogło powołać zarząd komisaryczny. Sprzeczną z prawem lub statutem uchwałę zebrania delegatów można będzie również zaskarżyć.

Nowelizacja zwiększy uprawnienia stowarzyszeń zwykłych (uproszczona forma stowarzyszenia). Nie miały one dotąd osobowości prawnej, utrzymywały się wyłącznie ze składek członkowskich i prowadziły działalność na podstawie regulaminu bez konieczności wpisu do KRS. W myśl nowych przepisów będą mogły pozyskiwać środki na swoją działalność także z darowizn, spadków, zapisów, dochodów z majątku stowarzyszenia czy ofiarności publicznej. Nadal nie będą mogły jednak prowadzić działalności gospodarczej, odpłatnej działalności pożytku publicznego ani powoływać jednostek terenowych. Przewidziano także możliwość przekształcania i łączenia się stowarzyszeń, np. stowarzyszenie zwykłe będzie się mogło przekształcić w rejestrowe.

Stowarzyszenia, które będą chciały działać na terenach lub obiektach podlegających ministrom obrony lub spraw wewnętrznych, będą musiały uzyskać ich zezwolenie. Ministrowie uzyskają też prawo uzgodnienia zakresu działalności stowarzyszeń zajmujących się obronnością, bezpieczeństwem państwa lub ochroną pożytku publicznego.

Oprócz zmian dotyczących prawa o stowarzyszeniach ustawa przewiduje nowelizację ustaw: o prawie autorskim i prawach pokrewnych, o zasadach ewidencji i identyfikacji podatników i płatników, o Krajowym Rejestrze Sądowym, prawa o szkolnictwie wyższym oraz kodeksu wyborczego. Są to przede wszystkim konsekwencje wprowadzonych zmian.

Co do zasady ustawa z wyjątkiem kilku przepisów wejdzie w życie 20 V 2016 r. Później, bo 1 I 2017 r., zaczną natomiast obowiązywać regulacje dotyczące przekształcania stowarzyszenia zwykłego liczącego co najmniej 7 członków w stowarzyszenie i zawierające warunki tego przekształcania.

Postanowiono, że stowarzyszenia będą miały 24 miesiące na dostosowanie swoich statutów do nowego prawa. Taki sam okres przewidziano na wpis stowarzyszeń zwykłych do ewidencji. Brak wpisu w powołanym terminie będzie skutkował rozwiązaniem stowarzyszenia zwykłego z mocy prawa.

Ustawa o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej

Ustawa przewiduje utworzenie od 1 I 2016 r. sieci punktów bezpłatnej pomocy prawnej udzielanej na etapie przedsądowym. Mają je tworzyć powiaty samodzielnie lub w porozumieniu z gminami, finansowanie pochodzić będzie z dotacji celowej, której wysokość stanowi 12-krotność iloczynu kwoty bazowej, określanej corocznie przez ministra sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym ds. budżetu, i mnożnika odzwierciedlającego wielkość powiatu, mierzoną liczbą ludności. Na każdy powiat ma przypadać nie mniej niż 2 punkty (w najmniejszych powiatach liczących do 50 tys. mieszkańców) i nie więcej niż 35. Pomoc będzie świadczona w każdym z punktów w przeciętnym wymiarze 5 dni w tygodniu, przez minimum 4 godziny dziennie.

Z nieodpłatnej pomocy prawnej będą mogły korzystać osoby, które w ciągu 12 miesięcy poprzedzających zwrócenie się o jej udzielenie korzystały ze świadczeń z pomocy społecznej, posiadacze Karty Dużej Rodziny, kombatan ci i ofiary represji wojennych, weterani, osoby, które nie ukończyły 26 lat albo mają skończone 65 lat, a także jeśli są w sytuacji zagrożenia lub poniosły straty w wyniku klęski żywiołowej, katastrofy naturalnej lub awarii technicznej. Chcąc skorzystać z pomocy prawnej, trzeba będzie potwierdzić swoje uprawnienie odpowiednimi dokumentami (stosowne zaświadczenie, legitymacja albo dokument stwierdzający tożsamość).

Nieodpłatnej pomocy prawnej udzielać będą adwokaci i radcowie prawni (w szczególności uzasadnio-

79. posiedzenie Senatu VIII kadencji, debata na temat ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej.

nych wypadkach także aplikanci adwokaccy i radcowscy) oraz osoby współpracujące z organizacjami pozarządowymi. Co roku będą zawierane porozumienia między powiatem a okręgową radą adwokacką i okręgową izbą radców prawnych, precyzujące zasady udziału adwokatów i radców prawnych w systemie nieodpłatnego poradnictwa prawnego oraz nakładające na samorządy określone obowiązki z tym związane. Powierzenie prowadzenia punktu nieodpłatnej pomocy prawnej organizacji pozarządowej każdorazowo poprzedzi otwarty konkurs ofert organizacji, które mają co najmniej 2-letnie doświadczenie w udzielaniu porad prawnych lub informacji prawnych i są w stanie przedstawić umowę z adwokatem, radcą prawnym, ewentualnie doradcą podatkowym lub magistrem prawa mającym udzielać porad. Ustawa określa też kwalifikacje prawnika udzielającego porad z ramienia organizacji pozarządowej (co najmniej 3-letnie doświadczenie w wykonywaniu wymagających wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związanych ze świadczeniem pomocy prawnej).

Ustawa o rzeczach znalezionych

W obowiązującej od 21 VI 2015 r. ustawie zebrano i uporządkowano regulacje odnoszące się do procedury postępowania z rzeczami znalezionymi, przystosowując je do dzisiejszych realiów. Wskazano prawa i obowiązki znalazcy oraz sposób działania organów zajmujących się rzeczami znalezionymi, w tym przedmiotami o szczególnym znaczeniu kulturowym i historycznym.

W punkcie będzie można uzyskać informacje o obowiązujących przepisach, wynikających z nich uprawnieniach i obowiązkach oraz sposobie rozwiązania problemu prawnego, a także uzyskać pomoc przy sporządzeniu pism: wszczynającego postępowanie, o zwolnienie z kosztów sądowych albo ustanowienie pełnomocnika z urzędu w postępowaniu sądowym, bądź też ustanowienie adwokata, radcy prawnego, doradcy podatkowego lub rzecznika patentowego w postępowaniu sędowo-administracyjnym. Pomoc prawna nie może dotyczyć spraw podatkowych związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, spraw z zakresu prawa celnego, dewizowego ani handlowego, a także innych niż podatkowe spraw związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, z wyjątkiem przygotowania do rozpoczęcia takiej działalności.

Izba na 79. posiedzeniu przyjęła ustawę z 13 poprawkami, 4 z nich odrzucił Sejm. Senatorowie postanowili, że nieodpłatna pomoc prawna nie będzie podlegać opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług. Do warunków, jakie trzeba spełnić, aby skorzystać z nieodpłatnej pomocy prawnej, chcieli dodać zamieszkiwanie w Polsce, ale nie zgodził się na to Sejm, podobnie jak na – zaproponowane w innej poprawce – doprecyzowanie pojęcia kłeski żywiłowej. Senat zdecydował też, że w ramach nieodpłatnej pomocy prawnej nie będzie można przygotować projektu pierwszego pisma procesowego.

Na mocy ustawy zostanie utworzony krajowy rejestr utraconych dóbr kultury, za który będzie odpowiadał minister kultury. Rejestr obejmie wszystkie zabytki skradzione lub nielegalnie wywiezione za granicę. Od daty umieszczenia w nim zabytku nie będzie można nabyć jego własności. Ma to chronić szczególnie ważne dzieła sztuki i zabytki, które nie

Senator Jarosław Lasecki, sprawozdawca komisji: kultury, samorządu terytorialnego i ustawodawczej w sprawie ustawy o rzeczach znalezionych; 70. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

będą obejmowane regulacjami procedury zasiedzenia lub nabycia czy wyłączenia albo przedawnienia w stosunku do roszczeń chroniących własność tych rzeczy.

Organem odpowiedzialnym za przyjmowanie odnalezionych rzeczy jest starosta, który określa zasady i sposób przejmowania znalezionych rzeczy, poszukiwania osób uprawnionych do ich odbioru, zasady przechowywania pieniędzy, papierów wartościowych i kosztowności oraz postępowania z dobrami kultury. Ustawa przyjmuje minimalną wartość – 100 zł rzeczy znalezionej, pieniędzy lub papierów wartościowych, która zobowiązywałaby znalazcę do jej oddania, a starostę do publicznego ogłoszenia o znalezieniu. Znalazcy przysługuje znaleźne w wysokości $\frac{1}{10}$ jej wartości, gdy zgłosi swoje roszczenie w chwili wydania rzeczy osobie uprawnionej do jej odbioru. Jeśli rzecz nie zostanie odebrana w ciągu roku od doręczenia wezwania bądź – w razie braku możliwości wezwania – w ciągu 2 lat od znalezienia, stanie się własnością znalazcy. Jeżeli wartość rzeczy przekracza 100 zł i nie ma możliwości doręczenia wezwania do odbioru osobie uprawnionej, starosta wywiesi w swojej siedzibie wezwanie. Jeżeli wartość przekroczy 5 tys. zł, starosta musi zamieścić ogłoszenie w dzienniku lokalnym lub ogólnopolskim oraz w Biuletynie Informacji Publicznej. Wyjątkiem jest rzecz znaleziona w budynku publicznym lub środ-

kach komunikacji, np. autobusie. Wówczas znalazca oddaje zgubę zarządcy budynku lub przewoźnikowi. Rzecz, której posiadanie wymaga zezwolenia (amunicja, broń, materiały wybuchowe), należy niezwłocznie oddać Policji.

Senat na 70. posiedzeniu poparł ustawę z 19 poprawkami. Sejm zaaprobował 13 z nich. Izba usunęła z ustawy pojęcie: „inne służby mundurowe” ze względu na jego niedookreśloność i brak szczególnej regulacji dotyczącej postępowania z rzeczami należącymi do tych służb. Na mocy innej senackiej poprawki starosta ma obowiązek zamieszczania informacji o znalezieniu rzeczy w Biuletynie Informacji Publicznej w każdym wypadku, a nie wówczas, gdy jej wartość przekracza 5 tys. zł. Zdaniem Izby rozwiązanie to ułatwi zainteresowanemu zapoznanie się z wykazem rzeczy znalezionych bez konieczności udawania się do siedziby starostwa powiatowego. Senat uściślił przepis dotyczący obowiązku wydania znalazcy zaświadczenia potwierdzającego nabycie przez niego własności rzeczy znalezionej, która nie została w terminie odebrana przez uprawnionego do odbioru. Dzięki kolejnej poprawce rzeczy znalezione nie muszą być przechowywane w zamkniętym pomieszczeniu przeznaczonym do tego celu. Izba uznała, że celem ustawy jest stworzenie warunków przechowywania rzeczy znalezionych w sposób zapewniający ich bezpieczeństwo i trwałość, a względy ekonomiczne przemawiają za pozostawieniem starostom swobody w zakresie miejsca przechowywania tych rzeczy. Zdecydowano też, że wojewódzki konserwator zabytków może obejrzeć rzeczy, co do których istnieje przypuszczenie, że mają wartość historyczną, naukową lub artystyczną, nie tylko w siedzibie starosty, ale także w miejscu ich znalezienia, gdy przekazanie staroście jest niemożliwe albo połączone z niebezpieczeństwem pogorszenia się ich stanu, trudnościami lub znacznymi kosztami. Sejm odrzucił poprawki: doprecyzowujące tryb postępowania z rzeczami znalezionymi przekazanymi przez znalazcę staroście, których obowiązek przechowywania spoczywa na jednostce organizacyjnej Policji, określające sposób postępowania z szybko psującymi się rzeczami o wartości przekraczającej 100 zł, a także redakcyjne.

ZMIANY W PRAWIE CYWILNYM

Ustawa o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw

Główny cel nowelizacji, obowiązującej od 18 X 2015 r., to zwiększenie ochrony spadkobierców przed niespodziewaną odpowiedzialnością za długi spadkowe przewyższające wartość aktywów spadkowych. Dotychczasowe przepisy przewidywały, że w ciągu 6 miesięcy od dnia, kiedy spadkobierca dowiedział się o spadku, mógł złożyć oświadczenie o jego przyjęciu lub odrzuceniu. Spadek można było przyjąć bez ograniczenia odpowiedzialności za długi (przyjęcie proste) lub z jej ograniczeniem (przyjęcie z dobrodziejstwem inwentarza). Jeśli spadkobierca odrzucił spadek, nie dziedziczył niczego, także długów. Jeśli w ustawowym terminie nie złożył oświadczenia o swojej decyzji, automatycznie dziedziczył wszystko, łącznie ze zobowiązaniami. Jeżeli zatem spadkobierca nie znał przepisów i nie złożył oświadczenia o odrzuceniu spadku lub o jego przyjęciu z dobrodziejstwem inwentarza, mógł nieświadomie odzie-

Wiceminister sprawiedliwości Jerzy Kozdroń. Debata na temat nowelizacji kodeksu cywilnego, 71. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

dziczyć zadłużony spadek. Wówczas odpowiadał całym swoim majątkiem za zobowiązania zmarłego, np. niespłacone kredyty.

Nowelizacja to zmieniła. Jeśli spadkobierca w ciągu 6 miesięcy od dnia, gdy dowiedział się o spadku, nie złoży oświadczenia o jego odrzuceniu lub przyjęciu, oznacza to przyjęcie spadku z dobrodziejstwem inwentarza, czyli z ograniczeniem odpowiedzialności za długi. Zmieniono też zasadę ustalania stanu majątku spadkowego. Dotychczas należało to do komornika sądowego lub ewentualnie urzędu skarbowego, co pociągało za sobą duże koszty dla spadkobierców. W myśl nowelizacji spadkobiercy przyjmujący spadek z dobrodziejstwem inwentarza

Senator Bohdan Paszkowski, sprawozdawca komisji: praw człowieka i ustawodawczej w sprawie nowelizacji kodeksu cywilnego; 71. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

mogą złożyć w sądzie lub u notariusza tzw. prywatny wykaz inwentarza na specjalnym formularzu, przygotowanym przez Ministerstwo Sprawiedliwości. W myśl nowelizacji jeśli wierzyciele spadkodawcy nie zgodzą się z „prywatnym” wykazem inwentarza sporządzonym przez spadkobierców, sporządzi go na ich wniosek komornik.

W noweli zawarto też regulacje dotyczące kosztów sądowych w kontekście zmian o zabezpieczeniu spadku lub sporządzeniu spisu inwentarza. Rozszerzono krąg podmiotów upoważnionych do występowania w charakterze pełnomocnika strony o osoby wstępnie reprezentowanego. Spod egzekucji wyłączono sumy przyznane skarżącemu na mocy orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka tytułem słusznego zadośćuczynienia. Stworzono też podstawę prawną do obligatoryjnego umorzenia na wniosek dłużnika należności sądowych, gdy zostały zasądzone w postępowaniu cywilnym, w którym naruszono wobec skarżącego konwencję, co zostało potwierdzone orzeczeniem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

Podczas 71. posiedzenia Izba wprowadziła 10 poprawek do nowelizacji. Oprócz kilku zmian redakcyjnych i legislacyjnych, z których Sejm 2 odrzucił, Senat uchwalił także m.in. poprawkę uzupełniającą zasady wzajemnych rozliczeń pomiędzy spadkobiercami i zapisobiorcami windykacyjnymi z tytułu ich solidarnej odpowiedzialności za zapłacone długi spadkowe o wartości ustalone w wykazie inwentarza. Na podstawie innej senackiej zmiany każdy rodzaj naruszenia rzeczy należących do spadku, uzasadniający zabezpieczenie spad-

ku przez sąd, będzie skutkowało zastosowaniem niezbędnych środków tymczasowych, zanim sąd wyda odpowiednie postanowienie w tej sprawie. Izba skreśliła też z przepisu ustawy przykładowe wyliczenie rzeczy podlegających złożeniu do depozytu sądowego, w zamian pozostawiła w treści przepisu określenie, obejmujące swoim zakresem ten katalog. Tę zmianę odrzucił jednak Sejm. Dodano także podstawę normatywną do wydania przez sąd postanowienia o zmianie środka zabezpieczenia spadku. Izba wprowadziła regulację, na

podstawie której postanowienie o zmianie środka zabezpieczenia spadku zostanie zaopatrzone we wzmiankę o wykonalności, będzie podstawą skierowania do komornika polecenia o zmianie środka zabezpieczenia spadku oraz znajdą do niego zastosowane odpowiednie przepisy o postępowaniu egzekucyjnym. Upoważniła też komornika do podjęcia działań mających na celu ochronę ruchomości należącej do spadku w razie ryzyka jakiegokolwiek jej naruszenia przed zastosowaniem środka zabezpieczenia, a nie tylko w razie ryzyka jej usunięcia.

Ustawy o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw

Nowelizacja przewiduje, że przepisy kodeksu cywilnego dotyczące oświadczenia woli będą stosowane również w wypadku innych oświadczeń, w szczególności oświadczeń wiedzy. Wprowadza nową formę czynności prawnych – formę dokumentową. Do jej zachowania wystarczy złożenie oświadczenia woli w postaci dokumentu w sposób umożliwiający ustalenie osoby je składającej, np. pocztą elektroniczną, SMS. Oświadczenie woli złożone w formie elektronicznej będzie zatem tak samo ważne, jak złożone w formie pisemnej. Zdefiniowano też pojęcie: „dokument”. To każdy nośnik informacji umożliwiający zapoznanie się z jej treścią, np. e-mail czy SMS. Ustawa umożliwia także rozwiązanie i wypowiedzenie umowy czy odstąpienie od umowy zawartej w formie pisemnej, dokumentowej albo elektronicznej z zachowaniem formy dokumentowej. Umowa pożyczki może mieć formę dokumentową, która nie wymaga złożenia podpisu.

Doprecyzowano zasady wnoszenia pism procesowych i doręczeń za pomocą systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe. Sądy będą musiały umożliwić stronom wnoszenie pism procesowych drogą elektroniczną za pomocą aplikacji „elektroniczne biuro podawcze” w ciągu 3 lat od wejścia w życie nowych przepisów. Wprowadzono wyjątek od zasady jawnego rozpoznawania spraw przez sąd na rozprawie. Sąd może rozpoznać

77. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

sprawę na posiedzeniu niejawnym i wydać wyrok bez przeprowadzenia rozprawy, gdy pozwany uzna powództwo lub gdy po złożeniu przez strony pism procesowych i dokumentów sąd uzna, że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne. Nowe przepisy umożliwiają sędziom wzywanie na posiedzenie stron, świadków, biegłych i innych osób w sposób, który uzna za najbardziej celowy, aby przyspieszyć rozpoznanie sprawy. Nowela przewiduje ponadto, że posiedzenie sądowe można przeprowadzać przy użyciu urządzeń umożliwiających dokonywanie tych czynności na odległość, a także że sąd może zawiesić postępowanie, jeżeli rozstrzygnięcie sprawy zależy od wyniku postępowania toczącego się przed Trybunałem Konstytucyjnym albo Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Ustawa zdjęła część obowiązków z sędziów i przeniosiła je na referendarzy sądowych i komorników sądowych. Referendarzom powierzono wykonywanie wszystkich czynności w postępowaniu upominawczym, a także czynności w sprawach depozytowych, z wyłączeniem spraw o stwierdzenie likwidacji niepodjętego depozytu. Rozszerzono także ich kompetencje w postępowaniu egzekucyjnym.

Nowe przepisy dotyczą też egzekucji komorniczych z zajętych ruchomości – w związku z infor-

macjami o nieprawidłowościach w postępowaniach komorniczych. Ruchomości te nie będą mogły być sprzedawane wcześniej niż po upływie 2 tygodni od dnia uprawomocnienia się zajęcia. Ponadto zrezygnowano z obowiązku uiszczenia rękojmi w wypadku sprzedaży przez komornika ruchomości oszacowanych na kwotę niższą niż 5 tys. zł.

Zmiany w innych ustawach polegają m.in. na uregulowaniu zasad prowadzenia Rejestru Spadkowego, który będzie prowadzony w systemie teleinformatycznym przez Krajową Radę Notarialną. W rejestrze będą ujawniane akty poświadczenia dziedziczenia, postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku, postanowienia uchylające lub zmieniające postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku i postanowienia uchylające zarejestrowany akt poświadczenia dziedziczenia. Określono również zasady prowadzenia i udostępniania w systemie teleinformatycznym, w szczególności sądom, list: adwokatów, aplikantów adwokackich i prawników zagranicznych, radców prawnych, aplikantów radcowskich, rzeczników patentowych i aplikantów, a także wykazów prokuratorów i asesorów prokuratorskich i radców Prokuratury Generalnej Skarbu Państwa.

Senat na 77. posiedzeniu wprowadził do ustawy 10 poprawek, przyjętych przez Sejm. Zgodnie z 1 z nich streszczenie wyników postępowania dowodowego musi się znaleźć w protokole pisemnym z posiedzenia sądu. Jeżeli pozwany w elektronicznym postępowaniu upominawczym wybierze wnoszenie pism procesowych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, to następne pisma będzie musiał wносить w ten sam sposób. Senat nałożył na wierzyciela, a nie komornika obowiązek wystąpienia do sądu – w ciągu 2 tygodni od daty doręczenia zawiadomienia o zajęciu rachunku bankowego – o umorzenie księżeczki oszczędnościowej i po-

Wiceminister sprawiedliwości Monika Zbrojewska podczas debaty nad nowelizacją ustawy - Kodeks cywilny, ustawy - Kodeks postępowania cywilnego; 77. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

wiadomienia o tym właściwego oddziału banku. Wydłużył z 3 tygodni do miesiąca termin na doręczenie bankowi odpisu złożonego do sądu wniosku o umorzenie księżeczki oszczędnościowej. Senat zdecydował o przesunięciu na 1 IV 2016 r. wejścia w życie nowelizacji kodeksu postępowania cywilnego z 15 I 2015 r., która umożliwi składanie wniosków w postępowaniu wieczystoksięgowym za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Izba wzięła pod uwagę wnioski Krajowej Rady Notarialnej i Krajowej Rady Komorniczej o umieszczenie w przygotowywanym systemie teleinformatycznym dodatkowych istotnych funkcji, umożliwiających jego integrację z innymi systemami wykorzystywanymi przez notariuszy i komorników. Jednocześnie Senat zwrócił uwagę na konieczność uchylecia art. 5 tej ustawy, który wprowadza zmiany w ustawie o urządach i izbach skarbowych, ponieważ utraci ona moc 1 I 2016 r.

Nowela zacznie obowiązywać 8 IX 2016 r.

ZMIANY W PRAWIE KARNYM

Nowelizacje ustawy – Kodeks karny

W 2015 r. Izba kilka razy rozpatrywała nowelizacje kodeksu karnego. **Ustawa o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw**, uchwalona 15 I 2015 r. na podstawie projektów: rządowego, poselskiego i senackiego, realizuje założenia nowej polityki karnej w zakresie określenia rodzaju kar i ich stosowania. Ograniczyła możliwość orzekania kar w zawieszeniu. Zawieszona może być wyłącznie kara pozbawienia wolności nieprzekraczająca 1 roku i tylko wówczas, gdy sprawca w czasie popełnienia czynu nie był skazany na karę pozbawienia wolności. Orzekane kary mają być też bardziej proporcjonalne do popełnianych czynów. W wypadku przestępstw drobnych priorytet to orzekanie kar nieizolacyjnych, wolnościowych – grzywny czy ograniczenia wolności. Orzekanie kary grzywny nie będzie zależęć od sytuacji materialnej skazanego. W wypadku kary ograniczenia wolności do 2 lat wydłużono okres, na jaki można ją orzekać. Zgodnie z nowelizacją oprócz dotychczas stosowanych kar (zobowiązanie skazanych do wykonywania nieodpłatnej pracy na cele społeczne lub potrącanie z ich wynagrodzenia od 10 do 25% na te cele) sąd może nałożyć na nich obowiązek pozostawania w miejscu stałego pobytu lub w innym wyznaczonym miejscu z zastosowaniem systemu dozoru elektronicznego w wymiarze do 12 godzin dziennie maksymalnie przez 1 rok.

Nowelizacja wprowadziła nową instytucję tzw. sankcji karnej kombinowanej, kary mieszanej, stosowanej w wypadku skazania za poważniejsze występki bez względu na dolną granicę zagrożenia przewidzianego w ustawie za występki. Sąd może jednocześnie orzec karę pozbawienia wolności od 3 do 6 miesięcy i ograniczenia wolności do lat 2. Ustawa uregulowała też kwestie przepadku korzyści majątkowej pochodzącej z przestępstwa. Przewidziano tzw. konfiskatę rozszerzoną, obejmującą tak-

że mienie, które sprawca już wprowadził do obrotu. Wprowadzono też przesłanki orzekania w wypadku wyroku zapadającego w trybie konsensualnym, czyli dobrowolnego poddania się karze. To niezależna podstawa stosowania nadzwyczajnego złagodzenia kary oraz odstąpienia od wymierzenia kary i zastosowania wyłącznie środka karnego, przepadku lub środka kompensacyjnego, jeżeli przypisany oskarżonemu występki jest zagrożony karą nieprzekraczającą 5 lat pozbawienia wolności. To górna granica w wypadku występków mniej groźnych. Utrzymany został podział na występki i przestępstwa ciężkie – zbrodnie, zbrodnie są zagrożone karą pozbawienia wolności od 3 do 20 lat (dotychczasowa górna granica to 15 lat).

Nowela wprowadziła także skrócone okresy zatarcia skazania z mocy prawa. W wypadku wykonania, darowania lub przedawnienia wykonania kary ograniczenia wolności to 3 zamiast 5 lat, grzywny zaś – 6 miesięcy zamiast 5 lat. Zgodnie z ustawą tzw. środki zabezpieczające stosuje się wobec osób niepoczytalnych, z ograniczoną poczytalnością, sprawców niektórych przestępstw stanowiących zagrożenie społeczne ze względu na zaburzenie sfery woli. Środki zabezpieczające można orzekać oprócz kary m.in. wobec poczytalnych sprawców zabójstwa, ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, zgwałcenia lub pedofilii.

Usunięto możliwość stosowania warunkowego zawieszenia wykonania grzywny i kary ograniczenia wolności jako zbędnych wobec wzmocnienia w ustawie obowiązku stosowania środków probacyjnych i kompensacyjnych. Środki probacyjne są stosowane obligatoryjnie, a nie, jak do tej pory, fakultatywnie. Sąd, zawieszając wykonanie kary, zobowiąże – a nie, jak było do tej pory, mógł zobowiązać – do informowania sądu i kuratora o przebiegu okresu próby, do przeproszenia pokrzywdzonego, wykonania cią-

Debata nad ustawą o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw, 70. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

żącego na nim obowiązku łożenia na utrzymanie rodziny, wykonywania pracy zarobkowej, powstrzymywania się od nadużywania alkoholu, poddania się terapii uzależnień, poddania się psychoterapii lub psychoedukacji, uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych.

Zmiany w kodeksie karnym wykonawczym dotyczą m.in. zwiększenia liczby osób biorących udział w widzeniu, uprawnień związanych z korzystaniem z aparatu telefonicznego, prawa tymczasowo aresztowanego do korespondencji z obrońcą. Zgodnie z nowelizacją przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu, popełnione na szkodę małoletniego, za które maksymalna grożąca kara jest surowsza niż 5 lat więzienia, nie mogą ulec przedawnieniu wcześniej niż po ukończeniu przez ofiarę 30. roku życia.

W wyniku głosowania na 70. posiedzeniu Senat odrzucił wniosek o odrzucenie ustawy i poparł 66 poprawek. Przesądził, że osoba działająca w błędzie co do znamion czynu zabronionego wprowadzie dopuszcza się go, ale nie popełnia przestępstwa. Wydłużył z 60 do 70 godzin w stosunku tygodniowym maksymalny czas pozostawania w miejscu stałego pobytu, który może być określony przez sąd w orzeczeniu wymierzającym karę ograniczenia wolności z zastosowaniem dozoru elektronicznego. Wprowadził możliwość nadzwyczajnego obostrzenia kary ograniczenia wolności, które jednak nie mogłoby przekroczyć 2 lat ograniczenia wolności. Zrezygnował z uzależniania zatarcia skazania od

wykonania nałożonych na skazanego obowiązków probacyjnych oraz zharmonizowania okresów zatarcia kary ograniczenia wolności i grzywny niezależnie od podstawy prawnej ich orzeczenia. Doprecyzował zarówno przepis ustanawiający wyjątek w zakresie możliwości orzeczenia kary łącznej w wypadku wykonywania 1 z kar, która mogłaby podlegać łącznieniu, jak i sposób wymierzania przez sąd kary łącznej pozbawienia wolności. Uregulował zasady wymiaru kary łącznej grzywny, jeżeli choć 1 z tych kar orzeczono w wysokości przekraczającej górną granicę ustawowego zagrożenia, wskazaną w części ogólnej kodeksu karnego. Wydłużył okres zatarcia skazania na karę grzywny z 6 miesięcy do 1 roku. Senatorowie chcieli, by niestosowanie się do obowiązków wynikających z orzeczonego środka zabezpieczającego w postaci terapii, terapii uzależnień albo pobytu w szpitalu psychiatrycznym nie było przestępstwem, ale nie zgodził się na to Sejm. Na podstawie senackiej poprawki wprowadzono termin na rozpatrzenie przez sąd wniosku skazanego w sprawie rozliczenia godzin nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w okresach innych niż miesięczny. W treści upoważnienia obowiązku ministra sprawiedliwości prawidłowo zamieszczono określenie kosztu dziennych posiłków i napojów wydawanych osadzonym, a także dopuszczalną ilość żywności, jaką mogą posiadać. Postanowiono, że paczki żywnościowe dla osadzonych nie będą kupowane na terenie zakładu karnego, ale za pośrednictwem

administracji zakładu karnego. Przywrócono karę dyscyplinarną pozbawienia prawa do otrzymywania paczek żywnościowych. Określono czas, w którym pokrzywdzony może złożyć oświadczenie o przystąpieniu do postępowania w charakterze oskarżyciela posiłkowego, gdy sąd rozważy potrzebę umorzenia postępowania lub wydania wyroku bez rozprawy. Dla szczególnie niebezpiecznych, nieoczytalnych sprawców czynów zabronionych, wobec których zachodzi wysokie prawdopodobieństwo orzeczenia środka zabezpieczającego w postaci umieszczenia ich w zakładzie zamkniętym wprowadzono możliwość tymczasowego aresztowania do czasu uprawomocnienia się postanowienia o zastosowaniu tego środka. Uregulowano sytuację, w której orzeczona przed wejściem w życie kara łączna jest wyższa niż górna granica kary łącznej możliwej do orzeczenia w świetle nowych przepisów. Wprowadzono przepis przejściowy, rozstrzygający kwestie stosowania przepisów dotyczących zatarcia skazań, które miały miejsce przed dniem wejścia w życie nowelizacji. Zmieniono też termin wejścia w życie przepisu dotyczącego konieczności podania informacji o zamianie orzeczonej kary na inną karę, dostosowano zmieniane przepisy do innych ustaw, a także wprowadzono szereg zmian redakcyjnych.

Sejm przyjął 60 senackich poprawek, odrzucił zmiany (6) redakcyjne. Nowe przepisy obowiązują od 1 VII 2015 r.

Zmiany wprowadzone **ustawą o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw** z 6 II 2015 r. miały na celu poprawę bezpieczeństwa na drogach, w szczególności – wyeliminowanie, a przynajmniej znaczne ograniczenie prowadzenia pojazdów mechanicznych pod wpływem alkoholu czy środków odurzających, zaostreżenie odpowiedzialności kierowców w sposób rażący przekraczających dopuszczalną prędkość, a także zadośćuczynienie ofiarom wypadków. Kierowcy, którzy prowadzili w stanie nietrzeźwości, pod wpływem środków odurzających lub zbiegli z miejsca zdarzenia, będą obowiązkowo pozbawiani przez sąd prawa jazdy. Gdy zostaną złapani po raz pierwszy, utracą prawo jazdy na okres od 3 do 15 lat, po raz kolejny – dożywotnio. Ponadto w stosunku do takich kierowców sąd będzie orzekał obowiązek wpłaty na rzecz pokrzywdzonego, a w wypadku, gdy poniósł on śmierć – na rzecz osoby najbliższej w wysokości co najmniej 5 tys. zł (osoby złapane po raz pierwszy) lub co najmniej 10 tys. zł (ponownie). Kierowca, który pod wpływem alkoholu został sprawcą wypadku ze skutkiem śmiertelnym lub powodującym czyjeś kalectwo, straci prawo jazdy dożywotnio. Odstąpienie od tej sankcji będzie możliwe w szczególnie uzasadnionych okolicznościach. Ponadto tacy sprawcy będą musieli zapłacić nawiązkę w wysokości co najmniej 10 tys. zł na rzecz pokrzywdzonego lub jego najbliższych, a jeżeli nie da się ustalić takiej osoby – na Fundusz Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej.

Osoby z orzeczonym zakazem prowadzenia pojazdów będą mogły – pod warunkiem, że sąd uzna, iż nie zagrażają bezpieczeństwu na drodze – po pewnym czasie usiąść za kierownicą samochodu, jeśli będzie on wyposażony w tzw. blokadę alkoholową. Urządzenie to uniemożliwia włączenie silnika, gdy poziom alkoholu w powietrzu wydychanym przez kierowcę wyniesie 0,1 mg alkoholu w 1 dm³. Jeżeli zakaz prowadzenia pojazdów obejmował określony czas, możliwe to będzie najwcześniej po upływie połowy jego wymiaru, a w wypadku zakazów dożywotnich – po 10 latach. Kierowca musi legitymować się wydanym przez diagnostę stosownym zaświadczeniem, potwierdzającym sprawność techniczną blokady. Obowiązek przeprowadzenia badania technicznego pod kątem wyposażenia w nią pojazdu ciąży na kierowcy, którego dotyczy to ograniczenie, najpierw w ramach badania dodatkowego, a następnie – corocznych badań okresowych. Ponieważ blokada alkoholowa nie jest wymogiem wobec właściciela, ale kierującego pojazdem, jej brak lub niesprawność co do zasady nie będą przeszkodą do wydania zaświadczenia potwierdzającego sprawność pojazdu, ale uniemożliwią wydanie zaświadczenia potwierdzającego wyposażenie w blokadę, będącego obligatoryjnym dokumentem dla osób, których dotyczy to ograniczenie.

Ustawa za przestępstwo uznaje jazdę bez prawa jazdy, które wcześniej zostało zabrane. Kara za jego popełnienie to grzywna, ograniczenie lub pozbawienie wolności do 2 lat. W stosunku do osób złapanych na prowadzeniu samochodu bez prawa jazdy możliwe jest orzeczenie zakazu prowadzenia pojazdów. Za przekroczenie prędkości o ponad 50 km/h czy przewóz w pojazdach większej liczby osób niż dozwolona prawo jazdy zatrzymuje się na 3 miesiące. Wyjątek to pojazdy komunikacji miejskiej, gdzie kierowca nie ma możliwości kontrolowania liczby pasażerów. Osoby, które w ciągu 2 lat od wydania prawa jazdy popełnią 3 wykroczenia lub 1 przestępstwo przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji, stracą uprawnienia do kierowania pojazdami.

Senator Stanisław Jurcewicz, sprawozdawca komisji gospodarki, praw człowieka i ustawodawczej w sprawie nowelizacji kodeksu karnego; 71. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

Na 71. posiedzeniu Izba wprowadziła do nowelizacji 14 poprawek. Oprócz 4 zmian redakcyjnych, z których 2 odrzucił Sejm, uchwaliła także, że obowiązek orzekania nawiązki na podstawie art. 47 §3 kodeksu karnego będzie wyłączony również w wypadku orzeczenia przez sąd nawiązki na podstawie art. 46 §2 kodeksu karnego. Na mocy innej poprawki sąd zyskał prawo orzeczenia wobec sprawcy przestępstwa określonego w art. 47 §3 nawiązki poniżej 10 tys. zł, jeżeli zobowiązał tego sprawcę do zapłaty odszkodowania, zadośćuczynienia lub nawiązki z art. 46 §2 w łącznej kwocie nieprzekraczającej 10 tys. zł. Powyższe zmiany nie zyskały jednak akceptacji Sejmu. Senat wprowadził ponadto możliwość stosowania przepisów kodeksu karnego wykonawczego dotyczących rozkładania na raty i umarzania kwot zasądzonych nawiązek na rzecz Skarbu Państwa także do nawiązek orzekanych na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Po-

mocy Postpenitencjarnej. Doprecyzował przepisy dotyczące stwierdzenia przez Policję i starostę popełnienia przestępstwa lub 3 wykroczeń w okresie 2 pierwszych lat posiadania przez kierowcę prawa jazdy. Proponował też zmianę terminu, od którego zmieniony przepis będzie obowiązywał, ale nie zaakceptował tego Sejm. Kolejne senackie zmiany pozwalają na przewożenie w pojeździe większej liczby osób niż określona w dowodzie rejestracyjnym pojazdu kursującego nie tylko w ramach przewozów komunikacji miejskiej, ale też we wszystkich gminnych, powiatowych i wojewódzkich przewozach pasażerskich. Senat chciał także, by przy obliczaniu liczby osób przekraczających dopuszczalną liczbę, określonej w dowodzie rejestracyjnym pojazdu, nie były uwzględniane dzieci do lat 4 przewożone na kolanach opiekuna, ale nie zgodził się na to Sejm.

Nowelizacja obowiązuje od 18 V 2015 r., z wyjątkiem 1 przepisu, który wejdzie w życie 4 I 2016 r.

Ustawa o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Prawo budowlane oraz ustawy – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia

Nowelizacja, uchwalona z inicjatywy Senatu, ma na celu zwiększenie ochrony lokatorów nękanych przez właścicieli kamienic wykupujących je, żeby zmodernizować i sprzedać nowe mieszkania lub wyburzyć i postawić nowy budynek. Nowe przepisy, które wejdą w życie 7 I 2016 r., przewidują karę do 3 lat więzienia za nowy typ przestępstwa: stosowanie wobec kogoś „innej przemocy niż bezpośrednia” dla zmuszenia jej do określonego działania lub zaniechania działania. Takie przestępstwo, polegające na stosowaniu przemocy innego rodzaju uporczywie lub w sposób istotnie utrudniający innej osobie korzystanie z zajmowanego lokalu mieszkalnego, ścigane jest na wniosek pokrzywdzonego.

Przed uruchomieniem procesu karnego przewidziano jednak drogę uprzednią – pokrzywdzony lub czujący się pokrzywdzonym lokator wskazuje właścicielowi lub zarządcy lokalu istotne przeszkody, które ograniczają jego prawo do tego lokalu bądź utrudniają korzystanie z niego. To działanie nakłada na właściciela lub zarządcę obowiązek usunięcia tych przeszkód w ciągu 3 dni.

Ustawa zobowiązuje też organy nadzoru i kontroli budowlanej do czuwania nad właściwymi warunkami, nad bezpieczeństwem korzystania z obiektów. Gdy właściciel lub zarządca budynku czy lokalu nie zastosuje się do określonych wymagań, w ustawie przewidziano dodatkowe sankcje – grzywnę w wysokości do 2 tys. zł.

Zmiany dotyczą także prawa budowlanego. Dodano m.in. przepis, zgodnie z którym budynki powinny być w czasie ich użytkowania poddawane przez

Senator Jan Rulewski (z prawej), sprawozdawca komisji: gospodarki, praw człowieka i ustawodawczej w sprawie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Prawo budowlane oraz ustawy – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia; 80. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

właściciela lub zarządcę kontroli także w wypadku zgłoszenia przez lokatorów dokonania „nieuzasadnionych względami technicznymi lub użytkowymi ingerencji lub naruszeń”. W razie stwierdzenia takich naruszeń, których charakter uniemożliwia lub znacznie utrudnia użytkowanie w celach mieszkalnych, organ nadzoru budowlanego nakazuje przywrócenie stanu poprzedniego. Decyzja ta podlega natychmiastowemu wykonaniu. Po poprawce Senatu, uchwalonej podczas 80. posiedzenia i przyjętej przez Sejm, nieprzeprowadzenie kontroli obiektu budowlanego przez jego właściciela lub zarządcę, gdy zgłoszono mu dokonanie w obiekcie nieuzasadnionych ingerencji lub naruszeń, stanowi wykroczenie.

Ustawa o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy

Na 71. posiedzeniu Izba przyjęła bez poprawek nowelizację, uchwaloną z jej inicjatywy, a obowiązującą od 26 III 2015 r. Stanowi ona realizację wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 26 II 2014 r. (sygn. akt K 22/10), który zakwestionował przepis nakazujący obecność funkcjonariuszy podczas udzielania świadczeń zdrowotnych osobom pozbawionym wolności także w wypadkach, gdy nie jest to konieczne, oraz brak ustawowego określenia okoliczności umożliwiających odstępianie od tego nakazu.

Na podstawie nowych przepisów funkcjonariusze, którzy nie wchodzą w skład personelu medycznego, nie mogą być obecni podczas udzielania świadczeń zdrowotnych skazanemu i tymczasowo aresztowa-

nemu. W odniesieniu do osób skazanych przewidziano 3 wyjątki od tej zasady: gdy pomocy udziela się skazanemu uznanemu za stwarzającego zagrożenie dla bezpieczeństwa czy życia innych; gdy personel medyczny wystąpi o taką asystę ze względów bezpieczeństwa oraz gdy świadczenia udziela się poza terenem zakładu karnego. Obecność funkcjonariuszy nowelizacja przewiduje podczas leczenia tymczasowo aresztowanych uznanych przez komisję penitencjarną za stwarzających poważne zagrożenie, a także tych, którzy jeszcze nie przeszli takiej kwalifikacji. Na wyraźny wniosek udzielającego świadczenia, czyli lekarza, można od tych zasad odstępować.

Ustawa o zmianie ustawy – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia

Obowiązująca od 1 VIII 2015 r. nowelizacja, uchwalona z inicjatywy Senatu, dostosowuje system prawa do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 3 VI 2014 r. (sygn. akt K 19/11), stwierdzającego niezgodność przepisu ustawy z konstytucją. TK stwierdził, że konstytucyjne prawo do obrony dotyczy nie tylko sądowego postępowania wykroczeniowego, ale też wcześniejszego etapu, czyli czynności wyjaśniających.

W noweli doprecyzowano, że także obwinionemu przysługuje prawo do obrony, w tym do korzystania z pomocy obrońcy, o czym należy go pouczyć. Po przyjęciu przez Sejm senackiej poprawki, uchwalonej na 74. posiedzeniu, trzeba to jednak zrobić przed przesłuchaniem albo wraz z wezwaniem do złożenia pisemnych wyjaśnień. Wskazano, że prawo to dotyczy też osoby podejrzanej o popełnienie wykroczenia, w stosunku do której czynności wyjaśniające podejmuje policja, straż miejska lub inny uprawniony organ.

Na mocy nowych przepisów podejrzany lub obwiniony w tym postępowaniu może mieć 1 obrońcę

– adwokata lub radcę prawnego. Obrońca podejrzanego ma prawo wglądu w akta postępowania przygotowawczego na takich zasadach jak w sprawach rozstrzyganych na podstawie kodeksu karnego, czyli decydujący głos w kwestii ich udostępnienia lub nie należy do prowadzącego postępowanie. Na odmowę dostępu do akt sprawy można złożyć zażalenie.

74. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

Nowelizacje kodeksu postępowania karnego

Senat na 78. posiedzeniu poparł bez poprawek 2 nowelizacje kodeksu postępowania karnego, uchwalone z jego inicjatywy. **Ustawa o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz ustawy – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia** z 12 VI 2015 r. dostosowuje system prawa do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 8 X 2013 r. (sygn. akt K 30/11), wprowadzając zaskarżalność postanowienia sądu, zarządzenia prezesa sądu lub referendarza o odmowie wyznaczenia obrońcy, cofnięciu wyznaczenia obrońcy i odmowie ponownego wyznaczenia obrońcy. Od 17 IX 2015 r. zażalenie na postanowienie sądu i zarządzenia prezesa sądu rozpatruje inny sędzia tego samego sądu. Z kolei zażalenie na zarządzenie referendarza skutkuje utratą mocy tego zarządzenia i ponownym rozpatrzeniem wniosku przez prezesa sądu lub przez sąd, ale tylko wtedy gdy we wniosku powołano się na inne okoliczności. Takie same rozwiązania wprowadzono w kodeksie postępowania w sprawach o wykroczenia.

Z kolei **ustawa o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego** z 12 VI 2015 r. dostosowała system prawa do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 26 XI 2013 r. (sygn. akt SK 33/12). Dzięki niej od 1 IX 2015 r. można odwoływać się od postanowień dotyczących zasądzonych po raz pierwszy przez sąd odwoławczy kosztów procesu. Zażalenie moż-

na wnosić do innego równorzędnego składu sądu odwoławczego. Zmiany dotyczą postępowań karnych, a także w sprawach o przestępstwa i wykroczenia skarbowe.

Ustawa o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego, 10 VII 2015 r. uchwalona z inicjatywy Senatu i przyjęta przez niego bez poprawek na 80. posiedzeniu, wprowadziła obligatoryjność utrwalenia przebiegu każdej rozprawy za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk. Zgodnie z nowelą, która wejdzie w życie 1 I 2016 r., przebieg rozprawy ma być nagrywany. Wyjątki to sytuacje, gdy to niemożliwe ze względów technicznych. Zarejestrowany przebieg rozprawy nie będzie jednak traktowany jako protokół elektroniczny, ale ma jedynie stanowić zapis obrazu i dźwięku, dołączany do akt sprawy. Kopie nagrania mogą otrzymać: strony, obrońcy, pełnomocnicy i przedstawiciele ustawowi. Prezes sądu, z ważnych przyczyn, uzasadnionych ochroną interesu prywatnego osób biorących udział w rozprawie, może odmówić wyrażenia zgody na sporządzenie takich kopii. Nie będą nagrywane rozprawy, których jawność wyłączono z uwagi na ochronę informacji o klauzuli „tajne” lub „ściśle tajne”. Zasada ta dotyczy wypadków, w których nie można zapewnić ochrony nagrania przed nieuprawnionym ujawnieniem.

SĄDOWNICTWO

Nowelizacje prawa o ustroju sądów powszechnych

W 2015 r. Senat 3-krotnie rozpatrywał nowelizacje prawa o ustroju sądów powszechnych, 1 z nich odrzucił. Cele **ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw**, uchwalonej 15 I 2015 r. na podstawie projektów senackiego i rządowego, to dalsze usprawnienie i podniesienie efektywności sądownictwa powszechnego, zmiany w zakresie organizacji sądów powszechnych, w tym zewnętrznego nadzoru administracyjnego nad nimi, instytucji samorządu sędziowskiego, statusu sędziego, a także odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów.

Nowelizacja m.in. zmieniła zasady delegowania sędziów do sądu wyższego rzędu i ograniczyła do 5 lat czas delegowania do Ministerstwa Sprawiedliwości sędziów i przedstawicieli innych grup zawodowych wymiaru sprawiedliwości z możliwością przedłużenia w uzasadnionych wypadkach o kolejne 5 lat. Wprowadziła odpowiedzialność karną za złożenie fałszywych lub zatajenie prawdziwych informacji w oświadczeniu majątkowym przez sędziów i prokuratorów. Przewiduje także nową karę

dyscyplinarną dla sędziów – obniżenie wynagrodzenia zasadniczego od 5 do 15% na okres od 6 miesięcy do 2 lat.

Nowelizacja zmodyfikowała również przepisy dotyczące odwoływania dyrektora sądu i zwracania przez ministra sprawiedliwości prezesowi sądu uwagi na piśmie. Te rozwiązania wykonywały wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 7 XI 2013 r. Wprowadzono też zmiany w zakresie zwrotu kosztów przejazdu sędziego z miejsca zamieszkania do siedziby sądu czy wydziału lub ośrodka zamiejscowego oraz kosztów zakwaterowania sędziego w miejscu delegacji. Zwrot przysługuje sędziemu, który awansował na wyższe stanowisko, ale mieszkającemu w odległości większej niż 20 km od siedziby sądu. Zwrotu nie otrzyma sędzia mieszkający bliżej lub przeniesiony w wyniku kary dyscyplinarnej.

Nowelizacja upoważniła także ministra sprawiedliwości do określenia właściwości sądów powszechnych w sprawach z zakresu prawa: prasowego, autorskiego i praw pokrewnych, ksiąg wieczystych oraz zmian organizacji sądów. W uzasadnionych wypad-

Przed rozpoczęciem 70. posiedzenia Senatu VIII kadencji.

kach minister sprawiedliwości może żądać akt spraw sądowych, co pozwoli mu efektywnie sprawować nadzór administracyjny nad działalnością sądów. Na podstawie nowelizacji ministrowi sprawiedliwości przywrócono też prawo do przedstawiania Sądowi Najwyższemu wniosków o rozstrzygnięcie rozbieżności w orzecznictwie sądów: powszechnych, wojaskowych lub Sądu Najwyższego.

Izba podczas 70. posiedzenia poparła nowelizację z 18 poprawkami, Sejm odrzucił 2 zmiany redakcyjne. Senat usunął przepis odnoszący się do sytuacji niepowołania dyrektora sądu okręgowego, gdyż z ustawy wynika, że na tym szczeblu dyrektor zawsze jest powoływany, i skorygował brzmienie innego przepisu w taki sposób, aby dotyczył również tych sądów rejonowych, w których utworzenie stanowiska dyrektora pozostawia się uznaniu ministra sprawiedliwości. Zdecydował, że spośród organów sądowych jedynie prezesi sądów apelacyjnych mogą przyznawać dyrektorom sądów nagrody za szczególne osiągnięcia w pracy. Usunął wewnętrzną sprzeczność regulacji związanych z odnotowaniem w aktach osobowych prezesa sądu zwrócenia mu uwagi przez ministra sprawiedliwości wobec niewywiązywania się z obowiązku kierowania sądem albo sprawowania tzw. wewnętrznego nadzoru administracyjnego. Na mocy senackiej poprawki pozostawiono możliwość przekazywania danych osobowych sędziów i prokuratorów w stanie spoczynku w ramach systemu elektronicznej wymiany informacji dotyczących zabezpieczenia społecznego. Precyzyjnie określono przedmiot rozporządzenia wydanego przez ministra sprawiedliwości w związku z wprowadzeniem systemu powszechnego udostępniania orzeczeń sądowych. Wyeliminowano sprzeczność przepisów regulujących delegowanie urzędnika do Ministerstwa Sprawiedliwości lub innej jednostki organizacyjnej podległej ministrowi sprawiedliwości albo przez niego nadzorowanej. Pozostałe senackie zmiany miały charakter redakcyjny, językowy, doprecyzowujący brzmienie przepisów i zapewniający jednolitość w zakresie określania terminów. Na 1 VI 2015 r. zmieniono datę wejścia ustawy w życie.

Przed jej podpisaniem jednak prezydent Bronisław Komorowski 16 III 2015 r., w tzw. trybie prewencyjnym, skierował do Trybunału Konstytucyjnego wniosek o zbadanie zgodności z konstytucją przepisu nowelizacji o prawie ministra sprawiedliwości do żądania przedstawienia mu akt sprawy sądowej. Po rozpatrzeniu sprawy (sygn. akt Kp 1/15) 14 X 2015 r. TK uznał przepis za niezgodny z konstytucją. Oceniał też przepisy dotyczące prawa ministra sprawiedliwości do przetwarzania danych osobowych z sądowych systemów teleinformatycznych w ramach nadzoru nad sądami. Uznał, że minister ma prawo administrować systemami teleinformatycznymi, ale bez dostępu do danych wrażliwych. Orzekł też, że

zaskarżony przepis przyznaje ministrowi kompetencje do przetwarzania niektórych danych. Trybunał podkreślił, że po wyroku ustawa powinna zostać podpisana przez prezydenta Andrzeja Dudę i wejść w życie, ale bez przepisów uznanych przez TK za niekonstytucyjne, bo Trybunał ocenił, że „nie są nierozzerwalnie związane z całością ustawy” Do końca 2015 r. ustawa nie weszła w życie.

Uchwaloną 10 VII 2015 r. **ustawę o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw** natomiast Izba przyjęła bez poprawek na 79. posiedzeniu. Nowelizacja, która wejdzie w życie 1 I 2016 r., przywróciła asesurę sądową zniesioną po wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 24 X 2007 r. (sygn. akt SK 7/06). Trybunał zakwestionował powoływanie asesorów przez przedstawiciela władzy wykonawczej – ministra sprawiedliwości. Zgodnie z nowelizacją asesorów powołuje, tak jak sędziów, prezydent na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, ale na 5 lat, a nie bezterminowo. Po 2 latach przeprowadzana będzie pierwsza ocena ich działalności orzeczniczej. W wypadku pozytywnej oceny po zakończeniu asesury będą oni mogli brać udział w konkursach na sędziego sądu rejonowego. Asesorzy sądowi będą wykonywać czynności jedynie w sądzie rejonowym. Nie będą orzekać o zastosowaniu tymczasowego aresztowania w postępowaniu przygotowawczym oraz w sprawach z zakresu postępowania upadłościowego

Głosowanie w sprawie nowelizacji prawa o ustroju sądów powszechnych, 79. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

go i restrukturyzacyjnego. Będą mogli uczestniczyć w zebraniu sędziów sądu rejonowego, ale bez prawa udziału w głosowaniu.

Kandydaci na stanowiska asesorów powinni spełniać takie same wymagania, jak osoby ubiegające się o powołanie na stanowisko sędziowskie. Dodatkowo muszą się wykazać 18-miesięcznym doświadczeniem w wykonywaniu wymagających wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związanych ze świadczeniem pomocy prawnej, stosowaniem lub tworzeniem prawa. Na stanowiska asesorskie mogą też kandydować osoby, które złożyły przynaj-

mniej 1 z następujących egzaminów zawodowych: prokuratorski, adwokacki, radcowski lub notarialny. W stosunku do nich nie stosuje się warunku odbycia aplikacji sędziowskiej ani złożenia egzaminu sędziowskiego.

Nowelizacje prawa o postępowaniu przed sądami administracyjnymi

Pierwszą z 2 rozpatrywanych przez Senat nowelizacji Sejm uchwalił 20 II 2015 r. na podstawie projektów senackiego i prezydenckiego. **Ustawa o zmianie ustawy – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi** stanowi reformę systemu sądowej kontroli administracji publicznej, przeprowadzoną po analizie 10 lat funkcjonowania sądownictwa administracyjnego w Polsce. Jej cele to usprawnienie, uproszczenie i przyspieszenie postępowania przed sądem administracyjnym zarówno pierwszej, jak i drugiej instancji. Mają temu służyć: zwiększenie zakresu orzekania co do istoty sprawy przez Naczelny Sąd Administracyjny, wyposażenie wojewódzkich sądów administracyjnych w uprawnienia merytorycznego orzekania w wypadku kontroli decyzji i postanowień administracyjnych, wprowadzenie uprawnień samokontrolnych sądu pierwszej instancji umożliwiających uwzględnianie skarg kasacyjnych, rozszerzenie uprawnień orzeczniczych referendarzy sądowych, wprowadzenie możliwości zawiadamiania stron o wniesieniu skargi i możliwości złożenia wniosku o przystąpienie do postępowania sądowniczoadministracyjnego przez obwieszczenie w wypadku skarg na akty podejmowane w postępowaniach z udziałem znacznej liczby stron, prowadzonych na podstawie ustaw specjalnych, a także rozszerzenie zakresu spraw, które mogą być rozpoznawane w trybie uproszczonym.

Ustawa, która weszła w życie 15 VIII 2015 r., uwzględniła także orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego i Naczelnego Sądu Administracyjnego w sprawach związanych z postępowaniem sądowniczoadministracyjnym. Wyeliminowała rozbieżności w wykładni przepisów o tym postępowaniu, zmieniła zasady ustalania terminu na wniesienie skargi kasacyjnej do NSA i reguły wyznaczania pełnomocników z urzędu w postępowaniu przed sądami administracyjnymi. Stronie reprezentowanej przez takiego pełnomocnika na wniesienie skargi kasacyjnej przysługuje 30-dniowy termin od dnia zawiadomienia go o wyznaczeniu do reprezentowania klienta. Strona, której odmówiono ustanowienia pełnomocnika z urzędu, może wnieść skargę kasacyjną w ciągu 30 dni od poinformowania jej o tym fakcie. Jeżeli na postanowienie odmawiające jej tzw. prawa pomocy strona wnieśli zażalenie, termin na wniesienie kasacji zaczyna biec dopiero od doręczenia jej postanowienia o odrzuceniu zażalenia. Strona, której pełnomocnik z urzędu sporządził opinię o braku

ustawa zmieniła też wymagania stawiane kandydatom na stanowisko sędziowskie – wprowadziła warunek zajmowania stanowiska asesora sądowego co najmniej przez 2 lata. Utrzymano jednak różne zwolnienia w tym zakresie.

podstaw do wniesienia skargi kasacyjnej, mimo to może ją wnieść w ciągu 30 dni od jej otrzymania. Sąd, zwracając się do odpowiedniego organu samorządu zawodowego o wyznaczenie adwokata, radcy prawnego, doradcy podatkowego lub rzecznika patentowego, doręcza temu organowi postanowienie o przyznaniu stronie tzw. prawa pomocy. Od tego momentu organy samorządu zawodowego mają 14 dni na wyznaczenie pełnomocnika i powiadomienie go o tym.

Podczas 72. posiedzenia Izba uchwaliła 15 poprawek do nowelizacji. Umożliwiła wniesienie skargi na bezczynność lub przewlekłe prowadzenie postępowania w dotychczas pominiętych kategoriach spraw. Skorelowała terminy na przekazanie akt sprawy sądowi administracyjnemu i na wydanie decyzji autokorekcyjnej. Zastąpiła obowiązek dołączania do pisma procesowego dowodu doręczenia drugiej stronie obowiązkiem składania oświadczenia o doręczeniu pisma. Stworzyła możliwość przywrócenia terminu na dokonanie czynności. Skreśliła ponadto przepis dający prawo wniesienia zażalenia na odrzucenie wniosku o uzupełnienie wyroku albo odmowę jego uwzględnienia. Wprowadziła prawidłowe określenie kwalifikacji prawnej zachowania polegającego na złożeniu fałszywego oświadczenia i nakaz informowania właściwego samorządu zawodowego o ustanowieniu pełnomocnika po wydaniu orzeczenia, od którego przysługuje skarga kasacyjna. Senat chciał też wyeliminować badanie przez sąd należyte staranności przy sporządzaniu opinii o braku pod-

Senator Piotr Zientarski (z lewej), sprawozdawca komisji: praw człowieka i ustawodawczej w sprawie nowelizacji prawa o postępowaniu przed sądami administracyjnymi; 72. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

staw do wniesienia skargi kasacyjnej, ale nie zgodził się na to Sejm. Nie poparł też proponowanej przez Senat likwidacji możliwości miarkowania wynagrodzenia profesjonalnego pełnomocnika.

Grupa posłów złożyła do Trybunału Konstytucyjnego wniosek (sygn. akt K 22/15) o zbadanie zgodności z konstytucją przepisów dających sądom administracyjnym możliwość decydowania o umorzeniu postępowania administracyjnego, co dotychczas pozostawało w wyłącznej gestii organów administracji publicznej prowadzących postępowanie administracyjne. Do 31 XII 2015 r. TK nie rozpatrzył sprawy.

Obowiązująca od 1 IX 2015 r. **ustawa o zmianie ustawy – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi**, przyjęta przez Izbę bez poprawek na 79. posiedzeniu, a uchwalona z jej inicjatywy 9 VII 2015 r., wykonuje wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 29 VII 2014 r. (sygn. akt SK 22/11), stwierdzający niezgodność z konstytucją przepisu przewidującego odrzucenie, bez wzywania do usunięcia braków, skargi kasacyjnej w postępowaniu sądowo-administracyjnym. Zgodnie z nowymi przepisami

Senator Aleksander Pocię (z lewej), sprawozdawca komisji praw człowieka w sprawie nowelizacji prawa o postępowaniu przed sądami administracyjnymi; 79. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

strona może usunąć braki formalne. Nowelizacja zawiera też przepis przejściowy, zgodnie z którym przewidywane nowelizacją zmiany stosuje się także do skarg kasacyjnych wniesionych przed wejściem w życie nowelizacji.

Ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury oraz niektórych innych ustaw

Od 21 VIII 2015 r. obowiązuje nowelizacja, uchwalona z inicjatywy Senatu, która wprowadziła nowe rozwiązania, przede wszystkim w zakresie organizacji krajowej szkoły, prowadzenia przez nią szkoleń, a także zasad odbywania aplikacji sędziowskiej i prokuratorskiej. Zmiany wynikały z doświadczeń zebranych w okresie obowiązywania ustawy z 23 I 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, w szczególności odpowiadały na postulaty formułowane przez Krajową Radę Sądownictwa, Krajową Radę Prokuratury oraz licznych przedstawicieli środowisk sędziowskich i prokuratorskich odnośnie do likwidacji aplikacji ogólnej, a także potrzeby szerszego uregulowania spraw kształcenia ustawicznego sędziów i prokuratorów.

Na podstawie nowelizacji aplikacja sędziowska i prokuratorska trwa 36 miesięcy. Zlikwidowano też tzw. aplikację ogólną dla kandydatów na prokuratorów i tzw. staż referendarski dla przyszłych sędziów. Zmieniono je na aplikacje specjalistyczne dla kandydatów do obu zawodów, a czas ich trwania wydłużono z 30 do 36 miesięcy, ale w efekcie cykl szkolenia będzie krótszy.

Nowe przepisy kładą również większy nacisk na praktyczne szkolenie aplikantów. Zostają zatrudnieni w sądach i prokuraturach okręgowych, a zamiast dotychczasowych stypendiów otrzymują wynagrodzenie. Nowelizacja utworzyła też nowe stanowiska starszych asystentów sędziego i prokuratora – kolejne szczeble kariery w tych zawodach. Starszym asystentem może zostać asystent co najmniej z 10-let-

nim stażem pracy lub osoba, która zda egzamin sędziowski lub prokuratorski.

Ponadto nowelizacja zapewniła ministrowi sprawiedliwości większą kontrolę nad działalnością Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, m.in. przyznaje mu prawo wyrażania sprzeciwu wobec kandydatów na wykładowców szkoły niebędących prokuratorami lub prokuratorami w stanie spoczynku.

Dzięki 20 poprawkom do ustawy, które Izba uchwaliła na 72. posiedzeniu, a następnie poparł Sejm, dostosowano ustawowe sformułowanie zadań Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury do rzeczywistych potrzeb szkoleniowych związanych z szeroko rozumianą sferą ochrony prawnej. Przywrócono dotychczasowe rozwiązanie, zgodnie z którym stanowisko dyrektora krajowej szkoły jest stanowiskiem kadencyjnym (kadencja trwa 5 lat); Sejm wcześniej zniósł tę kadencyjność. Usunięto niespójność między katalogiem przesłanek, które musi spełnić osoba przystępująca do konkursu na aplikację sędziowską lub aplikację prokuratorską, a katalogiem przesłanek warunkujących uzyskanie statusu aplikanta. Zmodyfikowano przesłankę związaną z niekaralnością, od której zależy uzyskanie statusu aplikanta. Wprowadzono możliwość zatrudnienia na stanowisku starszego asystenta prokuratora i starszego asystenta sędziego zarówno osoby, która złożyła egzamin sędziowski, jak i tej legitymującej się zdany egzaminem prokuratorskim. Doprecyzowano warunki ubiegania się o stanowisko sędziowskie po ukończeniu aplikacji sędziowskiej obejmującej staż

na stanowisku referendarza sądowego. Inna grupa poprawek uwzględnia fakt ogłoszenia przez ministra sprawiedliwości naboru na aplikację ogólną, która rozpocznie się 1 II 2016 r. Przesądzono także, że wobec aplikantów VII rocznika aplikacji ogólnej oraz VI i VII rocznika aplikacji specjalistycznych stosowane będą przepisy dotychczasowe. Wprowadzono też nowe kryteria składania egzaminów sędziowskiego i prokuratorskiego oraz nowe zasady powoływania zespołów i komisji egzaminacyjnych już w 2016 r. Dodano regulacje przejściowe dotyczące osób odbywających aplikację sędziowską lub prokuratorską w dotychczasowym systemie, wobec których podjęto decyzję o zawieszeniu w prawach i obowiązkach

aplikanta. Ustalono wymagania stosowane w razie ubiegania się przez absolwenta Krajowej Szkoły Sędziownictwa i Prokuratury o wolne stanowisko sędziego sądu rejonowego. Uściślono również, że przepis przejściowy nie wydłuża terminu przewidzianego na złożenie wniosku o umieszczenie na liście klasyfikacyjnej aplikantów. Uzupełniono regulacje przejściowe o postanowienia odnoszące się do osób, które na podstawie przepisów dotychczasowych skorzystają z prawa do wniesienia odwołania oraz skargi do sądu administracyjnego i uzyskają w tym trybie korzystne dla siebie rozstrzygnięcie. Senat wprowadził też zmiany doprecyzowujące i dostosował *vacatio legis* do zakresu i wagi zmian wprowadzanych ustawą.

TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY

Ustawa o Trybunale Konstytucyjnym

W 2015 r. Senat 3-krotnie rozpatrywał ustawy o Trybunale Konstytucyjnym. **Ustawa o Trybunale Konstytucyjnym**, uchwalona przez Sejm 25 VI 2015 r., uregulowała organizację i funkcjonowanie Trybunału Konstytucyjnego oraz postępowanie przed nim. Przewidywała m.in. możliwość łącznego rozpoznawania wniosków, skarg konstytucyjnych i pytań prawnych, dotyczących tego samego problemu. Decyzję w tej sprawie pozostawiała prezesowi TK. Zgodnie z ustawą mniej skomplikowane sprawy, np. gdy do wydania wyroku wystarczą pisemne stanowiska stron, można rozpatrywać na posiedzeniach, a nie na rozprawach. Wyrok wraz z uzasadnieniem jest wydawany najpóźniej po 3 miesiącach od zamknięcia rozprawy lub po miesiącu od zamknięcia posiedzenia.

Senator Piotr Zientarski i prezes Trybunału Konstytucyjnego Andrzej Rzepliński podczas debaty na temat ustawy o Trybunale Konstytucyjnym, 76. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

Ustawa przewidywała też odstępianie od zasady dyskontynuacji wobec wniosków złożonych do Trybunału Konstytucyjnego przez parlamentarzystów, dzięki czemu TK mógłby rozpatrywać wnioski posłów także po zakończeniu kadencji parlamentu. Obowiązkowymi uczestnikami postępowania przed TK są m.in. Rada Ministrów i prokurator generalny, a rzecznik praw obywatelskich – w tych sprawach, w których zgłosi chęć udziału.

Ustawa przewidywała, że prezesa TK na 4-letnią kadencję nadal powołuje prezydent, który dokonuje wyboru spośród 2 kandydatów przedstawionych przez Zgromadzenie Ogólne Sędziów Trybunału. Określono też m.in. procedury zgłaszania kandydatów na sędziów TK. Docelowo wniosek w sprawie zgłoszenia kandydata na stanowisko sędziego trybunału musi zostać złożony nie później niż 3 miesiące przed dniem upływu jego kadencji. W wypadku

sędziów, których kadencja upływała w 2015 r., to 30 dni od wejścia w życie ustawy.

W wyniku głosowania na 76. posiedzeniu senatorowie poparli ustawę z 28 zmianami. Izba wskazała wprost Senat jako adresata sygnalizacji o istnieniu uchybień i luk w prawie. Wyeliminowała kadencyjność stanowiska prezesa i wiceprezesa TK, uznając, że konstytucja nie wymaga kadencyjności tych stanowisk, a wystarczającym ograniczeniem jest w tym wypadku 9-letnia kadencja sędziowska. Senat zdecydował, że możliwość wyboru na sędziego TK może się wiązać z posiadaniem kwalifikacji wymaganych do zajmowania stanowiska sędziego Sądu Najwyższego. Senatorowie chcieli też przywrócić zawartą w projekcie procedurę desygnowania kandydatów na stanowisko sędziego TK i wprowadzić możliwość ich desygnowania przez grupę co najmniej 15 posłów, 10 senatorów, Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego i Naczelnego Sądu Administracyjnego, Krajową Radę Sądownictwa i Krajową Radę Prokuratury, ogólnokrajowe organy samorządu zawodowego adwokatów, radców prawnych i notariuszy, rady wydziałów prawa uczelni, Instytut Nauk Prawnych i Komitet Nauk Prawnych PAN oraz Komisję Prawniczą Polskiej Akademii Umiejętności. Nie zgodził się jednak na to Sejm, odrzucając 5 dotyczących tego poprawek. Inne senackie zmiany przewidują rozpatrywanie przez TK w pełnym składzie spraw dotyczących zgodności z konstytucją ustaw przed ich podpisaniem i umów międzynarodowych przed ich ratyfikacją, wyłączając jednocześnie uczestnictwo w tych sprawach rzecznika praw obywatelskich. Izba zobowiązała przewodniczącego składu orzekającego do przekazania uczestnikom postępowania informacji w sprawie wykładni określonego przepisu prawa w orzecznictwie sądowym lub jego stosowania.

Przedstawiciele Kancelarii Prezydenta RP podczas debaty nad ustawą o Trybunale Konstytucyjnym, 76. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

Senator Michał Seweryński, sprawozdawca mniejszości komisji: praw człowieka i ustawodawczej w sprawie ustawy o Trybunale Konstytucyjnym; 76. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

Senat wykluczył ponadto uczestnictwo Rady Ministrów w postępowaniu w sprawach zgodności z konstytucją celów lub działalności partii politycznych i sporów kompetencyjnych pomiędzy centralnymi konstytucyjnymi organami państwa. Doprecyzował przepis regulujący zasady udziału w postępowaniu rzecznika praw dziecka. Uchwalił, że Prokuratoria Generalna Skarbu Państwa bierze udział w postępowaniu wyłącznie jako pełnomocnik Rady Ministrów lub ministra w sprawach aktów normatywnych dotyczących Skarbu Państwa. Dopuszczył udział w rozprawie pracowników Kancelarii Sejmu i Kancelarii Senatu. Izba określiła też zasadę jawności akt i sporządzania odpisów z nich. Doprecyzowała przepis dotyczący wznowienia biegu terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej w razie wystąpienia przez skarżącego z wnioskiem o ustanowienie pełnomocnika

Minister Krzysztof Łaszkiewicz z Kancelarii Prezydenta, 76. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

z urzędu. Senat zobowiązał prezesa TK do przekazania uczestnikom informacji o podjęciu zawieszono postępowania w sytuacji, w której wniosek grupy posłów lub senatorów uzyska poparcie odpowiednio: 50 posłów lub 30 senatorów kolejnej kadencji Sejmu i Senatu, a także Rządowe Centrum Legislacji do zapewnienia udziału Rady Ministrów i prezesa Rady Ministrów w postępowaniu przed TK. Inne uchwalo-

ne zmiany miały charakter redakcyjny, porządkujący, ujednocwiający i doprecyzowujący, usuwały zbędne odesłania. Izba dodała także przepis przejściowy dotyczący udziału Rady Ministrów w postępowaniach przed Trybunałem Konstytucyjnym.

Od początku ustawa budziła liczne kontrowersje. Grupa posłów złożyła do Trybunału Konstytucyjnego wniosek (sygn. akt K 34/15) o zbadanie zgodności z konstytucją przepisów regulujących m.in. wybór sędziów trybunału, status sędziego i postępowanie przed TK, rozpatrzony 3 XII 2015 r. Trybunał uznał za niezgodny z konstytucją przepis umożliwiający Sejmowi poprzedniej kadencji wybór 2 sędziów TK w miejsce sędziów, których kadencja upływała odpowiednio 2 i 8 XII 2015 r. Za zgodne z konstytucją uznał natomiast przepisy regulujące wybór 3 sędziów wybranych w miejsce sędziów TK, których kadencja upływała 6 XI 2015 r. Trybunał uznał ponadto, że przepis dotyczący ślubowania składanego przez nowo wybranego sędziego TK wobec prezydenta nakłada na głowę państwa obowiązek niezwłocznego odebrania takiego ślubowania. Jakikolwiek inne sposoby rozumienia tego przepisu zaś ocenił jako niekonstytucyjne. Za zgodne z konstytucją trybunał uznał przepisy dotyczące powoływania prezesa i wiceprezesa TK przez prezydenta, a także przyznanie sędziom trybunału w stanie spoczynku immunitetu formalnego, polegającego na uzależnieniu pociągnięcia do odpowiedzialności karnej (z wyłączeniem wykroczeń) lub pozbawienia wolności od zgody Zgromadzenia Ogólnego Sędziów TK. Zgodne z konstytucją jest także, zdaniem TK, rozwiązanie umożliwiające mu umorzenie postępowania, jeśli w sprawie nie występuje istotne zagadnienie prawne wymagające jego rozstrzygnięcia.

Ustawa obowiązywała od 30 VIII 2015 r.

Sejm VIII kadencji 19 XI 2015 r. uchwalił jednak jej nowelizację, którą Senat IX kadencji poparł bez poprawek na 2. posiedzeniu. **Ustawa o zmianie ustawy o Trybunale Konstytucyjnym** przewiduje, że prezesa TK powołuje prezydent spośród co najmniej 3 kandydatów przedstawionych przez Zgromadzenie Ogólne Sędziów Trybunału Konstytucyjnego na 3 lata. Prezesem TK można zostać 2-krotnie. Dotychczasowa ustawa nie regulowała sprawy kadencyjności. Ponadto z 30 do 21 dni skrócono czas na wybór kandydatów w razie zmiany na stanowisku prezesa TK.

Zmieniono też wymogi dotyczące sędziów TK. W myśl nowelizacji mogą nimi zostać osoby, które posiadają kwalifikacje odpowiednie do zajmowania stanowiska sędziego SN lub NSA. Wnioski w sprawie zgłaszania kandydatów na sędziów TK można składać do marszałka Sejmu 30 dni przed upływem ich kadencji. Nowelizacja przewiduje również, że na złożenie wobec prezydenta RP ślubowania, które – jak doprecyzowano w niej – rozpoczyna bieg kadencji, sędziowie będą mieć 30 dni. W wypadku sędziów Trybunału Konstytucyjnego, których kadencja upływa w 2015 r., termin na złożenie wniosku w sprawie

Debata nad nowelizacją ustawy o Trybunale Konstytucyjnym, 2. posiedzenie Senatu IX kadencji.

kandydatur na te miejsca to 7 dni od daty wejścia w życie nowelizacji. Ustawa przewidywała również, że kadencja dotychczasowego prezesa i wiceprezesa TK wygaśnie po upływie 3 miesięcy od wejścia w życie nowych przepisów.

Nowelizacja, która weszła w życie 5 XII 2015 r., również budziła liczne kontrowersje. Grupa posłów, rzecznik praw obywatelskich, Krajowa Rada Sądownictwa i pierwszy prezes Sądu Najwyższego złożyli do TK wnioski (sygn. akt K 37/15, K 38/15, K 40/15) o zbadanie jej zgodności z konstytucją, rozpatrzone 9 XII 2015 r. Trybunał uznał, że tryb uchwalenia nowelizacji był zgodny z konstytucją. Orzekł, że procedura obsadzania stanowisk kierowniczych w TK, w której dopuszczono możliwość ubiegania się o reelekcję, stwarza organowi władzy wykonawczej pole do nieuprawnionego oddziaływania na funkcjonowanie sądu konstytucyjnego. W ocenie trybunału wprowadzenie 30-dniowego terminu na złożenie ślubowania narusza zasadę, że sędzia TK wybrany przez Sejm powinien mieć możliwość złożenia ślubowania niezwłocznie po wyborze. Zaskarżony przepis, przyznający prezydentowi kompetencję do współuczestniczenia w procedurze obsadzania składu trybunału, naruszył przepis konstytucji, zgodnie z którym sędziów TK wybiera Sejm. Trybunał orzekł też, że przepis ustawy o TK w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do zgłoszenia kandydata na sędziego Trybunału Konstytucyjnego i jego wyboru przez Sejm zamiast sędziego, którego kadencja

upłynęła 6 XI 2015 r., jest niezgodny z konstytucją, jego stosowanie prowadziłoby do obsadzenia stanowisk sędziowskich w liczbie większej niż przewidziana w konstytucji. Za niezgodne z konstytucją TK uznał również rozwiązanie, uzależniające rozpoczęcie biegu kadencji sędziego trybunału wybranego przez Sejm od złożenia przez niego ślubowania, gdyż, zdaniem TK, oznaczałoby opóźnienie biegu kadencji, a także pośrednie włączenie prezydenta w tryb wyboru sędziego. W ocenie trybunału niezgodny z konstytucją jest także przepis przewidujący wygaśnięcie „kadencji” dotychczasowego prezesa i wiceprezesa TK po upływie 3 miesięcy od wejścia w życie nowelizacji.

Kolejną nowelizację Sejm VIII kadencji uchwalił 22 XII 2015 r., a Senat IX kadencji poparł bez poprawek na 6. posiedzeniu. **Ustawa o zmianie ustawy o Trybunale Konstytucyjnym** przewiduje, że TK ma rozstrzygać sprawy w pełnym składzie, czyli przy udziale co najmniej 13 sędziów. Orzeczenia wydawane w pełnym składzie będą zapadać większością $\frac{2}{3}$ głosów, co ma zwiększyć ich powagę i znaczenie. Zgromadzenie Ogólne Sędziów TK ma podejmować uchwały również większością $\frac{2}{3}$ głosów, w obecności co najmniej 13 sędziów, w tym prezesa lub wiceprezesa TK. Nowelizacja dopuszcza orzekanie przez TK w mniejszym składzie, ale w ściśle określonych wypadkach. W składzie 7 sędziów będą rozpatrywane sprawy wszczęte skargą konstytucyjną albo pytaniem prawnym, oceniana będzie zgodność ustaw

Debata na temat nowelizacji ustawy o Trybunale Konstytucyjnym, 6. posiedzenie Senatu IX kadencji.

z umowami międzynarodowymi, których ratyfikacja wymagała zgody ustawowej. Z kolei w składzie 3 sędziów będą zapadały decyzje o nadawaniu biegu skargom konstytucyjnym oraz wnioskowi o stwierdzenie konstytucyjności, z którym wystąpił organ samorządu terytorialnego, związek zawodowy, organizacja pracodawców, kościół lub inny związek wyznaniowy. Skład 3-osobowy będzie podejmował też decyzje w sprawach wyłączenia sędziego.

Nowelizacja przewiduje, że na wniosek uczestnika postępowania TK będzie rozpoznawał sprawy na rozprawie, co służy realizacji zasady jawności postępowania. Terminy rozpraw będą wyznaczone według kolejności wpływu spraw do trybunału, a rozprawy mają się odbywać nie wcześniej niż po upływie 3 miesięcy od dnia doręczenia uczestnikom postępowania zawiadomienia o ich terminie, w wy-

padku spraw orzekanych w pełnym składzie zaś – nie wcześniej niż po upływie 6 miesięcy.

Nowelizacja doprecyzowuje również, że kandydatów na prezesa Trybunału Konstytucyjnego może zgłosić co najmniej 3 sędziów TK, a każda osoba może zgłosić tylko 1 kandydata. Nowelizacja usuwa także z ustawy o TK regulacje dotyczące postępowania w sprawie stwierdzenia przeszkody w sprawowaniu urzędu przez prezydenta. Reguluje również zasady prowadzenia postępowań wszczętych przed wejściem w życie nowelizacji.

Nowelizacja, obowiązująca od 28 XII 2015 r., także budziła liczne kontrowersje. Pierwszy prezes Sądu Najwyższego i grupa posłów złożyli do TK wnioski (sygn. akt K 47/15 i K 48/15) o zbadanie jej zgodności z konstytucją, nierozpatrzone do końca 2015 r.

UKŁADY STOWARZYSZENIOWE Z UNIĄ EUROPEJSKĄ

Senat na 71. posiedzeniu, w obecności ambasadora Gruzji w Polsce Nikołozia Nikołozishvili, wyraził zgodę na ratyfikowanie przez prezydenta **Układu o stowarzyszeniu między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej oraz ich państwami członkowskimi, z jednej strony, a Gruzją, z drugiej strony, sporządzonego w Brukseli dnia 27 czerwca 2014 r.** Zasady ogólne układu o stowarzyszeniu odnoszą się m.in. do poszanowania zasad demokratycznych, praw człowieka i podstawowych wolności, praworządności, respektowania zasady suwerenności i integralności terytorialnej, sprawowania rządów, walki z korupcją, zwalczania międzynarodowej przestępczości zorganizowanej i terroryzmu, promowania zrównoważonego rozwoju.

Integracja Gruzji z Unią Europejską rozpoczęła się podpisaniem w 1996 r. umowy o partnerstwie i współpracy. W 2004 r. Gruzja została objęta europejską polityką sąsiedztwa, 2 lata później przyjęto plan działania europejskiej polityki sąsiedztwa Unia Europejska – Gruzja, który wyznacza strategiczne cele współpracy. W 2009 r. zainaugurowano Partnerstwo Wschodnie, a w 2010 r. oficjalnie rozpoczęto negocjacje układu o stowarzyszeniu. Parlament Gruzji jednomyślnie ratyfikował układ 18 VII 2014 r. Przewiduje się, że dzięki integracji eksport z Gruzji do państw UE wzrośnie o 12%, a z Unii Europejskiej do Gruzji – o 7,5%. Wzrost gruzińskiego PKB wyniesie 4,3%. Obecnie obroty handlowe Gruzji z państwami Unii Europejskiej to ok. 27%.

Senator Edmund Wittbrodt, sprawozdawca Komisji Spraw Unii Europejskiej; 71. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

Ambasador Gruzji w Polsce Nikołoz Nikolozishvili (z lewej), 76. posiedzenie Senatu VIII kadencji.

USTAWY ODRZUCONE

Ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym

Nowelizacja miała zwiększyć bezpieczeństwo pieszych na przejściu bez sygnalizacji świetlnej. Przewidywała, że pieszy oczekujący na możliwość wejścia na przejście przez jezdnię lub torowisko będzie miał pierwszeństwo przed pojazdem, z wyjątkiem tramwaju. Przed wejściem na pasy pieszy miał zatrzymać się i upewnić, czy kierujący pojazdem ustępuje mu pierwszeństwa. Kierowcy, z wyjątkiem motorniczych tramwaju, mieli mieć obowiązek ustąpienia pierwszeństwa nie tylko pieszemu na przejściu, ale także czekającemu przed nim. Obecnie osoba na przejściu ma pierwszeństwo przed pojazdem, a jednocześnie nie wolno jej wchodzić na jezdnię bezpośrednio przed jadący pojazd, w tym również na pasy.

Nowela przewidywała też zmianę definicji ustąpienia pierwszeństwa pieszemu jako powstrzymania się od ruchu, jeżeli mógłby on zmusić pieszego do zatrzymania się, zwolnienia, przyspieszenia lub do powstrzymania się przed wejściem na przejście. Nowe rozwiązania miały być szczególnie istotne dla pieszych o ograniczonej sprawności ruchowej, głównie dla osób starszych i niepełnosprawnych.

Z opinią tą nie zgodził się Senat, odrzucając 38 głosami, przy 37 – przeciw i 2 wstrzymujących się, ustawę podczas 82. posiedzenia. Jak napisano w uzasadnieniu, „przyjęte przez Sejm rozwiązanie może wbrew intencjom jego autorów obniżyć poziom bezpieczeństwa pieszych”. W opinii Senatu problemu pieszy a kierujący pojazdem nie da się rozwiązać za pomocą prostego na pierwszy rzut oka zabiegu legislacyjnego. Niezbędne są natomiast działania profilaktyczne: kampanie informacyjne wśród wszystkich użytkowników dróg, poprawa infrastruktury drogowej (właściwe oznaczanie przejść dla pieszych, ich oświetlenie lub wyposażenie w sygnalizację świetlną, budowa przejść bezkolizyjnych) oraz egzekwowanie dotychczas obowiązujących przepisów, w szczególności w stosunku do kierowców wymuszających pierwszeństwo na przejściach dla pieszych lub niezachowujących ostrożności w pobliżu przejść.

Sejm podzielił opinię Senatu i przyjął jego wniosek na 102. posiedzeniu, 9 X 2015 r.

Ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych

Senat na 82. posiedzeniu, głosami 60 senatorów, przy 18 – przeciw i 1 wstrzymującym się, odrzucił nowelizację. Swoje stanowisko uzasadnił tym, że przyjęte rozwiązanie narusza spójność nie tylko regulacji z zakresu ustroju sądów powszechnych i statusu poszczególnych grup zawodowych w nich zatrudnionych, ale także unormowań dotyczących legitymacji procesowej w sprawach rozpoznawanych przez sądy pracy.

Ustawa przewiduje, że w sprawach o roszczenia majątkowe ze stosunku służbowego lub stosunku pracy, wszczętych z powództwa sędziego, referen-

darza sądowego, asystenta sędziego lub dyrektora sądu do strony pozwanej będzie mógł przystąpić minister sprawiedliwości jako tzw. interwenient uboczny, czyli taki uczestnik procesu cywilnego, który nie jest stroną, ale ma interes prawny w rozstrzygnięciu sprawy na korzyść jednej ze stron. Przystąpienie do postępowania będzie możliwe do zamknięcia rozprawy w drugiej instancji.

Sejm odrzucił wniosek Senatu na 102. posiedzeniu, 9 X 2015 r.

Nowela weszła w życie 18 XI 2015 r.

III

DZIAŁALNOŚĆ KOMISJI

Problematyka prac komisji

Rok 2015 był ostatnim rokiem działalności komisji senackich VIII kadencji. Pracowało ich nadal 16, łącznie odbyły 688 posiedzeń, rozpatrzyły 435 ustaw.

W IX kadencji swoją działalność podjęło również 16 komisji. Na 1. posiedzeniu Senat dokonał jednak zmian dotyczących stałych komisji senackich. Zamiast dotychczasowej Komisji Gospodarki Narodowej utworzono Komisję Gospodarki Narodowej i Innowacyjności (zakres jej działania rozszerzono o sprawy dotyczące rozwoju i wspierania innowacyjnej gospodarki, wpływu nowych technologii

i zmian technologicznych na szanse rozwojowe Polski) oraz Komisję Infrastruktury (zakres zainteresowań to gospodarka przestrzenna i mieszkaniowa, budownictwo, transport, łączność, informatyzacja i gospodarka morska). Komisja Spraw Zagranicznych i Komisja Spraw Unii Europejskiej natomiast połączone zostały w 1 – Komisję Spraw Zagranicznych i Unii Europejskiej (połączenie zakresu kompetencji obu komisji). W 2015 r. komisje Senatu IX kadencji odbyły 120 posiedzeń, a rozpatrzyły 45 ustaw.

Sprawy regulaminowe i senatorskie

Komisja Regulaminowa, Etyki i Spraw Senatorskich VIII kadencji w 2015 r. zebrała się na 10 posiedzeniach, rozpatrzyła ustawę o zmianie ustawy o prokuraturze, ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora, ustawy o ochronie danych osobowych, ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, ustawy o Rzeczniku Praw Dziecka oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych.

Ustosunkowała się również do projektów zmian Regulaminu Senatu (20 I i 19 III 2015 r.). Pierwsza miała na celu umożliwienie rozpatrywania projektów uchwał w sprawie ustanowienia danego roku rokiem osoby, wydarzenia albo związanego z przypadającą w danym roku rocznicą także przez inne komisje senackie, a nie tylko przez Komisję Ustawodawczą; projekt ten został jednak wycofany przez wnioskodawców. Zgodnie z drugą zmianą, obowiązującą od 16 IV 2015 r., sprawozdawcą Komisji Ustawodawczej może zostać także senator niebędący jej członkiem, jeżeli jest wnioskodawcą projektu uchwały, senatorem popierającym wniosek albo członkiem komisji będącej wnioskodawcą. Komisja regulaminowa przygotowywała również projekty uchwał Senatu w sprawie zmian w składach komisji senackich.

Ponadto komisja rozpatrzyła sprawozdania z wydatków budżetowych biur senatorskich VIII kadencji za rok 2014 oraz pozytywnie zaopiniowała projekt budżetu Kancelarii Senatu na rok 2016. Przeana-

lizowała też 1 wniosek o wyrażenie zgody na pociągnięcie senatora do odpowiedzialności karnej i 2 – o pociągnięcie senatorów do odpowiedzialności za wykroczenia.

Podczas posiedzenia 18 III 2015 r. komisja postanowiła wycofać, przygotowany 7 V 2014 r., projekt ustawy o zmianie ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora, ustawy o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne oraz ustawy o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa. Komisja uznała, że skoro analogiczny projekt ustawy przygotowany przez Ministerstwo Sprawiedliwości reguluje sprawę oświadczeń majątkowych w sposób kompleksowy, nie ma potrzeby dublowania prac legislacyjnych w tej sprawie.

Powołana uchwałą Senatu na 1. posiedzeniu Komisja Regulaminowa, Etyki i Spraw Senatorskich IX kadencji w 2015 r. odbyła 13 posiedzeń, rozpatrzyła 1 ustawę. Przeanalizowała także wniosek o wyrażenie zgody na pociągnięcie senatora do odpowiedzialności karnej i wniosek o wyrażenie zgody na pociągnięcie senatora do odpowiedzialności za wykroczenie. Komisja zaopiniowała ponadto dla marszałka Senatu propozycję kart do głosowania tajnego w sprawie powołania członków Rady Polityki Pieniężnej wraz z wzorami protokołów tego głosowania. Przygotowywała również projekty uchwał Senatu w sprawie zmian w składach komisji senackich.

Wykonywanie orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego, legislacja i spójność prawa

Komisja Ustawodawcza VIII kadencji była jedną z aktywniejszych komisji senackich. W 2015 r. odbyła 75 posiedzeń, rozpatrzyła 32 ustawy, pracowała nad 16 projektami ustaw i 5 projektami uchwał. Komisja przygotowała także projekt no-

welizacji prawa geodezyjnego i kartograficznego, który wycofała w związku z uchwaleniem stosownej ustawy.

W 2015 r. Komisja Ustawodawcza rozpatrzyła 19 orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego. Z przy-

gotowanych przez nią w 2014 r. projektów ustaw realizujących jego wyroki w 2015 r. Izba przyjęła 4 i wniosła je do Sejmu. Na ich podstawie zostały uchwalone ustawy:

- ♦ o zmianie ustawy – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (wyrok TK, sygn. akt K 19/11): przyznanie obwinionemu lub podejrzanemu o popełnienie wykroczenia prawą do obrony, w tym do korzystania z pomocy obrońcy, i wprowadzenie obowiązku pouczenia tych osób o tym;
- ♦ o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (postanowienie TK, sygn. akt S 4/14): umożliwienie żądania przez pozwanego od sądu pierwszej instancji zwrotu połowy uiszczonej opłaty od zarzutów od nakazu zapłaty, wydanego w postępowaniu nakazowym, jeżeli postępowanie w pierwszej instancji zakończono zawarciem ugody sądowej;
- ♦ o zmianie ustawy – Prawo do postępowaniu przed sądami administracyjnymi (postanowienie TK, sygn. akt SK 22/11): zobowiązanie sądu przed odrzuceniem skargi kasacyjnej z powodu braków do wezwania do ich usunięcia w ciągu 7 dni; dotyczy to postępowania sądowo-administracyjnego i cywilnego.

Sejm VII kadencji nie zakończył prac nad projektem ustawy o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (postanowienie TK, sygn. akt S 2/14), mającym na celu usunięcie nieprawidłowości w postępowaniach karnych, w których osoby małoletnie, pokrzywdzone przez 1 lub oboje rodziców, reprezentowane są przez kuratora ustanowionego przez sąd opiekuńczy.

Zgodnie ze swoim zakresem działalności komisja zapoznała się z „Informacją o istotnych problemach wynikających z działalności i orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego w 2014 roku” (6 V 2015 r.).

Komisja Ustawodawcza 2 razy ustosunkowywała się do projektów postanowień prezydenta RP o zarządzeniu ogólnokrajowego referendum. Wspólnie z komisjami: Budżetu i Finansów Publicznych, Praw Człowieka, Praworządności i Petycji oraz Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej pozytywnie zaopiniowała propozycję prezydenta Bronisława Komorowskiego (14 V 2015 r.), a negatywnie – wspólnie z komisjami: Budżetu i Finansów Publicznych, Środowiska, Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej, Nauki, Edukacji i Sportu oraz Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej – propozycję prezydenta Andrzeja Dudy (27 VIII 2015 r.).

W omawianym okresie Komisja Ustawodawcza wspólnie z Komisją Praw Człowieka, Praworządności i Petycji zorganizowała posiedzenie poświęcone polityce postpenitencjarnej państwa (23 IV 2015 r.). Senatorowie wysłuchali informacji na temat tej polityki,

ze szczególnym uwzględnieniem efektywności wykorzystania funduszu postpenitencjarnego. Mówiono także o uspołecznianiu oddziaływań penitencjarnych jako nowoczesnym kierunkiem polityki karnej państwa. Przypomniano, że Polska należy do ścisłej czołówki państw europejskich o najwyższym wskaźniku osób przebywających w zakładach karnych. Senatorowie zapoznali się także z działalnością Ośrodka Readaptacyjnego „Mateusz”, przedstawioną przez Waldemara Dąbrowskiego, prezesa Stowarzyszenia Profilaktyki i Resocjalizacji „Mateusz” w Toruniu.

27 III 2015 r. senatorowie z Komisji Ustawodawczej spotkali się z delegacją Sądu Konstytucyjnego Gruzji na czele z jego wiceprzewodniczącym Zazą Tawadze. Gruzini sędziowie zapoznali się z procedurą wykonywania orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego przez Senat, senatorowie zaś – ze strukturą Sądu Konstytucyjnego Gruzji. 8 VI 2015 r. komisja gościła dele-

gację Senatu Kenii na czele z jego przewodniczącym Davidem Ekwee Ethuro. Celem spotkania była przede wszystkim wymiana doświadczeń dotyczących parlamentaryzmu w obu krajach i zapoznanie się przez kenijskich gości z informacjami mogącymi służyć w dalszym rozwoju, powołanej w 2013 r. w tym kraju, drugiej izby parlamentu.

Komisja Ustawodawcza IX kadencji zebrała się na 11 posiedzeniach, rozpatrzyła 2 nowelizacje ustawy o Trybunale Konstytucyjnym oraz przeprowadziła pierwsze czytania 5 projektów uchwał okolicznościowych. Rozpatrzyła też 3 wyroki TK i przygotowała projekty ustaw realizujące 2 z nich. Projekt ustawy o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz ustawy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opieku-

nów (sygn. akt SK 7/11) likwiduje przesłanki uniemożliwiające przyznanie świadczenia pielęgnacyjnego rodzicowi, który rezygnuje z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z koniecznością sprawowania opieki nad niepełnosprawnym dzieckiem, gdy drugi z rodziców ma prawo do świadczenia pielęgnacyjnego na inne dziecko w rodzinie. Projekt ustawy o zmianie ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (sygn. akt P 37/09) ma na celu wprowadzenie w postępowaniu sądowo-administracyjnym w przedmiocie skargi na odmowę udostępnienia do wglądu dokumentów znajdujących się w zasobach IPN jawnego rozpoznania skargi oraz umożliwienie stronie zapoznania się z uzasadnieniem orzeczenia sądu administracyjnego w tej sprawie.

Budżet i finanse publiczne

Komisja Budżetu i Finansów Publicznych w ostatnim roku VIII kadencji, podobnie jak w latach poprzednich, wykazała się dużą aktywnością. W czasie 65 posiedzeń ustosunkowała się do 49 ustaw. Dwukrotnie rozpatrywała projekty postanowień prezydenta RP o zarządzeniu ogólnokrajowego referendum: 14 V 2015 r. – wspólnie z komisjami: Praw Człowieka, Praworządności i Petycji, Ustawodawczą oraz Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej – pozytywnie zaopiniowała propozycję referendum prezydenta Bronisława Komorowskiego (referendum dotyczące: zmiany systemu wyborczego, finanso-

wania partii politycznych i rozstrzygnięcia wątpliwości w wykładni przepisów w sprawach podatkowych na rzecz podatnika), a 27 VIII 2015 r. – wspólnie z komisjami: Środowiska, Ustawodawczą, Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej, Nauki, Edukacji i Sportu oraz Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej – negatywnie odniosła się do propozycji prezydenta Andrzeja Dudy (pytania o obniżenie wieku emerytalnego i uzależnienie nabycia prawa do emerytury od długości trwania stażu pracy, o przyszłość Lasów Państwowych oraz o zmianę w systemie edukacji dotyczącą obowiązku szkolnego 6-latków).

Wspólne posiedzenie komisji: Budżetu i Finansów Publicznych oraz Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej, 3 III 2015 r., poświęcono tematyce lokalizacji instytucji publicznych jako elementowi polityki miejskiej i regionalnej. Podjęto próbę odpowiedzi na pytanie o deglomerację administracji państwowej i wzmocnienie dzięki temu innych niż stolica ośrodków miejskich dysponujących odpowiednim potencjałem. Senatorom przedstawiono przykłady deglomeracji na podstawie doświadczeń niektórych krajów europejskich, m.in. Niemiec, Szwajcarii, Czech, Słowacji. Wiceminister infrastruktury Paweł Orłowski odniósł się do deglomeracji administracji centralnej w kontekście

koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego, a także projektowanej polityki miejskiej. Podkreślił znaczenie umiejscawiania różnego rodzaju instytucji publicznych dla wzmocnienia potencjałów lokalnych, subregionalnych, a także miast metropolitalnych. Wiceminister finansów Jacek Kapica poinformował, że jego resort dostrzega korzyści wynikające z lokalizowania instytucji administracji poza Warszawą, podał przykłady takich rozwiązań. Z podsumowań dyskusji podczas posiedzenia wynikało, że deglomeracja to nie tylko narzędzie rozwoju, lepszego wykorzystania czy innego rozmieszczenia kapitału społecznego i intelektualnego, ale też element polityki rozwojowej państwa.

Podczas wspólnego posiedzenia z Komisją Gospodarki Narodowej, 14 IV 2015 r., zapoznano się z „zieloną księgą”: „Tworzenie unii rynków kapitałowych” – COM (2015) 63. Wiceminister finansów Izabela Leszczyńska przedstawiła stanowisko rządu na jej temat,

wyrażające poparcie co do kierunku idei zwiększenia pozabankowego finansowania przedsiębiorstw, ale przy zachowaniu bezpieczeństwa obrotu i dbałości o autonomię i specyfikę lokalnych rynków kapitałowych. W trakcie dyskusji przedstawiciele Giełdy Papierów Wartościowych SA, Związku Banków Polskich i Konferencji Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce przekonywali, że unia daje szansę rozwoju rynków instrumentów dłużnych i udziałowych, nie uwzględnia jednak słabszej pozycji wyjściowej mniejszych emitentów. Wskazywali na brak w „zielonej księdze” analizy potrzeb małych i średnich przedsiębiorstw.

Połączone komisje przygotowały także 5 V 2015 r. opinię na temat „zielonej księgi”. Poparły stanowisko rządu i różnych interesariuszy w tej sprawie. Uznały, że nowe regulacje powinny w odpowiednim stopniu uwzględniać uwarunkowania lokalne poszczególnych krajów członkowskich UE, a działania konsolidacyjne rynków kapitałowych nie mogą prowadzić do monopolu kapitałowego, szkodliwego dla jego uczestników. Zdaniem obu komisji część celów wskazanych w „zielonej księdze” wzajemnie się wyklucza. Liberalizacja przepisów dotyczących niektórych obowiązków informacyjnych, w tym zasad emisji prospektów, nie służy zwiększeniu bezpieczeństwa detalicznych inwestorów. Komisje wyraziły nadzieję, że likwidacja barier na drodze pogłębionej integracji europejskich rynków kapitałowych i dalsze działania Komisji Europejskiej zapowiedziane w „zielonej księdze” przyczynią się do aktywizacji rynków kapitałowych w dziedzinie finansowania wartościowych, pro wzrostowych projektów UE, korzystnych dla całej europejskiej gospodarki.

Na posiedzeniu 10 VI 2015 r. komisja budżetu zapoznała się z przedstawionymi przez pierwszego prezesa Sądu Najwyższego „Uwagami o stwierdzonych nieprawidłowościach i lukach w prawie”. Wynika z nich, że istnieją rozbieżności w wykładni art. 107 kodeksu karnego skarbowego co do oceny charakteru przepisów ustawy o grach hazardowych. Dotyczą one tego, czy jej przepisy mają charakter techniczny i jaki powinien być skutek stwierdzenia technicznego ich charakteru przez sąd karny. Trybunał Konstytucyjny orzekł, że notyfikacja nie stanowi elementu konstytucyjnego trybu ustawodawczego, ale nie ocenił, czy kwestionowane przepisy ustawy o grach hazardowych mają charakter techniczny. Biuro Legislacyj-

ne Kancelarii Senatu przedstawiło kilka wariantów rozwiązania problemu wskazanego przez Sąd Najwyższy. Ponieważ w Sejmie rozpoczął się proces legislacyjny dotyczący nowelizacji ustawy o grach hazardowych, komisja postanowiła nie podejmować prac nad zmianą tych przepisów.

W ramach współpracy z Najwyższą Izbą Kontroli w kwestii podejmowania przez Senat inicjatyw legislacyjnych, sygnalizowanych przez NIK we wnioskach pokontrolnych, komisja budżetu rozpatrywała wskazane przez prezesa Najwyższej Izby Kontroli wnioski *de lege ferenda*, zawarte w wynikach kontroli: „Nadzór nad publicznym obrotem instrumentami finansowymi” i „Egzekwowanie przepisów prawa wobec podmiotów prowadzących działalność w zakresie zakładów wzajemnych” (23 IX 2015 r.) i postanowiła nie podejmować inicjatywy ustawodawczej w tych sprawach.

Podobnie jak w latach poprzednich, Komisja Budżetu i Finansów Publicznych 3 III 2015 r. odbyła wizytę studyjną na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Senatorom przedstawiono informację na temat aktualnej sytuacji i perspektyw działania warszawskiej giełdy, jej roli w finansowaniu polskiej gospodarki, misji Grupy Kapitałowej GPW, rynku pierwszego wyboru w Europie Środkowej i Wschodniej, finansowania rozwoju polskiej gospodarki, akcjonariatu obywatelskiego, najważniejszych wyzwań stojących przed polskim rynkiem kapitałowym, zintegrowanych rynków kapitałowych w Unii Europejskiej, a także utworzenia centrum kapitałowego w Warszawie – Warsaw Capital City. Omówiono kwestie związane ze zróżnicowaną ofertą produktową, klientami w centrum biznesowym giełdy i stabilną sytuacją finansową Grupy GPW. Zaprezentowano również osiągnięcia, kierunki rozwoju i wyzwania Towarowej Giełdy Energii.

Polityka gospodarcza

Podobnie jak w poprzednich latach VIII kadencji, w 2015 r. **Komisja Gospodarki Narodowej** była jedną z aktywniej pracujących komisji branżowych. Zebrała się 84 razy (2. miejsce pod względem liczby posiedzeń), rozpatrzyła 74 ustawy (1. miejsce).

Przewodniczący komisji budżetu senator Kazimierz Kleina 21 IV 2015 r. wziął udział w zorganizowanym w Senacie spotkaniu z delegacją Europejskiego Trybunału Obrachunkowego, podczas którego mówiono o rozliczalności i transparentności wykorzystywania środków publicznych. Prezes Trybunału Vítor Caldeira podkreślił znaczenie intensywnej współpracy między ETO a parlamentami, instytucjami zarządzającymi i kontrolnymi poszczególnych państw członkowskich UE w obliczu nowego rozdziału środków finansowych. Przypomniał, że ETO, jako niezależny, zewnętrzny audytor UE, sprawdza, czy fundusze unijne zostały pozyskane i wykorzystane zgodnie z zasadami gospodarności, wydajności i skuteczności. Za-

znaczył, że w okresie kryzysu trzeba podnieść poziom rozliczalności i transparentności w procesie nadzoru nad wykorzystaniem środków publicznych. Szczególną rolę w tym względzie ma do odegrania kontrola parlamentarna i współpraca między parlamentami krajów członkowskich a audytorami publicznymi UE.

Komisja Budżetu i Finansów Publicznych IX kadencji na swoich 9 posiedzeniach w 2015 r. ustosunkowała się do 2 ustaw.

Nie po raz pierwszy w tej kadencji komisja gospodarki zajęła się tematyką specjalnych stref ekonomicznych. Na posiedzeniu 11 III 2015 r. zapoznała się z informacją Ministerstwa Gospodarki o zmianach prawnych w zakresie zasad funkcjonowania

i udzielania pomocy publicznej w specjalnych strefach ekonomicznych, a także o staraniach przywrócenia uproszczonej procedury zmiany statusu gruntów rolnych położonych na terenie miast na cele inwestycyjne. Podczas tego samego posiedzenia komisji Ministerstwo Edukacji Narodowej zaprezentowało informację o współpracy specjalnych stref ekonomicznych ze szkołami zawodowymi. Omówiono także perspektywę współpracy rządu, samorządów, przedstawicieli przemysłu, izb rzemieślniczych, kuratoriów oświaty oraz dyrektorów szkół na rzecz tworzenia tzw. klas patronackich, zwiększania zakresu zajęć praktycznych i staży. Przedstawiciele specjalnych stref ekonomicznych zaprezentowali przykłady kooperacji firm ze szkołami. Postulowano opracowanie modelu kojarzenia absolwentów z pracodawcami, który mogłyby wykorzystywać starostwa powiatowe i mniejsze firmy. Wyrażano również zaniepokojenie planowanym obniżeniem tzw. intensywności dozwolonej pomocy publicznej w poszczególnych regionach.

Komisja gospodarki tradycyjnie już monitorowała sytuację w dziedzinie inwestycji drogowych i kolejowych. Na posiedzeniu 13 V 2015 r. cele i założenia drogowych i kolejowych programów inwestycyjnych w latach 2014–20 wraz z instrumentami prawnymi, organizacyjnymi i systemowymi służącymi ich implementacji omówili przedstawiciele Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju oraz kierownictwa spółki PKP PLK SA. Przedstawili też planowane docelowe sieci drogowe i kolejowe w 2023 i 2030 r. Poruszono też kwestie finansowania inwestycji ze środków

krajowych i europejskich. Zwracano także uwagę na koszty utrzymania i remontów istniejącej już infrastruktury.

Z projektami rozwiązań dotyczących problematyki wodno-kanalizacyjnej 19 V 2015 r. Komisję Gospodarki Narodowej i Komisję Środowiska zapoznało Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju. Wiceminister Paweł Orłowski przedstawił informację o wynikach prac resortowej komisji kodyfikacyjnej, przygotowującej projekt prawa budowlanego, regulującego sprawę realizacji zamierzenia budowlanego, a także przyłączy kanalizacyjnych.

Podczas wspólnego posiedzenia z Komisją Budżetu i Finansów Publicznych, 14 IV 2015 r., zapoznano się z „zieloną księgą”: „Tworzenie unii rynków kapitałowych” – COM (2015) 63, stanowiskiem rządu oraz przedstawicielami Giełdy Papierów Wartościowych SA, Związku Banków Polskich i Konferencji Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce na jej temat. W przygotowanej przez obie komisje opinii (5 V 2015 r.) w tej sprawie znalazło się poparcie dla stanowiska rządu i różnych interesariuszy. Komisje wskazały na potrzebę odpowiedniego uwzględnienia uwarunkowań lokalnych, a także uchronienia się przed powstaniem monopolu kapitałowego, szkodliwego dla uczestników rynku kapitałowego. Wyraziły nadzieję, że działania Komisji Europejskiej zapowiedziane w „zielonej księdze” przyczynią się do aktywizacji rynków kapitałowych w dziedzinie finansowania projektów UE korzystnych dla całej europejskiej gospodarki.

Wspólnie z Komisją Spraw Unii Europejskiej 21 IV 2015 r. dyskutowano na temat transatlantyckiego partnerstwa w sprawie handlu i inwestycji między UE a Stanami Zjednoczonymi. Zapoznano się z informacjami dotyczącymi umowy o partnerstwie transatlantyckim i stanu negocjacji. Przedstawiono planowane ograniczenia barier handlowych i omówiono konsekwencje obniżenia ceł oraz zniesienia barier pozataryfowych dla poszczególnych grup towarów eksportowanych z Polski do Unii Europejskiej i USA. W ocenie ekspertów partnerstwo przyniesie korzyści, ale należy się liczyć z możliwością utraty rynków zbytu dla niektórych polskich produktów. Na ryzyko strat narażony jest przemysł chemiczny i metalurgiczny.

Jak co roku, wspólnie z Komisją Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej oraz Komisją Praw Człowieka, Praworządności i Petycji, komisja gospodarki rozpatrzyła dokument „Stan bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz działania realizowane w tym zakresie w 2014 r.” (7 VII 2015 r.).

Zapoznała się także z informacją prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Adama Jassera na temat przestrzegania praw konsumenta w sprzedaży towarów i usług na odległość (23 IX 2015 r.). Wynika z niej, że mimo większej świadomości klientów i rzetelności handlujących wciąż trzeba prowadzić postępowania w sprawie nieuczciwych praktyk sprzedających. Potrzebna jest wzmożona edukacja w dziedzinie praw konsumenta. Senatorowie interesowali się przestrzeganiem praw kupujących przez internet i telefon, ochroną danych osobowych. Poruszyli kwestię transakcji transgranicznych i barier w dostępie do niektórych produk-

tów i usług. Według szacunków wartość polskiej gospodarki internetowej podwoiła się w ciągu ostatnich 5 lat i wyniosła ok. 32-35 mld zł w 2015 r.

21 IV 2015 r. przewodniczący Komisji Gospodarki Narodowej senator Marek Ziółkowski wziął udział w spotkaniu z delegacją Europejskiego Trybunału Obrachunkowego w Senacie. Rozmawiano o rozliczalności i transparentności wykorzystywania środków publicznych. Prezes ETO Vitor Caldeira podkreślił znaczenie intensywnej współpracy między ETO a parlamentami, instytucjami zarządzającymi i instytucjami kontrolnymi poszczególnych państw członkowskich Unii Europejskiej w obliczu nowego rozdziału środków finansowych. ETO jako niezależny, zewnętrzny audytor UE sprawdza, czy fundusze unijne zostały pozyskane i wykorzystane zgodnie z zasadami gospodarności, wydajności i skuteczności.

Przewodniczący komisji gospodarki senator Marek Ziółkowski spotkał się również 27 V 2015 r. z deputowanymi Izby Narodowości Mjanmy (Birma). Podczas spotkania poruszono kwestie transformacji ustrojowej i wzajemnych stosunków gospodarczych.

Komisja Gospodarki Narodowej i Innowacyjności IX kadencji, o rozszerzonych kompetencjach, w 2015 r. odbyła 9 posiedzeń, podczas których m.in. rozpatrzyła 7 ustaw.

Utworzona w IX kadencji Komisja Infrastruktury w 2015 r. spotkała się na 6 posiedzeniach, ustosunkowała się do 4 ustaw. Odbyła również posiedzenie (16 XII 2015 r.) poświęcone sytuacji zakładów napra-

wy infrastruktury kolejowej PKP PLK SA i przyjęła stanowisko w tej sprawie. Stwierdziła w nim m.in., że spółka Polskie Linie Kolejowe SA powinna opracować długoletni plan współpracy ze spółkami zależnymi w zakresie utrzymania infrastruktury, uwzględnić zwiększenie środków finansowych na ten cel w 2016 r., a do czasu powołania prezesa zarządu spółki wstrzymać konsolidację zakładów naprawy infrastruktury. Komisja uznała też, że zarząd spółki

winien zapewnić udział reprezentacji pracowników w tworzeniu planu restrukturyzacji spółek zależnych. Wskazała również na potrzebę podjęcia prac nad nowelizacją prawa zamówień publicznych, uwzględniającą stosowanie jednakowych zasad rekomendacji dla firm polskich i zagranicznych. Wyraziła wolę zorganizowania posiedzenia poświęconego wydatkowaniu środków unijnych przeznaczonych na infrastrukturę kolejową w Polsce.

Petycje, prawa i wolności obywatelskie

Komisja Praw Człowieka, Praworządności i Petycji w 2015 r., podobnie jak w latach ubiegłych, pracowała z dużą aktywnością. Zebrała się 74 razy, ustosunkowała się do 57 ustaw. Rozpatrzyła też – wspólnie z komisjami: Budżetu i Finansów Publicznych, Ustawodawczą oraz Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej – projekt postanowienia prezydenta Bronisława Komorowskiego o zarządzeniu ogólnokrajowego referendum i 14 V 2015 r. zaopiniowała go pozytywnie.

Jedno z ważniejszych zadań komisji praw człowieka stanowi rozpatrywanie petycji. Na posiedzeniu 10 VI 2015 r. komisja przyjęła sprawozdanie roczne z petycji rozpatrzonych w 2014 r.

W 2015 r. marszałek Senatu skierował do komisji 12 petycji (9 w VIII i 3 w IX kadencji Senatu), w tym 7 zbiorowych, 4 indywidualne i 1 wielokrotną, wniesioną przez podmioty zbiorowe. Ponadto komisja kontynuowała prace nad 9 petycjami, w tym 2 skierowanymi do niej w 2013 r. i 7 z 2014 r.

Autorzy 2 petycji postulowali podjęcie uchwał okolicznościowych w sprawie upamiętnienia 630. rocznicy zawarcia Unii w Krewie oraz upamiętnienia ofiar Obławy Augustowskiej z lipca 1945 r. W indywidualnych petycjach postulowano: wyłączenie z definicji dochodu dla świadczeń rodzinnych kwoty umorzenia zaległości czynszowych; zmianę zasad podziału dochodów jednostek samorządu terytorialnego; zmianę uprawnień do poświadczania zgodności kopii dokumentów z oryginałami w postępowaniu administracyjnym; wyeliminowanie z obrotu handlowego substancji

psychoaktywnych, tzw. dopalaczy; zmianę przepisów w sprawie kryteriów i sposobu stwierdzania tzw. śmierci mózgowej; zmianę uregulowania dotyczącego tymczasowego pomieszczenia w kontekście nowelizacji ustawy o ochronie praw lokatorów; wprowadzenie uprawnień do bezpłatnych leków dla osób najuboższych oraz przewlekle chorych dorosłych i dzieci; zapewnienie odpowiedzialności inwestora za zobowiązania wobec podwykonawców w umowach o roboty budowlane; zmianę przepisów prawa rodzinnego i opiekuńczego; zmianę systemu ubezpieczeń społecznych w taki sposób, by przedsiębiorcy prowadzący 1-osobową działalność gospodarczą niezatrudniający pracowników płacili składki ZUS dopiero po uzyskaniu dochodu.

Na podstawie petycji wniesionej w 2013 r. 10 VII 2015 r. komisja przygotowała projekt ustawy o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, realizujący postulat zawarty w petycji P-8-18/13, wniesionej przez Ogólnopolskie Stowarzyszenie Rodzin Osób Niepełnosprawnych. Wprowadza on możliwość nabycia prawa do zasiłku dla bezrobotnych przez osoby uprawnione do świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub zasiłku dla opiekuna z tytułu sprawowania opieki nad osobą niepełnosprawną, ale utraciły to świadczenie na skutek śmierci osoby, nad którą sprawowały opiekę. Senat na 82. posiedzeniu zdecydował o wniesieniu projektu do Sejmu.

Po rozpatrzeniu petycji wniesionych w 2014 r. komisja przygotowała 3 projekty ustaw:

- ♦ o zmianie ustawy o podatkach i opłatach lokalnych (realizacja postulatu zawartego w petycji P-8-21/14, wniesionej przez wójta gminy Ostrów Mazowiecka; projekt przygotowany przez komisję 18 III 2015 r.): zwolnienie podmiotowe w podatku od nieruchomości dla gminy, na obszarze której położona jest nieruchomość, z wyłączeniem nieruchomości zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej; projekt przyjęty na 76. posiedzeniu Senatu i wniesiony do Sejmu, ustawa weszła w życie 1 I 2016 r.;
- ♦ o zmianie ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego oraz niektórych innych ustaw (realizacja postulatu zawartego w petycji P-8-22/14, wniesionej przez osobę indywidualną oraz Zarząd Krajowy Związku Politycznie Represjonowanych Żołnierzy Górników; projekt przygotowany przez komisję 18 III 2015 r.): objęcie uprawnieniami do świadczeń pieniężnych, wynikających z ustawy o kombatantach, żołnierzy zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnionych w latach 1949–59, z przyczyn politycznych, w kopalniach węgla, kamieniołomach lub zakładach rud uranu oraz o żołnierzy z poboru z 1949 r. wcielonych z powodów politycznych do nadkontyngentowych brygad „Służby Polsce” i przymusowo zatrudnionych w kopalniach węgla lub kamieniołomach; projekt przyjęty na 78. posiedzeniu Senatu i wniesiony do Sejmu;
- ♦ o zmianie ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (realizacja postulatu zawartego w petycji P-8-24/14, wniesionej przez osobę indywidualną; projekt przygotowany przez komisję 29 IV 2015 r.): przyznanie możliwości dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia od Skarbu Państwa dzieciom matek pozbawionych wolności na podstawie uznanych za nieważne orzeczeń, urodzonym w więzieniu lub innym miejscu odosobnienia oraz osobom, których matka w okresie ciąży przebywała w więzieniu lub innym miejscu odosobnienia; projekt przyjęty na 79. posiedzeniu i wniesiony do Sejmu.

Zgodnie ze swoimi kompetencjami, podobnie jak w latach ubiegłych, komisja praw człowieka rozpatrywała informacje o działalności w roku 2014: Centralnego Biura Antykorupcyjnego (22 IV 2015 r.); rzecznika praw obywatelskich wraz z uwagami o stanie przestrzegania wolności i praw człowieka i obywatela (19 V 2015 r.); Instytutu Pamięi Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (27 V 2015 r.); Sądu Najwyższego wraz z uwagami o stwierdzonych nieprawidłowościach i lukach w prawie (10 VI 2015 r.); Policji na temat działalno-

ści, określonej w art. 19 ust. 1–21 ustawy o Policji, w tym informacje i dane, o których mowa w art. 20 ust. 3 tej ustawy (27 V 2015 r.); Krajowej Rady Sądownictwa (2 VII 2015 r.); prokuratora generalnego o łącznej liczbie osób, wobec których został skierowany wniosek o zarządzanie kontroli i utrwalania rozmów lub wniosek o zarządzanie kontroli operacyjnej (25 III 2015 r.).

Ponadto 27 V 2015 r. komisja rozpatrzyła dokument Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, zawierający ocenę funkcjonowania ustawy z 24 V 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej w okresie od 5 VI 2013 r. do 5 VI 2014 r.

Na posiedzeniu wspólnym z komisjami: Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej oraz Spraw Unii Europejskiej zaprezentowano jej również roczne sprawozdanie Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej (21 VII 2015 r.), w którym szczególnie dużo uwagi poświęcono sytuacji migrantów w Europie, prawom ofiar i prawom dziecka. Z kolei na posiedzeniu 2 IX 2015 r. komisja zapoznała się z raportem z wykonywania wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka przez Polskę za 2014 r., z którego wynika m.in., że z roku na rok rośnie liczba orzeczeń uznawanych przez Komitet Ministrów Rady Europy za wykonane przez Polskę, a maleje liczba wnoszonych przeciwko naszemu krajowi nowych skarg. Zwiększa się też zaangażowanie polskich sądów i trybunałów, w szczególności Naczelnego Sądu Administracyjnego i Trybunału Konstytucyjnego, a także Krajowej Rady Sądownictwa.

Podobnie jak co roku, wspólnie z Komisją Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej oraz Komisją Gospodarki Narodowej, komisja praw człowieka rozpatrzyła dokument „Stan bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz działania realizowane w tym zakresie w 2014 r.” (7 VII 2015 r.).

Od 2014 r. trwa współpraca z Najwyższą Izbą Kontroli w kwestii podejmowania przez Senat inicjatyw legislacyjnych, sygnalizowanych przez NIK we wnioskach pokontrolnych. W ramach tego współdziałania komisja praw człowieka rozpatrywała wskazane przez prezesa Najwyższej Izby Kontroli wnioski *de lege ferenda*, zawarte w wynikach kontroli:

- ◆ „Uzyskiwanie i przetwarzanie przez uprawnione podmioty danych z bilingów, informacji o lokalizacji oraz innych danych, o których mowa w art. 180 c i d ustawy Prawo telekomunikacyjne” – kontynuacja prac z 2014 r. (19 V i 7 VII 2015 r.): komisja zdecydowała o niepodjęciu inicjatywy ustawodawczej tej sprawie;
- ◆ „Sprawowanie przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego nadzoru nad korzystaniem przez organizacje pożytku publicznego z jednoprocenowego odpisu od podatku dochodowego od osób fizycznych (19 V 2015 r.): komisja zdecydowała o niepodjęciu inicjatywy ustawodawczej tej sprawie.

W ramach współpracy, również trwającej od 2014 r., polegającej na podejmowaniu przez Senat inicjatyw ustawodawczych w sprawach ważnych dla rzecznika praw obywatelskich z punktu widzenia praw człowieka i wolności obywatelskich, 29 IX 2015 r. komisja rozpatrzyła wskazany przez rzecznika problem ograniczenia zakresu podmiotowego ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Komisja postanowiła nie podejmować inicjatywy ustawodawczej w tej sprawie.

Z okazji 70. rocznicy oswobodzenia niemieckiego obozu koncentracyjnego dla kobiet KL Ravensbrück Komisja Praw Człowieka, Praworządności i Petycji

wraz z Komisją Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej 9 IV 2015 r. zorganizowały uroczyste posiedzenie seminaryjne pod wymownym hasłem „Odzyskać z niepamięci KL Ravensbrück” z udziałem byłych więźniarek tego obozu, członków ich rodzin oraz młodzieży gimnazjalnej i licealnej. Podczas posiedzenia przedstawiono projekt Instytutu Pamięci Narodowej „O tym nie można zapomnieć”, angażujący młodzież, poświęcony utrwalaniu wspomnień o doświadczeniach obozowych.

Realizacja polityki postpenitencjarnej państwa była tematem wspólnego posiedzenia Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji oraz Komisji Ustawodawczej (23 IV 2015 r.). Z przedstawionej informacji na ten temat wynikało, że w 2014 r. Służba Więzienna udzieliła ogółem 132 tys. świadczeń na rzecz 93 tys. osób pozbawionych wolności oraz zwalnianych z zakładów

karnych i aresztów śledczych. Kuratorzy sądowi udzielili 20 882 świadczeń, w postaci m.in. pomocy pieniężnej i prawnej oraz bonów towarowych. Rozmawiano też o uspołecznianiu oddziaływań penitencjarnych jako nowoczesnym kierunku polityki karnej państwa. Omówiono aktywne formy pomocy postpenitencjarnej w procesie adaptacji osób pozbawionych wolności. Senatorowie zapoznali się także z działalnością Ośrodka Readaptacyjnego „Mateusz” w Toruniu.

Komisja Praw Człowieka, Praworządności i Petycji, we współpracy z Helsińską Fundacją Praw Człowieka, Fundacją Nuffield i Middlesex University w Londynie, 12 V 2015 r. zorganizowała w Senacie międzynarodową konferencję „Demokracja a prawa człowieka. Rola parlamentów narodowych we wdrażaniu standardów Europejskiej Konwencji Praw Człowieka oraz orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka”. Rozmawiano m.in. o możliwości i celowości zwiększania nadzorującej roli parlamentów, o istniejących mechanizmach nadzoru i ich skuteczności, a także

o pozycji parlamentów wobec egzekutywy i innych podmiotów w procesie implementacji standardów wynikających z orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (ETPC). W czasie debaty skoncentrowano się przede wszystkim na kwestii zwiększenia roli parlamentów narodowych we wdrażaniu standardów Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i orzeczeń ETPC. Przedstawiono polską praktykę wykonywania jego wyroków. Podkreślono sukces Senatu, który wprowadził w życie system skutecznego wykonywania wyroków Trybunału Konstytucyjnego.

Komisja Praw Człowieka, Praworządności i Petycji IX kadencji w analizowanym okresie odbyła 8 posiedzeń, rozpatrzyła 3 ustawy i 2 petycje spośród 3 skierowanych do niej przez marszałka Senatu. Wyraziła też opinie w sprawie kandydatów do Krajowej Rady Prokuratury i Krajowej Rady Sądownictwa. Rozpatrzono także „Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014–2020 za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2014 r.” (16 XII 2015 r.).

Nauka i edukacja

W analizowanym okresie **Komisja Nauki, Edukacji i Sportu** VIII kadencji odbyła 21 posiedzeń, rozpatrzyła 14 ustaw.

Na posiedzeniu wspólnym z komisjami: Budżetu i Finansów Publicznych, Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej, Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej, Środowiska oraz Ustawodawczą, 27 VIII 2015 r., negatywnie zaopiniowała projekt postanowienia prezydenta Andrzeja Dudy o zarządzeniu ogólnokrajowego referendum w sprawie wieku

emerytalnego, Lasów Państwowych i obowiązku szkolnego 6-latków.

Zgodnie ze swoim zakresem działania komisja nauki zapoznała się również z informacją rzecznika praw dziecka Marka Michałaka o jego działalności w 2014 r. wraz z uwagami o stanie przestrzegania praw dziecka (5 V 2015 r.).

Komisja Nauki, Edukacji i Sportu IX kadencji w 2015 r. spotkała się 8 razy, ustosunkowała się do 5 ustaw.

Kultura i media

W 2015 r. **Komisja Kultury i Środków Przekazu** VIII kadencji spotkała się na 27 posiedzeniach, rozpatrzyła 11 ustaw, do 7 zaproponowała poprawki, m.in. do nowelizacji prawa autorskiego oraz ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Zgodnie ze swoim zakresem działania komisja kultury zapoznała się ze sprawozdaniem Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z działalności w 2014 r. i informacją o podstawowych problemach radiofonii i telewizji w 2014 r. (17 VI 2015 r.) i wniosła o jego przyjęcie.

Przedstawiając sprawozdanie, przewodniczący Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji Jan Dworak zwrócił szczególną uwagę na działania podejmowane w ramach strategii regulacyjnej KRRiT na lata 2014–16. Należą do nich m.in. działania na rzecz poprawy systemu finansowania mediów publicznych, współuczestniczenie w przygotowywaniu zmian w ustawach: o radiofonii i telewizji oraz o opłatach abonamentowych. Ważne zadania to także: dokończenie procesu cyfryzacji radiofonii, przegląd dyrektywy audiowizualnej i skutków jej funkcjonowania, działania na rzecz ochrony małoletnich przed niepożądanymi treściami prezentowanymi przez media. Przewodniczący Jan Dworak poinformował też, że w związku z cyfryzacją radia od 2013 r. tworzona jest Biblioteka Cyfrowa Mediów Publicznych – platforma wymiany zdigitalizowanych materiałów audiowizualnych, której celem jest tworzenie, upowszechnianie oraz promowanie programów i audycji nadawców publicznych. W trakcie dyskusji senatorowie pytali m.in. o rozwój nowych technologii przekazu, w tym przebieg procedury dotyczącej multipleksu ósmego (MUX 8), a także o proces cyfryzacji radiofonii i digitalizacji zbiorów archiwalnych. Pytania dotyczyły również aktualnej sytuacji TVP Polonia oraz działań rady na rzecz pluralizmu i wolności słowa w mediach. Ponadto senatorowie interesowali się kwestią kodowania transmisji sportowych i wyboru nowego zarządu TVP. Izba poparła wnioski o przyjęcie sprawozdania na 77. posiedzeniu.

24 IX 2015 r. komisja wysłuchiwała sprawozdania ze stanu ochrony języka polskiego w latach 2012–13, które przedstawił przewodniczący Rady Języ-

ka Polskiego przy Prezydium Polskiej Akademii Nauk prof. Andrzej Markowski. Poinformował, że analizie poddano poprawność językową, komunikatywność i estetykę tekstów zamieszczanych w informacjach dołączanych do leków, parafarmaceutyków i kosmetyków, a także w instrukcjach obsługi sprzętu AGD i sprzętu elektronicznego. Analizowano również umowy bankowe, leasingowe, ubezpieczeniowe, edukacyjne, telekomunikacyjne oraz deweloperskie i na usługi komunalne. Najwięcej krytycznych uwag Rady Języka Polskiego dotyczyło trudności sformułowań, długości wyrazów i wyrażeń, ich obcojęzycznej proveniencji oraz nasycenia tekstu specjalistyczną terminologią. Prof. Andrzej Markowski zwrócił uwagę, że informacje dla pacjenta dołączane do leków czy parafarmaceutyków są nasycone trudno zrozumiałą terminologią naukową, pisane zbyt małą czcionką (poniżej 10), z nazbyt gęstą interlinią. Nie budzi natomiast większych zastrzeżeń płaszczyzna pragmatyczna. W ocenie Rady Języka Polskiego najtrudniejsze do zrozumienia przez konsumenta są umowy i inne dokumenty będące ich integralną częścią, przygotowywane tak, by chronić tylko interes nadawcy. Wydaje się, że zarówno forma graficzna, układ tekstu, jak i sposób jego opracowania służą temu, by zniechęcić odbiorcę do zapoznania się z treścią umowy. W czasie dyskusji senatorowie postulowali, aby w przyszłości Rada Języka Polskiego przeanalizowała m.in. język współczesnej literatury polskiej, język kibiców sportowych czy służb porządkowych.

W 2015 r. komisja kultury kontynuowała rozpoczętą w 2013 r. dyskusję nad gwarami polskimi. Na swoim posiedzeniu 24 II 2015 r. zajęła się zagadnieniami ochrony gwar polskich i związanych z nimi propozycji zmian w ustawie o języku polskim. Prezes Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego Łukasz Grzędzicki omówił rezolucję przyjętą przez uczestników konferencji kurpiowsko-pomorskiej, przygotowanej przez Borowiackie Towarzystwo Kultury, Związek Kurpiów i Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie. W dokumencie mowa o potrzebie ochrony i rozwoju dziedzictwa kulturowego, przede wszystkim dialektów, gwar, zwyczajów i tożsamości regionalnych. Poinformował także, że środowisko społeczności regionalnych przygotowało projekt ustawy o zmianie ustawy o języku polskim z myślą o zainicjowaniu dyskusji na temat ewentualnych zmian legislacyjnych. W nowej ustawie miałyby się znaleźć definicje dialektu i gwa-

ry, a także rozwiązania systemowe dla nauczania tych przedmiotów w szkołach państwowych. Mariusz Tokarski z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego podkreślił, że omawiana tematyka obejmuje systemowe programy wspierające działania z obszaru kultury, promujące gwary i dialekty. Dodał, że poruszane kwestie dotyczą obszaru prac kilku resortów, m.in. kultury oraz edukacji narodowej. Obecni na posiedzeniu senatorowie i posłowie poparli pomysł inicjatywy legislacyjnej dotyczącej omawianej problematyki.

Senatorowie z komisji kultury interesowali się także stanem czytelnictwa w Polsce „Czytelnictwo w Polsce. Jaki jest jego faktyczny stan i dlaczego konieczna jest regulacja rynku książki?” – to temat posiedzenia 17 III 2015 r. Zdaniem prezesa Polskiej Izby Książki Włodzimierza Albina bardzo niski poziom czytelnictwa w Polsce wiąże się ściśle z dostępem do książki, także w małych miejscowościach. Z 2,5 tys. księgarń, które jeszcze 5 lat temu funkcjonowały w Polsce, obecnie działa 1800, a ich liczba jeszcze się zmniejszy w związku z wprowadzeniem przez Ministerstwo Edukacji Narodowej programu darmowych podręczników. W polskim systemie dystrybucji książek największe znaczenie mają wielkie sieci księgarskie, takie jak Empik czy Matras. Nowości oferowane są w ich sklepach z 30-, a nawet 40-procentowym rabatem. Jego koszt ponoszą wydawcy, a od przyznania go sieci te uzależniają decyzję o współpracy z wydawnictwem. Dlatego w polskich księgarniach promuje się jedynie modne nowości literatury rozrywkowej, utrudniony jest dostęp do książek ambitnych, a małym księgarniom grozi upadek. Polska Izba Książki przygotowała projekt ustawy, nakładającej na wydawców i importerów książek obowiązek ustalenia jednolitej ceny książki przed wprowadzeniem jej do obrotu. Cena nowości musiałaby być stosowana przez 12 miesięcy przez wszystkie podmioty prowadzące sprzedaż nabywcy końcowemu. Projekt wzorowany jest na rozwiązaniach sprawdzonych w innych krajach europejskich. Za koniecznością podjęcia prac nad tym projektem opowiedzieli się niemal wszyscy uczestnicy posiedzenia, m.in. dyrektor Instytutu Książki Grzegorz Gauden, dyrektor

Instytutu Adama Mickiewicza Paweł Potoroczyn, dyrektor Departamentu Mecenatu Państwa w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego Zina Jarmoszuk, prezes Polskiej Izby Wydawców Książki Rafał Skąpski, a także wydawcy i księgarze. Przeciwny projektowi był natomiast prezes sieci księgarń Matras Mariusz Rutowicz.

Wspólne posiedzenie z Komisją Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą komisja kultury poświęciła Ignacemu J. Paderewskiemu z okazji 155. rocznicy jego urodzin (14 IV 2015 r.). W trakcie dyskusji podkreślano, że zasługi Ignacego Paderewskiego w odzyskaniu przez Polskę niepodległości nie są dobrze znane. Senatorowie wyrazili uznanie i poparcie dla działań podejmowanych przez Fundację AVE ARTE, z której inicjatywy w 2014 r. w Warszawie odbył się I Międzynarodowy Festiwal Paderewskiego. Uczestnicy posiedzenia obejrze-

li też film dokumentalny Wiesława Dąbrowskiego „Paderewski – człowiek czynu, sukcesu i sławy”, wyprodukowany w 2013 r. przez Fundację AVE ARTE. Przedstawiono w nim dokonania Ignacego Paderewskiego w relacjach m.in. prezydentów USA: Ronalda Reagana, Johna Fitzgeralda Kennedy’ego i George’a Busha seniora.

Komisja zajęła się też sprawą aukcji częstotliwości wykorzystywanych do szerokopasmowego internetu i przesyłania treści multimedialnych. Podczas posiedzenia 29 IX 2015 r. prof. Ryszard Piotrowski i prof. Marek Chmaj przedstawili opinie prawne na temat zgodności z konstytucją projektu nowelizacji rozporządzenia ministra administracji i cyfryzacji w sprawie przetargu, aukcji oraz konkursu na rezerwację częstotliwości lub zasobów orbitalnych. Uznali go za niezgodny z konstytucją, prawem telekomunikacyjnym oraz zasadami ochrony praw nabytych i interesów w toku, niedziałania prawa wstecz, a także proporcjonalności. W trakcie dyskusji zwracano uwagę, że nowelizacja rozporządzenia aukcyjnego stanowi kolejną próbę nieuprawnionej ingerencji organów łączności w procedurę selekcyjną w toku – podjętą bez poszanowania obowiązującego prawa oraz chronionych prawem uczestników aukcji, którzy już ponieśli wielomilionowe koszty w związku z nią, a w niedalekiej przyszłości mają ponieść wielomiliardowe nakłady inwestycyjne. Wyrażano również niepokój z powodu negatywnych skutków tego, co może się wiązać z taką zmianą dla operatorów uczestniczących w aukcji. Podkreślono, że w dłuższej perspektywie zmiany mogą być szkodliwe dla interesów operatorów, Skarbu Państwa i konsumentów. Jak podkreślano, ostatnią szansą rezygnacji z tego rozwiązania jest anulowanie rozporządzenia przez Radę Ministrów w trybie art. 149 konstytucji.

15 IV 2015 r. w Senacie marszałek Bogdan Borsewicz otworzył wystawę „Papież Jan Paweł II. Dar Polski dla świata”, zorganizowaną z inicjatywy przewodniczącego Komisji Kultury i Środków Przekazu senatora Grzegorza Czeleja w ramach obchodów Roku św. Jana Pawła II. W uroczystości wzięli udział m.in.: nuncjusz apostolski abp Cele-

stino Migliore, metropolita warszawski kard. Kazimierz Nycz, metropolita lubelski abp Stanisław Budzik, sekretarz generalny Konferencji Episko-

patu Polski bp Artur Miziński, rektor Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego ks. Antoni Dębiński, uczniowie warszawskiej szkoły Przymierza Rodzin im. Jana Pawła II i parlamentarzyści. Zaprezentowane na wystawie zdjęcia, opatrzone komentarzami, przypominały życie Jana Pawła II i pozostawione przez niego dziedzictwo, przede wszystkim w kontekście zagadnień współczesnego świata, którym poświęcał szczególną uwagę w swojej postudze kapłańskiej, takim jak rodzina, ludzie chorzy i potrzebujący, młodzi czy dialog międzyreligijny. Wystawę, przygotowaną przez KUL, wcześniej prezentowano m.in. w Parlamencie Europejskim, Kanadzie i Stanach Zjednoczonych.

Komisja Kultury i Środków Przekazu IX kadencji zebrała się na 5 posiedzeniach, pracowała nad 2 ustawami.

Polityka społeczna

W 2015 r. **Komisja Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej** VIII kadencji zebrała się na 49 posiedzeniach, pracowała nad 36 ustawami, wśród których była budząca kontrowersje ustawa o ratyfikacji Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej; większość komisji proponowała jej odrzucenie. Akceptacji nie uzyskała także ustawa o pracy na morzu.

Komisja Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej wspólnie z komisjami: Budżetu i Finansów Publicznych, Nauki, Edukacji i Sportu, Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej, Ustawodawczą oraz Środowiska 27 VIII 2015 r. ustosunkowała się do projektu postanowienia prezydenta Andrzeja Dudy o zarządzeniu ogólnokrajowego referendum w sprawie wieku emerytalnego, przyszłości Lasów Państwowych i obowiązku szkolnego 6-latków. Komisje wносиły o niewyrażenie zgody na to referendum.

W omawianym okresie komisja rodziny rozpatrzyła wskazane przez prezesa Najwyższej Izby Kontroli wnioski *de lege ferenda* zawarte w wynikach kontroli „Wykonywanie przez wybrane gminy obowiązku zapewnienia lokali socjalnych i pomieszczeń tymczasowych” (20 V 2015 r.). Zobowiązano Ministerstwo

Infrastruktury i Rozwoju do przedstawienia dodatkowych informacji o prowadzonych przez agendy rządowe pracach nad zmianami ustawowymi dotyczącymi przedmiotu rozpatrywanej kontroli NIK. Ustalono, że komisja podejmie decyzję o dalszym postępowaniu w tej sprawie po otrzymaniu takiej informacji.

W 2015 r. komisja zapoznała się z informacjami Rady Ministrów o funkcjonowaniu centrów i klubów integracji społecznej w latach 2012–13 (15 I 2015 r.; wspólne posiedzenie z komisją samorządu terytorialnego), o funkcjonowaniu spółdzielni socjalnych działających na podstawie ustawy z 27 IV 2006 r. o spółdzielniach socjalnych za okres 2012–13 (13 III 2015 r.) oraz ze sprawozdaniem z funkcjonowania ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie za lata 2012–13 wraz z aneksami (21 VII 2015 r.). Na posiedzeniu wspólnym z komisjami: Praw Człowieka, Praworządności i Petycji oraz Spraw Unii Europejskiej przedstawiono jej też roczne sprawozdanie Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej (21 VII 2015 r.).

Jak co roku, komisja rodziny zapoznała się z „Informacją o działalności Rzecznika Praw Dziecka za rok 2014 oraz uwagami o stanie przestrzegania praw dziecka” (6 V 2015 r.). W trakcie dyskusji senatorowie zwracali uwagę na potrzebę aktywności rzecznika w sprawach dotyczących opieki lekarskiej nad dziećmi, a zwłaszcza zaspokajania potrzeb zdrowotnych i edukacyjnych dzieci specjalnej troski, szczególnie na wsi. Apelowano także o podjęcie działań, mających na celu ograniczenie praktyki odbierania dzieci rodzicom ze względu na ubóstwo materialne.

W 2015 r. zorganizowano 3 posiedzenia seminaryjne. Wspólnie z Komisją Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą rozmawiano o doświadczeniach i przyszłości polskich Uniwersytetów Trzeciego Wieku na Wschodzie

z udziałem byłych więźniarek, członków ich rodzin, a także młodzieży gimnazjalnej i licealnej. Wiceprezes Instytutu Pamięci Narodowej Paweł Ukielski mówił o znaczeniu realizowanego przez instytut od 5 lat projektu edukacyjnego „O tym nie można zapomnieć”, którego celem jest przekazanie wiedzy o niemieckim państwie totalitarnym, życiu więźniarek i obozie KL Ravensbrück. W ramach projektu organizowane są warsztaty, na których młodzież poznaje historię, rozmawia z więźniarkami, uczy się przeprowadzania wywiadów, ich rejestrowania i pracy z kamerą.

(31 III 2015 r.). W obradach wzięli udział liderzy kilkunastu polskich UTW z Litwy, Łotwy, Białorusi, Ukrainy i Mołdawii, którzy 30 III 2015 r. uczestniczyli w II Kongresie Uniwersytetów Trzeciego Wieku, zorganizowanym przez Fundację „Ogólnopolskie Porozumienie Uniwersytetów Trzeciego Wieku” w Warszawie w ramach obchodów 40-lecia ruchu UTW w Polsce. Jak podkreślano podczas dyskusji, UTW na Wschodzie mają istotne znaczenie dla aktywizacji i integracji środowiska seniorów polskiego pochodzenia.

„Żywnienie dla zdrowia” to temat kolejnego posiedzenia seminaryjnego Komisji Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej (29 IX 2015 r.). Przygotowano je we współpracy z Fundacją „Rodzice przyszłości”. Jak podkreślił jej prezes Wojciech Marciszewski, spośród czynników mających największy wpływ na

Wspólnie z Komisją Praw Człowieka, Praworządności i Petycji, we współpracy z Fundacją „Mecenat Sztuki” oraz Fundacją na Rzecz Kobiet „Ja kobieta”, 9 IV 2015 r. zorganizowano uroczyste posiedzenie z okazji 70. rocznicy oswobodzenia niemieckiego obozu koncentracyjnego dla kobiet KL Ravensbrück – „Odzyskać z niepamięci KL Ravensbrück”

zdrowie i rozwój człowieka ponad 50% stanowią właściwa dieta i styl życia. Ich propagowaniu służy 3. już edycja kampanii społecznej „Sprawdź, czy jesteś świadomym rodzicem”. Senator Alicja Chybicka przypominała, że po wypadkach, urazach i zatruciach nowotwory są kolejną przyczyną zgonów u dzieci. Prawidłowe żywienie ma olbrzymi wpływ na zachowanie i przejście dziecka przez chorobę nowotworową, przebieg leczenia i życie po jej zakończeniu.

W 2015 r. komisja rodziny, we współpracy z Fundacją im. Cyryla i Metodego/Inicjatywa Tato.Net i pod honorowym patronatem rzecznika praw

dziecka Marka Michalaka, już po raz 3. zorganizowała konkurs „List do Ojca. List do Taty”. Uroczyste ogłoszenie wyników i wręczenie nagród laureatom odbyło się 29 IX 2015 r. w Senacie. Jak podkreślił przewodniczący komisji rodziny senator Mieczysław Augustyn, nagrodzeni w senackim konkursie są najlepszymi ambasadorami dobrego ojcostwa. Nikt nie wie lepiej od dzieci, kim jest dla nich tata, często zapracowany, nieobecny w domu.

Prace nadesłało ok. 1400 uczniów z klas IV i V szkół podstawowych. Konkursowy list miał opisywać relacje z tatą, ojczymem czy ojcem zastępczym i stanowić próbę odpowiedzi na pytanie: kim jest i co dla mnie znaczy mój tata?. Pierwszą nagrodę otrzymała Amanda Polaszek z Salezjańskiej Szkoły Podstawowej w Pile (okręg wyborczy senatora

Mieczysława Augustyna), drugą – Emilia Chyra ze Szkoły Podstawowej nr 6 w Bytomiu (okręg wyborczy senatora Andrzeja Misiółka), trzecią zaś Paweł Betin ze Szkoły Podstawowej w Kamieniu Krajeńskim (okręg wyborczy senatora Jana Rulewskiego). W konkursie przyznano także 7 równorzędnych wyróżnień. Nagrody laureatom okręgowym ufundowali senatorowie, oni też opłacili ich przyjazd do Warszawy wraz opiekunami. Nagrody dla 14 finalistów konkursu ufundowali Kancelaria Senatu i rzecznik praw dziecka. Podczas pobytu w stolicy laureaci konkursu zwiedzili parlament i odwiedzili Centrum Nauki Kopernik.

Komisja Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej IX kadencji odbyła 5 posiedzeń, rozpatrzyła 2 ustawy i 3 dokumenty przedstawione przez Radę Ministrów: „Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014–2020 za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2014 r.”, „Informację Rady Ministrów o realizacji w roku 2014 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej” oraz „Sprawozdanie Rady Ministrów z realizacji ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 w 2014 r.” (9 XII 2015 r.). Senatorowie postanowili wystąpić do marszałka Senatu z wnioskiem o włączenie informacji o realizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w 2014 r. do porządku 1 z posiedzeń plenarnych Izby.

Problematyka zdrowotna

W ostatnim roku swojej działalności **Komisja Zdrowia** VIII kadencji odbyła 18 posiedzeń, ustosunkowała się do 19 ustaw, w tym do kontrowersyjnej ustawy o leczeniu bezpłodności, której odrzucenie postulowała.

W 2015 r. w swojej pozalegisłacyjnej działalności komisja zajmowała się przede wszystkim kwestiami związanymi z onkologią, m.in. obowiązującym od 1 I 2015 r. tzw. pakietem onkologicznym. 17 III 2015 r. zapoznała się z informacją na temat dostępności farmakoterapii onkologicznej w Polsce, którą przedstawił wiceminister zdrowia Igor Radziewicz-Winnicki. Podczas posiedzenia eksperci, lekarze onkolodzy, a także przedstawiciele szpitali i pacjentów opowiedzieli się m.in. za refundacją podawanej podskórnie herceptyny, stosowanej w leczeniu raka piersi. Ich zdaniem refundowanie przez NFZ tak podawanego leku oznaczałoby podniesienie jakości życia pacjentek i znaczne oszczędności dla świadczeniodawców. Obecnie NFZ refunduje jedynie lek podawany

dożylnie. Wiceminister Igor Radziewicz-Winnicki poinformował, że strategia resortu zakłada poprawę efektywności leczenia raka piersi m.in. poprzez wprowadzanie nowych technologii i wcześniejsze rozpoczynanie terapii, a nie zmianę sposobu stosowania tej samej technologii. W opinii wiceministra stosowanie leku podskórnie w tym samym stadium zaawansowania choroby nie jest istotną korzyścią terapeutyczną i nie rozwiązuje głównego problemu pacjentek. Jak podkreślił, pula środków publicznych przeznaczonych na leczenie jest ograniczona. Przemysław Biliński z Regionalnego Ośrodka Onkologicznego w Łodzi przekonywał natomiast, że refundacja podskórnego podawania herceptyny to znaczne oszczędności dla świadczeniodawcy. Z danych jego ośrodka wynika, że w wyniku zmiany sposobu podawania herceptyny z budżetu 15 mln zł przeznaczanego na 115 chorych udałoby się zaoszczędzić blisko 1,8 mln zł. Zwrócił też uwagę, że jeśli pacjentki dostaną herceptynę podskórnie, nie będą jej przyjmowały dożylnie, więc nie zwiększy to wydatków NFZ.

Senatorowie interesowali się funkcjonowaniem tzw. pakietu onkologicznego w pełnoprofilowych centrach onkologicznych. 14 IV 2015 r. informacje na ten temat przedstawił wiceminister zdrowia Piotr Warczyński. Od wejścia w życie pakietu lekarze wystawili ponad 90 tys. kart diagnostyki i leczenia onkologicznego (DiLO). Najwięcej wydano ich na początku roku, co wynikało z konieczności wypisania ich pacjentom, którzy zostali zdiagnozowani jeszcze przed wejściem w życie pakietu. Pełnoprofilowe centra onkologii wystawiły 34 tys. takich kart, odbyło się ponad 9 tys. konsyliów. W opinii wiceministra wprowadzenie pakietu skróciło kolejki do leczenia onkologicznego. Wiceminister zapewnił, że pakiet onkologiczny „będzie w pewnych zakresach korygowany”. Wskazał m.in. na kłopoty wynikające z systemu informatycznego i konieczność poprawy funkcjonalności karty DiLO. W trakcie dyskusji wskazywano, że założenia tzw. pakietu onkologicznego są słuszne. Niestety, pogorszył on sytuację dużych, wielospecjalistycznych ośrodków, które od początku 2015 r. zaczęły przynosić straty finansowe. Jak mówił dyrektor Centrum Onkologii w Warszawie prof. Krzysztof Warzocha, wiele wielospecjalistycznych procedur jest gorzej wyceniana, a problemy ze sprawozdawczością karty DiLO i przeprowadzeniem konsylium stają się na tyle poważne, że ośrodki, wykonując tę samą pracę w tym samym czasie,

otrzymują ok. 20% mniej pieniędzy niż przed wejściem w życie pakietu onkologicznego. Jak wynika z przedstawionych danych, 18 dużych wielospecjalistycznych ośrodków onkologicznych w kraju wykonuje prawie 70% wszystkich świadczeń z zakresu onkologii, ale z tego tytułu otrzymuje tylko 50% środków przeznaczonych na ten cel. Prezes NFZ Tadeusz Jędrzejczyk poinformował, że problemy z rozliczeniem wystawionych w ramach pakietu kart DiLO dotyczą co 4. z nich. Dotąd rozliczono świadczenia udzielone w centrach onkologii o wartości ok. 80 mln zł, ale tylko połowa tej kwoty dotyczy pakietu onkologicznego. Sprawa jest obecnie wyjaśniana, a NFZ chce rozliczyć te świadczenia. W opinii przewodniczącego Komisji Zdrowia senatora Rafała Muchackiego na bazie Centrum Onkologii w Warszawie powinien powstać Narodowy Instytut Onkologii i Hematologii, który opracowywałby m.in. obowiązujące w całej Polsce standardy leczenia pacjentów chorych na nowotwory. Ustosunkowując się do tej propozycji, wiceminister zdrowia Piotr Warczyński stwierdził, że ostateczną decyzję w tej sprawie podejmie minister zdrowia. Wydaje się jednak, że opinia resortu będzie pozytywna.

Komisja Zdrowia zapoznała się też z informacją na temat funkcjonowania medycyny paliatywnej w Polsce, na posiedzeniu 10 VI 2015 r. przedstawiła ją wiceminister zdrowia Anna Łukasik. Przypomniała, że świadczenia opieki paliatywnej i hospicyjnej gwarantowane są realizowane w warunkach: stacjonarnych, domowych i ambulatoryjnych. Z informacji NFZ wynika, że w latach 2011–15 sukcesywnie

zwiększane są nakłady na opiekę paliatywną i hospicyjną. Podczas posiedzenia Jadwiga Pyszkowska, konsultant w dziedzinie medycyny paliatywnej dla województw śląskiego i opolskiego, zaapelowała o dalsze zwiększanie nakładów na szeroko rozumianą medycynę paliatywną, a także o korektę tzw. pakietu onkologicznego w tym zakresie. Przewodniczący komisji senator Rafał Muchacki poparł te postulaty i zapewnił, że Komisja Zdrowia będzie na bieżąco monitorować funkcjonowanie tzw. pakietu onkologicznego.

„Białe plamy” w polskiej onkologii – wyzwania dla nowego Narodowego Programu Zwalczania Chorób Nowotworowych to temat posiedzenia Komisji Zdrowia 7 VII 2015 r. Informację dotyczącą miejsc w Polsce, gdzie występuje deficyt ośrodków onkologicznych, przedstawił wiceminister zdrowia Piotr Warczyński. W ramach Krajowej Rady ds. Onkologii (organ opiniodawczo-doradczy szefa resortu zdrowia) funkcjonuje 7 zespołów, opracowujących wytyczne do Narodowego Programu Zwalczania Chorób Nowotworowych. Wiceminister Piotr Warczyński poinformował, że do resortu zdrowia wpłynął dokument „Stan dostępności leczniczych świadczeń onkologicznych w Polsce – analiza i rekomendacje”, opracowany przez Polskie Towarzystwo Onkologiczne. Wynika z niego, że „białe plamy” w dostępie do leczenia pacjentów z chorobą nowotworową w Polsce dotyczą przede wszystkim leczenia radioterapią, a w mniejszym stopniu – chemioterapią i innowacyjnymi terapiami lekowymi. Największe potrzeby rozwoju sieci ośrodków onkologicznych mają województwa: mazowieckie, kujawsko-pomorskie i wielkopolskie. Jedynym województwem bez „białych plam” w dziedzinie onkologii jest śląskie. W trakcie dyskusji podkreślano, że pod względem dostępności leczenia onkologicznego w Polsce uprzywilejowani są mieszkańcy dużych miast. Najbardziej ograniczona jest dostępność do radioterapii. W Polsce na 1 akcelerator przypada średnio 267 097 osób, podczas gdy w krajach europejskich – 200 000. Postulowano także konieczność zwiększenia liczby ośrodków świadczących usługi radioterapii w poszczególnych województwach, adekwatnie do potrzeb i norm europejskich.

Komisja Zdrowia IX kadencji zebrała się na 5 posiedzeniach, pracowała nad 2 ustawami. Zapoznała się też z informacją ministra zdrowia Konstantego Radziwiłła na temat planowanych działań i zamierzeń resortu na najbliższe lata (9 XII 2015 r.). Jak mówił minister zdrowia, w pierwszej kolejności zmian

wymagają system informatyzacji ochrony zdrowia, program in vitro i tzw. pakiet onkologiczny. Planowane są także zmiany w kształceniu młodych lekarzy, m.in. przywrócenie staży podyplomowych. W dalszej kolejności resort zajmie się m.in. ochroną zdrowia psychicznego i badaniami klinicznymi.

Samorząd terytorialny

Komisja Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej VIII kadencji była jedną z aktywniejszych komisji, w 2015 r. odbyła najwięcej – 96 posiedzeń, rozpatrzyła 68 ustaw (2. miejsce). Dwukrotnie opiniowała projekty postanowień prezydenta RP o zarządzeniu ogólnokrajowego referendum: 14 V 2015 r. – wspólnie z komisjami: Budżetu i Finansów Publicznych, Praw Człowieka, Praworządności i Petycji oraz Ustawodawczą – rekomendowała Izbie wyrażenie zgody na zarządzenie go przez prezydenta Bronisława Komorowskiego, a 27 VIII 2015 r. – wspólnie z komisjami: Budżetu i Finansów Publicznych, Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej, Nauki, Edukacji i Sportu, Środowiska oraz Ustawodawczą – wniosła o niewyrażenie zgody w wypadku propozycji referendum prezydenta Andrzeja Dudy.

Komisja samorządu rozpatrzyła także wnioski *de lege ferenda* wskazane przez prezesa NIK w wynikach 3 kontroli: „Regulowanie stanu prawnego nieruchomości zajętych pod drogi gminne”, „Instalowanie i wykorzystanie przez Inspekcję Transportu Drogowego stacjonarnych i mobilnych urządzeń do

pomiaru i rejestracji wykroczeń drogowych”, „Organizacja ruchu na drogach gminnych, powiatowych i wojewódzkich” (10 VI 2015 r.). W wypadku tego ostatniego komisja zdecydowała o podjęciu prac nad projektem ustawy, do końca VIII kadencji nie został on jednak opracowany.

W 2015 r. komisja zapoznała się ze sprawozdaniami i informacjami Rady Ministrów o realizacji ustaw: o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w 2013 r. (15 I 2015 r.) i w 2014 r. (22 IX 2015 r.), o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 w 2013 r.

(15 I 2015 r.), a także o funkcjonowaniu ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie za lata 2012 i 2013 (3 VII 2015 r.). Ponadto 7 VII 2015 r. wspólnie z komisjami: Gospodarki Narodowej, Praw Człowieka, Praworządności i Petycji rozpatrzyła przyjęty przez Radę Ministrów dokument „Stan bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz działania realizowane w tym zakresie w 2014 r.”, przygotowany przez Krajową Radę Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego. Na swoim posiedzeniu 22 IV 2015 r. komisja samorządu zapoznała się z pozytywną oceną Ministerstwa Spraw Wewnętrznych funkcjonowania ustawy o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej od 5 VI 2013 r. do 5 VI 2014 r.

Jak co roku, komisji samorządu przedstawiono sprawozdanie z rocznej działalności regionalnych izb obrachunkowych i wykonania budżetu przez jednostki samorządu terytorialnego. Omawiając na posiedzeniu komisji 26 VIII 2015 r. wykonanie budżetu przez jednostki samorządu terytorialnego w 2014 r., zastępczyni przewodniczącej Krajowej Rady Regionalnych Izb Obrachunkowych Lucyna Hanus podkreśliła, że podobnie jak w latach poprzednich, wydatki budżetowe w stosunku do zaplanowanych nie zostały wykonane w całości. Przewodnicząca krajowej rady Grażyna Wróblewska dodała, że sytuacja finansowa samorządów jest bardzo zróżnicowana i nie wszystkie jednostki osiągnęły dodatni wynik operacyjny w 2014 r. W trakcie dyskusji senator Andrzej Matusiewicz postulował ujednoczenie orzecznictwa poszczególnych RIO. Na wzrost biurokracji w izbach zwrócił uwagę senator Janusz Sepioł. Podkreślił, że informacje przedstawione w sprawozdaniu z działalności RIO

są sprzeczne z obiegową opinią o pogarszającej się sytuacji finansowej samorządów, ich zdolności inwestycyjnej, zadłużeniu, a także zależności od dotacji państwa.

Na posiedzeniu wspólnym z Komisją Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej, 15 I 2015 r., komisja samorządu zapoznała się z informacją o funkcjonowaniu centrów i klubów integracji społecznej w okresie 2012–13, przygotowaną przez ministerstwo pracy we współpracy z Instytutem Rozwoju Służb Społecznych. Liczba spółdzielni socjalnych wzrosła z 425 w 2011 r. do 1320 w 2014 r. Większość działa na poziomie lokalnym i regionalnym. Specjalizują się w usługach związanych z zakwaterowaniem i gastronomią oraz udzielaniem pomocy społecznej i zdrowotnej. Zagrożeniem dla dalszego rozwoju centrów i klubów może być zmniejszenie wysokości finansowania z Europejskiego Funduszu Społecznego. Wiceminister pracy Elżbieta Seredyn zwróciła się o podjęcie inicjatywy ustawodawczej w sprawie zmiany przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości, która zobowiązywałaby marszałków województw do finansowego wsparcia tworzenia centrów integracji społecznej ze środków z opłat za wydawanie koncesji na hurtową sprzedaż alkoholu. Przewodniczący komisji rodziny i samorządu terytorialnego wyrazili wolę podjęcia stosownych prac legislacyjnych.

Podczas posiedzenia 24 II 2015 r. zaprezentowano wyniki badania „Bilans kadencji 2010–14”, ukazującego postrzeganie przez lokalnych liderów działań samorządów w ostatnich 4 latach. Badanie omówił jego autor Cezary Trutkowski. Jak poinformował, w 2014 r. do wyborów poszła mniej niż połowa Polaków uprawnionych do głosowania. Wybory samorządowe ponownie pokazały, że 1 z najważniejszych wskaźników aktywności politycznej – frekwencja wyborcza – jest silnie związany z wielkością gminy. Wskazuje to na szczególną wagę samorządności w mniejszych społecznościach lokalnych. Nowe regulacje prawne wpłynęły na rekordową liczbę kobiet na listach wyborczych, co nie przełożyło się jednak w istotny sposób na zwiększenie liczby zdobytych przez nie mandatów. Omawiając wyniki badania, autor zasygnalizował, że połowa liderów zadeklarowała ponad 16-letni staż pracy w samorzą-

dzie, co pokazuje, że im dłużej funkcjonuje w Polsce samorząd, tym więcej w jego władzach osób z doświadczeniem w działaniu. Analiza stylu przywództwa lokalnych liderów pozwala na wyróżnienie 2 kategorii: liderów rozwiązujących problemy wspólnie z mieszkańcami i tych silnych, którzy reprezentują interesy większości. Burmistrz Łęczycy Krzysztof Lipiński zauważył, że w raporcie brakuje przedstawienia sytuacji polskich samorządów na tle samorządów innych państw, a także analizy transparentności w kwestiach dostępu do pieniędzy samorządowych.

Deglomeracji administracji państwowej było poświęcone wspólne posiedzenie komisji: Budżetu i Finansów Publicznych oraz Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej 3 III 2015 r. („Lokalizacja instytucji publicznych jako element polityki miejskiej i regionalnej”). Wiceminister infrastruktury Paweł Orłowski odniósł się do deglomeracji administracji

centralnej w kontekście koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego, a także projektowanej polityki miejskiej. Podkreślił znaczenie umiejscawiania różnego rodzaju instytucji publicznych dla wzmacniania potencjałów lokalnych, subregionalnych, a także miast metropolitalnych. Podczas posiedzenia dr Łukasz Zaborowski z Instytutu Sobieskiego przedstawił wyniki badań, potwierdzających, że rozwój miast następuje przede wszystkim w związku z pełnieniem przez nie funkcji administracyjnych. Obecni na posiedzeniu prezydenci i wiceprezydenci miast wskazywali m.in., że w procesie deglomracji nie jest najważniejszy czynnik ekonomiczny, ale widoczny dopiero po dłuższym czasie czynnik społeczny. Kierownik Katedry Geografii Ekonomicznej w Instytucie Geografii Uniwersytetu Gdańskiego prof. Iwona Sagan poinformowała o badaniach przeprowadzonych w krajach zachodnich, które wykazały, że decentralizacja ma ogromne znaczenie dla wzmocnienia ekonomicznego regionu, szczególnie w okresie kryzysów gospodarczych. Przedstawiła również wyniki badań pilotażowych dotyczących rynku badań dla sektora publicznego. Uczestnicy posiedzenia zapoznali się też z przykładami deglomracji administracji publicznej i samorządu gospodarczego m.in. w Niemczech, Szwajcarii, Czechach i Słowacji.

W 2015 r. komisja samorządu zorganizowała 2 konferencje. Pierwsza z nich, „Rola władzy lokalnej w demokracji przedstawicielskiej”, która odbyła się 25 III 2015 r., rozpoczęła roczny program „Akademia Liderów Samorządu” dla wybranych w wyborach

2014 r. po raz pierwszy radnych, wójtów, burmistrzów i prezydentów. Program ma pomóc im w działalności samorządowej. Warsztaty będą poświęcone m.in. kwestiom dotyczącym finansowania samorządu terytorialnego czy planowania przestrzennego. Przewidywane jest też powstanie platformy wymiany doświadczeń radnych na portalu Facebook. W warsztatach wezmą udział uczestnicy innych programów Szkoły Liderów. Program został przygotowany przez fundację: Szkoła Liderów i Konrada Adenauera w Polsce. Współfinansuje go także Fundacja PZU.

Konferencja została zorganizowana w ramach obchodów Roku Samorządu Terytorialnego. Przewodniczący komisji samorządu senator Janusz Sepioł przypomniał, że reforma samorządowa była przeprowadzana w cieniu reformy gospodarczej w bardzo trudnych warunkach. Wtedy niedoceniana, teraz jest uznawana za jedną z najbardziej udanych. Zdaniem senatora Janusza Sepioła polski model samorządu sprawdził się. Dowodem jest m.in. zainteresowanie nim młodych demokracji, takich jak Gruzja, Kazachstan czy Mołdawia. „25 lat samorządu to nasz kapitał. Teraz trzeba się zastanowić, jak go wykorzystać, aby sprostać nowym wyzwaniom” – mówił prezes Fundacji Szkoła Liderów Przemysław Radwan-Röhrenscheff. Wśród wyzwań wskazał m.in. na zmieniające się oczekiwania obywateli wobec swoich przedstawicieli w samorządzie. To, co jeszcze 15 czy 10 lat temu było sukcesem, teraz nim już nie jest. Mówiąc o roli radnych w demokracji przedstawicielskiej, wicemarszałek Jan Wyrowiński ocenił, że obecnie radny jest bardziej technokrata,

menedżerem niż przedstawicielem wspólnoty. „Brakuje tego żaru, który mieli radni wybrani 25 lat temu” – przekonywał. Według wicemarszałka istnieje potrzeba budowy poczucia wspólnoty; pozytywną rolę w tym procesie mogą odegrać ruchy miejskie.

Konferencja „Fundusz sołecki narzędziem aktywizacji społecznej”, która odbyła się 26 V 2015 r., poprzedziła uroczystość wręczenia nagród laureatom konkursu „Sołtys Roku”, organizowanego przez redakcję „Gazety Sołeckiej” i Krajowe Stowarzyszenie Sołtysów pod patronatem marszałka Bogdana Borusewicza. Wiceminister administracji Marek Wójcik zwrócił uwagę na zmianę, jaka nastąpiła w ostatnich latach w działaniach samorządu terytorialnego. Ich celem nie jest już tylko uzupełnienie infrastruktury na wsi, ale przede wszystkim podniesienie jakości życia.

Wiceminister apelował też o wykorzystanie środków z programu „Polska cyfrowa 2014–2020” na rozbudowę sieci szerokopasmowej. W opinii senatora Ireneusza Niewiarowskiego, prezesa Krajowego Stowarzyszenia Sołtysów, fundusz sołecki po zmianach w 2014 r. wymaga monitoringu i ściślejszego powiązania z innymi systemami wsparcia, takimi jak wojewódzkie programy odnowy wsi, lokalne grupy działań LEADER, krajowa sieć obszarów wiejskich. Niezbędne są też działania wspomagające gminy. Senator postulował zorganizowanie ogólnopolskiego konkursu na najlepsze inicjatywy finansowane z funduszu sołeckiego i przyznawanie grantów w wysokości np. 10 tys. zł tym sołectwom, które najlepiej wykorzystują środki tego funduszu. Propozycję tę poparł przewodniczący komisji samorządu senator Janusz Sepioł. Dodał, że warto też zwiększać wysokość funduszu sołeckiego, gdyż jego rola w upodmiotowieniu społeczności lokalnej jest nie do przecenienia.

Tytuł Sołtysa Roku 2014 zdobyli: Tadeusz Bąk z Ispu, Zbigniew Cieśla z Aniołowa, Julianna Fornal z Komparzowa, Maria Jakubowska z Grochowiec, Józefa Klamrzyńska z Czech, Teresa Lemiesz z Ołoboku, Andrzej Marat ze Starego Grudza, Danuta Martwołos z Mościska, Janusz Obara z Doliny Marczakowej, Jan Piotrowski z Wilczych Błot, Maria Rzucidło z Nowej Wsi, Maja Winiarska-Czajkowska z Opyp. Nagrodę specjalną za 41 lat pełnienia funkcji sołtysa otrzymał Karol Kazecki z Karolewa.

Przewodniczący komisji samorządu senator Janusz Sepioł 25 VIII 2015 r. spotkał się z ukraińskimi samorządowcami z Kijowa, którzy przebywali w Polsce z wizytą studyjną, zorganizowaną przez Obywatelski Instytut Samorządu Lokalnego w Kijowie we współpracy z Małopolskim Instytutem Samorządu Terytorialnego i Administracji oraz Kancelarią Senatu. Goście przybyli do Polski, by zapoznać się z teoretycznymi i praktycznymi aspektami funkcjonowania samorządu lokalnego w naszym kraju. Interesowali się historią wprowadzenia samorządności w Polsce, strukturą naszego samorządu terytorialnego i jego funkcjonowaniem. Pytali też o szczegółowe rozwiązania, m.in. o podatek wyrównawczy, który płacą bogate gminy na rzecz biednych, uporządkowanie własności – księgi wieczyste i hipoteki, ale także o to, skąd się biorą w Polsce pieniądze na ocieplanie kamienic. Senator Witold Gintowt-Dziewałtowski zaprezentował polski system wyborczy.

Komisja Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej IX kadencji odbyła 14 posiedzeń, pracowała nad 8 ustawami. Rozpatrzyła też

wnioski *de lege ferenda*, wskazane przez prezesa NIK w wynikach kontroli: „Bezpieczeństwo wypoczynku dzieci i młodzieży” (postulaty zrealizował resort edukacji) oraz „Dotacje dla niepublicznych szkół artystycznych oraz nadzór nad tymi szkołami” (wnioski zostaną uwzględnione w nowej ustawie o systemie oświaty, przygotowywanej przez resorty kultury i edukacji) i postanowiła nie podejmować inicjatywy ustawodawczej w tych sprawach (16 XII 2015 r.).

Komisja zorganizowała ponadto seminaryjne posiedzenie „Euroazjatycka Unia Gospodarcza: nowe horyzonty współpracy regionów Polski i Kazachstanu” (8 XII 2015 r.). Referat wprowadzający w problematykę obrad, zatytułowany „Kazachstan w nowej rzeczywistości globalnej: wzrost, reformy, rozwój”, wygłosił ambasador tego kraju w Polsce Yerik Utembayev. Poseł Jacek Protas natomiast mówił o współpracy między polskimi i kazachstańskimi regionami. Z kolei senator Jan Filip Libicki przedstawił doświadczenia współpracy regionalnej na podstawie współdziałania ambasady Kazachstanu w Polsce z samorządami lokalnymi z Wielkopolski.

Problematyka rolnicza

W 2015 r. **Komisja Rolnictwa i Rozwoju Wsi** VIII kadencji odbyła 38 posiedzeń, podczas których rozpatrzyła 19 ustaw, m.in. budzącą kontrowersje ustawę o kształtowaniu ustroju rolnego.

Komisja rolnictwa po zapoznaniu się z wynikami kontroli NIK „Ochrona gruntów rolnych Skarbu Państwa przed nieuprawnionym wykorzystaniem” (4 II 2015 r.) i wnioskami *de lege ferenda*, wskazanymi przez prezesa NIK w wynikach tej kontroli (7 VII 2015 r.), postanowiła nie podejmować prac ustawodawczych w tych sprawach w związku z pracami w Sejmie nad projektem ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego uwzględniającym wyniki kontroli NIK.

W 2015 r., wzorem lat ubiegłych, komisja rolnictwa wiele uwagi poświęciła sprawom niezwiązanym bezpośrednio z legislacją, podejmowała tematy dotyczące szeroko rozumianej problematyki rolnej, rozwoju terenów wiejskich czy rynków rolnych. W tym kontekście przyglądano się działaniom i decyzjom podejmowanym przez resort rolnictwa, a także zapoznano się z wynikami kontroli przeprowadzanych w sektorze rolnictwa przez Najwyższą Izbę Kontroli. Senatorowie kilkakrotnie podejmowali temat sytuacji na poszczególnych rynkach rolnych, m.in. mleka, trzody chlewnej, zbóż i rzepaku.

19 V 2015 r. zapoznano się z informacją resortu rolnictwa na temat sytuacji i działań na rynku mleka po zniesieniu kwot mlecznych. Wiceminister rolnictwa Tadeusz Nalewajk poinformował, że Polska wystąpiła do Komisji Europejskiej o podniesienie kwot interwencyjnych na masło i mleko w proszku, a także o udzielenie nadzwyczajnej pomocy producentom

mleka. Nasz kraj postulował również nowelizację unijnego prawa, która zapewniłaby zmianę współczynników tłuszczowych lub całkowite odejście od płacenia kar za przekroczenie krajowych kwot mlecznych w ostatnim roku kwotowym 2014/15. Te propozycje nie spotkały się jednak z poparciem wymaganej większości państw członkowskich. Polscy producenci mleka o prawie 6% przekroczyli limit produkcji mleka dla naszego kraju i będą musieli zapłacić opłatę wyrównawczą w 3 ratach.

Sytuacji na rynku trzody chlewnej w Polsce komisja rolnictwa poświęciła posiedzenie 10 VI 2015 r. Wiceminister rolnictwa Zofia Szalczyk poinformowała, że Polska zajmuje w UE 4. miejsce pod względem produkcji wieprzowiny. W 2014 r. ta produkcja wzrosła o 12% w stosunku do 2013 r. Średnia cena zakupu żywca wieprzowego w 2014 r. była o 11,5% niższa od ceny z 2013 r., ale lata 2012 i 2013 były rekordowe pod względem cen na rynku wieprzowiny. W maju 2015 r. cena zakupu żywca wieprzowego była o 4,4% niższa niż w kwietniu 2015 r. oraz o 17,2% niższa niż w maju 2014 r. Ceny zakupu żywca wieprzowego w Polsce kształtują się na poziomie średniej ceny notowanej w UE. W trakcie dyskusji podnoszono, że sytuacja na rynku trzody chlewnej jest bardzo trudna. Jak wskazywano, w wypadku braku reakcji ministerstwa rolnictwa i odpowiednich służb może dojść do zniszczenia wolnej produkcji trzody chlewnej w naszym kraju.

23 VI 2015 r. senatorowie zapoznali się z informacją ministra rolnictwa na temat działań rządu na rzecz stabilizacji rynku zbóż i rzepaku, a także z informacją

prezesa NIK o wynikach kontroli „Nadzór Prezesa Agencji Rynku Rolnego nad Elewarr Sp. z o.o.”. Jak poinformował wiceminister rolnictwa Tadeusz Nalewajk, 2014 r. był kolejnym rekordowym rokiem pod względem produkcji zbóż zarówno w Polsce, jak i na całym na świecie. Pomimo utrzymującej się nadwyżki na rynku światowym i UE sytuacja na rynku zbóż w naszym kraju jest stabilna. Wiceprezes NIK Wojciech Kutyla, przedstawiając wyniki kontroli spółki Elewarr, podkreślił, że negatywnie oceniono sprawowanie nadzoru właścicielskiego nad tą spółką przez prezesa Agencji Rynku Rolnego. Spółka przestała pełnić kluczową funkcję w stabilizacji polskiego rynku zbóż, a także przechowywaniu zapasów interwencyjnych UE.

Na wspólnym posiedzeniu z Komisją Środowiska, 21 VII 2015 r., komisji rolnictwa przedstawiono informację na temat zabezpieczenia polskiego rynku przed napływem nielegalnych i podrabianych środków ochrony roślin. Wiceminister rolnictwa Zofia Szalczyk przypomniała, że Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa od dłuższego czasu zajmuje się kwestią nielegalnego wprowadzania na polski rynek tego typu produktów. Identyfikowane przez inspekcję nadużycia przybierają różne formy, od wprowadzania przez granice zewnętrzne Unii Europejskiej podrobionych środków ochrony roślin z państw trzecich, ich przemyt w bagażu podręcznym, do niewłaściwie wykorzystywanych pozwoleń wydanych przez ministra rolnictwa na handel równoległy tymi produktami włącznie. Środki te dystry-

buowane są następnie za pośrednictwem internetu, sieci punktów obrotu lub dostarczane bezpośrednio do gospodarstw rolnych. Zdaniem przedstawicieli producentów i dystrybutorów środków ochrony roślin konieczne jest zintensyfikowanie działań i zaangażowanie w nie wszystkich podmiotów odpowiedzialnych za nadzór nad bezpieczeństwem towarów i obrotem nimi na rynku, a także efektywne wykorzystanie regulacji prawnych.

Senatorowie z komisji rolnictwa wysłuchali także informacji na temat stanowiska rządu w sprawie sprzedaży bezpośredniej przetworzonych produktów rolnych w gospodarstwie rolnym (14 IV 2015 r.). W tym kontekście omówiono również zagadnienia dotyczące jakości i bezpieczeństwa żywności w sprzedaży bezpośredniej. Jak poinformowała wiceminister rolnictwa Zofia Szalczyk, resort przygotowuje zmianę przepisów w sprawie wymagań weterynaryjnych przy sprzedaży bezpośredniej, a także nowelizację rozporządzenia dotyczącego działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej. Chodzi m.in. o rozszerzenie katalogu produktów mogących być przedmiotem sprzedaży. Propozycje zmian przesłano do notyfikacji Komisji Europejskiej. Główny Inspektorat Sanitarny ma przygotować poradnik dotyczący tzw. dobrej praktyki higienicznej, adresowany m.in. do rolników przetwarzających w swoich gospodarstwach produkty pochodzenia roślinnego z zamiarem ich sprzedaży.

W kontekst funkcjonowania poszczególnych rynków rolnych wpisuje się także informacja prezesa NIK o wynikach kontroli „Nadzór nad funkcjonowaniem ferm zwierząt” (7 I 2015 r.). Jak stwierdził wiceprezes NIK Wojciech Kutyla, kontrola wykazała, że organy administracji rządowej nie zapewniły właściwego nadzoru nad funkcjonowaniem ferm zwierząt, a współpraca między Inspekcją Weterynaryjną i Inspekcją Ochrony Środowiska była nieefektywna. Nie rozwiązano także problemu uciążliwości zapachowej ferm. Mimo upoważnienia minister środowiska nie wydał rozporządzenia w sprawie wartości odniesienia substancji zapachowych w powietrzu i metod oceny jakości zapachowej powietrza. W związku z tym NIK wniosła o przygotowanie przez ministra środowiska projektu nowelizacji ustawy – Prawo ochrony środowiska. Ministerstwo Środowiska poinformowało, że przygotowuje nowelizację prawa ochrony środowiska i pracuje nad opracowaniem kodeksu dobrej praktyki zapobiegania uciążliwości zapachowej.

W 2015 r. Komisja Rolnictwa i Rozwoju Wsi zapoznała się z informacją ministra środowiska na temat szkód w uprawach rolnych i obiektach rybactkich wyrządzonych przez dziką zwierzynę łowną i chronioną ze szczególnym uwzględnieniem wypłaty odszkodowań, a także o rządowym i poselskim projekcie ustawy o zmianie ustawy – Prawo łowieckie, wykonujących m.in. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 10 VII 2014 r. (17 III 2015 r.).

Jak poinformował wiceminister Piotr Otawski, od kilku lat rośnie systematycznie wysokość odszkodowań wypłacanych za szkody wyrządzone przez dzikie zwierzęta, zwierzynę łowną i chronioną. Senatorowie zwracali uwagę na niedoszacowanie wysokości odszkodowań i małą liczbę rolników o nie występujących.

Wzorem lat ubiegłych senatorowie z komisji rolnictwa w swoich pracach wiele uwagi poświęcili zarówno unijnemu, jak i krajowemu wsparciu polskiego rolnictwa i rozwoju terenów wiejskich. 3 III 2015 r. debatowano na temat istniejących i możliwych do zastosowania krajowych instrumentów wsparcia rolnictwa w latach 2015–20. Jak podkreślił wiceminister rolnictwa Kazimierz Plocke, rząd może jedynie udzielać rolnikom pomocy zgodnej z unijnymi i krajowymi przepisami, odpowiadającej jednocześnie możliwościom polskiego budżetu. Udzielanie pomocy publicznej w rolnictwie jest możliwe dopiero po uzyskaniu notyfikacji w Komisji Europejskiej lub po jej zatwierdzeniu przez komisję. Ani notyfikacji, ani zgłoszeniu nie podlega jedynie tzw. pomoc de minimis. Wiceminister poinformował, że notyfikację uzyskały już dopłaty do składek z tytułu ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich oraz częściowe dofinansowanie odszkodowań wypłacanych rolnikom w związku z suszą; ulga inwestycyjna w podatku rolnym; pomoc w zakresie zbioru, transportu i utylizacji padłych zwierząt gospodarskich, a także częściowy zwrot akcyzy na paliwo rolnicze. Komisja Europejska zgodziła się również na

dopłaty do oprocentowania kredytów inwestycyjnych, na wznowienie produkcji rolnej i odtworzenie środków trwałych (tzw. dopłaty do kredytów kłeskowych) oraz udzielanie rolnikom gwarancji i poręczeń spłaty kredytów.

W 2015 r. komisja rolnictwa VIII kadencji zorganizowała 2 konferencje. Wspólnie z sejmową komisją rolnictwa przygotowano spotkanie poświęcone możliwościom finansowania rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich w ramach polityki spójności na lata 2014–20 (21 IV 2015 r.). W opinii przewodniczącego senackiej komisji rolnictwa senatora Jerzego Chróścikowskiego wybór kierunków rozwoju obszarów wiejskich i wysokość środków finansowych na realizację ich założeń zadecydują o tym, kto będzie mieszkał na wsi, jakie będą źródła dochodów jej mieszkańców i jakość ich życia. Jak poinformowano podczas konferencji w latach 2014–20 Polsce przyznano wsparcie finansowe w wysokości ponad 100 mld euro. Większość zostanie przeznaczona na realizację unijnej polityki spójności, w ramach której będzie też możliwe finansowanie rozwoju obszarów wiejskich. W umowie partnerskiej, zawartej pomiędzy rządem polskim i Komisją Europejską, obszary wiejskie zostały objęte wsparciem w wysokości 5,2 mld euro w zakresie rozwoju przedsiębiorczości i lepszego wykorzystania kapitału ludzkiego; rewitalizacji społecznej i infrastrukturalnej oraz poprawy infrastruktury wodno-kanalizacyjnej. Część działań będzie realizowana poprzez programy krajowe, takie jak „Polska cy-

ju rolnictwa i obszarów wiejskich (27 V 2015 r.). Omówiono kompetencje jednostek samorządu terytorialnego w zakresie rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich, m.in. w kwestii ładu przestrzennego, gospodarki terenami, ochrony środowiska czy przekształcania terenów rolnych na cele nierolnicze. W opinii uczestników konferencji przed administracją samorządową stoi kolejne wyzwanie, od jej sprawności zależy w dużym stopniu wykorzystanie środków UE przyznanych Polsce na lata 2014–20 i realizacja regionalnych programów operacyjnych, programu operacyjnego dla rozwoju Polski wschodniej, programu operacyjnego „Wiedza, Edukacja, Rozwój” oraz działań samorządowych, podjętych w ramach programu operacyjnego „Infrastruktura i środowisko”. Administracja samorządowa uczestniczyć będzie także w realizacji „Programu rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014–20”. Samorządom wojewódzkim powierzono wykonywanie działań o charakterze regionalnym (rozwój infrastruktury technicznej, odnowa wsi, scalenie gruntów rolnych), a także wdrażanie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (RLKS) i programu LEADER. Podczas konferencji zapoznano się też z rolą samorządu terytorialnego w przygotowywaniu aktów prawnych Unii Europejskiej dotyczących rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich. Mówiono o szansach i zagrożeniach finansowania rolnictwa i rozwoju wsi przez samorząd terytorialny, a także o współpracy jednostek samorządu terytorialnego ze związkami i organizacjami rolniczymi i izbami rolniczymi.

frowa”, „Wiedza, edukacja, rozwój”, „Infrastruktura i środowisko” czy „Polska wschodnia”, część zaś dzięki 16 programom regionalnym, w których samorządy województw mają przeznaczyć 11% środków na rozwój obszarów wiejskich. Choć źródeł finansowania obszarów wiejskich jest wiele, to możliwość skorzystania z nich obwarowano wieloma warunkami, często trudnymi do spełnienia. Uczestnicy konferencji mieli także okazję zapoznać się z regionalnymi programami operacyjnymi uwzględniającymi rozwój obszarów wiejskich dotyczącymi województw podkarpackiego, kujawsko-pomorskiego i podlaskiego.

W 25. rocznicę pierwszych wyborów do rad gmin, w ramach obchodów Roku Samorządu Terytorialnego, komisja rolnictwa zorganizowała konferencję poświęconą roli samorządu terytorialnego, rolniczego i związków rolniczych w rozwo-

Senatorowie z Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi IX kadencji spotkali się 6 razy, rozpatrzyli 3 ustawy. Komisja zapoznała się także z informacją ministra rolnictwa Krzysztofa Jurgiewicza na temat planowanych zamierzeń resortu (8 XII 2015 r.). Za najważniejsze cele działań programowych resor-

tu na lata 2015–19 minister uznał poprawę i stabilizację warunków ekonomicznych rolnictwa, zachowanie jak największej liczby gospodarstw rodzinnych i zapewnienie im równych warunków konkurencji, a także zrównoważony rozwój obszarów wiejskich.

Ochrona środowiska i zasobów naturalnych

W 2015 r. **Komisja Środowiska** VIII kadencji spotkała się 35 razy, rozpatrzyła 16 ustaw, do kilku zaproponowała poprawki, np. do ustawy o odnawialnych źródłach energii czy ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu. Wspólnie z komisjami: Budżetu i Finansów Publicznych, Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej, Nauki, Edukacji i Sportu, Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej oraz Ustawodawczą rekomendowała Izbie odrzucenie projektu postanowienia prezydenta Andrzeja Dudy o zarządzeniu ogólnokrajowego referendum dotyczącego wieku emerytalnego, Lasów Państwowych i obowiązku szkolnego 6-latków (27 VIII 2015 r.).

W 2015 r. Komisja Środowiska przygotowała projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie przyrody oraz ustawy – Prawo ochrony środowiska, realizujący wskazane przez prezesa Najwyższej Izby Kontroli wnioski *de lege ferenda* zawarte w wynikach kontroli „Ochrona drzew w procesach inwestycyjnych w miastach”. Wycofała go jednak po przyjęciu przez parlament nowelizacji ustawy o samorządzie gminnym oraz niektórych innych ustaw, która uregulowała sprawy związane z ochroną drzew w procesach inwestycyjnych w miastach.

Nie zakończono postępowania w sprawie wskazanych przez prezesa NIK wniosków *de lege ferenda* zawartych w wynikach kontroli „Zasadność budowy ekranów akustycznych i przepustów (przejść dla zwierząt) na trasie A2 i innych wybranych odcinkach dróg” (11 VI 2015 r.). Komisja zgodziła się z potrzebą pilnej poprawy prawa w tym zakresie i zapowiedziała kontynuację prac po przedstawieniu odpowiednich propozycji przez Ministerstwo Środowiska.

W omawianym okresie rozpatrzono także wskazane przez prezesa NIK wnioski *de lege ferenda* zawarte w wynikach kontroli: „Oczyszczanie ścieków wytwarzanych w uzdrowiskach w wyniku udzielania zabiegów” (3 IX 2015 r.) – zdecydowano nie podejmować inicjatywy ustawodawczej oraz „Ochrona powietrza przed zanieczyszczeniami” (1 X 2015 r.) – z uwagi na kończącą się kadencję parlamentu prace w tej sprawie pozostawiono komisji ds. środowiska następnej kadencji.

Komisja Środowiska podejmowała różnorodne zagadnienia związane z szeroko rozumianą ochroną środowiska, gospodarką wodną i ściekową, wydobyciem kopalin czy wprowadzaniem na rynek produktów bezpiecznych pod względem ekologicz-

nym. 4 II 2015 r. senatorowie dyskutowali m.in. o wyzwaniach i zagrożeniach dla systemu gospodarowania elektroodpadami. Zapoznali się z założeniami projektu ustawy o zużytych sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (ZSEE), mającej ograniczyć liczbę odpadów w postaci zużytego sprzętu, zwiększyć poziom ich zbierania i ponownego użycia, a także recyklingu.

Komisja Środowiska 11 II 2015 r. odbyła posiedzenie poświęcone funkcjonowaniu wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej w systemie instytucjonalnego wdrażania osi środowiskowych programu operacyjnego „Infrastruktura i środowisko” w perspektywie finansowej 2014–20. Ten temat podjęto w związku z obawami dotyczącymi zmian przygotowywanych przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju w systemie wdrażania tego programu, a w szczególności zmniejszenia roli wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej. W opinii senatorów może to powodować problemy z właściwym przygotowaniem i oceną projektów w kontekście polityki regionalnej, wymagać zaangażowania i wyszkolenia dodatkowych kadr, działających do tej pory sprawnie w regionach. W związku z tym Komisja Środowiska przyjęła stanowisko na temat roli tych funduszy w systemie instytucjonalnego wdrażania osi środowiskowych programu operacyjnego „Infrastruktura i środowisko” w perspektywie finansowej 2014–20. W dokumencie stwierdzono, że dotychczas funkcjonujący system, wprowadzony w latach 2007–13, sprawdził się, został zaakceptowany przez beneficjentów i nie wymaga dodatkowej organizacji ani wsparcia merytorycznego.

Kolejnym tematem podjętym przez komisję były przewidywane skutki eksploatacji węgla brunatnego w południowo-zachodniej Wielkopolsce (3 III 2015 r.). Zapoznano się z różnorodnymi uwarunkowaniami występowania i wydobywania złóż węgla brunatnego w tym regionie. Jak stwierdzono, ramowa dyrektywa wodna UE daje podstawy do wykluczenia tych terenów z planów odkrywkowej eksploatacji węgla brunatnego, m.in. ze względu na potrzebę utrzymania ich w wysokiej kulturze rolnej i zachowania odpowiedniego bilansu wodnego. Podkreślano, że wysoki poziom wielkopolskiego rolnictwa jest jednym z elementów stabilnego i zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego tego regionu, odkrywkowa eksploatacja węgla brunatnego stanowi czynnik rozwoju gospodarczego jedynie w krótkim okresie, a jej negatywne konsekwencje dla środowiska są trwałe. Odmienny pogląd zaprezentowali przedsiębiorcy zainteresowani bezpośrednio wydobywaniem węgla brunatnego. Ich zdaniem tereny, na których wykryto duże złoża węgla brunatnego, są odpowiednie do jego eksploatacji ze względu na łatwą dostępność i niską wartość tych terenów dla rolnictwa, spowodowaną m.in. stałym obniżaniem się poziomu wód gruntowych. Jak podkreślano, tereny po wyeksploatowaniu złóż są przez kopalnie przywracane środowisku i tworzą nowe wartościowe ekosystemy. W opinii senator Jadwigi Rotnickiej punktem wyjścia działań związanych z eksploatacją złóż węgla brunatnego w południowo-zachodniej Wielkopolsce powinna być strategia

rozwoju gospodarczego kraju, w której w długiej perspektywie zostanie określone zapotrzebowanie na energię elektryczną.

Wspólnie z Komisją Rolnictwa i Rozwoju Wsi zapoznano się z informacją na temat zabezpieczenia rynku polskiego przed napływem nielegalnych i podrabianych środków ochrony roślin (21 VII 2015 r.). Jak poinformowała wiceminister rolnictwa Zofia Szalczyk, Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa od dłuższego czasu zajmuje się kwestią nielegalnego wprowadzania na polski rynek takich produktów. Obserwowane przez inspekcję nadużycia przybierają różne formy. Środki są następnie dystrybuowane za pośrednictwem internetu, sieci punktów obrotu lub dostarczane bezpośrednio do gospodarstw rolnych. W opinii dyrektora Polskiego Stowarzyszenia Ochrony Roślin Anny Tulei skala obrotu nielegalnymi środkami ochrony roślin jest niepokojąca, a atrakcyjność oferty może spowodować, że proceder będzie się nasilał. Zdaniem przedstawicieli producentów i dystrybutorów środków ochrony roślin konieczne jest zintensyfikowanie działań i zaangażowanie w nie wszystkich podmiotów odpowiedzialnych za nadzór nad bezpieczeństwem i obrotem towarów na rynku. W trakcie dyskusji zwracano uwagę, że organy ścigania mają trudności z postawieniem zarzutów o naruszenie prawa dystrybutorom i producentom nielegalnych środków ochrony roślin. Należy prowadzić szeroką edukację wśród rolników, aby nie nabywali nielegalnych środków.

W 2015 r. Komisja Środowiska zapoznana się także z warunkami funkcjonowania polskich i europejskich branż energochłonnych, a także z możliwościami powstrzymania utraty konkurencyjności przez polskie przedsiębiorstwa działające w tym obszarze (2 IX 2015 r.). Podczas prac nad ustawą o zasadach funkcjonowania systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych dyskutowano na temat stworzenia systemu rekompensat finansowych dla sektorów i podsektorów szczególnie narażonych na straty w związku z tymi zmianami. Podobne mechanizmy ochronne dla rodzimych rynków funkcjonują w Niemczech, Belgii, Wielkiej Brytanii, Hiszpanii, Finlandii, Norwegii i Grecji. Zdaniem przewodniczącego Forum Odbiorców Energii Elektrycznej i Gazu Henryka Kalisia konkurencyjność polskich branż energochłonnych jest zagrożona ze względu na konieczność ponoszenia przez nie ciężaru polityki klimatycznej. W wypadku niewprowadzenia przez Polskę mechanizmów kompensacji wzrostu cen energii elektrycznej, wywołanych zwiększonymi kosztami uprawnień do emisji, działania Komisji Europejskiej, zmierzające do podniesienia cen uprawnień do emisji CO₂, doprowadzą do utraty rentowności produkcji polskich producentów energochłonnych, likwidacji miejsc pracy, a także stagnacji całego sektora. Dlatego polskie branże energochłonne proponują opracowanie systemu finansowego, wyrównującego warunki funkcjonowania przemysłu.

Komisja Środowiska VIII kadencji wiele miejsca w swoich pracach poświęcała problematyce wodno-kanalizacyjnej, zwracając szczególną uwagę na powodującą wiele problemów interpretacyjnych definicję przyłącza kanalizacyjnego. W latach 2013 i 2014 komisja podejmowała prace legislacyjne, mające na celu jej doprecyzowanie. Do tych kwestii powróciła na wspólnym posiedzeniu z Komisją Gospodarki Narodowej 19 V 2015 r., podczas którego zapoznano się z informacją ministra infrastruktury na temat projektowanych rozwiązań dotyczących problematyki wodno-kanalizacyjnej. Jak poinformował wiceminister Paweł Orłowski, przygotowany przez resort projekt reguluje nie tylko proces realizacji zamierzenia budowlanego, ale również wszystkie okołosystemowe zagadnienia, które wymagały uporządkowania lub ujednoczenia. Negatywną opinię o projektowanych rozwiązaniach przedstawił Bartosz Rakoczy z Izby Gospodarczej „Wodociągi Polskie”. Z inicjatywy przewodniczącej Komisji Środowiska senator Jadwigi Rotnickiej 2 VII 2015 r. w Ministerstwie Infrastruktury i Rozwoju odbyło się spotkanie robocze w sprawie projektowanych rozwiązań dotyczących definicji przyłączy kanalizacyjnych. W trakcie dyskusji przedstawiciele Izby Gospodarczej „Wodociągi Polskie”, odnosząc się do propozycji resortu, zwrócili uwagę na ich wady prawne, a także na ogromne koszty budowy przyłączy, jakie sugerowana definicja spowoduje dla przedsiębiorstw wodno-kanalizacyjnych. Poparcia nie uzyskała jednak definicja przyłącza zaproponowana przez Izbę Gospodarczą „Wodociągi Polskie”, ponieważ zbyt wysokimi kosztami obciąża konsumentów. Zapowiedziano zatem dalsze konsultacje w tej sprawie.

Z tematyką wodno-kanalizacyjną związana była też wizyta studyjna delegacji Komisji Środowiska w Bydgoszczy (26–27 V 2015 r.). Senatorowie wzięli udział w XXIII Międzynarodowych Targach Maszyn i Urządzeń, organizowanych przez Izbę Gospodarczą „Wodociągi Polskie”, a także w konferencji „Plany bezpieczeństwa wody – sytuacja w kraju i w Europie”. Senatorom towarzyszył prof. Marek Gromiec, przewodniczący zespołu doradców komisji środowiska ds. gospodarki wodnej oraz prac nad ustawą – Prawo wodne, powołanej w 2014 r.

W omawianym okresie Komisja Środowiska zorganizowała 3 konferencje. Przyszłości wilka w Polsce poświęcono spotkanie 9 IV 2015 r., przygotowane wspólnie z sejmową Komisją Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa we współpracy z gdańskim oddziałem Polskiego Towarzystwa Leśnego oraz Stowarzyszeniem na rzecz Wspierania Bioróżnorodności MATECZNIK. Uczestnicy konferencji: naukowcy, leśnicy, myśliwi zgodzili się, że wilka należy chronić, choć zaprezentowali różne koncepcje tej ochrony. Wskazali też na brak jednolitego systemu monitoringu, niezbędnego do skutecznej ochrony wilka. Na dylematy związane z podejściem do wilka wskazał także senator Stanisław Gorczy-

ca. Według niego postulaty ochrony tego gatunku zderzają się z codzienną praktyką, na co nakładają się jeszcze nasze zobowiązania wspólnotowe i odpowiedzialność za właściwą ochronę gatunku. Podczas konferencji zapoznano się ze stanem populacji wilka w Polsce, a także z wynikami jego monitoringu, prowadzonego w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Mowa była o nowoczesnym leśnictwie sprzyjającym ochronie wilka i prowadzeniu leśnej przy jednoczesnym zachowaniu zasad ochrony przyrody, zapewniających bezpieczne funkcjonowanie populacji. Uczestnicy konferencji mieli także okazję zapoznać się z różnymi metodami zarządzania populacjami wilka w Europie na przykładzie Słowacji, Litwy, Łotwy, Estonii i Finlandii.

19 V 2015 r. w Senacie odbyła się „II samorządowa konferencja klimatyczna – dobry klimat dla powiatów”, zorganizowana przez Komisję Środowiska we współpracy z Instytutem na rzecz Ekorozwoju, Związkiem Powiatów Polskich oraz Community Energy Plus z Kornwalii. Podczas spotkania podsumowano projekt realizowany przez te 3 organizacje, którego celem było zaangażowanie samorządów powiatowych w działania zmierzające do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych i adaptacji do zmian klimatu – szczególnie istotne dla Unii Europejskiej w świetle jej nowych celów klimatycznych. Projekt, realizowany przez 5 lat w 110 powiatach, ze względu na swoje znaczenie był współfinansowany z funduszy Komisji Europejskiej (Life+) i Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Go-

spodarki Wodnej. Podczas konferencji zapoznano się m.in. z interesującymi doświadczeniami spółdzielni energetycznych w Kornwalii, zaprezentowanymi przez Neila Farringtona z Community Energy Plus, współorganizatora projektu. Obecnie działa tam 15 takich podmiotów, które produkują energię ze źródeł odnawialnych i stosunkowo tanio sprzedają ją mieszkańcom.

22 IX 2015 r. w Senacie przewodnicząca Komisji Środowiska senator Jadwiga Rotnicka i prezes Fundacji Promocji Gmin Polskich Andrzej Rostkowski wręczyli nagrody i wyróżnienia uczestnikom konkursu „Gmina ekoinnowacji”. Laureatami zostało 20 gmin z całej Polski. Konkurs zorganizowała Fundacja Promocji Gmin Polskich w ramach kampanii informacyjno-edukacyjnej „Eko-Gminy.pl”, dofinansowanej ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Uczestniczące w nim gminy zgłosiły 102 przykłady wdrożenia innowacyjnych ekologicznie rozwiązań w gospodarce komunalnej i polityce samorządowej. Mogły one dotyczyć różnych dziedzin: gospodarki odpadami, gospodarki wodno-ściekowej, energetyki, zagospodarowania przestrzeni i zieleni, infrastruktury komunalnej, zarządzania gminą, a także mieć różny charakter – techniczny, planistyczny, organizacyjny czy społeczny. Oceniano przede wszystkim: kompleksowość zaangażowania samorządu w innowacyjność ekologiczną; liczbę dziedzin, w których dokonano innowacyjnych ekologicznie zmian; zaangażowanie planistyczne gminy i tworzenie klimatu dla rozwoju ekoinno-

wacyjności; prowadzenie lokalnych działań edukacyjnych i kampanii informacyjno-promocyjnych w innowacyjności ekologicznej; współpracę z innymi podmiotami publicznymi, prywatnymi lub pozarządowymi; utworzenie nowych, zielonych, miejsc pracy.

Uroczystość wręczenia nagród poprzedziła konferencja, zorganizowana przez Komisję Środowiska we współpracy z Fundacją Promocji Gmin Polskich. Podczas spotkania mówiono m.in. o formach wspierania ekoinnowacji przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Kampanię „Eko-Gminy.pl” omówił jej koordynator Mikołaj Niedek. Podsumowując wyniki konkursu „Gmina ekoinnowacji”, podkreślił, że gminy preferują innowacje technologiczne, niedowartościowane są zaś te o charakterze społecznym i organizacyjnym. Podczas konferencji zaprezentowano także sposoby finansowania ekoinnowacji przez gminę, a także przykłady ekoinnowacji w polityce transportowej i gospodarce komunalnej, w zagospodarowaniu przestrzeni publicznych i kształtowaniu zieleni.

Przewodnicząca komisji senator Jadwiga Rotnicka spotkała się z ambasadorem Francji w Polsce Pierrem Buhlerem (23 VI 2015 r.). Rozmawiano o propozycji ambasady francuskiej dotyczącej zorganizowania konferencji poświęconej analizie realizacji w naszym kraju programu jądrowego, m.in. w kontekście wpływu energetyki jądrowej na środowisko.

Na swoim ostatnim posiedzeniu w VIII kadencji, 1 X 2015 r., Komisja Środowiska przyznała specjalne

wyróżnienie Mateuszowi Łątkowskiemu i jego żonie Klaudii Tomczak-Łątkowskiej za działalność na rzecz ochrony praw zwierząt. Za zainteresowanie tymi problemami senatorowie podziękowali także mediom, m.in. twórcom „Magazynu Ekspresu Reporterów”.

W IX kadencji Senatu Komisja Środowiska zebrała się 5 razy, rozpatrzyła 4 ustawy, a także wskazane przez prezesa NIK wnioski *de lege ferenda*, zawarte

w wynikach kontroli „Gospodarka finansowa Lasów Państwowych” (10 XII 2015 r.). Po zapoznaniu się z informacjami przedstawionymi przez generalnego dyrektora Lasów Państwowych Konrada Tomaszewskiego i wiceministra środowiska Andrzeja Szwedę-Lewandowskiego Komisja Środowiska postanowiła nie podejmować inicjatywy ustawodawczej w tej sprawie.

10 XII 2015 r. senatorowie z Komisji Środowiska zapoznali się z informacją generalnego dyrektora Lasów Państwowych Konrada Tomaszewskiego na temat planu pracy i zadań priorytetowych przedsiębiorstwa. Zainicjowane zostały prace analityczne zmierzające do optymalizacji działań kadrowo-płacowych, przygotowano plany restrukturyzacji zakładów leśnych, a także ok. 30 planów działań rozwojowych, które zostaną przedstawione Komisji Środowiska.

Na posiedzeniu 17 XII 2015 r. minister środowiska Jan Szyszko przedstawił informację o przebiegu Konferencji Narodów Zjednoczonych w sprawie Zmian Klimatu (COP 21) w Paryżu, a także o zadaniach priorytetowych i planie pracy resortu.

Obrona narodowa, bezpieczeństwo

Komisja Obrony Narodowej VIII kadencji w analizowanym okresie odbyła 28 posiedzeń, rozpatrzyła 10 ustaw. Z jej inicjatywy na 74. posiedzeniu Senat podjął uchwałę w 80. rocznicę śmierci marszałka Józefa Piłsudskiego. Izba oddała w niej cześć pamięci głównego architekta odbudowy państwa polskiego i jego siły zbrojnej, wybitnego polityka i dowódcy, dzięki któremu Polska obroniła się przed komunizmem w sierpniu 1920 r.

Tradycyjnie już Ministerstwo Obrony Narodowej przedstawiło komisji informacje poświęcone Siłom Zbrojnym RP:

- ◆ podsumowanie reformy dowodzenia i kierowania Siłami Zbrojnymi RP w rok po jej wdrożeniu (4 II 2015 r.): podporządkowanie ministrowi obrony narodowej Sztabu Generalnego Wojska Polskiego, Dowództwa Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych i Dowództwa Operacyjnego Rodzajów Sił Zbrojnych, wdrożenie „idei połączoneści” (JOINT) do systemu kierowania i dowodzenia polskimi siłami zbrojnymi; pozytywna ocena przeprowadzonych działań; zapowiedź oceny funkcjonowania nowego systemu kierowania i dowodzenia Siłami Zbrojnymi RP w 2015 r.;
- ◆ działalność Sił Zbrojnych RP poza granicami kraju w 2014 r. (5 II 2015 r.): włączenie polskich sił zbrojnych do kontyngentów wojskowych w ramach misji NATO (w Afganistanie, *air policing* w państwach bałtyckich, PKW KFOR w Kosowie), UE (w Bośni i Hercegowinie, Republice Środkowoafrykańskiej); udział

37 obserwatorów resortu obrony narodowej w misjach międzynarodowych (w Gruzji, Saharze Zachodniej, Kongu, Kosowie, Liberii, Sudanie Południowym, Afganistanie i Wybrzeżu Kości Słoniowej); polskie zaangażowanie w poszczególne misje;

- ◆ aktualna struktura i system dowodzenia Wojskami Specjalnymi, zadania wykonywane przez jednostki specjalne i plany ich rozwoju (19 V 2015 r.): 5 jednostek wojsk specjalnych: GROM, Jednostka Wojskowa Komandosów w Lublińcu, Formoza, Agat i Nil; zapowiedź powstania Dowództwa Komponentu Wojsk Specjalnych w ramach dowództwa generalnego – konsolidacja wojsk specjalnych pod jednym dowództwem, stworzenie jasnej struktury dowodzenia nimi i pełnego ich wykorzystania.

Ministerstwo Obrony Narodowej podczas posiedzeń prowadzonych w trybie ustawy o ochronie informacji niejawnych zapoznało komisję obrony z informacjami na temat: planu wzmocnienia bezpieczeństwa państwa, przyjętego przez Radę Ministrów 9 XII 2014 r. (7 I 2015 r.); wykonania budżetu resortu w okresie od 1 I do 31 XII 2014 r., ze szczególnym uwzględnieniem IV kwartału 2014 r. oraz wydatków przeznaczonych na realizację programów modernizacji technicznej Sił Zbrojnych RP (14 IV 2015 r.); wyników przetargu dotyczącego śmigłowca wielozadaniowego dla Sił Zbrojnych RP (28 IV 2015 r.); funkcjonowania systemu ochrony cyberprzestrzeni RP (5 V 2015 r.) – informacja wspólna z Ministerstwem Administracji i Cyfryzacji.

Swoje uroczyste seminaryjne posiedzenie 17 III 2015 r. komisja obrony poświęciła 250. rocznicy szkolnictwa wojskowego w Polsce. Informację na temat szkolnictwa wojskowego w Polsce przedstawił dyrektor Departamentu Nauki i Szkolnictwa Wojskowego w Ministerstwie Obrony Narodowej Stanisław Walicki. Prowadzone przez siebie uczelnie – ich historię, działalność i stojące przed nimi wyzwania zaprezentowali rektorzy-komendanci: Wyższej Szkoły Oficerskiej Sił Powietrznych w Dęblinie, Wojskowej Akademii Technicznej w Warszawie, Akademii Obrony Narodowej w Warszawie, Akademii Marynarki Wojennej w Gdyni, Wyższej Szkoły Oficerskiej Wojsk Lądowych we Wrocławiu.

Z inicjatywy przewodniczącego Komisji Obrony Narodowej senatora Wojciecha Skurkiewicza

w omawianym okresie w Senacie zaprezentowano 2 ekspozycje. Na otwartej 18 III 2015 r. wystawie „Szkoła Marzeń. 90 lat Szkoły Orłąt w Dęblinie” pokazano m.in. fotografie i reprodukcje dokumentów związanych z historią dęblńskiej Wyższej Szkoły Oficerskiej Sił Powietrznych, a także polskiego lotnictwa. Przypomniały one absolwentów szkoły i jej gości, ukazały tradycję, której wierne są kolejne roczniki abiturientów szkoły polskiego lotnictwa.

Wystawa „Naczelnik państwa i marszałek Polski Józef Piłsudski (1867–1935)”, otwarta 6 V 2015 r., przybliżyła historię życia marszałka i jego służby Polsce. Jej autorzy podjęli także próbę ukazania legendy Józefa Piłsudskiego zarówno wśród jego współczesnych, jak i potomnych. Podczas uroczystości otwarcia marszałkowi Bogdanowi Borusewiczowi oraz senatorom Wojciechowi Skurkiewiczowi

i Piotrowi Zientarskiemu prezes Zarządu Krajowego Związku Piłsudczyków RP gen. Stanisław W. Śliwa wręczył odznaczenie przyznawane przez związek w podziękowaniu za krzewienie idei i czynów Józefa Piłsudskiego.

Podobnie jak latach ubiegłych VIII kadencji, w 2015 r. komisja obrony odbyła wizyty studyjne: 22–24 III 2015 r. w Kwaterze Głównej NATO w Brukseli, sztabie Sojuszniczego Dowództwa Sił Połączonych w Brunssum (Holandia) i Naczelnym Dowództwie Sojusznicznych Sił w Europie w Mons (Belgia); 14 V 2015 r. w siedzibie 32. Skrzydła Lotnictwa Transportowego w Powidzu pod Poznaniem – pokaz śmigłowca wielozadaniowego EC-725 CARACAL; 10 VI 2015 r. w Gliwicach, w Ośrodku Badawczo-Rozwojowym Urządzeń Mechanicznym „Obrum” i Jednostce Wojskowej AGAT.

Komisja Obrony Narodowej IX kadencji w 2015 r. zebrała się 3 razy, rozpatrzyła ustawę o zmianie ustawy budżetowej na rok 2015 w częściach właściwych przedmiotowemu zakresowi swojego działania.

Polityka zagraniczna państwa

Komisja Spraw Zagranicznych w ostatnim roku VIII kadencji spotkała się na 39 posiedzeniach, zajęła stanowisko wobec 21 ustaw, w większości ratyfikacyjnych.

Podobnie jak w ubiegłych latach, podczas wspólnych posiedzeń z Komisją Spraw Unii Europejskiej Komisja Spraw Zagranicznych dokonała podsumowania prezydencji kraju kończącego w danym półroczu przewodnictwo w Radzie Unii Europejskiej i omówienia priorytetów państwa, które rozpoczęło prezydencję. Podczas posiedzenia obu komisji, 29 I 2015 r., ambasador Włoch Alessandro De Pedys przedstawił informację podsumowującą prezydencję włoską w okresie 1 VII–31 XII 2014 r. Poinformował, że z uwagi na powoływanie składu nowej Komisji Europejskiej w okresie sprawowania przewodnictwa przez jego kraj ograniczona była aktywność legislacyjna. Przyjęto jednak nową dyrektywę dotyczącą organizmów genetycznie zmodyfikowanych i uzgodniono cele polityki energetyczno-klimatycznej do 2030 r. Włoskie przewodnictwo stymulowało też debaty na temat najważniejszych problemów UE, m.in. Strategii „Europa 2020”. W sprawozdaniu przygotowanym przez rząd włoski dla Rady Europejskiej zwrócono uwagę,

że dodatkowe inwestycje – zarówno instytucji europejskich, jak i rządów państw członkowskich – są warunkiem powrotu na ścieżkę wzrostu gospodarczego. Prezydencja przygotowała także sprawozdanie na temat wzmocnienia więzi między instytucjami unijnymi a obywatelami. Zorganizowano również 2 konferencje na temat problemów migracji, w których wzięli udział przedstawiciele państw członkowskich i afrykańskich. Wiceminister spraw zagranicznych Artur Nowak-Far pozytywnie ocenił sprawną organizację prac instytucji europejskich podczas włoskiej prezydencji, nowy plan inwestycyjny, odzwierciedlający postulaty zgłaszane przez Polskę, a także postęp prac nad projektem unii energetycznej. Wiceminister wyraził także satysfakcję z rozpoczęcia tymczasowego stosowania umów stowarzyszeniowych między UE a Gruzją, Mołdawią i Ukrainą. Za zadowalające uznał tempo negocjacji w sprawie porozumienia handlowo-inwestycyjnego ze Stanami Zjednoczonymi.

W okresie 1 I–30 VI 2015 r. prezydencję w Unii Europejskiej obejmowała Łotwa. Ambasador Łotwy Ilgvars Kļava przedstawił komisjom priorytety prezydencji jego kraju: czuwanie nad sprawnym i skutecznym wdrażaniem pakietu inwestycyjnego Komisji Europej-

skiej; działania na rzecz dalszego postępu negocjacji umowy handlowo-inwestycyjnej ze Stanami Zjednoczonymi; kwestie związane z cyfryzacją. Podkreślił również poparcie Łotwy dla projektu unii energetycznej. Wśród najważniejszych obszarów aktywności przewodnictwa łotewskiego wiceminister spraw zagranicznych Artur Nowak-Far wymienił dobre funkcjonowanie wspólnego rynku, prace nad tworzeniem unii energetycznej i agendę cyfrową. Poparł także zamierzenia dotyczące jak najlepszego wykorzystania istniejących instrumentów prawnych i ograniczania nowej legislacji. Wiceminister wyraził nadzieję, że rozwój polityki sąsiedztwa pozwoli na większe zróżnicowanie podejścia do sąsiadów. Zaznaczył, że ważny będzie przegląd strategii wobec krajów Azji centralnej.

Z informacją podsumowującą tę prezydencję, przedstawioną przez *chargé d'affaires ad interim* Łotwy w Polsce Ande Åbele, obie komisje zapoznały się na wspólnym posiedzeniu, 21 VII 2015 r. W czasie przewodnictwa łotewskiego udało się osiągnąć postęp w negocjacjach dotyczących wielu aktów prawnych, m.in. jednolitego rynku cyfrowego i porozumienia w sprawie nowych zasad roamingu. Uzgodniono też wspólne stanowisko państw członkowskich przed konferencją klimatyczną w Paryżu. Zorganizowany w Rydze szczyt Partnerstwa Wschodniego potwierdził aktualność tego programu i wyznaczył najważniejsze kierunki działań w przyszłości. UE przyjęła także strategię bezpieczeństwa wewnętrznego, kontynuowano prace nad nową strategią polityki zewnętrznej. Utrzymało się też wspólne stanowisko unijne w kwestii konfliktu ukraińsko-rosyjskiego i kontynuowania polityki sankcji wobec Rosji. Wiceminister spraw zagranicznych Artur Nowak-Far ocenił, że przewodnictwo łotewskie sprawnie organizowało prace instytucji europejskich. Rząd polski jest zadowolony z wyników ryskiego szczytu Partnerstwa Wschodniego, który potwierdził znaczenie tego programu, a także z postępu prac nad wdrażaniem projektu unii energetycznej i jednolitego rynku cyfrowego.

Z priorytetami prezydencji luksemburskiej, przypadającej na okres 1 VII–31 XII 2015 r., zapoznał komisje ambasador Luksemburga Georges Faber (21 VII 2015 r.). Wśród priorytetów wymienił stworzenie warunków sprzyjających wzrostowi inwestycji, m.in. większą integrację rynków kapitałowych; kompleksowe podejście do spraw związanych z migracjami; starania o szybki postęp prac legislacyjnych dotyczących jednolitego rynku cyfrowego, unii energetycznej, umowy o partnerstwie handlowo-inwestycyjnym ze Stanami Zjednoczonymi. Ważne tematy to również reforma unii gospodarczej i walutowej, która wzmocniłaby strefę euro, promocja zrównoważonego rozwoju zwiększającego innowacyjny charakter gospodarki europejskiej, przy jednoczesnym ograniczaniu negatywnych skutków rozwoju gospodarczego dla środowiska. Wiceminister Artur Nowak-Far wśród najpilniejszych dla przewodnictwa luksemburskiego spraw wymienił negocjacje dotyczące przesiedlenia do różnych państw członkowskich migrantów

z Afryki i Bliskiego Wschodu, docierających przede wszystkim do wybrzeży Grecji i Włoch. Priorytet w kwestiach energetycznych to nowelizacja rozporządzenia o bezpieczeństwie dostaw gazu i dyrektywy o systemie handlu emisjami (gazy cieplarniane).

Podczas posiedzenia prowadzonego w trybie ustawy o ochronie informacji niejawnych, 23 VI 2015 r., Ministerstwo Spraw Zagranicznych przedstawiło senatorom informację na temat stosunków polsko-izraelskich.

Zgodnie z tradycją prac Komisji Spraw Zagranicznych jej członkowie w 2015 r. odbyli liczne spotkania z ambasadorami RP (na Łotwie Ewa Dębska, w Irlandii Ryszard Sarkowicz, w Chinach Mirosław Gajewski, w Pakistanie Piotr Opaliński, stały przedstawiciel RP przy Biurze Narodów Zjednoczonych w Genewie Piotr Stachańczyk, na Ukrainie Marcin Wojciechowski, w Finlandii Przemysław Grudziński) oraz kandydatami na stanowisko ambasadora nadzwyczajnego i pełnomocnego RP (m.in. we Włoszech i San Marino Tomasz Orłowski, w Mongolii Michał Łabenda, w Nigerii oraz w krajach dodatkowej akredytacji Andrzej Dycha, w Maroku oraz w krajach dodatkowej akredytacji Marek Ziółkowski, w Malezji oraz krajach dodatkowej akredytacji Marcin Kubiak, w Czarnogórze Irena Tatarzyńska, stały przedstawiciel RP przy Radzie Europy w Strasburgu Janusz Stańczyk, w Rumunii Marcin Wilczek, w Słowenii Paweł Czerwiński, w Słowacji Leszek Soczewica, w Grecji Anna Barbarzak, w Białorusi Janusz Skolimowski). Na posiedzeniach niejawnych przedstawiali oni komisji koncepcje sprawowania misji dyplomatycznej w swojej jurysdykcji.

Komisja Spraw Zagranicznych w analizowanym okresie prowadziła też aktywną działalność międzynarodową. Była gospodarzem 3-stronnego spotkania międzyparlamentarnego (17 III 2015 r.), w którym wzięły udział delegacje komisji spraw zagranicznych Senatu Rumunii oraz Wielkiego Zgromadzenia Narodowego Turcji. Rozmawiano na temat wojny na Ukrainie, bezpieczeństwa energetycznego oraz sytuacji na Bliskim Wschodzie. Oceniono, że zmiany w środowisku międzynarodowym w ostatnich latach stwarzają poważne wielowymiarowe zagrożenia dla bezpieczeństwa państw członkowskich NATO i Unii Europejskiej. Ważnym elementem strategii przeciw-

W ramach kontaktów z parlamentami innych państw komisja odbyła spotkania z delegacjami: Izby Reprezentantów Nowej Zelandii (14 IV 2015 r.) oraz Irańsko-Polskiej Grupy Przyjaźni Parlamentarnej (19 V 2015 r.). Rozmawiano na temat relacji bilateralnych i sytuacji międzynarodowej. 21 V 2015 r. członkowie prezydium Komisji Spraw Zagranicznych i Komisji Spraw Unii Europejskiej spotkali się z delegacją Amicale Gaulliste (nieformalne stowarzyszenie grupujące byłych i obecnych parlamentarzystów nawiązujących w działalności politycznej do spuścizny generała de Gaulle'a) z jej przewodniczącym Charlesem Guené.

Przewodniczący komisji senator Włodzimierz Cimoszewicz natomiast rozmawiał w Senacie z przewodniczącym Komisji Spraw Zagranicznych parlamentu Gruzji Tedo Japaridze (24 IX 2015 r.). Poruszono tematy aktualnej sytuacji w Gruzji i na Ukrainie oraz problemów związanych z napływem uchodźców.

Utworzona w IX kadencji Komisja Spraw Zagranicznych i Unii Europejskiej w 2015 r. spotkała się 9 razy, rozpatrzyła 2 ustawy i 6 wniosków dotyczących rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady. Spotkała się również z ambasadorami nadzwyczajnymi i pełnomocnymi RP: w Uzbekistanie i Tadżykistanie – Piotrem Iwaszkiewiczem i w Argentynie, Paragwaju i Urugwaju – Markiem Pernalem.

działania powinno być konsekwentne wspieranie reform politycznych i ekonomicznych w państwach dążących do zacieśnienia relacji z NATO i Unią Europejską.

Polska w Unii Europejskiej

Komisja Spraw Unii Europejskiej VIII kadencji odbyła 21 posiedzeń, podczas których rozpatrzyła 2 ustawy i 34 dokumenty unijne z 208 przekazanych jej przez marszałka Senatu. W sprawie rozpatrzonych dokumentów przyjęto 2 opinie. Senatorowie nie poparli projektu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 1829/2003 w odniesieniu do umożliwienia państwom członkowskim ograniczenia lub zakazu stosowania genetycznie zmodyfikowanej żywności i paszy na swoim terytorium – COM(2015) 177

(28 V 2015 r.). W ramach dialogu politycznego instytucjom unijnym przekazano natomiast opinię dotyczącą projektu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego kryzysowy mechanizm relokacji i zmieniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 604/2013 w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa

trzeciego lub bezpieczeństwa – COM(2015) 450 (29 IX 2015 r.). Komisja Spraw Unii Europejskiej oceniła sytuację dotyczącą kryzysu migracyjnego jako bardzo poważną i podzieliła opinię Komisji Europejskiej o konieczności wspólnego rozwiązania tego problemu przez państwa członkowskie UE. Uznała jednak, że zaproponowana przez KE podstawa prawna (art. 78 ust. 2 lit. e TFUE), upoważniająca UE do przyjęcia wspólnych zasad uznawania państwa za właściwe do przeprowadzenia procedury azylowej, jest niewłaściwa do przyjęcia stałego mechanizmu relokacji migrantów pomiędzy państwa członkowskie. Traktat przewiduje w tym celu art. 78 ust. 3, wymagający każdorazowej zgody Rady UE.

W 2015 r. Komisja Spraw Unii Europejskiej zorganizowała także 2 posiedzenia tematyczne. Transatlantyczne partnerstwo w sprawie handlu i inwestycji (TTIP) – szansa czy zagrożenie dla Polski to temat posiedzenia wspólnego z Komisją Gospodarki Narodowej (21 IV 2015 r.). Zapoznano się z informacjami dotyczącymi umowy o partnerstwie transatlantycznym. Zwrócono uwagę na planowane ograniczenia barier handlowych i konsekwencje obniżenia ceł dla poszczególnych grup towarów eksportowanych z Polski do Unii Europejskiej i USA. W ocenie ekspertów partnerstwo ma przynieść korzyści, należy

się jednak liczyć z możliwością utraty rynków zbytu dla niektórych polskich produktów. Wskutek uwolnienia rynku na ryzyko strat narażony jest przemysł chemiczny i metalurgiczny. W trakcie dyskusji senatorowie wyrażali poparcie dla znoszenia ceł i barier pozataryfowych, ale pod warunkiem minimalizacji ryzyka dla branż energochłonnych, np. poprzez system rekompensat.

21 VI 2015 r. wspólnie z Komisją Praw Człowieka, Praworządności i Petycji oraz Komisją Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej zapoznano się ze sprawozdaniem rocznym Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej. Komisji Spraw Unii Europejskiej przedstawiono też komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów dotyczący programu prac Komisji na rok 2015 (24 II 2015 r.) oraz projekt budżetu ogólnego UE na rok 2016 (22 VII 2015 r.).

W 2015 r. Komisja Spraw Unii Europejskiej wysłuchała informacji o udziale Polski w pracach Unii Europejskiej: w okresie lipiec – grudzień 2014 r., podczas przewodnictwa Włoch w Radzie Unii Europejskiej (29 I 2015 r.) i w okresie styczeń – czerwiec 2015 r., podczas przewodnictwa Łotwy w Radzie Unii Europejskiej (21 VII 2015 r.). Zapoznana się też z informacją rządu o posiedzeniu Rady Europejskiej 25–26 VI 2015 r. (8 VII 2015 r.).

Zgodnie z przyjętym zwyczajem Komisja Spraw Unii Europejskiej wspólnie z Komisją Spraw Zagranicznych organizuje cykliczne spotkania z ambasadorami państw członkowskich UE akredytowanymi w Warszawie. Chodzi o zapoznanie się z priorytetami i osiągnięciami kolejnych prezydentów. 29 I 2015 r. podsumowano włoskie (II połowa 2014 r.), a 21 VII 2015 r. – łotewskie (I połowa 2015 r.) przewodnictwo w Radzie Unii Europejskiej.

Na posiedzeniu 21 VII 2015 r. komisje zapoznały się z priorytetami prezydencji luksemburskiej w Radzie Unii Europejskiej (II połowa 2015 r.).

Komisja Spraw Unii Europejskiej aktywnie działa w:

- ◆ Konferencji Komisji ds. Unijnych Parlamentów Unii Europejskiej (COSAC) – spotkania w Rydze 31 V–2 VI 2015 r. (VIII kadencja) i Luksemburgu 29 XI–1 XII 2015 r. (IX kadencja).
- ◆ Międzyparlamentarnej Konferencji ds. Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa oraz Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony (WPZiB/WPBiO) – spotkania w Rydze 4–6 III 2015 r. i Luksemburgu 4–6 IX 2015 r.
- ◆ Międzyparlamentarnej Konferencji ds. Zarządzania Gospodarczego UE – spotkanie w Brukseli 2–4 II 2015 r.

Członkowie komisji spotykali się także z parlamentarzystami przebywającymi w Polsce. 21 V 2015 r. członkowie prezydium Komisji Spraw Zagranicznych i Komisji Spraw Unii Europejskiej spotkali się z delegacją Amicale Gaulliste (nieformalne stowarzyszenie grupujące byłych i obecnych parlamentarzystów nawiązujących w działalności politycznej do spuścizny generała de Gaulle'a) z jej przewodniczącym Charlesem Guené. Rozmawiano na temat sytuacji międzynarodowej i problemów UE, m.in. w kontekście nowej doktryny rosyjskiej, dopuszczającej możliwość interwencji zbrojnej

w obronie praw ludności rosyjskojęzycznej zamieszkałej w innych państwach. Mówiono o potrzebie wzmocnienia wspólnej polityki zagranicznej, znaczeniu Partnerstwa Wschodniego.

W IX kadencji Senatu Komisję Spraw Unii Europejskiej połączono z Komisją Spraw Zagranicznych w Komisję Spraw Zagranicznych i Unii Europejskiej. W 2015 r. odbyła ona 9 posiedzeń, rozpatrzyła 2 ustawy i 6 dokumentów unijnych z 46 przekazanych jej przez marszałka Senatu. Senatorowie przyjęli 1 opinię, w której nie poparli wniosku dotyczącego zalecenia Rady w sprawie ustanowienia w strefie euro krajowych rad ds. konkurencyjności. Spotkano się także z ambasadorami RP – w Uzbekistanie i Argentynie.

Sprawy polonijne

W 2015 r. **Komisja Spraw Emigracji i Polaków za Granicą** zbierała się 11 razy. W 2015 r. senatorowie rozważali podjęcie inicjatywy ustawodawczej dotyczącej finansowania współpracy państwa polskiego z Polonią i Polakami za granicą (10 VI 2015 r.). Uznano, że za punkt odniesienia można przyjąć projekt ustawy o opiece Senatu nad Polonią i Polakami za granicą, przygotowany przez Senat VI kadencji i wniesiony do Sejmu. Odwołano się także do roboczego spotkania z ministrem spraw zagranicznych Grzegorzem Schetyną, podczas którego postulowano uproszczenie procedur dofinansowywania działalności środowisk polonijnych (4 II 2015 r.). O podjęcie prac wspólnie

z resortami spraw zagranicznych i finansów nad projektem ustawy o finansowaniu współpracy państwa polskiego z Polonią i Polakami za granicą w celu opracowania bardziej przyjaznego niż obecny system finansowania działalności polonijnej apelował dyrektor Departamentu Polonii w MSZ Jacek Junosza-Kisielewski. Inicjatywę pozytywnie ocenili także przedstawiciele Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie” i Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”. Ze względu na zbliżający się koniec kadencji senatorowie postanowili zarekomendować komisji IX kadencji przygotowanie we współpracy z MSZ projektu dotyczącego finansowania współpracy z Polonią i Polakami za granicą.

Komisja spraw emigracji rozpatrzyła także wskazane przez prezesa Najwyższej Izby Kontroli wnioski *de lege ferenda*, zawarte w wynikach kontroli „Realizacja polityki migracyjnej Polski w odniesieniu do cudzoziemców deklarujących polskie pochodzenie” (5 V 2015 r.). Po zapoznaniu się z wnioskami NIK i wysłuchaniu stanowiska resortu spraw wewnętrznych komisja postanowiła nie podejmować prac nad nowelizacją ustawy o repatriacji.

W 2015 r. Komisja Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą zorganizowała 2 posiedzenia seminaryjne. W seminarium „Doświadczenie i przyszłość polskich Uniwersytetów Trzeciego Wieku na Wschodzie” (31 III 2015 r.), przygotowanym wspólnie z Komisją Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej, wzięło udział 30 liderów polskich Uniwer-

sytetów Trzeciego Wieku z Litwy, Łotwy, Białorusi, Ukrainy i Mołdawii, którzy zaprezentowali swój dorobek i omówili bieżącą działalność uniwersytetów. Jak podkreślano, tego typu placówki stanowią nie tylko znakomitą formę aktywizacji osób starszych, ale także ważne ogniwo w podtrzymywaniu znajomości języka polskiego, narodowej kultury i tradycji. Goście ze Wschodu zwracali uwagę na brak pomocy ze strony miejscowych władz i na trudności finansowe, z jakimi borykają się po przeniesieniu środków przeznaczonych na pomoc Polonii z Senatu do Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

W 2015 r. przypadała 155. rocznica urodzin Ignacego Jana Paderewskiego. W związku z tym wspólnie z Komisją Kultury i Środków Przekazu, z inicjatywy Fundacji AVE ARTE, 14 IV 2015 r. zorganizowano posiedzenie seminaryjne, poświęcone wpływowi tego wielkiego Polaka – emigranta, artysty i polityka na losy i historię naszej państwowości. Odbył się pokaz filmu dokumentalnego „Paderewski – człowiek czynu, sukcesu i sławy”, wyprodukowanego w 2013 r. przez Fundację AVE ARTE. W trakcie dyskusji podkreślano, że zasługi Ignacego J. Paderewskiego w odzyskaniu przez Polskę niepodległości po latach zaborów są obecnie zbyt mało znane. Dlatego zastanawiano się nad możliwościami lepszego rozpropagowania jego osiągnięć, m.in. poprzez organizowanie poświęconych mu festiwali i koncertów.

Wzorem ubiegłych lat komisja spraw emigracji ze szczególną uwagą przyglądała się wsparciu finansowemu udzielanemu przez państwo Polonii i Polakom za granicą. 17 III 2015 r. senatorowie zapoznali się ze sprawozdaniem z realizacji konkursu „Współpraca z Polonią i Polakami za granicą w 2014 r.” oraz informacją na temat finansowania środowisk polonijnych za pośrednictwem placówek konsularnych. Łącznie w ramach konkursu w 2014 r. wydano prawie 58 mln zł, placówki dyplomatyczno-konsularne przeznaczyły zaś blisko 21 mln zł na dofinansowanie ponad 2 tys. projektów. W 2014 r. MSZ wprowadziło do konkursu kilka istotnych modyfikacji: 2-letnie projekty modułowe w zakresie edukacji, mediów i infrastruktury; projekty regrantingowe na przedsięwzięcia do wysokości 50 tys. zł. Umożliwiono udział ekspertów zewnętrznych w komisji konkursowej, a 2 mln zł przekazano do dyspozycji Ministerstwa Edukacji Narodowej na doskonalenie nauczycieli. Na tym samym posiedzeniu komisja zapoznała się z informacją na temat konkursu „Współpraca z Polonią i Polakami za granicą w 2015 r.”. Na ten cel MSZ przeznaczyło 53 mln zł, z czego 21,3 mln zł – na kontynuację 11 2-letnich projektów modułowych. W ramach konkursu, którego wyniki ogłoszono 26 II 2015 r., dofinansowanie przedsięwzięć polonijnych otrzymały 144 podmioty. 9,5 mln zł przekazano do dyspozycji Ministerstwa Edukacji Narodowej na doskonalenie nauczycieli i kolonie edukacyjne. Wprowadzono wymóg dołączenia do wniosku listu intencyjnego od środowisk polonijnych, potwierdzającego celowość projektu.

Zniesiono limit ofert dla 1 oferenta, a na stronie internetowej MSZ ogłoszono listę organizacji pozarządowych współpracujących z Polonią. Zwiększono także pulę środków na projekty regrantingowe i zmniejszono limit na ich realizację do 40 tys. zł. Podobnie jak w 2014 r., placówki dyplomatyczno-konsularne w 2015 r. miały do dyspozycji ok. 21 mln zł. Wiceminister spraw zagranicznych zaapelował o zacieśnienie współpracy między MSZ a Senatem, a także wystąpił z propozycją monitorowania przez senatorów wybranych projektów w zakresie współpracy z Polonią i Polakami za granicą.

19 V 2015 r. komisja wysłuchała natomiast informacji na temat rezultatów projektów modułowych i inwestycyjnych, realizowanych przez organizacje pozarządowe w ramach konkursu MSZ „Współpraca z Polonią i Polakami za granicą w 2014 r.” oraz na temat zadań zaplanowanych w 2015 r. W 2014 r. przeznaczono na nie łącznie 21 mln zł, a w 2015 r. – 21,3 mln zł. Projekty dotyczące edukacji obejmują Białoruś, Ukrainę, Litwę, Wielką Brytanię i Irlandię. Projekty adresowane do mediów polonijnych są natomiast realizowane na Litwie, Białorusi i Ukrainie, infrastrukturalne zaś – na Ukrainie, Litwie i w Czechach. Senatorowie mieli okazję zapoznać się z przykładami takich projektów realizowanych przez Stowarzyszenie „Wspólnota Polska”, Fundację „Pomoc Polakom na Wschodzie”, Fundację „Wolność i Demokracja” oraz Fundację „Edukacja dla Demokracji”.

W pracach Komisji Spraw Emigracji i Polaków za Granicą wiele uwagi poświęcono sytuacji Polaków z Donbasu – zarówno tych, którzy przebywają już w Polsce, jak i tych pozostających na terenach Ukrainy objętych konfliktem. 3 III 2015 r. senatorowie zapoznali się z informacją na ten temat przedstawioną przez resorty spraw wewnętrznych i zagranicznych. Jak poinformowała minister spraw wewnętrznych Teresa Piotrowska, 13 I 2015 r. z Donbasu ewakuowano 178 osób. Wszyscy złożyli wnioski o pobyt stały, mimo że ich status prawny był różny. Do 1 III 2015 r. wydano 115 decyzji zezwalających na pobyt stały. Weryfikowane są ich kwalifikacje zawodowe. Program adaptacji całej grupy zaplanowano na pół roku. Temu tematowi poświęcone było także przedostatnie posiedzenie komisji spraw emigracji w VIII kadencji. 2 IX 2015 r. omówiono przebieg rządowego programu adaptacyjnego dla Polaków z Donbasu, realizowanego od 13 I do 13 VII 2015 r. przez resort spraw wewnętrznych we współpracy z partnerami rządowymi i pozarządowymi. Jak przypomniała minister Teresa Piotrowska, polskie rodziny ewakuowane z objętego konfliktem zbrojnym Donbasu przebywały pod opieką Caritas Archidiecezji Warmińskiej w ośrodkach w Łąnsku i Rybakach. Miały zagwarantowane zakwaterowanie, wyżywienie, ubezpieczenie zdrowotne, kursy adaptacyjne, językowe i zawodowe. Wszystkie osoby ewakuowane z Don-

basu uzyskały pozwolenie na pobyt stały w Polsce. Po zakończeniu rządowego programu wszystkie rodziny otrzymały propozycje pracy i miejsca zamieszkania; jedynie 3 z 76 rodzin zdecydowały się wrócić na Ukrainę. Senatorowie zapoznali się też z informacją MSZ na temat sytuacji Polaków z Donbasu pozostających na Ukrainie. Jak poinformował wiceminister spraw zagranicznych Konrad Pawlik, opiekę nad Polakami w Mariupolu sprawuje Konsulat RP w Charkowie. Przekazywane są im zapomogi finansowe z rezerwy ogólnej, żywność i pomoc rzeczowa. Szacuje się, że w Donbasie znajduje się ok. 130 osób polskiego pochodzenia, a w Mariupolu – ok. 200.

Ocenę sytuacji Polaków na Ukrainie przedstawił także komisji kandydat na stanowisko ambasadora nadzwyczajnego i pełnomocnego w tym kraju Marcin Wojciechowski (10 VII 2015 r.). Określił też priorytety współpracy z tamtejszymi środowiskami polskimi, m.in. wspieranie nauczania języka polskiego, budowę Domu Kultury Polskiej i Dialogu Europejskiego we Lwowie czy wspomaganie mediów polskich na Ukrainie. Zdaniem Marcina Wojciechowskiego zarówno sytuacja, jak i problemy Polaków na Ukrainie są inne w różnych regionach tego kraju, dlatego ważne jest elastyczne podejście i reagowanie na bieżące potrzeby, jak ma to miejsce np. w Donbasie.

Komisja zapoznała się również ze strategiami migracyjnymi Polaków w Irlandii na podstawie badań Instytutu Statystyki Kościoła Katolickiego (22 VII 2015 r.). Według szacunków demograficznych dr. Marcina Lisaka w Irlandii mieszka ok. 170–180 tys. Polaków powyżej 18. roku życia, ²/₃ to osoby w wieku 25–44 lata. Polacy stanowią obecnie ¹/₃ wszystkich migrantów w Irlandii. Według danych z 2013 r. w Irlandii działa 15 weekendowych szkół polonijnych, do których uczęszcza ok. 3 tys. dzieci. System szkolnictwa polonijnego w Irlandii jest niewystarczający, a ze względu na wysoki wskaźnik dzietności Polek powinien być rozwijany. Polacy w Irlandii wykazują niewielkie zainteresowanie polityką zarówno polską, jak i irlandzką.

Senator Marek Konopka przedstawił komisji sprawozdanie z wyjazdu studyjnego komisji do Węgorzowa 25–26 VI 2015 r. na zaproszenie marszałka województwa warmińsko-mazurskiego. Delegacja wzięła udział w obradach 2 komisji Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego: Komisji ds. Mniejszości Narodowych i Etnicznych oraz Komisji Współpracy Międzynarodowej. Tematem posiedzenia była sytuacja środowisk polonijnych z Obwodu Kaliningradzkiego i ich współpraca z regionem Warmii i Mazur.

Komisja spraw emigracji zapoznała się także z informacją na temat 3. edycji Konkursu o Nagrodę i Tytuł Strażnika Dziedzictwa Rzeczypospolitej (22 VII 2015 r.). Ustanowiona przez marszał-

ka Senatu nagroda jest przyznawana od 2013 r. w 2 kategoriach: krajowej i zagranicznej. Istotna zmiana regulaminowa wprowadzona w obecnej edycji dotyczyła możliwości zgłoszenia więcej niż 1 kandydata. Kandydatury mogli zgłaszać nie tylko senatorowie, ale także organizacje i instytucje działające nad rzecz opieki nad polskim dziedzictwem kulturowym.

10 III 2015 r. komisja spraw emigracji we współpracy z Fundacją Kresy Historii zorganizowała konferencję, której celem było przybliżenie i upamiętnienie tragicznych losów wojennych i powojennych obywateli polskich II RP, represjonowanych pod okupacją sowiecką. Podczas spotkania podjęto próbę omówienia przyczyn i przebiegu deportacji prowadzonych przez władze sowieckie zarówno po 17 IX 1939 r., jak i po zakończeniu II wojny światowej aż do 1956 r., a także przedstawienia kolejnych grup zesłańców, ich dramatycznych doświadczeń na „nieludzkiej ziemi” i późniejszych często niezwykle skomplikowanych losów. Szacuje się, że represje dotknęły setki tysięcy Polaków, także przedstawicieli mniejszości narodowych, zamieszkujących Kresy Wschodnie II RP.

W 2015 r. komisja przygotowała także wystawę „Nasza polska Bośnia”. Otwarta 8 VII 2015 r. ekspozycja ukazywała dzieje reemigracji Polaków z obecnej Bośni i Hercegowiny. Na przełomie XIX i XX w. na Bałkany wyjechali mieszkańcy ówczesnej Galicji, by po kilkudziesięciu latach powrócić do Polski. W latach 1946–47 ok. 18 tys. reemigrantów osiedliło się na terenie obecnego powiatu bolesławieckiego i stało się niezwykle charakterystyczną do dziś grupą o wspólnej tradycji i historii, kultywującą nadal obrzędy i folklor, będące mieszanką kultury dawnej Galicji, Bałkanów i Polski. Na wystawę składało się kilkanaście plasz ze zdjęciami przypominającymi m.in. mieszkańców i ważne wydarzenia z życia polskich wsi pierwszej połowy XX w. w Bośni, polskie kaplice i kościoły, które powstawały na tych terenach zaraz po osiedleniu się Polaków. Ekspozycję przygotowały starostwo powiatowe w Bolesławcu, Stowarzyszenie „Koło Chłopa” i Stowarzyszenie Przyjaźni Polsko-Bałkań-

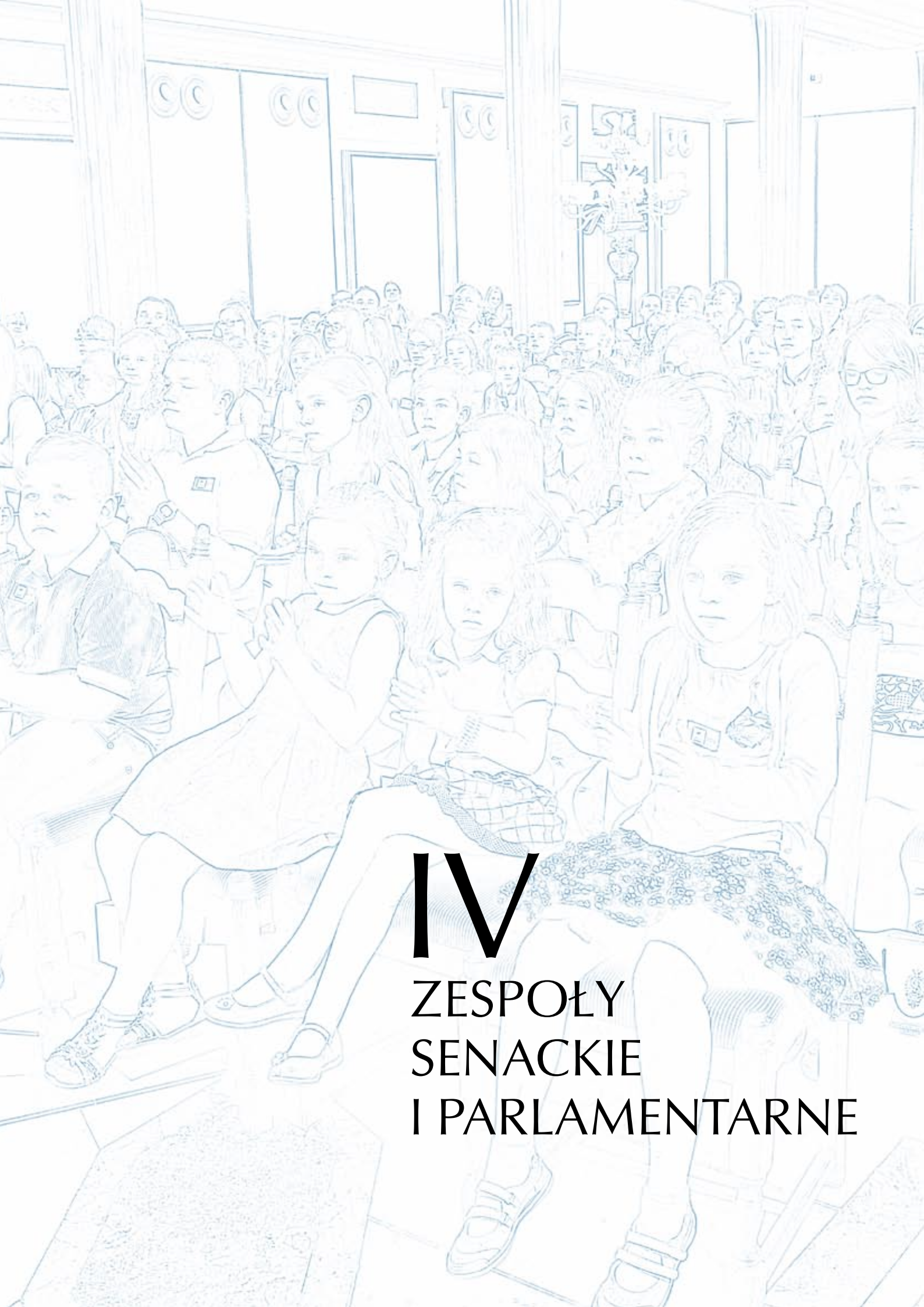
skiej „Koło” w 120. rocznicę wysiedlenia Polaków i 70. rocznicę ich reemigracji na tereny obecnego powiatu bolesławieckiego.

Ponieważ komisja spraw emigracji szczególną wagę przywiązuje do wspierania organizacji polskich i polonijnych za granicą, troski o polskie dziedzictwo narodowe, a także do kultywowania pamięci o wydarzeniach ważnych zarówno dla naszej historii, jak i Polonii, senatorowie odbywają szereg podróży, by uczestniczyć w uroczystościach rocznicowych czy zjazdach organizacji polonijnych. Biorą także udział w różnego rodzaju spotkaniach i konferencjach poświęconych problemom polskiej diaspory. Służą to m.in. pokazaniu Polonii i Polakom za granicą, że kraj ojczysty o nich pamięta i z uwagą wstuchuje się w ich opinie. Senator Barbara Borys Damińska wzięła udział w XV Festiwalu Polskiej Poezji dla Dzieci Wierszowisko 2015 w Malden, w Holandii (15 III 2015 r.); w międzynarodowej konferencji naukowej „Wizerunki Polski i Polaków w podręcznikach i mediach brytyjskich”, organizowanej w POSK w Londynie (11 IV 2015 r.); zasiadała w jury nagrody Polonicus 2015 i uczestniczyła w Europejskiej Gali Polonii Polonicus 2015 w Akwizgranie (1–V 2015 r.); w obradach kapituły IV edycji konkursu „Polak roku w Holandii” (17 X 2015 r.). Senator Leszek Czarnobaj uczestniczył w obchodach 70. rocznicy wyzwolenia Bolonii, zakończenia walk 2. Korpusu Polskiego i 218. rocznicy powstania Mazurka Dąbrowskiego (18–20 IV 2015 r.). Z kolei senator Stanisław Gogacz brał udział w uroczystościach noworocznych w Winnickim Okręgu Konsularnym, połączonych ze spotkaniami z rodakami z Żytomierza, Gródka Podolskiego, Kamieńca Podolskiego i Czerniowiec na Ukrainie (15–19 I 2015 r.); w uroczystościach wielkanocnych w Winnickim Okręgu Konsularnym, połączonych ze spotkaniami z rodakami w Winnicy, Barze i Szaróweczce (27–30 III 2015 r.). Senator Marek Konopka przedstawił sprawozdanie z udziału w obchodach 75-lecia „Dziennika Polskiego” i „Dziennika Żołnierza”, które odbyły się 11 VII 2015 r. w Londynie. Uroczystości jubileuszowe połączono z przyznaniem honorowych nagród „Dziennika Polskiego”, a także tytułów Człowieka Roku i Organizacji Roku.

KRONIKA SENATU RP – VIII i IX KADENCJA

W IX kadencji Komisja Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą zebrała się 4 razy. 25 XI 2015 r. przyjęła stanowisko, skierowane do marszałka Senatu, w sprawie przywrócenia w budżecie Kancelarii Senatu środków na opiekę nad Polonią i Polakami za granicą w wysokości 75 mln zł. Zdaniem komisji wypełnienie zaszczytnej funkcji opiekuna Polonii wymaga przywrócenia tych środków Senatowi. Na posiedzeniu komisji 21 XII 2015 r. omówiono kwestie związane z organizacją konferencji „Obchody milenijne na uchodźstwie – 1966 r. W 50. rocznicę”.

IV

ZESPOŁY
SENACKIE
I PARLAMENTARNE

Zespoły senackie i parlamentarne są niezwykle popularną wśród senatorów i posłów formą ich aktywności. Członkostwo w zespołach stanowi ważne uzupełnienie działalności parlamentarzystów w komisjach branżowych. Daje możliwość innego spojrzenia na zagadnienia dotyczące szeroko rozumianej problematyki społecznej, kulturalnej, regionalnej czy gospodarczej. W 2015 r. w Sejmie VII kadencji i Senacie VIII kadencji działało 160 zespołów, w tym 147 parlamentarnych, 10 senackich i 3 poselskie. Senatorowie należeli do 79 zespołów parlamentarnych, a Kancelaria Senatu obsługiwała 28 zespołów zarówno senackich, jak i parlamentarnych. O popularności tej formy aktywności parlamentarnej może także świadczyć fakt, że senatorów nienależących do żadnego zespołu było zaledwie 7. Wielu zgłosiło akces do pracy w więcej niż 1 zespole. Były osoby, które zadeklarowały swoją przynależność do ponad 10 zespołów.

W VIII kadencji Senatu najliczniejszy był Senacki Zespół Strażaków, w którego pracach uczestniczyło 33 senatorów. Łącznie w tej kadencji zespoły senackie i parlamentarne obsługiwane przez Kancelarię Senatu odbyły 201 posiedzeń i zorganizowały 11 konferencji. Wybrane posiedzenia, wystawy, konferencje czy konkursy omówiono w wydawanych (16 w VIII kadencji) przez Kancelarię Senatu „Zeszytach Zespołów Senackich”. W 2015 r., ostatnim roku VIII kadencji Senatu, działało 10 zespołów, do których należeli wyłącznie senatorowie: Senacki Zespół ds. Finansów Samorządowych, Senacki Zespół ds. Wychowania Młodego Pokolenia, Senacki Zespół Energii Odnawialnej, Senacki Zespół Infrastruktury, Senacki Zespół Popularyzacji Kultury i Rozwoju Czytelnictwa, Senacki Zespół Przyjaciół Warmii i Mazur, Senacki Zespół Spółdzielczy, Senacki Zespół Strażaków, Senacki Zespół Wymiany Gospodarczej z Zagranicą, Zespół Senatorów Województwa Śląskiego. Senatorowie byli także członkami zespołów parlamentarnych, zrzeszających zarówno posłów, jak i senatorów. W tym czasie oprócz 10 zespołów senackich Kancelaria Senatu zapewniała obsługę organizacyjną 18 zespołów parlamentarnych, na czele których stali senatorowie. To: Kaszubski Zespół Parlamentarny, Kujawsko-Pomorski Zespół Parlamentarny, Parlamentarny Zespół ds. Dróg Wodnych i Turystyki Wodnej, Parlamentarny Zespół ds. Dzieci, Parlamentarny Zespół ds. Harcerstwa w Polsce i poza Granicami Kraju, Parlamentarny Zespół ds. Leśnictwa, Ochrony Środowiska i Tradycji Łowieckich, Parlamentarny Zespół ds. Osób Starszych, Parlamentarny Zespół ds. Zielonej Gospodarki, Parlamentarny Zespół ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi, Parlamentarny Zespół Kociewski, Parlamentarny Zespół Lotnictwa, Parlamentarny Zespół Małych i Średnich Przedsiębiorstw, Parlamentarny Zespół Obrony Chrześcijan na Świecie, Parlamentarny Zespół Polska – Rosja – Gospodarka, Parlamentarny Zespół „Przyjaźni Środowisku”, Parlamentarny Zespół Sportu na Wsi, Parlamentarny Zespół Wspierania Języka Esperanto, Parlamentarny Zespół Wspierania Rozwoju Hokeja na Trawie.

W IX kadencji Senatu do 31 XII 2015 r. ukonstytuowały się zespoły: **Senacki Zespół ds. Ochrony Konsumentów** pod przewodnictwem senatora Ryszarda Majera (wspieranie działań na rzecz upowszechniania wiedzy o prawach konsumenckich w Polsce; monitoring aktów prawnych pod względem ich skuteczności w zakresie ochrony praw konsumenckich; współpraca z podmiotami publicznymi i niepublicznymi działającymi w interesie konsumentów; monitoring zjawisk i procesów gospodarczych zachodzących na rynku oraz funkcjonujących norm wyrobów pod względem bezpieczeństwa konsumentów; inicjowanie projektów aktów prawnych służących ochronie konsumentów); **Kaszubski Zespół Parlamentarny** pod przewodnictwem senatora Kazimierza Kleiny (wspieranie działań na rzecz rozwoju społecznego i gospodarczego Kaszub i Pomorza; promocja i upowszechnianie wiedzy o historii, kulturze i języku Kaszub; monitorowanie wprowadzania w życie ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz języku regionalnym; podejmowanie inicjatyw i występowanie z wnioskami do organów Sejmu i Senatu w tych sprawach); **Parlamentarny Zespół Miłośników Historii** kierowany przez senatora Jana Żaryna (zwiększenie zainteresowania historią, szczególnie dziejami Polski, popularyzacja historii, wspieranie polityki pamięci, organizacja konferencji naukowych, edukacyjnych i okolicznościowych, organizacja odczytów, wykładów, paneli, poświęconych propagowaniu ważnych rocznic historycznych); **Parlamentarny Zespół ds. Reparacji Należnych Polsce** pod przewodnictwem senatora Jerzego Czerwińskiego (zainteresowanie problematyką reparacji należnych Polsce w wyniku strat poniesionych podczas II wojny światowej, analiza aktów prawnych pod kątem skuteczności szacowania strat wojennych i reparacji, wspieranie działań zmierzających do ustalenia wysokości strat i szkód spowodowanych przez działania w czasie II wojny światowej na terytorium RP, współpraca z podmiotami publicznymi i niepublicznymi działającymi na rzecz obliczenia wysokości strat poniesionych przez Polskę w czasie II wojny światowej); **Parlamentarny Zespół Obrony Chrześcijan na Świecie** kierowany przez senatora Roberta Mamątowa (bieżące monitorowanie sytuacji prześladowanych chrześcijan na świecie, przyjmowanie stanowisk, apeli i rezolucji do władz krajów i instytucji międzynarodowych w sprawie przestrzegania podstawowych praw prześladowanych chrześcijan, wspieranie polityki informacyjnej w tym zakresie); **Parlamentarny Zespół Wspierania Inicjatyw Obywatelskich i Kontaktów z Organizacjami Pozarządowymi** pod przewodnictwem marszałka Stanisława Karczewskiego (współpraca z organizacjami pozarządowymi, analiza ustawodawstwa odnoszącego się do aktywności obywatelskiej, inicjowanie usuwania barier formalnych i administracyjnych w działalności organizacji pozarządowych i aktywności obywatelskiej, wspieranie inicjatyw obywatelskich).

Zespoły senackie

W 2015 r. **Senacki Zespół ds. Wychowania Młodego Pokolenia**, kierowany przez senatora Kazimierza Wiatra, zajął się problemem samobójstw wśród dzieci i młodzieży (22 VII 2015 r.). Gościem senatorów był m.in. rzecznik praw dziecka Marek Michalak. Podczas posiedzenia przedstawiono dane dotyczące liczby samobójstw wśród dzieci w Polsce, a także informacje na temat działania komisji dyscyplinarnych dla nauczycieli. Jak wskazywano, podczas ich posiedzeń dzieci nie mają poczucia bezpieczeństwa i mogą się czuć zagrożone przez sprawców czynu. Brak obecności rodziców, psychologa, czy choćby tzw. niebieskiego pokoju i przyjaznych warunków. Zdaniem senatorów nauczyciele są często bezradni wobec problemów wychowawczych i, niestety, słabo przygotowani do pracy wychowawczej. Mówiono o znaczeniu zachodzących obecnie zmian obyczajowych i braku dziecięcych psychiatrów. Jak podkreślano, zwalcza się skutki, a nie przyczyny zjawiska. Stwierdzano, że rodzice powinni być angażowani w życie dzieci w szkole i ściślej współpracować z nauczycielami.

Senacki Zespół Infrastruktury, pracujący pod przewodnictwem senatora Stanisława Koguta, w 2015 r. spotkał się z przedstawicielami Zarządu PKP Cargo oraz Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju, a także z przewodniczącą Sekcji Krajowej Kolejarzy NSZZ „Solidarność” (28 I 2015 r.). Posiedzenie poświęcono sprawom przetargu na zakup lokomotyw wielosystemowych, optymalizacji zatrudnienia w PKP Cargo poprzez wprowadzanie programu dobrowolnych odejść, a także powołaniu przez załogę spółki komitetu strajkowego. Przedstawiając program dobrowolnych odejść w PKP Cargo i PKP Tabor, dyrektor Joanna Drozd podkreśliła, że wszystkie wnioski zostały dokładnie sprawdzone i przeanalizowane. Zespoły realizujące program zostały przeszkolone z zakresu ubezpieczeń społecznych, tak by mogły udzielać niezbędnych informacji i pomóc pracownikom w podjęciu decyzji o odejściu. Ponadto organizowane są szkolenia przygotowujące odchodzących pracowników do szukania innego zatrudnienia. Przewodniczący Sekcji Krajowej

Kolejarzy NSZZ „Solidarność” Henryk Grymel stwierdził, że mimo zapewnień PKP informacje o programie dobrowolnych odejść nie były konsultowane ze stroną społeczną. Dlatego nie wypracowano wspólnego stanowiska partnerów społecznych. Jego zdaniem w tej sytuacji podejmowanie decyzji przez zarząd i Radę Nadzorczą PKP Cargo stanowi złamanie porozumień obowiązujących w spółce. W opinii pracowników unikanie dialogu i chęć powiększenia zysków spółki poprzez wdrożenie programu dobrowolnych odejść stoi w sprzeczności z określaniem spółki jako przedsiębiorcy godnego zaufania. Senatorowie zaapelowali do zarządu PKP Cargo o podjęcie rozmów ze związkowcami, ponieważ zaostrza się konflikt między zarządem a pracownikami spółki, co może doprowadzić do strajku. Jesienią 2015 r. Zespół Infrastruktury przeprowadził ankietę wśród osób o pozycji i dorobku uznanych w środowiskach związanych z najważniejszymi dziedzinami transportu. Jej wyniki opublikowano na stronie internetowej Senatu. Autorom ankiety chodziło o ukazanie zobiektywizowanego obrazu stanu polskiego transportu 25 lat po rozpoczęciu transformacji.

Senacki Zespół Strażaków, pracujący pod kierownictwem senatora Zbigniewa Meresa, w 2015 r. zorganizował konferencję poświęconą bezpieczeństwu pożarowemu w mieszkaniach (22 I 2015 r.). Na podstawie przedstawionych prezentacji i wystąpień sformułowano wnioski, które mogą być pomocne w dalszych pracach nad poprawą bezpieczeństwa pożarowego w mieszkaniach. W 2015 r. zespół podjął także temat bezpieczeństwa i ochrony ludności (6 V 2015 r.). Dyskutowano o potrzebie zmodernizowania i unowocześnienia Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, a także o współdziałaniu wszystkich jednostek ratowniczych w kraju. Wiceminister spraw wewnętrznych Stanisław Rakoczy i komendant główny Państwowej Straży Pożarnej gen. bryg. Wiesław Leśniakiewicz mówili o potrzebie rozszerzenia zadań służb ratowniczych, do których należeć miałyby niesienie pomocy humanitarnej, rozumianej jako możliwość zapewnienia ludności podstawowych warunków przetrwania w sytuacji zagrożenia. Jak

podkreślali, niezbędne do tego jest unowocześnienie obrony cywilnej kraju, stworzenie nowoczesnej bazy jej magazynów, ponieważ ich obecne wyposażenie nie zapewni właściwej ochrony ludności cywilnej, nawet przez wykwalifikowane jednostki. Należy przygotować jednolity system bezpieczeństwa i ochrony ludności w czasie wojny, wówczas ochotnicy i inne organizacje pozarządowe zostaną zaangażowane w ochronę ludności w taki sam sposób jak strażacy. Organizacje społeczne powinny realizować zadania z zakresu ochrony ludności po podpisaniu odpowiedniej umowy z Państwową Strażą Pożarną. Niezbędne są przeszkolone jednostki i sprzęt gaśniczy.

Pracujący pod przewodnictwem senatora Bogusława Śmigielskiego **Zespół Senatorów Województwa Śląskiego** spotkał się z sekretarzem Rady Gospodarczej w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów Jakubem Jaworowskim (5 II 2015 r.). Rozmawiano na temat prac

nad wdrażaniem programu naprawczego dla górnictwa, o możliwości ulokowania na Śląsku fabryki Bombardiera – kanadyjskiego producenta samolotów pasażerskich, a także powstania centrum przetwarzania danych i perspektyw przemysłu wydobywczego. Tego samego dnia omówiono także propozycję zorganizowania w Senacie wystawy upamiętniającej 95. rocznicę powstania śląskiego. Senatorowie postanowili również, że podczas prac nad ustawą o odnawialnych źródłach energii wystąpią z propozycją zmiany art. 106 i przeniesienia siedziby Operatora Rozliczeń Energii Odnawialnej SA z Warszawy do Bytomia. Kolejne posiedzenie zespołu poświęcono możliwościom finansowania zakupu pojazdów dla Ochotniczych Straży Pożarnych w świetle drastycznego zmniejszenia wysokości środków przyznawanych na ten cel z Regionalnych Programów Operacyjnych (16 IV 2015 r.). Wskazano na konieczność znalezienia innych rozwiązań pozwalających na zakup średnich samochodów ratowniczo-gaśniczych.

Z inicjatywy przewodniczącego i wiceprzewodniczącego zespołu – senatorów Bogusława Śmigielskiego i Andrzeja Misiotka w Senacie otwarto wystawę „Sfrunął na Śląsk orzeł biały...”, upamiętniającą historię powstań śląskich i 25-lecie samorządu terytorialnego (20 V 2015 r.). Ekspozycja, przygotowana przez Muzeum Powstań Śląskich w Świętochłowicach, ukazywała trudną historię Śląska i znaczenie powstań śląskich w walce o polskość tego regionu. W uroczystości wzięli udział m.in. wnuk pierwszego marszałka Sejmu Śląskiego Konstanty Wolny, marszałek województwa śląskiego Wojciech Saługa, prezydent Świętochłowic Dawid Kostemski i parlamentarzyści.

Zespoły parlamentarne kierowane przez senatorów

Kaszubski Zespół Parlamentarny, działający pod przewodnictwem senatora Kazimierza Kleiny, zorganizował w Senacie uroczystość z okazji Dnia Jedności Kaszubów (18 III 2015 r.), w której wzięli udział m.in. marszałek Bogdan Borusewicz i wicemarszałek Jan Wyrowiński. Jak przypomniał senator Kazimierz Kleina, pierwsza historyczna wzmianka o Kaszubach znalazła się w bulli papieża Grzegorza IX 19 III 1238 r. W tamtym czasie centrum Kaszubszczyzny znajdowało się na Pomorzu Zachodnim. Senator zaakcentował, że w ostatnich latach na Kaszubach zaszło wiele

pozytywnych zmian związanych z uchwaleniem ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym. Obecnie blisko 20 tys. dzieci i młodzieży uczy się języka kaszubskiego, przede wszystkim na Pomorzu Gdańskim. W omawianym okresie zespół zorganizował także posiedzenie poświęcone sytuacji języków mniejszościowych i regionalnych w Europie (11 VI 2015 r.). Jak poinformowała dr Nicole Dołowy-Rybińska z Instytutu Sławistyki PAN, na świecie jest 7100 języków, w Europie 284, z czego 80 ma status oficjalny, a 100 to języki wymierające. Podkreśliła, że w europejskim prawodawstwie brak precyzyjnych definicji języków mniejszościowego i regionalnego. Według Europejskiej Karty Języków Regionalnych lub Mniejszościowych to języki tradycyjnie używane na terytorium danego państwa

przez jego obywateli stanowiących grupę liczebnie mniejszą od reszty ludności państwa. Ponadto języki te różnią się od oficjalnego języka kraju.

W 2015 r., podobnie jak w całej VIII kadencji Senatu, niezwykle intensywnie pracował **Parlamentarny Zespół ds. Dzieci**, kierowany przez senator Alicję Chywicką. Spotkał się m.in. z dyrektorem naczelnym Specjalistycznego Zespołu Opieki Zdrowotnej nad Matką i Dzieckiem w Poznaniu Jackiem Profaską w sprawie budowy nowego szpitala pediatrycznego w Poznaniu (4 III 2015 r.). W tym 2-milionowym mieście działają tylko 2 szpitale pediatryczne, w tym jeden kliniczny. Nowy szpital ma mieć ponad 300 łóżek i kosztować ok. 400 mln zł. Komisja Europejska zgodziła się, aby z unijnych środków pokryć 85% kosztów. Warunkiem przyznania finansowania jest potwierdzenie celowości inwestycji i umieszczenie jej projektu na liście potrzeb Ministerstwa Zdrowia. Jak poinformował wiceminister zdrowia Piotr Warczyński, prace nad opracowaniem mapy potrzeb zdrowotnych Polski powinny się zakończyć w połowie 2015 r. Ma ona spełnić warunki Komisji Europejskiej dotyczące wsparcia ochrony zdrowia ze środków unijnych w latach 2014–20. Od 2016 r. opiniowanie celowości inwestycji będzie należało do wojewodów, a opinia taka będzie miała jedynie charakter doradczy. Podczas posiedzenia rozmawiano także o problemach psychiatrii, w szczególności psychiatrii dziecięcej. Jak podkreślano, główną przyczyną niepowodzenia Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego z 2010 r. są trudności w jego finansowaniu. Dlatego Ministerstwo Zdrowia uznało wycenę świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych z zakresu opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień za priorytet. Przyjęto także „Program zapobiegania depresji na lata 2015–19”, którego głównym celem jest wzrost świadomości społecznej na temat zaburzeń depresyjnych i ich profilaktyka. Ministerstwo przygotowało także „Program zapobiegania samobójstwom na lata 2015–19”, zmierzający do zmniejszenia liczby samobójstw i zachowań samobójczych w Polsce. Trwają prace nad „Programem wczesnej diagnostyki i interwencji w zaburzeniach rozwoju u dzieci w wieku przedszkolnym”. W opinii konsultanta krajowego ds. pediatrii prof. Teresy Jackowskiej problemy psychiatrii dziecięcej wynikają z niedostatecznej liczby specjalistów, nierównomiernego rozmieszczenia placówek i utrudnień w kształceniu specjalistów w zakresie psychiatrii dzieci i młodzieży. Celowość pakietu onkologicznego dla dzieci i tryb leczenia przewidziany dla dorosłych to temat kolejnego posiedzenia zespołu (18 III 2015 r.). Tego typu świadczeń dla dzieci dotąd nie limitowano, okres oczekiwania na konsultacje onkologów dziecięcych nie był długi. Obecnie obserwuje się zróżnicowane podejście do stosowania

pakietu onkologicznego i zakładania dzieciom „zielonych kart”. Zdaniem wiceministra zdrowia Piotra Warczyńskiego limitowanie świadczeń medycznych i problem nadwykonań nie mogą dotyczyć kardiologii i onkologii dziecięcej. Prof. Teresa Jackowska zwróciła uwagę, że dzieci często są hospitalizowane kilka dni na oddziałach pediatrycznych, po czym przekazywane do dalszej hospitalizacji w ośrodkach onkologicznych. Powstają kłopoty z rozliczeniem kosztownych badań histopatologicznych wykonywanych na oddziałach pediatrycznych. Podczas posiedzenia dyskutowano także o problemach kardiologicznych u dzieci. W Polsce rodzi się rocznie ok. 4 tys. dzieci z wadami serca i przeprowadza się ok. 2700 operacji kardiologicznych u dzieci, co stawia nasz kraj na 2. miejscu na świecie po USA pod względem liczby przeprowadzanych operacji kardiologicznych u nowo narodzonych dzieci. Jak wskazywano, mała liczba operacji tego typu w krajach zachodnich jest konsekwencją licznych aborcji płodów obciążonych takimi defektami rozwojowymi. Prof. Teresa Jackowska zwróciła uwagę na malejącą w ostatnich latach liczbę aktywnych zawodowo, a także kształcących się lekarzy pediatrów. Przewodnicząca Dolnośląskiej Okręgowej Izby Pielęgniarek i Położnych we Wrocławiu Urszula Olechowska podkreśliła natomiast duże braki w kadrze pielęgniarskiej. Polska ma najniższy wskaźnik w Europie zatrudnienia pielęgniarek na tysiąc mieszkańców, wynoszący 5,4, a wiele pielęgniarek przekroczyło 50. rok życia. Kolejne posiedzenie zespołu poświęcono problematyce doboru dawców do przeszczepów szpiku, wadom genetycznym u dzieci, stomatologii dziecięcej i korzystaniu przez dzieci z solariów (6 V 2015 r.). Jego uczestnicy zgodnie uznali, że finansowanie procedur związanych z przeszczepem szpiku powinno być dołączone do ogólnej procedury przeszczepieniowej finansowanej ze środków znajdujących się w dyspozycji Ministerstwa Zdrowia. Podczas dyskusji na temat wad genetycznych u dzieci Agnieszka Stembalska z Polskiego Towarzystwa Genetycznego podkreśliła, że utrzymują się błędne poglądy o dziedziczeniu chorób genetycznych. Dzieci z objawami chorób genetycznych są leczone objawowo, brak systemowej opieki wyspecjalistycznej, zbyta mała jest także liczba poradni genetycznych. Podkreślano konieczność zwiększenia nakładów na szybką diagnostykę i prowadzenie badań prenatalnych u kobiet powyżej 35. roku życia. Kolejny temat podjęty przez zespół dotyczył stomatologii dziecięcej. Jak poinformowała Dorota Olszak-Kowalczyk, konsultant krajowy w dziedzinie stomatologii dziecięcej, w Polsce 90% dzieci ma próchnicę, a uzębienie mleczne nie jest leczone. Dzieci są leczone w gabinetach stomatologicznych dla dorosłych, są pacjentami gorzej współpracującymi z lekarzem i wymagają więcej czasu. Poprawę może przynieść przede wszystkim zwiększenie liczby gabinetów, zapewniających świadczenia ogólnostomatologiczne dla dzieci i młodzieży do 18. roku życia. Rzecznik

praw dziecka Marek Michalak zaapelował, aby wprowadzić ustawy zakaz korzystania przez osoby niepełnoletnie z solariów ze względu na narastającą liczbę zachorowań na czerniaka, a także zalecenia Światowej Organizacji Zdrowia dotyczące unikania sztucznego promieniowania UV i bezwarunkowego zakazu korzystania z solariów przez dzieci. Kolejne posiedzenie zespołu (11 VI 2015 r.) było poświęcone leczeniu neuroblastomy, nowotworu występującego tylko u dzieci, w chwili jego rozpoznania połowa pacjentów to dzieci poniżej 2. roku życia. Dużą skuteczność w leczeniu tego nowotworu wykazuje obecnie immunoterapia prowadzona w ramach niekomercyjnego badania klinicznego, nier refundowanego przez NFZ. Koszt takiego badania ponosi obecnie jego sponsor. Ponieważ obciążeniem dla sponsorów niekomercyjnych badań klinicznych jest pokrywanie niektórych kosztów świadczeń opieki zdrowotnej wynikających z prawa farmaceutycznego, minister zdrowia przygotował projekt nowelizacji ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Zgodnie z nim sponsor finansowałby tylko te badania, które nie mieszczą się w zakresie świadczeń gwarantowanych ustawą. W opinii uczestników posiedzenia przedstawiony projekt nowelizacji rozwiąże problem finansowania niekomercyjnych badań klinicznych.

W 2015 r. Parlamentarny Zespół ds. Dzieci zorganizował konkurs dla dzieci i młodzieży „Szkoła marzeń”. Ze względu na dużą liczbę uczestników w Sejmie odbyły się 2 finały: 22 V 2015 r. i 15 VI 2015 r. Była to już 4. tego typu impreza. Konkurs „Szkoła

marzeń” adresowany był do uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych – gimnazjów, liceów, techników, szkół zawodowych oraz placówek opiekuńczych. Jego uczestnicy mieli przedstawić swoją wizję i oczekiwania wobec szkoły jako miejsca przyjaznego uczniom. Mogli to zrobić zarówno w formie plastycznej, jak i literackiej. Do konkursu zgłosiło się 7,5 tys. uczestników, a na etapie okręgowym w jego przeprowadzenie zaangażowało się 91 biur senatorskich i poselskich. Do etapu ogólnopolskiego zakwalifikowano 662 prace. Jury postanowiło nie wskazywać zwycięzców i przyznać równorzędne nagrody laureatom etapu ogólnopolskiego, a także kilkadziesiąt wyróżnień. Zdaniem organizatorów zgłoszone na konkurs prace mogą stać się cenną wskazówką i inspiracją dla osób związanych z edukacją. W swoich pracach laureaci zaprezentowali bardzo różne

wizje szkoły marzeń – zarówno futurystyczne, wybiegające w przyszłość, jak i sięgające głęboko w historię czy bardzo swojskie, osadzone w naturalnym środowisku. Prace charakteryzowały się różnorodnością technik i niezwykle szerokim podejściem do tematu. W licznych pracach odnaleźć można było też krytykę obecnego systemu nauczania, słabe wyposażenie szkół w pomoce dydaktyczne, pracownie i brak miejsca do ćwiczeń. Dużą wagę przykładano do relacji uczeń – nauczyciel, a także kontaktów międzypokoleniowych. Dla wielu uczestników konkursu ich własna szkoła mogłaby stać się szkołą marzeń przy wprowadzeniu bardzo niewielu zmian.

Podczas posiedzenia (16 IV 2015 r.) **Parlamentarnego Zespołu ds. Leśnictwa, Ochrony Środowiska i Tradycji Łowieckich**, pracującego pod przewodnictwem senatora Stanisława Gorczyca, wręczono dyplome

my absolwentom studiów podyplomowych z zakresu administrowania ryzykiem i zarządzania szkodami łowieckimi, organizowanych przez Wszechnicę Polską Szkołę Wyższą w Warszawie. Studia są adresowane do pracowników służb leśnictwa, ochrony środowiska, izb rolniczych, jednostek samorządu terytorialnego, ośrodków doradztwa rolniczego, myśliwych i wszystkich zainteresowanych uzyskaniem kwalifikacji w zakresie szacowania szkód łowieckich. Osoby mające takie przygotowanie mogą być mediatorami i biegłymi sądowymi. Absolwenci uzyskują uprawnienia rzeczoznawcy i likwidatora szkód powodowanych przez zwierzęta dziko żyjące. Wręczając dyplomy, wicemarszałek Jan Wyrowiński przypomniał, że idea powołania tego rodzaju studiów podyplomowych powstała w tym zespole.

Członkowie **Parlamentarnego Zespołu ds. Zielonej Gospodarki**, pracującego pod przewodnictwem senatora Piotra Gruszczyńskiego, zajęli się funkcjonowaniem obowiązującej od 5 V 2015 r. ustawy o odnawialnych źródłach energii, a w szczególności rozwiązaniami dotyczącymi prosumenta (7 VII 2015 r.). Jak zauważył senator Piotr Gruszczyński, prace nad ustawą wzbudziły duże zainteresowanie energetyką obywatelską, określaną często mianem energetyki w mikroskali. Zdaniem dyrektora Departamentu Energetyki Odnawialnej w Ministerstwie Gospodarki Janusza Pilitowskiego ustawa w kompleksowy sposób porządkuje system wsparcia odnawialnych źródeł energii. Stanowi jednocześnie podstawę do uregulowania nowych zagadnień określonych zarówno prawem europejskim, jak i związanych wyłącznie z polskim rynkiem energii odnawialnej. Ustawa realizuje także zadania zawarte w krajowym planie rozwoju odnawialnych źródeł energii. Jednym z najważniejszych obecnie problemów jest uzależnianie przez operatorów systemów dystrybucyjnych podłączenia do sieci energetycznej od potwierdzenia przez właścicieli mikroinstalacji ich montażu przez kwalifikowanego mikroinstalatora mimo braku takiego wymogu formalnego. Kolejna kwestia dotyczy wymaganego wykształcenia wyższego instalatorów. Katarzyna Jastrzebska z Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej omówiła realizowane przez tę instytucję programy wspierania rozproszonych odnawialnych źródeł energii. W opinii wiceprezesa Krajowej Izby Gospodarczej Elektroniki i Telekomunikacji Jarosława Tworoga można, niestety, mówić o antyinnovacyjnym charakterze polityki państwa. Na świecie w ostatniej dekadzie technologie związane z energetyką odnawialną są w głównym nurcie rozwoju gospodarczego.

Parlamentarny Zespół ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi, kierowany przez marszałka Bogdana Borusewicza, w 2015 r. podjął m.in. temat programu „Prawo dla każdego”, który ma zapewnić obywatelom dostęp do bezpłatnej pomocy prawnej, w kontekście prac nad ustawą o bezpłatnej pomocy prawnej, zmianami przygotowywanymi

w ustawie – Prawo o stowarzyszeniach, a także promocją ustawy o petycjach. Podczas posiedzenia 11 VI 2015 r. Tomasz Schimaneck z Instytutu Spraw Publicznych zaprezentował założenia kampanii informacyjno-edukacyjnej dotyczącej ustawy o petycjach, mającej na celu popularyzację wchodzącej w życie 6 IX 2015 r. ustawy o petycjach. Wojciech Ulitko z Ministerstwa Sprawiedliwości przedstawił szczegółową informację na temat projektu ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnej informacji prawnej oraz edukacji prawnej społeczeństwa. Jak stwierdził, chodzi przede wszystkim o zapewnienie szczególnie potrzebującym obywatelom dostępu do takich usług. Zadanie ma być wykonywane przez administrację rządową. Tomasz Schimaneck z ISP przedstawił prezentację dotyczącą poradnictwa prawnego i obywatelskiego w Polsce, przygotowaną na podstawie projektu „Opracowanie kompleksowych i trwałych mechanizmów wsparcia dla poradnictwa prawnego i obywatelskiego w Polsce”, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego, realizowanego w latach 2012–15. Jak wykazały badania, Polacy najczęściej szukają pomocy w sprawach dotyczących prawa cywilnego. Statystyczny Polak korzystający z takich usług to kobieta w wieku 25–50 lat znajdująca się w trudnej sytuacji materialnej. Wśród korzystających z porad można wyróżnić 2 grupy osób: świadomych i biernych. Takie poradnictwo jest bezpłatne dla obywateli, ale generuje koszty pracy doradców, obsługi administracyjnej, lokalowe i sprzętowe, a także związane z doskonaleniem wiedzy i umiejętności doradców. Główne źródła finansowania to przede wszystkim administracja samorządowa, a w dalszej kolejności – administracja rządowa i środki własne. Według Tomasza Schimanka najważniejsze wyzwania stojące przed poradnictwem prawnym i obywatelskim dotyczą stworzenia systemu poradnictwa prawnego i obywatelskiego, zapewniającego powszechny dostęp do bezpłatnych usług wysokiej jakości, mającego trwałe źródła finansowania. Największe zagrożenia wynikające z przygotowywanej ustawy o bezpłatnej pomocy prawnej to likwidacja dotychczasowego finansowania poradnictwa prawnego i obywatelskiego, a także niedocenywanie roli poradnictwa obywatelskiego. Zdaniem Tomasza Schimanka projekt rządowy nie tworzy powszechnego i spójnego systemu oraz w niewystarczającym stopniu wykorzystuje dorobek i potencjał podmiotów dotychczas świadczących poradnictwo, nie gwarantuje jakości świadczonych usług i ich dostępności, nie obejmuje wsparciem grup najbardziej potrzebującej, czyli osób, które nie są klientami pomocy społecznej, ale z różnych przyczyn nie mogą korzystać z odpłatnej pomocy prawnej. Dlatego konieczne jest poszerzenie kręgu mogących korzystać z poradnictwa, zintegrowanie informacji, porady prawnej, porady obywatelskiej oraz edukacji prawnej, określenie minimalnych standardów świadczonych

usług, objęcie systemem instytucji publicznych i niepublicznych oraz zlecenie usług w formie konkursów otwartych dla wszystkich podmiotów spełniających wymogi i standardy.

Pracujący pod przewodnictwem senatora Andrzeja Grzyba **Parlamentarny Zespół Kociewski** zapoznał się ze zmianami dotyczącymi dialektów i gwary języka polskiego projektowanymi w ustawach: o języku polskim, o radiofonii i telewizji oraz o systemie oświaty (18 III 2015 r.). Członkowie zespołu poparli proponowane zmiany, uznając, że dialekty i gwary powinny być zauważone, docenione i wspierane.

Gościem **Parlamentarnego Zespołu Obrony Chrześcijan na Świecie**, pracującego pod przewodnictwem senatora Jan Filipa Libickiego, był dyrektor Voice of the Martyrs Korea pastor Eric Foley (22 IV 2015 r.). Posiedzenie poświęcone było omówieniu wolności religijnej w Korei Północnej. Pastor zwrócił uwagę na bezprecedensową reakcję północnokoreańskich władz na raport ONZ dotyczący wolności religijnych na świecie. W marcu 2014 r. władze uznały za terrorystyczną działalność chrześcijańską w tym kraju. Aresztowano 4 misjonarzy i zamknięto ich w ośrodkach odosobnienia. Jak podkreślił pastor Eric Foley, celem jego wizyty w polskim parlamencie jest skłonienie naszych władz do formalnego wystąpienia w obronie misjonarzy. Zdaniem pastora sytuacja chrześcijan w Korei Północnej ulega pogorszeniu, a wyznawanie religii chrześcijańskiej zostało uznane za przestępstwo przeciwko państwu. Chrześcijanie, postrzegani jako nielojalni wobec panującej rodziny Kimów, mają utrudniony dostęp do edukacji, pracy i podróżowania. Korea Północna od 10 lat znajduje się na 1. miejscu wśród krajów, w których brak wolności religijnej. Senator Jan Filip Libicki przypomniał, że w 2013 r. zaprosił na posiedzenie poświęcone sytuacji chrześcijan w Korei Północnej ambasadora tego kraju w Polsce. Niestety, zaproszenie pozostało bez odpowiedzi. Mimo to postanowiono wystosować kolejne.

Parlamentarny Zespół „Przyjaźni Środowisku”, kierowany przez senatora Michała Wojtczaka, zajął się zagadnieniami związanymi z rolą wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej we wdrażaniu osi środowiskowej programu operacyjnego „Infrastruktura i środowisko” w nowej perspektywie finansowej 2014–20 (27 III 2015 r.). W posiedzeniu wzięli udział m.in. licznie reprezentowani przedstawiciele zarządów funduszy wojewódzkich oraz minister i wiceminister środowiska Maciej Grabowski i Janusz Ostapiuk. Zdaniem senatora Michała Wojtczaka w ramach dotychczas funkcjonującego systemu wojewódzkie fundusze ochrony środowiska

i gospodarki wodnej cenione były zarówno za sprawność działania, jak i dobre relacje z beneficjentami projektów. Dlatego niepokój budzą proponowane w tym zakresie zmiany. Jak podkreślił minister Maciej Grabowski, jego resort konsekwentnie i jednoznacznie prezentował stanowisko, że system, w którym instytucjami wdrażającymi były NFOŚiGW, 16 funduszy wojewódzkich i Centrum Koordynacji podległe Lasom Państwowym, sprawdził się. W połowie 2014 r. resort infrastruktury poinformował, że instytucją wdrażającą ma być jedynie NFOŚiGW. Przedstawiciele funduszy wojewódzkich przekonywali, że zgodnie z oczekiwaniami Komisji Europejskiej sprawne wdrażanie polityki spójności powinno się wiązać ze sprawnym systemem instytucjonalnym, opartym na uproszczonych procedurach i nastawionym na beneficjenta. Proponowane rozwiązanie zmierza natomiast do centralizacji systemu, co nie służy temu celowi. Dlatego w nowej perspektywie finansowej funkcję instytucji wdrażających powinny pełnić NFOŚiGW i fundusze wojewódzkie. Apelowano o pozostawienie tego systemu. Zdaniem wiceministra infrastruktury Waldemara Sługockiego budowa nowego systemu realizacji polityki spójności ma służyć przede wszystkim poprawie osiągania wskaźników, które będą budowały pozycję Polski nie tylko wewnątrz UE, ale także globalnie. Intencją zmian nie było wyeliminowanie wojewódzkich funduszy z realizacji programu operacyjnego „Infrastruktura i środowisko”, ale usprawnienie systemu wykorzystania środków unijnych. W ocenie resortu w wypadku programu horyzontalnego potrzebny jest 1 odpowiedzialny podmiot.

Parlamentarny Zespół Wspierania Języka Esperanto, pracujący pod przewodnictwem senatora Edmunda Wittbrodta, debatował na temat działań, jakie należy podjąć po wpisaniu 31 III 2014 r. języka esperanto na Polską Listę Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego (3 III 2015 r.). Senator Edmund Wittbrodt zapowiedział, że wystąpi do instytucji europejskich z inicjatywą wpisania tego języka na listę dziedzictwa europejskiego. Będzie też propagował tę ideę na parlamentarnych spotkaniach Grupy Wyszehradzkiej i Trójkąta Weimarskiego. Uczestnicy posiedzenia postanowili włączyć się w te działania, zapowiedzieli też podjęcie starań o uznanie przez UNESCO roku 2017 rokiem Ludwika Zamenhafa. Mimo że dotychczasowe działania organizacji esperanckich, służące dopisaniu esperanto do katalogu języków obcych dopuszczonych do egzaminów gimnazjalnych i maturalnych, nie zakończyły się sukcesem, uczestnicy posiedzenia postanowili nadal o to zabiegać.

V

ZGROMADZENIE
NARODOWE

W 2015 r. odbyły się wybory prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Kandydatami na ten urząd byli: starający się o reelekcję prezydent Bronisław Komorowski, Grzegorz Braun, Andrzej Duda, Adam Jarubas, Janusz Korwin-Mikke, Marian Kowalski, Paweł Kukiz, Magdalena Ogórek, Janusz Palikot, Paweł Tanajno i Jacek Wilk.

W pierwszej turze, 10 V 2015 r., najwięcej głosów uzyskał Andrzej Duda (5 179 092, czyli 35%), na Bronisława Komorowskiego głosowało 5 031 060 wyborców (34%), Pawła Kukiza – 3 099 079 (21%). Pozostali kandydaci uzyskali od 0,2 do 3,3% głosów. Frekwencja wyniosła 49%. W drugiej turze, 24 V 2015 r., zwyciężył Andrzej Duda, uzyskując 52% głosów. Bronisław Komorowski otrzymał 48%. Frekwencja wyniosła 55%.

6 VIII 2015 r. zwołano Zgromadzenie Narodowe w celu złożenia przysięgi przez nowo wybranego prezydenta Andrzeja Dudę. Na uroczystości byli obecni ustępujący prezydent Bronisław Komorowski oraz b. prezydenci Lech Wałęsa i Aleksander Kwaśniewski, b. marszałkowie Sejmu i Senatu, b. premierzy: Jerzy Buzek, Jan K. Bielecki i Kazimierz Marcinkiewicz. Do Sejmu przybyli również akredytowani w Polsce dyplomaci, przedstawiciele Kościoła katolickiego oraz innych Kościołów i wspólnot religijnych, urzędów konstytucyjnych.

Obrady połączonych izb parlamentu – Sejmu i Senatu otworzyła w obecności marszałka Senatu Bogdana Borusewicza marszałek Sejmu Małgorzata Kidawa-Błońska. Następnie prezydent elekt złożył wobec Zgromadzenia Narodowego przysięgę na Konstytucję RP: „Obejmując z woli narodu urząd Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, uroczystie przysięgam, że dochowam wierności postanowieniom Konstytucji, będę strzegł niezłomnie godności Narodu, niepodległości i bezpieczeństwa Państwa, a dobro Ojczyzny oraz pomyślność obywateli będą dla mnie zawsze najwyższym nakazem. Tak mi dopomóż Bóg!”.

Po złożeniu przysięgi prezydent Andrzej Duda wygłosił orędzie. Dziękując rodakom za wybór, zapewnił, że uczyni wszystko, by nie zawieść oczekiwań

i dotrzymać obietnic wyborczych. W swoim wystąpieniu podkreślił, że trzeba zacząć odbudowywać wspólnotę opartą na wzajemnym szacunku. Dlatego zwrócił się o wzajemny szacunek i poszanowanie praw. „Ludzie marzą o takiej wspólnotce, jaka wśród Polaków powstała w latach osiemdziesiątych, w czasach «Solidarności»”. (...) Mówię dziś do ludzi o różnych poglądach, o różnym światopoglądzie, wierzących i niewierzących – proszę o wzajemny szacunek, byśmy szanowali swoje prawa, oczywiście bez narzucania ich innym” – mówił. „Proszę, żebyśmy umieli szanować się nawzajem. Mówię o tym zwłaszcza tu, w sali sejmowej, mówię do polskich polityków, mówię to także do siebie. Chciałbym, żebyśmy budowali wzajemny szacunek, bo to szacunek musi być podstawą wspólnoty. A tylko wtedy, gdy będziemy wspólnotą, jesteśmy w stanie naprawić Polskę” – kontynuował.

Prezydent podkreślił, że wierzy w dobre współdziałanie z rządem, Sejmem i Senatem, a także z Parlamentem Europejskim i naszymi przedstawicielami na ważnych stanowiskach w UE. Nawiązał także do polityki zagranicznej. W jego ocenie nie potrzebuje ona rewolucji, a jedynie korekty, która powinna polegać na zwiększeniu aktywności. „Ta korekta to mówienie o naszych celach, naszych aspiracjach, to przedstawianie naszego punktu widzenia w sposób spokojny, ale zdecydowany i jed-

noznaczny, poprzez komunikowanie tego partnerom w przestrzeni międzynarodowej” – powiedział prezydent. Jak podkreślił, spójność europejską trzeba budować tak, by także polskie sprawy były uwzględniane.

Za największy problem prezydent uznał wyjazd młodych Polaków za pracą, za godnym życiem, w poszukiwaniu szans dla siebie. Dlatego m.in. konieczne jest wzmocnienie polskiej gospodarki, podniesienie jakości życia w Polsce, wsparcie polskich przedsiębiorców, którzy mają tworzyć miejsca pracy. „By nie mówili, że państwo jest wobec nich opresyjne, żeby mieli więcej wolności, więcej swobody działania, by mieli wsparcie od państwa, ale takie, z którego korzystają wtedy, kiedy chcą” – przekonywał.

W swoim orędziu prezydent zwrócił się także do rodaków żyjących poza ojczyzną. Oceniał, że potrzeba im wsparcia polskiego szkolnictwa, tak by ich dzieci mogły się uczyć po polsku. „Dlatego trzeba wzmacniać polskie placówki dyplomatyczne, naszą aktywność nie tylko w sferze Polonii, ale i Polaków poza granicami. Niezależnie od dbania o to, by stworzyć im warunki do powrotu do Polski” – powiedział. Zapowiedział utworzenie w ramach Kancelarii Prezydenta biura ds. Polonii i Polaków za granicą.

Mówiąc o polityce międzynarodowej, prezydent zadeklarował, że będzie dbał o dobre stosunki z sąsiadami. „Dobre stosunki sąsiedzkie są ważne, bo one wzmacniają bezpieczeństwo – w tym kierunku także powinniśmy działać” – powiedział. „Powinni-

śmy rozmawiać z naszymi partnerami tu, w Europie Środkowo-Wschodniej, na Północy, od basenu Morza Bałtyckiego aż po Adriatyk. Trzeba szukać tego, co wspólne, co łączy. Dziś Polacy też tego bardzo oczekują” – podkreślał, wskazując, że dobre stosunki międzynarodowe „to także element naszego dorobku w ramach Unii Europejskiej i powinniśmy się starać to pogłębiać”. Jak ocenił, nasza polityka zagraniczna potrzebuje większej aktywności. „To w pewnym sensie odbudowa czy odnowienie Grupy Wyszehradzkiej, ale także przyciąganie nowych partnerów, szukanie z nimi porozumienia – to zadanie na najbliższe lata. Jako prezydent RP, współdziałając z ministrem spraw zagranicznych i premierem – jak nakazuje to konstytucja – jestem gotów się tego zadania podjąć i je podejmę” – oświadczył prezydent Andrzej Duda.

Prezydent zadeklarował również, że jako najwyższy zwierzchnik Sił Zbrojnych będzie współdziałał z ministrem obrony narodowej. Wśród priorytetów swego urzędu wymienił m.in. wzmocnienie gwarancji sojuszniczych dla Polski w ramach NATO. Opowiedział się za budowaniem i pilnowaniem jedności Sojuszu Północnoatlantyckiego. Mówiąc o bezpieczeństwie militarnym, prezydent ocenił, że jedną z najważniejszych kwestii w tej dziedzinie jest „budowanie silnej, dobrze wyposażonej polskiej armii”. Za zadanie na najbliższy czas uznał „wzmocnienie gwarancji sojuszniczych w Sojuszu Północnoatlantyckim”. „I tutaj sprawę trzeba postawić jednoznacznie – potrzebujemy większych gwarancji ze strony NATO, nie tylko my jako Polska, cała Europa Środkowo-Wschodnia w obecnej sytuacji geopolitycznej” – podkreślił prezydent Andrzej Duda.

Jego zdaniem potrzebna jest instytucja broniąca dobrego imienia Polski na świecie. „Liczę, że będę miał państwa wsparcie także w polityce historycznej. Bo dzisiaj Polska często wymaga obrony, wymaga obrony jej dobre imię. Dlatego mówiłem, że chcę stworzyć specjalną instytucję, która będzie miała obowiązek tego dobrego imienia bronić na całym świecie” – powiedział prezydent. „Niech ona istnieje pod patronatem prezydenta, premiera i ministra spraw zagranicznych razem. Niech to będzie

symbol jedności. My, Polacy, mamy wielką historię i nie mamy czego się wstydzić, wręcz przeciwnie – powinniśmy być z niej dumni, powinniśmy mówić prawdę, ale powinniśmy także walczyć o prawdę w stosunkach z naszymi sąsiadami” – przekonywał. Prezydent podkreślił, że dobre stosunki sąsiedzkie i międzyludzkie można zbudować tylko na prawdzie, dlatego aktywna polityka historyczna jest potrzebna i wewnątrz kraju, i na zewnątrz.

Po uroczystości zaprzysiężenia prezydent Andrzej Duda złożył kwiaty pod tablicą poświęconą marszałkowi Sejmu III kadencji i wicemarszałkowi Senatu VI kadencji Maciejowi Płażyńskiemu, który 10 IV 2010 r. zginął w katastrofie smoleńskiej, i pod tablicą upamiętniającą 18 parlamentarzystów – również ofiary tej katastrofy, a także pod tablicą poświęconą posłom II RP, którzy zginęli w czasie II wojny światowej. Prezydentowi towarzyszyli mar-

szałkowie Sejmu i Senatu – Małgorzata Kidawa-Błońska i Bogdan Borusewicz. Prezydent Andrzej Duda spotkał się także z Konwentami Seniorów Sejmu i Senatu.

VI

UROCZYSTE
ZGROMADZENIE
POSŁÓW
I SENATORÓW

UROCZYSTE ZGROMADZENIE POSŁÓW I SENATORÓW

22 XII 2015 r. w Sejmie zebrało się zgromadzenie posłów i senatorów z okazji 10. rocznicy zaprzysiężenia Lecha Kaczyńskiego na prezydenta. W uroczystości wzięli także udział prezydent Andrzej Duda, premier Beata Szydło i członkowie rządu.

Podczas zgromadzenia poseł Małgorzata Golińska odczytała tekst uchwały podjętej przez Sejm i Senat. Napisano w niej: „Posłowie i senatorowie zebrani na uroczystym zgromadzeniu, składając hołd pamięci prezydenta Lecha Kaczyńskiego, wyrażają przekonanie, że prezydent, działając w Wolnych Związkach Zawodowych, Solidarności, pełniąc wysokie funkcje państwowe, społeczne

i samorządowe, zabiegając skutecznie jako prezydent Rzeczypospolitej Polskiej o budowę podmiotowej pozycji Polski i naszego regionu w polityce międzynarodowej, oddając sprawiedliwość ludziom walczącym o wolność naszej ojczyzny, czynnie uczestnicząc w rozwiązywaniu licznych konfliktów społecznych, przypominając idee Solidarności, której zawsze był wierny, dobrze przysłużył się Polsce”.

Zebrani posłowie i senatorowie obejrzeli także film przypominający złożenie przysięgi przez Lecha Kaczyńskiego przed Zgromadzeniem Narodowym w 2005 r.

VII

SPRAWY
MIĘDZYNARODOWE

AKTYWNOŚĆ MIĘDZYNARODOWA

Wizyty oficjalne delegacji Senatu

W ostatnim roku VIII kadencji delegacje Izby złożyły 2 oficjalne wizyty – w Niemczech na zaproszenie przewodniczącego Bundesratu Volkera Bouffiera i w Iranie na zaproszenie przewodniczącego Islamskiego Zgromadzenia Konsultatywnego Alego Laridżaniego.

Oficjalną **wizytę w Niemczech** delegacja Senatu pod przewodnictwem marszałka Bogdana Borusewicza złożyła 26–27 III 2015 r. W skład delegacji wchodził senatorowie: Jerzy Chróścikowski, Stanisław Jurcewicz, Jan Michalski, Jarosław Obremski i Norbert Obrycki.

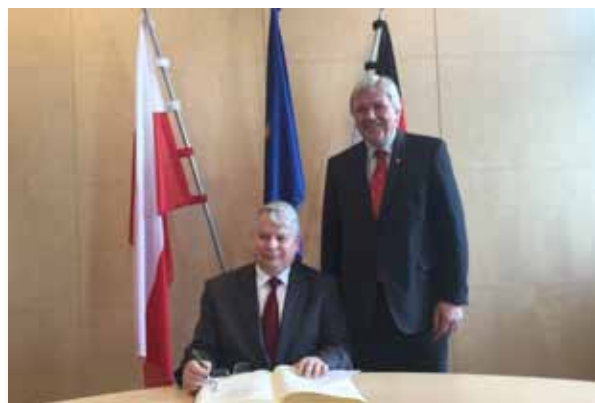
Pierwszego dnia senatorowie spotkali się z wiceprzewodniczącą Bundestagu Ullą Schmidt. Rozmowy dotyczyły głównie decyzji strony niemieckiej o wprowadzeniu jednolitej płacy minimalnej w Niemczech. Obowiązek jej stosowania mają także polskie firmy transportowe, które przewożą lub załadują czy rozładują towar w Niemczech. Marszałek Senatu podkreślił, że UE potrzebna jest jedność i współpraca, a decyzje takie jak ta, nie sprzyjają im. Dodał, że Polska będzie się domagać rozstrzygnięcia tej kwestii przez Komisję Europejską. Wiceprzewodnicząca Bundestagu wyjaśniła, że wprowadzenie jednolitej płacy minimalnej było spowodowane m.in. zaniżaniem płac w budownictwie, transporcie i usługach. Zgodziła się z opinią, że należy jeszcze raz przedyskutować stosowanie nowych zasad w wypadku przewozu towaru bez załadunku i rozładunku.

W Wiesbaden delegację Senatu przyjęła wiceprzewodnicząca Landtagu Hesji Heike Habermann wraz z przedstawicielami klubów parlamentarnych. Rozmawiano m.in. o współpracy regionalnej między województwami a krajami związkowymi, np. między Hesją a Wielkopolską. Wiceprzewodnicząca Heike Habermann podkreśliła, że polska społeczność w Hesji jest drugą co do wielkości po tureckiej, dlatego władze rozumieją potrzebę bliskich kontaktów z Polską.

Podczas spotkania z ministrem kultury i oświaty Hesji Alexandrem Lorzem marszałek Bogdan Borusewicz podnosił kwestie związane z sytuacją Polonii w Niemczech. Poparł petycję, skierowaną do rządu Hesji przez przedstawicieli Polonii, w której wskazano na potrzebę rozwiązania problemu nauki języka polskiego w Niemczech.

27 III 2015 r. delegacja Senatu spotkała się z przewodniczącym Bundesratu Volkerem Bouffierem, wiceprzewodniczącym Bundesratu i premierem Saksonii Stanisławem Tilichem, premierem Meklemburgii-Pomorza Przedniego Erwinem Selleringiem i minister ds. federalnych, Europy i mediów Nadrenii Północnej-Westfalii Angelicą Schwall-Düren. Omawiano współpracę przygraniczną i międzyregionalną, a także międzyinstytucjonalną (np. targi we Frankfurcie i Poznaniu). Marszałek Bogdan Borusewicz w trakcie rozmów wskazywał też na konieczność stworzenia warunków do nauczania języka polskiego jako ojczystego w szkołach. Politycy mówili także o problemach związanych z zadłużeniem Grecji i o sytuacji na Ukrainie.

Na zakończenie wizyty w Instytucie Polskim w Berlinie senacka delegacja spotkała się z przedstawicielami Polonii. Marszałek Senatu przekonywał ich do zwiększenia aktywności Polonii w ramach ist-

niejących porozumień i większego zaangażowania młodych osób w sprawy polonijne.

10–12 X 2015 r. marszałek Bogdan Borusewicz wraz z senatorami: Włodzimierzem Cimoszowiczem, Maciejem Grubskim, Grażyną Sztark i Bogusławem Śmigielskim złożyli **wizytę w Iranie**. Marszałek spotkał się z prezydentem Iranu Hasanem Rouhanim i przewodniczącym parlamentu Alim Laridżanem. Politycy rozmawiali o sytuacji międzynarodowej, przede wszystkim o wydarzeniach w Syrii, konflikcie izraelsko-palestyńskim i zwalczaniu terroryzmu. W opinii marszałka Senatu główny ciężar rozwiązania problemu wynikającego z sytuacji w Syrii spoczywa na krajach tego regionu. Przewodniczący Ali Laridżani mówił o konflikcie w Sy-

rii w kontekście nalotów prowadzonych również przez Rosję. Politycy rozmawiali także o współpracy politycznej i gospodarczej Polski i Iranu, m.in. parlamentarnych komisji ds. gospodarki, w tym o ułatwieniach dla biznesmenów, np. wprowadzeniu przepisów dotyczących unikania podwójnego opodatkowaniu.

11 XI 2015 r. marszałek Bogdan Borusewicz rozmawiał z Alim Rafсандżanem – przewodniczącym Rady Osądu ds. Dobra Islamskiej Republiki Iranu, b. prezydentem i jednym z przywódców rewolucji 1977 r. Tematami spotkania były stosunki polsko-irańskie i sytuacja międzynarodowa. Przewodniczący Ali Rafсандżani podkreślił, że w tym regionie Polska jest nadal postrzegana jako pionier zmian w tej części Europy, gdzie panowała ideologia marksistowska. „Dlatego Polska jest dla nas symbolem wolności” – dodał. Jego zdaniem nasz kraj może przyspieszyć rozwój stosun-

ków Iran – Unia Europejska. Nawiązał też do otwarcia ekonomicznego po zawarciu przez światowe mocarstwa w lipcu 2015 r. porozumienia z Iranem, którego celem jest ograniczenie jego programu nuklearnego. Porozumienie zakłada również zniesienie sankcji nałożonych na Iran, ale dopiero wówczas, gdy spełni on wszystkie warunki umowy. Przewodniczący Ali Rafсандżani wyraził nadzieję, że pomoże to w rozwoju polskiego biznesu w Iranie.

Marszałek Bogdan Borusewicz rozmawiał też z szefem irańskiej dyplomacji Mohammadem Dżawadem Zarifem.

Delegacja Senatu złożyła wieńce na polskim cmentarzu w Teheranie i w kwaterze polskiej na cmentarzu w Isfahanie, gdzie spoczywają polscy uchodźcy z okresu II wojny światowej. „My pamiętamy, że Irańczycy udzielili gościny 120 tys. polskich uchodźców z Rosji w 1942 r. Byli serdeczni, zaopiekowali się tymi uchodźcami i nie mówili, że będą kłopoty, bo to chrześcijanie, a oni są muzułmanami” – powiedział marszałek dziennikarzom.

Wizyty oficjalne na zaproszenie marszałka Senatu

W 2015 r. wizyty oficjalne w Polsce na zaproszenie marszałka Senatu złożyli przewodniczący Bundsratu Volker Bouffier, a także delegacje: Wielkiego Churału Państwowego Mongolii, Izby Reprezentantów Nowej Zelandii, Izby Narodowości Mjanmy (Birma) oraz Senatu Republiki Kenii.

19 III 2015 r. marszałek Bogdan Borusewicz przyjął **delegację Wielkiego Churału Państwowego Mongolii** z jego przewodniczącym Zandaakhuu Enkhboldem. Przewodniczący Wielkiego Churału przypomniał, że w 2015 r. upływa 65 lat od nawiązania stosunków dyplomatycznych między naszymi

państwami. Wyraził wdzięczność Polsce za wspieranie przemian demokratycznych w Mongolii w ostatnim ćwierćwieczu, podziękował też za ratyfikowanie umowy o partnerstwie i współpracy jego kraju z Unią Europejską. Przewodniczący Wielkiego Churału opowiedział się za dalszym intensywnym rozwojem stosunków politycznych i gospodarczych z Polską. Praktycznym krokiem w tym kierunku było czasowe zniesienie przez Mongolię obowiązku wizowego dla polskich obywateli. Przewodniczący zwrócił się do marszałka Bogdana Borusewicza z prośbą o wsparcie starań strony mongolskiej o ponowne otwarcie polskiej ambasady w stolicy Mongolii Ułan Bator, bo – jak podkreślił – brak tej placówki dyplomatycznej jest barierą we współpracy gospodarczej i w kontaktach obywateli obu państw.

Politycy rozmawiali także o sytuacji geopolitycznej w Azji Środkowo-Wschodniej i Europie. Marszałek Bogdan Borusewicz podkreślił, że agresja Rosji na sąsiedni kraj stawia przed Polską, całą Unią Europejską i przed NATO poważne wyzwania. Wyraził nadzieję, że „problem zostanie uregulowany w duchu porozumień z Mińska, ale jeśli agresja będzie postępować, sytuacja będzie się zaostrzać”. Nawiązując do sytuacji we wschodniej Ukrainie, przewodniczący parlamentu Mongolii oświadczył, że konflikt ten powinien zostać rozwiązany drogą pokojową, bez użycia siły.

20 III 2015 r. parlamentarzyści mongolscy wzięli udział w otwarciu wystawy w Europejskim Centrum Solidarności w Gdańsku, zatytułowanej „Solidarni z Mongolią”, poświęconej pomocy „Solidarności” udzielanej na początku lat 90. liderom demokracji Mongolii.

16 IV 2015 r. marszałek Senatu Bogdan Borusewicz spotkał się z **delegacją Izby Reprezentantów Nowej Zelandii** i jej przewodniczącym Davidem Carterem. Goście obecni byli także na sali obrad podczas 73. posiedzenia Senatu.

Tematem spotkania marszałka Senatu i przewodniczącego Davida Cartera był m.in. konflikt na Ukrainie i jego skutki. Rozmowy dotyczyły także możliwości pogłębienia relacji łączących Polskę i Nową Zelandię – perspektyw wzmocnienia wymiany handlowej i rozwoju współpracy w zakresie zwiększenia innowacyjności rolnictwa.

Delegacja, która przebywała w Polsce 16–19 IV 2015 r., spotkała się również z marszałkiem Sejmu Radosławem Sikorskim, wicepremierem Januszem Piechocińskim, senatorami z senackiej Komisji Spraw Zagranicznych i grupą parlamentarną Polska – Nowa Zelandia.

26 V 2015 r. marszałek Bogdan Borusewicz przyjął **delegację Izby Narodowości Mjanmy** z jej przewodniczącym Khinem Aung Myintem. Podczas rozmowy marszałek Senatu podkreślił, że Polska po przejęciu w Mjanmie w marcu 2011 r. władzy przez prezydenta Theina Seina wspiera zapoczątkowane tam reformy na rzecz demokracji i stworzenia podstaw gospodarki rynkowej.

Przewodniczący Khin Aung Myint podziękował marszałkowi za udzieloną przez Polskę pomoc w budowie państwa demokratycznego, a także za pomoc humanitarną.

Marszałek Bogdan Borusewicz zwrócił uwagę, że kwestia zniesienia wszystkich sankcji nałożonych na Mjanmę powinna zostać rozstrzygnięta po wyborach prezydenckich. Ważne jest dopuszczenie w wyborach prezydenckich wszystkich kandydatów. Marszałek zaproponował przewodniczącemu Izby Narodowości pójście „polską drogą” i realizację hasła: „wasz prezydent, nasz premier”. Przewodniczący Khin Aung Myint wyraził przekonanie, że to możliwe, choć wymagałoby zmiany konstytucji, która nie przewiduje urzędu premiera.

Podczas spotkania mówiono także o sprawach gospodarczych. Mjanma jest szczególnie zaintereso-

wana współpracą w dziedzinie rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego.

Delegacja Izby Narodowości Mjanmy podczas pobytu w Polsce 24-27 V 2015 r. spotkała się również z przedstawicielami Sejmu, rządu oraz prezesem Trybunału Konstytucyjnego i rzecznikiem praw obywatelskich.

Gościem Senatu 10 VI 2015 r. był **przewodniczący Senatu Kenii David Ekwee Ethuro**, którego przyjął marszałek Bogdan Borusewicz. W spotkaniu uczestniczyła też grupa kenijskich senatorów: przewodniczący Komisji Tymczasowej ds. Finansów Publicznych i Inwestycji Boni Khalwale, przewodniczący Komisji Stałej ds. Zdrowia Mohamed Kuti, przewodniczący Komisji Stałej ds. Pracy i Pomocy Społecznej Steward Madzyo i przewodniczący Komisji Tymczasowej ds. Ustawodawczych Stephan Sang.

Przewodniczący David Ekwee Ethuro stwierdził, że zacieśnienie kontaktów z Polską leży w interesie Kenii, a jego kraj jest jednym z 7 najszybciej rozwijających się gospodarczo państw na kontynencie afrykańskim. Marszałek Bogdan Borusewicz podkre-

ślił, że dla rozwoju współpracy gospodarczej istotną rolę odgrywają ułatwienia dla polskich inwestorów. Dodał, że nasz kraj ma wiele do zaoferowania Kenii, zwłaszcza teraz, gdy polska gospodarka bardziej otworzyła się na nowe rynki.

Wizytę w Senacie 3 IX 2015 r. złożył **przewodniczący Bundesratu RFN Volker Bouffier**. Gościa przyjął marszałek Bogdan Borusewicz. Politycy rozmawiali m.in. o sytuacji na Ukrainie po agresji Rosji. Zdaniem marszałka zasadniczym zamiarem Rosji jest odtworzenie wpływów na obszarze dawnego Związku Radzieckiego. Świadczy o tym koncentracja wojsk rosyjskich na terenach zajętych przez separatystów i wzdłuż granicy z Ukrainą.

Podczas rozmowy wiele uwagi poświęcono sytuacji uchodźców, którzy „zalewają” Europę. Przewodniczący Volker Bouffier podkreślił, że Niemcy w sprawie przyjmowania uchodźców potrzebują wsparcia i europejskiej solidarności. Marszałek Bogdan Borusewicz zapewnił, że Polska przygotowuje się do udzielenia większego wsparcia innym państwom Unii Europejskiej.

Goście Senatu

4 III 2015 r. gościem marszałka Bogdana Borusewicza był **przewodniczący Zgromadzenia Chorwackiego Josip Leka**. Politycy rozmawiali m.in. o rozwoju polsko-chorwackiej współpracy

gospodarczej, w tym o możliwościach zwiększenia wymiany handlowej, a także o sytuacji na Ukrainie i południowym wschodzie Europy. Rozmówcy zgodzili się, że stabilność i pokój w obu regionach może tylko zapewnić włączenie ich do struktur euroatlantyckich.

5 III 2015 r. marszałek Bogdan Borusewicz przyjął **sekretarza Rady Bezpieczeństwa Narodowego i Obrony Ukrainy Ołeksandra Turczynowa**. Podczas spotkania rozmawiano na temat sytuacji na Ukrainie i stosunków polsko-ukraińskich. Ołeksandr Turczynow podkreślił, że podstawą przyjaznych, braterskich relacji między obu krajami jest nie tylko wspólny interes, ale także podobna mentalność i tradycja historyczna. Przedstawiając sytuację na Ukrainie, stwierdził, że mimo ustaleń przyjętych w Mińsku nie ma zawieszenia ognia. W jego ocenie prezydent Władimir Putin prowadzi wojnę nie tyl-

ko przeciw Ukrainie, ale też przeciw całej Europie. Ołeksandr Turczynow podkreślił, że dla Ukrainy nie ma innej możliwości niż integracja europejska.

12 III 2015 r. marszałek Bogdan Borusewicz spotkał się z **prezydentem Rumunii Klausem Iohannisem**. Podczas rozmowy marszałek Senatu podkreślił, iż w Europie Środkowo-Wschodniej to Polska i Rumunia są państwami, na których w dużej mierze spoczywa odpowiedzialność za sytuację w tym regionie.

Prezydent Rumunii zapewnił, że jego kraj jest gotowy na zacieśnienie współpracy z Polską w dziedzinach: gospodarczej, obrony i wojskowości. Dodał, że Rumunia dążyć będzie do zbliżenia z sąsiadami i w tej dziedzinie chce wykorzystać doświadczenia Polski. Jego zdaniem zbliżenie to jest potrzebne, żeby zabierać wspólny głos w ważnych dla regionu sprawach.

Marszałek Bogdan Borusewicz podziękował prezydentowi Rumunii za opiekę nad Polakami mieszkającymi na Bukowinie. Jego zdaniem to opieka modelowa.

W Senacie 25 III 2015 r. **dziennikarze z Ukrainy wschodniej**, przebywający w Polsce z wizytą studyjną na zaproszenie Fundacji Solidarności Międzynarodowej, rozmawiali z marszałkiem Bogdanem Borusewiczem o sytuacji na wschodzie Ukrainy, unijnych

sankcjach wobec Rosji i o ruchu bezwizowym między Polską a Ukrainą. Dziennikarze mówili o problemach, z jakimi boryka się ich kraj. Pytali marszałka, od czego Ukraina powinna zacząć zmiany i czy Unia Europejska pomoże ich krajowi.

Marszałek Bogdan Borusewicz wskazywał, że obecnie najważniejsze dla Ukrainy to przeprowadzenie reform gospodarczych, samorządowych i walka z korupcją. Parlament powinien zacząć od stanowienia prawa, które zreformuje gospodarkę i stworzy podstawy rozwoju samorządności. Marszałek zaznaczył, że dopóki Ukraina nie rozpocznie reform, dopóty nie otrzyma pomocy, bo w deklaracje nikt już nie wierzy. Dodał, że obecne władze Ukrainy chcą przeprowadzić reformy, ale sytuacja w kraju jest bardzo trudna. Tymczasem koszty reform musi ponieść całe społeczeństwo.

31 III 2015 r. marszałek Bogdan Borusewicz spotkał się z młodymi **parlamentarzystami ukraińskimi**, przebywającymi w Polsce na zaproszenie Fundacji im. Stefana Batorego w ramach programu „Otwarta Europa”. Przed objęciem swoich mandatów byli działaczami organizacji pozarządowych, dziennikarzami, prawnikami. Brali udział w wydarzeniach na Majdanie. Domagają się wprowadzenia nowych standardów w ukraińskiej polityce i opowiadają się za integracją Ukrainy z Unią Europejską. Założyli grupę międzyfrakcyjną Eurooptymiści.

Podczas spotkania w Senacie rozmawiano o współpracy między Polską i Ukrainą, a także o polskich doświadczeniach we wprowadzaniu reformy samorządowej i gospodarczej.

Marszałek Bogdan Borusewicz zapewnił, że w Polsce powszechny jest negatywny stosunek do agresji Rosji na Ukrainę. Dodał, że poszczególne państwa członkowskie mają na ten temat różne poglądy. Najważniejsze jednak, że Unia Europejska prezentuje w tej sprawie jednolite stanowisko i utrzymuje sankcje.

Podczas spotkania poruszono także kwestie relacji polsko-ukraińskich. Zdaniem ukraińskich deputowanych stosunki te należy tworzyć od nowa i wzajemnie wybaczyć sobie krzywdy. Marszałek Bogdan Borusewicz podkreślił, że dobry przykład budowania trudnych relacji od nowa, na ruinach i zgłiszczach, to stosunki polsko-niemieckie, które obecnie są bardzo dobre.

Wizytę w Senacie 31 III 2015 r. złożył **prezydent Finlandii Sauli Niinistö**, którego przyjął marszałek Bogdan Borusewicz. Podczas spotkania omówiono kwestie bezpieczeństwa europejskiego. Marszałek Senatu i prezydent Finlandii zgodzili się, że należy

utrzymać sankcje, nałożone na Rosję z powodu jej agresji na Ukrainę. Prezydent Sauli Niinistö poinformował, że Finlandia jest szczególnie zainteresowana wspólną polityką bezpieczeństwa i obrony Unii Europejskiej, ponieważ nie należy do NATO. W opinii prezydenta Rosja świadomie destabilizuje sytuację na Ukrainie, czekając na kolejną okazję. Dlatego, jego zdaniem, tak ważna jest współpraca polsko-fińska w dziedzinie bezpieczeństwa.

Rozmowy dotyczyły również współpracy obu krajów w regionie Morza Bałtyckiego. Prezydent Finlandii podkreślił, że Bałtyk to wspólna sprawa, a strategia bałtycka jest dla Finlandii niezwykle ważna.

15 IV 2015 r. marszałek Bogdan Borusewicz spotkał się z **ministrem spraw zagranicznych Egiptu Samehem Shoukrym**. Politycy rozmawiali głównie o sytuacji wewnętrznej Egiptu. Minister Sameh Shoukry poinformował, że po odsunięciu od władzy Bractwa Muzułmańskiego Egipt jest na etapie reform i przemian. Przeprowadzenie wyborów parlamentarnych było planowane na wiosnę 2015 r., ale ze względu na konieczność zmiany konstytucji i prawa wyborczego przesunięto je na jesień. Minister spraw zagranicznych wyraził nadzieję, że Polska podzieli się

z Egiptem swoimi doświadczeniami z drogi przebytej do demokracji i dobrobytu, a także że – jako członek Unii Europejskiej – nasz kraj będzie wspierać transformację polityczną i gospodarczą, która dokonuje się obecnie w Egipcie.

Minister Sameh Shoukry odniósł się do problemu terroryzmu. Zjawisko to nasila się na Synaju. Podkreślił, że Bractwo Muzułmańskie sięga po tego rodzaju metody, aby zastraszyć ludność Egiptu. Podobne metody są stosowane w innych krajach regionu: Jemenie, Iraku, Mali, Libii.

29 IV 2015 r. wizytę w Senacie złożyła **Grupa Przyjaźni Rady Państwa Sułtanatu Omanu z Senatem RP** pod przewodnictwem Salima Ismaila Suwaida. Gości przyjął marszałek Bogdan Borusewicz. Wyraził zadowolenie, że zapoczątkowane przez Senat kontakty z Radą Państwa Omanu zaowocowały intensywną współpracą polityczną i gospodarczą. Wymiana handlowa, niewielka przed laty, dziś wynosi 78 mln dolarów, co nie wyczerpuje potencjału obu państw. Zdaniem marszałka Bogdana Borusewicza kolejnym impulsem rozwoju kontaktów politycznych, gospodarczych, naukowych i kulturalnych byłoby otwarcie ambasad w Warszawie i Maskacie. Opinię tę podzielił przewodniczący Salim Ismail Suwaid.

Politycy rozmawiali także o sytuacji międzynarodowej. Wiele uwagi poświęcili wydarzeniom na Półwyspie Arabskim, zwłaszcza w Jemenie. Marszałek Bogdan Borusewicz przedstawił także sytuację we wschodniej Ukrainie.

29 IV 2015 r. **przewodniczącego Rady Najwyższej Ukrainy Wołodymira Hrojsmana** przyjął marszałek Bogdan Borusewicz. Podczas rozmowy przewodniczący Wołodymyr Hrojsman złożył podziękowania za konsekwentne wspieranie przez Polskę Ukrainy na jej drodze do struktur europejskich. Poinformował też o uchwalonych przez parlament ustawach wzmacniających obronność państwa, pakiecie ustaw antykorupcyjnych i deoligarchizacyjnych, a także dotyczących służby cywilnej i sądownictwa. Rozpoczęto również prace nad nową konstytucją.

Marszałek Bogdan Borusewicz ocenił, że parlament Ukrainy wykonał ogromną pracę. Dodał, że głębokie reformy najlepiej przeprowadzać, gdy państwo

przedstawiciele samorządów miejscowości: Breteil, Chateaugiron, Luitre, Maure, Montfort, Ploermel, Rennes, Retiers, St Brice i Vitre.

Wicemarszałek Jan Wyrowiński podziękował społeczeństwu Bretanii za solidarność z Polakami w stanie wojennym, a także w okresie późniejszym za przyjmowanie polskich samorządowców, którzy uczyli się od podstaw przeprowadzania wyborów, gospodarki finansowej czy administracji komunalnej. Podkreślił, że efekty pracy Stowarzyszenia Bretania – Polska są imponujące.

11 VI 2015 r. marszałek Bogdan Borusewicz spotkał się z **ministrem spraw zagranicznych Ukrainy Pawłem Klimkinem**. Podczas rozmowy minister przedstawił sytuację we wschodniej Ukrainie. Marszałek Senatu zapewnił, że Polska popierała i będzie popierać Ukrainę w jej dążeniach ku demokracji i Europie. Odniósł się też do przyjętych w kwietniu 2015 r. przez parlament Ukrainy ustaw o charakterze historycznym, a w szczególności ustawy o statusie

znajduje się w trudnej sytuacji ekonomicznej. Zachęcał do reformy samorządu terytorialnego, gdyż ugruntowuje to system demokratyczny.

2 VI 2015 r. wicemarszałek Jan Wyrowiński spotkał się z **samorządowcami z regionu Bretanii**. W spotkaniu uczestniczył przewodniczący Komisji Gospodarki Narodowej senator Marek Ziółkowski, a ze strony francuskiej wzięli w nim udział: senator Françoise Gatel, konsul honorowy Polski i prezes Association Bretagne – Pologne Michel Dorin oraz

prawnym i upamiętnieniu bojowników o niezależność Ukrainy w XX w. W jego ocenie ustawa ta nie może blokować opartej na faktach dyskusji na temat wydarzeń na Wołyniu.

Wizytę w Senacie 23 VI 2015 r. złożył **wiceprzewodniczący Knesetu Państwa Izrael Yehiel Hilik Bar**, którego przyjął wicemarszałek Jan Wyrowiński. Zdaniem wicemarszałka Senatu polsko-izraelskie stosunki polityczne, gospodarcze, kulturalne i społeczne nigdy nie były tak dobre jak obecnie.

Wiceprzewodniczący Yehiel Hilik Bar podkreślił, że Kneset jest jednomyślny w kwestii pogłębiania relacji z Polską i kultywowania „naszej wspólnej historii”. Zgodził się z wicemarszałkiem Senatu, że trzeba pokazywać młodzieży izraelskiej przybywającej do Polski nie tylko miejsca martyrologii i obozy koncentracyjne, ale także inną stronę żydostwa polskiego – rozkwit tej kultury i tradycji, a jest teraz ku temu odpowiednie miejsce – Muzeum Historii Żydów Polskich Polin.

Parlamentarzyści zgodzili się, że relacje między obu krajami należy nakierować na przyszłość – nowe technologie czy innowacyjność.

17 IX 2015 r. marszałek Senatu przyjął **przewodniczącego szwedzkiego Riksdagu Urbana Ahlina**. Podczas spotkania rozmawiano o kryzysie migracyjnym i sytuacji na Ukrainie, a także roli, jaką w obu tych sprawach odgrywa Rosja.

W ocenie przewodniczącego Urbana Ahlina sytuacja na Ukrainie jest jasna, Rosja pogwałciła wszelkie prawa międzynarodowe, co doprowadziło do przesiedleń i migracji Ukraińców, m.in. do Polski. Rosja nie dopuściła też do przyjęcia w ONZ rezolucji w sprawie Syrii. Rosyjska polityka wspierania syryjskiego reżimu Baszara el-Asada przynosi efekty

w postaci fali uchodźców. Zdaniem przewodniczącego Riksdagu w obliczu tego kryzysu Unia Europejska nie tylko powinna być jednomyślna i solidarna, ale także skoncentrować się na jego przyczynach.

Marszałek Bogdan Borusewicz podzielił pogląd szwedzkiego polityka, że kwestia Ukrainy jest ściśle związana z obecnym kryzysem migracyjnym. Wyraził obawę, czy kryzys migracyjny nie doprowadzi do rozłamu w UE. Zaznaczył, że w kwestii imigrantów opinia publiczna w Polsce jest podzielona.

4 X 2015 r. wizytę w Senacie marszałkowi Bogdanowi Borusewiczowi złożył **król Belgów Filip I**. Obecni byli również m.in. wicepremier, minister spraw zagranicznych i europejskich Didier Reynders, federalny sekretarz stanu ds. handlu zagranicznego Pieter De Crem, a także ministrowie-prezydenci Regionu Stołecznego Brukseli, Regionu Walońskiego i Niemieckojęzycznej Wspólnoty Belgii.

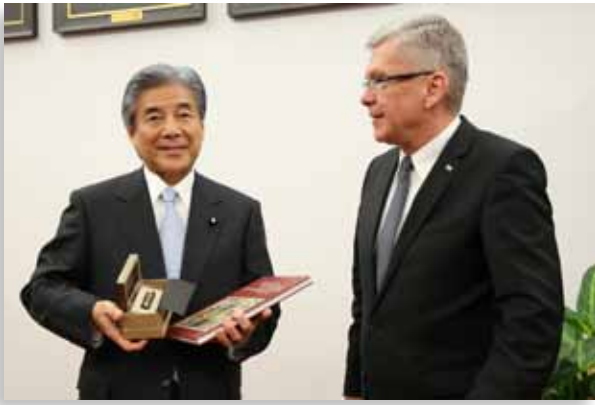

Król Filip I przypomniał, że na początku lat 80., w czasach „Solidarności”, kilkanaście dni przebywał w Polsce. Oświadczył, że jest pełen podziwu dla zmian, jakie dokonały się od tamtego czasu w naszym kraju. Marszałek Bogdan Borusewicz podkreślił, że zmiany te były możliwe dzięki temu, że Polacy mieli perspektywę wstąpienia do NATO i Unii Europejskiej.

Króla Belgów interesowały sytuacja polityczna w Polsce przed wyborami parlamentarnymi, wizyta marszałka w Iranie i problem uchodźców. Marszałek Senatu poinformował, że Polska przyjmie kilka tysięcy uchodźców z terenów objętych wojną na Bliskim Wschodzie. Przypomniał, że przed laty w naszym kraju znalazło schronienie przeszło 86 tys. uchodźców z Czeczenii, na stałe zostało ich u nas tylko 5 tys. Marszałek dodał, że z Donbasu zostało ewakuowanych ok. 200 obywateli Ukrainy pochodzenia polskiego.

Podczas spotkania rozmawiano także o sytuacji w Syrii i na Ukrainie.

20 XI 2015 r. marszałek Stanisław Karczewski spotkał się z **senatorem Hirofumi Nakasone**, przewodniczącym japońsko-polskiej grupy parlamentarnej w Izbie Radców Parlamentu Japonii. Politycy rozmawiali o kontaktach międzyparlamentarnych, o relacjach polsko-japońskich w sferze politycznej, gospodarczej i kulturalnej oraz o sytuacji w Europie po zamachach terrorystycznych w Paryżu. Marszałek Senatu poinformował gościa, że w polskim Senacie już wkrótce powstaną 2 grupy bilateralne. Jedną z nich będzie na pewno senacka grupa polsko-japońska. Marszałek wyraził przekonanie, że grupa ta będzie utrzymywała stosunki między obu krajami. Senator Hirofumi Nakasone podkreślił, że Japonia jest zainteresowana rozwojem stosunków polsko-japońskich. Jak mówił, w Polsce działa 300 firm japońskich, w tym 100 produkcyjnych. Prosił też marszałka o wsparcie Polski w negocjacjach umowy o partnerstwie i wolnym handlu Japonii z Unią Europejską. Marszałek

zapewnił, że Polska wesprze Japonię w tych negocjacjach, i wyraził nadzieję, że po ich pomyślnym zakończeniu jeszcze więcej firm japońskich będzie prowadzić działalność w naszym kraju. W trakcie spotkania rozmawiano także o sytuacji w Europie po zamachach w Paryżu i o kwestii uchodźców.

1 XII 2015 r. wicemarszałek Bogdan Borusewicz przyjął **delegację Wielkiego Churału Mongolii** z przewodniczącą Mongolsko-Polskiej Grupy Parlamentarnej w Wielkim Churale Państwowym Erdenechimeg Luvsan na czele. Podczas spotkania przewodnicząca podkreśliła znaczącą rolę, jaką wicemarszałek Bogdan Borusewicz odegrał w rozwoju stosunków między oboma krajami. Wyraziła nadzieję, że jego działania przyczynią się do szybkiego powstania polsko-mongolskiej grupy parla-

mentarnej. Mówiła z troską o malejącym wzroście gospodarczym w jej kraju. Wyraziła natomiast podziw, że Polska utrzymuje się w grupie najlepiej rozwijających się krajów europejskich.

Spotkanie z korpusem dyplomatycznym

Noworoczne spotkanie marszałka Senatu z dyplomatami akredytowanymi w Polsce odbyło się 29 I 2015 r. W swoim wystąpieniu marszałek mówił m.in. o wyzwaniach stojących przed Polską, a także o potrzebie solidarności i jedności Europy w obliczu konfliktu na Ukrainie. Nawiązał również do waż-

Wicemarszałek Bogdan Borusewicz zaapelował do delegacji mongolskiej o utrzymywanie kontaktów z Senatem. Wyraził również nadzieję, że strona mongolska przywróci zniesienie obowiązku wizowego dla Polaków, obecnie zawieszony do odwołania. W opinii przewodniczącej Erdenechimeg Luvsan do tego tematu będzie można wrócić po szczycie ASEAN, który odbędzie się w 2016 r. w Mongolii. Z kolei delegacja Wielkiego Churału zaapelowała o ponowne otwarcie polskiej ambasady w Ułan Bator, co spotkało się z poparciem wicemarszałka Bogdana Borusewicza.

9 XII 2015 r. wizytę w Senacie złożyła **delegacja Rady Reprezentantów Regionów Republiki Indonezji**. Gości przyjął marszałek Stanisław Karczewski. Wcześniej delegacja spotkała się z wiceprzewodniczącym Komisji Regulaminowej, Etyki i Spraw Senatorskich senatorem Krzysztofem Słoniem i szefem Kancelarii Senatu, minister Ewą Polkowską. Goście interesowali się rolą i zadaniami Kancelarii Senatu, konstruowaniem budżetu Izby, sprawami administracyjnymi.

Przewodniczący delegacji Ir. Abraham Liyanto podkreślił, że celem wizyty jest nawiązanie współpracy z polskimi senatorami. Dodał, że Indonezyjczycy są zainteresowani współdziałaniem regionów. Niektóre regiony chciałyby rozwijać współpracę w zakresie gospodarki morskiej, budowy statków, technologii w tej dziedzinie, a inne – górnictwa i leśnictwa. Zdaniem marszałka Senatu

stosunki dwustronne będą coraz lepsze. Świadczy o tym m.in. duże zainteresowanie, jakim się cieszą katedry języka polskiego otwarte na 2 uniwersytetach w Indonezji.

nych dla Polski i Senatu rocznic, które obchodzono w 2014 r. Jak przypominał, były to zarówno rocznice wydarzeń, które wpłynęły na kształt naszego kraju, jak i związane z życiem i działalnością wybitnych Polaków. Podkreślił, że aneksja ukraińskiego Krymu przez Rosję, trwający do dziś konflikt na Ukrainie

oznaczają koniec etapu spokoju i przewidywalności w polityce zagranicznej. Dodał, że na pierwszy plan wysuwają się kwestie bezpieczeństwa w Europie, również energetycznego i gospodarczego, wspólne działania, które przeciwstawiają się próbie podziału starego kontynentu na strefy wpływów. W tym kontekście marszałek zaznaczył, że jak nigdy dotąd istotna jest solidarność i jedność Unii Europejskiej.

Marszałek Senatu podkreślił, że dla Polski ważne jest globalne bezpieczeństwo, stąd starania naszego kraju o niestałe miejsce w Radzie Bezpieczeństwa Narodów Zjednoczonych na lata 2018–19. Jak dodał, szczególnego znaczenia troska o wspólne bezpieczeństwo nabiera dziś, w świetle ostatnich zamachów terrorystycznych w Paryżu, Peszawarze, Sydney czy Ottawie.

W swoim wystąpieniu marszałek Bogdan Borusewicz wiele uwagi poświęcił wydarzeniom na Ukrainie. Zaznaczył, że tematem niemal wszystkich spotkań zarówno bilateralnych, jak i wielostronnych w 2014 r. były kwestie ukraińskie, a w konsekwencji – dotyczące również innych krajów regionu, objętych Partnerstwem Wschodnim, a także dalsze losy współpracy z Rosją.

Marszałek przypomniał gości zagranicznych, którzy w 2014 r. odwiedzili Senat, a także obchody 25. rocznicy w pełni wolnych wyborów do Senatu z 1989 r. Z tej okazji Izba gościła przewodniczących i wiceprzewodniczących parlamentów z 14 krajów. Po raz kolejny podziękował za uczestnictwo w tych uroczystościach.

Mówiąc o rozpoczętym niedawno 2015 r., marszałek Bogdan Borusewicz stwierdził, że będzie on dla wszystkich czasem intensywnej pracy. W imieniu Senatu i własnym złożył ambasadorom noworoczne życzenia.

Dziekan korpusu dyplomatycznego abp Celestino Migliore, nawiązując do obchodzonej w 2014 r. 25. rocznicy zmian ustrojowych w Polsce, podkreślił, że w ich wyniku odrodził się Senat, który utrwalił się w polskim życiu społecznym i politycznym. Podkreślił także, że rok 2015 będzie w Polsce czasem ważkich wydarzeń politycznych, które mają swoje przełożenie społeczne. Abp Celestino Migliore marszałkowi i całej Izbie przekazał wyrazy szacunku i złożył najlepsze życzenia noworoczne.

WIELOSTRONNE SPOTKANIA MIĘDZYPARLAMENTARNE

Spotkania przewodniczących parlamentów

W Bratysławie 19–20 III 2015 r. odbyło się **XII Spotkanie Przewodniczących Parlamentów Państw Grupy Wyszehradzkiej**, w którym wziął udział wicemarszałek Jan Wyrowiński. Obecni byli m.in. przewodniczący Rady Narodowej Słowacji Peter Pellegrini, przewodniczący Izby Deputowanych Parlamentu Republiki Czeskiej Jan Hamáček, wiceprzewodniczący Senatu Parlamentu Republiki Czeskiej Přemysl Sobotka i wiceprzewodniczący Zgromadzenia Narodowego Węgier István Jakab. W pierwszej części dyskutowano na temat „Grupa Wyszehradzka a Europa i świat: cel współpracy międzyparlamentarnej oraz dyplomacji parlamentarnej w wymiarze Unii Europejskiej oraz wielostronnym”. Zabierając głos w debacie, wicemarszałek Jan Wyrowiński wskazał, że sytuacja na Ukrainie stała się największym wyzwaniem, jakie stanęło przed grupą od początku jej istnienia. Wicemarszałek wspominał o staraniach marszałka Bogdana Borusewicza na rzecz ożywienia współpracy parlamentarnej państw UE i Grupy Wyszehradzkiej z Ukrainą. Poparł wezwania do zaangażowania parlamentów grupy w pomoc Ukrainie w obszarze rolnictwa. Wspominał, że Polska

udziela jej wsparcia w budowaniu samorządności. Drugi punkt obrad poświęcono dyskusji o kryzysie demokracji przedstawicielskiej. Jednym z jego źródeł jest powszechny dostęp społeczeństwa do informacji, co powoduje, że demokrację parlamentarną zaczyna się postrzegać jako system nieefektywny. W tym kontekście wszelkie mechanizmy umożliwiające społeczeństwu współdecydowanie stają się niezwykle istotne. Wicemarszałek poinformował, że w Polsce sprawę obywatelskiej inicjatywy ustawodawczej reguluje ustawa o wykonywaniu inicjatywy ustawodawczej przez obywateli. Inne formy bezpośredniego uczestnictwa obywateli w procesie sprawowania władzy to – od niedawna – petycje, a także ruchy miejskie. O Grupie Wyszehradzkiej w erze cyfrowej dyskutowano w 3. części obrad. Zabierając głos, wicemarszałek Senatu wskazał, że wielu młodych mieszkańców Europy Środkowej doznaje frustracji z powodu braku perspektyw rozwojowych i często pada ofiarą ideologii radykalnych. Zaangażowanie w rozwój społeczeństwa cyfrowego może temu zapobiec. Na zakończenie spotkania przyjęto deklarację końcową, do której dołączone zostały konkluzje ze spotkań komisji spraw zagranicznych i komisji gospodarki parlamentów Grupy Wyszehradzkiej 25 II 2015 r. w Bratysławie.

Marszałek Bogdan Borusewicz uczestniczył w **Konferencji Przewodniczących Parlamentów Unii Europejskiej**, która odbyła się w Rzymie 20–21 IV 2015 r. Podczas 1. sesji rozmawiano m.in. o sytuacji Europy po zakończeniu kryzysu i o możliwościach rozwoju. W czasie dyskusji zaapelowano o działania na rzecz pobudzenia wzrostu i tworzenia nowych miejsc pracy. Przewodniczący parlamentów z Hiszpanii, Węgier i Macedonii przedstawili pozytywne wyniki reform strukturalnych w ich pań-

stwach, z kolei przewodniczący parlamentów z Grecji i Cypru stwierdzili, że przyniosły one negatywne skutki dla obywateli. Tematem 2. sesji były natomiast kwestie związane z wolnością, solidarnością i bezpieczeństwem w Europie. Marszałek Senatu zabrał głos w debacie na temat: „Europa jako kontynent praw podstawowych: wolności, solidarności i bezpieczeństwa”. W swoim wystąpieniu skupił się na problemach, które stoją przed Europą, a odnoszą się do kwestii praw podstawowych. Wskazał na agresję Rosji na Ukrainę, migracje do Europy i konieczność włączenia w większym stopniu państw członkowskich w działania morskie. Marszałek podkreślił, że poszczególne państwa, stanowiące cel imigrantów, np. Włochy, nie są w stanie same podołać wyzwaniom i zaapelował o wprowadzenie wspólnej unijnej polityki azylowej. Marszałek poruszył też problemy terroryzmu, działalności Państwa Islamskiego i zamachów w Paryżu i Kopenhadze. W trakcie debaty zgodzono się, że Europa musi działać solidarnie, zarządzać skutkom, ale i przyczynom napływu imigrantów, lepiej zarządzać granicami zewnętrznymi UE. Mówiono również o konieczności wzięcia przez UE większej odpowiedzialności za państwa Partnerstwa Wschodniego. Postulowano, aby parlamenty narodowe w większym stopniu zaangażowały się w promowanie i przestrzeganie praw podstawowych. W czasie 3. sesji dyskutowano o roli parlamentów narodowych w negocjacjach dotyczących traktatów międzynarodowych. Przewodniczący parlamentów podkreślali, że uchwalenie umowy o Transatlantyckim Partnerstwie w dziedzinie Handlu i Inwestycji między USA i UE to szansa na pobudzenie wzrostu gospodarczego w Europie i stworzenie nowych miejsc pracy, szczególnie w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw. O wzmocnieniu dialogu politycznego dyskutowano podczas 4. sesji. Podkreślono potrzebę większej kontroli nad rządami i pośrednio nad Komisją Europejską, która zbyt szeroko korzysta ze swoich prerogatyw w zakresie aktów delegowanych, wprowadzając do nich treści o randze legislacyjnej. Przestrzegano przed konfron-

tacją między PE a parlamentami narodowymi, które powinny być wobec siebie komplementarne. W czasie pobytu w Rzymie marszałek Bogdan Borusewicz spotkał się z przedstawicielami włoskiej Polonii.

11 V 2015 r. w Lizbonie odbył się **II Szczyt Przewodniczących Parlamentów Zgromadzenia Parlamentarnego Unii dla Śródziemnomorza**, w którym uczestniczył marszałek Bogdan Borusewicz. Szczyt był poświęcony problemom imigracji, azylu i praw człowieka w regionie Śródziemnomorza. Przyjęto także deklarację końcową. W trakcie debaty nad jej projektem marszałek Bogdan Borusewicz stwierdził, że problem nielegalnej imigracji jest trudny do rozwiązania, bo powodują go głównie konflikty zbrojne. Marszałek uznał, że szczyt stanowi najlepsze forum dyskusji na ten temat, bo skupia zarówno przedstawicieli państw członkowskich UE, jak i tych leżących na południowym wybrzeżu Morza Śródziemnego. Wskazał na potrzebę ciągłej i pogłębionej dyskusji nad formą rozwiązania problemu imigracji. Zwrócił też uwagę, że należy więcej uwagi poświęcić walce ze zorganizowaną przestępczością – przemytem ludzi na masową skalę. W opinii marszałka konieczne jest także tworzenie legalnych kanałów migracji. Marszałek Bogdan Borusewicz został przyjęty przez prezydenta Portugalii Aníbalą Cavaco Silvē. Spotkał się też z przewodniczącym Najwyższego Instytutu Technicznego prof. Arlindo Olivierą. Rozmawiano o współpracy naukowej i akademickiej obu państw. Marszałek wygłosił wykład na temat wkładu polskich kryptologów w rozszyfrowanie wiadomości zakodowanych za pomocą „Enigmy”. Spotkał się też z przedstawicielami portugalskiej Polonii.

22 V 2015 r. marszałek Bogdan Borusewicz uczestniczył w **XVI Spotkaniu Stowarzyszenia Senatów Europy**, które odbyło się w Hadze w 200. rocznicę powstania holenderskiego parlamentu – Stanów Generalnych. Wzięły w nim udział delegacje z 15 państw. Nie została zaproszona przewodnicząca Rady Federacji Rosyjskiej. Spotkanie poświęcono nowoczesnym koncepcjom funkcjonowania Senatów w dwuizbowych systemach parlamentarnych.

zależność między niepodległością kraju a istnieniem Senatu. Kiedy Polska jest państwem niepodległym, Senat stanowi część władzy ustawodawczej, gdy zaś kraj traci suwerenność, nie ma też Senatu. Marszałek podkreślił, że wybory do Senatu w 1989 r. były wolne, demokratyczne i nieskrępowane żadnym kontraktem. Dlatego też polityczna ranga Senatu, w którym 99% miejsc zajęli przedstawiciele „Solidarności”, była ogromna. Marszałek mówił też o kompetencjach Izby wyższej, m.in. udziale w procesie ustawodawczym, prawie wnoszenia własnych projektów ustaw, rozpatrywaniu petycji czy przygotowywaniu projektów ustaw wykonujących wyroki Trybunału Konstytucyjnego. Marszałek Bogdan Borusewicz zaznaczył, że mimo trwającej w Polsce dyskusji nad sensem istnienia Senatu Izba ta jest lepiej postrzegana przez opinię publiczną niż Sejm. Wskazał też na potrzebę zmian w funkcjonowaniu

W programie dyskusji znalazły się 3 tematy: „Twarda władza a «inteligentna siła»”, „Struktura Senatu” i „Waga opinii publicznej”. Marszałek Bogdan Borusewicz w swoim wystąpieniu w debacie o strukturze Senatu podkreślił, że historia Polski pokazuje

i kompetencjach władzy ustawodawczej. Jego zdaniem należy rozdzielić kadencje obu Izb i zmienić zakres ich kompetencji. Przewodniczący Senatów zostali przyjęci przez króla Niderlandów Wilhelma Aleksandra.

Spotkania komisji parlamentów krajów członkowskich Unii Europejskiej

19 I 2015 r. Senator Edmund Wittbrodt wziął udział w nieformalnym spotkaniu poświęconym roli parlamentów narodowych, zorganizowanym w Brukseli przed spotkaniem przewodniczących COSAC.

1–2 II 2015 r. w Rydze odbyło się spotkanie przewodniczących Konferencji Komisji ds. Unijnych Parlamentów Unii Europejskiej (COSAC), na którym był obecny senator Edmund Wittbrodt. Parlamentarzyści zapoznali się z priorytetami łotewskiej prezydencji w Radzie UE i perspektywami UE po powołaniu nowej Komisji Europejskiej. Dyskutowano także na temat wyzwań Partnerstwa Wschodniego.

4–6 III 2015 r. w Rydze obradowała Międzyparlamentarna Konferencja ds. Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa oraz Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony. Senat reprezentował senator Andrzej Owczarek. Podczas konferencji parlamentarzyści potępilli taktkę wojny hybrydowej, stosowanej przez Rosję na Ukrainie, i wezwali do realizacji porozumień mińskich dotyczących zawieszenia broni. Dyskutowali m.in. o sposobach skutecznego reagowania na zagrożenia we wschodnim i południowym sąsiedztwie UE (rosyjska agresja na Ukrainę, terroryzm, wojna domowa w Syrii i Libii). Uczestnicy

konferencji mieli okazję spotkać się i rozmawiać z wysoką przedstawiciel UE ds. zagranicznych i polityki bezpieczeństwa Federicą Mogherini oraz łotewskimi ministrami: obrony – Raimondsem Vējonisem i spraw zagranicznych – Edgarssem Rinkēvičsem.

31 V–2 VI 2015 r. w Rydze odbyło się LIII spotkanie Konferencji Komisji ds. Unijnych Parlamentów Unii Europejskiej (COSAC). Senat reprezentowali senatorowie Stanisław Gorczyca i Edmund Wittbrodt. Rozmowy dotyczyły realizacji priorytetów łotewskiej prezydencji w Radzie UE; stanu obecnego, wyzwań

i możliwości polityki energetycznej UE; polityki handlowej UE na kolejnych 5 lat (umowa handlowa UE – USA) i przyszłości parlamentarnej kontroli spraw UE.

16–17 VI 2015 r. senator Marek Ziółkowski uczestniczył w zorganizowanym w Paryżu spotkaniu przewodniczących komisji ds. gospodarczych i europejskich parlamentów państw członkowskich UE, poświęconym polityce handlowej UE w kontekście negocjacji nowych porozumień handlowych

12–13 VII 2015 r. w Luksemburgu odbyło się spotkanie przewodniczących Konferencji Komisji ds. Unijnych Parlamentów Unii Europejskiej (COSAC), w którym uczestniczył senator Edmund Wittbrodt. Zapoznano się z priorytetami prezydencji luksemburskiej w Radzie UE. Omówiono także sprawy proceduralne.

4–6 IX 2015 r. senatorowie Wojciech Skurkiewicz i Edmund Wittbrodt wzięli udział w Międzyparlamentarnej Konferencji ds. Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa oraz Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony, zorganizowanej w Luksemburgu.

14–17 X 2015 r. senator Jan Filip Libicki wziął udział w sesji zamykającej serię spotkań z młodzieżą pt. „Edukacja włączająca: podejmij działanie! Rekomendacje luksemburskie”.

Współpraca regionalna w ramach Unii Europejskiej

24–25 II 2015 r. w Bratysławie odbyło się spotkanie komisji spraw zagranicznych parlamentów państw Grupy Wyszehradzkiej. Rozmowy dotyczyły sytuacji na Ukrainie, bezpieczeństwa energetycznego i sytuacji na Bliskim Wschodzie. Senat reprezentowali senatorowie Jarosław Obremski i Norbert Obrycki. Spotkanie zakończyło się przyjęciem konkluzji, w których stwierdzono m.in., że „aneksja Krymu przez Rosję i następująca po niej interwencja na Ukrainie stanowią złamanie zasad Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie”. Parlamentarzyści wezwali Rosję do „przestrzegania zobowiązań wynikających z prawa międzynarodowego, powstrzymania się od używania siły, lub groźby jej użycia, oraz poszanowania nienaruszalności granic i integralności terytorialnej Ukrainy”.

13–15 IV 2015 r. w Pradze odbyło się spotkanie komisji ds. europejskich parlamentów państw Grupy Wyszehradzkiej: Polski, Słowacji i Czech. Parlamentarzyści, wśród których znaleźli się senatorowie Stanisław Gorczyca i Edmund Wittbrodt, dyskutowali na temat bezpieczeństwa energetycznego. Senator Edmund Wittbrodt wspominał o realizacji idei solidarności energetycznej państw członkowskich UE. Zwrócił uwagę na potrzebę działań regionalnych na rzecz dywersyfikacji źródeł energii. Parlamentarzyści Grupy Wyszehradzkiej opowiedzieli się za sfinalizowaniem budowy południowego korytarza gazowego, którym gaz byłby transportowany z Azerbejdżanu przez Gruzję, Turcję i państwa bałkańskie

do UE. Zmniejszyłoby to zależność energetyczną od Rosji. Dyskutowano również na temat Partnerstwa Wschodniego przed szczytem w Rydze. Senator Stanisław Gorczyca poinformował, że Polsce bardzo zależy na rozwoju i większej skuteczności polityki Partnerstwa Wschodniego.

13–14 V 2015 r. w Senacie odbyło się spotkanie tzw. Grupy Bałtyckiej – nieformalnego gremium skupiającego przewodniczących komisji ds. unijnych parlamentów Estonii, Litwy, Łotwy i Polski. Parlamentarzyści rozmawiali o agresji Rosji na Ukrainę i jej skutkach dla sytuacji geopolitycznej i bezpieczeństwa energetycznego UE, o szczycie Partnerstwa Wschodniego w Rydze 21–22 V 2015 r. oraz o Transatlantyckim partnerstwie w dziedzinie handlu i inwestycji, czyli umowie handlowo-inwestycyjnej między USA i UE.

Spotkania w Parlamencie Europejskim

3–4 II 2015 r. w siedzibie Parlamentu Europejskiego w Brukseli odbyło się 4. posiedzenie Międzyparlamentarnej Konferencji ds. Zarządzania Gospodarczego i Finansowego UE w ramach parlamentarnego wymiaru prezydencji łotewskiej. Połączono je z międzyparlamentarnym spotkaniem komisji na temat semestru europejskiego 2014–15 w ramach tzw. europejskiego tygodnia parlamentarnego. Polski Senat reprezentowali senatorowie: Kazimierz Kleina, Edmund Wittbrodt i Marek Ziółkowski. Obrady objęły 7 sesji: ramy europejskiego zarządzania gospodarczego; posiedzenie Komisji ds. Budżetu PE; posiedzenie Komisji ds. Gospodarczych i Monetarnych PE; posiedzenie Komisji ds. Zatrudnienia i Spraw Społecznych PE; przegląd Strategii „Europa 2020” i priorytety semestru europejskiego w 2015 r.; europejski „New Deal”: pobudzenie inwestycji prywatnych i publicznych na rzecz tworzenia wzrostu i nowych miejsc pracy w Europie; konsolidacja fiskalna i reformy strukturalne: stan prac i najlepsze praktyki implementacyjne paktu fiskalnego UE; wzmocnienie wymiaru społecznego unii gospodarczej i walutowej.

4–5 III 2015 r. senator Jadwiga Rotnicka wzięła udział w międzyparlamentarnym spotkaniu Komisji Kobiet i Równouprawnienia Parlamentu Europejskiego, poświęconym wspieraniu kobiet i dziewcząt poprzez edukację, które odbyło się w Brukseli.

30 III 2015 r. w Brukseli zorganizowano spotkanie Komisji Ochrony Środowiska Naturalnego, Zdrowia Publicznego i Bezpieczeństwa Żywności Parlamentu Europejskiego. Przedmiotem dyskusji był „Harmonogram dojścia do gospodarki innowacyjnej, niskoemisyjnej, efektywnie korzystającej z zasobów Europy – od 21. Konferencji Ramowej Konwencji NZ w sprawie Zmian Klimatu w Paryżu do roku 2050”. Omawiane tematy to sojusz paryski wobec wyzwań konferencji COP 21 – zadania i rola dyplomacji europejskiej, a także inne cele – w kierunku Europy niskoemisyjnej, innowacyjnej i efektywnie wykorzystującej zasoby. W obradach uczestniczył senator Stanisław Górczyca.

5 V 2015 r. w Brukseli odbyło się międzyparlamentarne spotkanie Komisji Spraw Zagranicznych Parlamentu Europejskiego z udziałem delegacji parlamentarzystów państw członkowskich UE, w którym wzięła udział senator Dorota Czudowska. Komisarz ds. europejskiej polityki sąsiedztwa i negocjacji rozszerzeniowych Johannes Hahn przedstawił informację na temat przeglądu Europejskiej Polityki Sąsiedztwa, sekretarz generalny Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych Alain Le Roy natomiast – na temat przygotowań do szczytu Rady Europejskiej poświęconego polityce obronnej. Parlamentarzystom przedstawiono również rozwój wydarzeń w Libii w kontekście strategii bezpieczeństwa dla tego kraju.

27–29 V 2015 r. w Brukseli zorganizowano międzyparlamentarne spotkanie komisji ds. wolności obywatelskich, sprawiedliwości i spraw wewnętrznych parlamentów państw członkowskich UE, poświęcone demokratycznej kontroli nad służbami specjalnymi w Unii Europejskiej. Senat reprezentował senator Aleksander Pocij.

16–17 VI 2015 r. senator Piotr Gruszczyński uczestniczył w międzyparlamentarnym spotkaniu komisji, zorganizowanym przez Komisję Specjalną ds. Interpretacji Prawa Podatkowego i Innych Środków o Podobnym Charakterze lub Skutkach (TAXE) Parlamentu Europejskiego, na temat „Agresywne planowanie podatkowe a kontrola demokratyczna: rola parlamentów”, które odbyło się w Brukseli.

15 IX 2015 r. w Brukseli Komisja Gospodarcza i Monetarna Parlamentu Europejskiego zorganizowała spotkanie z przedstawicielami parlamentów państw członkowskich UE „Europejski semestr na rzecz koordynacji polityki gospodarczej: realizacja priorytetów na rok 2015”, w którym wziął udział senator Piotr Gruszczyński.

22–23 IX 2015 r. w Brukseli odbyło się międzyparlamentarne spotkanie komisji ds. wolności obywatelskich, sprawiedliwości i spraw wewnętrznych, poświęcone holistycznemu podejściu do spraw migracji. Senat reprezentował senator Aleksander Pocij.

ZGROMADZENIA PARLAMENTARNE

Zgromadzenie Parlamentarne Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, Sejmu Republiki Litewskiej, Rady Najwyższej Ukrainy

Na VI sesji Zgromadzenia Parlamentarnego Sejmu i Senatu RP, Sejmu Republiki Litewskiej, Rady Najwyższej Ukrainy, która odbyła się 28–29 V 2015 r. w Wilnie, polskiej delegacji, w skład której wchodził senator Leszek Czarnobaj i Bohdan Paszkowski, przewodniczył marszałek Bogdan Borusewicz. Litwę reprezentowała przewodnicząca Sejmasu Loreta Graužinienė, Ukrainę – przewodniczący Rady Najwyższej Wołodimir Hrojsman. Podczas inauguracji podsumowano 10 lat funkcjonowania Zgromadzenia Parlamentarnego Sejmu i Senatu RP, Sejmu Republiki Litewskiej, Rady Najwyższej Ukrainy oraz wyznaczono cele spotkań w najbliższych latach. W trakcie sesji podsumowano także wyniki szczytu państw Unii Europejskiej i Partnerstwa Wschodniego, który odbył się 21–22 V 2015 r. w Rydze. Omówiono również realizację porozumień

z Mińska dotyczących Ukrainy. Parlamentarzyści dyskutowali w 3 komisjach: ds. integracji europejskiej i euroatlantyckiej Ukrainy, ds. rozwoju handlu i gospodarki, współpracy regionalnej i lokalnej oraz ds. współpracy społecznej i kulturalnej. Na zakończenie spotkania marszałek Bogdan Borusewicz, przewodnicząca Loreta Graužinienė i przewodniczący Wołodimir Hrojsman podpisali wspólną deklarację. Poparli w niej m.in. niepodległość, suwerenność i integralność terytorialną Ukrainy. Uznali, że zgromadzenie może pomóc Ukrainie w przeprowadzeniu niezbędnych reform. Potępili ataki agresji ze strony Federacji Rosyjskiej. Postanowili w dalszym ciągu działać na rzecz umacniania zrzeszenia politycznego UE i Ukrainy. Przewodniczący parlamentów Polski, Litwy i Ukrainy spotkali się z prezydent Litwy Dalią Grybauskaitė.

Współpraca w ramach: Unii Międzyparlamentarnej, Unii dla Śródziemnomorza, OBWE, ISE i NATO

18–20 II 2015 r. senator Wojciech Skurkiewicz wziął udział w zimowej sesji Zgromadzenia Parlamentarnego OBWE, zorganizowanej w Wiedniu.

1–2 III 2015 r. senator Marek Ziółkowski uczestniczył w spotkaniu zarządu Grupy Geopolitycznej 12+ Unii Międzyparlamentarnej, które odbyło się w Brukseli.

8–13 III 2015 r. Podkomisja ds. Stosunków Transatlantyckich Komisji Politycznej Zgromadzenia Parlamentarnego NATO przebywała z wizytą w Turcji – w Ankarze i Adanie. Senat RP reprezentował senator Andrzej Szewiński.

25 III–2 IV 2015 r. w Hanoi zorganizowano obrady 132. Zgromadzenia Unii Międzyparlamentarnej. Polski Senat reprezentowali senatorowie Michał Wojtczak i Marek Ziółkowski.

30 III–2 IV 2015 r. senatorowie: Witold Sitarz, Andrzej Szewiński i Edmund Wittbrodt wzięli udział w 88. seminarium Rose – Rotha na temat „Serbia, Bałkany Zachodnie a Wspólnota Euroatlantycka”, zorganizowanym w Belgradzie przez Zgromadzenie Parlamentarne NATO.

26–30 IV 2015 r. podkomisja ds. Współpracy Transatlantyckiej w Zakresie Obrony i Bezpieczeństwa Zgromadzenia Parlamentarnego NATO przebywała z wizytą w Norwegii – w Oslo, Bodø, Sortland i Tromsø. Senat reprezentował senator Andrzej Szewiński.

11 V 2015 r. marszałek Bogdan Borusewicz uczestniczył w II Szczycie Przewodniczących Parlamentów Zgromadzenia Parlamentarnego Unii dla Śródziemnomorza, który odbył się w Lizbonie.

15–18 V 2015 r. w Budapeszcie odbyła się wiosenna sesja Zgromadzenia Parlamentarnego NATO, w której udział wzięli senatorowie: Marek Martynowski, Andrzej Szewiński i Edmund Wittbrodt. W czasie sesji plenarnej omawiano aktualne zmiany w sytuacji międzynarodowej. Przyjęto także deklarację na temat rozszerzenia NATO, w której stwierdzono, że członkowie sojuszu muszą utrzymać politykę otwartych drzwi. Wezwano

rzędy i parlamenty państw członkowskich NATO do: utrzymania zobowiązań podjętych na szczycie NATO w Walii; poparcia państw kandydujących, w tym Czarnogóry; dalszego wspierania i wdrażania pakietu rozwiązań wobec Gruzji. W deklaracji zwrócono także uwagę na trudną sytuację Ukrainy, która musi stawić czoło bezprecedensowej agresji Rosji, wezwano jej rząd i parlament do dalszych wysiłków w reformowaniu kraju zgodnie ze standardami euroatlantyckimi.

19–22 V 2015 r. senator Janusz Sepioł w Skopje wziął udział w posiedzeniu Komitetu Parlamentarnej Inicjatywy Środkowoeuropejskiej (ISE).

30 V–6 VI 2015 r. senator Andrzej Szewiński wraz z Podkomisją ds. Współpracy Partnerskiej NATO Komisji Politycznej Zgromadzenia Parlamentarnego NATO składał wizytę w Tokio.

17–21 VI 2015 r. senatorowie Witold Sitarz i Andrzej Szewiński wzięli udział w 89. seminarium Rose – Rotha, zorganizowanym w Erywaniu przez Zgromadzenie Parlamentarne NATO. Podczas seminarium zajmowano się m.in. bezpieczeństwem w regionie Kaukazu Południowego i współpracą NATO z Armenią.

29 VI–3 VII 2015 r. senatorowie: Marek Borowski, Stanisław Iwan, Aleksander Pocięj, Michał Seweryński, Witold Sitarz i Marek Ziółkowski wraz z senacką Polsko-Francuską Grupą Bilateralną Unii Międzyparlamentarnej złożyli wizytę w Paryżu.

5–7 VII 2015 r. w Helsinkach odbyła się letnia sesja Zgromadzenia Parlamentarnego OBWE, w której uczestniczył senator Wojciech Skurkiewicz.

14–19 IX 2015 r. w Ułan Bator obradowała jesienna sesja Zgromadzenia Parlamentarnego OBWE, w której uczestniczył senator Kazimierz Kleina.

9–12 X 2015 r. w obradach 61. sesji Zgromadzenia Parlamentarnego NATO w Stavanger uczestniczyli senatorowie Witold Sitarz i Edmund Wittbrodt.

17–21 X 2015 r. senator Aleksander Pocięj wziął udział w 133. Zgromadzeniu Unii Międzyparlamentarnej, które odbyło się w Genewie.

Współpraca parlamentarna w ramach Rady Europy

19–21 I 2015 r. senator Piotr Wach uczestniczył w posiedzeniu – powołanej w ramach Komisji Monitoringu Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy – Podkomisji ad hoc ds. rosyjskiej polityki sąsiedzkiej w stosunku do krajów członkowskich Rady Europy, obradującej w Paryżu.

26–30 I 2015 r. w Strasburgu odbyła się I część sesji Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy. Uczestniczyli w niej senatorowie: Marek Borowski,

Henryk Cioch, Helena Hatka, Bogdan Klich i Piotr Wach. Pierwszego dnia podważone zostały pełnomocnictwa delegacji Federacji Rosyjskiej do udziału w sesji na rok 2015 na podstawie podejrzenia znaczącego naruszenia wartości RE zapisanych w jej statucie. Zaakceptowano raport Komisji Monitoringu RE na temat działań Federacji Rosyjskiej na wschodzie Ukrainy, którym zaproponowano, aby zaakceptować pełnomocnictwa delegacji na ten

rok, ale odebrać członkom delegacji niektóre prawa, a także dodatkowo prawo do głosowania oraz zasiadania w ciałach zarządczych ZP RE. W reakcji na raport delegacja rosyjska poinformowała o wycofaniu się z uczestnictwa w obradach ZP RE w całym roku 2015. Senator Piotr Wach zaprezentował też stanowisko Komisji ds. Kultury, Nauki, Edukacji i Mediów podczas debaty nad rezolucją na temat ochrony wolności mediów w Europie.

10–13 III 2015 r. senator Piotr Wach wziął udział w posiedzeniu Komisji ds. Kultury, Nauki, Edukacji i Mediów Zgromadzenia Parlamentarnej Rady Europy, która obradowała w Hadze

15–17 III 2015 r. w Paryżu odbyło się posiedzenie Komisji ds. Politycznych i Demokracji Zgromadzenia Parlamentarnej Rady Europy, w którym uczestniczył senator Bogdan Klich.

17–18 III 2015 r. w Paryżu obradowała Komisja ds. Prawnych i Praw Człowieka Zgromadzenia Parlamentarnej Rady Europy. Senat reprezentowała senator Helena Hatka.

7–11 IV 2015 r. senator Bogdan Klich przebywał w Rabacie i Warzazat (Maroko) z wizytą rozpoznawczą w ramach przygotowania raportu „Ocena partnerstwa na rzecz demokracji w odniesieniu do Parlamentu Maroka”.

20–24 IV 2015 r. w Strasburgu odbyła się II część sesji Zgromadzenia Parlamentarnej Rady Europy, w której wzięli udział senatorowie: Marek Borowski, Henryk Cioch, Helena Hatka, Bogdan Klich i Piotr Wach. Komisja Monitoringowa ZP RE uznała, że Rosja nie spełniła żadnego z warunków odejścia od sankcji, przyjętych podczas I części sesji, w styczniu 2015 r. Sankcje zostały utrzymane. Podczas sesji delegacja polska spotkała się z delegacją Kanady, obserwatora przy RE. Rozmowy dotyczyły negocjacji UE z Kanadą w sprawie umowy o ustanowieniu strefy wolnego handlu CETA. Senator Piotr Wach spotkał się z przedstawicielami opozycji w Azerbejdżanie, którzy przedstawili informacje na temat łamania praw człowieka w ich kraju, a także z przewodniczącą delegacji Armenii Hermine Naghdalyan.

13–16 V 2015 r. senator Piotr Wach, jako sprawozdawca ds. wykonywania przez Mołdawię zo-

bowizań członkowskich, przebywał w Kiszyniowie w ramach misji monitoringowej Zgromadzenia Parlamentarnej Rady Europy.

18–21 V 2015 r. senator Helena Hatka wzięła udział w posiedzeniu Komisji ds. Prawnych i Praw Człowieka Zgromadzenia Parlamentarnej Rady Europy, które odbyło się w Erywaniu.

18–20 V 2015 r. Komisja ds. Socjalnych, Nauki, Edukacji i Mediów Zgromadzenia Parlamentarnej Rady Europy obradowała w Kiszyniowie. Senat reprezentował senator Henryk Cioch.

21–23 V 2015 r. senator Piotr Wach wziął udział w posiedzeniu Biura i Komisji Stałej Zgromadzenia Parlamentarnej Rady Europy, zwołanym w Sarajewie.

26–29 V 2015 r. w Paryżu odbyło się posiedzenie Komisji Monitoringowej Zgromadzenia Parlamentarnej Rady Europy, w którym uczestniczył senator Piotr Wach.

3–6 VI 2015 r. w Rzymie obradowała Komisja ds. Politycznych i Demokracji Zgromadzenia Parlamentarnej Rady Europy. Polski Senat reprezentował senator Bogdan Klich.

14–16 VI 2015 r. senator Piotr Wach wziął udział w posiedzeniu Komisji ad hoc ds. zmasowanych przyjazdów uchodźców do Turcji Zgromadzenia Parlamentarnej Rady Europy, które zorganizowano w Stambule.

22–26 VI 2015 r. w Strasburgu odbyła się III część sesji Zgromadzenia Parlamentarnej Rady Europy, w której uczestniczyli senatorowie: Marek Borowski, Helena Hatka, Bogdan Klich i Piotr Wach.

2–5 IX 2015 r. senator Piotr Wach wziął udział w posiedzeniu Komisji Monitoringowej Zgromadzenia Parlamentarnej Rady Europy, zwołanym w Sarajewie.

20–22 IX 2015 r. w Wiedniu spotkała się Komisja Monitoringowa Zgromadzenia Parlamentarnej Rady Europy. Senator Piotr Wach wziął udział w jej obradach.

28–29 IX 2015 r. senatorowie: Marek Borowski, Helena Hatka i Piotr Wach uczestniczyli w IV części sesji Zgromadzenia Parlamentarnej Rady Europy, które odbyło się w Strasburgu.

Konferencja Parlamentarna Morza Bałtyckiego

29 VIII–1 IX 2015 r. senator Ryszard Górecki wziął udział w XXIV Konferencji Parlamentarnej Morza Bałtyckiego, która odbyła się w Rostocku-Warnemünde pod hasłem „Region Morza Bałtyckiego wzorem innowacyjności w obszarze opieki zdrowotnej i społecznej”. Przedstawiciele parlamentów państw regionu omawiali problematykę rozwoju współpracy ze szczególnym uwzględnieniem współpracy transgranicznej w sektorach zdrowia i polityki społecznej. Polska przedstawiła priorytety, jakie za-

mierza realizować w ramach przewodnictwa w Radzie Państw Morza Bałtyckiego w kadencji 2015/16. Parlamentarzyści przyjęli rezolucję, w której zawarto rekomendacje z zakresu zdrowia i opieki społecznej. Wyrażono w niej także oczekiwania co do postępu regionalnej współpracy oraz zwiększenia jej spójności i synergii poprzez dalszy rozwój dialogu strukturalnego między wszystkimi organizacjami w regionie. Celem tych działań powinno być utworzenie wspólnej bałtyckiej przestrzeni współpracy.

Obserwacja wyborów parlamentarnych

26 II–2 III 2015 r. senator Kazimierz Kleina z ramienia OBWE przebywał w Duszanbe z misją obserwacyjną wyborów parlamentarnych w Tadżykistanie. Zdecydowane zwycięstwo odniosła Ludowo-Demokratyczna Partia Tadżykistanu prezydenta Emomalego Rachmona. Według OBWE wybory nie spełniły norm demokratycznych – brakowało rzeczywistych dyskusji w mediach i zapewnienia takich samych warunków wszystkim uczestnikom.

8 II–2 III 2015 r. z misją obserwacyjną wyborów do rad samorządowych Republiki Litewskiej w Wilnie przebywał senator Witold Gintowt-Dziewałowski jako reprezentant Zgromadzenia Parlamentarnego Sejmu i Senatu RP i Seimasu Republiki Litewskiej. Wybory monitorowało 23 obserwatorów komisji wyborczych, m.in. z Armenii, Azerbejdżanu, Gruzji, Łotwy, Mołdawii, Ukrainy i Holandii. Najwięcej głosów zdobyła współzrządzająca w kraju Litewska Partia Socjaldemokratyczna. Koalicja Akcji Wyborczej Polaków na Litwie i Aliansu Rosjan zdobyła 70 mandatów w 8 samorządach.

30 IX–5 X 2015 r. senator Jan Rulewski z ramienia OBWE wziął udział w misji obserwacyjnej wyborów parlamentarnych w Kirgistanie. Zwyciężyła w nich Socjaldemokratyczna Partia Kirgistanu. Obserwatorzy uznali, że wybory zostały przeprowadzone w sposób uczciwy i zgodnie z zasadami pluralizmu. Zwrócili jednak uwagę na nierównomierny dostęp do mediów publicznych wszystkich 14 partii ubiegających się o miejsca w parlamencie. Za konieczne uznali udoskonalenie procedur wyborczych i zwiększenie przejrzystości finansowania wyborów.

8–12 X 2015 r. w pracach misji obserwacyjnej OBWE wyborów prezydenckich na Białorusi uczestniczył senator Jan Rulewski. Wygrał je dotychczasowy prezydent Aleksandr Łukaszenka. Obserwatorzy uznali, że proces wyborczy przebiegał z poważnymi naruszeniami międzynarodowych standardów i nie w pełni odpowiadał białoruskiemu ustawodawstwu. Zaobserwowano zawyżanie frekwencji, a także stosowanie nacisków na wszystkich etapach wyborów.

VIII

SENAT WOBEC
POLONII

Senat od I kadencji kontynuuje misję opieki nad Rodakami za granicą niezależnie od składu Izby i różnic politycznych. Wspólnie z przedstawicielami Polonii wypracowano model współpracy, oparty na podmiotowości, partnerstwie i dialogu, ciągłości i systematyczności prowadzonych działań. Od 1990 r. do 2011 r. działalność Izby na rzecz społeczności polskiej na świecie była możliwa dzięki środkom finansowym, corocznie gwarantowanym w budżecie Kancelarii Senatu, przeznaczonym na wykonywanie przez krajowe organizacje pozarządowe zadań zleczanych w zakresie opieki nad Polonią i Polakami za granicą. W 2012 r. zmieniły się zasady finansowania tych zadań. Środki przeznaczone na ten cel znalazły się w gestii Ministerstwa Spraw Zagranicznych. Wówczas w budżecie Kancelarii Senatu na wspieranie polskiej diaspory zagwarantowano jeszcze 10 mln zł na dokończenie rozpoczętych wcześniej zadań inwestycyjnych i programowych powtarzających się i kontynuowanych. Zamknęło to pewien rozdział w sprawowaniu przez Senat roli opiekuna Polonii i stało się okazją do określenia na nowo modelu sprawowania przez Izbę pieczy nad naszymi rodakami. Mimo tej zmiany Senat nadal w szczególny sposób poczuwa się do opieki nad nimi. Senatorowie z wielką uwagą przyglądają się działaniom podejmowanym przez państwo w tym zakresie. Wsłuchują się w opinie Polaków za granicą na temat kształtu polityki polonijnej państwa. Oprócz marszałka i członków Prezydium Senatu w sprawowanie pieczy nad Polonią w szczególny sposób angażuje się Komisja Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą. Od 2013 r. z budżetu Kancelarii Senatu wspierane są imprezy poświęcone polskiej diasporze rozsianej po całym świecie, m.in. wyjazdy, konferencje, seminaria, wystawy, spotkania eksperckie, konkursy, koncerty, rocznice czy uroczyste obchody Dnia Polonii i Polaków za Granicą.

Obowiązkowym punktem oficjalnych wizyt delegacji Senatu w innych krajach są spotkania z przedstawicielami polskiej diaspory. Problemy Polonii i Polaków za granicą to także ważny temat rozmów zarówno z przedstawicielami najwyższych władz innych państw, jak i w ramach dyplomacji parlamentarnej.

Swoim patronatem marszałek Senatu obejmuje szereg imprez związanych z Polonią i Polakami za granicą, wchodzi także w skład komitetów honoro-

wych wielu imprez polonijnych. Patronuje m.in. nagrodzie im. Macieja Płażyńskiego, konkursowi o nagrodę toruńskiego Archiwum Emigracji, społecznej akcji „Szachiści grają dla Polonii” czy nagrodzie Polonicus, przyznawanej corocznie przez Polonię niemiecką we współpracy z Europejską Unią Wspólnot Polonijnych. Od kilkunastu lat organizowany jest konkurs dziennikarski dotyczący szeroko rozumianej tematyki Polonii i Polaków za granicą.

W 2015 r. marszałek Bogdan Borusewicz po raz 3. uhonorował osoby i instytucje szczególnie zasłużone dla ochrony i zachowania polskiego dziedzictwa kulturowego w kraju i za granicą w konkursie o Nagrodę i Tytuł Strażnika Dziedzictwa Rzeczypospolitej *Custos Monumentorum Rei Publice*. W ramach konkursu przyznawana jest nagroda zagraniczna im. Mieczysława Gębarowicza. W tej kategorii tytuł Strażnika Dziedzictwa Rzeczypospolitej otrzymała prezes Społecznego Komitetu opieki nad Starą Rossą Alicja Maria Klimaszewska.

IX kadencja Senatu otwiera kolejny rozdział w opiece nad Polonią i Polakami za granicą. Zgodnie z wcześniejszymi zapowiedziami i stanowiskiem Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą z 25 XI 2015 r. planowane jest przesunięcie do Kancelarii Senatu środków przeznaczonych na współpracę z Polonią i Polakami za granicą w budżecie państwa na rok 2016. Jak napisano we wspólnym oświadczeniu marszałka Stanisława Karczewskiego i wiceministra spraw zagranicznych Jana Dziędziczaka z 23 XII 2015 r., zdecydowano, że zasady konkursu dotacyjnego „Współpraca z Polonią i Polakami za granicą 2016” pozostaną bez zmian do momentu wyłonienia i opublikowania listy rankingowej. Dalszym procedowaniem zajmie się Kancelaria Senatu. Jak zapowiedziano: „w trosce o dobro naszych rodaków poza granicami, a także stabilność i przejrzystość współpracy z organizacjami pozarządowymi w kraju działającymi na rzecz Polonii, prowadzone obecnie przez MSZ procedury oceny formalnej i merytorycznej ofert w ramach konkursu dotacyjnego «Współpraca z Polonią i Polakami za granicą 2016» zostaną przeprowadzone i zakończone zgodnie z obowiązującym regulaminem i harmonogramem. Lista rankingowa wyłoniona w wyniku postępowania zostanie ogłoszona publicznie i przekazana do Kancelarii Senatu w formie rekomendacji do dalszego procedowania”.

Informacja ministra spraw zagranicznych na temat polityki polonijnej

Od 2012 r. minister spraw zagranicznych przedstawia Senatowi w imieniu rządu informację na temat sprawowania opieki nad Polonią i Polakami mieszkającymi poza granicami kraju. Informację na temat polityki polonijnej w 2015 r. na 77. posiedzeniu Senatu przedstawił minister spraw zagranicznych Grzegorz Schety-

na. Dziękując senatorom za zaangażowanie w sprawy Polonii, zaznaczył, że od objęcia urzędu stara się, aby działania na jej rzecz były uzgadniane między parlamentem, rządem, Kancelarią Prezydenta i przedstawicielami emigracji. Jego zdaniem polityka w stosunku do 20 mln Polaków żyjących poza krajem powinna być

ponadpartyjna, wspólnotowa i służyć środowiskom polonijnym. Przypomniał, że w lutym 2015 r. ustalono powołanie mieszanej grupy roboczej, złożonej z przedstawicieli Ministerstwa Spraw Zagranicznych i senatorów do pracy nad projektem ustawy o finansowaniu wsparcia Polaków mieszkających poza krajem i współpracy z nimi. Według ministra Grzegorza Schetyny wiele krytycznych uwag o finansowaniu działań na rzecz Polonii przez MSZ bierze się z niedostosowania ogólnych przepisów finansowych do specyficznych potrzeb mniejszości polskich i aktywności Polonii.

Minister poinformował, że na działania na rzecz Polonii i Polaków za granicą rząd przeznacza rocznie ok. 163 mln zł, z czego 94 mln zł dysponuje MSZ. W ramach działań międzyresortowych w 2014 r. zorganizowano 5 turnusów wakacyjnych dla 220 dzieci ze wschodniej Ukrainy. Na przełomie 2014 i 2015 r. ewakuowano 178 osób polskiego pochodzenia z ogarniętego wojną regionu Donbasu. MSZ wspólnie z Ministerstwem Edukacji Narodowej wynegocjowało umowy międzynarodowe dotyczące oświaty polonijnej w Kazachstanie, na Białorusi i Ukrainie. Razem z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego resort zabiega o zachowanie polskiego dziedzictwa narodowego za granicą, w szczególności bibliotek i archiwów polonijnych. Wspiera też Radę Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa w opiece nad miejscami pochówku polskich żołnierzy na całym świecie. Z kolei Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji uczestniczy wspólnie z MSZ w obradach polsko-niemieckiego okrągłego stołu. Na stronach internetowych polskich placówek dyplomatycznych promowane są działania Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej na rzecz powrotu Polaków do kraju, w tym tzw. zielona linia. MSZ kieruje też pracami Międzyresortowego Zespołu ds. Polonii i Polaków za Granicą.

Minister Grzegorz Schetyna poinformował, że w ramach konkursu „Współpraca z Polonią i Polakami za granicą” MSZ współpracuje z ponad 170 organizacjami pozarządowymi, uczelniami wyższymi, samorządami i kościelnymi osobami prawnymi. Partnerem resortu jest też Telewizja Polska, z którą wspólnie finansuje (11,3 mln zł rocznie) on kanał telewizyjny TVP Polonia. Przypominając spór między resortem a TVP Polonia w 2014 r. o zawartość

programową tego kanału, minister stwierdził, że ostatnio TVP urozmaiciła ofertę dla dzieci, przywrócony został Teatr Telewizji, pojawił się też program poświęcony polityce zagranicznej „Racja stanu”. 15 VI 2015 r. zostało zawarte porozumienie w sprawie emisji TVP Polonia w sieciach kablowych za granicą, zwłaszcza na Wschodzie. Wspólnie podjęto też decyzję o przeprowadzeniu reprezentatywnych badań oglądalności TVP Polonia na świecie.

Minister spraw zagranicznych przypomniał, że problematyka polonijna jest też popularyzowana za pomocą dostępnego na stronie internetowej MSZ „Atlasu polskiej obecności za granicą”, który cieszy się dużym zainteresowaniem m.in. w Wielkiej Brytanii, na Ukrainie i w Stanach Zjednoczonych.

W swoim wystąpieniu minister poinformował, że dobiegają końca prace nad „Rządowym programem współpracy z Polonią i Polakami za granicą na lata 2015–2020”, a Międzyresortowy Zespół ds. Polonii i Polaków za Granicą określił szczegółowe zadania administracji rządowej w ramach realizacji programów, które obowiązywać będą do końca 2016 r. Wyznaczono je w obszarach: nauki języka polskiego i popularyzacji wiedzy o Polsce, wzmacniania tożsamości narodowej, ułatwienia dostępu do kultury polskiej, wzmocnienia pozycji środowisk polskich w kraju zamieszkania, wspierania powrotów Polaków do kraju i rozwoju kontaktów z Polską. Nowością jest położenie nacisku na kooperację z młodzieżą i współpracę gospodarczą z Polonią. W konkursie dotacyjnym w 2015 r. na wspieranie polonijnego biznesu przeznaczono 1 mln zł, m.in. na sfinansowanie 6 projektów umożliwiających m.in. szkolenie przedsiębiorców ze Wschodu, staże w polskich firmach oraz działania integrujące polskich i polonijnych studentów w ramach polskich spółek prowadzących działalność na rynkach zagranicznych.

Minister Grzegorz Schetyna odniósł się także do respektowania praw i swobód społeczności polskich za granicą. Jak podkreślił, modelowe pod tym względem są Czechy i Łotwa. Niestety, w ostatnich latach narastają problemy Polaków na Litwie. Anulowano prawo do umieszczania w miejscach publicznych 2-języcznych tablic topograficznych na Wileńszczyźnie, są ogromne opóźnienia w zwrocie ziemi. Szczególnie

niepokoi trwający proces akredytacji szkół, przez co zagrożony jest dotychczasowy status niektórych polskich placówek. Z kolei na Białorusi nadal nie został uznany demokratycznie wybrany zarząd tamtejszego Związku Polaków. Działalność kulturalno-oświatową tej i innych organizacji polskich miejscowe władze postrzegają jako zagrożenie. „Pora, by kraje te uznały, że mniejszość polska, podobnie jak mniejszość białoruska i litewska w Polsce, to pomost do naszej sąsiedzkiej współpracy, a nie zagrożenie. Wiele jest tutaj do zrobienia. Wiemy, jak wrażliwa jest to kwestia i jak ważne jest tutaj jednoznaczne zachowanie państwa polskiego” – mówił minister. Dodał jednocześnie, że niedawno na Białorusi zostały zarejestrowane 2 nowe polskie organizacje kulturalne, wstrzymano niekorzystną dla polskich szkół reformę oświatową, udzielono zgody na odznaczenie kilkunastu przedstawicieli najstarszego pokolenia mniejszości polskiej Krzyżem Zesłańców Sybiru. W opinii ministra to „gesty symboliczne, ale mogą pokazać, że udaje nam się poprawiać sytuację Polaków tam mieszkających”. Widoczny jest natomiast postęp w podejściu do sytuacji mniejszości polskiej na Ukrainie. Bardzo dobrze funkcjonuje dom polski, centrum dialogu europejskiego w Stanisławowie, Iwano-Frankowsku, zostanie otwarty Dom Polski w Barze, a strona ukraińska przekazała działkę pod budowę Domu Polskiego – Centrum Kultury Polskiej i Dialogu Europejskiego we Lwowie. Systematycznie powiększa się sieć polskich szkół społecznych na Ukrainie. Zdaniem ministra Grzegorza Schetyny polepsza się też sytuacja Polonii i Polaków w Niemczech, choć jest jeszcze wiele do zrobienia. Zaniepokojenie MSZ wzbudziła natomiast zapowiedź rządu Wielkiej Brytanii zniesienia egzaminów z języka polskiego na poziomie maturalnym, tzw. egzaminów A-Level. W wyniku działań Polskiej Macie-

rzy Szkolnej, polskiej ambasady w Londynie i Ministerstwa Edukacji Narodowej rząd brytyjski zapewnił, że egzaminy maturalne z języka polskiego będą przeprowadzane bez zmian.

Jak poinformował minister, na wsparcie Polonii w ramach konkursu „Współpraca z Polonią i Polakami za granicą” oraz dzięki projektom polonijnym realizowanym przez polskie placówki dyplomatyczne w 2015 r. zostanie przeznaczony 62,5 mln zł. Nadal najwięcej środków kierowanych jest na Wschód, przede wszystkim do mniejszości polskich na Litwie, Białorusi i Ukrainie. W 2014 r. stanowiło to 60% środków. W 2015 r. w konkursie wpłynęła rekordowa liczba ofert – 433 na 137 mln zł. Na realizację 2-letnich projektów modułowych zostanie przeznaczonych 21,3 mln zł. Z rekomendacji senatorów został utworzony program regrantingowy dla małych projektów o wartości do 50 tys. zł. W ramach współpracy z Ministerstwem Edukacji Narodowej zlecono temu resortowi zorganizowanie otwartego konkursu dotacyjnego na organizację edukacyjnych kolonii i obozów w Polsce dla dzieci i młodzieży polonijnej, z 2 mln do 9,5 mln zł zwiększono kwotę rezerwy celowej. Na wsparcie dla Polonii za pośrednictwem placówek dyplomatycznych w 2015 r. przeznaczono ok. 21 mln zł. W 2014 r. zrealizowano ponad 2300 projektów z dziedziny kultury, edukacji czy opieki nad miejscami pamięci narodowej.

Minister Grzegorz Schetyna zapewnił, że jego resort pracuje nad udoskonalaniem procedur formalnych i kontrolnych, a także nad stworzeniem wspólnej platformy programowej organizacji konkursów polonijnych i pomocy rozwojowej i promocji Polski. Umożliwi to składanie wniosków o dotacje w formie elektronicznej.

Wydarzenia

5 II 2015 r. w Senacie po raz kolejny wręczono nagrody marszałka Senatu laureatom konkursu dla dziennikarzy polskich i polonijnych pracujących w krajowych i polonijnych gazetach i czasopiśmie, rozgłośniach radiowych i stacjach telewizyjnych, a także portalach internetowych. Tematem

12. edycji konkursu był awans społeczny i zawodowy osób polskiego pochodzenia w krajach ich zamieszkania, szczególnie po wejściu naszego kraju do UE i umożliwieniu Polakom studiowania i pracy w innych państwach członkowskich. Na konkurs zgłoszono 45 prac, których autorami byli dziennika-

rze z Wielkiej Brytanii, Niemiec, Litwy, Ukrainy, Polski i ze Stanów Zjednoczonych. I nagrodę jury pod przewodnictwem wicemarszałek Marii Pańczyk-Pozdziej przyznało Cezaremu Galkowi za reportaż radiowy „Historia z Chopinem w tle” (mp3), wyemitowany w programie regionalnym Radia Zachód w Zielonej Górze. II nagrodę otrzymały Halina Ostas i Maria Wieczorkiewicz za cykl audycji „Spotkania z Polonią – różne barwy sukcesu”, wyemitowanych na antenie Polskiego Radia dla Zagranicy. III nagrodę przyznano Sławie Ratajczak z Hamburga za serię artykułów opublikowanych na portalu internetowym POLONIA VIVA. Kapituła konkursu przyznała także 3 równorzędne wyróżnienia: Annie Dudzińskiej za reportaż radiowy „Kim pan jest, panie Oskarze?”, wyemitowany w Polskim Radiu Katowice, Magdalenie Grzymkowskiej za teksty publikowane na łamach londyńskiego „Dziennika Polskiego i Dziennika Żołnierza” i Andrzejowi Godlewskiemu za reportaże wyemitowane na antenie TVP Białystok, poświęcone Podlasianom, którzy osiągnęli sukces zawodowy i finansowy w Stanach Zjednoczonych. Podczas uroczystości marszałek Bogdan Borusewicz podziękował laureatom i wszystkim dziennikarzom biorącym udział w konkursie za zainteresowanie losami naszych rodaków żyjących poza granicami kraju. Wyraził zadowolenie, że tematyka polonijna co roku spotyka się z żywym odzewem regionalnych rozgłośni radiowych, a dziennikarze radiowi już 2. rok z rzędu otrzymują nagrody. Zdaniem marszałka niezwykle cenne jest, że bohaterowie nagrodzonych

prac mimo sukcesów odniesionych za granicą nie tracą kontaktu z ojczyzną. Przewodnicząca jury wicemarszałek Maria Pańczyk-Pozdziej podkreśliła, że z roku na rok konkurs cieszy się coraz większym zainteresowaniem. Dziękowała dziennikarzom za udział w nim, bo, jak podkreśliła, promuje on Polaków mogących poszczycić się sukcesem za granicą.

10 III 2015 r. w Senacie odbyła się konferencja „**Ku pamięci – ku przestrodze. W 75. rocznicę masowych deportacji obywateli polskich do ZSRR oraz 75. rocznicę Zbrodni Katyńskiej**”, zorganizowana przez Komisję Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą wspólnie z Fundacją Kresy Historii. Podczas spotkania podjęto próbę omówienia przyczyn i przebiegu deportacji prowadzonych przez władze sowieckie zarówno po 17 IX 1939 r., jak i po zakończeniu II wojny światowej aż do 1956 r., a także przedstawienia kolejnych grup zesłańców, ukazania ich dramatycznych doświadczeń na „niehumanitarnej ziemi” i późniejszych często niezwykle skomplikowanych losów. Szacuje się, że represje dotyczyły setek tysięcy Polaków, także przedstawicieli mniejszości narodowych, zamieszkujących Kresy Wschodnie II RP. Wielu zesłańców nigdy nie wróciło do Polski znajdującej się po wojnie już w nowych granicach, a los rzucił ich w najodleglejsze zakątki świata – do Nowej Zelandii czy Republiki Południowej Afryki. Przewodniczący komisji emigracji senator Andrzej Person przypomniał, że tragiczny los zesłanych Polaków podzieliło także 44 senatorów II RP. Minister Maciej Klimczak z Kancelarii Prezydenta RP podkreślił natomiast, że kresy ukształtowały swoisty typ Polaka, zdeklarowa-

nego patriotę, nawiązującego swą postawą do polskich poetów, m.in. pochodzącego z Litwy Adama Mickiewicza. Takich ludzi nie dało się wynarodowić, dlatego można ich było tylko wyrwać z tej ziemi, poddać brutalnym represjom i wywieźć. Był to wyrok nie tylko na konkretne osoby, przedstawiciele polskich elit, ale też na państwo polskie. Dziś musimy uczynić wszystko, by nigdy się to nie powtórzyło.

Prezes Zarządu Głównego Związku Sybiraków Tadeusz Chwiedź przypomniał, że po napaści ZSRR na Polskę ponad 200 tys. żołnierzy i oficerów trafiło do sowieckiej niewoli. W lutym 1940 r. zaczęła się pierwsza z 4 masowych deportacji polskich cywilów. Zesłańcy doznawali niewyobrażalnych cierpień; dziesiątkowały ich choroby, głód, tęsknota i praca ponad siły. Nadzieję przyniósł dopiero układ Sikorski – Majski. Armię Andersa tworzyli Sybiracy, chorzy i wynędzniali, ale o wspaniałym duchu bojowym. Następnie ZSRR opuściło prawie 120 tys. Polaków, z czego ok. 40 tys. cywilów, w tym ok. 20 tys. dzieci. O losach zesłańców, którzy nigdy nie wrócili już do Polski, mówiła Krystyna Tomaszuk, jedna z grona słynnych dzieci z Pathiatua, przyjętych w 1944 r. przez rząd nowozelandzki. Jak podkreśliła, dzieci zesłańców przeżywały ogromną traumę, wychowywano je jednak w ogromnym poczuciu patriotyzmu i dumy z bycia Polakami. Niestety, po zakończeniu wojny dotknęła je tragedia braku możliwości powrotu do ojczyzny. „Ale polskość nam pomogła, staliśmy się silnymi ludźmi, bo byliśmy pewni siebie i dumni, że

jesteśmy Polakami” – podkreśliła Krystyna Tomaszuk. Obecnie największą troską jest przypomnienie, że w opisie historii zasadnicze znaczenie mają używane słowa. Dlatego wciąż i wszędzie należy podkreślać, że wywiezieni z kresów Polacy byli zesłańcami, zostali deportowani przez Sowieców; nie byli uchodźcami, bo w to określenie wpisana jest własna, niejako dobrowolna decyzja o opuszczeniu miejsca zamieszkania.

10 IV 2015 r. w Senacie **gościli przedstawiciele środowisk polonijnych z Syberii**: Polskiego Narodowo-Kulturalnego Zjednoczenia „Zdrój” z Górno-Altajsku, Kulturalno-Oświatowego Stowarzyszenia Dom Polski z Nowosybirsku, Regionalnej Narodowo-Kulturalnej Autonomii „Dom Polski” z Krasnojarska, a także Stowarzyszenia Kultury Polskiej z Charkowa. W imieniu Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą spotkał się z nimi senator Stanisław Gogacz. Rozmawiano o sytuacji Polaków i osób polskiego pochodzenia żyjących na Syberii, m.in. o działalności 1 z najmłodszych organizacji polonijnych – Polskiego Narodowo-Kulturalnego Zjednoczenia „Zdrój” w Górno-Altajsku. Jak podkreślił senator Stanisław Gogacz, potomkowie Polaków zesłanych na Syberię są najlepszymi propagatorami języka i kultury polskiej. Wizyta przedstawicieli środowisk polonijnych z Syberii w Polsce odbywała się w ramach XVI edycji programu „Wielkanoc w Polsce – Lublin 2015”, organizowanego przez prezydenta Lublina, Stowarzyszenie „Wspólne Korzenie” z tego miasta oraz urzędy miejskie Warszawy, Krakowa i Częstochowy.

22 IV 2015 r. **młodzi szachiści zmierzyli się w Senacie z parlamentarzystami w turnieju kończącym akcję społeczną „Szachiści grają dla Polonii**”, przeprowadzoną w grudniu 2014 r. na terenie całego kraju pod patronatem marszałka Bogdana Borusewicza. Środki zebrane podczas akcji przeznaczone na udział dzieci z Białorusi i Litwy w letnim obozie „Wakacje z szachami” w Łąncucie. W senackich rozgrywkach wzięło udział 45 młodych zawodników – laureatów lokalnych turniejów, a także parlamentarzyści, m.in. senator Grzegorz Czelej i poseł Łukasz Gibała, przedstawiciele Polskiego Związku Szachowego z prezesem Tomaszem Delegą oraz polscy medaliści mistrzostw Europy Ewa Harazińska i Mateusz Bartel. Z młodymi szachistami spotkali się również wicemarszałek Jan Wyrowiński i senator Marek Rocki. Jak podkreślił wicemarszałek Senatu, szachy to gra królewska, dlatego zawody nie bez przyczyny odbywają się w Izbie wyższej parlamentu, która swoją działalność w Rzeczypospolitej rozpoczynała jako Rada Królewska. Udanych rozgrywek życzył młodym zawodnikom senator Marek Rocki. Jako prezes Akademickiego Związku Sportowego namawiał ich do dalszego rozwijania swoich umiejętności szachowych. Senator Grzegorz Czelej przypomniał, że sam był zawodnikiem i odnosił sukcesy. Teraz, z perspektywy czasu, widzi, że gra w szachy pomogła mu w życiu, także w osiągnięciu i wypełnianiu mandatu senatorskiego.

29 IV 2015 r. z okazji Dnia Polonii i Polaków za Granicą, przypadającego 2 maja, **marszałek Bogdan Borusewicz spotkał się w Senacie z przedstawicielami organizacji polonijnych z całego świata**. Gośćmi Senatu byli prezes Rady Polonii Świata Jan Cytowski i ponad 40 przedstawicieli organizacji polskich i polonijnych z: Argentyny, Australii, Austrii, Białorusi, Belgii, Brazylii, Czech, Francji, Hiszpanii, Holandii, Kanady, Kazachstanu, Litwy, Łotwy, Niemiec, Norwegii, Rosji, RPA, Rumunii, Szwecji, Ukrainy, USA, Wielkiej Brytanii i Włoch. W spotkaniu

uczestniczyli także członkowie Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą. Marszałek Bogdan Borusewicz zapewnił, że Senat i senatorowie pamiętają o rodakach żyjących poza granicami kraju, uważają ich za przedstawicieli Polski niezależnie od tego, gdzie mieszkają. Prezes Rady Polonii Świata Jan Cytowski wyraził natomiast nadzieję, że współpraca między Izbą wyższą a organizacjami polonijnymi będzie kontynuowana i wzmacniana. Zazaczył, że Polonia zawsze traktowała Senat jak swojego opiekuna, a obecnie, kiedy nie dysponuje on już funduszami na jej rzecz, pozostaje dla niej opiekunem moralnym i duchowym. Podczas spotkania marszałek Senatu przypomniał, że Izba zajmowała się sprawami polskiego wychodźstwa jeszcze przed II wojną światową. Po 1989 r. powrócił do tego zadania, przy czym rola Polonii w wolnym świecie się zmieniła. Senatorom udało się dotrzeć do Polaków żyjących w najróżniejszych i najodleglejszych zakąt-

kach świata – Australii, Nowej Zelandii czy Republice Południowej Afryki. Starają się udzielać im wszelkiej możliwej pomocy i budować zaufanie do Polski. „Nasze spotkanie jest związane ze świętem Polonii, które przypada tego samego dnia, co dzień flagi. To się łączy – wy jesteście przedstawicielami Polaków, narodu polskiego, i jesteście przywiązani do naszych barw narodowych, polskich” – podkreślił marszałek Bogdan Borusewicz. Zwrócił też uwagę na najbardziej palące i aktualne problemy, m.in. konieczność pomocy rodakom zamieszkałym na terenach objętych wojną. Przypomniał o ewakuacji Polaków z Donbasu i wyraził nadzieję, że w najbliższym czasie podobne działania nie będą już potrzebne. Poruszył też kwestię trudnej sytuacji Związku Polaków na Białorusi. Odniósł się także do nowej emigracji zarobkowej do krajów unijnych. Marszałek podzię-

kował przedstawicielom Polonii za czas, jaki poświęcają sprawom polonijnym, za zaangażowanie i trud, często podejmowany społecznie, za przystoślowe nieopuszczanie rąk, dzięki czemu polski język, kultura i dziedzictwo narodowe mogą przetrwać. Podkreślił jednocześnie, że nasz kraj jest dumny z sukcesów odnoszonych przez Polaków w krajach ich zamieszkania na całym świecie.

16 V 2015 r. **marszałek Bogdan Borusewicz wziął udział w uroczystości otwarcia Muzeum Emigracji w Gdyni**, które powstało w odrestaurowanym budynku Dworca Morskiego na Nabrzeżu Francuskim. To stąd setki tysięcy Polaków przez lata udawało się na emigrację. Jak podkreślił podczas uroczystości prezydent Gdyni Wojciech Szczurek, muzeum powinno się stać pomostem, który buduje wspólną tożsamość i więzi między Polakami w Polsce i za granicą. Marszałek Senatu zaznaczył natomiast, że polska emigracja jest częścią historii Polski. Z naszego kraju zawsze wyjeżdżało więcej osób niż do niego przyjeżdżało. Przypomniał, że polska emigracja międzywojenna jest związana z Gdynią i częścią jej historii. Muzealna ekspozycja ukazuje przyczyny opuszczania kraju w różnych okresach – od politycznych i Wielkiej Emigracji do ekonomicznych podczas rewolucji przemysłowej poprzez masowe wyjazdy przełomu XIX i XX w. Prezentuje polskie społeczności w USA i Brazylii na początku XX w., wyjazdy zarobkowe w II Rzeczypospolitej, dramatyczne losy Polaków podczas II wojny światowej i po niej, emigrację najnowszą po 2004 r.

6–7 VI 2015 r. **wicemarszałek Maria Pańczyk-Pozdziej uczestniczyła w obchodach 25-lecia Związku Polaków w Rumunii**. Podczas uroczystości, które odbywały się w Suczawie i Nowym Sokołcu, wicemarszałek podziękowała przedstawicielom rumuńskiej Polonii za wyjątkową dbałość o wychowanie młodego pokolenia w duchu patriotyzmu. „Ocalacie od zapomnienia to, co niezapisane. Jesteście ambasadorami kraju ojczystego, a to zadanie, które wymaga dużego wysiłku” – mówiła. „Współuczestniczycie i współdecydujecie, Państwo, w sprawach publicznych. Jesteście liczącą się grupą w kraju zamieszkania. Cieszy rów-

niez, że utrzymujecie stały kontakt z instytucjami, organizacjami i samorządami w Polsce” – powiedziała wicemarszałek Maria Pańczyk-Pozdziej. Jak podkreśliła, rok 2015, w którym obchodzony jest jubileusz związku, to również w Polsce czas szczególny, ponieważ uchwałą Senatu został ogłoszony Rokiem Samorządu Terytorialnego. Zdaniem wicemarszałek odrodzona w 1990 r. samorządność to jeden z największych sukcesów przemian, jakie zaszły w naszym kraju po 1989 r. Związek Polaków w Rumunii w ciągu 25 lat istnienia gościł najwyższe polskie władze państwowe i kościelne, utrzymywał kontakty z instytucjami, organizacjami i samorządami w Polsce. Jest jedyną organizacją zrzeszającą osoby polskiego pochodzenia mieszkające w Rumunii i świadectwem ich jedności. Dowodem na prężną działalność związku są domy polskie funkcjonujące prawie we wszystkich skupiskach polskich w Rumunii. Jak podkreśliła wicemarszałek Maria Pańczyk-Pozdziej, duma Senatu to polska szkoła im. Krystyny Bochenek w Pojana Mikuli i jej uczniowie.

20 VI 2015 r. **w nowo otwartym Muzeum Emigracji w Gdyni po raz 4. wręczono nagrody im. Macieja Płażyńskiego**, przyznawane dziennikarzom i mediom służącym Polonii. Jury pod przewodnictwem Jakuba Płażyńskiego nagrodiło dziennikarzy z Austrii, Wielkiej Brytanii, Ukrainy i Polski. Zwycięzców wybrano spośród kilkudziesięciu nominacji nadesłanych z kilkunastu krajów. W kategorii: „dziennikarz medium polonijnego” nagrodę otrzymała Dorota Krzywicka-Kaindel za

cykl publikacji w wydawanym w Austrii miesięczniku „Polonika” o zachowaniu przez emigrantów polskiej tożsamości przy jednoczesnym otwieraniu się na kulturę ich nowej ojczyzny. W kategorii: „dziennikarz krajowy publikujący na tematy polonijne” uhonorowano Ewę Szkurłat-Adamską z Radia Kraków za reportaże „Krakowianka” i „Puste stepy”, w których pokazała, jak powracający do kraju Polacy z Ukrainy i Kazachstanu zderzają się z biurokratyczną niemożnością. W kategorii: „dziennikarz zagraniczny publikujący na temat Polski, Polaków i Polonii” laureatką została Kasia Madera, brytyjska dziennikarka o polskich korzeniach, pracująca w BBC World. Nagrodzono ją za regularne prezentowanie wartościowych materiałów o Polsce i Polakach. W kategorii: „redakcja medium polonijnego” zwyciężył „Kurier Galicyjski” – największa polska gazeta na Ukrainie, której wydawcą i redaktorem naczelnym jest Mirosław Rowicki. Nagrodę przyznano za odważną publicystykę dotyczącą polskiej tożsamości na Ukrainie oraz za wnikliwą analizę procesu tworzenia się państwowości ukraińskiej i aspiracji Ukraińców do budowania państwa opartego na europejskich wartościach.

23 VI 2015 r. **w Senacie odbyło się seminarium poświęcone wkładowi Polonii i Polaków żyjących poza krajem w odzyskanie niepodległości i wielki przełom polityczny w Polsce w latach 1989–91**. Spotkanie w ramach projektu „Archiwa Przełomu 1989–1991” zorganizowano pod hasłem „Razem iść do celu. Przegląd archiwów, bibliotek i muzeów polonijnych na 5-lecie projektu «Archiwa Przełomu

Seminarium poprzedziło otwarcie w Senacie **wystawy „Odrodzony Senat. 25 lat w służbie Polonii i Polaków za granicą (1989–2014)”. Podczas uroczystości wicemarszałek Jan Wyrowiński przypomniał, że 25 lat temu na Zamku Królewskim w Warszawie prezydent RP na uchodźstwie Ryszard Kaczorowski przekazał insygnia władzy prezydenckiej nowo wybranemu prezydentowi Lechowi Wałęsie i był to symboliczny akt nawiązania ciągłości władzy. Jak stwierdził, „opadła wówczas żelazna kurtyna, która dzieliła także Polaków w kraju i poza granicami”. Wicemarszałek przypomniał także zasługi marszałka**

1989–1991». Wzięli w nim udział przedstawiciele środowisk polonijnych, m.in. pracownicy archiwów, bibliotek i muzeów. Jak podkreśliła minister Ewa Polkowska, szef Kancelarii Senatu, to jubileuszowe spotkanie zostało poświęcone szczególnym gościom – przedstawicielom Polonii i Polaków za granicą. „Pragniemy w ten sposób pokazać rolę Polonii i instytucji polonijnych w tym wielkim przełomie politycznym i historycznym lat 1989–91. Walka o wolność była w tym czasie naszą wspólną sprawą – Polaków w kraju i Polaków poza granicami” – powiedziała. Przypomniała, że do instytucji polonijnych i naukowych posiadających dokumenty z lat przełomu wystosowano 120 listów z prośbą o przeprowadzenie kwerendy, a obecne seminarium zorganizowano dzięki pozytywnemu odzewowi środowisk polonijnych na apel o zachowanie pamiątek czasu transformacji nie tylko w kraju, ale i za granicą. Podczas panelu historycznego zatytułowanego „Wkład Polonii w walkę o wolną Polskę w latach osiemdziesiątych XX w.” mówiono o kulturotwórczej i politycznej roli archiwów polskich poza krajem, udziale Polonii w wyborach parlamentarnych w 1989 r., a także o emigracji jako doświadczeniu w relacjach ludzi „Solidarności”. Podczas panelu archiwalnego „Źródła do dziejów emigracji z lat 1989–91 zgromadzone w Polsce i za granicą” zaprezentowano natomiast naukowe ośrodki polonijne i ich zbiory z okresu przełomu, m.in.: Radio Wolna Europa, Archiwum Polskiej Misji Katolickiej we Francji, Instytut Józefa Piłsudskiego w Londynie, Muzeum Polskie w Rapperswilu.

Senatu I kadencji Andrzeja Stelmachowskiego, który otoczył opieką Izby Polonii i Polaków żyjących poza granicami. Jak podkreślił przewodniczący Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą senator Andrzej Person, nie ma innej instytucji, która tak blisko jak Senat współpracowałaby przez 25 lat z naszymi rodakami za granicą. „To nasz obowiązek, ale i zaszczyt” – powiedział. Za zorganizowanie wystawy dziękowała Helena Miziniak, prezydent Europejskiej Unii Wspólnot Polonijnych. „To Senat otworzył nam drzwi do domu po 40 latach, kiedy odcięci byliśmy od ojczyzny” – powiedziała. Dodała, że to dzięki Izbie odrodziła się polskość poza granicami, a ludzie odzyskali tożsamość.

8 VII 2015 r. **marszałek Bogdan Borusewicz otworzył w Senacie wystawę „Nasza polska Bośnia”, poświęconą reemigracji Polaków z obecnej Bośni i Hercegowiny.** Na przełomie XIX i XX w. na Bałkany

wyjechali mieszkańcy ówczesnej Galicji, by po kilkudziesięciu latach powrócić do Polski. W latach 1946–47 ok. 18 tys. reemigrantów osiedliło się na terenie obecnego powiatu bolesławieckiego i stało się niezwykle charakterystyczną do dziś grupą o wspólnej tradycji i historii, kultywującą nadal obrzędy i folklor, będące mieszanką kultury dawnej Galicji, Bałkanów i Polski. Jak przypomniał marszałek Senatu, na ówczesne ziemie odzyskane napływali ludzie z różnych stron przedwojennej Polski, m.in. Lwowa i Wołynia. Dobrowolnie osiedliła się tam też grupa Polaków z Bośni i Hercegowiny, którzy znaleźli się tam z własnej woli na przełomie XIX i XX w. Do dzisiaj kultywują oni tradycje zapoczątkowanej tam wspólnoty. W opinii marszałka wiedza o historii polskiej emigracji i tej dobrowolnej, i tej przymusowej wzbogaca. Zaznaczył, że Senat stara się tę wiedzę propagować. Za zorganizowanie wystawy dziękował podczas uroczystości ambasador Bośni i Hercegowiny w Polsce Duško Kovačević. Zdaniem starosty bolesławieckiego Dariusza Kwaśniewskiego dzięki reemigrantom z Bośni i Hercegowiny jego powiat jest wyjątkowy. Do dziś nieco inaczej się modlą, jedzą czy ubierają. Dlatego, podkreślił starosta, robimy wszystko, by zachować pamięć o ich historii. Inicjator pokazania wystawy w Senacie senator Jan Michalski zaznaczył natomiast, że jej otwarcie to moment szczególny dla mieszkańców powiatu bolesławieckiego, którzy mogą być dumni ze swojego pochodzenia.

3 VIII 2015 r. **Senat odwiedziła młodzież polonijna z Braślawszczyzny na Białorusi, Daugavpils na Łotwie, Omska i Abakanu w Rosji.** Z młodymi

ludźmi i ich opiekunami spotkał się przewodniczący Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą senator Andrzej Person. Jak mówił: „Nasi rodacy rozsiani są niemal po całym świecie. Bardzo ważne jest, aby podtrzymywać w nich polskość, a ich potomków tej polskości uczyć”. Senator podkreślił, że zadaniem komisji emigracji jest wspieranie tych miejsc, gdzie można uczyć się języka polskiego, polskiej kultury i historii. Młodzież ze Wschodu przebywała w Polsce na obozie zorganizowanym przez Stowarzyszenie Edukacja i Nauka w Warszawie oraz Krajowe Stowarzyszenie Braślawian. Realizowany przez te organizacje projekt umożliwia młodym ludziom pochodzenia polskiego przyjazd do ojczyzny. Podczas pobytu w naszym kraju zwiększają swoje kompetencje leaderskie, uczą się języka polskiego, poznają tradycję i narodowe dziedzictwo, nawiązują kontakty ze swoimi polskimi rówieśnikami.

5 VIII 2015 r. **Senat odwiedzili przedstawiciele organizacji z Barnaui, Bijska, Górnio-Ałtajska i Omska na Syberii.** Do Polski przyjechali dzięki Regionalnemu Stowarzyszeniu Wschód – Zachód w Płocku, które już po raz 8. zorganizowało obóz szkoleniowy dla liderów polonijnych. Z gośćmi z Syberii spotkali się senatorowie z Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą. Mówiąc o działalności komisji, jej przewodniczący senator Andrzej Person stwierdził, że zajmuje się ona sprawami zarówno Polonii, która żyje poza krajem już od pokoleń, jak i tych Polaków, którzy wyemigrowali w ostatnich latach. Spotkanie było okazją do przedstawienia oczekiwania Polonii syberyjskiej

wobec Senatu i opowiedzenia o działających tam organizacjach: Polskim Centrum Kulturalno-Oświatowym „Polonez” w Omsku, Polskim Narodowym Centrum „Orzeł Biały” w Bijsku, Polskim Narodowo-Kulturalnym Zjednoczeniu „Zdrój” w Górno-Altajsku, Społecznej Organizacji Miasta Barnauł „Dom Polski” w Barnauł i Polskim Stowarzyszeniu Kulturalno-Oświatowym „Rodzina” w Omsku. Goście zwrócili m.in. uwagę na problem dostępności do polskich placówek dyplomatycznych. Dla wielu działaczy polonijnych Konsulat Generalny RP w Irkucku jest zbyt daleko i muszą oni często pokonać ponad 2,5 tys. km, aby spotkać się z polskimi konsułami. Otwarcie filii konsulatu w Nowosybirsku ułatwiłoby kontakty. Senator Barbara Borys-Damięcka dziękowała syberyjskiej Polonii za to, że pokazuje, czym jest polska dumą, szlachetność i godność. Zachęcała do kontaktowania się z rodakami w kraju za pośrednictwem mediów, szczególnie TVP Polonia. „Jest to ogniwo łączące Polaków i Polonię. Dzięki temu przekazowi możemy zobaczyć, jak wygląda wasza codzienność, a wy wiecie, co się wydarzyło w Polsce” – przekonywała. Wśród gości z Syberii byli wykładowcy i nauczyciele, artyści, studenci i uczniowie, aktywnie działający w organizacjach zrzeszających osoby polskiego pochodzenia i sympatyków polskiej kultury, tradycji i języka.

26 VIII 2015 r. **wiceprzewodnicząca Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą senator Barbara Borys-Damięcka wzięła udział w inauguracji kolejnej edycji Szkoły Liderów Polonijnych Ameryki Północnej**, organizowanej przez Fundację Szkoła Liderów w Warszawie. Uroczystość odbyła się

w siedzibie Fundacji im. Stefana Batorego w Warszawie. Była to już 7. edycja Szkoły Liderów Polonijnych i 2. poświęcona młodym liderom z Ameryki Północnej. W tym czasie w ramach prowadzonych przez fundację projektów do Polski przyjechało ponad 400 liderów polonijnych i polskich z 36 krajów całego świata. Senator Barbara Borys-Damięcka przypomniała, że Senat wspierał finansowo Szkołę Liderów Polonijnych od początku jej działalności, „licząc, że rozwinie się, i tak się stało. Ministerstwo Spraw Zagranicznych dzięki naszemu doświadczeniu może to przedsięwzięcie kontynuować”. Senator podkreśliła, że polskim obywatelom, parlamentowi i rządowi zależy na wymianie poglądów z naszymi rodakami z zagranicy.

2 IX 2015 r. **wiceprzewodniczący Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą senator Łukasz Abgarowicz spotkał się w Senacie z 20 młodymi liderami polonijnymi ze Stanów**

Zjednoczonych i Kanady, uczestnikami 7. edycji Szkoły Liderów Polonijnych. Rozmawiano m.in. o polityce państwa polskiego wobec Polonii i Polaków za granicą. Młodzi liderzy polonijni wskazywali, że Polonia powinna mieć swoich reprezentantów w Senacie. Senator Łukasz Abgarowicz podkreślił, że Izba bacznie przygląda się temu, co państwo polskie robi dla Polonii i Polaków za granicą. Jak mówił, Senat od początku wspierał ideę Szkoły Liderów, a senatorowie chętnie spotykają się z młodymi aktywnymi reprezentantami Polonii. Młodzi ludzie przekonywali, że Polonia jest coraz bardziej aktywna w krajach zamieszkania. Poinformowali także, że już kilkudziesięciu senatorów amerykańskich popiera objęcie Polaków programem ruchu bezwizowego do USA. Dzieje się tak m.in. dzięki angażowaniu przedstawicieli Polonii w życie lokalnych społeczności, a także dzięki nowoczesnym technologiom informacyjnym, które pozwalają na organizowanie się ludzi i mobilizowanie ich do wspólnego działania. W opinii młodych liderów Polonia powinna mieć swoich reprezentantów w Senacie. Dzięki temu jej interesy byłyby lepiej reprezentowane w polskim parlamencie. Senator Łukasz Abgarowicz przyznał, że w naszym kraju toczy się dyskusja na ten temat. Według niego Polonii bardziej przydałoby się jednak powołanie instytucji reprezentujących jej interesy w Polsce. Podczas spotkania młodzi liderzy pytali, czy Polska podejmuje działania w celu poprawy wizerunku naszego kraju za granicą, a także w jaki spo-

sób politycy dbają o to, by Polacy w kraju wiedzieli o zasługach Polonii. Senator Łukasz Abgarowicz stwierdził, że to długi proces, który wymaga wyłożonej pracy i dużych środków na promocję. Ze swojej strony Senat stara się także prowadzić politykę historyczną, podejmuje m.in. uchwały przypominające zasługi osób, które w latach komunizmu skazane były na niepamięć. Komunizm zniszczył też kulturę biznesową i odbudowa wiarygodności na tym polu musi potrwać. Senator podkreślił, że zarówno w kształtowaniu wizerunku naszego kraju, jak i budowaniu więzi gospodarczych właśnie młodzi, aktywni liderzy polonijni mają ogromną rolę do odegrania.

1 X 2015 r., podczas inauguracji roku akademickiego na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, **przewodniczący Komisji Spraw Emigracji i Polaków za Granicą senator Andrzej Person wręczył nagrody i wyróżnienia Archiwum Emigracji**, przyznawane za pracę magisterską i doktorską na temat emigracji polskiej XX w. Patronat nad konkursem sprawuje marszałek Senatu. W 14. edycji konkursu

w kategorii prac magisterskich zwyciężyła Monika Ostrowska z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika za pracę „Informator o źródłach dotyczących Polaków w prowincji Quebec w Kanadzie”, a wyróżnienie przyznano Małgorzacie Bednarskiej z Uniwersytetu Jagiellońskiego („Działalność kulturalna Polonii w Kanadzie na przykładzie salonu poezji, muzyki i teatru im. J. Pilitowskiego w Toronto”). W kategorii prac doktorskich nagrodę otrzymała Anita Pieńkowska z Uniwersytetu Warszawskiego za pracę „Figura emigrantki w twórczości Janiny Surynowej-Wyczółkowskiej na tle literatury polskiej pisanej na obczyźnie”, a wyróżnienie Marta Baron-Milian z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach („Studium związków literatury i ekonomii w twórczości Aleksandra Wata”).

11 X 2015 r. **prof. Daniel Kadłubiec został uhonorowany tytułem Ambasadora Polszczyzny poza Granicami Kraju za upowszechnianie i kultywowanie języka polskiego w środowisku Polaków na Zaolziu.** Kandydata do tytułu Ambasadora Polszczyzny poza Granicami wskazuje marszałek Senatu.

Podczas gali Ambasadora Polszczyzny w Katowicach wicemarszałek Maria Pańczyk-Pozdziej wręczyła laureatowi pamiątkowy dyplom i statuetkę.

Prof. Daniel Kadłubiec, etnograf i polonista z Zaolzia, od kilkudziesięciu lat bada kulturę, folklor i język Śląska Cieszyńskiego. Jest wykładowcą uniwersyteckim, autorem kilku książek i setek artykułów opisujących polszczyznę zaolziańską, jej historię i teraźniejszość. Pielęgnuje tamtejszy folklor i upowszechnia polszczyznę ogólną w środowisku polskim, dba o jej zachowanie i nauczanie. Jest osobą powszechnie znaną na Zaolziu.

2 XII 2015 r. **marszałek Senatu IX kadencji Stanisław Karczewski spotkał się z Konradem Christianem Szymańskim, wnukiem przedwojennego marszałka Senatu Juliusza Szymańskiego w latach 1928–30, przedstawicielem brazylijskiej Polonii.** Rozmawiano o opiece Senatu nad Polonią i rozwoju kontaktów z Polonią i Polakami za granicą. Marszałek Senatu poinformował, że podejmie starania o przywrócenie Izbie środków na opiekę nad Polonią i Polakami za granicą. Dodał, że Senat zainteresowany jest w utrzymywaniu kontaktów także z najnowszą polską emigracją. Wyraził nadzieję, że uda się w kraju stworzyć takie warunki, by z Wielkiej Brytanii i Niemiec wrócili do Polski młodzi ludzie. Poinformował, że Sejm i Senat będą wkrótce pracować nad pakietem ustaw polonijnych – nad Kartą Polaka, o repatriacji i ustawą, która określi, w jaki sposób różne ośrodki władzy będą sprawować opiekę nad Polonią. Rolą Senatu

i jego kolejnych marszałków byłaby koordynacja tych działań. Rozmawiano także o ważnej roli towarzystw i organizacji polonijnych w utrzymywaniu kontaktów z macierzą, podtrzymywaniu znajomości języka polskiego i kulturowaniu polskich tradycji i obyczajów. Wskazywano, jak istotne jest przekazywanie organizacjom polonijnym materiałów edukacyjnych, ponieważ w 3. pokoleniu emigrantów zanika znajomość języka polskiego. Mówiono również o kłopotach finansowych prasy polonijnej, która stanowi często jedyne źródło informacji o Polsce.

11–12 XII 2015 r. **wicemarszałek Maria Koc złożyła wizytę na Litwie.** Wicemarszałek spotkała się z liderem Akcji Wyborczej Polaków na Litwie, posłem do Parlamentu Europejskiego Waldemarem Tomaszewskim. Podziękowała Akcji Wyborczej Polaków na Litwie za aktywną rolę, jaką odgrywa

w polityce, i za sprawne działanie w samorządzie. Zapewniła, że nowe polskie władze będą wspierały Polaków za granicą i Polonię, podejmą starania w celu rozwiązywania istniejących problemów. Poseł Waldemar Tomaszewski wskazał najważniejsze problemy, z jakimi zmagają się Polacy na Litwie: nierozwiązaną sprawę zwrotu ziemi czy pisowni nazwisk w języku polskim. Wicemarszałek Maria Koc zaprezentowała projekt szlaku turystycznego „Wielki Gościniec Litewski” z Warszawy do Wilna i zachęcała samorządowców do zaangażowania się w to przedsięwzięcie. Wyraziła przekonanie, że praca nad wspólnym projektem zaowocuje dobrą współpracą polsko-litewską także w innych dziedzinach. Wielki Gościniec Litewski to jeden z najważniejszych lądowych traktów handlowych RP, zwany też w XVIII w. „Wielkim traktem pocztowym”. Łączył Warszawę z Wilnem. Projekt „Wielki Gościniec Litewski jako szlak turystyczny” powstał niedawno, ale zyskał już wielu zwolenników.

24 XII 2015 r. **marszałek Stanisław Karczewski złożył życzenia Polonii i wszystkim Polakom mieszkającym za granicą:**

„Szanowni Państwo, miło mi dzisiaj gościć w Waszych domach w ten wigilijny wieczór. Boże Narodzenie i nadchodzący Nowy Rok to czas, który pragniemy dzielić z bliskimi. To czas, kiedy nasze myśli biegną do domu rodzinnego, do dzieciństwa – do Ojczyzny.

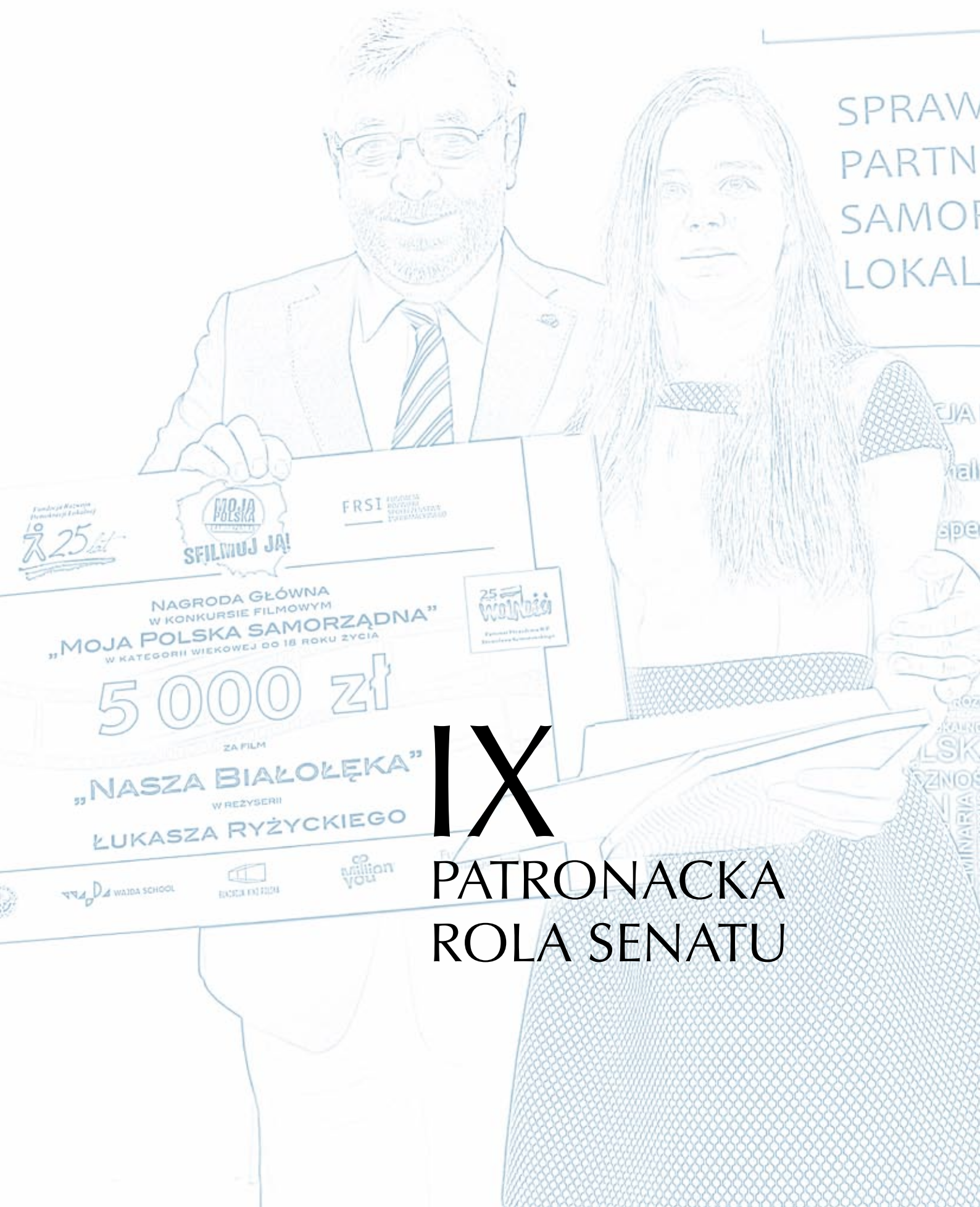
Serdecznie dziękuję Wam, że, żyjąc poza Polską, utrzymujecie mowę, obyczaj i więzi z krajem. Dzię-

kuję także Polonii oraz Polakom za granicą, że tak licznie wzięliście udział w ostatnich wyborach parlamentarnych. Wy również pragniecie dobrej zmiany w naszej Ojczyźnie.

Chcemy, żeby Senat powrócił do tradycyjnej roli opiekuna spraw Polaków za granicą i Polonii. Zamierzamy też ułatwić Polakom, których rodziny wojna wygnała z kraju, powrót do Ojczyzny. Mam nadzieję, że nikt w ten czas świąteczny nie będzie sam, bo jak pisał Cyprian Kamil Norwid: «Jest w moim kraju zwyczaj, że w dzień wigilijny, Przy wzejściu pierwszej gwiazdy wieczornej na niebie, Ludzie gniazda wspólnego łamią chleb biblijny Najtkliwsze przekazując uczucia w tym chlebie».

W imieniu Senatu Rzeczypospolitej Polskiej i własnym życzę błogosławionych, radosnych świąt Bożego Narodzenia i dużo szczęścia w Nowym Roku”.

SPRAW
PARTN
SAMOR
LOKAL

Fundacja Rozwoju
Demokracji Lokalnej
25 lat

MOJA POLSKA
SFILMUJ JA!

FRSI

NAGRODA GŁÓWNA
W KONKURSE FILMOWYM
„MOJA POLSKA SAMORZĄDNA”
W KATEGORII WIEKOWEJ DO 18 ROKU ŻYCIA

25 lat
Fundacja Rozwoju
Demokracji Lokalnej

5 000 zł

ZA FILM
„NASZA BIAŁOŁĘKA”
W REŻYSERII
ŁUKASZA RYŻYCKIEGO

WAJDA SCHOOL

BRANISZKA KINO POLSKIE

SO million you

IX PATRONACKA ROLA SENATU

Rok Samorządu Terytorialnego

Podczas swojego 66. posiedzenia, 3 XII 2014 r., „w przekonaniu, że idea samorządności leży u podstaw ładu politycznego i dobrobytu naszego kraju” Senat podjął uchwałę w sprawie ustanowienia roku 2015 Rokiem Samorządu Terytorialnego:

„Senat Rzeczypospolitej Polskiej I kadencji, realizując ideę NSZZ «Solidarność», zainicjował, przygotował i 19 stycznia 1990 roku uchwalił projekt ustawy o samorządzie terytorialnym, którą w dniu 8 marca 1990 roku uchwalił bez poprawek Sejm Rzeczypospolitej Polskiej.

Dzięki zaangażowaniu pierwszego niekomunistycznego rządu Rzeczypospolitej Polskiej Premiera Tadeusza Mazowieckiego, a zwłaszcza senatora, a później pełnomocnika rządu do spraw reformy samorządu terytorialnego prof. Jerzego Regulskiego, już 27 maja 1990 roku odbyły się pierwsze demokratyczne wybory do rad gmin, które zapoczątkowały zasadnicze zmiany w funkcjonowaniu naszego państwa i w życiu codziennym jego obywateli.

Reforma samorządowa z 1990 roku rozpoczęła proces decentralizacji państwa i wprowadziła na szeroką skalę do polskiego życia politycznego zasadę pomocniczości. Złamała monopol państwowej własności, wyłączności budżetu państwa i system jednolitej władzy państwowej. Uruchoimiła pokłady obywatelskiej aktywności, umożliwiła pełną rozmachu rozbudowę infrastruktury technicznej i społecznej, przyspieszyła rozwój gospodarczy, pogłębiła i nadała nowy sens poczuciu lokalnej tożsamości i lokalnego patriotyzmu.

Senat Rzeczypospolitej Polskiej docenia wysiłki reformatorski senatorów i samorządowców I kadencji. Wyraża uznanie dla wielkiego dorobku kolejnych sześciu kadencji polskiego samorządu gminnego oraz dokonań powstałych później samorządów powiatowego i wojewódzkiego.

Senat Rzeczypospolitej Polskiej w swojej działalności ustawodawczej nieustannie czerpie z dorobku i doświadczeń polskiego samorządu. Jako jego swoisty patron poczuwa się do szczególnej odpowiedzialności za jakość polskiego samorządu i jego przyszłość”.

Przeprowadzona w 1990 r. reforma samorządowa to jedna z najbardziej udanych reform ostatniego 25-lecia. W styczniu 1990 r. premier Tadeusz Mazowiecki ogłosił zamiar przeprowadzenia nowych wyborów do rad gmin. Przygotowania niezbędnego pakietu podjął się Senat I kadencji – jedyna izba wybrana w całości w wolnych wyborach. Senat przyjął pakiet ustaw samorządowych. Na ich podstawie w 2383 gminach wprowadzono samorząd. Zamiast istniejących w PRL rad narodowych powstały rady gmin o znacznie większych uprawnieniach. 27 V 1990 r. do rad gmin przeprowadzono wybory – pierwsze całkowicie wolne po 1989 r.

W ramach obchodów Roku Samorządu Terytorialnego 22 I 2015 r. w Pałacu Prezydenckim odbyło się Forum Debaty Publicznej, poświęcone roli samorządów w ochronie dziedzictwa narodowego. Prezydent Bronisław Komorowski chciał przypomnieć Polakom, jak ważną rolę odgrywają samorządy. W debacie wzięli udział przedstawiciele ministerstw: Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Infrastruktury i Rozwoju, świata nauki, środowisk społecznych, organizacji pozarządowych oraz przedstawiciele władz samorządowych. Dyskutowano o możliwościach wspierania samorządów w dziele ochrony zabytków, a także o skutecznym wykorzystywaniu w tym celu funduszy europejskich.

23 I 2015 r. w Senacie wręczono nagrody laureatom konkursu „Moja Polska samorządna”, zorganizowanego w ramach obchodów Roku Samorządu Terytorialnego i 25-lecia Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej pod honorowym patronatem prezydenta Bronisława Komorowskiego. Celem konkursu, przeprowadzonego wspólnie przez FRDL i Kancelarię Senatu, we współpracy z Fundacją Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego, było zebranie dokumentacji dotyczącej pierwszych lat funkcjonowania samorządu terytorialnego w Polsce. Organizatorom zależało na przypomnieniu reformy samorządowej, która po 1990 r. w zasadniczy sposób zmieniła ustrój Polski, zrywając z centralnym zarządzaniem na rzecz demokracji lokalnej i samodzielnych rządów wspólnot mieszkańców. Uczestnikom konkursu (młodzież do 18. roku życia i osoby dorosłe) zaproponowano zrealizowanie filmu o samorządzie w jednym z 3 modułów: wczoraj, dziś i jutro. Chodziło m.in. o zebranie relacji pierwszych samorządowców, a także o udokumentowanie przemian i podjęcie próby nakreślenia dalszego rozwoju samorządności. Na konkurs nadesłano 28 filmów z całej Polski, zrealizowanych przez autorów mających od 14 do 72 lat. Główną nagrodę otrzymali Łukasz Ryżycki za film „Nasza Białołęka” (w kategorii do lat 18) i Maciej Piotrowski za film „Wspólna droga do samorządności. Aleksander Sola” (w kategorii

powyżej 18 lat). Jury pod przewodnictwem Adama Aduszkiewicza z Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej oprócz tych zwycięzców do nagrody głównej nominowało po 4 filmy w kategoriach wiekowych do i powyżej 18. roku życia. Przeprowadzono także plebiscyt publiczności, w którym udział wzięło kilkadziesiąt tysięcy internautów. Zwycięski film „Samorządności 25-lecie – małego miasteczka w świetle” Mirona Kaźmierskiego otrzymał prawie 9200 głosów. Zwycięzców konkursu uhonorowano nagrodami pieniężnymi w wysokości 5 tys. zł, a wszyscy nominowani otrzymali po 500 zł.

W czasie uroczystości Jerzy Stępień, jeden z twórców reformy samorządowej przygotowanej przez Senat, wspominał czas między październikiem 1989 r. i styczniem 1990 r.: „Pamiętam taką chwilę, gdy w nocy, pisząc kolejną wersję ustawy, powiedziałem do Michała Kuleszy [współautor reformy samorządowej]: Słuchaj, czy ty sobie zdajesz sprawę, że my już nigdy w życiu nie będziemy robili niczego ważniejszego? Kulesza się ze mną zgodził”.

O pracach jury konkursowego mówił jego członek, krytyk filmowy Paweł Mossakowski, który podkreślił różnorodność zgłoszonych filmów. Jak poinformował, z uzyskanego w konkursie materiału zdjęciowego ma powstać film dokumentalny.

6 III 2015 r. w Poznaniu odbył się Kongres Samorządowy, stanowiący część obchodów 25. rocznicy odtworzenia samorządu terytorialnego w Polsce. Gospodarzami byli samorządowcy z Unii Metropolii Polskich, Unii Miasteczek Polskich, Związku Gmin Wiejskich RP, Związku Miast Polskich, Związku Powiatów Polskich i Związku Województw RP. Dorobek samorządności podsumował prezydent Bronisław Komorowski, który podkreślił, że nie ma wolności bez samorządności. Mówił o mądrze i dobrze zagospodarowanej wolności, o tym, że w każdym polskim mieście, miasteczku, gminie znajdują się pomniki polskiej samorządności. To drogi, mosty, szkoły, budynki użyteczności publicznej. Podczas obrad wspomniano także sylwetki tych, którzy odeszli, a ćwierć wieku temu tworzyli zręby samorządności. Doradca prezydenta Henryk Wujec przybliżył samorządowcom założenia projektu „Archiwa Przełomu 1989–1991”, zaapelował o udział w nim środowisk samorządowych, zachęcał do przekazywania materiałów z okresu przełomu związanych z odrodzeniem się samorządu terytorialnego. Przekonywał, że materiały archiwalne nie tylko będą odtwarzać historyczny proces odradzania się samorządów i przyciągać uwagę badaczy, ale też stanowić niezastąpione źródło wiedzy dla następnych pokoleń. Są również unikatową i cenną pomocą w poznawaniu historii lokalnej i regionalnej.

9 III 2015 r. prezydent Bronisław Komorowski wręczył w Pałacu Prezydenckim odznaczenia państwowe, a także dyplomy Nagrody Obywatelskiej

25-lecia Samorządności za wieloletnie zaangażowanie w działalność na rzecz społeczności lokalnej. Uhonorował osoby, które szczególnie przyczyniły się do rewolucji samorządowej. „Nie ma takiego odznaczenia, którym można by w stopniu wystarczającym podziękować za dokonania w ramach całości samorządu polskiego, za znaczenie reformy samorządowej dla naszej polskiej wolności – powiedział prezydent.

Tego samego dnia prezydent Bronisław Komorowski stworzył wystawę „Samorząd. Demokracja. Wolność. JA, TY, MY = SAMORZĄD”, zorganizowaną we współpracy z Ministerstwem Administracji i Cyfryzacji. Przed Pałacem Prezydenckim zaprezentowano najważniejsze etapy powstawania samorządności w Polsce, począwszy od lat 80., a także sylwetki twórców reformy samorządowej. Wystawa w przejrzysty sposób tłumaczyła, czym jest samorząd, jakie

ma funkcje, zadania i kompetencje, jak zostaje wybierany. Ukazano również zmiany, jakie zaszły i zachodzą w kraju za pośrednictwem władzy lokalnej.

17–18 IX 2015 r. w Warszawie odbyła się konferencja „30-lecie Europejskiej Karty Samorządu Lokalnego. Promocja polskich doświadczeń w zakresie reformy samorządu terytorialnego”. Obrady otworzyli: prezydent Warszawy Hanna Gronkiewicz-Waltz, przewodniczący Kongresu Władz Lokalnych i Regionalnych Rady Europy (CLRAE) Jean-Claude Frécon i wiceminister spraw zagranicznych Artur Nowak-

-Far. Dyskutowano o wdrażaniu Europejskiej Karty Samorządu Lokalnego. Przyjęty 15 X 1985 r. dokument reguluje status samorządów lokalnych w relacji do władz centralnych oraz do władz innych państw i działających w nich samorządów. Polska – jako jeden z nielicznych krajów – w całości ratyfikowała Kartę w 1994 r. Ważnym tematem debaty podczas konferencji była też rola samorządów lokalnych w integracji europejskiej. Konferencja stanowiła zwieńczenie obrad Komitetu Monitorującego Kongresu Władz Lokalnych i Regionalnych Rady Europy, ze względu na obchody Roku Samorządu Terytorialnego po raz pierwszy zwołanych w Polsce.

Podczas konferencji „Od Solidarności do Samorządności”, która odbyła się 28 VIII 2015 r. w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, marszałek Bogdan Borusewicz oraz senatorowie Ireneusz Niewiarowski i Janusz Sepioł odznaczeni zostali Honorową Odznaką za Zasługi dla Samorządu Terytorialnego.

W konferencji uczestniczyli przedstawiciele samorządu terytorialnego różnych szczebli z całej Polski.

Podczas wystąpienia marszałek Bogdan Borusewicz przypomniał rolę Senatu RP w procesie tworzenia i uchwalania tzw. ustaw samorządowych na przełomie lat 1989 i 1990. Stwierdził, że była to jedna z pierwszych i najlepiej przygotowanych reform w historii ostatnich 25 lat.

Marszałek podziękował wszystkim zaangażowanym w tworzenie samorządu terytorialnego, a także tym, którzy w przeszłości i dzisiaj codzienną pracą tworzą rzeczywistość samorządową w Polsce.

Strażnik Dziedzictwa Rzeczypospolitej

W 2015 r. odbyła się III edycja konkursu Strażnik Dziedzictwa Rzeczypospolitej *Custos Monumentorum Rei Publice*, ustanowionego przez marszałka Bogdana Borusewicza w 2013 r. Jego celem jest uhonorowanie osób i instytucji w Polsce i za granicą działających na rzecz opieki nad polskim dziedzictwem kulturowym, jego rewaloryzacji i upowszechniania. Konkurs zorganizowano we współpracy m.in. z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego. W tej edycji oprócz senatorów kandydatury do nagrody mogły zgłaszać także organizacje, fundacje

czy instytucje działające na rzecz opieki nad polskim dziedzictwem kulturowym, jego rewaloryzacji lub upowszechniania. Nowością były również punkty preferencyjne, które mogli przyznawać senatorowie zgłoszonym przez nich kandydatom.

Wyniki konkursu, w imieniu kapituły, 29 IX 2015 r., podczas uroczystej gali w Senacie, ogłosiła jej przewodnicząca wicemarszałek Maria Pańczyk-Pozdziej. Tytuł Strażnika Dziedzictwa Rzeczypospolitej przyznano w 3 kategoriach. Oprócz tytułu i nagrody pieniężnej laureaci otrzymali pamiątkowe medale.

Nagrodę Krajową dla osób fizycznych w wysokości 10 tys. zł i tytuł Strażnika Dziedzictwa Rzeczypospolitej otrzymali Magdalena Miller i Kasper Świerzowski za – jak uzasadniono – rewaloryzację zespołu dworsko-parkowego w Kwiatonowicach, ogromną pasję kolekcjonerską i bibliofilską, a także stworzenie ważnego miejsca na Małopolskim Szlaku Literackim. Bibliotekę Śląską w Katowicach uhonorowano tytułem Strażnika Dziedzictwa Rzeczypospolitej w kategorii: Nagroda Krajowa dla instytucji (20 tys. zł) za pozyskiwanie, konserwację i udostępnianie unikatowych zbiorów, a także ważnych społecznie materiałów związanych z działaniami niepodległościowymi i ruchem „Solidarności” na Śląsku; za stworzenie aktywnego ośrodka naukowego i kulturalnego, służącego pielęgnowaniu i zachowaniu dziedzictwa kulturowego Śląska i Polski. W kategorii: Nagroda

Zagraniczna im. Mieczysława Gębarowicza (5 tys. euro) tytuł Strażnika Dziedzictwa Rzeczypospolitej przyznano prezes Społecznego Komitetu Opieki nad Starą Rossą Alicji Marii Klimaszewskiej za wieloletnią działalność na rzecz zachowywania i podtrzymywania polskiego dziedzictwa kulturowego na Litwie; za poświęcenie i pasję w ratowaniu i opiece nad zabytkami najstarszej polskiej nekropolii w Wilnie – Starej Rossy; za stworzenie społecznego ruchu przywracania pamięci o wydarzeniach historycznych na tych ziemiach, a także za udaną współpracę z litewskimi instytucjami i za dobre wywiązywanie się kierowanego przez nią komitetu z obowiązków partnera w dziedzinie ochrony dziedzictwa kulturowego Polski i Litwy.

Podczas gali wręczono pamiątkowe dyplomy wszystkim nominowanym w konkursie o Nagrodę i Tytuł Strażnika Dziedzictwa Rzeczypospolitej *Custos Monumentorum Rei Publice*. Oprócz laureatów w tegorocznej edycji konkursu do tego wyróżnienia nominowano następujące osoby i instytucje:

W kategorii: Nagroda krajowa dla osób fizycznych:

- ◆ Elżbietę Skirmuntt-Kufel za działalność na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego Żuław Wiślanych, wkład w rozwój edukacji regionalnej i popularyzację regionu, propagowanie wiedzy o historii i tradycjach województwa pomorskiego;
- ◆ Katarzynę Barbarę Rodziewicz za rewaloryzację zespołu dworsko-parkowego w Sielcu, za

powołanie do życia Dworu Marzeń i Izby Admiralskiej Józefa Unruga, propagowanie wiedzy i pielęgnowanie pamięci o tym wielkim Polaku, dowódcy Marynarki Wojennej II RP, obrońcy wybrzeża i Helu podczas kampanii wrześniowej;

- ◆ dr hab. Urszulę Oettingen za wieloletnią działalność na rzecz upowszechniania i ochrony dziedzictwa narodowego na terenie regionu świętokrzyskiego, kształtowanie świadomości historycznej i postaw patriotycznych społeczeństwa Kielecczyny; wkład w organizację i pomoc w renowacji zabytków kieleckich cmentarzy i innych miejsc pamięci narodowej, związanych z ważnymi dla tego regionu wydarzeniami historycznymi i kulturalnymi.

W kategorii: Nagroda Krajowa dla instytucji:

- ◆ Fundację Ośrodka Karta za projekt „Cyfrowe Archiwa Tradycji Lokalnej”, inicjatywę ratowania materiałów archiwalnych ważnych dla lokalnych społeczności i uruchomienie ich aktywności obywatelskiej dla integrowania wokół dziedzictwa kulturowego; za przekazywanie bibliotekarzom i środowiskom lokalnym wiedzy niezbędnej do właściwego zabezpieczania, opracowywania i digitalizacji materiałów archiwalnych; za udostępnianie tych materiałów w internecie;
- ◆ Muzeum Obrony Wybrzeża Stowarzyszenia „Przyjaciele Helu” za utworzenie ważnej placówki muzealnej i ratowanie przed zniszczeniem opuszczonych przez wojsko polskich obiektów militarynych, m.in. odrestaurowanie

słynnej baterii im. Heliodora Laskowskiego; za popularyzację historii i kultywowanie tradycji polskiej marynarki wojennej; dokumentowanie i popularyzowanie historii polskiego wybrzeża i losów jego mieszkańców.

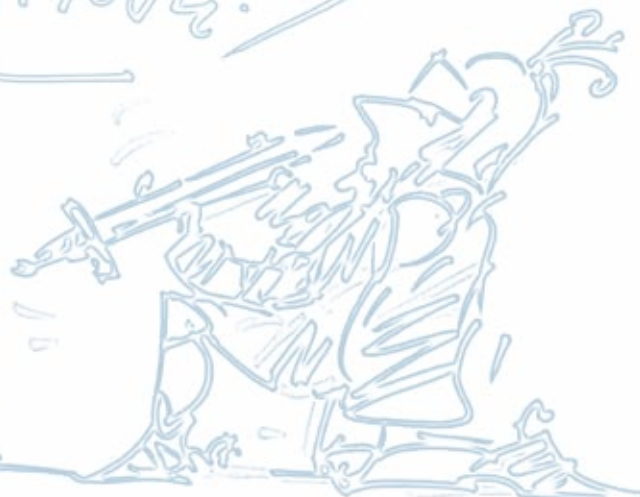
W kategorii: Nagroda Zagraniczna im. Mieczysława Gębarowicza:

- ◆ Polskie Bractwo Kawalerów Gutenberga za realizowany od 2011 r. program digitalizacji zbiorów dziedzictwa kultury polskiej; za popularyzację języka polskiego, międzynarodową promocję polskiej kultury, sztuki, osiągnięć gospodarczych i naukowych, a także za szerzenie idei Europy sprawiedliwej i braterskiej; za podejmowanie działań mających na celu doskonalenie i rozwój sztuki drukarskiej; wspieranie i propagowanie czytelnictwa i edukacji, szczególnie wśród dzieci i młodzieży;
- ◆ Chełmskie Środowisko Żołnierzy 27. Wołyńskiej Dywizji Piechoty Armii Krajowej za opiekę nad miejscami pamięci związanymi z działalnością bojową tej jednostki na Wołyniu i Lubelszczyźnie; za pracę patriotyczno-historyczną z młodzieżą i organizowanie uroczystości rocznicowych; za dzielenie się radą i umiejętnie przekazywanie doświadczeń w utrwalaniu pamięci narodowej kolejnym pokoleniom; za budowanie dobrosąsiedzkich stosunków między społecznościami mieszkającymi po obu stronach polsko-ukraińskiej granicy; za opiekę nad cmentarzami wojennymi dywizji na Wołyniu i ich rewitalizację.

PETYCJA
TWOJE PRAWO

NIĘ SKŁADAJ
BRONI. ZŁOŻ
PETYCJĘ!

X

PRAWO
DO PETYCJI

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH
INSTYTUT SPRAW
PUBLICZNYCH

Partnerzy medialni:

Informacje
Polskie Radio

Od 6 IX 2015 r. poczesne miejsce w polskim porządku prawnym zajmuje ustawa o petycjach, uchwalona z inicjatywy Senatu. Wypełnia ona konstytucyjne prawo obywateli do składania petycji do władzy publicznej oraz organizacji i instytucji społecznych wykonujących zadania zlecone z zakresu administracji publicznej. Dotychczas mieli oni ograniczoną możliwość korzystania z tego prawa, ponieważ brakowało ustawy określającej sposób składania i tryb rozpatrywania petycji.

Na mocy nowej ustawy obywatele – indywidualnie lub zbiorowo – mogą składać petycję do wszystkich władz publicznych, organizacji lub instytucji społecznych wykonujących zadania publiczne. Z petycją mogą wystąpić także organizacje pozarządowe, jednostki samorządu terytorialnego lub przedsiębiorcy. Przedmiotem petycji może być postulat zmiany przepisów prawa, podjęcie rozstrzygnięcia lub innego działania w sprawie dotyczącej podmiotu wnoszącego petycję, życia zbiorowego lub wartości wymagających szczególnej ochrony w imię dobra wspólnego mieszczących się w zakresie zadań i kompetencji adresata petycji.

Petycję składa się wyłącznie w formie pisemnej albo za pomocą środków komunikacji elektronicznej. Petycja nie może być anonimowa. Powinna zawierać „oznaczenie podmiotu wnoszącego petycję”. Jeżeli petycję wnosi np. kilka organizacji, należy wskazać oznaczenie każdej z nich oraz osobę reprezentującą, czyli podmiot wnoszący petycję. Wymagane jest wskazanie miejsca zamieszkania albo siedziby podmiotu wnoszącego petycję. Jeżeli petycję składa grupa podmiotów, należy podać miejsce zamieszkania lub siedzibę każdego z tych podmiotów i adres do korespondencji. Trzeba wskazać adresata petycji i sformułować swoje postulaty.

Ustawa gwarantuje, że każda petycja będzie rozpatrzona w ciągu 3 miesięcy od dnia złożenia. Nakłada również na adresata petycji obowiązek informowania jej autora – listownie albo za pomocą środków komunikacji elektronicznej – o sposobie rozpatrzenia wraz z uzasadnieniem podjętych kroków. Jeśli złożone postulaty były już rozpatrzone na podstawie petycji innego autora, a w petycji nie powołano się na nowe fakty, adresat może pozostawić petycję bez rozpatrzenia, ale musi o tym niezwłocznie poinformować wnoszącego taką petycję. Zbiorczą informację o petycjach rozpatrzonych w roku poprzednim co roku, do 30 czerwca, adresat petycji umieszcza na swojej stronie internetowej lub stronie internetowej obsługującego go urzędu.

Żadna petycja nie pozostanie bez rozpatrzenia. Adresat petycji, który jest niewłaściwy do jej rozpatrzenia, musi przesłać ją niezwłocznie, nie później jednak niż w ciągu 30 dni od dnia jej złożenia, do podmiotu właściwego do rozpatrzenia petycji, zawiadamiając o tym równocześnie podmiot wno-

szący petycję. Petycję dotyczącą kilku spraw i wymagającą rozpatrzenia przez różne podmioty każdy podmiot będzie rozpatrywał w swoim zakresie, a następnie przekaże ją nie później niż w ciągu 3 miesięcy od dnia jej złożenia do pozostałych podmiotów, zawiadamiając o tym autora petycji.

W ocenie inicjatorów ta ustawa umocni więzi obywatela z państwem, bo stwarza szansę bezpośredniego wpływania na sprawy publiczne. Obywatele w postaci petycji otrzymują bardzo mocny instrument, który pozwoli im m.in. na udział w stanowieniu prawa w naszym kraju. Nawet 1 osoba, składając petycję, będzie mogła postulować zmiany w prawie, ale jeśli uczyni to w interesie publicznym, dotyczącym wspólnoty (gmina, powiat, osiedle), a nie prywatnym.

Przed wejściem w życie ustawy o petycjach, 20 V 2015 r., w Senacie zainaugurowano kampanię informacyjno-edukacyjną PETYCJA – TWOJE PRAWO, przygotowaną przez Kancelarię Senatu wspólnie z Instytutem Spraw Publicznych i Biurem Rzecznika Praw Obywatelskich. Inaugurując kampanię, marszałek Bogdan Borusewicz przypomniał, że kończy ona starania parlamentarzystów i organizacji pozarządowych o uchwalenie ustawy o petycjach. Zdaniem marszałka Senatu kampania w szczególny sposób wpisuje się w trwającą obecnie dyskusję nad pobudzeniem społecznej aktywności i skutecznym wstuchiowaniem się w głos obywateli. Składając petycję, nawet indywidualnie, będą mieć szansę bezpośredniego wpływania na proces sprawowania władzy, szybszego i prost-

szego niż referendum czy obywatelska inicjatywa legislacyjna. Marszałek przypomniał również, że to właśnie Senat w 2009 r., widząc potrzebę uruchomienia instytucji petycji, podjął się ich rozpatrywania. „To doświadczenie, ukazujące ogrom społecznych potrzeb i oczekiwań, daje nam szczególne upoważnienie do udziału w ogólnopolskiej akcji upowszechniającej pożytek z petycyjnego prawa zarówno dla samych obywateli, jak i władz i administracji publicznej. Jeśli chcemy pobudzić społeczną aktywność i przywrócić zaufanie do władzy publicznej, musimy promować mechanizmy, które w realny sposób nam to ułatwią” – powiedział.

Prezes Instytutu Spraw Publicznych Jacek Kucharczyk podkreślił, że inauguracja kampanii petycyjnej jest dla instytutu bardzo ważnym wydarzeniem. Jak mówił, instytut, od lat zajmując się przejrzystością polskiego życia publicznego, dostrzegał ogromny problem braku wpływu obywateli na sprawy publiczne, przejawiający się m.in. w niskiej frekwencji wyborczej. W opinii prezesa Jacka Kucharczyka petycje mogą stanowić mechanizm, który pozwoli przezwyciężyć poczucie obcości obywateli wobec państwa, a nowa ustawa odegra w tym procesie znaczącą rolę.

Przewodniczący Komisji Rodziny, Polityki Społecznej i Senioralnej senator Mieczysław Augustyn, jeden ze współautorów senackiego projektu ustawy o petycjach, a jednocześnie wiceprzewodniczący Parlamentarnego Zespołu ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi, w którym zro-

dził się pomysł jego przygotowania, przypomniał, że ustawę udało się uchwalić dopiero za 5. podejściem. To pokazuje, że przekonanie o tym, iż obywatelom warto zaufać, a ich zaangażowanie stanowi wartość pożądaną, niełatwo torowało sobie drogę. Zdaniem senatora warto jednak stawiać na jakość w życiu publicznym. Daje to podstawę, by wierzyć, że uda nam się przekonać do petycji dużą grupę obywateli i utwierdzić ich w przekonaniu, że wszystko będzie się działo niejako na ich oczach, bo takie zasady rozpatrywania petycji przewiduje właśnie ustawa.

Przewodniczący Komisji Praw Człowieka, Prorządności i Petycji senator Michał Seweryński przypomniał, że Senat dużo wcześniej rozpoczął rozpatrywanie petycji, podchodząc do tego zadania rzetelnie, cierpliwie, odpowiedzialnie i z pełną powagą.

Chcąc przygotować obywateli do korzystania z przysługującego im prawa do petycji, Kancelaria Senatu wspólnie z Instytutem Spraw Publicznych oraz Biurem Rzecznika Praw Obywatelskich jako instytucją partnerską wzięły na siebie obowiązek przeprowadzenia kampanii PETYCJA – TWOJE PRAWO, przybliżającej wiedzę na temat możliwości, jakie daje obywatelom ustawa o petycjach. Chodzi także o poinformowanie zarówno władz i administracji publicznej, w szczególności samorządów terytorialnych, jak i organizacji pozarządowych o zasadach, na jakich będą składane i rozpatrywane petycje.

Kampania miała charakter otwarty. Do udziału w niej zaproszono wszystkich, którym zależy na szerokim udziale obywateli i różnego rodzaju organizacji społecznych czy pozarządowych w życiu naszego kraju. Do koalicji promującej petycje przystąpiły m.in.: Centrum Edukacji Obywatelskiej, Podkarpackie Centrum Edukacji Prawnej oraz portal zmienimy.to. Na potrzeby kampanii uruchomiono specjalnie stronę internetową www.petycje.edu.pl i przygotowano szereg materiałów informacyjnych.

W ramach kampanii Kancelaria Senatu wydała publikację „6 lat pracy Senatu Rzeczypospolitej Polskiej nad petycjami”, w której m.in. przypomniano genezę

prac nad instytucją petycji, senackie projekty ustawy o petycjach, projekty ustaw i uchwał okolicznościowych przygotowane na podstawie petycji przez Komisję Praw Człowieka, Praworządności i Petycji oraz wykaz skierowanych do niej petycji.

22 V 2015 r. w Senacie zorganizowano warsztaty na temat ustawy o petycjach dla dziennikarzy z całej Polski. Senator Mieczysław Augustyn przedstawił dziennikarzom założenia akcji promocyjnej. „Senatorowie petycjami zajmują się już od 2009 r. Po wejściu w życie ustawy także inne instytucje będą musiały wypracować schemat ich rozpatrywania. Chcemy, aby każdy obywatel był świadomy przysłu-

gującego mu prawa do złożenia petycji i wiedział, jak z tego prawa skorzystać” – podkreślił. Senator wyraził nadzieję, że zobligowane do tego organy władzy publicznej, a także organizacje lub instytucje społeczne wykonujące zadania z zakresu administracji publicznej zechcą skorzystać z doświadczeń Senatu w tym zakresie. Zaprezentowane zostały przykładowe petycje rozpatrzone przez Komisję Praw Człowieka, Praworządności i Petycji. Omówiono tryb składania i obowiązujące w Senacie zasady rozpatrywania petycji.

Małgorzata Koziarek z Instytutu Spraw Publicznych przedstawiła preferencje aktywności obywatelskiej w Polsce i sposoby funkcjonowania petycji w innych krajach. Według danych ISP 59% mieszkańców uważa, że nie ma wpływu na działania władz. Statystyki potwierdzają, że priorytetem jest informowanie społeczeństwa o możliwościach, jakie daje nowa ustawa. Kierownik Instytutu Badań i Ekspertyz Samorządowych Uczelni Łazarskiego dr Igor Zachariasz mówił o zasadach rozpatrywania petycji przez jednostki samorządu terytorialnego. Jego zdaniem brakuje partnerstwa publiczno-społecznego i publicznej przestrzeni aktywności obywatelskiej.

Językoznawca prof. Andrzej Markowski z Uniwersytetu Warszawskiego służył dziennikarzom radą, w jaki sposób napisać petycję, wygłosił wykład na temat poprawnego posługiwania się terminem „petycja” w mediach oraz najczęściej popełnianych błędów językowych.

W ramach kampanii 15 IX 2015 r. w Senacie odbyła się konferencja „Ustawa o petycjach – impuls dla aktywności obywatelskiej”, zorganizowana przez Kancelarię Senatu wspólnie z Instytutem Spraw Publicznych. Podczas spotkania wskazywano m.in. na zalety i wady ustawy o petycjach.

Otwierając konferencję, przewodniczący Komisji Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej senator Mieczysław Augustyn podkreślił, że oprócz ustawy samorządowej można ją uznać za jedno z najważniejszych osiągnięć Izby. Jak przekonywał, obie ustawy oddały dużą część władzy publicznej w ręce obywateli.

W opinii rzecznika praw obywatelskich Adama Bodnara ustawa stanowi przykład bardzo dobrej współpracy między Senatem i jego urzędem. Jego zdaniem petycja może być skuteczną formą wpływania na władzę publiczną w celu podjęcia przez nią działań służących obywatelom. W wypadku ważnego problemu społecznego, którego rozwiązanie wymaga zmian ustaw czy prawa miejscowego, petycja może się stać skuteczną formą działania ze strony organizacji pozarządowych, osób indywidualnych czy grup obywateli i zwrócenia na niego uwagi administracji. Rzecznik podkreślił, że obecnie najważniejsze jest spowodowanie, by petycja stała się realnym narzędziem aktywizowania obywateli. Aby w przyszłości ustawa dobrze im służyła, organy władzy publicznej nie powinny utrudniać korzystania z niej. Dlatego należy przygotować kadry w administracji, aby należycie stosowały ustawę o petycjach i nie próbowały blokować korzystania z niej przez obywateli. Za niezwykle ważne zadanie uznał kształcenie obywateli, jak stosować ustawę. Zadeklarował, że Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich będzie się angażowało w ten proces, a jego eksperci „będą wzmacniali wszystkie inicjatywy, które służą wzmacnianiu kadr i promowaniu tego ważnego dla obywateli instrumentu”.

O potrzebie podnoszenia świadomości obywatelskiej w kontekście nowego prawa do petycji mówił prezes Instytutu Spraw Publicznych Jacek Kucharczyk. Przypomniał, że instytut i inne organizacje pozarządowe miały swój udział w jego powstawaniu.

Jak zaznaczył, jako działający już od ponad 20 lat Think Tank ISP od dawna wskazywał na słabe kompetencje obywateli w korzystaniu z ich praw i na potrzebę ich zwiększania. Jednocześnie badania prowadzone przez instytut pokazywały społeczne niezadowolenie ze zbyt małego wpływu na sprawy publiczne. Dlatego ustawa o petycjach wydaje się niezwykle potrzebna w przełamaniu tych negatywnych tendencji. Według niego to szansa, by Polacy mieli poczucie wpływania na życie kraju i zmienili swój stosunek do polskiej demokracji.

Podczas konferencji na temat genezy ustawy o petycjach i jej najważniejszych postanowień mówił senator Mieczysław Augustyn. Jak przypomniał, zanim doszło do uchwalenia tej ustawy, podobne próby podejmowano wcześniej kilkakrotnie, zawsze jednak kończyły się one niepowodzeniem. Według senatora działało się tak dlatego, że „żadna poważna siła nie stała za tym prawem, nie upominała się o jego stosowanie”. Ponadto swoje obawy zgłaszali samorządowcy, bojąc się „zamulenia instytucji publicznych, samorządów lawiną wniosków, żądań, propozycji, petycji”. Senator Mieczysław Augustyn stwierdził, że jednym z głównych problemów podczas prac nad ustawą było zdefiniowanie petycji tak, by można ją było odróżnić od wniosku czy skargi.

Senackie doświadczenia w realizacji petycji omówił zastępca przewodniczącego Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji senator Jan Rulewski. Jak przypomniał, w ciągu 6 lat rozpatrywania petycji komisja pracowała nad 125: 50 w VII kadencji Senatu, z których powstało 10 projektów ustaw,

i 75 w VIII kadencji, z których powstało 15 projektów ustaw. W wyniku prac komisji uchwalono m.in. nowelizację ustawy o kombatanach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego oraz nowelę ustawy o podatkach i opłatach lokalnych.

Podczas konferencji odbył się także panel dyskusyjny, w czasie którego podjęto próbę odpowiedzi na pytanie: czy petycje mogą stać się skutecznym instrumentem kształtowania dobrego prawa lokalnego?. W panelu udział wzięli: dyrektor Zespołu Prawa Konstytucyjnego, Międzynarodowego i Europejskiego w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich Mirosław Wróblewski, dyrektor Biura Związku Miast Polskich Andrzej Porawski, ekspert Instytutu Spraw Publicznych Tomasz Schimanek, dyrektor programowy Stowarzyszenia Sieć Obywatelska Watchdog Polska Katarzyna Batko-Tołuć. Paneliści wskazywali na wady ustawy, m.in. nieprecyzyjną definicję petycji zawartą w ustawie czy zapis dotyczący podpisu elektronicznego w wypadku składania petycji drogą elektroniczną. Za zaletę uznano natomiast jej lapidarność – ustawa liczy zaledwie 17 artykułów, które zmieściły się na 3 stronach.

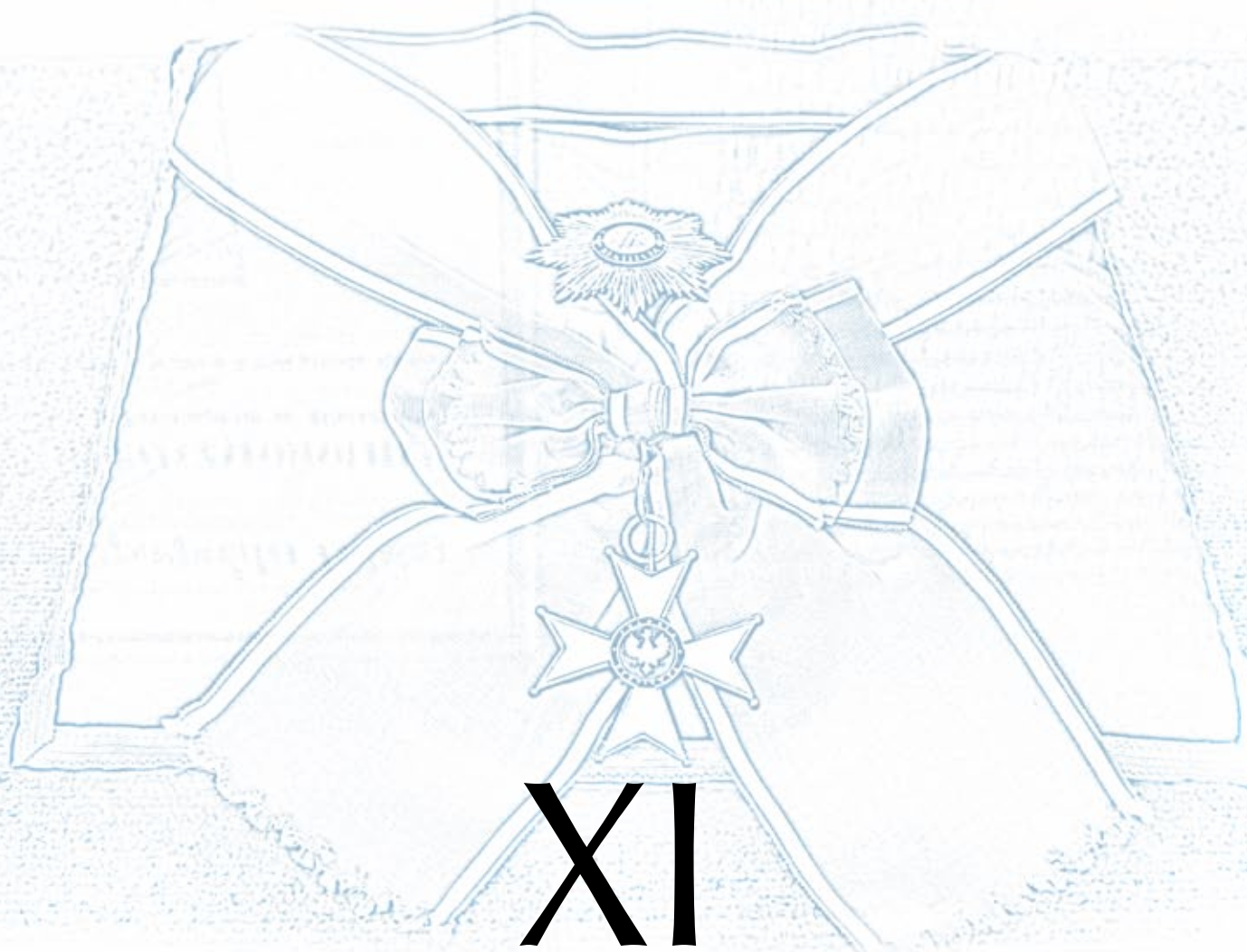
Zdaniem Katarzyny Batko-Tołuć paradoksalnie dobrze się stało, że ustawa o petycjach weszła w życie dopiero teraz. Jeszcze 10 lat temu trafiłaby w społeczną próżnię. Obecnie dzięki intensywnym działaniom organizacji pozarządowych udało się w wielu miejscach wypromować lokalnych liderów, ludzi, którym bliska jest troska o dobro wspólne. Stało się to również dzięki takim regulacjom, jak ustawa o funduszu sołectkim, która uświadomiła lokalnym społecznościom rolę ich aktywności we wpływniu na ich sprawy.

Podczas spotkania rozstrzygnięto konkurs dziennikarski „Petycja i odpowiedzialna aktywność obywateli”, zorganizowany przez Instytut Spraw Publicznych wspólnie z Kancelarią Senatu, skierowany do dziennikarzy prasowych, telewizyjnych, radio-

wych i internetowych, tworzących zarówno w mediach o zasięgu lokalnym, jak i regionalnym, a także autorów materiałów informacyjnych zamieszczanych w mediach obywatelskich o charakterze lokalnym i/lub regionalnym, portalach lub blogach internetowych skierowanych do społeczności lokalnych. Jego celem było upowszechnianie wiedzy o petycji jako sposobie odpowiedzialnego, aktywnego wpływnia obywateli na decyzje podejmowane przez administrację publiczną, w szczególności samorządy gminne i powiatowe, a także o ustawie o petycjach, która określa sposób składania petycji i odpowiadania na nie. Do konkursu można było zgłaszać materiały autorskie w języku polskim: artykuły prasowe i internetowe, internetowe materiały audiowizualne, audycje radiowe i programy telewizyjne, zgodne z celem konkursu, opublikowane, wyemitowane lub udostępnione od 1 I 2013 r. do 12 VIII 2015 r.

Decyzją jury 1. miejsce zajął Bartosz Wilk z „Gazety Goleniowskiej”, 2. miejsce – Piotr Trudnowski z Internetowego Miesięcznika Idei, a 3. miejsce – Anna Gryta z portalu Lubartów24.pl. Przyznano także 2 wyróżnienia: Agnieszce Gorzkowskiej z tygodnika „Nasz Ursus” i Magdalenie Pokrzyckiej-Walczak – blog Stacja Innowacja.

XI

**PRZEGLĄD
WYDARZEŃ
W SENACIE**

Konferencje, wystawy

W Senacie 17 II 2015 r., z inicjatywy wicemarszałka Stanisława Karczewskiego i kierownika Katedry i Kliniki Urologii Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego prof. Piotra Radziszewskiego, odbyła się konferencja „Polski mężczyzna może żyć dłużej i zdrowo się zestarzeć”, podczas której dyskutowano o możliwościach wydłużenia życia mężczyzn w Polsce i zapewnienia im zdrowego starzenia się. Uczestnicy spotkania zgodnie stwierdzili, że na wydłużenie życia mężczyzn największy wpływ mogą mieć wczesna profilaktyka i edukacja zdrowotna. Niezbędne są zarówno zmiany systemowe, jak i podejścia do zdrowia mężczyzn, również przez nich samych. Zwrócono m.in. uwagę, że więcej programów i środków przeznaczają się na walkę z rakiem piersi niż rakiem prostaty, choć zachorowalność na niego jest większa. Do głównych przyczyn złego stanu zdrowia mężczyzn zaliczono: otyłość, brak aktywności fizycznej, palenie tytoniu i unikanie badań profilaktycznych.

Prof. Bogdan Wojtyniak z Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego zwrócił uwagę, że choć średnia długość życia mężczyzn w Polsce wzrosła z 66 lat w 1991 r. do 73 w 2013 r., to i tak jest niższa o 6 lat od średniej długości życia mężczyzn w krajach „piętnastki” UE. Choć w porównaniu z pozostałymi krajami Unii w Polsce zachorowalność na nowotwory prostaty jest o połowę niższa, a na raka jelita grubego – trochę mniejsza, umieralność na obie choroby okazuje się wyższa. Polacy częściej też zapadają na nowotwory płuc i umierają z ich powodu. Zdaniem prof. Bogdana Wojtyniaka działania zapobiegające np. chorobom układu krążenia należy podjąć przed 45. rokiem życia.

Z opinią tą zgodził się dr Tomasz Zdrojewski z Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego, stwierdzając, że chorobom serca i naczyń można zapobiec w 80%, a nowotworom – w 40%. Wskazał na potrzebę nowoczesnej prewencji w chorobach sercowo-naczyniowych. Kardiolog, prof. Grzegorz Opolski z Warszawskiego Uniwersytetu Medycz-

nego dodał, że skuteczna prewencja tych chorób powinna rozpoczynać się nawet w dzieciństwie. Do czynników zapobiegających zawałowi zaliczył m.in.: unikanie palenia tytoniu, odpowiednią aktywność fizyczną, zdrowe nawyki żywieniowe, brak nadwagi i nadciśnienia tętniczego. Zwrócił też uwagę, że wiek serca dorosłych Polaków jest wyższy o 9 lat w stosunku do ich wieku metrykalnego.

W opinii prof. Piotra Radziszewskiego lekarzem pierwszego kontaktu dla mężczyzn powinien być urolog. Niestety, w Polsce niechętnie zgłaszają się oni do takiego specjalisty. A to on często pierwszy rozpoznaje różne schorzenia, np. związane z układem krążenia. Światowej sławy urolog prof. Frans Debruyne wskazał na różnice w traktowaniu swojego zdrowia przez mężczyzn i kobiety, opowiedział się za promowaniem zachowań prozdrowotnych wśród mężczyzn, tak aby sami „zarządzali” swoim zdrowiem.

W 2015 r. kontynuowano w Senacie, zainicjowaną rok wcześniej przez wicemarszałka Stanisława Karczewskiego i rektora Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego prof. Marka Krawczyka, dyskusję o roli innowacyjności w medycynie. 9 VI 2015 r. odbyła się **3. konferencja poświęcona innowacjom m.in. w kardiologii, transplantologii, gastroenterologii i ortopedii.**

Dyrektor Departamentu Nauki i Szkolnictwa Wyższego w Ministerstwie Zdrowia Jolanta Orłowska-Heitzman podkreśliła, że współczesna medycyna potrzebuje nie tylko nowoczesnych metod diagnozowania i terapii opartych na innowacyjnych lekach i technologiach medycznych, ale również nowoczesnych modeli zarządzania w ochronie zdrowia. Jakość tego zarządzania mają poprawić m.in. mapy potrzeb zdrowotnych – regionalne i ogólnopolska – w których zostaną określone priorytety polityki zdrowotnej. Pierwsza taka mapa powstanie do 1 IV 2016 r.

O najnowszych technikach obrazowania medycznego, m.in. 3- i 4-wymiarowych rekonstrukcjach wtórnych, i ich wykorzystaniu w diagnostyce mówił kierownik Zakładu Diagnostyki Radiologicznej Centralnego Szpitala Klinicznego MSW w Warszawie prof. Jerzy Walecki. Omawiając nowe technologie w kardiologii, dr Grzegorz Religa z Instytutu Kardiologii w Warszawie wskazał m.in. na badania nad protezą zastawki serca, prowadzonymi przez Fundację Rozwoju Kardiologii w Zabrze, Śląskie Centrum Chorób Serca w Zabrze i Instytut Metalurgii i Inżynierii Materiałowej PAN w Krakowie. Zastawki te w odróżnieniu od biologicznych i mechanicznych tworzone są z komórek własnych pacjenta, nahodowywanych na biologiczne lub syntetyczne – z materiałów biodegradowalnych – rusztowanie zastawkowe i w takiej formie wszczepiane. Obecnie prowadzone są ostatnie badania przed testami klinicznymi. Trwają także prace nad pompami wspomagającymi serce Religa Heart EXT z polskimi zastawkami dyskowymi typu Moll, Religa Heart ROT (pompa wirowa) i Religa Heart PED dla dzieci. Te protezy wspomagania serca powstają w ramach programu „Polskie sztuczne serce”.

Prof. Paweł Małydk z Kliniki Ortopedii i Traumatologii Narządu Ruchu Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego przedstawił najnowsze technologie stosowane w ortopedii, takie jak np.: naprawa tkanek metodami biologicznymi, materiały biowchłaniające i kośćozastępcze, techniki małoinwazyjne, nowe implanty, nowe techniki zespolenia złamań za pomocą płytek.

Innowacyjnym metodom diagnostyki i leczenia w gastroenterologii było poświęcone wystąpienie prof. Jarosława Reguły z Kliniki Gastroenterologii, Hepatologii i Onkologii Klinicznej Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego w Warszawie. Jak mówił, dzięki nowinkom technicznym w endoskopii można diagnozować małe, wczesne zmiany i usuwać je. Coraz lepsze powiększenie i nowe techniki barwienia pozwalają wstępnie ocenić, czy zmiana wygląda na złośliwą. Pojawiły się też endoskopy z funkcją bocznego „widzenia”, czyli z kamerkami bocznymi. W ocenie prof. Jarosława Reguły najważniejsza nie jest jednak jakość urządzeń, lecz umiejętności lekarza postępującego się nimi. Prof. Jarosław Reguła zwrócił też uwagę na rolę endoskopowych badań przesiewowych, np. jelita grubego, w wykrywaniu nowotworów. Jak pokazują szacunki holenderskie, pozwalają one na duże oszczędności finansowe. Ważną rolę w tych badaniach odgrywa też, opracowana przez polskich specjalistów, metoda pomiaru jakości kolonoskopii przesiewowej *Adenoma Detection Rate* (ADR). Stosowana jest m.in. w USA, w Polsce zaś jedynie w ośrodkach biorących udział w badaniach przesiewowych raka jelita grubego.

O przeszczepianiu wątroby u dzieci mówił prof. Piotr Kaliciński, kierownik Kliniki Chirurgii Dziecięcej i Transplantacji Narządów w Instytucie „Pomnik – Centrum Zdrowia Dziecka” w Warszawie, który w 1999 r. po raz pierwszy przeszczepił część wątroby od żywego dawcy. Obecnie preferowanymi wariantowymi technikami przeszczepienia wątroby są przeszczepy od żywych dawców lub podział wątroby od zmarłego dawcy dla 2 biorców.

11 VI 2015 r. w Senacie, z inicjatywy senatorów Marii Koc i Waldemara Kraski, otwarto **wystawę „Ksiądz Stanisław Brzóska – ostatni dowódca Powstania Styczniowego. W 150. rocznicę śmierci”**. Tego samego dnia Senat podjął też uchwałę w sprawie uczczenia pamięci bohatera Powstania Styczniowego księdza Stanisława Brzóska.

„Dzień tragicznej śmierci księdza Brzóska słusznie jest uznawany za symboliczny koniec powstania styczniowego. On sam może być zaś symbolem oporu w sytuacji beznadziejnej” – mówił marszałek Bogdan Borusewicz, otwierając ekspozycję. Podkre-

ślił, że choć powstanie styczniowe skończyło się klęską, to spośród walczących rekrutowali się ci, którzy byli potrzebni do odbudowy Rzeczypospolitej. Marszałek przypomniał, że Senat uczcił 150. rocznicę wybuchu powstania styczniowego, ogłaszając rok 2013 Rokiem Powstania Styczniowego.

Na wystawie ukazano drogę życiową ks. Stanisława Brzóska – od jego dzieciństwa i młodości poprzez postugę kapłańską w Sokołowie Podlaskim i Łukowie, powstańczą epopeję (uczestniczył w bitwach m.in. pod Siemiatyczami, Staninem, Janówką i Żyrzynem, pełnił funkcję naczelnego kapelana wojsk powstańczych województwa podlaskiego), po aresztowanie i tragiczną śmierć. Przedstawiono kopie dokumentów archiwalnych i fotografie Stanisława Brzóska, jego udział w przedpowstaniowej konspiracji i walkach powstańczych. Na 2 mapach ukazano szlak bojowy ks. Stanisława Brzóska w powstaniu styczniowym. Wystawę zamykały fotografie przedstawiające uroczystości odsłonięcia pomnika ks. Stanisława Brzóska w Sokołowie Podlaskim w 1925 r. i nadania mu Orderu Orła Białego przez prezydenta Lecha Kaczyńskiego w 2008 r.

Ekspozycję przygotowało Archiwum Państwowe w Siedlcach we współpracy z Archiwum Państwowym w Lublinie, Archiwum Głównym Akt Dawnych, Archiwum Akt Nowych, Archiwum Diecezji Siedleckiej oraz Sokołowskim Ośrodkiem Kultury.

22 VII 2015 r. w Senacie otwarta została **wystawa „Możemy i powinniśmy lepiej leczyć raka piersi”**, której celem było, jak mówiła jej inicjatorka senator

Dorota Czudowska, zwrócenie uwagi polityków, społeczeństwa i mediów na niezwykle poważny problem, jakim jest rak piersi. Wystawę przygotowało Polskie Forum Europejskiej Koalicji do Walki z Rakiem Piersi „Europa Donna”. Na planszach przedstawiono m.in. informacje na temat epidemiologii i czynników ryzyka raka piersi, dotychczasowe działania koalicji „Europa Donna” na rzecz walki z tą chorobą, a także koncepcję specjalistycznych ośrodków leczenia raka piersi – Breast Units. Obecny podczas otwarcia wystawy kierownik Kliniki Onkologii i Radioterapii Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego prof. Jacek Jassem podkreślił, że o gorszych od europejskich wynikach leczenia raka piersi w Polsce decydują nie tylko niska wykrywalność, słaba świadomość społeczna czy strach przed badaniami profilaktycznymi, ale także gorsza organizacja polskiej onkologii, jej wyposażenie i bariery finansowe.

30 IX 2015 r. w Senacie zaprezentowano wyroby wikliniarskie z Podkarpacia: meble, kufry, kosze, koszyki, tace, maty i różne ozdoby. Otwierając **wystawę „Rękodzieło artystyczne w kulturze Podkarpacia”**, marszałek Bogdan Borusewicz podkreślił, że Senat stara się pokazywać różne regiony Polski, a także promować tradycyjne rzemiosło.

„Wikliniarstwo ma bogatą i piękną tradycję w kulturze Podkarpacia. Powiaty leżajski i nizański to zagłębie wikliniarskie, a Rudnik nad Sanem uznawany jest za stolicę polskiej wikliny” – mówił burmistrz Nowej Sarzyny Jerzy Paul. Dodał, że od kilkudziesięciu lat to główne zajęcie licznych mieszkańców wsi, stanowiące dla wielu jedyne źródło utrzymania. Sztuka wyplatania przekazywana jest z pokolenia na pokolenie. Dowodem na piękno, różnorodność, funkcjonalność i wysoką jakość podkarpackich wyrobów wikliniarskich są te prezentowane na wystawie.

Wystawa została zorganizowana z inicjatywy senator Janiny Sagatowskiej i senator Alicji Zając, przygotowana zaś przez władze samorządowe Nowej Sarzyny i Rudnika nad Sanem.

10 XII 2015 r. w Senacie marszałek Stanisław Karczewski otworzył **wystawę „Wycinanka z opłatka w polskiej tradycji”**, zaprezentowaną z inicjaty-

wy wicemarszałek Marii Koc. Pokazano na niej prace Małgorzaty Peplowskiej, artystki ludowej z powiatu węgrowskiego, laureatki Nagrody im. Oskara Kolberga za wybitne osiągnięcia w dziedzinie kultury ludowej.

Na wystawie zaprezentowano tradycyjne ozdoby choinkowe oraz kompozycje przestrzenne białe i wielobarwne, nawiązujące formą do najstarszych wzorów: gwiazd, kręgów, szopek – ozdobionych motywami religijnymi i ornamentami roślinnymi.

Wycinanka z opłatka jest oryginalnym i unikatowym zjawiskiem, charakterystycznym wyłącznie dla polskiej sztuki ludowej. Tradycja wycinania w opłatku ozdób, mających przede wszystkim charakter obrzędowy, do początków XX w. znana była w wielu regionach naszego kraju.

22 XII 2015 r. w Senacie otwarto **wystawę „Insignia wolności”**, zorganizowaną w 25. rocznicę prze-

kazania symboli władzy państwowej II Rzeczypospolitej Polskiej Lechowi Wałęsie, pierwszemu po 1989 r. prezydentowi wybranemu w pełni w demokratycznych wyborach. W obecności prezydenta Andrzeja Dudy wystawę otworzył marszałek Stanisław Karczewski. W uroczystości wzięli udział m.in. Karolina i Jagoda Kaczorowskie, żona i córka ostatniego prezydenta RP na uchodźstwie Ryszarda Kaczorowskiego, a także senatorowie I kadencji Jarosław Kaczyński i Jerzy Stępień oraz Zofia Romaszewska, wdowa po wicemarszałku Zbigniewie Romaszewskim.

Otwierając wystawę, marszałek Stanisław Karczewski przypomniał, że dokładnie 25 lat temu z inicjatywy pierwszego marszałka odrodzonego Senatu Andrzeja Stelmachowskiego powróciły do ojczyzny z Londynu insygnia władzy prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. W opinii marszałka przekazanie insygniów zaakcentowało ciągłość prawną i ciągłość tradycji między II RP a wolną Polską, która wówczas tworzyła swoje zręby.

Jagoda Kaczorowska przypomniała, że 25 lat temu miała ten wielki przywilej, aby reprezentować swoje pokolenie podczas uroczystości na Zamku Królewskim w Warszawie. Jak podkreśliła, był to moment, na który czekało wielu polskich emigrantów, a do czekało go tak niewielu.

W imieniu senatorów I kadencji głos zabrał Jarosław Kaczyński, prezes Prawa i Sprawiedliwości. Wspominał wydarzenia sprzed 25 lat, kiedy poleciał do Londynu, by sprowadzić do ojczyzny insygnia państwowe II RP, a przede wszystkim przywieźć ludzi, dla których ten lot był lotem niejako symbolicznym – przez pół wieku.

Zabierając głos podczas uroczystości, prezydent Andrzej Duda podkreślił, że przyjęcie 25 lat temu przez prezydenta Lecha Wałęsę insygniów władzy prezydenckiej II RP od ostatniego prezydenta Polski na uchodźstwie Ryszarda Kaczorowskiego było symbolem odrodzenia się wolnej Polski i odnowienia wspólnoty narodu. Prezydent podkreślił ogromną rolę w doprowadzeniu do tego wydarzenia marszałka odrodzonego Senatu Andrzeja Stelmachowskiego. To on zabiegał o kontakt z polską emigracją i rządem na uchodźstwie, tworzył w ten sposób szansę odnowienia wspólnoty.

Po zaprzysiężeniu Lecha Wałęsy na prezydenta, 22 XII 1990 r., na Zamku Królewskim w Warszawie odbyła się uroczystość, podczas której prezydent Ryszard Kaczorowski przekazał mu insygnia władzy państwowej II RP, m.in. chorągwie i pieczęcie prezydenta oraz Senatu, oryginał konstytucji kwietniowej, Krzyż Wielki Orderu Orła Białego i Krzyż Wielkiego Orderu Polonia Restituta. Tym samym władze RP na uchodźstwie zakończyły swoją działalność.

Wystawa ukazała historię i losy insygniów państwowych II RP, przypominała ich „ewakuację” przez Rumunię, Francję do Wielkiej Brytanii. Na ekspozycję złożyły się fotografie ze zbiorów archiwalnych, muzealnych, reprodukcje map i dokumentów, a tak-

że tłoki pieczętne używane przez prezydenta i marszałka Senatu oraz ich kancelarie. Podczas otwarcia wystawy można było zobaczyć oryginał konstytucji kwietniowej z 1935 r., wypożyczony na tę okazję przez Kancelarię Prezydenta RP. Na wystawowych planszach ukazano sylwetki kolejnych prezydentów RP na uchodźstwie. Na wystawie można było także obejrzeć fragment filmu „Insygnia wolności” z 2005 r. według scenariusza Marka Maldisa i Jana Tarczyńskiego.

Uroczystości otwarcia wystawy towarzyszyła prezentacja albumu „Poczet Prezydentów Rzeczypospolitej Polskiej na Uchodźstwie w latach 1939–1990”, wydanego przez Oddział Instytutu Pamięi Narodowej w Białymstoku.

Varia

26 III 2015 r. po raz drugi w Senacie zebrał się **Kongres Uniwersytetów Dziecięcych**, zorganizowany przez Fundację Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych, kierowaną przez senatora Marka Rockiego, obradujący pod honorowym patronatem marszałka Bogdana Borusewicza. Pierwszy odbył się 12 III 2014 r. Program 2. kongresu przygotowano z myślą o wymianie doświadczeń i poszukiwaniu rozwiązań dla najważniejszych wyzwań, stojących przed uniwersytetami dziecięcymi. Wśród uczestników znaleźli się przedstawiciele uczelni wyższych, samorządu lokalnego i organizacji pozarządowych.

Podczas spotkania wystąpili m.in. eksperci z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego czy Polskiego Towarzystwa Terapii Poznawczej i Behawioralnej, którzy starali się przybliżyć najnowsze tendencje dydaktyczne. Wiele miejsca poświęcono także wyzwaniom organizacyjnym, takim jak strategia marketingowa czy pozyskiwanie środków na funkcjonowanie uniwersytetów dziecięcych. Program kongresu obejmował również zagadnienia związane z potrzebami lokalnych środowisk, w których funkcjonują uniwersytety. Uczestnicy kongresu byli zgodni, że uniwersytety dziecięce nie zastąpią tradycyjnej szkoły, ale mogą stać się laboratoriami nowoczesnej edukacji. To właśnie w nich otwiera się szeroko przed dziećmi drzwi do świata nauki.

17 IV 2015 r. w Senacie zainaugurowano obrady **III Ogólnopolskiej Konferencji Liderów Dialogu**. Spotkanie było okazją do wymiany doświadczeń i zdobycia praktycznych umiejętności w pozyskiwaniu funduszy i zarządzaniu projektami, a także planowaniu przez lokalnych liderów starających się przywrócić pamięć o polsko-żydowskiej historii.

Otwierając konferencję, wicemarszałek Jan Wyroński podkreślił, że Senat, włączając się w jej organizację, wyraża uznanie i szacunek dla inicjatyw uczestników programu Liderzy Dialogu w lokalnych

społecznościach. Wyraził nadzieję, że uczestnicy konferencji wrócą do swoich domów z przekonaniem, że robią coś niezwykle pożytecznego i potrzebnego.

Zdaniem prezesa Fundacji Forum Dialogu Między Narodami Andrzeja Folwarcznego o powodzeniu projektu świadczy zwiększająca się z roku na rok liczba uczestników konferencji. Podkreślił, że fundacja stara się docierać do osób, które podejmują działania służące zbliżeniu między Polakami a Żydami, przeciwdziałaniu przejawom antysemityzmu i ksenofobii, a także edukacji na rzecz tolerancji.

W konferencji wzięła udział również rzecznik praw obywatelskich Irena Lipowicz, która podziękowała jej uczestnikom za zasługi w budowaniu świadomości skomplikowania naszej historii i wrażliwości na prawdę historyczną i żydowskie dziedzictwo.

Program Liderzy Dialogu, którego patronem jest Senat, wspiera osoby aktywnie działające na rzecz upamiętniania wielowiekowej obecności Żydów w Polsce. Zajmują się one m.in. porządkowaniem cmentarzy, edukacją młodzieży czy organizacją dni pamięci w swoich miejscowościach.

Pod patronatem marszałka Bogdana Borusewicz 26 IV 2015 r. w Senacie odbył się finał **VI Międzynarodowego Turnieju Negocjacyjnego – The Warsaw Negotiation Round**. Tematem finałowych rozgrywek była konwencja o przeciwdziałaniu przemocy wobec kobiet. Z 12 3-osobowych drużyn zwyciężyła drużyna University of Bocconi z Włoch, drugie miejsce zajęli reprezentanci Washington

College of Law z USA, a trzecie – Katholieke Universiteit Leuven z Belgii. Specjalna nagroda za styl negocjowania, ufundowana przez marszałka Senatu, trafiła do drużyny National Law School of India University z Bangalore. Członkowie zwycięskich drużyn otrzymali prestiżowy tytuł Międzynarodowego Mistrza Negocjacji oraz statuetki i nagrody rzeczowe. Nagrody wręczył im wicemarszałek Jan Wyrowiński.

Na finał po raz kolejny do Warszawy przyjechali studenci najlepszych uczelni biznesowych i praw-

nicznych z całego świata. Organizatorem przedsięwzięcia było Studenckie Koło Naukowe Negocjatorów Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie.

28 VII 2015 r. w Senacie odbyła się **uroczystość odznaczenia działaczy opozycji demokratycznej**. Wzięli w niej udział: szef Kancelarii Senatu minister Ewa Polkowska, wicemarszałek Senatu Jan Wyrowiński, przedstawiciele Kancelarii Prezydenta – Jan Lityński i Henryk Wujec.

Prezydent RP nadał odznaczenia 31 osobom, głównie działaczom opozycji demokratycznej z Wybrzeża. Odznaczeni zostali też działacze z Warszawy. Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski za wybitne zasługi w działalności na rzecz przemian demokratycznych w Polsce otrzymali Krzysztof Włodarski, działacz Wolnych Związków Zawodowych i pośmiertnie Jan Gogacz, współtwórca miesięcznika „Meritum”, współtwórca i założyciel miesięcznika „Vacat”, kolporter prasy podziemnej.

„Jesteście ludźmi, o których Polska powinna pamiętać i nagradzać. Sprawdziliście się jako ludzie, przyjaciele i patrioci” – powiedział marszałek Bogdan Borusewicz, wręczając odznaczenia. „Czułem i uważałem, że należy się wam podziękowanie. Jesteście pierwszą grupą, dla której wystąpiłem o odznaczenia” – dodał. Marszałek Senatu wspominał tych, którzy razem z nim w 1968 r. rozrzucali ulotki,

siedzieli w więzieniach za działalność opozycyjną. Przypomniał, że wśród odznaczonych są osoby, które działały także w stanie wojennym, i opozycjoniści działający w przedsiębiorstwie Polskie Linie Oceaniczne. „Dziś to mogę powiedzieć: działaliście w strukturze regionalnej Tymczasowej Komisji Koordynacyjnej, w grupie gdańskiej” – mówił marszałek.

ARCHIWA PRZEŁOMU

1989 - 1991

Archiwa Przełomu 1989-1991
5 lat projektu

XII

**KANCELARIA
SENATU**

Kancelaria
Kancelaria Przewodniczącego

ARCHIWA PRZEŁOMU

ARCHIWA PRZEŁOMU

Archiwa Przełomu 1989–1991

W 2015 r. kancelarie: Senatu i Prezydenta, pod honorowym patronatem prezydenta RP, realizowały, rozpoczęty w 2011 r., wspólny projekt „Archiwa Przełomu 1989–1991”. W efekcie tych działań w obu kancelariach ma zostać stworzone centrum informacji na temat historii politycznej lat 1989–91 przy współudziale wszystkich polskich archiwów, muzeów, bibliotek, ośrodków kultury i nauki. Nadzór nad projektem sprawowali szefowie kancelarii: Senatu Ewa Polkowska i Prezydenta – Jacek Michałowski. Obie kancelarie gromadzą, opisują, digitalizują i udostępniają zbiory z lat polskiej transformacji politycznej.

23 I 2015 r. wręczono nagrody laureatom konkursu „Moja Polska samorządna”. Podczas uroczystości materiały konkursowe przekazano do „Archiwów Przełomu 1989–1991”. Jak podkreślano, niezwykle cenne są wywiady przeprowadzone z pierwszymi samorządowcami, stanowiące świadectwo ich ówczesnej odwagi i podejmowanych wówczas – często pionierskich – decyzji.

W ramach projektu „Archiwa Przełomu 1989–1991” 23 VI 2015 r. w Senacie odbyło się **V seminarium, zatytułowane „Razem iść do celu. Przegląd archiwów, bibliotek i muzeów polonijnych na 5-lecie projektu «Archiwa Przełomu 1989–1991»”,** a poświęcone wkładowi Polonii i Polaków poza granicami w odzyskanie niepodległości i wielki przełom polityczny w Polsce w latach 1989–91. Wzięli w nim udział przedstawiciele środowisk polonijnych, w tym pracownicy archiwów, bibliotek i muzeów.

Seminarium otworzył prof. Tomasz Nałęcz z Kancelarii Prezydenta. Szef Kancelarii Senatu Ewa Polkowska podkreśliła, że to jubileuszowe spotkanie zostało poświęcone szczególnym gościom z zagranicy – przedstawicielom Polonii. Szef Kancelarii Prezydenta Jacek Michałowski zaznaczył, że seminarium jest okazją do przypomnienia, że 25 lat temu bardzo dużo działo się poza naszymi granicami, że walka w Polsce o niepodległość, reformy przeprowadzane w kraju powiodły się także dzięki wsparciu Polaków z zagranicy – z Ameryki, Kanady, Europy Zachodniej.

Minister Ewa Polkowska nakreśliła najbliższe plany projektu. To: przyspieszenie digitalizacji zbiorów, współpraca z regionami, samorządami, konferencja nt. respektowania prawa autorskiego, odświeżenie graficzne strony *on-line*. Poinformowała też o projekcie edukacyjnym skierowanym do młodzieży „Szlak młodego obywatela”, którego realizacja jest planowana w nadchodzącym roku szkolnym we współpracy ze Społecznym Towarzystwem Oświatowym.

Seminarium poprzedziło otwarcie wystawy „Odrodzony Senat. 25 lat w służbie Polonii i Polaków za granicą (1989–2014)”. Wicemarszałek Jan Wyrowiński przypomniał zasługi pierwszego marszałka Senatu Andrzeja Stelmachowskiego, który otoczył opieką Polonię i Polaków poza granicami. Podziękował też marszałkom, senatorom, pracownikom Kancelarii Senatu, którzy to dzieło pierwszego marszałka kontynuowali. Przewodniczący Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą senator Andrzej Person podkreślił, że nie ma instytucji, która tak blisko współpracowałaby przez 25 lat z naszymi rodakami za granicą.

W 2015 r. zasoby „Archiwów Przełomu 1989–1991” wzbogaciły się m.in. o cyfrowe kopie dokumentów dotyczących: wyborów z 4 VI 1989 r., wyborów samorządowych i prezydenckich z 1990 r. z terenu województwa wrocławskiego. To doku-

mentacja przekazana przez Archiwum Państwowe we Wrocławiu. Toczyły się również rozmowy na temat współpracy z Centrum im. Adama Smitha – pierwszego niezależnego instytutu w Polsce w ramach projektu „Archiwa Przełomu 1989–1991” oraz uruchomienia nowego projektu, którego celem będzie rejestrowanie rozmów z przedsiębiorcami z okresu przełomu. Przedstawiciele Archiwum Senatu na zaproszenie przewodniczącego Rady Miejskiej w Tucholi Pawła Cieślewicza gościli w tym mieście. Rozmawiano na temat zachowanych dokumentów, obrazujących działalność m.in. Komitetu Obywatelskiego „Solidarność” w Tucholi.

Na stronie internetowej Senatu, w zakładce: „Archiwa Przełomu 1989–1991”, można, korzystając

z przewodnika po zasobach, uzyskać informacje na temat zbiorów konkretnej instytucji (wykaz dokumentów wchodzących w zakres tematyczny projektu „Archiwa Przełomu 1989–1991”, dane na temat źródła). Można także dowiedzieć się, co i w jakiej formie zostało już przekazane do Archiwów Przełomu, które ze zbiorów wprowadzono do katalogu zasobów *on-line*. W zakładce umieszczono też specjalną aplikację przeznaczoną do podstawowego katalogowania zbiorów dla Archiwów Przełomu 1989–1991 przez partnerów zewnętrznych. Na liście dotychczasowych partnerów projektu znajdują się zarówno osoby prywatne (m.in. byli i obecni senatorowie), które przekazały dokumentację, jak i instytucje, zgłaszające chęć współpracy.

Popularyzacja wiedzy o Senacie

Podobnie jak w latach ubiegłych, w 2015 r. popularyzacją wiedzy o Senacie zajmował się Dział Edukacji Obywatelskiej Biura Komunikacji Społecznej Kancelarii Senatu. Podejmowano różnego rodzaju działania edukacyjne, przygotowywano wystawy tematyczne. Organizowano dni otwarte i grupowe zwiedzanie Senatu. W omawianym okresie Izbę odwiedziły 793 grupy zorganizowane, w tym 17 obcojęzycznych (angielsko-, francusko- i rosyjskojęzyczne). W gmachu Senatu gościło 31,5 tys. osób, w tym 4 tys. – podczas akcji „Noc muzeów” (16/17 V 2015 r.).

Podczas wizyty w Senacie z okazji 12. warszawskiej Nocy Muzeów zwiedzający mogli zobaczyć salę obrad plenarnych izby wyższej, gabinet marszałka i salonik recepcyjny, senackie kuluary i sale posiedzeń komisji, w których prezentowane są zdjęcia i pamiątki otrzymane od rodzin byłych marszałków Senatu Andrzeja Stelmachowskiego i Augusta Chełkowskiego oraz wicemarszałka Zbigniewa Romaszewskiego. Goście mogli obejrzeć także wystawę poświęconą Józefowi Piłsudskiemu, przygotowaną przez Wojskowe Centrum Edukacji Obywatelskiej, oraz ekspozycję „Sfrunął na Śląsk orzeł biały...”, przygotowaną przez Muzeum Powstań Śląskich i Bibliotekę Śląską.

W 2015 r. pracownicy Działu Edukacji Obywatelskiej Biura Komunikacji Społecznej Kancelarii Senatu przeprowadzili 14 lekcji historycznych „Senat staropolski”, podczas których uczniowie szkół podstawowych zapoznali się z historią i procedurami obrad Senatu. Dla młodzieży szkół ponadgimnazjalnych zorganizowano 64 lekcje na temat procesu legislacyjnego, prezentujące proces powstawania ustawy, ordynację wyborczą do Sejmu i Senatu, oraz 26 lekcji na temat praw i obowiązków parlamentarzystów. Dla młodzieży z klas maturalnych, zainteresowanej problematyką parlamentarną, prawem, historią i polityką, przygotowano natomiast 2 seminaria „Dzień w parlamencie”.

Od maja do listopada 2015 r. przeprowadzono cykl warsztatów „Obywatel to Ja – narzędzia do współzrządzenia w państwie demokratycznym”, przygotowanych przez Biuro Komunikacji Społecznej Kancelarii Senatu i Fundację ATR, dla 1200 uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Celem projektu było przygotowanie młodych ludzi do korzystania z ich praw obywatelskich, a także z narzędzi, które umożliwiają obywatelom partycypację w demokratycznych procesach współdecydowania o sprawach państwa. 8 V 2015 r. w warsztatach wzięli udział uczniowie z XLV Liceum Ogólnokształcącego im. Romualda Traugutta w Warszawie. W ramach promowania nowej ustawy o petycjach uczniowie przygotowali petycję do Senatu, postulującą obniżenie do 16. roku życia wieku, od którego przysługuje czynne prawo wyborcze.

Jak co roku, Dział Edukacji Obywatelskiej współorganizował „Konkurs wiedzy o Senacie”, od 13 lat przeprowadzany przez Szkołę Podstawową nr 3 im. Senatu RP w Braniewie. 11 V 2015 r. w Senacie wicemarszałek Stanisław Karczewski wręczył nagrody laureatom 13. edycji tego konkursu. Tym razem uczniowie 7 szkół z województwa warmińsko-mazurskiego mogli się wykazać wiedzą i umiejętnościami w 1 z 2 kategorii – historycznej lub artystycznej. Ci, którzy wybrali kategorię historyczną, odpowiadali na pytania dotyczące historii i współczesnych zadań Senatu, a także procesu legislacyjnego. Zadaniem uczestników kategorii plastycznej było przygotowanie plakatu, który zachęcałby do udziału

w wyborach samorządowych, parlamentarnych czy prezydenckich. Przy ocenie zgłoszonych prac wojewódzka komisja konkursowa brała pod uwagę pomysł, walory estetyczne, samodzielność i staranność wykonania. Laureaci przyjechali do Warszawy na zaproszenie Kancelarii Senatu. W programie ich pobytu przewidziano warsztaty edukacyjne poświęcone Senatowi staropolskiemu, a także zwiedzanie Zamku Królewskiego i Pałacu na Wodzie w Łazienkach Królewskich.

Dział Edukacji Obywatelskiej zorganizował uroczystość wręczenia nagród szkołom biorącym udział w konkursie „Szkoła z tradycją”, odbywający się pod patronatem marszałka Senatu z inicjatywy Fundacji „Od pokoleń dla pokoleń”. Konkurs skierowany jest do szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, kultywujących lub tworzących tradycję

związaną ze szkołą, wspólnotą lokalną, regionem i krajem. Istotą projektu jest przywrócenie tradycyjnej roli szkoły jako miejsca, wokół którego może ogniskować się życie małych wspólnot. Konkurs promuje te elementy kształcenia i wychowania młodzieży, które w przyszłości zaowocują obywatelskim, kreatywnym, odpowiedzialnym stosunkiem do otaczającej nas rzeczywistości. 5 X 2015 r. odbyła się uroczystość wręczenia nagród laureatom obecnej edycji konkursu. I miejsce zajęła Szkoła Podstawowa nr 12 im. Zygmunta Glogera w Białymstoku, II – Edukacja Lubasz – Szkoły im. Ignacego Jana Paderewskiego w Lubasz, a III – Szkoła Podstawowa im. ks. Władysława Demskiego w Straszewie.

12 XII 2015 r. w Senacie pod hasłem „Każdy ma prawo do informacji i wsparcia” odbył się Dzień Praw Człowieka, zorganizowany przez Kancelarię Senatu i Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich. Eksperti z 20 organizacji pozarządowych i urzędów państwowych (m.in.: rzecznik praw dziecka, Fundacja „Dzieci Niczyje”, „Informacja dla Obywatela”, Ministerstwo Sprawiedliwości, rzecznik praw pacjenta, Fundacja Nagle Sami, Stowarzyszenie Katolicki Ruch Antynarkotyczny KARAN, Fundacja Biuro Służby Krajowej AA, Centrum Praw Kobiet, Fundacja ITAKA, Centrum Poszukiwań Ludzi Zaginionych, 19 115 – Warszawska Infolinia) odpowiadali na pytania obywateli dotyczące praw m.in. dzieci i młodzieży, pacjentów, kierowców, klientów banków, osób uzależnionych i ich rodzin, osób w żałobie czy ofiar przemocy.

Podczas Dnia Praw Człowieka odbyła się także debata na temat obywatelskiego prawa do informacji. Przewodniczący Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji senator Michał Seweryński podkreślił, że z inicjatywy Rady Europy parlamenty europejskie są włączone w proces czuwania nad prawami człowieka. Zaznaczył, że w Senacie co roku odbywa się debata nad raportem z wykonania przez Polskę wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Wyraził nadzieję, że obowiązująca od 6 IX 2015 r. ustawa o petycjach i wchodząca w życie w 2016 r. ustawa o bezpłatnej pomocy prawnej poprawią sytuację ludzi potrzebujących wsparcia.

Rzecznik praw obywatelskich Adam Bodnar powiedział, że do jego urzędu wpływa rocznie ok. 50 tys. skarg. Pokazują one, w których obszarach państwo nie działa wystarczająco dobrze. Wskazywał na utrudniony dostęp obywateli do informacji prawnej. Tę lukę wypełniają organizacje pozarządowe, pomagające w konkretnych sprawach. Mówił też, że orzeczenia sądowe, pisma urzędowe, wreszcie – samo prawo są pisane skomplikowanym, niezrozumiałym językiem, co powoduje zagubienie obywateli i nieufność wobec państwa.

Na znaczenie jawności w życiu publicznym zwracał uwagę b. parlamentarzysta i doradca prezydenta Bronisława Komorowskiego, współtwórca ustawy o dostępie do informacji publicznej Henryk Wujec. Podkreślił, że jawność jest fundamentem państwa prawa i nie ma zaufania do państwa bez jawności.

Prezes Zarządu Fundacji Uniwersyteckich Poradni Prawnych Filip Czernicki powiedział, że poradnie te cieszą się ogromną popularnością, co nie tylko wynika z wysokich standardów, ale także świadczy o ogromnym zapotrzebowaniu na tego typu usługi. Zdaniem prezesa „zastępczy” system informacji prawnej działający w Polsce wykazał, że to dobrze zorganizowana sieć instytucji i organizacji, świadczących pomoc w różnych dziedzinach, wiele z nich realizuje prawo do bezpłatnej informacji prawnej.

Przedstawiciele organizacji pozarządowych wskazywali, że ustawa o bezpłatnej pomocy prawnej ma liczne wady, m.in. pomija różne grupy osób jej po-

trzebujących, np. bezdomnych. Wyrażali również zaniepokojenie, jak ta regulacja wpłynie na działalność ich organizacji i finansowanie szczególnej pomocy prawnej, jaką świadczą.

22 XII 2015 r. w Senacie w obecności prezydenta Andrzeja Dudy marszałek Stanisław Karczewski otworzył wystawę „Insygnia wolności”. Zorganizowano ją z inicjatywy i według scenariusza pracowników Działu Edukacji Obywatelskiej Biura Komunikacji Społecznej Kancelarii Senatu w 25. rocznicę przekazania symboli władzy państwowej II Rzeczypospolitej Polskiej prezydentowi Lechowi Wałęsie. W uroczystości wzięły udział m.in. Karolina i Jagoda Kaczorowskie, żona i córka ostatniego prezydenta RP na uchodźstwie Ryszarda Kaczorowskiego, senatorowie I kadencji Jarosław Kaczyński i Jerzy Stępień oraz Zofia Romaszewska, wdowa po wicemarszałku Zbigniewie Romaszewskim. Wystawa ukazała historię i losy

insygniów państwowych II RP. Zaprezentowano fotografie ze zbiorów archiwalnych, muzealnych, reprodukcje map i dokumentów, a także tłoki pieczętno używane przez prezydenta i marszałka Senatu oraz ich kancelarie.

Wydawnictwa

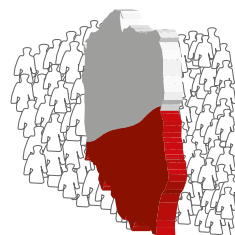
W 2015 r. nakładem Kancelarii Senatu ukazały się publikacje: „Wokół dwóch seminariów w ramach projektu Archiwa Przełomu 1989–1991”, „Nasi w Sejmie i w Senacie. Obywatelski Klub Parlamentarny 25 lat później” oraz „Archiwa Przełomu 1989–1991. 5 lat projektu”, która opowiada o początkach projektu, o jego historii, a także zachęca do współpracy.

W 2015 r. dokonano również aktualizacji wydawnictw promujących Senat, wydawanych w językach: polskim, angielskim, rosyjskim, francuskim i niemieckim. We współpracy z fundacją Rozwoju Demokracji Lokalnej przygotowano angielsko- i rosyjskojęzyczną wersję filmu „Zdarzyło się tylko w Polsce” (wydanie DVD).

WOKÓŁ
DWÓCH SEMINARIÓW
W RAMACH PROJEKTU
ARCHIWA PRZEŁOMU
1989 - 1991

ARCHIWA PRZEŁOMU
1989 - 1991
**Nasi w Sejmie i w Senacie.
Obywatelski Klub Parlamentarny
25 lat później**

KANCELARIA SENATU

Współpraca międzynarodowa

Szef Kancelarii Senatu minister Ewa Polkowska wzięła udział w **spotkaniu Sekretarzy Generalnych Parlamentów Unii Europejskiej**, które odbyło się 12-13 III 2015 r. w Rzymie. Omawiano kwestie związane z IPEX, wsparcie administracji parlamentarnej w dziedzinie wstępnej kontroli i jakości ustawodawstwa UE, a także nowe zagadnienia dotyczące dialogu politycznego.

28 III-2 IV 2015 r. szef Kancelarii Senatu minister Ewa Polkowska uczestniczyła w **sesji wiosennej Stowarzyszenia Sekretarzy Generalnych Parlamentów (ASGP) w Hanoi**. Wiodący temat spotkania to „Lobbyści i grupy interesu: inny aspekt procesu legislacyjnego”.

Od roku 1990 r. Kancelaria Senatu jest członkiem Europejskiego Centrum Badań Parlamentarnych i Dokumentacji (ECPRD) – międzynarodowej sieci ustanowionej w celu specjalistycznej współpracy

szużb parlamentarnych łączącą parlamentarne ośrodki informacji i badań oraz biblioteki parlamentarne. 28-29 V 2015 r. w **Senacie odbyło się seminarium grupy ekonomicznej i budżetowej Europejskiego Centrum Badań Parlamentarnych i Dokumentacji (ECPRD)** pt. „Wybrane kluczowe zagadnienia dla parlamentów europejskich: polityka fiskalna w kierunku zwiększenia odpowiedzialności, bezpieczeństwa socjalnego i postępu technologicznego”. Jego uczestnikami byli eksperci, analitycy, przedstawiciele szużb ekonomicznych i budżetowych parlamentów europejskich. Pierwszą sesję seminarium poświęcono kwestiom budżetowym i kontrolnej roli parlamentów narodowych, drugą – starzeniu się społeczeństw i nowym wyzwaniom w zakresie europejskiej polityki fiskalnej. Podczas trzeciej sesji omówiono potrzeby, źródła finansowania i ryzyka związane z realizacją transeuropejskich megaprojektów.

XIII

PODSUMOWANIE
PRAC SENATU
VIII KADENCJI

Senat VIII kadencji zebrał się na 82 posiedzeniach. Zajął stanowiska w sprawie 755 ustaw uchwalonych przez Sejm, w tym 15 rozpatrzonych w trybie pilnym i 137 zawierających przepisy mające na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej. Do 284 Izba wprowadziła łącznie 3365 poprawek, z których Sejm rozpatrzył 3347, przyjął 2882, a 465 odrzucił. Senat wniósł też o odrzucenie 4 ustaw, poparcie Sejmu uzyskał tylko wniosek dotyczący nowelizacji prawa o ruchu drogowym.

Sejm VII kadencji nie ustosunkował się do senackich zmian do ustawy o szczególnych zasadach restrukturyzacji walutowych kredytów mieszkaniowych w związku ze zmianą kursu walut obcych do waluty polskiej, a także do ustawy o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz ustawy o gromadzeniu, przetwarzaniu i przekazywaniu informacji kryminalnych.

Izba, zgodnie ze swoimi kompetencjami w sprawach Unii Europejskiej, przygotowała 3 opinie o niezgodności z zasadą pomocniczości projektów dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady: zmieniającej dyrektywę 2001/83/WE w odniesieniu do informacji kierowanych do ogółu społeczeństwa dotyczących produktów leczniczych wydawanych na receptę lekarską COM(2012)048; w sprawie poprawy równowagi płci wśród dyrektorów niewykonawczych spółek, których akcje są notowane na giełdzie i odnośnych środków COM(2012)614; ustanawiającej ramy planowania przestrzennego obszarów morskich oraz zintegrowanego zarządzania strefą przybrzeżną COM(2013)133.

W 2015 r. Senat wyraził zgodę na zarządzenie przez prezydenta Bronisława Komorowskiego referendum w sprawie systemu wyborczego, finansowania partii politycznych i rozstrzygnięcia wątpliwości w wykładni przepisów w sprawach podatkowych na rzecz podatnika, negatywnie odniósł się zaś do propozycji zarządzenia referendum przez prezydenta Andrzeja Dudę, dotyczącego wieku emerytalnego, Lasów Państwowych i obowiązkowego szkolnego 6-latków.

Realizując swoje uprawnienia Izba rozpatrywała sprawozdania z działalności m.in. Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, Trybunału Konstytucyjnego, rzeczników praw obywatelskich i praw dziecka. Zapoznała się też z informacjami Rady Ministrów o udziale Polski w pracach Unii Europejskiej.

W 2012 r. zostały przesunięte środki na opiekę nad Polonią i Polakami za granicą z Kancelarii Senatu do Ministerstwa Spraw Zagranicznych. W tym samym roku po raz pierwszy minister spraw zagranicznych w imieniu rządu przedstawił Senatowi informację na temat sprawowania opieki nad Polonią i Polakami mieszkającymi poza granicami kraju. W 2013 r. senatorowie zapoznali się z informacją ministra spraw zagranicznych na temat rządowego programu współpracy z Polonią i Polakami za granicą oraz wykorzystania środków wydatkowanych z budżetu państwa na współpracę z Polonią i Polakami za gra-

nicą w 2012 r. W 2014 i 2015 r. minister spraw zagranicznych zaprezentował Senatowi założenia polityki polonijnej państwa. Po raz pierwszy informację taką na ten temat przedstawił Izbie wyższej parlamentu, a nie – jak do tej pory – w ramach corocznego sprawozdania składanego Sejmowi.

W związku z objęciem 1 VII 2012 r. przez Polskę przewodnictwa w Grupie Wyszehradzkiej Senat jedno ze swoich posiedzeń poświęcił bieżącej sytuacji i perspektywom rozwoju grupy.

W VIII kadencji senatorowie pracowali w 16 komisjach, które łącznie odbyły 2968 posiedzeń. Oprócz działalności legislacyjnej komisje wiele uwagi poświęciły różnego rodzaju zagadnieniom i problemom dotyczącym ich zakresu działania. Zorganizowano szereg posiedzeń seminaryjnych, wizyt studyjnych, konferencji czy wystaw. W pracach komisje korzystały ze wsparcia zarówno ekspertów, jak i praktyków. Od 2013 r. mogą także przeprowadzać konsultacje i wysłuchania publiczne w sprawie senackich projektów ustaw.

Korzystając z konstytucyjnego prawa inicjatywy ustawodawczej, Senat wniósł 103 projekty ustaw, w tym 62 wykonujące wyroki Trybunału Konstytucyjnego i 11 realizujących postulaty zawarte w petycjach skierowanych do marszałka Senatu. Sejm na ich podstawie uchwalił 74 ustawy. Do ważnych ustaw dostosowujących przepisy do orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego można zaliczyć nowelizacje ustaw: o referendum lokalnym (umożliwiono przeprowadzenie referendum lokalnego także w istotnych sprawach dotyczących społecznych, gospodarczych lub kulturowych więzi łączących daną wspólnotę mieszkańców, a wykraczających poza kompetencje władz lokalnych); kodeks postępowania karnego (wprowadzono jednakowe zasady zwrotu kosztów należnych świadkom i biegłym w postępowaniu sądowym w sprawach cywilnych i karnych); kodeks karny oraz ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (wyeliminowano podwójne karanie osób, które nie opłaciły składek ZUS lub opłaciły je w zaniżonej wysokości); o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego oraz ustawy – Karta Nauczyciela (przyznano nauczycielom przedszkoli uprawnienia do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego kosztem obniżenia wysokości tych ulg dla wszystkich nauczycieli z 37 do 33%); o realizacji prawa do rekompensaty z tytułu pozostawienia nieruchomości poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej (przyznano prawo do rekompensaty także osobom, które 1 IX 1939 r. były obywatelami polskimi i miały jedynie dodatkowe miejsce zamieszkania na byłym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej); o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności (umożliwiono małżonkom, którzy nie są współposiadaczami gospodarstwa rolnego, uzyskanie osobnego numeru identyfikacyjnego w ramach

krajowego systemu ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności); kodeks postępowania karnego (umożliwiono odwoływanie się od postanowień dotyczących zasądzonych po raz pierwszy przez sąd odwoławczy kosztów procesu, np. nieopłaconą pomoc prawną udzieloną z urzędu); kodeks postępowania karnego oraz ustawy – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (wprowadzono zaskarżalność postanowienia sądu, zarządzenia prezesa sądu lub referendarza o odmowie wyznaczenia obrońcy, cofnięciu wyznaczenia obrońcy i odmowie ponownego wyznaczenia obrońcy); kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (zobowiązano sąd przed odrzuceniem skargi kasacyjnej z powodu braków do wezwania do ich usunięcia w ciągu 7 dni); o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (umożliwiono żądanie przez pozwanego od sądu pierwszej instancji zwrotu połowy uiszczonej opłaty od zarzutów od nakazu zapłaty, wydanego w postępowaniu nakazowym, jeżeli postępowanie w pierwszej instancji zakończono zawarciem ugody sądowej).

Z przygotowanych na podstawie petycji projektów uchwalono 5 ustaw: o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (za okresy składkowe uznano pozostawanie bez pracy przed 4 VI 1989 r. z powodu represji politycznych); o zmianie ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (przyznano prawo do odszkodowania i zadośćuczynienia od Skarbu Państwa osobom pełniącym służbę wojskową od 1 XI 1982 r. do 28 II 1983 r., do której odbycia zostały powołane za działalność na rzecz niepodległego państwa polskiego); zmieniającą ustawę o niektórych formach popierania budownictwa mieszkaniowego oraz ustawę o zmianie ustawy o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne, ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego oraz niektórych innych ustaw (ujednolicono przepisy dotyczące możliwości przekształcania na własność mieszkań wybudowanych przez towarzystwa budownictwa społecznego w ramach kredytu udzielonego przez BGK na podstawie wniosków złożonych do 30 IX 2009 r.); o zmianie ustawy o podatkach i opłatach lokalnych (wprowadzono zwolnienie od podatku od nieruchomości gruntów i budynków lub ich części, stanowiących własność gminy, z zastrzeżeniem, że nie dotyczy ono przedmiotów opodatkowania zajętych na działalność gospodarczą i będących w posiadaniu innych niż gmina jednostek sektora finansów publicznych i pozostałych podmiotów); o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (przyznano prawo do bezpłatnych leków tzw. żołnierzom górnikom, którzy otrzymali 1-razowe odszkodowanie w związku z przymusowym zatrudnieniem w zakładach po-

zyskiwania i wzbogacania rud uranowych w latach 1949–59, żołnierzom zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnianym w kopalniach węgla, kamieniołomach, w zakładach pozyskiwania i wzbogacania rud uranowych oraz w batalionach budowlanych, którym w następstwie tej pracy przyznano orzeczenie o inwalidztwie).

Wśród ważnych projektów ustaw przygotowanych z inicjatywy senatorów, które stały się obowiązującym prawem, warto wymienić ustawy: o petycjach (uregulowano zasady ich składania i rozpatrywania, sposób postępowania oraz właściwość organów w sprawach dotyczących petycji); o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych (zagwarantowano świadczenie specjalne i pomoc pieniężną dla działaczy opozycji demokratycznej i osób represjonowanych z powodów politycznych od 1 I 1957 r. do 4 VI 1989 r. znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji materialnej pod warunkiem uzyskania przez osobę zainteresowaną statusu działacza opozycji lub osoby represjonowanej i spełnienie kryterium dochodowego); o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (uregulowano kwestie związane z tzw. rachunkami usypionymi, ułatwiono spadkobiercom dostęp do rachunków bankowych osób zmarłych); o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (zagwarantowano dzieciom, których rodzice rozwodzą się i żyją w rozłączeniu, respektowanie ich prawa do wychowania przez oboje rodziców; zrezygnowano z obowiązkowego ograniczenia władzy rodzicielskiej 1 z rodziców przy braku porozumienia co do sposobu jej wykonywania). Wśród tych aktów prawnych znalazła się również ustawa o zmianie ustawy o gospodarce nieruchomościami oraz ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (umożliwiono Skarbowi Państwa i jednostkom samorządu terytorialnego nabywanie w pierwszej kolejności roszczeń wynikających z tzw. dekretu Bieruta). Prezydent Bronisław Komorowski skierował jednak do Trybunału Konstytucyjnego wniosek (sygn. akt Kp 3/15) o zbadanie jej zgodności z konstytucją, nierozstrzygnięty do 31 XII 2015 r.

W 2014 r. Izba nawiązała współpracę z Najwyższą Izbą Kontroli i rzecznikiem praw obywatelskich, polegającą na podejmowaniu przez Senat inicjatyw ustawodawczych dotyczących kwestii sygnalizowanych przez te organy. Przykładem może być tu ustawa o zmianie ustawy o finansach publicznych, realizująca wnioski pokontrolne NIK. W noweli doprecyzowano przepisy dotyczące działalności instytucji gospodarki budżetowej, zmodyfikowano zasady ponoszenia kosztów i sporządzania planów finansowych instytucji, zadania dyrektora i zasady tworzenia funduszu zapasowego, a także zdefiniowano pojęcie „środków z poprzedniego okresu” jako zysków wypracowanych przez instytucje gospodarki budżetowej w poprzednich latach. Izba wniosła też do Sejmu projekt ustawy o zmia-

nie ustawy – Prawo o ruchu drogowym, w którym doprecyzowano przepisy dotyczące postępowania z pojazdami usuniętymi z dróg i nieodebranymi z parkingów strzeżonych przez ich właścicieli w ustawowo określonym terminie, ale prace nad nim nie zostały zakończone.

Kontynuując tradycję poprzednich kadencji, Izba podjęła 48 uchwał okolicznościowych, przypominających wybitne postacie polskiej historii, kultury, nauki czy życia społecznego, np.: Stefana Banacha, Stanisława Dygata, kardynała Józefa Glempa, Tadeusza Kantora, Jana Karskiego, Zygmunta Krasieńskiego, gen. Stanisława Maczka, Józefa Piłsudskiego, Jerzego Popiełuszkę, Grzegorza Przemyka, Brunona Schulza. Senatorowie upamiętnili też rocznice: zawarcia Unii Horodelskiej, powrotu części Górnego Śląska do Polski, powstania w getcie warszawskim, Zbrodni Wołyńskiej, wprowadzenia stanu wojennego, utworzenia Tymczasowej Komisji Koordynacyjnej NSZZ „Solidarność”, strajków i protestów 1988 r. Izba swo-

ją uchwałą wezwała rząd polski i Parlament Europejski do aktywnego działania na rzecz uproszczenia wspólnej polityki rolnej, konkurencyjności i postępu oraz wprowadzenia równych i niedyskryminujących zasad podziału między państwa członkowskie Unii Europejskiej środków na dopłaty bezpośrednie dla rolników.

Na podstawie swoich uchwał rok 2012 Senat ogłosił Rokiem Uniwersytetów Trzeciego Wieku, a 2013 – Rokiem Powstania Styczniowego. Rok 2014 ustanowiono Rokiem: Wielkiego Jubileuszu Uniwersytetu Jagiellońskiego, Jana Nowaka-Jeziorańskiego, a także Odrodzenia Senatu w Polsce. Rok 2015 był Rokiem Samorządu Terytorialnego.

W VIII kadencji Senatorowie złożyli do protokołu i wygłosili 3570 oświadczeń, w tym 1080 wspólnych.

Izbę w Krajowej Radzie Sądownictwa w tej kadencji reprezentowali senatorowie Grażyna Sztark i Piotr Zientarski, a w Krajowej Radzie Prokuratury – Zbigniew Meres i Sławomir Preiss.

XIV

SENATOROWIE
IX KADENCJI

Wybory do Senatu i Sejmu odbyły się 25 X 2015 r. Już po raz 2. wybierano senatorów w 100 okręgach spośród 423 kandydatów, zgłoszonych przez 91 komitetów wyborczych. Frekwencja wyborcza wyniosła 51%

W Senacie IX kadencji zasiadło 61 senatorów zgłoszonych przez Komitet Wyborczy Prawo i Sprawiedliwość, 34 – przez Komitet Wyborczy Platforma Obywatelska, a także po 1 zgłoszonym przez komitety wyborcze: Polskie Stronnictwo Ludowe, Wyborców Grzegorza Biereckiego, Wyborców Marka Borowskiego, Wyborców Obremski – niezależny Senator z Wrocławia, Wyborców Lidia Staroń – Zawsze po stronie ludzi.

Do Senatu, jak w poprzedniej kadencji, wybrano 13 kobiet i 87 mężczyzn. Wykształceniem wyższym legitymuje się 96 osób. Staż parlamentarny ma 69 senatorów, najdłuższy – senatorowie Bogdan Borusewicz (po 3 kadencje w Senacie i Sejmie) i Marek Borowski (1 kadencja w Senacie i 5 w Sejmie). Najdłużej, bo 4. kadencję, w ławach senackich zasiada senator Jerzy Chróścikowski. Najstarszy senator ma 78 lat, a najmłodszy – 33. W związku z powołaniem na stanowisko wojewody podlaskiego 9 XII 2015 r. wygasł mandat senatora Bohdana Paszkowskiego.

Senat IX kadencji zebrał się na swoim 1. posiedzeniu 12–13 XI 2015 r. Wzięli w nim udział także marszałkowie poprzednich kadencji: IV – Alicja Grzeškowiak i V – Longin Pastusiak, marszałek i marszałek senior Sejmu VIII kadencji – Marek Kuchciński i Kornel Morawiecki, dziekan korpusu dyplomatycznego abp Celestino Migliore, wiceprezes Trybunału Konstytucyjnego Stanisław Biernat, pierwszy prezes Sądu Najwyższego Małgorzata Gersdorf, wiceprezes Naczelnego Sądu Administracyjnego Marek Zirk-Sadowski, prokurator generalny Andrzej Seremet, wiceprzewodniczący Krajowej Rady Sądownictwa Piotr Raczkowski, zastępca przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej Sylwester Marciniak, prezes Najwyższej Izby Kontroli Krzysztof Kwiatkowski, rzecznicy: praw obywatelskich – Adam Bodnar i praw dziecka – Marek Michalak, przewodniczący Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji Jan Dworak, prezes Instytutu Pamięci Narodowej Łukasz Kamiński

ski, generalny inspektor ochrony danych osobowych Edyta Bielak-Jomma, szef Biura Bezpieczeństwa Narodowego Paweł Soloch oraz szef Kancelarii Prezydenta Małgorzata Sadurska i ministrowie w tej kancelarii.

Posiedzenie Izby otworzył prezydent Andrzej Duda, który na wstępie podziękował głosującym za udział w wyborach, a przewodniczącemu PKW za ich sprawne przeprowadzenie i ogłoszenie wyników, bo „przywraca to wielu ludziom z całą pewnością wiarę w to, że demokracja w Polsce jest prawdziwa”. Oceniał, że „na dojrzałą już w zasadzie demokrację

w naszym kraju wskazuje także wynik tych wyborów – wynik niespodziewany, wynik, który odwrócił scenę polityczną, także tutaj, w Senacie”. Jak stwierdził prezydent, to przede wszystkim wielka odpowiedzialność za to, czy umowa ze społeczeństwem, zawarta w czasie kampanii wyborczej, zostanie wypełniona. Prezydent podkreślił, że Senat jest izbą niezwykle ważną, „w istotnym aspekcie symbolem wolnej, suwerennej, niepodległej Polski”, odgrywa też niezwykle istotną rolę, bo „tu jest ostatnia szansa na to, aby czasem poprawić błędy, które w toku prac sejmowych, różnego rodzaju batalii pojawiają się w efekcie prac izby niższej”. „I ta szansa powinna być za każdym razem w sposób dobry, rzetelny, uczciwy, z pożytkiem dla Rzeczypospolitej, a przede wszystkim z pożytkiem dla Polaków, tu, w Senacie, wykorzystana” – zaznaczył prezydent Andrzej Duda. Przywołując swoją współpracę z Senatem z lat ubiegłych, ocenił wysoko jakość pracy w Izbie. „Chciałbym, żebyście państwo nie tylko to zachowali, ale chciałbym prosić jako prezydent Rzeczypospolitej, żebyście to zintensyfikowali i żeby praca tutaj, w Senacie, nad ustawami była rzeczywiście pracą dobrej refleksji, mało tego – żebyście państwo byli aktywni, także w przekonywaniu swoich kolegów posłów, klubów parlamentarnych do tego, aby państwa poprawki, najczęściej dobre poprawki, były przyjmowane” – zaapelował prezydent. Wyraził również wolę zintensyfikowania współpracy parlamentu z Polakami za granicą. Przypomniał, że w Kancelarii Prezydenta powstało biuro ds. kontaktów z Polonią i Polakami za granicą.

Prezydent Andrzej Duda przekazał prowadzenie obrad powołanemu przez siebie marszałkowi seniorowi Michałowi Seweryńskiemu. Marszałek senior w swoim przemówieniu podkreślił, że Senat otwiera kolejny rozdział w długiej i chlubnej tradycji polskiego parlamentaryzmu. Przypomniał, że Senat jest „powołany do kształtowania oblicza naszego kraju jako demokratycznego państwa prawnego, gwarantującego wolności i prawa obywatelskie, zakorzenione w chrześcijańskim dziedzictwie narodu i w ogólnoludzkich wartościach”. Dodał, że wybrany demokratycznie Senat nie może zawieść nadziei. „Wymaga to od nas, członków tej Izby, mą-

drości i poczucia odpowiedzialności w stanowaniu prawa oraz wykonywaniu wszystkich innych kompetencji, jakie wyznacza nam konstytucja i ustawy zwykłe. Od takiej naszej postawy, koniecznej pomimo dzielących nas różnic politycznych, zależy sprawne funkcjonowanie państwa i pomyślność jego obywateli. Wyrażam nadzieję, że ta świadomość służebnej roli Senatu wobec państwa i obywateli będzie nam towarzyszyć jako najważniejsza dyrektywa w naszej parlamentarnej działalności zgodnie ze starożytną maksymą: *Salus rei publicae suprema lex*” – zakończył swe wystąpienie marszałek senior Michał Seweryński.

Następnie złożył ślubowanie senatorskie i spośród najmłodszych powołał senatorów: Rafała Ambrozika, Roberta Dowhana i Aleksandra Szweda na sekretarzy 1. posiedzenia. Odczytał także rotę ślubowania i odebrał je od nowych senatorów.

Podczas tego posiedzenia senatorowie na marszałka wybrali Stanisława Karczewskiego (PiS), na wicemarszałków: Adama Bielana (PiS), Bogdana Borusewicza (PO), Grzegorza Czeleja i Marię Koc (oboje z PiS), a na sekretarzy Senatu: Rafała Ambrozika, Roberta Dowhana, Arkadiusza Grabowskiego, Łukasza Mikołajczyka, Marka Pęka, Waldemara Stugockiego, Aleksandra Szweda i Jerzego Wcisłę.

MARSZAŁEK**STANISŁAW KARCZEWSKI**

Okręg wyborczy nr 49 (OKW Radom), kandydat PiS.

Urodzony 14 XI 1955 r. w Warszawie. Absolwent Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej w Warszawie; specjalizacja II stopnia z chirurgii ogólnej. Od 1981 r. lekarz w szpitalu rejonowym w Nowym Mieście nad Pilicą. Radny Rady Powiatu Grójeckiego (1998), Sejmiku Województwa Mazowieckiego (2002-05). Członek PiS. Wicemarszałek Senatu VIII kadencji, senator VI-VII kadencji. Członek Klubu Parlamentarnego PiS.

WICEMARSZAŁKOWIE**ADAM BIELAN**

Okręg wyborczy nr 50 (OKW Radom), kandydat PiS.

Urodzony 12 IX 1974 r. w Gdańsku. Absolwent politologii. Działacz i przewodniczący (1996-98) Niezależnego Zrzeszenia Studentów, wiceprzewodniczący (1999-2000) międzynarodowej organizacji studenckiej European Democrat Students. Rzecznik prasowy Prawa i Sprawiedliwości. Członek Polski Razem Zjednoczonej Prawicy. Poseł III-IV kadencji, poseł do Parlamentu Europejskiego VI-VII kadencji, wiceprzewodniczący PE (2007-09). W Senacie IX kadencji – członek Komisji Obrony Narodowej, Komisji Spraw Zagranicznych i Unii Europejskiej; członek Klubu Parlamentarnego PiS.

BOGDAN BORUSEWICZ

Okręg wyborczy nr 65 (OKW Gdańsk), kandydat PO RP.

Urodzony 11 I 1949 r. w Lidzbarku Warmińskim. Absolwent Wydziału Nauk Humanistycznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Współorganizator opozycji demokratycznej w Lublinie i na Wybrzeżu. Uczestnik akcji pomocy robotnikom Radomia, członek Komitetu Obrony Robotników. Współorganizator Wolnych Związków Zawodowych Wybrzeża. współorganizator strajku w Stoczni Gdańskiej w 1980 r. Działacz podziemnych struktur „Solidarności”. Aresztowany i więziony. Uczestnik strajków w 1988 r. w Stoczni Gdańskiej. Wiceminister spraw wewnętrznych i administracji (1997-2000). Wicemarszałek i członek Zarządu Województwa Pomorskiego (2001-05). Członek PO RP. Poseł I-III kadencji, marszałek Senatu VI-VIII kadencji. Członek Klubu Senatorów PO.

GRZEGORZ CZELEJ

Okręg wyborczy nr 15 (OKW Lublin), kandydat PiS.
Urodzony 14 X 1964 r. w Kraśniku. Absolwent Wydziału Stomatologii Akademii Medycznej w Lublinie i studiów podyplomowych w Polskiej Fundacji Ośrodków Wspomagania Rozwoju Gospodarczego „OIC Poland”. Doktor nauk medycznych. Założyciel medycznego wydawnictwa „Czelej” w Lublinie, prezes jego zarządu (1999–2008). Radny Rady Miasta Lublina (2006–07). Członek PiS. Senator VII–VIII kadencji. W Senacie IX kadencji – członek Komisji Kultury i Środków Przekazu, Komisji Ustawodawczej; członek Klubu Parlamentarnego PiS.

MARIA KOC

Okręg wyborczy nr 47 (OKW Siedlce), kandydatka PiS.
Urodzona 22 VIII 1964 r. w Prudniku. Absolwentka Wydziału Historycznego i studiów podyplomowych w Centrum Studiów Samorządu Terytorialnego i Rozwoju Lokalnego Uniwersytetu Warszawskiego. Etnograf w Węgrowskim Ośrodku Kultury (1997–2001). Dyrektor Sokołowskiego Ośrodka Kultury w Sokołowie Podlaskim (2001–06, 2008–14). Zastępczyni burmistrza Węgrowa (2007–08). Radna Rady Miasta Węgrowa (2006) i Sejmiku Województwa Mazowieckiego (2010–14). Członkini PiS. Senator VIII kadencji. W Senacie IX kadencji – członkini Komisji Kultury i Środków Przekazu, Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej; członkini Klubu Parlamentarnego PiS.

RAFAŁ AMBROZIK

Okręg wyborczy nr 29 (OKW Piotrków Trybunalski), kandydat PiS.
Urodzony 8 XII 1979 r. w Rawie Mazowieckiej. Absolwent Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego oraz Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Dyrektor biura posła do Parlamentu Europejskiego Janusza Wojciechowskiego (2004–15). Radny Sejmiku Województwa Łódzkiego (2014–15). Bezpartyjny. W Senacie IX kadencji – członek Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Komisji Spraw Zagranicznych i Unii Europejskiej; sekretarz Senatu; członek Klubu Parlamentarnego PiS.

MIECZYŚLAW AUGUSTYN

Okręg wyborczy nr 88 (OKW Piła), kandydat PO RP.
Urodzony 19 VIII 1955 r. w Lipce. Absolwent Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Dyrektor Biura Zrzeszenia Katolików „Caritas” (1980–90). Projektodawca i dyrektor (1990–2005) Domu Pomocy Społecznej im. Jana Pawła II w Pile. Inicjator powstania banków żywności: Piłskiego i Wielkopolskiego. Radny (1998–2005) i przewodniczący (2002–05) Rady Miasta Piły. Członek PO RP. Senator VI–VIII kadencji. W Senacie IX kadencji – zastępca przewodniczącego Komisji Gospodarki Narodowej i Innowacyjności, członek Komisji Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej; wiceprzewodniczący Klubu Senatorów PO.

GRZEGORZ BIERECKI

Okręg wyborczy nr 17 (OKW Chełm), kandydat Komitetu Wyborczego Wyborców Grzegorza Biereckiego.
Urodzony 28 IX 1963 r. w Gdyni. Absolwent Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Gdańskiego oraz studiów podyplomowych na Wydziale Prawa i Administracji tej samej uczelni. Bankowiec. Prezes Krajowej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej (SKOK) w Sopocie, prezes SKOK Holding S.A.R.L. w Luksemburgu. Prezes Spółdzielczego Instytutu Naukowego w Sopocie. Bezpartyjny. Senator VIII kadencji. W Senacie IX kadencji – przewodniczący Komisji Budżetu i Finansów Publicznych; członek Klubu Parlamentarnego PiS.

PRZEMYSŁAW BŁASZCZYK

Okręg wyborczy nr 25 (OKW Sieradz), kandydat PiS.
Urodzony 11 IX 1977 r. w Zgierzu. Absolwent Wydziału Nauk o Zwierzętach Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Właściciel gospodarstwa rolniczego-hodowlanego. Radny Sejmiku Województwa Łódzkiego (2006–07). Członek PiS. Senator VII–VIII kadencji. W Senacie IX kadencji – zastępca przewodniczącego Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi, członek Komisji Regulaminowej, Etyki i Spraw Senatorskich; członek Klubu Parlamentarnego PiS.

ALEKSANDER BOBKO

Okręg wyborczy nr 56 (OKW Rzeszów), kandydat PiS.
Urodzony 23 III 1960 r. w Przemyślu. Absolwent Wydziału Elektrotechniki, Automatyki, Informatyki i Elektroniki Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie, filozofii na Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II w Krakowie i Wydziału Filozoficzno-Historycznego Uniwersytetu Jagiellońskiego. Profesor nauk humanistycznych. Wykładowca Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie (od 1989) i Uniwersytetu Rzeszowskiego (od 1993), jego prorektor (2008–12) i rektor (2012–15). Sekretarz stanu w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego (od 2015). Radny, członek Zarządu Rady Miasta Rzeszowa (1998–2002). Bezpartyjny. W Senacie IX kadencji – członek Komisji Regulaminowej, Etyki i Spraw Senatorskich; członek Klubu Parlamentarnego PiS.

RYSZARD BONISŁAWSKI

Okręg wyborczy nr 24 (OKW Łódź), kandydat PO RP.
Urodzony 4 VI 1947 r. w Łodzi. Absolwent Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Łódzkiego. Dyrektor Centrum Informacji Turystycznej w Łodzi. Doradca wojewody łódzkiego ds. dziedzictwa kulturowego (2009–11). Gospodarz programów w TVP Łódź „Filmowa encyklopedia Łodzi i regionu”. Radny Sejmiku Województwa Łódzkiego (1999–2003, 2010–11). Bezpartyjny. Senator VIII kadencji. W Senacie IX kadencji – członek Komisji Kultury i Środków Przekazu, Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą; członek Klubu Senatorów PO.

WALDEMAR BONKOWSKI

Okręg wyborczy nr 63 (OKW Gdynia), kandydat PiS.
Urodzony 10 VIII 1959 r. w Gdańsku. Absolwent Zasadniczej Szkoły Zawodowej Centralnego Związku Spółdzielni Pracy w Gdańsku. Wielobranżowa działalność gospodarcza (1979–2015). Właściciel 400-hektarowego gospodarstwa rolnego. Radny (2006–10, 2014–15) i wiceprzewodniczący (2006–10) Sejmiku Województwa Pomorskiego. Członek PiS. W Senacie IX kadencji – członek Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej; członek Klubu Parlamentarnego PiS.

MAREK BOROWSKI

Okręg wyborczy nr 42 (OKW Warszawa I), kandydat Komitetu Wyborczego Wyborców Marka Borowskiego.
Urodzony 4 I 1946 r. w Warszawie. Absolwent Wydziału Handlu Zagranicznego Szkoły Głównej Planowania i Statystyki w Warszawie. Wiceminister rynku wewnętrznego (1989–91), wicepremier i minister finansów (1993–94), szef Urzędu Rady Ministrów (1995–96). Radny Sejmiku Województwa Mazowieckiego (2006–07). Bezpartyjny. Marszałek Sejmu IV kadencji, wicemarszałek Sejmu II–III kadencji, poseł I i VI kadencji, senator VIII kadencji. W Senacie IX kadencji – członek Komisji Ustawodawczej; członek Koła Senatorów Niezależnych.

BARBARA BORYS-DAMIĘCKA

Okręg wyborczy nr 44 (OKW Warszawa I), kandydatka PO RP.

Urodzona 2 XI 1937 r. w Warszawie. Absolwentka Wydziału Organizacji Produkcji i Reżyserii Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej w Łodzi. Reżyser teatralny i telewizyjny. Pracownik Telewizji Polskiej (1958–97), m.in. dyrektor Działu Realizacji Telewizyjnej, wiceprezes TVP i doradca Zarządu TVP. Dyrektor naczelny i artystyczny Teatru Syrena w Warszawie (1997–2008). Bezpartyjna. Senator VIII kadencji. W Senacie IX kadencji – członkini Komisji Kultury i Środków Przekazu, Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą; członkini Klubu Senatorów PO.

MARGARETA BUDNER

Okręg wyborczy nr 93 (OKW Konin), kandydatka PiS.

Urodzona 11 VI 1975 r. w Koninie. Absolwentka Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej w Poznaniu; specjalizacja z chirurgii dziecięcej. Doktor nauk medycznych. Koordynator pododdziału dziecięcego we Wschodnim Centrum Leczenia Oparzeń i Chirurgii Rekonstrukcyjnej Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Łęcznej (od 2015), lekarz w Centrum Leczenia Wad i Zaburzeń Rozwojowych Form-med w Babcicach Nowych. Bezpartyjna. Senator VI kadencji. W Senacie IX kadencji – członkini Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Komisji Zdrowia; członkini Klubu Parlamentarnego PiS.

JERZY CHRÓŚCIKOWSKI

Okręg wyborczy nr 19 (OKW Chełm), kandydat PiS.

Urodzony 24 VIII 1953 r. w Michalinowie. Absolwent Centrum Studiów Samorządu Terytorialnego i Rozwoju Lokalnego na Uniwersytecie Warszawskim. Członek Rady Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (1995–2005), jej przewodniczący i wiceprzewodniczący (1998–2005). Wiceprzewodniczący (od 1990) i przewodniczący (od 1994) Rady Gminy Zamość. Radny Sejmiku Województwa Lubelskiego (2002–05). Przewodniczący NSZZ RI „Solidarność”. Członek PiS. Senator IV i VI–VIII kadencji. W Senacie IX kadencji – przewodniczący Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi, członek Komisji Spraw Zagranicznych i Unii Europejskiej; członek Klubu Parlamentarnego PiS.

ZBIGNIEW CICHON

Okręg wyborczy nr 34 (OKW Tarnów), kandydat PiS.

Urodzony 21 XII 1952 r. w Częstochowie. Absolwent Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Aplikacje: sądowa, adwokacka i radcowska. Własna kancelaria adwokacka (od 1993). Obrońca w procesach politycznych okresu stanu wojennego, doradca „Solidarności”. Reprezentant pokrzywdzonych przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka (od 1997). Sędzia Trybunału Stanu (1997–2001, 2005–07). Bezpartyjny. Senator VII kadencji. W Senacie IX kadencji – zastępca przewodniczącego Komisji Ustawodawczej, członek Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji; członek Klubu Parlamentarnego PiS.

LESZEK CZARNOBAJ

Okręg wyborczy nr 67 (OKW Gdańsk), kandydat PO RP.
Urodzony 12 III 1956 r. w Kwidzynie. Absolwent Wydziału Technologii Drewna Akademii Rolniczej w Poznaniu oraz studiów podyplomowych na Wydziale Komunikacji i Marketingu Wyższej Szkoły Administracji i Biznesu w Gdyni. Zastępca burmistrza (1990–97) i burmistrz (1997–98) Kwidzyna. Starosta (1999–2006) i członek (2002) Rady Powiatu Kwidzyńskiego. Radny Sejmiku Województwa Pomorskiego (2006–11), wicemarszałek tego województwa (2006–10). Członek PO RP. Senator VIII kadencji. W Senacie IX kadencji – zastępca przewodniczącego Komisji Zdrowia, członek Komisji Budżetu i Finansów Publicznych; wiceprzewodniczący Klubu Senatorów PO.

JERZY CZERWIŃSKI

Okręg wyborczy nr 51 (OKW Opole), kandydat PiS.
Urodzony 19 VI 1960 r. w Niemodlinie. Absolwent Wydziału Matematyczno-Fizycznego Politechniki Śląskiej w Gliwicach oraz studiów podyplomowych w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Opolu i na Politechnice Śląskiej. Nauczyciel liceum ogólnokształcącego w Białej. Radny Rady Gminy Prudnik (1994–98), Rady Powiatu Prudnickiego (1998–2001) i Sejmiku Województwa Opolskiego (2006–14). Członek Ruchu Katolicko-Narodowego. Poseł IV kadencji. W Senacie IX kadencji – członek Komisji Budżetu i Finansów Publicznych, Komisji Ustawodawczej; członek Klubu Parlamentarnego PiS.

DOROTA CZUDOWSKA

Okręg wyborczy nr 3 (OKW Legnica), kandydatka PiS.
Urodzona 2 II 1953 r. w Żarach. Absolwentka Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej w Białymstoku; specjalizacje: II stopnia z chorób wewnętrznych, z chemioterapii i onkologii klinicznej. Dyrektor Ośrodka Diagnostyki Onkologicznej Społecznej Fundacji Solidarności (od 1992), lekarz poradni onkologicznej tego ośrodka. Radna Sejmiku Województwa Dolnośląskiego (2006–11). Członkini PiS. Senator IV i VIII kadencji. W Senacie IX kadencji – zastępczyni przewodniczącego Komisji Zdrowia, członkini Komisji Spraw Zagranicznych i Unii Europejskiej; członkini Klubu Parlamentarnego PiS.

WIESŁAW DOBKOWSKI

Okręg wyborczy nr 28 (OKW Piotrków Trybunalski), kandydat PiS.
Urodzony 2 I 1953 r. w Rzańniku Szlacheckim. Absolwent Wydziału Elektrycznego Politechniki Łódzkiej. Dyrektor Zakładu Robót Inżynieryjno-Budowlanych Kopalni Węgla Brunatnego „Bełchatów” w Rogowcu (od 2006). Radny Sejmiku Województwa Łódzkiego (2006–07). Członek PiS. Senator VII–VIII kadencji. W Senacie IX kadencji – zastępca przewodniczącego Komisji Infrastruktury, członek Komisji Gospodarki Narodowej i Innowacyjności; członek Klubu Parlamentarnego PiS.

JAN DOBRZYŃSKI

Okręg wyborczy nr 60 (OKW Białystok), kandydat PiS.
Urodzony 24 IX 1958 r. w Knyszynie. Absolwent Wydziału Ochrony Środowiska Wyższej Szkoły Ochrony Środowiska w Bydgoszczy. Prezes Zarządu Spółki „Supon” w Białymstoku (2011–15). Radny (1998–2006), członek zarządu (1998–2002) Rady Miasta Białegostoku. Wojewoda podlaski (2006–07). Członek PiS. Senator VII kadencji. W Senacie IX kadencji – zastępca przewodniczącego Komisji Spraw Zagranicznych i Unii Europejskiej, członek Komisji Obrony Narodowej; zastępca sekretarza Klubu Parlamentarnego PiS.

ROBERT DOWHAN

Okręg wyborczy nr 22 (OKW Zielona Góra), kandydat PO RP.
Urodzony 14 VII 1967 r. w Lubsku. Absolwent Akademii Wychowania Fizycznego w Poznaniu (Wydział Zamiejscowy w Gorzowie Wielkopolskim). Prezes zarządu spółki „Dowhan” (od 2003) i Zielonogórskiego Klubu Żużlowego Sportowa Spółka Akcyjna (od 2006). Radny Rady Miasta Zielonej Góry (2006–11). Członek PO RP. Senator VIII kadencji. W Senacie IX kadencji – członek Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą, Komisji Spraw Zagranicznych i Unii Europejskiej; sekretarz Senatu; sekretarz Klubu Senatorów PO.

JAROSŁAW DUDA

Okręg wyborczy nr 6 (OKW Wrocław), kandydat PO RP.
Urodzony 29 IV 1964 r. we Wrocławiu. Absolwent Wydziału Nauk Społecznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Wiceprezes Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w Warszawie (1999–2001). Wiceminister pracy i polityki społecznej, pełnomocnik rządu ds. osób niepełnosprawnych (od 2007). Radny Sejmiku Województwa Dolnośląskiego (1999–2004). Poseł IV–V kadencji, senator VII–VIII kadencji. Członek PO RP. W Senacie IX kadencji – przewodniczący Komisji Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej, członek Komisji Zdrowia; członek Klubu Senatorów PO.

JERZY FEDOROWICZ

Okręg wyborczy nr 32 (OKW Kraków II), kandydat PO RP.
Urodzony 29 X 1947 r. w Polanicy-Zdroju. Absolwent Wydziału Aktorskiego Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej im. Ludwika Solskiego w Krakowie. Aktor m.in. Starego Teatru w Krakowie (1971–89). Dyrektor Teatru Ludowego w Krakowie (1989–2012). Radny Rady Miasta Krakowa (1994–98) i Sejmiku Województwa Małopolskiego (1998–2005). Członek PO RP. Poseł V–VII kadencji. W Senacie IX kadencji – przewodniczący Komisji Kultury i Środków Przekazu, członek Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą; członek Klubu Senatorów PO.

PIOTR FLOREK

Okręg wyborczy nr 90 (OKW Poznań), kandydat PO RP.
Urodzony 18 VI 1954 r. w Romanowie Dolnym. Absolwent Wydziału Geodezji Górniczej Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie, Wydziału Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska Politechniki Poznańskiej oraz studiów podyplomowych na Wydziale Zarządzania i Marketingu Wyższej Szkoły Zarządzania i Marketingu w Warszawie. Współwłaściciel Przedsiębiorstwa Geodezyjnego „Geomap” w Koninie (1990–98), prezes spółki „Geomap” (1998–2006). Wojewoda wielkopolski (2007–15). Radny Sejmiku Województwa Wielkopolskiego (1998–2002) i Rady Miasta Konina (2006–07). Członek PO RP. W Senacie IX kadencji – członek Komisji Infrastruktury, Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej; członek Klubu Senatorów PO.

ROBERT GAWEŁ

Okręg wyborczy nr 92 (OKW Konin), kandydat PiS.
Urodzony 25 III 1964 r. w Gnieźnie. Absolwent Wydziału Historycznego Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu i studiów podyplomowych w Gnieźnieńskiej Wyższej Szkole Humanistyczno-Menedżerskiej „Milenium”. Nauczyciel Zespołu Szkół Ekonomiczno-Odzieżowych w Gnieźnie (1991–2014). Przewodniczący Rady Miasta Gniezna (2002–06), radny Rady Powiatu Gnieźnieńskiego (2006–15). Bezpartyjny. W Senacie IX kadencji – członek Komisji Infrastruktury, Komisji Nauki, Edukacji i Sportu; członek Klubu Parlamentarnego PiS.

ADAM GAWĘDA

Okręg wyborczy nr 72 (OKW Rybnik), kandydat PiS.
Urodzony 3 XI 1967 r. w Rydułtowach. Absolwent Politechniki Śląskiej w Gliwicach. Szttygar, nadszttygar, szef inwestycji w kopalni „Rydułtowy – Anna”, koordynator w Kompanii Węglowej Centrum Wydobywczym „Południe” w Rybniku (1994–2007). Radny (1998–2007) i wiceprzewodniczący (2002–06) Rady Powiatu Wodzisławskiego. Radny Sejmiku Województwa Śląskiego (2014–15). Członek PiS. Poseł VI kadencji. W Senacie IX kadencji – zastępca przewodniczącego Komisji Gospodarki Narodowej i Innowacyjności, członek Komisji Środowiska; członek Klubu Parlamentarnego PiS.

STANISŁAW GOGACZ

Okręg wyborczy nr 14 (OKW Lublin), kandydat PiS.
Urodzony 1 XI 1959 r. w Gniewoszowie. Absolwent Wydziału Prawa Kanonicznego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Doradca ds. społecznych w biurze poselskim Wojciecha Włodarczyka (1992–93). Pracownik Telekom Puchaczów SA, z siedzibą w Łęcznej, wchodzącej w skład grupy Netia (1995–97). Radny (2002–06) i wicemarszałek (2002–03, 2005–06) Sejmiku Województwa Lubelskiego. Członek PiS. Senator IV i VII–VIII kadencji. W Senacie IX kadencji – przewodniczący Komisji Ustawodawczej, członek Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą; członek Klubu Parlamentarnego PiS.

MIECZYŚLAW GOLBA

Okręg wyborczy nr 58 (OKW Krosno), kandydat PiS.

Urodzony 24 IV 1966 r. w Wiązownicy. Absolwent liceum ogólnokształcącego i zespołu szkół budowlanych w Jarosławiu. Właściciel gospodarstwa rolnego (od 1987). Kierownik firmy SARL BEST we Francji (1990–93). Właściciel Przedsiębiorstwa Przemysłowo-Handlowo-Usługowego „Golbalux”. Radny Rady Gminy Wiązownica (1998–2005). Zastępca wójta Wiązownicy (1998–99). Członek Solidarnej Polski. Poseł V–VIII kadencji. W Senacie IX kadencji – członek Komisji Gospodarki Narodowej i Innowacyjności, Komisji Regulaminowej, Etyki i Spraw Senatorskich; członek Klubu Parlamentarnego PiS.

ARKADIUSZ GRABOWSKI

Okręg wyborczy nr 76 (OKW Sosnowiec), kandydat PiS.

Urodzony 12 X 1974 r. w Dąbrowie Górniczej. Absolwent Wydziału Zarządzania Akademii Ekonomicznej w Katowicach oraz studiów podyplomowych na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Pracownik Fabryki Przewodów Energetycznych w Będzinie (1992–2005), Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Będzinie i Nakle Śląskim (2006–11). Dyrektor i zastępca dyrektora pionu w Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo-Kredytowej „Jowisz” w Czeladzi (2011–15). Radny Rady Powiatu Będzińskiego (2006–10) i Sejmiku Województwa Śląskiego (2014–15). Członek PiS. W Senacie IX kadencji – zastępca przewodniczącego Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej, członek Komisji Budżetu i Finansów Publicznych; sekretarz Senatu; członek Klubu Parlamentarnego PiS.

TOMASZ GRODZKI

Okręg wyborczy nr 97 (OKW Szczecin), kandydat PO RP.

Urodzony 13 V 1958 r. w Szczecinie. Absolwent Wydziału Lekarskiego Pomorskiej Akademii Medycznej w Szczecinie; specjalizacje: I stopnia z chirurgii ogólnej, II stopnia z chirurgii klatki piersiowej i z transplantologii klinicznej. Profesor nauk medycznych. Dyrektor Specjalistycznego Szpitala im. prof. Alfreda Sokołowskiego w Szczecinie-Zduńowie (od 1998), kierownik Kliniki Chirurgii Klatki Piersiowej i Transplantacji w Katedrze Chorób Klatki Piersiowej Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie (od 2003). Radny Rady Miasta Szczecina (2006–15). Członek PO RP. W Senacie IX kadencji – członek Komisji Spraw Zagranicznych i Unii Europejskiej, Komisji Zdrowia; członek Klubu Senatorów PO.

MACIEJ GRUBSKI

Okręg wyborczy nr 23 (OKW Łódź), kandydat PO RP.

Urodzony 20 VIII 1968 r. w Łodzi. Absolwent Wyższej Szkoły Kupieckiej w Łodzi. Pracownik socjalny Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi (1991–96, od 2001). Radny (1994–98, 2006–07) i przewodniczący (2006–07) Rady Miasta Łodzi. Członek PO RP. Senator VII–VIII kadencji. W Senacie IX kadencji – zastępca przewodniczącego Komisji Obrony Narodowej, członek Komisji Infrastruktury; członek Klubu Senatorów PO.

JAN HAMERSKI

Okręg wyborczy nr 36 (OKW Nowy Sącz), kandydat PiS.
Urodzony 15 IX 1951 r. w Szczawnicy. Absolwent Wydziału Filozoficzno-Historycznego Uniwersytetu Jagiellońskiego. Nauczyciel w Szczawnicy i Krościenku (1975–80). Pracownik Przedsiębiorstwa Usług Technicznych i Realizacji Budownictwa w Republice Federalnej Niemiec (1993–95). Dyrektor Centrum Kształcenia i Wychowania OHP (2007–08). Właściciel gospodarstwa rolnego. Burmistrz miasta i gminy Szczawnicy (1995–96), wicestarosta i starosta powiatu w Nowym Targu (1999–2006). Radny Rady Powiatu Nowotarskiego (1999–2006) i Sejmiku Województwa Małopolskiego (2006–15). Członek PiS. W Senacie IX kadencji – członek Komisji Infrastruktury, Komisji Kultury i Środków Przekazu; członek Klubu Parlamentarnego PiS.

JAN MARIA JACKOWSKI

Okręg wyborczy nr 39 (OKW Płock), kandydat PiS.
Urodzony 23 I 1958 r. w Olsztynie. Absolwent Wydziału Historycznego Uniwersytetu Warszawskiego, Studium Fotografii Naukowej i Technicznej na Wydziale Biologii tej uczelni oraz studiów podyplomowych w Wyższej Szkole Zarządzania i Przedsiębiorczości im. Leona Koźmińskiego w Warszawie. Publicysta, dziennikarz. Radny (2002–06) i przewodniczący (2004–05) Rady m.st. Warszawy. Członek Trybunału Stanu (2005–07). Poseł III kadencji, senator VIII kadencji. Bezpartyjny. W Senacie IX kadencji – zastępca przewodniczącego Komisji Kultury i Środków Przekazu, członek Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi; członek Klubu Parlamentarnego PiS.

ANDRZEJ KAMIŃSKI

Okręg wyborczy nr 78 (OKW Bielsko-Biała), kandydat PiS.
Urodzony 28 XI 1958 r. w Dankowicach. Absolwent Wydziału Maszyn Górniczych i Hutniczych Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie. Wizytator Kuratorium Oświaty w Katowicach (1991–98). Dyrektor Zespołu Obsługi Placówek Oświatowych w Czechowicach-Dziedzicach (od 1998). Radny Rady Powiatu Bielskiego (1990–98). Radny (1998–2014) i wiceprzewodniczący (2010–14) Sejmiku Województwa Śląskiego. Członek PiS. W Senacie IX kadencji – członek Komisji Nauki, Edukacji i Sportu, Komisji Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej; członek Klubu Parlamentarnego PiS.

WIESŁAW KILIAN

Okręg wyborczy nr 4 (OKW Wałbrzych), kandydat PO RP.
Urodzony 25 VII 1952 r. w Ząbkowicach Śląskich. Absolwent Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Wrocławskiego. Kierownik Rejonu Obsługi Mieszkańców Wrocław Stare Miasto (1984–98), kierownik działu w Urzędzie Miasta Wrocławia (2003–05, 2005–07). Radny Rady Miasta Wrocławia (1998–2002), członek Zarządu Miasta Wrocławia (2001–02). Poseł V–VI kadencji, senator VIII kadencji. Bezpartyjny. W Senacie IX kadencji – zastępca przewodniczącego Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi, członek Komisji Obrony Narodowej; członek Klubu Senatorów PO.

KAZIMIERZ KLEINA

Okręg wyborczy nr 62 (OKW Gdynia), kandydat PO RP.
Urodzony 21 II 1958 r. w Sierakowicach. Absolwent Wydziału Ekonomiki Transportu i Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Gdańskiego. Burmistrz Łeby (1990–93), wojewoda słupski (1993–96). Radny Sejmiku Województwa Pomorskiego (2002–05). Poseł V kadencji, senator IV i VII–VIII kadencji. Członek PO RP. W Senacie IX kadencji – zastępca przewodniczącego Komisji Budżetu i Finansów Publicznych, członek Komisji Gospodarki Narodowej i Innowacyjności; członek Klubu Senatorów PO.

BOGDAN KLICH

Okręg wyborczy nr 33 (OKW Kraków II), kandydat PO RP.
Urodzony 8 V 1960 r. w Krakowie. Absolwent Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej w Krakowie, Wydziału Filozoficzno-Historycznego Uniwersytetu Jagiellońskiego i studiów doktoranckich na tym wydziale. Szef Międzynarodowego Centrum Rozwoju Demokracji w Krakowie (1993–99). Doradca pełnomocnika rządu ds. negocjacji z Unią Europejską (1998–99). Wiceminister (1999–2000) i minister (2007–11) obrony narodowej. Członek PO RP. Poseł IV kadencji, senator VIII kadencji, poseł do Parlamentu Europejskiego VI kadencji. W Senacie IX kadencji – członek Komisji Obrony Narodowej, Komisji Spraw Zagranicznych i Unii Europejskiej; przewodniczący Klubu Senatorów PO.

ANDRZEJ KOBIAK

Okręg wyborczy nr 9 (OKW Bydgoszcz), kandydat PO RP.
Urodzony 14 VII 1951 r. w Bydgoszczy. Absolwent Wydziału Mechanicznego Akademii Techniczno-Rolniczej w Bydgoszczy. Dyrektor techniczny Pomorskich Zakładów Przemysłu Cukierniczego „Jutrzenka” w Bydgoszczy (1982–90). Dyrektor Zakładu Wytwarzania WYROBÓW Cukierniczych „Anna” w Śliwicach (1991–93). Przedsiębiorca, właściciel gospodarstwa rolnego. Radny Rady Miasta Bydgoszczy (1998–2002) i Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego (2006–11). Członek PO RP. Senator VIII kadencji. W Senacie IX kadencji – członek Komisji Kultury i Środków Przekazu; członek Klubu Senatorów PO.

STANISŁAW KOGUT

Okręg wyborczy nr 37 (OKW Nowy Sącz), kandydat PiS.
Urodzony 29 X 1953 r. w Białce Niżnej. Absolwent średniego studium zawodowego o profilu mechanicznym. Pracownik Polskich Kolei Państwowych (od 1974). Prezes zarządu Izby Gospodarczej Transportu Lądowego. Działacz związkowy. Radny Rady Gminy Grybów (1990–98), radny (1998–2005) i wiceprzewodniczący (od 2002) Sejmiku Województwa Małopolskiego. Senator VI–VIII kadencji. Członek PiS. W Senacie IX kadencji – przewodniczący Komisji Infrastruktury, członek Komisji Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej; członek prezydium Klubu Parlamentarnego PiS.

WŁADYSŁAW KOMARNICKI

Okręg wyborczy nr 21 (OKW Zielona Góra), kandydat PO RP.
Urodzony 13 VII 1945 r. w Wysocku Niżnym na Ukrainie. Absolwent Wydziału Humanistycznego Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Kielcach. Przewodniczący rady nadzorczej Przedsiębiorstwa Budowlano-Usługowego Interbud-West sp. z o.o. w Gorzowie Wielkopolskim (od 2005). Właściciel firmy „Władkom. Władysław Komarnicki” (od 2009). Wiceprzewodniczący Sejmiku Województwa Lubuskiego (2014–15). Członek PO RP. W Senacie IX kadencji – członek Komisji Gospodarki Narodowej i Innowacyjności, Komisji Nauki, Edukacji i Sportu; członek Klubu Senatorów PO.

TADEUSZ KOPEC

Okręg wyborczy nr 79 (OKW Bielsko-Biała), kandydat PO RP.
Urodzony 24 VIII 1960 r. w Pierścju. Absolwent Wydziału Górniczego Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie oraz studiów podyplomowych w Wyższej Szkole Bankowości i Finansów w Katowicach. Radny Rady Powiatu Cieszyńskiego (1998–2005), wicestarosta tego powiatu (1999–2005). Członek PO RP. Poseł V–VI kadencji, senator VIII kadencji. W Senacie IX kadencji – członek Komisji Infrastruktury, Komisji Obrony Narodowej; członek Klubu Parlamentarnego PiS.

MAŁGORZATA KOPICZKO

Okręg wyborczy nr 87 (OKW Olsztyn), kandydatka PiS.
Urodzona 18 I 1967 r. w Elku. Absolwentka Wydziału Pedagogiki i Psychologii Filii Uniwersytetu Warszawskiego w Białymstoku oraz studiów podyplomowych w Instytucie Filologii Polskiej Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Olsztynie i w Instytucie Badań Edukacyjnych Ministerstwa Edukacji Narodowej w Warszawie. Nauczycielka szkoły podstawowej (1988–93), dyrektor Zespołu Szkół Samorządowych w Chełtach (1993–2007) i Szkoły Podstawowej nr 2 w Elku (2007–15). Członkini Zarządu Powiatu Elckiego (2010–15). Bezpartyjna. W Senacie IX kadencji – członkini Komisji Nauki, Edukacji i Sportu, Komisji Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej; członkini Klubu Parlamentarnego PiS.

WALDEMAR KRASKA

Okręg wyborczy nr 48 (OKW Siedlce), kandydat PiS.
Urodzony 4 IX 1963 r. w Sokołowie Podlaskim. Absolwent Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej w Białymstoku; specjalizacja II stopnia z chirurgii ogólnej. Kierownik Oddziału Pomocy Doraźnej (1997–2001), zastępca ordynatora Oddziału Chirurgii Ogólnej (od 2004) Samodzielnego Publicznego Zespołu Opieki Zdrowotnej w Sokołowie Podlaskim. Koordynator medyczny w RM-Meditrans Stacji Pogotowia Ratunkowego w Sokołowie Podlaskim, zastępca dyrektora ds. leczenia (od 2005). Radny Rady Powiatu Sokołowskiego (1998–2005). Członek PiS. Senator VI–VIII kadencji. W Senacie IX kadencji – przewodniczący Komisji Zdrowia, członek Komisji Spraw Zagranicznych i Unii Europejskiej; członek Klubu Parlamentarnego PiS.

JAN FILIP LIBICKI

Okręg wyborczy nr 89 (OKW Piła), kandydat PO RP.
Urodzony 17 I 1971 r. w Poznaniu. Absolwent Wydziału Historycznego Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Doradca prezesa w zakładzie pracy chronionej „Edica” (1997–2005) i prezesa Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (1999–2002). Radny Rady Miasta Poznania (2002–05). Poseł IV–V kadencji, senator VIII kadencji. Bezpartyjny. W Senacie IX kadencji – członek Komisji Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej, Komisji Ustawodawczej; członek Klubu Senatorów PO.

MACIEJ ŁUCZAK

Okręg wyborczy nr 26 (OKW Sieradz), kandydat PiS.
Urodzony 3 I 1967 r. w Łodzi. Absolwent Wydziału Melioracji i Inżynierii Środowiska Akademii Rolniczej we Wrocławiu. Geodeta w Ośrodku Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej Urzędu Wojewódzkiego w Pabianicach (1993–99). Dyrektor Gospodarstwa Pomocniczego przy Starostwie Powiatowym w Pabianicach (2000–10). Właściciel gospodarstwa rolnego. Radny Rady Powiatu Pabianickiego (2014). Zastępca prezydenta Pabianic (2015). Członek PiS. W Senacie IX kadencji – zastępca przewodniczącego Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą, członek Komisji Środowiska; członek Klubu Parlamentarnego PiS.

JÓZEF ŁYCZAK

Okręg wyborczy nr 13 (OKW Toruń), kandydat PiS.
Urodzony 2 I 1952 r. w Kalinowcu. Absolwent Wydziału Zootechnicznego Akademii Rolniczo-Technicznej w Olsztynie. Zastępca dyrektora handlowego Przedsiębiorstwa Obrotu Zwierzętami Hodowanymi we Włocławku (1979–91). Właściciel gospodarstwa rolnego (od 1991). Radny (1998–2004) i członek zarządu (2008–15) Rady Powiatu Aleksandrowskiego. Członek PiS. Senator VI kadencji. W Senacie IX kadencji – członek Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Komisji Zdrowia; członek Klubu Parlamentarnego PiS.

RYSZARD MAJER

Okręg wyborczy nr 68 (OKW Częstochowa), kandydat PiS.
Urodzony 4 VIII 1971 r. w Częstochowie. Absolwent Wydziału Humanistycznego Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Częstochowie i studiów podyplomowych na Uniwersytecie Łódzkim. Doktor nauk politycznych. Dziennikarz (1993–97). Szef Oddziału Zamiejscowego Wydziału Polityki Społecznej Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Częstochowie (1999–2004). Dyrektor Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych w Częstochowie (2004–06) i Śląskiego Centrum Zdrowia Publicznego w Katowicach (2006–09). Wykładowca Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie (od 2009). Pracownik Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie (2010–15). Radny (2006–09, 2014–15) i wiceprzewodniczący (2006–09) Sejmiku Województwa Śląskiego. Radny Rady Miasta Częstochowy (2010–14). Pierwszy zastępca prezydenta Częstochowy (2009–10). Członek PiS. W Senacie IX kadencji – zastępca przewodniczącego Komisji Spraw Zagranicznych i Unii Europejskiej, członek Komisji Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej; członek Klubu Parlamentarnego PiS.

ROBERT MAMAŁÓW

Okręg wyborczy nr 46 (OKW Siedlce), kandydat PiS.
Urodzony 19 XII 1957 r. w Kętrzynie. Absolwent średniego studium zawodowego o profilu ogólnobudowlanym. Działacz NSZZ „Solidarność”, internowany po wprowadzeniu stanu wojennego, skazany na 2 lata pozbawienia wolności. Właściciel firmy usługowej (od 1983). Inicjator powstania i wiceprezes (1999–2007) Ostrołęckiego Forum Gospodarczego. Członek PiS. Senator VIII kadencji. W Senacie IX kadencji – zastępca przewodniczącego Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji, członek Komisji Spraw Zagranicznych i Unii Europejskiej; członek Klubu Parlamentarnego PiS.

MAREK MARTYNOWSKI

Okręg wyborczy nr 38 (OKW Płock), kandydat PiS.
Urodzony 2 VIII 1970 r. w Płocku. Absolwent Wydziału Ekonomicznego Politechniki Radomskiej. Specjalista w Oddziale Banku Pekao SA w Płocku (1994–2002), główny specjalista w Kancelarii Prezydenta RP (2008–10). Radny Sejmiku Województwa Mazowieckiego (2006–11). Wicewojewoda mazowiecki (2007). Członek PiS. Senator VIII kadencji. W Senacie IX kadencji – członek Komisji Regulaminowej, Etyki i Spraw Senatorskich, Komisji Ustawodawczej; wiceprzewodniczący Klubu Parlamentarnego PiS.

ŁUKASZ MIKOŁAJCZYK

Okręg wyborczy nr 95 (OKW Kalisz), kandydat PiS.
Urodzony 12 VIII 1977 r. w Ostrowie Wielkopolskim. Absolwent Wydziału Elektrotechniki i Automatyki Politechniki Opolskiej oraz studiów podyplomowych: w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Częstochowie, Wyższej Szkole Bankowej w Poznaniu i Gnieźnieńskiej Wyższej Szkole Humanistyczno-Menedżerskiej „Milenium”. Nauczyciel matematyki i informatyki w szkołach w Ostrowie Wielkopolskim (1999–2007), dyrektor szkoły podstawowej nr 9 w tym mieście (2007–15). Radny Rady Powiatu Ostrowskiego (2010–15). Członek PiS. W Senacie IX kadencji – członek Komisji Nauki, Edukacji i Sportu, Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji; sekretarz Senatu; członek Klubu Parlamentarnego PiS.

ANDRZEJ MIODUSZEWSKI

Okręg wyborczy nr 12 (OKW Toruń), kandydat PiS.
Urodzony 26 IX 1955 r. w Grudziądzu. Absolwent studiów licencjackich na Wydziale Politologii Wyższej Szkoły Demokracji w Grudziądzu. Kierownik w Rzemieślniczym Domu Towarowym w Gdańsku (1982–1990). Działalność gospodarcza (1989–2015). Radny Rady Miasta Grudziądza (2014–15). Członek PiS. W Senacie IX kadencji – członek Komisji Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej, Komisji Zdrowia; członek Klubu Parlamentarnego PiS.

ANDRZEJ MISIOŁEK

Okręg wyborczy nr 80 (OKW Katowice), kandydat PO RP.

Urodzony 30 XI 1961 r. w Namysławie. Absolwent Wydziału Matematyki, Fizyki i Chemii Uniwersytetu Śląskiego. Doktor chemii, doktor habilitowany nauk humanistycznych. Wykładowca m.in. Górnośląskiej Wyższej Szkoły Handlowej im. Wojciecha Korfanteo w Katowicach (od 2005) i Wyższej Szkoły Zarządzania Ochroną Pracy w Katowicach (od 2005). Autor kilku książek i kilkudziesięciu publikacji naukowych. Członek PO RP. Senator VII–VIII kadencji. W Senacie IX kadencji – członek Komisji Regulaminowej, Etyki i Spraw Senatorskich; członek Klubu Senatorów PO.

KRZYSZTOF MRÓZ

Okręg wyborczy nr 2 (OKW Legnica), kandydat PiS.

Urodzony się 8 V 1977 r. w Jeleniej Górze. Absolwent Wydziału Gospodarki Regionalnej i Turystyki Akademii Ekonomicznej im. Oskara Langego we Wrocławiu. Dyrektor Biur poselskich: Adama Lipińskiego (2004–05, 2007–15) i Tadeusza Lewandowskiego (2005–07). Asystent posła do Parlamentu Europejskiego Dawida Jackiewicza (2014–15). Radny Rady Miasta Jeleniej Góry (2006–15). Członek PiS. W Senacie IX kadencji – zastępca przewodniczącego Komisji Budżetu i Finansów Publicznych, członek Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej; członek Klubu Parlamentarnego PiS.

GRZEGORZ NAPIERAŁSKI

Okręg wyborczy nr 98 (OKW Szczecin), kandydat PO RP.

Urodzony 18 III 1974 r. w Szczecinie. Absolwent Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Szczecińskiego. Sekretarz wojewódzkiego biura parlamentarno-samorządowego SLD (1999–2001). Doradca wojewody zachodniopomorskiego (2002–04). Członek Rady Bezpieczeństwa Narodowego (2010–11). Radny Rady Miasta Szczecina (2002–04). Poseł IV–VII kadencji. W Senacie IX kadencji – członek Komisji Gospodarki Narodowej i Innowacyjności, Komisji Spraw Zagranicznych i Unii Europejskiej; niezrzeszony.

JAROSŁAW OBREMSKI

Okręg wyborczy nr 8 (OKW Wrocław), kandydat Komitetu Wyborczego Wyborców Obremski – niezależny Senator z Wrocławia.

Urodzony 14 VI 1962 r. we Wrocławiu. Absolwent Wydziału Matematyki, Fizyki i Chemii Uniwersytetu Wrocławskiego. Asystent w Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu (1987–90). Radny (1990–2001) i przewodniczący (1998–2001) Rady Miasta Wrocławia. Członek Zarządu Miasta Wrocławia (1990–98). Delegat do Sejmiku Województwa Wrocławskiego (1994–98). Wiceprezydent Wrocławia (2001–11). Bezpartyjny. Senator VIII kadencji. W Senacie IX kadencji – zastępca przewodniczącego Komisji Spraw Zagranicznych i Unii Europejskiej, członek Komisji Kultury i Środków Przekazu; członek Koła Senatorów Niezależnych.

BOGUSŁAWA ORZECHOWSKA

Okręg wyborczy nr 85 (OKW Elbląg), kandydatka PiS.
Urodzona 1 II 1957 r. w Biesalu. Absolwentka Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej w Białymstoku; specjalizacja II stopnia z pediatrii. Właścicielka i lekarz gabinetu pediatrii i medycyny sportowej (od 1999). Współwłaścicielka Samodzielnego Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Miłomłynie (od 2001). Radna Rady Powiatu Ostródzkiego (2010–14). Członkini PiS. W Senacie IX kadencji – zastępczyni przewodniczącego Komisji Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej, członkini Komisji Zdrowia; członkini Klubu Parlamentarnego PiS.

ANDRZEJ PAJĄK

Okręg wyborczy nr 30 (OKW Kraków I), kandydat PiS.
Urodzony 6 IX 1955 r. w Zawoi. Absolwent Wydziału Metalurgicznego Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie. Wójt gminy Zawoja (1990–98). Radny Rady Powiatu Suskiego (1998–2011), starosta tego powiatu (1999–2011). Członek PiS. Poseł VI kadencji, senator VIII kadencji. W Senacie IX kadencji – zastępca przewodniczącego Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej, członek Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą; członek Klubu Parlamentarnego PiS.

MARIA PAŃCZYK-POZDZIEJ

Okręg wyborczy nr 71 (OKW Gliwice), kandydatka PO RP.
Urodzona 10 VII 1942 r. w Tarnowskich Górach. Absolwentka Wydziału Filologiczno-Historycznego Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Opolu. Dziennikarka Radia Katowice, propagatorka kultury śląskiej i śląskiego języka gwarowego, inicjatorka konkursu „Po naszymu, czyli po śląsku”. Radna Sejmiku Województwa Śląskiego (2002–05). Bezpartyjna. Wicemarszałek Senatu VIII kadencji, senator VI–VII kadencji. W Senacie IX kadencji – członkini Komisji Kultury i Środków Przekazu, Komisji Regulaminowej, Etyki i Spraw Senatorskich; wiceprzewodnicząca Klubu Senatorów PO.

BOHDAN PASZKOWSKI

(mandat wygasł 9 XII 2015 r.)
Okręg wyborczy nr 59 (OKW Białystok), kandydat PiS.
Urodzony 31 I 1965 r. w Białymstoku. Absolwent Wydziału Prawa Filii Uniwersytetu Warszawskiego w Białymstoku. Aplikacje sądowa i radcowska. Sekretarz Urzędu Miejskiego w Białymstoku (1994–2007). Wojewoda podlaski (2007, od 2015). Członek PiS. Senator VII–VIII kadencji. W Senacie IX kadencji (do 9 XII 2015 r.) – przewodniczący Komisji Ustawodawczej, członek Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji; członek Klubu Parlamentarnego PiS.

GRZEGORZ PECZKIS

Okręg wyborczy nr 53 (OKW Opole), kandydat PiS.

Urodzony 8 X 1976 r. w Kędzierzynie-Koźlu. Absolwent Wydziału Inżynierii Środowiska i Energetyki Politechniki Śląskiej w Gliwicach oraz studiów podyplomowych i studium pedagogicznego dla nauczycieli akademickich na tej uczelni. Doktor nauk technicznych. Nauczyciel akademicki, adiunkt w Instytucie Maszyn i Urządzeń Energetycznych Politechniki Śląskiej w Gliwicach (od 2001). Konstruktor maszyn i urządzeń. Autor i współautor nowatorskich rozwiązań, współautor publikacji naukowych. Radny Rady Miasta Kędzierzyna-Koźla (2010–15). Członek PiS. W Senacie IX kadencji – członek Komisji Gospodarki Narodowej i Innowacyjności, Komisji Infrastruktury; członek Klubu Parlamentarnego PiS.

MAREK PĘK

Okręg wyborczy nr 31 (OKW Kraków II), kandydat PiS.

Urodzony 8 VIII 1975 r. w Rzeszowie. Absolwent Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego i studiów podyplomowych na tej uczelni. Asystent prawni posłów do Parlamentu Europejskiego (2004–09). Właściciel firmy „Doradztwo Prawne Marek Pęk” (2010–14). Współpracownik kancelarii notarialnej w Krakowie (2009–15). Bezpartyjny. W Senacie IX kadencji – członek Komisji Spraw Zagranicznych i Unii Europejskiej, Komisji Ustawodawczej; sekretarz Senatu; członek Klubu Parlamentarnego PiS.

WOJCIECH PIECHA

Okręg wyborczy nr 73 (OKW Rybnik), kandydat PiS.

Urodzony 13 II 1958 r. w Rybniku. Absolwent Wydziału Górniczego Politechniki Śląskiej w Gliwicach i studiów podyplomowych w Głównym Instytucie Górnictwa w Katowicach. Pracownik Kopalni Węgla Kamiennego „Jankowice” w Rybniku (1985–2007, 2012–15), emeryt. Radny Rady Miasta Rybnika (2007–15). Członek PiS. W Senacie IX kadencji – członek Komisji Gospodarki Narodowej i Innowacyjności, Komisji Ustawodawczej; członek Klubu Parlamentarnego PiS.

LESZEK PIECHOTA

Okręg wyborczy nr 74 (OKW Katowice), kandydat PO RP.

Urodzony 20 IX 1958 r. w Katowicach. Absolwent Wydziału Elektrycznego Politechniki Śląskiej w Gliwicach. Pracownik kopalni węgla kamiennego: „Murcki” w Katowicach (1984–1991), „Śląsk” w Rudzie Śląskiej (1999–2005), „Staszic” w Katowicach (2006–08). Radny Rady Miasta Katowic (2006–08), wiceprezydent tego miasta (2008–10). Członek PO RP. Senator VII–VIII kadencji. W Senacie IX kadencji – członek Komisji Regulaminowej, Etyki i Spraw Senatorskich; członek Klubu Senatorów PO.

ALEKSANDER POCIĘJ

Okręg wyborczy nr 45 (OKW Warszawa I), kandydat PO RP.

Urodzony 7 II 1965 r. w Warszawie. Absolwent Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego i studiów podyplomowych na Université de Paris Ouest Nanterre. Adwokat i partner zarządzający w Kancelarii Adwokackiej Pocięj, Dubois i Wspólnicy (1996–2011). Bezpartyjny. Senator VIII kadencji. W Senacie IX kadencji – zastępca przewodniczącego Komisji Ustawodawczej, członek Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji; członek Klubu Senatorów PO.

MARIAN POŚLEDNIK

Okręg wyborczy nr 94 (OKW Kalisz), kandydat PO RP.

Urodzony 2 VIII 1959 r. w Pasierbach. Absolwent Wydziału Rolniczego Akademii Rolniczej we Wrocławiu. Przewodniczący Międzygminnego Związku Turystycznego „Wielkopolska Gościńska” (od 2002). Radny (1990–2002) i przewodniczący (2001–02) Rady Gminy Pępowo, wójt tej gminy (1990–98). Radny Sejmiku Województwa Wielkopolskiego (2002–11). Członek PO RP. Poseł III kadencji, senator VIII kadencji. W Senacie IX kadencji – członek Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Komisji Środowiska; członek Klubu Senatorów PO.

MICHAŁ POTOCZNY

Okręg wyborczy nr 77 (OKW Sosnowiec), kandydat PiS.

Urodzony 6 XII 1959 r. w Mysłowicach. Absolwent Wydziału Metalurgicznego Politechniki Śląskiej w Gliwicach i studiów podyplomowych na Wydziale Zarządzania Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie. Licencjonowany zarządca nieruchomości. Działalność gospodarcza w dziedzinie doradztwa technicznego, projektowania komputerowego i zarządzania nieruchomościami (2010–14). Przewodniczący Rady Miasta Sosnowca (2014–15). Członek PiS. W Senacie IX kadencji – członek Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą, Komisji Spraw Zagranicznych i Unii Europejskiej; członek Klubu Parlamentarnego PiS.

KRYSTIAN PROBIĘRZ

Okręg wyborczy nr 70 (OKW Gliwice), kandydat PiS.

Urodzony 24 XII 1950 r. w Chorzowie. Absolwent Wydziału Geologiczno-Poszukiwawczego Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie. Profesor nauk technicznych. Nauczyciel akademicki (od 1975), profesor zwyczajny (od 2006), kierownik Zakładu Geologii Złóż Węgla i Gospodarki Surowcami Mineralnymi, prodziekan (1990–93, 1996–2002) i dziekan (2002–08) Wydziału Górnictwa i Geologii, dyrektor Instytutu Geologii Stosowanej (2006–13) Politechniki Śląskiej w Gliwicach. Profesor Instytutu Chemicznej Przeróbki Węgla w Zabrze (2009–14). Członek wielu rad naukowych. Wykładowca uczelni zagranicznych. Autor licznych publikacji, książek naukowych i popularyzatorskich. Bezpartyjny. W Senacie IX kadencji – członek Komisji Gospodarki Narodowej i Innowacyjności, Komisji Środowiska; członek Klubu Parlamentarnego PiS.

ZDZISŁAW PUPA

Okręg wyborczy nr 55 (OKW Rzeszów), kandydat PiS.
Urodzony 11 IV 1960 r. w Górze Ropczyckiej. Absolwent Wydziału Ogólnorolnego Akademii Rolniczej im. Hugona Kołłątaja w Krakowie. Pracownik (1992–97), zastępca dyrektora (2006–07) oddziału terenowego Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa w Rzeszowie. Pracownik Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie i Urzędu Miejskiego w Dębicy. Radny Sejmiku Województwa Podkarpackiego (2002–07). Członek PiS. Poseł III kadencji, senator VII–VIII kadencji. W Senacie IX kadencji – przewodniczący Komisji Środowiska, członek Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi; członek Klubu Parlamentarnego PiS.

KONSTANTY RADZIWIŁŁ

Okręg wyborczy nr 41 (OKW Warszawa II), kandydat PiS.
Urodzony 9 I 1958 r. we Wrocławiu. Absolwent I Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej w Warszawie i studiów podyplomowych: w Centrum Medycznym Kształcenia Podyplomowego, na Wydziale Nauk Ekonomicznych Uniwersytetu Warszawskiego oraz w Instytucie Ekologii i Bioetyki Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Specjalizacje z medycyny rodzinnej i medycyny ogólnej. Doktor nauk medycznych. Właściciel i lekarz Przychodni Medycyny Rodzinnej w Warszawie (od 1996). Wykładowca Wyższej Szkoły Przymierza Rodzin w Warszawie (2001–08) i Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego (od 2005). Ekspert Centrum Systemów Informatycznych Ochrony Zdrowia w Warszawie (2010–15). Minister zdrowia (od 2015). Prezes (2001–10) i sekretarz (od 2014) Naczelnej Rady Lekarskiej, wiceprezes Okręgowej Rady Lekarskiej w Warszawie (od 2013). Bezpartyjny. W Senacie IX kadencji – członek Komisji Regulaminowej, Etyki i Spraw Senatorskich; członek Klubu Parlamentarnego PiS.

MAREK ROCKI

Okręg wyborczy nr 43 (OKW Warszawa I), kandydat PO RP.
Urodzony 14 V 1953 r. w Warszawie. Absolwent Wydziału Finansów i Statystyki Szkoły Głównej Planowania i Statystyki w Warszawie. Wykładowca akademicki, pracownik naukowy Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie (od 1981), m.in. jej rektor (1999–2005), dziekan Kolegium Analiz Ekonomicznych (2005–11). Profesor nadzwyczajny w Instytucie Ekonometrii. Przewodniczący Konferencji Rektorów Uczelni Ekonomicznych (2002–05) i Rady Służby Cywilnej (2005–06). Członek PO RP. Senator VI–VIII kadencji. W Senacie IX kadencji – przewodniczący Komisji Spraw Zagranicznych i Unii Europejskiej; członek Klubu Senatorów PO.

TADEUSZ ROMAŃCZUK

Okręg wyborczy nr 61 (OKW Białystok), kandydat PiS.
Urodzony 28 II 1957 r. w Bielsku Podlaskim. Absolwent Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Białymstoku. Pracownik Miejskich Zakładów Komunikacyjnych (1980–85). Właściciel gospodarstwa rolnego (1985–98). Prezes zarządu Spółdzielni Mleczarskiej „Mlekovita” Spółka z o.o. (od 1999). Radny Rady Miasta Brańska (1990–92), przewodniczący Rady Gminy Brańsk (1994–98). Członek PiS. W Senacie IX kadencji – zastępca przewodniczącego Komisji Budżetu i Finansów Publicznych, członek Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi; członek Klubu Parlamentarnego PiS.

JADWIGA ROTNICKA

Okręg wyborczy nr 91 (OKW Poznań), kandydatka PO RP.
Urodzona 20 XI 1943 r. w Lubochni. Absolwentka Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Wykładowca tej uczelni (1966–2014). Doktor habilitowany w dziedzinie geografii fizycznej. Dyrektor III Oddziału Centrum Regionalnego Oddziału Detalicznego PKO BP w Poznaniu (1997–2004). Przewodnicząca (1990–98), radna (1999–2007) Rady Miasta Poznania. Członkini PO RP. Senator VII–VIII kadencji. W Senacie IX kadencji – zastępczyni przewodniczącego Komisji Środowiska, członkini Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej; członkini Klubu Senatorów PO.

JAN RULEWSKI

Okręg wyborczy nr 10 (OKW Bydgoszcz), kandydat PO RP.
Urodzony 18 IV 1944 r. w Bydgoszczy. Absolwent Wydziału Mechanicznego Akademii Techniczno-Rolniczej im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich w Bydgoszczy. Więzień polityczny (1966–69), działacz NSZZ „Solidarność”, internowany w stanie wojennym, w 1982 r. aresztowany i zwolniony w 1984 r. Bezpartyjny. Poseł I–III kadencji, senator VII–VIII kadencji. W Senacie IX kadencji – zastępca przewodniczącego Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji; członek Klubu Senatorów PO.

JAROSŁAW RUSIECKI

Okręg wyborczy nr 82 (OKW Kielce), kandydat PiS.
Urodzony 20 VII 1961 r. w Nieskurzowie Starym. Absolwent Wydziału Nauk Społecznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego i studiów doktoranckich na tym wydziale. Wykładowca Wyższej Szkoły Biznesu i Przedsiębiorczości w Ostrowcu Świętokrzyskim (1997–2005). Członek Rady Programowej TVP (2006–10). Wiceprzewodniczący Rady Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego (1998–2002). Członek Rady Powiatu Ostrowieckiego (2002–05). Członek PiS. Poseł V–VII kadencji, senator VIII kadencji. W Senacie IX kadencji – przewodniczący Komisji Obrony Narodowej, członek Komisji Kultury i Środków Przekazu; członek Klubu Parlamentarnego PiS.

SŁAWOMIR RYBICKI

Okręg wyborczy nr 64 (OKW Gdynia), kandydat PO RP.
Urodzony 23 VI 1960 r. w Gdańsku. Absolwent Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego. Działacz opozycji demokratycznej. Sekretarz przewodniczącego NSZZ „Solidarność” Lecha Wałęsy (1980–81). Dyrektor gabinetów Macieja Płażyńskiego: wojewody gdańskiego (1990–96) i marszałka Sejmu (1997–2001). Minister – sekretarz stanu w Kancelarii Prezydenta RP (2012–15), zastępca szefa Kancelarii Prezydenta RP (2013–15). Członek PO RP. Poseł IV–VII kadencji. W Senacie IX kadencji – przewodniczący Komisji Regulaminowej, Etyki i Spraw Senatorskich, członek Komisji Obrony Narodowej; członek Klubu Senatorów PO.

CZESŁAW RYSZKA

Okręg wyborczy nr 75 (OKW Katowice), kandydat PiS.

Urodzony 3 VII 1946 r. w Łędzinach-Goławcu. Absolwent wydziałów: Teologicznego i Humanistycznego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Redaktor tygodnika „Gość Niedzielny” w Katowicach (1976–82) i tygodnika „Niedziela” (1993–2013), kierownik działu religijnego tygodnika „Katolik” (1983–93). Autor m.in. książek o tematyce społeczno-religijnej, monografii Jana Pawła II. Członek PiS. Poseł III kadencji, senator VI–VIII kadencji. W Senacie IX kadencji – zastępca przewodniczącego Komisji Kultury i Środków Przekazu, członek Komisji Środowiska; członek Klubu Parlamentarnego PiS.

JANINA SAGATOWSKA

Okręg wyborczy nr 54 (OKW Rzeszów), kandydatka PiS.

Urodzona 16 V 1950 r. w Leżajsku. Absolwentka Wydziału Prawa Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Aplikacja radcowska. Radca prawny w Kombinacie Przemysłowym Huta „Stalowa Wola” (1972–90). Dyrektor Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego w Tarnobrzegu (2006–10). Wicewojewoda (1990–91) i wojewoda tarnobrzegi (1991–94). Radna Rady Miasta Stalowej Woli (2006–10) i Sejmiku Województwa Podkarpackiego (2010–11). Członkini PiS. Senator IV–V i VIII kadencji. W Senacie IX kadencji – przewodnicząca Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą, członkini Komisji Budżetu i Finansów Publicznych; członkini Klubu Parlamentarnego PiS.

MICHAŁ SEWERYŃSKI

Okręg wyborczy nr 27 (OKW Sieradz), kandydat PiS.

Urodzony 1 VII 1939 r. w Łodzi. Absolwent Wydziału Prawa Uniwersytetu Łódzkiego; profesor zwyczajny. Aplikacja prokuratorska. Wykładowca (od 1970), rektor (1990–96) Uniwersytetu Łódzkiego. Profesor Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach (od 1997). Przewodniczący Konferencji Rektorów Uniwersytetów Polskich (1990–96). Minister edukacji narodowej (2005–06), minister nauki i szkolnictwa wyższego (2006–07). Członek Rady Legislacyjnej przy Prezesie Rady Ministrów, przewodniczący rządowej Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Pracy (2003–06). Autor licznych publikacji naukowych. Bezpartyjny. Senator VIII kadencji. W Senacie IX kadencji – przewodniczący Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji, członek Komisji Nauki, Edukacji i Sportu; członek Klubu Parlamentarnego PiS.

KRZYSZTOF SŁOŃ

Okręg wyborczy nr 83 (OKW Kielce), kandydat PiS.

Urodzony 12 X 1964 r. w Kielcach. Absolwent Wydziału Budownictwa Lądowego Politechniki Świętokrzyskiej. Kierownik Domu Pomocy Społecznej w Kielcach (1991–2007). Dyrektor Oddziału Świętokrzyskiego Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w Kielcach (2007–11). Radny (1998–2010), wiceprzewodniczący (2002–06) i przewodniczący (2006–10) Rady Miasta Kielc. Radny Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego (2010–11). Członek PiS. Senator VIII kadencji. W Senacie IX kadencji – zastępca przewodniczącego Komisji Regulaminowej, Etyki i Spraw Senatorskich, członek Komisji Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej; członek Klubu Parlamentarnego PiS.

WALDEMAR SŁUGOCKI

Okręg wyborczy nr 20 (OKW Zielona Góra), kandydat PO RP.
Urodzony 9 IX 1971 r. w Sulechowie. Absolwent Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz studiów podyplomowych w Kolegium Zarządzania i Finansów Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie. Doktor habilitowany nauk społecznych. Nauczyciel akademicki, profesor nadzwyczajny na Uniwersytecie Zielonogórskim (od 2003). Wiceminister rozwoju regionalnego (2010–11) oraz infrastruktury i rozwoju (2015). Zastępca burmistrza Żagania (2007–08). Członek PO RP. Poseł VII kadencji. W Senacie IX kadencji – zastępca przewodniczącego Komisji Spraw Zagranicznych i Unii Europejskiej, członek Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej; sekretarz Senatu; członek Klubu Senatorów PO.

ANDRZEJ STANISŁAWEK

Okręg wyborczy nr 16 (OKW Lublin), kandydat PiS.
Urodzony 18 IX 1954 r. w Opolu Lubelskim. Absolwent Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej w Lublinie; specjalizacja II stopnia z chirurgii onkologicznej. Doktor habilitowany nauk medycznych. Kierownik Oddziału Chirurgii Onkologicznej Centrum Onkologii Ziemi Lubelskiej w Lublinie. Wykładowca Uniwersytetu Medycznego w Lublinie, prodziekan Wydziału Pielęgniarstwa i Nauk o Zdrowiu (od 2012), kierownik Katedry Onkologii i Środowiskowej Opieki Zdrowotnej (od 2004). Członek Polski Razem Zjednoczonej Prawicy. W Senacie IX kadencji – przewodniczący Komisji Gospodarki Narodowej i Innowacyjności, członek Komisji Zdrowia; członek Klubu Parlamentarnego PiS.

LIDIA STAROŃ

Okręg wyborczy nr 86 (OKW Olsztyn), kandydatka Komitetu Wyborczego Wyborców Lidia Staroń – Zawsze po stronie ludzi.
Urodzona 7 VI 1960 r. w Morażu. Absolwentka Wydziału Budownictwa Lądowego Akademii Rolniczo-Technicznej w Olsztynie. Przedsiębiorca. Organizatorka ogólnopolskich akcji społecznych. Bezpartyjna. Posłanka V–VII kadencji. W Senacie IX kadencji – członkini Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji, Komisji Ustawodawczej; przewodnicząca Koła Senatorów Niezależnych.

GRAŻYNA SZTARK

Okręg wyborczy nr 99 (OKW Koszalin), kandydatka PO RP.
Urodzona 17 XII 1954 r. w Czaplunku. Absolwentka Bałtyckiej Wyższej Szkoły Humanistycznej w Koszalinie. Reprezentantka Senatu w Krajowej Radzie Sądownictwa (2011–15). Wojewoda koszaliński (1998). Radna Rady Miasta Białogardu (1990–94), Rady Powiatu Białogardzkiego (2002–06), Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego (1998–2002, 2006–07). Działaczka NSZZ „Solidarność”. Członkini PO RP. Wicemarszałek Senatu VII kadencji, senator VIII kadencji. W Senacie IX kadencji – zastępczyni przewodniczącego Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą, członkini Komisji Ustawodawczej; członkini Klubu Senatorów PO.

ALEKSANDER SZWED

Okręg wyborczy nr 5 (OKW Wałbrzych), kandydat PiS.

Urodzony 22 X 1982 r. w Nowej Rudzie. Absolwent Wydziału Nauk Historycznych i Pedagogicznych Uniwersytetu Wrocławskiego oraz studiów podyplomowych w Wyższej Szkole Służb Publicznych „Asesor” we Wrocławiu i w Wyższej Szkole Zarządzania „Edukacja” we Wrocławiu. Właściciel gospodarstwa rolnego (2002–09). Pracownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Kłodzku (2008–10), Urzędu Miasta Kłodzka (2009–15). Kierownik referatu zarządzania funduszami i promocji w Urzędzie Miasta w Kudowie Zdroju (2015). Radny Rady Powiatu Kłodzkiego (2010–15). Członek PiS. W Senacie IX kadencji – członek Komisji Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej, Komisji Spraw Zagranicznych i Unii Europejskiej; sekretarz Senatu; członek Klubu Parlamentarnego PiS.

ANTONI SZYMAŃSKI

Okręg wyborczy nr 66 (OKW Gdańsk), kandydat PiS.

Urodzony 13 VI 1952 r. w Zielonej Górze. Absolwent Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Rodzinny kurator sądowy. Zastępca przewodniczącego Krajowej Rady Kuratorów (2002–05) i kuratora okręgowego ds. rodzinnych Sądu Okręgowego w Gdańsku (2008–15). Radny Sejmiku Województwa Pomorskiego (2002–05). Bezpartyjny. Poseł III kadencji, senator VI kadencji. W Senacie IX kadencji – zastępca przewodniczącego Komisji Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej, członek Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą; członek Klubu Parlamentarnego PiS.

RAFAŁ ŚLUSARZ

Okręg wyborczy nr 1 (OKW Legnica), kandydat PiS.

Urodzony 19 III 1962 r. w Lublinie. Absolwent Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej we Wrocławiu i Podyplomowego Studium Zarządzania Organizacjami Ochrony Zdrowia w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie; specjalizacje: II stopnia z chorób wewnętrznych i I stopnia z psychiatrii. Lekarz szpitala w Gryfowie Śląskim (od 1987). Zastępca dyrektora Samodzielnego Publicznego Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej w Lwówku Śląskim (2002). Radny Rady Miejskiej Gminy Gryfów Śląski i delegat do Sejmiku Województwa Jeleniogórskiego (1994–98). Radny (1998–2005, 2010–15) i przewodniczący (1998–2002) Rady Powiatu Lwóweckiego. Członek PiS. Senator VI kadencji. W Senacie IX kadencji – zastępca przewodniczącego Komisji Obrony Narodowej, członek Komisji Zdrowia; członek Klubu Parlamentarnego PiS.

PRZEMYSŁAW TERMIŃSKI

Okręg wyborczy nr 11 (OKW Toruń), kandydat PO RP.

Urodzony 25 VIII 1971 r. w Wodzisławiu Śląskim. Absolwent Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu i studiów podyplomowych na Wydziale Nauk Ekonomicznych tej samej uczelni i w Dominican University w Chicago. Własna działalność gospodarcza (broker ubezpieczeniowy, reasekuracyjny i manager) w Toruniu. Członek Krajowego Sądu Dyscyplinarnego Stowarzyszenia Polskich Brokerów Ubezpieczeniowych i Reasekuracyjnych. Bezpartyjny. W Senacie IX kadencji – członek Komisji Gospodarki Narodowej i Innowacyjności, Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej; członek Klubu Senatorów PO.

PIOTR WACH

Okręg wyborczy nr 52 (OKW Opolo), kandydat PO RP.
Urodzony 23 XI 1944 r. w Borysławiu (obecnie Ukraina). Absolwent Wydziału Elektrycznego Politechniki Śląskiej w Gliwicach. Profesor, rektor Wyższej Szkoły Inżynierskiej w Opolu (1990–96) i Politechniki Opolskiej (1999–2005). Radny Sejmiku Województwa Opolskiego (2002–05). Autor książek i monografii. Członek PO RP. Senator VI–VIII kadencji. W Senacie IX kadencji – zastępca przewodniczącego Komisji Nauki, Edukacji i Sportu, członek Komisji Spraw Zagranicznych i Unii Europejskiej; członek Klubu Senatorów PO.

ARTUR WARZOCHA

Okręg wyborczy nr 69 (OKW Częstochowa), kandydat PiS.
Urodzony 11 XI 1969 r. w Piotrkowie Trybunalskim. Absolwent Wydziału Pedagogicznego Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Częstochowie i studiów podyplomowych na Wydziale Ekonomiczno-Społecznym Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie. Aplikacja kontrolerska w Najwyższej Izbie Kontroli. Pracownik naukowy Instytutu Nauk Politologicznych Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie (od 2008). Radny Rady Miasta Częstochowy (1999–2006) i Sejmiku Województwa Śląskiego (2010–14). Wicewojewoda śląski (2006–07). Członek PiS. W Senacie IX kadencji – zastępca przewodniczącej Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą, członek Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej; członek Klubu Parlamentarnego PiS.

JERZY WCISŁA

Okręg wyborczy nr 84 (OKW Elbląg), kandydat PO RP.
Urodzony 9 XI 1958 r. w Grodzicznie. Absolwent Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego i Gdańskiego Instytutu Teologicznego, filii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Redaktor naczelny „Gazety Elbląskiej” w Elblągu (1997–2000). Dyrektor biura poselskiego Stanisława Gorczyca (2001–06) i elbląskiego Biura Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie (2007–15). Radny (2002–15), przewodniczący (2010–13) i wiceprzewodniczący (2007–10, 2014–15) Rady Miasta Elbląga. Członek PO RP. W Senacie IX kadencji – członek Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej, Komisji Środowiska; sekretarz Senatu; członek Klubu Senatorów PO.

KAZIMIERZ WIATR

Okręg wyborczy nr 35 (OKW Tarnów), kandydat PiS.
Urodzony 18 II 1955 r. w Krakowie. Absolwent Wydziału Elektrotechniki, Automatyki, Informatyki i Elektroniki Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie. Profesor, nauczyciel akademicki. Szef wielu projektów badawczych. Autor książek naukowych, wdrożeń, współautor „Raportu o sytuacji polskich rodzin” i „Programu polityki prorodzinnej państwa”. Współtwórca niezależnego ruchu harcerskiego. Represjonowany przez władze komunistyczne za pracę w kierownictwie konspiracyjnego Ruchu Harcerskiego Rzeczypospolitej. Współorganizator ZHR i jego przewodniczący (2004–06). Senator VI–VIII kadencji. Bezpartyjny. W Senacie IX kadencji – przewodniczący Komisji Nauki, Edukacji i Sportu, członek Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą; członek Klubu Parlamentarnego PiS.

JACEK WŁOSOWICZ

Okręg wyborczy nr 81 (OKW Kielce), kandydat PiS.

Urodzony 25 I 1966 r. w Skalbmierzu. Absolwent Wydziału Inżynierii Sanitarnej i Wodnej Politechniki Krakowskiej oraz Wydziału Ekonomii Akademii Ekonomicznej w Krakowie. Właściciel firmy reklamowej w Kielcach (1995–2005). Radny Rady Miasta Kielce (2002–05). Członek Solidarnej Polski. Senator VI kadencji, poseł do Parlamentu Europejskiego VII kadencji. W Senacie IX kadencji – członek Komisji Budżetu i Finansów Publicznych, Komisji Infrastruktury; członek Klubu Parlamentarnego PiS.

ANDRZEJ WOJTYŁA

Okręg wyborczy nr 96 (OKW Kalisz), kandydat PiS.

Urodzony 1 V 1955 r. w Kaliszu. Absolwent Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej w Poznaniu; specjalizacje: II stopnia z pediatrii i z zakresu zdrowia publicznego. Doktor habilitowany nauk medycznych. Minister zdrowia i opieki społecznej (1992–93) i wiceminister zdrowia (2005–06), główny inspektor sanitarny (2006–10) i powiatowy inspektor sanitarny w Kaliszu (2015). Adiunkt w Zakładzie Zdrowia Matki i Dziecka Uniwersytetu Medycznego im. K. Marcinkowskiego w Poznaniu (2012–15). Lekarz w Pleszewskim Centrum Medycznym w Pleszewie i wykładowca Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Kaliszu (od 2014). Radny Rady Gminy Blizanów i delegat do Sejmiku Województwa Kaliskiego (1990–94). Członek Polski Razem Zjednoczonej Prawicy. Poseł I i III–IV kadencji. W Senacie IX kadencji – członek Komisji Nauki, Edukacji i Sportu, Komisji Zdrowia; członek Klubu Parlamentarnego PiS.

ALICJA ZAJĄC

Okręg wyborczy nr 57 (OKW Krosno), kandydatka PiS.

Urodzona 26 VI 1953 r. we Wrocławiu. Absolwentka Wydziału Nauk Przyrodniczych Uniwersytetu Wrocławskiego. Pracownik służb ochrony środowiska w województwie krosnieńskim i podkarpackim (1977–96). Ekspert w Radzie Nadzorczej Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie (1996–2001). Radna i przewodnicząca Rady Powiatu Jasielskiego (2006–10). Członkini PiS. Senator VII–VIII kadencji. W Senacie IX kadencji – zastępczyni przewodniczącego Komisji Środowiska, członkini Komisji Spraw Zagranicznych i Unii Europejskiej; członkini Klubu Parlamentarnego PiS.

JÓZEF ZAJĄC

Okręg wyborczy nr 18 (OKW Chełm), kandydat PSL.

Urodzony 14 III 1947 r. w Stanach Nowych. Absolwent Wydziału Matematyczno-Fizyczno-Chemicznego Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Profesor nadzwyczajny. Wykładowca tej (1976–87) i wielu innych uczelni, m.in. profesor nadzwyczajny Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego (1996). Adiunkt w Instytucie Matematycznym PAN (1987–95). Rektor Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Chełmie (od 2001). Specjalista z zakresu zastosowań analizy zespolonej i ekonomii matematycznej. Autor licznych prac naukowych, 2 podręczników z zakresu nawigacji i frazeologii lotniczej. Bezpartyjny. Senator VIII kadencji. W Senacie IX kadencji – członek Komisji Nauki, Edukacji i Sportu, Komisji Obrony Narodowej; członek Klubu Parlamentarnego PSL.

BARBARA ZDROJEWSKA

Okręg wyborczy nr 7 (OKW Wrocław), kandydatka PO RP.
Urodzona 30 V 1960 r. w Legnicy. Absolwentka Wydziału Nauk Społecznych i Pedagogicznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Pracownik Centrum Badań Śląskoznawczych i Bohemistycznych we Wrocławiu. Współprowadząca Galerię na Solnym Związku Polskich Artystów Plastyków we Wrocławiu. Radna (2002–10) i przewodnicząca (2006–10) Rady Miasta Wrocławia. Radna (2010–15) i przewodnicząca (2014–15) Sejmiku Województwa Dolnośląskiego. Członkini PO RP. W Senacie IX kadencji – członkini Komisji Kultury i Środków Przekazu, Komisji Spraw Zagranicznych i Unii Europejskiej; członkini Klubu Senatorów PO.

PIOTR ZIENTARSKI

Okręg wyborczy nr 100 (OKW Koszalin), kandydat PO RP.
Urodzony 16 IV 1952 r. w Szczecinku. Absolwent Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Aplikacje: sędziowska, adwokacka i radcowska. Właściciel kancelarii adwokackiej (1990–2010). obrońca w procesach działaczy opozycyjnych. Członek PO RP. Senator VI–VIII kadencji. W Senacie IX kadencji – przewodniczący Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej, członek Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą; członek Klubu Senatorów PO.

JAN ŻARYN

Okręg wyborczy nr 40 (OKW Warszawa II), kandydat PiS.
Urodzony 13 III 1958 r. w Warszawie. Absolwent Wydziału Historycznego Uniwersytetu Warszawskiego i studiów podyplomowych na tej uczelni. Profesor nauk humanistycznych. Nauczyciel historii w warszawskich liceach ogólnokształcących (1984–90). Pracownik Instytutu Historii im. Tadeusza Manteuffla PAN (1997–2006). Wykładowca Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie (od 2003), kierownik Katedry Historii Kościoła w Czasach Najnowszych (2007–13). Pracownik Instytutu Pamięci Narodowej (2000–15), m.in. dyrektor Biura Edukacji Publicznej (2006–09) i doradca prezesa (2009–10). Publicysta, redaktor naczelny dwumiesięcznika „Na Poważnie” (2012) i miesięcznika „wSieci Historii” (od 2013). Bezpartyjny. W Senacie IX kadencji – zastępca przewodniczącego Komisji Nauki, Edukacji i Sportu, członek Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą; członek Klubu Parlamentarnego PiS.

